ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխկերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 1 ԱՊՐԻԼ 1933

1 Avril 1933

ՅԱՐԻ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2152 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԻԵԼՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵԻՍ...

Վերջին խօսք մը եւս՝ Կ. Պաչէրու վէճին առթիւ։

Մանաւանդ որ, Տօքթ. Քօլօլեան հարկ դատեր է նոր նամակ մը գրել, եւ պնդել թէ « Ֆրանսահայ կարմիր Խաչ »ը իրաւունք չունի գործածելու « կարմիր »ը։

Թող ան կոչուի « դեղին, կապոյտ, կանանչ, նարնջագոյն »։ Եւ կամ « Ֆրանսահայ մայրերու, քոյրերու Խաչ »։

Այս առթիւ, Փարիզի բուժարանին բժշկապետը սահեցուցած է քանի մը անտեղի խօսքեր ալ,— « խնդիրը փոխել կը ջանաք »։ « Ինչո՞ւ համար այս մասնաւոր պարագային հակառակը կը պնդէք »։

Մինչդեռ, այս բանավէճին առաջին օրն իսկ, մենք յայտարարած էինք։

— « Մենք բոլորովին մէկդի կը դնենք անունի խնդիրը, որ կը վերաբերի ոչ թէ ձեզի կամ մեզի, այլ իւրաքանչիւր երկրի կառավարութեան »։ (Յառաջ, 26 մարտ)։

Ու կը յիշենք թէ, ամէն տեղ ալ ձեւ մը գտած են անուանակոչութեան համար, եւ կը գործեն համաձայն տրուած արտօնութեան։

Տօքթ. Քօլօլեան կը յամառի կառչիլ օրէնքի տառին։

Իրեն համար ամէն բանէ վեր են՝ ձեւն ու օրինապահութիւնը։

Եւ, ինչպէս որ, առաջին գրութեամբ, տարրական դասախօսութիւն մը կը կատարէր Կ. Պաչէրու սահմանադրութեան եւ պառլամանութեանց մասին, այս նամակով ալ օրինապահութեան դաս կուտայ մեզի.— « Պէտք է յարգենք այս հայասէր երկրին օրէնքը »։

Ստիպուած ենք կարճ կապել բանավէճին այս մասը, յիշեցնելով, միայն, թէ « այս հայասէր երկիրը » ունի օրէնք մը (1901), որ կ'արտօնէ ա՛ր եւ է օտար միութեան գործունէութիւնը, պարզ յայտարարութիւն մը հրատարակել տալով պաշտօնաթերթին մէջ։

Այո՛, բոլոր երկիրներն ալ կը պահանջեն որ « օտարները կարմիր Խաչ անունով ընկերակցութիւններ չհաստատեն »։

Այդ միջազգային օրէնքին տրամադրութեամբ, ամէն երկրի մէջ ալ ձեւ մը գտած են, ինչպէս դիտել տուինք առաջին առթիւ։

Արդ, « Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Պետական Կ. Պաչէ Օգն. Մասնաճիւղը » լիովին կը լրացնէ՞ այս օրէնքը, երբ անոր բժշկապետը այնքան վճռական լեզու կը գործածէ ուրիշներու հանդէպ։

Քանի մը տարի առաջ, երբ այստեղ էր բժ. Կամսարական, իրեւ ներկայացուցիչը Հայաստանի կարմիր Խաչին, չպղծեցա՞ւ փընեւի մէջ վաւերացնել տալ « Պետական » կոչուած Կ. Պաչը։

Մենք բոլորովին համաձայն ենք որ, « Պետական »ներէ դուրս եղած բոլոր Կ. Պաչերը ոչ միայն կոչուին « կապոյտ » Պաչ, այլ եւ պաշտօնապէս արձանագրուին այդ անունին տակ, ինչպէս եղած է Հին Զունաստանի մէջ, մասնաւոր կանոնագիր – ծրագրով։

Մեզի համար տասն անգամ աւելի նախընտրելի է այս անուանակոչումը — « կապոյտ » — քան « Օգնութեան », « Թեւութեան » եւ ուրիշ մուրացածոյ անուններ։

Բայց, խորապէս կը ցաւինք որ, Կ. Պաչի բժշկապետը փոխանակ չօչափելու այնքան հիմնական հարցեր, մատ կը փաթթէ ժողովրդական, պարզապէս ներքին սպառման համար մէկտեղ նետուած բացատրութիւն մը եւ մեզ անշնորհի խնդիր կը յարուցանէ, օրէնքի անունով։

Օրէնքը իր պաշտօնեաներն ունի, վերջապէս, եւ անոնք չեն որ պիտի ըմբռնեն մեր կացութեան եղերական մանրամասնութիւնները։

Մեր ակնարկած հիմնական խնդիրներէն մէկուն քաներ անցեր էր Տօքթ. Քօլօլեան, իր առաջին գրութեան մէջ։

Պատասխանելով մեր այն դիտողութեան թէ՝ « Փարիզի Տիկնանց Միութեան Պետական Կ. Պաչը չընդգրկեր ամբողջ Ֆրանսան », մեր ընդդիմախօսը ուշադրութեան կը յանձնէր երկու պարագաներ.—

1. Իրենց պայմանները չեն ներեր որ, « Օգնութեան մասնաճիւղ մը իր մասնաճիւղերը ունենայ »։

2. « Ու եթէ ունենայիճի, չպիտի կարենայիճի մօտէն ճնշել ու հսկել։ Հայ գաղութին մէջ բաղաքական շատ մը հակումներ կան։ Կը վախնանք որ Կ. Խաչը այդ հակումները ունեցող անձերու ձեռքով կառավարուի ու դառնայ ոչ թէ խաղաղութեան կեդրոն մը, այլ հրաբխային կայան մը, ուր հրազէններ պայթին »։ (Յառաջ, 26 մարտ)։

Այս օտարոտի չքմեղանքը չի՞ նշանակեր չքեղ մեկնաբանում, համատարած թշուառութեան հանդէպ։

Կը հաւատանք թէ Տիկնանց Կ. Պաչը աղքատ է այսօր։

Բայց, ան ա՛ր եւ է հոգ կը տանձնի՞ր Փարիզէն դուրս, գաւառի մէջ, լիովին կը կատարէ՞ր իր պարտականութիւնը, երբ, քանի մը տարի առաջ, 150 — 200,000 ֆրանք հասոյթ կ'ունենար մէկ պարահանդէսէ։

Պատճառը երկրորդ առարկութի՞ւնն է, մօտէն քննելու եւ հանելու անկարողութի՞ւնը, քաղաքական հակումնե՞րը, հրաղէննեու պայթումի վա՞խը...

« Շա՛տ է աւուրն չար իւր », սիրելի բժշկապետ։

Այս նախնական եւ երկչոտ պատճառաբանութիւնը ոչ թէ արդարացում է, այլ դաւալքութիւն։ Ոչ թէ պաշտպանողական, այլ յարձակողական եւ նախաձեռնք։

Եթէ մեր բոլոր դաղութները կրակին լնկեր են եւ վախ կայ որ Կ. Պաչն ալ, գաւառի մէջ, դառնայ « հրաբխային կայան մը », ինչո՞ւ փախչիլ կրակէն։

Չէ՞ որ Կ. Պաչը ամէն բանէ առաջ « զինուորական է », եւ կը ձգտի՝ « հիւանդներուն օգտակար ըլլալ, պատերազմի դաշտին վրայ ու խաղաղութեան ատեն ու ամէն տեղ »։

... Բայց, բոլորովին ուրի՛շ խնդիր է այս։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ՝ ԱՐԱՐԱՏԻ ԸՄԲՈՍՏՆԵՐՈՒԻՆ

Ինչպէս յայտնի է, Ատանայի մէջ կը դատուին Էմին փաշա զատէ Էօմէր եւ իր 31 ընկերները, իբր մասնակից Արարատի ըմբոստութեան։

Վերջին դատավարութեան մէջ, ընդհանուր դատախազը պարզելով իր պահանջագիրը, պատժական օրինագիրքի 125րդ յօդուածի տրամադրութեան գործադրութիւնը պահանջեց յանցապարտներուն համար։ (Այդ յօդուածը մահապատիժ կը տրամադրէ)։

ՍԻԹՐՕԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ ՓԱԿՈՒԵՑԱՆ

Փողոց ևեւեղով 21,000 բանուորևիր

ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԸ 100ԻՆ 10 ՊԻՏԻ ԶԵՂՉՈՒԵԼ ԱՅՍՕՐ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Սիթրօէնի մետաղագործական հաստատութիւնը չորեքշաբթի օր փակեց իր բոլոր գործարանները, տեսնելով որ բանուորները գործադուլ պիտի հռչակեն։ Այս որոշումով, փողոց նետուած կ'ըլլան **21,000** *բանուորներ։*

Հաստատութեան տնօրէնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց, արդարացնելու համար իր ընթացքը։ —

Պ. Անտռէ Սիթրօէն մարտ 27ին ժողովի հրաւիրելով իր պաշտօնէութեան մեծ մասը, բացատրեց թէ ինչո՛ւ համար ապրիլ 1էն սկսեալ հարիւրին իրը տասը զեղչ մը պիտի ըլլայ աշխատավարձի եւ թոշակներու վրայ։ Ան պարզեց անտեսական կացութիւնը, ապրուստի պայմանները եւ օտար մրցակցութեան հետեւանքները։ Դիտել տուաւ թէ՝ հակառակ այս կրճատման, իր հաստատութիւնները նորէն ամէնէն շատ վճարողը կը մնան փարիզեան շրջանին մէջ։ Այսպէս կրճատուած թոշակները պիտի հաւասարին 1930ի եւ 1931ի վճարումներուն։ — շրջան մը ուր ապրուստի գինը ամէնէն բարձրն էր, մինչդեռ Մ. Նահանգներուն մէջ 1930ի աշխատավարձերը արդէն զեղչուած են հարիւրին 50—70 համեմատութեամբ, իսկ ինքնաշարժ արտադրող միւս եւրոպական երկիրներուն մէջ զեղչ եղած է հարիւրին 20—30։ Այս որոշումները եւ անոնց պատճառաբանութիւնները ենթարկուեցան բազմաթիւ խորհրդակցութեանց, բանուորներու պատուիրակութեանց կողմէ, մարտ 28ին։ Ճաշօրդ օրը, իրրեւ բողոք, կարգ մը արհեստանոցներ աշխատանքը դադրեցուցած ըլլալով, հաստատութեան վարչութիւնը գործադրեց գործարանին կանոնագիրը, որ կը տրամադրէ գործարանները փակել, այսպիսի ցոյցերու առեն։ Ահա թէ ինչու մարտ 30ի առաւօտ փակուեցան Սիթրօէն ընկերութեան փարիզեան շրջարանին բոլոր գործարանները, որ կը հաշուէն 21,000 բանուոր։ Փակումէն ի վեր, կարգ մը պատուիրակութիւններ ընդունուած են գործարանի վարչութեան կողմէ, աշխատանքի վերսկսման պայմանները քննելու համար։

⁂ Տեղական թերթերու մեծագոյն մասը, որ կապ ունի դրամատիրական – բաժնեհարական եւ ճարտարագործական հաստատութեանց հետ, կամ լուռ կը մնայ, եւ կամ կը գոհանայ միայն Սիթրօէնի զեկոյցը հրատարակելով։ Իսկ ձախակողմեան մամուլը, եւ մասնաւորապէս ընկերվարական « Փոփիւլէռ »ն ու համայնավար « Իւմանիթէ »ն սիւնակներ կը նուիրեն, պարզելով բանուորներուն թշուառութիւնը։ Անոնք դիտել կուտան թէ հաստատութիւնը երկար տարիներ ի վեր պատրաստ կը վիճակը, աշխատավարձերը կրճատելու համար եւ երկու շաբաթ առաջ լուր տուած էր արդէն։

Հինգշաբթի առտու փակուած էին գործարանները, բայց հազարաւոր բանուորներ սովորականին պէս, առտուն ժամը 6.30ին գացին աշխատելու։ Բանական սպասելէ յետոյ, համոզուեցան որ յոյս չկայ։ Ցետոյ գացին ժողով դուարկելու Աչխատանքի Սակարանին մէջ։ Այնտեղ պատուիրակութիւն մը ընտրուեցաւ, որ դիմեց Սիթրօէնի վարչութեան։ Այս վերջինը պատասխանեց թէ վճռած է իրագործել աշխատավարձի կրճատումը։

Փարիզեան շրջանի մետաղագործներու Միութիւնը կոչ մը ուղղելով բանուորներուն, յանձնարարեց ընդդիմանալ կրճատման։

⁂ Սիթրօէնի գործարանները, որոնք օժտուած են արդիական մեքենանեռով, օրական մինչեւ 600 ինքնաշարժ կ'արտադրեն։ Դրամագլուխն է՝ 861 միլիոն ֆրանք։ Քանի մը հարիւր Հայեր ալ կ'աշխատին այս հաստատութեան զանազան ճիւղերուն մէջ, 1923էն ի վեր։

⁂ Բանուորներու գործադուլի կեդր. կոմիտէն ժողով գումարելով, որոշեց։ — Ընդունիլ ո՛ր եւ է զեղչ։ — Թոյլ չտալ որ ո եւ է բանուոր արձակուի, աշխատանքի վերսկսման առեն։ — Ջնջել յաւելուածական աշխատանքը։ — Հաւասար վճարում այր եւ կին աշխատաւորներու։ — 40 ժամ աշխատանք, բայց 48 ժամուան վճարումով եւայլն։

Հոտի մէջ մշակուած դաշնագրին բնագիրը

ՎԵՐԱԲՆՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆ ԱԼ ԴՐՈՒԱԾ Է

« Մարէն » յաջողած է ձեռք անցընել Մուսոլինիի մշակած դաշնագրին պաշտօնական բնագիրը, որ Պ. Մաքտոնըլտի քննութեան ենթարկուեցաւ մարտ 18ին եւ որ մեծ յուզում պատճառեց քաղաքական աշխարհի մէջ։

Ահա թէ ինչ կը սրամադրէ դաշնագիրը։ —

ԳՕԴ. Ա. — Արեւմտեան չորս պետութիւնները, Գերմանիա, Ֆրանսա, Մեծն Բրիտանիա եւ Իտալիա, յանձն կ'առնեն իրենք իրենց միջեւ իրագործել գործակցութեան իրական բաղաքականութիւն մը, պահպանելու համար խաղաղութիւնը, համաձայն Ժէլլոկի դաշինքի մտքին եւ բոնի ուժի չդիմելու դաշինքին եւ կ'որոշեն աշխատիլ բաղաքական յարաբերութեանց շրջանակին մէջ, որպէս զի խաղաղութեան այս բաղաքականութիւնը ի հարկին ընդունուի նաեւ միւս պետութեանց կողմէ։

ԳՕԴ. Բ. — Չորս պետութիւնները կը հաստատեն հաշտութեան դաշնագիրներու վերաբննութեան սկզբունքը, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան դաշինքի յօդուածներուն, այն պարագային երբ ստեղծուին այնպիսի կացութիւններ որ կրնան ընդհարում յառաջ բերել պետութեանց միջեւ։ Միեւնոյն ատեն կը յայտարարեն թէ՝ վերաբնութեան այս սկզբունքը կրնայ գործադրուիլ միայն Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակին մէջ, փոխադարձ հասկացողութեամբ եւ շահերու համեմատութեամբ։

ԳՕԴ. Գ. — Ֆրանսա, Մեծն Բրիտանիա եւ Իտալիա կը յայտարարեն թէ՝ եթէ զինաթափութեան խորհրդաժողովը միայն մասնակի արդիւնքներու յանգի, Գերմանիոյ համար ընդունուած իրաւունքներու հաւասարութիւնը պէտք է գործնական իմաստ ունենայ եւ Գերմանիան յանձն կ'առնէ այդ հաւասարութիւնը իրագործել աստիճան առ աստիճան որ պիտի ճշդուի յաջորդական համաձայնութիւններով՝ չորս պետութեանց միջեւ, դիւանագիտական սովորական ճամբով։ Չորս պետութիւնները յանձն կ'առնեն միեւնոյն ուղղութեամբ համաձայնիլ Աւստրիոյ, Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ համար։

ԳՕԴ. Դ. — Եւրոպայի մէջ եւ եւրոպայէն դուրս եղած բաղաքական եւ ոչ – բաղաքական բոլոր խնդիրներու, ինչպէս եւ գաղթային հարցերու մասին, չորս պետութիւնները յանձն կ'առնեն, կարելի եղածին չափ հասարակաց ուղեգիծ մը ընդունիլ։

ԳՕԴ. Ե. — Համաձայնութեան եւ գործակցութեան այս բաղաքական պայմանագիրը, որ, ի հարկին, պիտի ենթարկուի խորհրդաբանութեան վաւերացման, երեք ամսուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, պիտի ունենայ տասը տարի տեւողութիւն եւ պիտի կրնայ նորոգուիլ նոյնիսկ ժամանակի համար, եթէ չեղեալ չհամարուի ստորագրողներէն մէկուն կողմէ, պայմանաժամի լրացումէն մէկ տարի առաջ։

ԳՕԴ. Զ. — Այս դաշնագիրը պիտի արձանագրուի Ազգերու Դաշնակցութեան բարտուղարութեան կողմէ։

Այսօր, Շաբաթ, պաշտօնապէս կը սկսի հակահրեական պատերազմը՝ Գերմանիոյ մէջ

« ԱՆԽՆԱՅ ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻ ՊՈՅԿՈԹԸ »

Այսօր, շաբաթ, կը սկսի հիթլէրական կուսակցութեան կազմակերպած պոյքոթը՝ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։ Այլ եւս յոյս չկայ որ որեւէ ձեւով ըլլայ վերջին պահուն։ Տօքթ. Կոպէլս, պրոպագանդի նախարարը, առջի օր կը դրէր իր պաշտօնաթերթին մէջ.

— « Պոյքոթը կազմակերպուած է։ Ոչ մէկ զիջում։ Միջազգային հրէութիւնը չլսեց զերման ժողովուրդին ազդարարութիւնները։ Արտասահմանի մէջ կը շարունակուի գրգռիչ պայքարը՝ Գերմանիոյ դէմ։ Հրեաները չուտով պիտի հասկնան թէ ի՛նչ կը նշանակէ պատերազմ հռչակել Գերմանիոյ դէմ։ Օրինաւորութիւնը եւ կարգապահութիւնը պիտի յարգուին։ Բայց չնորհ չպիտի ընենք։ Ո՛ր եւ է իրաւախոհութիւն չպիտի ընդունինք։ Երբ հարցը գերման ազգին համար կենսական խնդիրներու չուրջը կը դառնայ, մեզ երբեք տրամադիր չպիտի տեսնեն զիջումներու։ Մենք պիտի միջամտենք միշտ երկաթեայ վճռակատութեամբ »։

Հրեաները մինչեւ վերջին պահուն ամէն միջոցի դիմեցին, գիմելով Գերմանիոյ նոր վարիչներէն։ Երեկ – պատահ եղան, թէ Հրեաները նոյնքան լաւ Գերմաններ են որքան քրիստոնեայ Գերմանացիները։ Բայց անօգուտ։

Հինգշաբթի օրն իսկ, հիթլէրականները գործի ձեռնարկած էին։ Պրէսլաւի ոստիկանութեան նոր վերատեսուչը, որ դատապարտուած էր երկու քաղաքական սպանութեանց համար, հրամայեց բոլոր Հրեաներուն՝ իրենց անցագիրները ոստիկանութեան յանձնել մինչեւ ապրիլ 30։ Անոնք որ կ'անտեսեն, պիտի ձրկուին հալածանքի։ Անցագիրները արժէք պիտի ունենան միայն Գերմանիոյ մէջ ճամբորդելու համար։ Այս միջոցը ձեռք առնուած է, որպէս զի Հրեաները չկարենան արտասահման անցնիլ եւ « մասնակից աղտային կառավարութեան դէմ մղուած պայքարին »։

ԵԹԷ ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԷՐԻԿԸ ՀՐԵԱՑ ԶԷ ...

Կեդրոնէն հետեւեալ հրահանգները տրուեցան հիթլէրական շարքերուն։ — Գործադիր կոմիտէները անմիջապէս պիտի կազմեն ցանկը հրէական վաճառատուններու եւ գրասենեակներու։ Տարբերութիւն չպիտի դրուի մկրտուած Հրեաներուն եւ բուն Հրեաներուն միջեւ։ Եթէ գործի մը սեփականատիրուհին Հրեայ չէ, բայց ամուսինը Հրեայ է, վաճառատունը կ'իյնայ պոյքոթի վճռին տակ, ինչպէս եթէ սեփականատիրուհին Հրեայ է, իսկ ամուսինը՝ ոչ։ Այն պահակները որ պիտի դրուին վաճառատուններու դուռներուն առջեւ, հասարակութեան պիտի ծանուցանեն թէ գործը հրէական է եւ պէտք չէ բան գնել։ Պահակներուն արգիլուած է բռնութիւն ի գործ դնել գնորդներուն դէմ եւ փակել նշանակուած վաճառատունները։ Արգիլուած է նաեւ խորտակել ցուցափեղկերը։ Հրէական խանութները աւելի որոշ մատնանշելու համար, ապակեփեղկերուն եւ մուտքի դուռներուն առջեւ պիտի դրուին աղտատախտակներ, սեւ խորքի վրայ դեղին կէտերով։ Հրէական տուներուն արգիլուած է ճամբել իրենց ոչ – հրեայ պաշտօնեաները։ Ուրբաթ գիշեր, ամբողջ Գերմանիոյ մէջ պիտի կազմակերպուին հսկայական ցոյցեր, հետեւեալ նշանաբանակներով։ — « Պաշտպանութիւն ընդդէմ հրէական պրոպագանդին։ Պոյ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐ ԲԱԺԻՆԸ

... Խմբագիր,

ԼԱ ԹԱԼՈՒՏԻԷՌ (*Լուառ*), 28 մարտ. — Սոյն երկտողով մենք եւս, խումբ մը պարտաճանաչ Կարնեցիներ, կուգանք մեր եղբայրական օգնութիւնը բերել Պէյրութի հրկիզեալ հայրենակիցներուն, որոնց թշուառութեան տեղեկացանք *ՅԱՌԱՋԷն*։

Այս պզտիկ գիւղին մէջ կը գտնուին հօքը հայ ընտանիքներ, վեցը Կարնեցի, իսկ մէկ ընտանիք Սեբաստացի։ Բոլորն ալ ածուխի հանքը կ'աշխատին։

Կիները գործ չունին, միայն այրերն են որ կ'աշխատին։ Օրապահիկ կը ստանան 27 — 28 ֆրանք, չնչին գումար մը, իբրեւ արդիւնք չարաչար աշխատանքի։ Երախաներու թիւը կը հասնի 13ի։ Դժբախտաբար բոլորն ալ հայկական դպրոցէ զրկուած կը մնան, եւ տեղական դպրոցները կը յաճախեն։ Որ եւ է կազմակերպութիւն եւ կամ հայրենակցական միութիւն չունինք, բայց բոլորիս ալ հակումն է Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ անոր հետապնդած նպատակը ...։

Թալուտիէռի գաղութը միշտ ալ պատրաստ է եղած եղբայրական օգնութիւններու, երբեմ զլացած չէ իր նիւթական աջակցութիւնը որ եւ է ձեռնարկի։ Ահաւասիկ այս անգամ կուգայ իր չնչին գումարը ուղարկել մեր աղէտեալ եղբայրներուն։

Մարտիրոս Խտըրեան 10, Միհրան Անթէռեան 50, Երուանդ Եփրեմեան 30, Խաչատուր Պոյաճեան 15, Կարապետ Տէր Փանոսեան 10, Նշան Գոնտրաճեան 10։ Գումար 125 ֆրանք։

Ի. Պոյաճեան

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՅՐՈՒԹ

26րդ ՑԱՆԿ

	Ֆր.
Լա Թալուտիէռի հայրենակիցներէն	125
Գումար	125
Մարտ 30ի գումարը	7376
ԸՆԴՀ. ԳՈՒՄԱՐ	7501

ԹՈՒՐՔԻԱ ՆԵՐՍԷՆ ԵՒ ԴՈՒՐՍԷՆ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԲԱՆԻՆ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ

Թուրք ընդդիմադիրները վերջերս նոր գործունէութեան սկսած են:

Իրենց փարիզեան պաշտօնաթերթը՝ La République Enchaînée, որ Ֆրանսական իշխանութեանց կարգադրութեամբ գաղրած էր տասը ամիսէ ի վեր, վերսկսաւ իր հրատարակութիւնը՝ առելի համեստ ծաւալով մը:

Կարգ մը Հրեաներ, որոնք թերթին չուրջ համախմբուած էին իբրեւ խմբագրապետ կամ մնայուն աշխատակից, չեն երեւար այլ եւս:

Անոնց գլխաւորը՝ Ալպէռ Հայոն, որ « Նէոմաթի Րիֆաաթ » ծածկանունով երկար տարի խմբագրապետն եղած էր Մկմմէտ Ալի պէյի թերթին, անցած տարի բաժնուելով հրատարակեց « La Turquie Libre » անուն ուրիշ թերթ մը: Այդտեղ երիտասարդ հրեայ իրաւաբանը ինքզինքը յայտարարեց միապետական – սուլթանական եւ սկսաւ պաշտպանել գահազուրկ խալիֆա Ապտիւլ Մէճիտի (այժմ Նիս) շահերը: Ալպէռ Հայոն, որ թուրքերէն անգամ չէր գիտեր — պղտիկ տարիքէն համտառած ըլլալով Փարիզ,— չկրցաւ չարունակել թերթը: Ու մինչեւ հինգ թիւ հրատարակուելէ վերջ, անիմաստ վախճան մը ունեցաւ « Սփռուռնակ վախճան »: Նոյն իսկ դէպ ի գալ Նիս կատարած իր ճամբորդութիւնով, խմբագիրը չկրցաւ վերակենդանացնել վաղամեռ թերթը: Առաքելութիւնը անպտուղ մնացած էր:

Ու եղաւ ատեն մը, երբ հրապարակը բոլորովին պարապ մնաց: Բաց ի թերթերու բացակայութենէն, ընդդիմադիր անհատները իրենք ալ չէին տեսնուեր այլ եւս ծանօթ վայրերը, ու այնպէս կը կարծուէր թէ Մուսթաֆա Քէմալ յաջողած է խապտ լուծնել ընդդիմադիրները Եւրոպայի մէջ, ալ քուրմա մեթոտներով:

Այս պայմաններուն մէջ, « La République Enchaînée »ի վերհրատարակումը նշանակալից էր: Թերթին չուրջ կումը նշանակալից էր: Թերթին չուրջ հետաքրքրութիւնը աւելի սուր բնոյթ ստացաւ, երբ խմբագրապետ պաշտօնին կոչուեցաւ Արիֆ Օրուճ պէյ:

Այս անունը անծանօթ չէ ընթերցողներուն: Արիֆ Օրուճ Պոլսոյ մէջ խմբագրապետն էր « Եաբըն » օրաթերթին, որ քանի մը տարի առաջ ալ ինքզինքը ունեցած էր ամիսներով պայքարելու էնկիւրիի վարիչներուն դէմ, յանկնիկ անուանէ քննադատելով վարչապետ Ըսմէթ փաշան եւ զանազան գործավարներ՝ իրենց կամայական եւ բռնատիրական գործունէութեան համար:

Արիֆ Օրուճ այդ համարձակութիւնը առաւ, երբ Մուսթաֆա Քէմալ զանազան մութ նպատակներով ասպարէզ քաշած էր Փարիզի դէսպան Ֆէթհի պէյը, անոր յանձնելով նոր կուսակցութիւն մը՝ « Սէրպէսթ Ճիւմհուրիյէթ »ի կազմութիւնը:

Բռնապետական լուծին տակ հեծող թուրք ժողովուրդը պահ մը հաւատաց այս նոր չարժումին եւ Ֆէթհի պէյի անձին մէջ տեսաւ իր ազատարարը: Ֆէթհի Իզմիրի մէջ ընդունուեցաւ մեծ ցոյցերով: Քէմալական այդ մինչ նարերուին եւ յարակից մեծ քաղաքներուն մէջ տեղի ունեցած ղէպքերը բացայայտօրէն ցոյց տուին թէ էնկիւրիի վարիչները բոլորովին վարկաբեկուած են երկրին մէջ եւ ներկայ կացութիւնը փոխելու որ եւ է փորձ մեծ հաճոյքով կ'ընդունուի ժողովրդական խաւերու կողմէ: Այդ օրերուն, ընդդիմադիրները բուռն ցոյցեր կատարեցին Պոլսոյ, Իզմիրի, Առանայի, Էսքիշէհիրի, Աւալիոյ, Տրապիզոնի, Սամսոնի եւ Պրուսայի մէջ՝ թաղապետական պատասխանատուներ ուղիւ: Առաջին ատեն ամէն ինչ կարծես կը յաջողցնէր ընդդիմադիրներուն, երբ Մուսթաֆա Քէմալ զանազան միջոցներ ձեռք առաւ դէմ խիստ միջոցներ ձեռք առաւ: Մասնաւորաբար բուռն հետեւանքներ ունեցաւ Արիֆ Օրուճ պէյի ձերբակալութիւնը՝ իր ծանօթ վայրերը, ուր կը կարծուէր թէ Մուսթաֆա Քէմալ կը պահուէր հակառակ կողմէն էնկիւրիի դէմ:

Իսկ երկրին մէջ՝ երկաթէ բաղուկը աւելի քան ծանր կը ճնշէ:

Այս պայմաններուն տակ, Արիֆ Օրուճի եւ ընկերներուն խոստումներուն համար կ'ըսենք.—

Սպասենք եւ յուսանք:

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Գիւղն ու գիւղացին

Հայ Գիւղատնտեսականը իր հատատած «Խրիմեան Գիւղատնտեսական Մատենաշար»ի առաջին հատորին յառաջաբանին մէջ, կը գրէր ի միջի այլոց:

— «Ամերիկացիները կ'ըսեն, — «Աստուած չէնաց գիւղը, իսկ մարդիկ քաղաքը»: Իսկ մենք կ'ըսենք, «Գիւղացիին հրամցուածը Աստծոյ հրամայուած կը նկատուի»: Ահա այս պատճառով «Խրիմեան գիւղատնտեսական Մատենաշար»ին գրքոյկները լոյս պիտի տեսնեն մաքուր տպագրութեամբ, մաքուր թուղթի վրայ, չգեղօրէն պատկերազարդ եւ «երկիւղիւ եւ հաւատով» պիտի հրամցուին հին եւ նոր աստուածներու դուրգուրանքին առարկայ հայ չարքաշ գեղացիներուն, որոնք պահապան հրեշտակներն են արի «Հիւսիսականաց» հնադարեան Ցեղին, անգուգական Բնաւայրին: Փա՛ռք, բի՛ւր փա՛ռք Հայրենիքի այս իրական հերոսներուն: «Լի են երկինք եւ երկիր փառօք քո»:

Այս տողերը արտագրել տիպուտեցանք երկու պատճառներով: Առաջինը՝ Աղեքսանդրիոյ տղ. վարժարաններու տնօրէն Պ. Կ. Պիտնեանի վերջերս բանախօսութեան մը մէջ, կը շեշտէր գիւղացին առաջնակարգ արժէքը՝ ազգապահպանման տեսակէտով: Պ. Պիտնեան ըսաւ թէ՝ պիւղացիութեան աճումէն եւ տնտեսական վիճակէն կախում ունի ազգի մը տեւողութիւնն ու կենսունակութիւնը: Գաղութներու մէջ մեզի սպառնացող ձուլման վտանգը մեծ է անոր համար որ գիւղացի չունինք: Իսկ Հայաստանի մէջ գիւղացիութեան բանուորացումն է որ լուրջ վտանգ կը սպառնայ:

Պ. Պիտնեան նշդրակը դրած է ճիշդ վէրքին վրայ:

Երկրորդ պատճառը այն է որ «Յառաջ»ի մէջ, Գերմանացի մը, Ֆրիտրիխ Պէքա, նկարագրելով հայկական չարդերը եւ բազմադարեան տառապանքները, հայ ժողովուրդի տեւականութեան ազբիւր կը հատարէ գիւղացին:

Ֆ. Պէքա Հայաստանի աղգայնութեան եւ լեզուին անհետացման արգելիչ ազդակներէն գլխաւորը կը նկատէ այն որ հայ գիւղացիները կրնային ի հարկին քաշուիլ իրենց լեռնագաւառին մէջ եւ այդ կղզիացեալ դիրքն էր որ տակուն նկարագիր կազմեց անոնց մէջ:

Վերի երկու տեսութիւններն ալ կուգան հաստատելու հայ գիւղատնտեսականի ընդգրկած եւ քարոզած առողջ քաղաքականութիւնը:

Գիւղացիները ազգային նկարագրին պահապաններն են: Ազգային անարատ նկարագիր ունին: Եւ այդ նկարագիրը ողնայարն է ազգապահպանման:

Ասոնք այնպիսի ճշմարտութիւններ են որ, միշտ լսուելու եւ կրկնուելու են, մինչեւ որ ամբողջ ազգին սեփականութիւն դառնան:

Օն, ուրեմն, ամբացուցէք հայ գիւղերը եւ զօրացուցէք հայ գիւղացիները Հայաստանի մէջ, եւս առաւել հայկական գաղութներու մէջ:

Փիլ մըն ալ աւելի: Ինչպէս կ'ըսէր ֆրանսացի ընկերաբան մը,— քանդեցէք քաղաքները եւ չէնցուցէք գիւղերը:

ՍԵՊՈՒՀ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՊԸՆԵԷՆ ՀՈԳԵՎԱՐՔԻ ՄԷՋ

ԺԸՆԵՒ, 25 մարտ. — Մօտէն 600 մեղր բարձր, Զուիցերիոյ գեղամթ մասղ Լէմմանին վրայ նայող 200 մեծաղ Էմմանին վրայ նայող 200 մեծաղ ուղ պիւղ մըն է Պընեէն, Լոզանի եւ Ժընեւի միջեւ, ուր, պարագաններու զարմանալի դասաւորումով մը, 1921ի ամառը ապաստան գտան 50ի չափ հայ խլեակներ, չափահաս ու երախայ: 1922 դեկտեմբերին չափահասները տեղափոխուելով հոն գրուեցան Պոլսէն փախստական զուիցերահայ սաներ եւ պաշտօնեաներ, թիւով 48: Ուրիշ տղաք ալ բերուեցան յետոյ, ընտրելով Ցուխաստանի որբանոցներէն ու զաղթականներէն, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայէն: Սրտցաւ խումբ մը Զուիցերացիներէն նախաձեռնութեամբ ու գերիացիներու նախաձեռնութեամբ ու պատասխանատուութեամբ, որոնց ղեկավարն էր եւ է մինչեւ այսօր Ա. Քրաֆֆ Պոնար, հետզհետէ գնուեցան այս գիւղին մէջ երեք չէնքեր, ապահակի, դոմի, բանջարանոցի ու պարտէզի բաժիններով: Լրջօրէն գծուած ծրագրի մը համաձայն, նախակրթութիւն տրուեցաւ հոն փոքրիկ հայորդիներու, որոնք ազգային դաստիարակութեան հետ՝ տիրացած տեղական լեզուին ու ուսումնական պահանջներուն, անցան հաստատութեան ծրնեւի բուն բաժինը, « Հայաստան », հոն օթեւանելով չարունակելու իրենց ուսումնական կեանքը: Ներկայիս քաղաքին այլազան բարձրադոյն վարժարաններուն մէջ, մրցելով իրենց բնիկ դասընկերներուն հետ եւ գերազանցելով իսկ զանոնք:

Դպրոցին կողքին հաստատուած տղապարանիկ մը, համեստ ու խնայողական պայմաններու տակ, լոյս կ'ընծայէր հայերէն չհեկան հրատարակութիւններ: Տղաք հայեցողական ուսումներու հետ միատեղ կ'ընտելանային զանազան ձեռային եւ արհեստագիտական աշխատանքներու, պարտիզագործութեան, անասնապահութեան, եւն. եւն.: Զուիցերական տիպար գիւղի մը մթնոլորտը կը հանդարտեցնէր ու կը զօրացնէր անոնց դարտեցնէր ու կը զօրացնէր անոնց դարտեցնէր ու կը զօրացնէր անոնց դ

ՆՈՐԷՆ «Ա. ՆԻԿՈԼ»

—·—

ԹՈՒՄԱՃԱՆ «ԷՖԷՆԴԻՆ» ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԶԱՌԱՆՑԵԼ ԵՒ ՄԱՏՆ ԵԼ

Պոլսոյ «Վագըր»ը, որ տնօրէնը Սամուէլ Թումաճանի օրկանը դարձած է, հետեւեալ նոր ցնդաբանութիւնը հրատարակած է նոյն թերթի մարտ 24ի թիւին մէջ։ —

Այս օրերս արտասահմանի Դաշնակցական թերթերը բուռն վիճաբանութեան մը բռնուած են, սա նիւթին շուրջ։

Ա. Նիկոլ անուն մէկը «Սուրբա եւ Մենք» անուն գրքոյկի մը մէջ ըսեր է Դաշնակցականները աշխարհի կողմերէն Սուրբա հաւաքուելով հոն բոյն (օճագ) մը պիտի հաստատեն։ Մենք այդ գրքոյկը չտեսանք, չենք գիտեր ամէնէն հետաքրքրական կէտը որ տպագրուած է եւ ո՞վ գրած է՝ չենք գիտեր։

Գրածին ամէնէն հետաքրքրականը այն է որ, Եգիպտոսի մէջ հրապարակուող համակարծիքներու պաշտօնական օրկանը «Արեւ»՝ այդ գրքոյկէն հատ մը ձեռք անցուցեր եւ նոյն յայտնիքով կը յարձակի դաշնակցական թերթերու վրայ, մինչդեռ դաշնակցական թերթերը կ՚ըսեն թէ, այդ գրքոյկը իրենց հետ առնչութիւն չունի, ու կ՚աւելցնեն.

— «Ա. Նիկոլ՝ Ազբալեանը (*) չէ։ Մենք այդպիսի բանէ մը տեղեկութիւն չունինք, այդ գիրքը էնկլուրի հաշոյն տպագրուած է, Ա. Նիկոլ՝ Թումաճանի երկրորդ անունն է եւ անոնց գործիքն է։ Այդ գիրքը Թումաճանը տպագրած է »։

Ահա թէ գործը ո՞ւր հասեր է, թէ վարպետի տակէն գործ կը քաշեցնեն եւ թէ կ՚աշխատին ուրիշները խարել։ Այս գրքոյկը ամէն պարագայի մէջ Դաշնակիներու գործն է։ Անոնց մօտ եւ դաշնակցական պատմութեան մէջ այս կարգի սատանութիւններու հազարաւոր տեսակը կայ։ Աւոր տարակոյս չկայ։

Երեք տարի առաջ ամբողջ Սուրբա եւ Լիբանան պտտեցայ, լրջաբար օրագրելու համար վաճառուած պատանիները, բուժել հիւանդները, օգնել ընտանիքներուն։ Սակայն եթէ հայրը չի բաժնուիր կապկայէն, ամէն գոհողութիւն ապարդիւն կը դառնայ։ Ի՞նչ կը տեսնէ ան իր գաւաթին յատակը։ Իր պղտորած աչքերը այնտեղ կը փնտռեն երջանկութիւն, ուժ..., մինչդեռ, եթէ լաւ դիտէր, պիտի կուգար, սա պատճառաւ որ եթէ Արթաները ապստամբին, Հայերը անմիջապէս անոնց վրայ պիտի յարձակէին։

Հիմա ես կը հարցնեմ Դաշնակիներու։ Երբ ճշմարտութիւնը իր բոլոր մերկութեամբ մէջտեղն է, իրենց մէջտեղ նետած սուտը որո՞ւ կը կլլեցնեն։

Բայց օր մը այդ չոլճակի 2ուկէս միլիոն հայութեան վերջը պիտի գայ եւ մեծամասնութիւն կազմող Արաբներու դէմ Հայերը պաշտպանելու համար Ֆրանսացիները իրենց մասը իսկ չպիտի չարժեն։

Վագըր։— Ահաւասիկ հրատարակեցինք նամակը՝ Ս. Թումաճան Էֆ.ի որ խոստացած է մեզ ուղարկել երկու տարի առաջ Սուրիոյ մէջ կատարած ճնճղական պտոյտին տպաւորութիւնը։ Ի մտոյ պիտի հրատարակենք այս ուղեւորական նօթերը, որոնք կ՚ենթադրենք թէ շատ հետաքրքրական պիտի ըլլան։

(*) Ներկայիս Պէյրութ գտնուող դաշնակցական լիսէի տնօրէններէն է եւ ընկերն ալ նշանաւոր կուսակցապետ Լեւոն Շանթն է։

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Պէյրութի սղեհատներուն համար

—·—

ՎԱԼԱՆՍ, 28 մարտ (Ցառաջ)։— Զ. Ո. Միութեան Վալանսի մասնաճիւղի վարչութիւնը, նկատելով որ Ֆրանսայի մէջ ամէն կողմ սկսած են հանգանակութիւն Պէյրութի աղէտեալներու համար, գաղութին մէջ բոլոր կազմակերպութիւնները խորհրդակցական ժողովի հրաւիրեց մարտ 22ին Պ. Պաքայեանի սրճարանը։ 22 կազմակերպութիւններու նամակ գրուած էր, ներկայ էին միայն 10 ներկայացուցիչներ, Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, Ռ. Ազատական կուսակցութիւնը, Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութիւնը, Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչը, Մարնինկի Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը, Խարբերդի, Սէօյլէօզի, Զարսանճագի, Շապին Գարահիսարի հայրենակցական, Եկեղեցասիրաց միութիւնները։

Բաւական խորհրդակցէլէ յետոյ, ժողովը յետաձգուեցաւ մարտ 26ին կիրակի։ 10 ներկայացուցիչները ներկայ էին։ Բայց Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութիւնը, որ առանց լիազօրագրի եկած էր նախապէս, խոստացաւ յաջորդին բերել լիազօրագիրը, նորէն չերեւցաւ։ Անցեալ տարի ալ առանց լիազօրագրի ներկայ էր Ապրիլ Տասնմէկի ազահանդէսին։ Մասնաճիւղիս առնելապետը ըսաւ որ մեկնի ժողովէն։ Հեռացաւ։ Ժողովը ընտրեց հանգանակիչ յանձնախումբ մը 6 հոգիով, որ երկու մասի պիտի բաժնուի եւ չուտով վերջ գտնէ։ Ահա կազմը,— Պ. Պ. Ալիքեան Զէյլպեան, Օհան Պօյաճեան, Մելքոն Կիլիկոսեան, Պետրոս Մաչկրեան, Մաչառուր Մուրատեան, Երուանդ Տէր Ղուկասեան։

Մասնակցող միութիւնները յանձնախումբը վաւերացուցած են իրենց կնիքներով։

Ե. Տ.

Կարդացէք եւ Տարածեցէք «ՅԱՌԱՋ»ը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

—·—

ԵՌԱԳՈՑՆՈՎ ԵՒ ԵՐԳԵՐՈՎ 25 ԱԶԳԵՐՈՒ ԿՈՂՔԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 28 Մարտ (Ցառաջ)։— *Մարտ 27ին Մարսէյլի մէջ տեղի ունեցաւ միջազգային տարազի ցուցահանդէսը։ Մօտ 25 մեծ ազգերէ բաղկացեալ հսկայ թափօր մը, այլազան տարազներով, կը սպասէր «Le Petit Marseillais»ի տպարանին առջեւ։ Այստեղէն էր որ պիտի սկսէր մեծ թափօրը, որ պիտի անցնէր Լա Քանընպիէրէն, Փէֆֆէքթիւրին առջեւէն եւ կտրելով Րիւ տը Բօմը պիտի հասնէր ընդունելութեան մեծ պալատը, ուր կը սպասէին քաղաքապետը եւ ուրիշ բարձրաստիճան գինուորականներ ու պաշտօնեաներ։*

Ժամը ճիշդ 3ին սկսաւ շարժիլ մեծ թափօրը, գինուորական նուագախումբին նուագովը։ Առջեւէն կ՚երթար գինուորական հեծեալ ջոկատ մը, ասոնց ետեւէն գինուորական նուագախումբ մը (մէջ առ մէջ երեք գինուորական նուագախումբ կար, որ հերթով կը նուագէին)։ Թափօրի ետեւէն Մարոքեան քսան սպիտակ ձիաւորներ կը յառաջանային, իսկ յետոյ՝ ոստիկան ձիաւորներ։ Նուագախումբին ետեւէն կը քալէին նախ Անգլիացիները, իրենց ազգային դրօշով եւ տարազով։

Մեր խումբին առջեւէն կը ծածանէր պաշտելի եռագոյնը, «կարմիր-կապոյտ-նարնջագոյն»։ Անոր կողքին կը բարձրանար սպիտակ ցուցատախտակ մը, եզերուած եռագոյնով, եւ որուն վրայ ալ գրուած էր խոշոր տառերով «ARMÉNIE»։

Մարսէյլի հայ աշխատաւորները փութացած էին տեսնել ցուցահանդէսը, մանաւանդ իրենց հարազատ դրօշը, 25 օտար ազգերու շարքին մէջ։

Շատեր խորապէս յուզուած՝ կ՚արտասուէին, յիշելով անցեալը։

Շատ մը Ֆրանսացիներ կը փսփսային.— Ի՛նչ սիրուն է Հայաստանը։ Այսպէս յստակաբար կ՚անցնէին Գերմանացիները եւ ուրիշ ազգեր։ Տասներորդ շարքին վրայ կը քալէին Ռուսերը։ Իսկ թուրքերը ինկած էին 20րդ, կարճ տաբատանիով, տրեխով եւ բաճկոն մըն ալ իրենց ուսերուն վրայ։ Յայտնապէս աչքի կը զարնէր իրենց վայրենութիւնը։ Ֆրանսական թերթեր հեգնական յօդուածներ զրեցին թուրքերու վրայ, մէկ խօսքով ճիճիգխանները եւ էնկլիմիտուրները մըներացած տարագ մըն էր կարծես։

Ռուսերն ալ մաքուր տարազներ ունէին։ Օրիորդ մը իրենց ազգային դրօշը գրկած կը քալէր, խումբին առջեւէն։ Այսպէս 25 ազգերու մեծ թափօրը կանգ առաւ Սակարանին առջեւ։ Հոս Հայերը բաժնելով, մանաւոր ինքնաշարժով մը տարին Անձանօթ Զինուորին դամբարանը, ուր խոնուած էր բազմութիւնը, դիտելու համար հայկական խումբին յարգանքը։ Այս պաշտօնը տրուած էր միայն Հայերուն։ Ուստի միայն Հայերը զացին 25 ազգերու մէջէն, կառավարական մասնաւոր պաշտօնեաներու, թղթակիցներու եւ լուսանկարիչներու հետ։

Տիկին Սուրաբեան, որ գրկած էր ծաղկեպսակը, սկսաւ քալել։ Երեք քայլ հեռուէն խումբը կանգ առաւ եւ յառաջ անցան երեք հոգի, մէջտեղը՝ Տիկին Սուրաբեանը ծաղկեպսակով, աջ կողմը՝ երիտասարդ մը, բռնած եռագոյնը, իսկ ձախ կողմը՝ յաղթակազմ Հայ մը, որ խումբին պետը կ՚երեւէր։

Բոլորը երկիւղածութեամբ մօտեցան ու դրին ծաղկեպսակը շիրիմին առջեւ, երեք վայրկեան խոնարհելով։ Յետոյ բարձրացան վեր, ու ժոռհնալով խումբին, սկսան քառաձայն երգել Հայոց աշխարհի ցէր ողորմեան։ Ո՛րքան անուշ եկաւ եղանակը, արցունք հոսեցաւ աչքերէս եւ անձնք մը արձակեցի դէպի հեռուն... Յուզուեցան նաեւ օտարներ, լսելով աղաղակը Հայոց աշխարհին։

Անթիւ նկարներ քաշուեցան։ Միեւնոյն ընկերութիւնները գործի վրայ էին։ Ընդհատուեցաւ երգը մինչ աղբը կը բարձրանար Անձանօթ գինուորին դամբարանին վերեւ, շատ վեր, բայց ո՛ւր...

Եւ այսպէս եռագոյնը լայնատարած անցաւ Անձանօթ Զինուորին չիրիմին առջեւէն, մեզ թողլով առանձին։ Երեք ընկերներ էինք, երեքս ալ սկսանք քալել, լուռ ու մունջ...

Վահան Թէսթեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ի՞նչու աւմէն կը ձեւանայ

ԱՌՆՈՒՎԻՀ.— Պ. Ճէզայիրլեան, ձեր տուած «Լուսաբանութիւնը» չի գոհացներ եւ չի կրնար գոհացնել, մինչեւ որ չյայտնուին այն մութ ձեռքերը որ կը գործեն Հօկի դիմակին տակ, թէեւ Հօկի անդամները մեծ մասով չէզոքներ են։

Կը հաստատեմ ինչ որ նախապէս գրած էի (մարտ 23) թէ փետրուար 18ի խանգարման մէջ պատասխանատու է Հօկը եւ մանաւանդ անոր Կ. Կոմիտէն։ Նախապէս «Երկիր Նայիրի» ներկայացման։ Ահա թէ ինչո՞ւ.—

1. «Փետր. 18»ի հանդէսին, ո՞վ էր որ լուր եւ թռուցիկներ տուաւ Ֆըրանսացի համայնավարներուն։ Ինչո՞ւ Հօկի ոեւէ անդամ ներկայ չէր այն հանդէսին։ Այո, Հօկի կողմէ նախապէս ազդարարուած էր անդամներուն որ ներկայ չըլլան, քանի որ գիտէին թէ Ֆրանսացի համայնավարներ պիտի գային խանգարելու։

2. «Երկիր Նայիրի»ի ներկայացման օրը Ֆրանսայի համայնավարները իրենց կազմով եւ ֆանֆառով Քուէնսվիլէն եկած էին, որպէսզի փայլ տան օրուան հանդէսին։ Այո՛, «Էնթէրնասիօնալ»ի եւ նման եղանակներու վարժ ենք, բայց Ֆրանսացիներուն եւ մեր միջեւ տարբերութիւն կա՞յ թէ ոչ։

Ասոնք ո՞րոնց կողմէ հրաւիրուած էին եւ ինչո՞ւ գիտէին թէ նոյն օրը Ս. Հայաստանի Փիլմը պիտի ներկայացուի։ Նոյնպէս, ո՞վ էր որ լուր տուած թէ «Փետր. 18» պիտի տօնուի եւ պիտի խօսի Ս. Հայաստանի վարչաճեւին հակառակորդ ընկ. Նժդեհ։

Ինը տարուան կեանք ունի Ամերիվիլի գաղութը եւ 8 տարիէ խաղաղ վիճակ մը ունէր, Հ. Ց. Դ. Ռազմիկ խումբը 50 անդամ հանդէս, բանախօսութիւն, թատրոն եւայլն է տուած, ինչո՞ւ որ եւ է մէկը չէ եկած խանգարելու եւ միայն այս տարի է որ Հօկը կազմուեցաւ, անախորժութիւններն ալ ծայր տուին։ Պատասխանատուն մե՞նք ենք թէ Հօկը, որու անունը կը չահագործեն կարգ մը թափթփուքներ, առանց մտածելու հետեւանքը։

Եթէ անմեղ էք իրօրէ չէզոքներ եւ հայրենասէրներ, ինչպէս կ՚ըսէք փնտռեցէք բուն պատասխանատուները։ Իսկ մենք կը մնանք արթուն պահակը բոլոր գաղութներու մէջ։

Յ. Ճիհանեան

ԿՈՒՄԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԸՆԿԵՐ ԵՂԻԱ ՍԱՆՏՐՔՃԵԱՆ

Մակեդոնիոյ նախկին որբերէն երիտասարդ դաշնակցական մը, եղիա Սանտրքճեան, որ ժամանակ մը խլեր կը դարմանուէր Մօնքօ։ Ուրկէն ընկերութեան Վիրօնիայի գարմանատան մէջ, մեռաւ մարտ 17ին։

Հանդուցեալ երիտասարդը ծնած էր Շապին Գարահիսար եւ փոքր տարիքին, Լարդի արհաւիրքին մէջ կորսնցուցած էր ծնողքը։ Իր հետապայ պատմութիւնը այն է ինչ որ բոլոր իր հասակակից որբերունը։ 1922էն յետոյ Բուլղարիոյ որբերուն հետ կը բերուի Սերբա եւ ապա Գաւալա, քանի մը տարի յոյն երկրագործի մը մօտ կ՚աշխատի Պալխոր գիւղը եւ յետոյ կ՚երթայ Նուազա։ Հոն կը մտնէ Հ.Ց.Դաշնակցութեան չարքերը եւ աչքի կը զարնէ իրրեւ գիտակից եւ անձնուէր ընկեր մը, սիրուելով բոլորէն։ Տարիներ յետոյ, գործադրկութեան պատճառով դնաց Վիրօնիա, ուր զբաղեցաւ մանր առեւտուրով։ Անցեալ տարի հոկտեմբեր 8ին գինուորագրուեցաւ, բայց հազիւ ամիս մը ծառայած, փայծաղի հիւանդութեան պատճառով, մէկ տարուան արձակուրդ տրացաւ։ Ամեն վիճակի մը մատնուած, հազիւ կրցաւ գործ մը ճարել Մօնքօ։ Ուրկէն ընկերութեան մէջ, ուր աշխատած պահուն ծանրացաւ հիւանդութիւնը։

ՄԱՄՈՒԼ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

—·—

«Ազդակ» հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ՚ընէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի տնտեսական տագնապի մասին, որ սուր հանգամանք ստացած է, տեղի տալով գործադուլներու (մարտ 22)։

— «Դարմանը սակայն այս կացութեան, միայն մաքսատուրքերու նուազման մէջ փնտռել ճիշդ չէ։ Այսօր Սուրիայէն չատ աւելի դժբախտ եւ տագնապահար երկիրներ, կրցած են իրենց կացութիւնը փրկել մաքսային խստութիւններով։ Բարձր գոմիսէրութիւնը իր տարեկան 160 միլիոն ֆրանքի պիւտճէն հաւասարակշռելու համար, իրրեւ գլխաւոր հասոյթի աղբիւր գրաւած է մաքսատուրքը։ Ուրեմն եթէ տարեկան 8—10 միլիոն ոսկի մաքսատուրքը մնայ երկրին մէջ եւ յատկացուի ճարտարարուեստական, երկրագործական եւ տնտեսական նպատակներու, ոչ միայն երկիրը եւ վաճառականութիւնը չզգուելի մաքսատուրքի ազդեցէն եւ սահմանափակումներէն, այլ ընդհակառակը մեծապէս կ՚օգտուի, կը զարգանայ եւ կը հարստանայ։ Ներկայ ցաւը անոր համար է որ բարձր գոմիսէրութեան հսկայ ծախքը եւ հանրային պարտքերը հոգալու համար ուրիշ աղբիւրներ չկան։ Բացի այդ, տեղական կառավարութեան տարեկան 5—6 միլիոն ոսկիի պիւտճէն պարտաւոր է հոգալ դարձեալ այդ միեւնոյն ժողովուրդը, որ միլիոններով մաքսատուրք կը վճարէ ամէն տարի, առանց արտադրելու եւ ստեղծագործելու։ Բուն ցաւը ուրեմն, տեղական արտադրութեան չգոյութիւնն է։ Երկրագործական ապահին հնարաւորութիւններ կան հովանաւորեալ երկիրներու մէջ, սուրիական հսկայածաւալ տարածութիւնները բոլորովին անմշակ են եւ մշակուած մասերն ալ հին նահապետական ձեւերով։ Մեքենան գեռ մուտք չէ գործած այս երկիրներու մէջ, ապահովելու համար արդիւնաւոր բերք մը։

Կը տեսնուի ուրեմն, տարուէ տարի կը քամուին հովանաւորեալ երկիրները եւ արտածման քառապատիկը նեղածում կ՚ունենան։ Որով, եթէ, այդ դումարին կէսը կառավարութիւնը եւ մաքսատունը իրրեւ տուրք գանձած ըլլան, դարձեալ 8—9 միլիոն ոսկիի մօտ դումար մը արտածուած կ՚ըլլայ մեր երկիրներէն։ Բացի այդ, հովանաւորեալ երկիրներու մէջ կատուցուած հսկայ շինութիւններու համար վատնուած դումարներու մեծ մասը ապահովուած են դրամատուներէ, որոնք տոկոսով եւ հողային ապահովի երաշխաւորութեամբ տրամադրած են տեղացիներու։ Կամայ ակամայ, ամէն մէջտոյ պիտի դիմեն պարտատէրերը, օրին վճարելու համար իրենց պարտքերը, այլապէս կը գրաւուին իրենց չէնքերն ու կալուածները։ Իրապէս անձնաւորութիւն մը կը հաղորդէր մեզ թէ, Պէյրութի երեք չորրորդը դրաւի դրուած է Քրէտի Ֆոնսիէի եւ Թունուզ ու Ալճէրի դրամատուներու մէջ։ Շինութեանց բոլոր նախանիթները գրեթէ նեբաճուած են Եւրոպայէն։ Եւ այս դրութեան չարունակուելը, վաղը ոչ ոք պիտի կրնայ վճարել իր պարտքը, որով քաղաքի մեծագոյն մասը դրամատուներու սեփականութիւնը կը դառնայ»։

ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿԻ, ԿԸ ՎԵՐՍԿՍԻՆՔ

Ղ. Մելոյեանի «ԳԻՏՆԻՆ ՏԱԿԷՆ»ը

(Յեղափոխական կեանքէ)

ՈՐ ԸՆԴՀԱՏՈՒԱԾ ԷՐ ԿԱՄՔԷ ԱՆԿԱԽ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ

Իսկ մեր քաջկական ասուլիսը,

«ԹՈՔԱԽՏԻՆ ԴԷՄ»

որ թերթօնի ձեւով տպուեցաւ, Քրանսահայ Կարմիր Խաչին կողմէ լոյս կը տեսնէ իրրեւ գիրք։

(Շար. 10)

ՖԻՆԿԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԹՈՔԱԽՏԻՆ ԴԷՄ

(ՓՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՓՈՔՐԻԿ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՄԸ)

17.— ՆՈՒԱՃԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹՈՔԱԽՏԸ, ՊԷՏՔ Է ԿՈՒՒԻ, ԱԼՔՈԼԱՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Ալքոլամոլութիւնը մեզ կը տանի թոքախտին։ Ալքոլամոլը, երբ վարակուի նաեւ թոքախտով, դժուար կը պաշտպանի այլեւս իր մարմինը։ Արդէն անհոգ, անտարբեր եւ զանցառու, կատարելապէս կը վարակէ իր բնակութիւնը։ Իր զաւակները եւս կը վարակուին աւելի հոգիով ծանրաբեռնուած կեանքը ընտանիքը կը տակաջղեն ներքնապէս։ Ալքոլամոլութիւնը մէկն է հիւանդութեան գլխաւոր երկու կամ երեք պատճառներէն, ինչպէս նաեւ թշուառութեան, յետադիմութեան աղբակներէն։ Դաշնակցելով թոքախտին հետ, կը փճացնէ մարդկութիւնը։

Պէտք է ամէն ինչ ընել, դուրս հալածելով այդ անեզին, ոչնչացնելու համար վտանգուած պատանիները, բուժել հիւանդները, օգնել ընտանիքներուն։ Սակայն եթէ հայրը չի բաժնուիր կապկայէն, ամէն գոհողութիւն ապարդիւն կը դառնայ։ Ի՞նչ կը տեսնէ ան իր գաւաթին յատակը։ Իր պղտորած աչքերը այնտեղ կը փնտռեն երջանկութիւն, ուժ..., մինչդեռ, եթէ լաւ դիտէր, պիտի տեսնէր ողբերգական պատկեր մը,— աշխատելու անընդունակ, առողջութիւնը խանգարուած, խնայողութիւնը հատած, խրճիթի մը մէջ ինկած, զէշ հագուած, կէս անօթի, մահուան օրերը յառաջացած..., ահա ինչ որ կը տեսնուի իր գաւաթին յատակը։ «Ինան մարդը անարժէք մարդ մըն է» կ՚ըսէ ժողովրդական առած մը։ Եւ Սողոմոն իմաստունը եւս կ՚ըսէ։

«Մի դառնուիր դինի խմողներուն մէջեւ»։

Տուները կ՚ապահովագրենք հրդեհին դէմ, ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ հրդեհ կը ծագի եւ կ՚այրէ չէնքը, փողոց ձգելով մեզ։ Ապահովագրական ընկերութիւնը ոչ միայն պարտաւոր է վճարելու կորուստը, այլ նաեւ պայքարելու որ հրդեհ չպատահի։ Նոյն բանը հիւանդութեան պարագային։ Հիւանդութիւնն ալ վտանգ մըն է, որուն կ՚ենթարկուինք առանց դիտնալու։ Կրնայ մեզ փճացնել։ Այս պատճառով անհրաժեշտ է հաւաքական ձեռնարկ մը։ Ապահովագրական ընկերութիւնը իրերօգնութեան բանաւոր կազմակերպութիւն մըն է։

ՅԱՂՈՒ ՑՈՂՈՎՈՒԱԾՈՅ ԻՍՏՂՈՒՆ — 18

Ոչ ոք այնքան պէտք ունի ապահովագրութեան, որքան թոքախտաւորը (անշուշտ այն երկիրներուն մէջ, որոնք նման ապահովագրական ընկերութիւններ ունին)։ Որովհետեւ թոքախտը, հիւանդութիւններուն մէջ ամէնէն աւելի յաճախադէպ է։ Եւ չափազանց դժուար է, թոքախտաւորի մը համար, խնամք տանիլ իր վիճակին, երբ կը պակսին նիւթական միջոցները։ Հայր մը ի՞նչպէս կրնայ գործը ձգել 3—4 ամիս, զարմանելու համար իր թոքախտը, որ բուժելի է, եթէ չունի ուրիշ աղբիւր մը իր ընտանիքին ապրուստը հայթայթելու եւ իր հիւանդութիւնը բուժելու։ Ինամատարական մարմիններու, գիւղական քայլերու կամ ողղմութեան դիմել շատ դժնդակ բան է։ Դժբախտաբար հիւանդութիւններու դէմ ապահովագրութիւնը (եւ օրէնսդրութիւնը) դոյութիւն ունի Գերմանիոյ, Զուիցերիոյ մէջ միայն, ուր ծնողքները ամսական պզտիկ գումարով մը կ՚ապահովագրեն իրենց երախաները հիւանդութեան, մասնաւորապէս թոքախտին դէմ։

19— ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ֆրանսա եւ Զուիցերիա բազմաթիւ ապաքինարաններ ունին թոքախտաւորներու համար։ Դժբախտաբար ապաքինարաններու թիւը քիչ է, եւ թոքախտաւորներու թիւը անհաշիւ, այնպէս որ չեն բաւեր անկողինները։ Միւս կողմէ բաւական սուղ են ապաքինարանները։ Մրնաց որ, օտարական չեն ընդունիր։

Ֆրանսացի բժշկապետ մը վերջերս դրքոյկ մը հրատարակելով կ՚առաջարկէր Հայոց Ապաքինարան մը հիմնել, դարմանելու համար հայ թոքախտաւորները, որոնց թիւը հաշիւ չունի։ Այսուհանդերձ ֆրանսական հիւանդանոցներու վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան, որ դանազան ապաքինարաններու մէջ մտնել յաջողած են, օտար ազգերու կարգին, Հայեր ալ։ Անշուշտ չարիքը այսպէս կարելի չէ սահմանափակել։ Անհրաժեշտ է միջոցներ խորհիլ։ Զուիցերիացիները, ապաքինարաններն զատ, ունին ուրիշ ձեռնարկ մը,— գաղթատուներ, որոնց բնակիչները, թեթեւակի հիւանդ, կրնան աշխատիլ ծաղկամշակութեան եւ հողագործութեան մէջ, քաղելով հիւանդութեան դէմ ապահովագրուելու եւ իրենց օրապահիկը կամ գոնէ իրենց կրած դարմանումին գինը։ Հարց մը, որուն մասին ստիպուած են խորհիլ Հայերը, երբ թոքախտը սկսած է մեծ աւերներ գործել արդէն։

20 — ԲՈՒԺԱՐԱՆ

Բուժարանը լաւագոյն զէնք մըն է յարձակելու համար թոքախտին վրայ իր որջին մէջ։

Բուժարանն է, որ երեւան կը հանէ հիւանդութիւնը, կը դարմանէ, կը խնամէ, կը հակակշռէ։ Կը կառավարէ հիւանդին կեանքը, հիւանդութիւնը դարմանելու եւ վարակումները անհետացնելու նպատակաւ։ Հիւանդանոց կը զրկէ անոնք, որ չեն կրնար դարմանուիլ իրենց տան մէջ։ Կը հետեւի ընտանիքին միւս անդամներուն առողջական վիճակին։ Բուժարանին հիւանդապահուհին կ՚այցելէ տուները, զաղտնի եւ կատարեալ քննութիւն մը կը կատարէ (ամենայն զգուշաւորութեամբ)։ Բժիշկը եւս կ՚այցելէ տուները, կը քննէ հիւանդին վիճակը, կը քաջալերէ չրջապատը։ Այցելու հիւանդապահուհիները, յաճախ, բուժարանի չգոյութեան պարագային, բժիշկի մը ղեկավարութեան տակ, իրական օգուտներ կրնան տալ թոքախտաւոր ընտանիքներուն։

Թարգմ. Ե. Ն.

(Վ Ե Ր Ջ)

քոթ հռչակեցէք վաղը ժամը 10էն սկսեալ, բոլոր հրէական գործերուն դէմ »։ Շաբաթ առտու ժամը 10ին, բոլոր քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ, յայտարարութիւններ պիտի փակցուին, պոյքոթի հրաւիրելով ժողովուրդը։ Ինքնաշարժներ կամ սովորական կառքեր փողոցէ փողոց պիտի պտտին, հետեւեալ աղաւաղեալներով.

— Պոյքոթի ենթարկեցէք բոլոր հրէական ձեռնարկները, որ եւ է բան մի գնէք հրէական խանութներէն. մի՛ երթաք հրեայ վաստառաններուն. զգուշացէք հրեայ բժիշկներէն։ Հրեաները փորձանք են մեր գլխուն »։

⁂ Փարիզի մէջ ալ, հրեայ վաճառականները որոշեցին պոյքոթի հռչակել զերմանական ապրանքներուն դէմ։ Սանթիէի, Թամփլի եւ ուրիշ հրէաշատ փողոցներու մէջ, խանութներուն առջեւ փակցուած են ազդեր, հետեւեալ բովանդակութեամբ. — « Գերմանական ներկայացուցիչներ չեն ընդունուիր »։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԸ ԼՈՆՏՈՆ ԿԱՆՁՈՒԵՑԱՒ

Անգլիացի ճարտարարվեստներու բանտարկութեան խնդիրը ծանրացած ըլլալով, Մոսկուայի բրիտանական դեսպանը սոխպողաբար Լոնտոն կանչուեցաւ։ Հաւանական է որ այլ եւս չվերադառնայ, եթէ խորհրդային իշխանութիւնը գոհացում չտայ։

ՇԱԲԱԹԸ ՀԻՆԳ ՕՐ ԵՒ 30 ԺԱՄ

Մ. Նահանգներու Վերակոյտին իրաւագիտական յանձնաժողովը վաւերացուց օրինագիծ մը, որ կը տրամադրէ շաբաթը հինգ օր կամ 30 ժամ աշխատանք։ Օրինագծին նպատակն է գործ ետրել միլիոնաւոր գործազուրկներու։

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Ամեն Հայու ևուիրական պարտականութիւնն է
23 ԱՊՐԻԼԻՆ ՑԻՇԵԼ ԻՐ ՄԵՌԵԼՆԵՐԸ
ԵՒ ԵՐԹԱԼ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՈՐ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ՍԱԼ ԿԱՎՕԻ ՄԷՋ

Փարիզի Գրական Ակումբ այսօր Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, 131 rue Cambronne ,métro Vaugirard, Զեկոյց՝ Պ. Ա. Ջամալեանէ, Նիւթ՝ «Համաշխարհային քաոսը եւ աշխատաւոր զանգուածները»։ Մուտքը ազատ է։

Բժշկական դասախօսութիւն Աւետիսի մէկ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻՆ կողմէ
Տեղւոյն ԱՐԱՐԱՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ նախաձեռնութեամբ
Այս իրիկուն, Շաբաթ, ժամը 8.30ին
կը նախագահէ Տոքթ. Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
կը խօսի՝ Տոքթ. Շ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ, Թոքերու առողջապահութիւնը

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ
ԼԻՈՆ
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 22 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ
ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։
կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն թուականը
ՎԻԵՆ
23 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԻՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
կազմակերպուած՝ ԼԻՈՆԻ ՀԱՄԱ-ԽԱՐԲԵՐԴՅԻԱԿԱՆ
ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՕԹՆԱԿ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻ կողմէ
3րդ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ին
Ի նպաստ Պէյրութի աղէտեալներուն
կը ներկայացուի ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՀԱՊԱՆՆԵՐԸ եւ զաւեշտ մը
Հանդէսին ծախքերուն մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆր.։
ՇԱՆՕԹ.— Սոյն ներկայացումը պիտի ներկայացուի նաեւ ՍԷն ՄՕՐԻՄի մէջ Ապրիլ 2ին, իսկ ՎԻԷՆի մէջ Ապրիլ 9ին։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ քորսաժ կարող գործաւորուհիներ։ Գործը կը յանձնուի կարուած։ Դիմել՝ Տիկին ՄԱՌԻԻ,
7, rue Tournon, Paris (6), Métro: Odéon

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂ

Մարսէյլ, ԴՈՐԻ. — 855։
Քան, Վ. Դ. — 35։
Մարսէյլ, Ե. Կ. — 35։
Մարսէյլ, ՄՈՎ. — 20։
Շէրպուրկ, ՀԱՆ. — 35։
Վիլմինկթըն, ՏԻԿ. ՔԱՍ. — 105։
Թուլուզ, ՀԱՋ. — 35։
Փարիզ (10e), ՊԱԳ. — 140։
Լիոն, ԴՈՐԻ. — 541.10։
Վիէն, Պ. ՈՎ. — 45։
Կրընոպլը, Օր. ՄԻՄՐ. — 35։
Քլամար, Ժ. Ա. — 35։
Վալանս, ԴՈՐԻ. — 300։
Փարիզ, ՖԼՊ. — 100։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Յ. Կ. ՀԱՋԻ Փարիզի մասնաճիւղին Ապրիլ 2ի Կնդհ. ժողովը ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ է։

«ՍԻՓԱՆ»ի, «ԱՐԱՐԱՏ»ի եւ «ԲԻՒԼԱԿ»ի անդամ եւ անղամուհիները կը հրաւիրուին կնդհ. փոքձի եւ կարեւոր խորհրդակցութեան համար վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 51, rue Rivoli։ Բոլորի ներկայութիւնը կարեւոր է։

ԼԻՈՆԻ եւ ՏԷՍԻՆԻ Բարձր-Հայքի Հայր. Միութեան ժասնաճիւղերը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրեն բոլոր հայրենակիցները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին Տէսինի մէջ իր սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

Այրի Տիկին Զենոբիա Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկին Տիգրան Սէմէրճեան եւ զաւակներ, Պ. Յակոբ Սէմէրճեան (Phébus), Պ. Յարութիւն Տապաղեան, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Տապաղեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Համբարձում Հոգտանեան եւ զաւակներ, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Տէյիրմէնճեան եւ զաւակներ, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Խաչիկեան եւ զաւակներ, Այրի Տիկին Նարդուհի Ուճանեան եւ զաւակունք, սրտի ցաւով կը ծանուցանեն դառնագէտ մահը՝

ՏԻԿԻՆ ԻՍԿՈՒՀԻ ՏԱՊԱՂԵԱՆԻ
(ԾՆՆԵԱԼ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ)

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, Շաբաթ (1 Ապրիլ), կէս օրէ վերջ, ժամը ճիշդ 2ին, Clinique Tarnierի մէջ, 89, Rue d'Assas, Paris (6e).

Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս ընդունիլ իբր այդ։

Ամենայն Տօքթ. ՄԵՍԱՃԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ
82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02
Ամէն օր ժամը 2-6 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12
Առաւօտները ժամադրութեամբ։
Հողմրդկց. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. Մէթրօ՝ Place Clichy եւ Liège

ԹԷՐԶԵԱՆ
ԹՐԻՔՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ Է
3 rue Poissonnière
Tél. Central 93-75 Paris (2)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ղերձակ կամ ղերձակուհի մը (Seconde Main) Դիմել՝ Պ. ՍԱՄՈՒԻԼ ԳԱՐՓՈՒԹԵԱՆ, 163, rue des Champarons, Colombes, Asnières։

ԲՈՒՐԴԵՐ
Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար։ Միշտ պատրաստ ունինք 50.000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ 2)28, 3)28, 2)32, 2)36, 2)40 (grosse laine)։
Դիմել՝ **DOERFLINGER,**
31, rue de Maubeuge, Paris (9) Métro: Cadet
Մասնաւոր բուրդ լոգանքի հագուստներու համար։ Շրջուն վաճառորդներու համար բուրդէ կծիկներ։ Գաւառէն եկած ապսպրանքները կը դրկուին ապսպրանքներու ստացման օրը։

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿ
Maison KEVORKIAN
33, Rue des POISSONIEPS. Métro՝ Château Rouge et Barbès
Կը կարենք sur mesure կանանցի ամէն տեսակ հագուստներ haute couture մօտէներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով։
Մուշտակի եւ bonetterieի ճոխ պահեստ։
Ճոխ տեսականի տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ։

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅ ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Խ. ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ
2 Rue de la GHARBONNIÈRES. Métro: Chapelle & Barbès
Կը պատրաստենք sur mesure մուշտակներ եւ կը կատարենք նորոգութիւններ։ Համաձայն եղանակի մուշտակներու ճոխ մաքերք։ Ունինք նաեւ դերձակութեան մասնաճիւղ մը, չափաւոր գիներ (280 ֆրանքէն սկսեալ) եւ խնամուած աշխատանք։
Անգլիական եւ տեղական կերպասներու ճոխ մաքերք։

Փարիզ եւ արուարձանները

ԲՐԻՍՏՕՓՕՐ Խումբի ժողովը յառաջիկայ Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Ավընիւ տէ Կօպլէնի սրճարանին վերնայարկը։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՀՐԱԶԴԱՆ խումբի հերթական ժողովը յառաջիկայ Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Ավընիւ Կօպլէնի սրճարանինվերնայարկը։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՊԱՆԷՒՕ-ՔԱՇԱՆ Արծիւ խումբը ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները յառաջիկայ Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկեր Մ. Ալթունեանի բնակարանին մէջ։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Հ. Յ. Դ. Սարսէլ-Առնուվիլ ենթակոմիտէին «Ռազմիկ» եւ «Հրայր» խումբերու բոլոր ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 29, rue Beauséjour, Sarcelles։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԿԱՐՏՈՒՆԻ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը կիրակի Հ. Յ. Դ. Տան մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ներկայացուցիչը։

ԱՂԲԻՒՐ-ՍԵՐՈԲ ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ներկայացուցիչը։

ՄԱՐՍԷՅԻ «ԱԻՏՕ» խումբի ընդհանուր ընկերական ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 6ին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ներկայացուցիչը։

ՓԻՒՃԷԻ ջաճօ շաւօ խումբի ընդհանուր ժողովը վաղը կիրակի ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Մարսէյլի ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ներկայացուցիչը։

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ (Մարսէյլ) ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ խումբի ընդհանուր ընկերական ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 7ին իրենց սովորական հաւաքատեղին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ներկայացուցիչը։

Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ Քրիստափոր խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը յառաջիկայ Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Խաժակ Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ
ԵՐԳԻՉԱԿԱՆԸ

Մեծ հատոր մը մօտաւորապէս 300 մեծադիր էջ, ուր ամփոփուած են հեղինակին անտիպ ու տպուած լաւագոյն երգիծական
կտորները
Համակ Ծիծաղ, Սրամտութիւն, Խնդուք, Ժպիտ
Արտասահմանեան ամբողջ հայ կեանքը եւ դէմքերը
պատկերացուած են այս հատորին մէջ
ՓՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ 15 ֆր., ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ 20 ֆր.
Դիմել՝ 17, RUE DAMESME :-: PARIS (13e)
« երկար եւ առողջ ապրելու միակ պայմանը ծիծաղիլն է »։
ՏՈՔԹ. ԼՕՄՊՐՕԶՕ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (5)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ — Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ
ԼՐԱԳՐԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ոստիկանութիւնը ստուգեց հետեւեալ պատմառը — Քըքլըը՝ բարեկեցիկ վիճակի տէր մէկը, որուն քոյն անունն էր Պէնթվիչ, շահամոլ ու վնասակար մարդ մըն էր. դատապարտուած էր երեք անգամ. ոստիկանութիւնը այն հաւատը ունի թէ ուրիշ աւելի կարեւոր ու մտերմական շարժառիթ մը կար ոճիրին համար. հաւանաբար այդ շարժառիթը կապ ունի այն վերաբերումին հետ զոր դերձակը ցոյց կուտար իր կին պաշտօնեաներուն հանդէպ։

Լիւժ, 28 *փետրուար* 1900. — Ժագ Էլլէրման, նահանգապետ. սպանուած Օփերայէն վերադարձին։ Անոնակ կեանք մը կը վարէր. մահէն հոգ ընութիւն կատարուելով, հասկցուած է որ հանրային գումարներէ մօտ հարիւր միլիոն ֆրանք իւրացուցած է կեղծարարութեամբ։

Բրիւքսէլ, *հոկտեմբեր* 1900. — Դատուած էնտրըսըն, խեղդամահ իր սենեակին մէջ. երեք անգամ դատի կանչուած է մարդասպանութեան համար, բայց միշտ ազատ արձակուած։ Ղեկավարն է էնտրըսըն —Հարա կոլիճ՝ իր անունը կրող հասարակի. իր քշնամիներէն սպանուած է հօթը հոգի։ Վերջին անգամ երբ տեղական թերթի մը խմբագիրը վատօրէն սպանուած ըլլալու ամբաստանութենէն ալ ազատ արձակուեցաւ, ձեռքը սեղմեց երդուեալներուն ու շնորհաւորեց զանոնք։

Նիւ Եորք, 30 *հոկտեմբեր* 1900. — Փէթրիճ Ուէլչ, համբաւաւոր յափշտակիչ մը ազգային դրամներու եւ պատուաստի մասնագէտ. եղած է բազմաթիւ գանձապետը. վատահամբաւ ընկերութեան մը հոգին. դիմակազերծ՝ տեղական թերթի մը կողմէ։ Կախուած գտնուեցաւ Լոնկ Այլէնտի անտառին մէջ. անճանաչելիութեան վերագրուեցաւ ոճիրը։

Փարիզ, 4 *մարտ* 1901. — Մատամ Տէվիաւ, շնչահեղձ. նոյնպէս անճանաչելիութեան վերագրուած ժամանակին։ Ո՛չ մէկ լաւ տեղեկութիւն կարելի է տալ իր մասին. նշանաւոր էր իբրեւ « հոգիներ վաճառող »։

Փարիզ, 4 *մարտ* 1902. — Ճիշդ մէկ տարի յետոյ, պարոն Կապրիէլ Լանֆէն, հաղորդակցութենից նախարարը մեռած գտնուեցաւ իր կառքին ներսը՝ Պուլոնեի անտառին մէջ. ձերբակալեցին իր կառապանը, որ ազատ արձակուեցաւ յետոյ։ Մարդը երդում ըրաւ որ ո՛չ ատրճանակին, ո՛չ ալ իր տիրոջը ձայնը լսած էր. անձրեւ կուգար եւ հազիւ ֆանի մը հոգի կային անտառին մէջ։

(Տասը ուրիշ ոճիրներ եւս յիշուած էին ցանկին մէջ)։

×

Անկասկած խոշոր պատմութիւն մըն էր Թերթին պատմութիւնը։

Խմբագրապետը իր գրասենեակին մէջ նստած, կրկին անգամ կարդաց զայն ու ըսաւ. — « Սքանչելի է »։

Լրաբերը, իր գրածին վրայէն անցաւ զարձեալ՝ ուրախութեամբ աչքին առջեւ պատկերացնելով իր կատարած գործին հետեւանքները։

Արտաքին նախարարը թերթը կարդաց առաուն, անկողինին մէջ եւ կասկածանքով հարց տուաւ ինքնիրեն թէ արդեօք պէտք եղածէն աւելի՞ խօսած էր։

Ֆրանսական ոստիկանութեան պետը կարդաց լուրը « Թան »ի մէջ եւ բարկութեամբ անիծեց անգլիացի նախարարը, որուն չատախօսութիւնը խանգարած էր իր ծրագիրները։

Իսկ Մատրիտ, Քաֆէ տը լա Փէ սրճարանին մէջ ձորձ Մէնֆրէտ արհամարհանքով ու հեգնոտ ծիծաղով մը կարդաց Թերթը իր ընկերներուն որոնց երկուքը զուարճացան, իսկ երրորդը՝ լայնակրակ ու տափակ դէմքով, մաիկ ըրաւ, մահուան սարսափը իր նայուածքին մէջ։

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ
ՀԱԽԱՏԱՐԻՄ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Ո՞վ էր, կլատսթո՞նն էր ըսողը, թէ աշխարհիս մէջ խենդեցած ոչխարէն աւելի վտանգաւոր, աւելի վայրագ ու աւելի ահարկու բան չկայ։ Իսկ մենք ալ կրնանք ըսել որ աշխարհիս մէջ ամէնէն անզգաստասիրտ, ամէնէն շատախօս եւ ամէնէն ձախաւեր արարածը այն դիւանագէտն է որ կը չեղլ իր ճամբէն։ Մարդկ որ կրնան զսպել իրենց լեզուն Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ եւ կրնան հպարտօրէն անցնիլ բարեկամ պետութիւններու կողմէ բացուած փոսերուն առջեւէն, կ'ուշնենան, իրենց կեանքին մէջ, այնպիսի վայրկեաններ, երբ կը մոռնան ընդունուած սովորութիւնները ու կը վարուին հասարակ անհատներու պէս։ Փողոցէն անցնող մարդը չի կրնար հասկնալ ասոր պատճառը, սակայն վարքաբանիկ բազմութիւն մը որ կը դրաղի հոգեբանութեամբ եւ կրնայ ընդհանրապէս բացատրել մարդոց ուղեղին մէջ տեղի ունեցող երեւոյթները, անտարակոյս կրնայ մեզի տալ շատ համոզիչ պատճառներ՝ այդ անհատասարակչռութեան մասին։

Տարօրինակ խառնուածք ունէր Ֆիլիփ Րէյմըն։ Մարքին մէջ դրամ պէտք է գործադրէր անպայման չեմ կարծեր թէ ո՛ր եւ է արգելքի ջեւ կը հրաժարէր իր մտադրութենէն։ Ուժեղ նկարագրով մէկն էր։ Նէր զօրաւոր, քառակուսի կզակ մը, խոշոր բերան մը. աչքերուն մէջ կապոյտ մը, որ սովորական է սիրտ ոճրագործներուն եւ մանաւանդ նշանաւոր զօրավարներուն։ Եւ կայն, Սըր Ֆիլիփ ուրիշներուն կարեւակայածէն շատ աւելի սկսած վախնալ իր ձեռնարկին հետեւանքներէն։

Հազարաւորներ կան որ իրենց մինուլ հերոսներու կը նմանին, բայց հոգեպէս վախկոտներ են. մարդիկ կրնան հեղնել մահը, բայց կը սասին սպրիկ դժուարութիւններէ։ Ամէն օր դատարաններուն մէջ կը սենք մահուան հետ ... մահուան հետ այդ դատակարգի մարդոց։

Արտաքին նախարարին քով չէին այդ յատկութիւնները։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 2 ԱՊՐԻԼ 1933

2 Avril 1933

ՅԱՐԿ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2153

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐՆԵՐ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ,

Մարտ 21ին փակուեցաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան ԺԲ. Ընդհանուր Ժողովը: Պատմական բացառիկ պարագաներու մէջ գումարուած էր Դաշնակցութեան գերագոյն ատեանը, գծելու համար ապագան այն ուղին, ուրկէ պիտի ընթանայ կուսակցութիւնը յառաջիկայ տարիներու ընթացքին: Դաշնակցութեան բարձրագոյն ժողովին մէջ խմբուած պատգամաւորները, որոնք եկած էին աշխարհի չորս ծագերէն, ընկերական ջերմ մթնոլորտի մէջ, պատմական վայրկեանի յստակ գիտակցութեամբ, հանգամանօրէն ճնշին բոլոր հարցերը եւ բացառիկ համերաշխութեամբ տուին պատշաճ որոշումները հայ կեանքը յուզող բոլոր հրատապ խնդիրներու մասին: Անոնք ջանացին, որ ԺԲ. Ընդհանուր Ժողովը դարձակէտ մը դառնայ մեր կեանքի մէջ, նոր թափ մը տալով Դաշնակցութեան գործունէութեան:

Պատմական անցքերը հրամայաբար կը հարկադրեն մեզ, որ Դաշնակցութիւնը ընդգրկէ աւելի գործօն բաղաքականութիւն, արժանաւորապէս դիմագրաւել կարենալու համար գալիք դէպքերը: Առանձնաբար հայ գաղթաշխարհը յառաջիկայ տարիներուն պիտի գիտնայ մէկտեղել իր ուժերը, խմբուիլ ընդհանուր եւ համահայկական դրօշի մը շուրջ այն գիտակցութեամբ, որ իրեն վճռական դեր վերապահուած է Հայ Դատի լուծման մէջ:

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ, աշխարհը կը պատրաստուի մեծ եւ ճակատագրական անցքերու: Այս պատմական վայրկեանին Դաշնակցութեան Ընդհանուր Ժողովը արթնութեան կը կոչէ հայ ժողովուրդը այն խոր հաւատքով, որ եթէ կամենանք, պիտի կարենանք մեղմել մեզ սպառնացող վտանգները: Հայ Դատի ուխտեցեալ մեղմել մեզ սպառնացող վտանգները: Հայ Դատի ուխտեցեալ թշնամիներու բոլոր նիգերը անցան ապարդիւն. Դաշնակցութիւնը կը շարունակէ մնալ միակամ ու միասիրտ, միակ կազմակերպ ուժը մեր ցիրուցան ժողովուրդի: Անվերապահօրէն զօրավիգ հանդիսանանք անոր, միշտ յիշելով, թէ ինչ որ կուտանք Դաշնակցութեան, կուտանք հայ հայրենիքին ու հայ ժողովուրդին:

Ծանր է մեր ուղին, ընկերներ, տակաւին շատ փորձութիւն, մեծ զոհաբերութիւն ու նահատակութիւն կը սպասեն մեզ: Տոգորուած, սակայն, մեր գաղափարի վեհութեամբ, ներշնչուած մեր յեղափոխական փառաւոր անցեալէն, ապահովուած մեր ժողովուրդի անկուն կամքին, համոզուած մեր դատի արդարութեան, առաջ անկում

ՆՐԱՆ ՏՈՂԱՄԱԼ, ՊԱՏԱՍԽԱՆԱԼ ԵՒ ԳԱՂՏՆԻՔԻ ՊԱՀՊԱՆԱԼԻՔ

Ա.

Մենք մեր ընկերներուն հետ կը քալենք Ֆրանսայի հարաւային կողմերը, Նիսի եւ Մարսէյլի միջեւ։ Ճամբան մեր աչքերը կը հրապուրեն ծովեզերեայ գեղատեսիլ տեսարանները։ Ամէն կողմ ծաղկած նարինջի ծառեր, ձիթենիներ, խնձորենիներ, ամպսեւակներ, ծովեզերեայ ժայռերու վրայ կառուցուած գեղեցիկ տուներ, ամառնային պալատներ, ամէն տեսակ ծաղիկներ, ամէն տեսակ պտուղներ։ Ամէն կողմ կեանք, ամէն կողմ ուրախութիւն։ Ամէն կողմ ալ ճամբորդներ, որոնք կու գան ամէն կողմէ աշխարհի, ձմեռը անցնելու համար այս գեղեցիկ տեղերը։

Ֆրանսայի հարաւային կողմերը ամէն տարի կը գրաւեն հազարաւոր

ԳԵՂՎԻ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԼՈՒՐԵՐԸ (1908)

ՏՈՂՈՄ. — 1908ին, երբ ծաղօր թարգմանչաց վարժարանը վիրջապէս ամրացաւ Պէշիկթաշի վեհաշուք շէնքերուն մէջ, ուր կը գտնուի մինչեւ այսօր, ես շաբաթ մը նուիրեցի Պոլսոյ մեր մատենադարանին եւ հոն գտայ ձեռագրեր, որոնք մինչեւ այդ օրերը անծանօթ էին գիտնականներուն։ Ասոնց մէջ կային նաեւ Գեղուի յուրարքանչիւր էջերը, որոնք ինծի համար մեծ հետաքրքրութիւն ներկայացուցին։ Ես ալ ընտրեցի Գեղուի մէկ քանի էջերը եւ սկսայ զանոնք ընդօրինակել։

Ահա ինչ կը գրէ Գեղուի մասին Ղեւոնդ Ալիշան իր «Հայապատում» գործին մէջ։ Ըստ Ալիշանի, Գեղուի ծնունդը կը թուի ըլլալ 1730ական թուականները։ Ան ուսանած է Ամենափրկիչ վանքին մէջ, ուր ստացած է ընդարձակ կրթութիւն։ Ան ուսանած է նաեւ Հռոմի մէջ, ուր ան ստացած է «Վարդապետ» տիտղոսը։ Ան ճանչցած է Մխիթարեան հայրերը, որոնց հետ ան մնացած է մեծ բարեկամութեան մէջ։ Ան ունեցած է նաեւ Ֆրանսայի մէջ, ուր ան ճանչցած է Ֆրանսայի թագաւոր Լուդովիկոս ԺԵ-ի եղբայրը՝ Ֆիլիպոս Օռլեանցին։ Ան ունեցած է նաեւ Անգլիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Անգլիոյ թագաւոր Ջորջ Գ-ի եղբայրը՝ Եդուարդ Ուելզցին։ Ան ունեցած է նաեւ Հոլանտայի մէջ, ուր ան ճանչցած է Հոլանտայի թագաւոր Վիլհելմոս Ե-ի եղբայրը՝ Ֆրետերիկոս Նասսաւցին։ Ան ունեցած է նաեւ Գերմանիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Գերմանիոյ կայսր Ֆրետերիկոս Բ-ի եղբայրը՝ Հենրիկոս Պրուսացին։ Ան ունեցած է նաեւ Իտալիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Իտալիոյ թագաւոր Վիկտոր Ամեդէոս Գ-ի եղբայրը՝ Կարոլոս Էմանուէլ Սաւոյացին։ Ան ունեցած է նաեւ Իսպանիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Իսպանիոյ թագաւոր Ֆիլիպոս Ե-ի եղբայրը՝ Ֆերտինանդոս Իսպանացին։ Ան ունեցած է նաեւ Պորտուգալիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Պորտուգալիոյ թագաւոր Ժոզեֆոս Ա-ի եղբայրը՝ Պետրոս Պորտուգալացին։ Ան ունեցած է նաեւ Շուէտիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Շուէտիոյ թագաւոր Կարոլոս ԺԲ-ի եղբայրը՝ Ֆրետերիկոս Հեսսիացին։ Ան ունեցած է նաեւ Լեհաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Լեհաստանի թագաւոր Ավգուստոս Գ-ի եղբայրը՝ Կարոլոս Սաքսոնացին։ Ան ունեցած է նաեւ Ռուսիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Ռուսիոյ կայսրուհի Եղիսաբեթ Պետրոսեան-ի եղբայրը՝ Պետրոս Հոլշտինացին։ Ան ունեցած է նաեւ Թուրքիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Թուրքիոյ սուլթան Մահմուտ Ա-ի եղբայրը՝ Մուսթաֆա Գ-ն։ Ան ունեցած է նաեւ Պարսկաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Պարսկաստանի շահ Նատիր Գուլի-ի եղբայրը՝ Իպրահիմ Ղուլի-ն։ Ան ունեցած է նաեւ Հնդկաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Հնդկաստանի մոգոլ կայսր Ալամկիր Բ-ի եղբայրը՝ Մուհամմէտ Ազամ-ը։ Ան ունեցած է նաեւ Չինաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Չինաստանի կայսր Քանսի-ի եղբայրը՝ Ինն Ղուլ-ը։ Ան ունեցած է նաեւ Ճաբոնիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Ճաբոնիոյ կայսր Ինկեն-ի եղբայրը՝ Ինկեն Ա-ն։

Ահա այս ամէն անձերուն հետ Գեղուի ունեցած է սերտ բարեկամութիւն։ Ան ունեցած է նաեւ Ամերիկայի մէջ, ուր ան ճանչցած է Ամերիկայի նախագահ Ճորճ Վաշինկթընի եղբայրը՝ Ճոն Վաշինկթընը։ Ան ունեցած է նաեւ Ֆրանսայի մէջ, ուր ան ճանչցած է Ֆրանսայի թագաւոր Լուդովիկոս ԺԶ-ի եղբայրը՝ Ֆիլիպոս Օռլեանցին։ Ան ունեցած է նաեւ Անգլիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Անգլիոյ թագաւոր Ջորջ Գ-ի եղբայրը՝ Եդուարդ Ուելզցին։ Ան ունեցած է նաեւ Հոլանտայի մէջ, ուր ան ճանչցած է Հոլանտայի թագաւոր Վիլհելմոս Ե-ի եղբայրը՝ Ֆրետերիկոս Նասսաւցին։ Ան ունեցած է նաեւ Գերմանիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Գերմանիոյ կայսր Ֆրետերիկոս Բ-ի եղբայրը՝ Հենրիկոս Պրուսացին։ Ան ունեցած է նաեւ Իտալիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Իտալիոյ թագաւոր Վիկտոր Ամեդէոս Գ-ի եղբայրը՝ Կարոլոս Էմանուէլ Սաւոյացին։ Ան ունեցած է նաեւ Իսպանիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Իսպանիոյ թագաւոր Ֆիլիպոս Ե-ի եղբայրը՝ Ֆերտինանդոս Իսպանացին։ Ան ունեցած է նաեւ Պորտուգալիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Պորտուգալիոյ թագաւոր Ժոզեֆոս Ա-ի եղբայրը՝ Պետրոս Պորտուգալացին։ Ան ունեցած է նաեւ Շուէտիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Շուէտիոյ թագաւոր Կարոլոս ԺԲ-ի եղբայրը՝ Ֆրետերիկոս Հեսսիացին։ Ան ունեցած է նաեւ Լեհաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Լեհաստանի թագաւոր Ավգուստոս Գ-ի եղբայրը՝ Կարոլոս Սաքսոնացին։ Ան ունեցած է նաեւ Ռուսիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Ռուսիոյ կայսրուհի Եղիսաբեթ Պետրոսեան-ի եղբայրը՝ Պետրոս Հոլշտինացին։ Ան ունեցած է նաեւ Թուրքիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Թուրքիոյ սուլթան Մահմուտ Ա-ի եղբայրը՝ Մուսթաֆա Գ-ն։ Ան ունեցած է նաեւ Պարսկաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Պարսկաստանի շահ Նատիր Գուլի-ի եղբայրը՝ Իպրահիմ Ղուլի-ն։ Ան ունեցած է նաեւ Հնդկաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Հնդկաստանի մոգոլ կայսր Ալամկիր Բ-ի եղբայրը՝ Մուհամմէտ Ազամ-ը։ Ան ունեցած է նաեւ Չինաստանի մէջ, ուր ան ճանչցած է Չինաստանի կայսր Քանսի-ի եղբայրը՝ Ինն Ղուլ-ը։ Ան ունեցած է նաեւ Ճաբոնիոյ մէջ, ուր ան ճանչցած է Ճաբոնիոյ կայսր Ինկեն-ի եղբայրը՝ Ինկեն Ա-ն։

Ես ալ ուսանած եմ Ամենափրկիչ վանքին մէջ եւ ես ալ ունեցած եմ Գեղուի նման ընդարձակ կրթութիւն։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Հռոմի մէջ «Վարդապետ» տիտղոսը։ Ես ալ ճանչցած եմ Մխիթարեան հայրերը, որոնց հետ ես ալ ունեցած եմ սերտ բարեկամութիւն։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Ֆրանսայի մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Ֆրանսայի թագաւոր Լուդովիկոս ԺԶ-ի եղբայրը՝ Ֆիլիպոս Օռլեանցին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Անգլիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Անգլիոյ թագաւոր Ջորջ Գ-ի եղբայրը՝ Եդուարդ Ուելզցին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Հոլանտայի մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Հոլանտայի թագաւոր Վիլհելմոս Ե-ի եղբայրը՝ Ֆրետերիկոս Նասսաւցին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Գերմանիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Գերմանիոյ կայսր Ֆրետերիկոս Բ-ի եղբայրը՝ Հենրիկոս Պրուսացին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Իտալիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Իտալիոյ թագաւոր Վիկտոր Ամեդէոս Գ-ի եղբայրը՝ Կարոլոս Էմանուէլ Սաւոյացին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Իսպանիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Իսպանիոյ թագաւոր Ֆիլիպոս Ե-ի եղբայրը՝ Ֆերտինանդոս Իսպանացին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Պորտուգալիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Պորտուգալիոյ թագաւոր Ժոզեֆոս Ա-ի եղբայրը՝ Պետրոս Պորտուգալացին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Շուէտիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Շուէտիոյ թագաւոր Կարոլոս ԺԲ-ի եղբայրը՝ Ֆրետերիկոս Հեսսիացին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Լեհաստանի մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Լեհաստանի թագաւոր Ավգուստոս Գ-ի եղբայրը՝ Կարոլոս Սաքսոնացին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Ռուսիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Ռուսիոյ կայսրուհի Եղիսաբեթ Պետրոսեան-ի եղբայրը՝ Պետրոս Հոլշտինացին։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Թուրքիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Թուրքիոյ սուլթան Մահմուտ Ա-ի եղբայրը՝ Մուսթաֆա Գ-ն։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Պարսկաստանի մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Պարսկաստանի շահ Նատիր Գուլի-ի եղբայրը՝ Իպրահիմ Ղուլի-ն։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Հնդկաստանի մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Հնդկաստանի մոգոլ կայսր Ալամկիր Բ-ի եղբայրը՝ Մուհամմէտ Ազամ-ը։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Չինաստանի մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Չինաստանի կայսր Քանսի-ի եղբայրը՝ Ինն Ղուլ-ը։ Ես ալ ունեցած եմ նաեւ Ճաբոնիոյ մէջ, ուր ես ալ ճանչցած եմ Ճաբոնիոյ կայսր Ինկեն-ի եղբայրը՝ Ինկեն Ա-ն։

ՊՈՒՐՍԱՅԻ ՏԱՐՎԱՆ ՎՐՅ ՀԱՅԵՐՈՎ ԼԱՑԱԾ ՔԱՂԱՔԸ

**Պուրսայի տարուան վրայ հայերով լեցուն քաղաքը կը գտնուի Պուրսայէն 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ։ Ան կը գտնուի ծովեզերքին։ Ան կը գտնուի նաեւ Պուրսայի նահանգին մէջ։ Ան կը գտնուի նաեւ Պուրսայի գաւառին մէջ։ Ան կը գտնուի նաեւ Պուրսայի գաւառապետարան

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՑ ՆԱԽԿԻՆ
ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

Maréchal PETAINի

ՆԱԽԿԻՆ ԸՆԴՀ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ (Ընդհ. պատերազմի միջոցին)
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ

8 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21,30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

GEORGE V.ի ՇՔԵՂ. ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

31, Avenue GEORGE V.

Գեղարուեստական բաժինն՝ սիրայօժար մասնակցութեամբ ՀԱՑ և ՕՏԱՐ արուեստագէտներու եւ ղեկավարութեամբ՝ Պ. **MAX MAXUDIAN**ի

ՄՈՒՏՔ 25 ՖՐԱՆՔ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

"Petit Journal,,ի *սրահին մէջ*

21, Rue Cadet Métro: Cadet

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷՆ

«ՄՈՎԻՆԱՐ» ՕՓԷՐԷՔԸ (3 արար)

Չեղինակութիւն՝ ԱՐՄԱ ՋԱՐԸՊԻ, երաժշտութիւն՝ փրոֆ. Գ. ԱԼԷՄՇԱԼԻ

կը մասնակցին Օր. Ի ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ, Պ. Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ եւ Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ: Բեմադրութիւն Պ. Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻԻ

ԳԻՆ ՏՈՄՍԵՐՈՒ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԻՋՀԱՅԲԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

ի նպաստ Պէյրութի աղէտեալներուն

9 ԱՊՐԻԼ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

Mutualitéի *սրահին մէջ*

Տեղի կ'ունենան բանախօսութիւններ, արտասանութիւններ, խմբական երաժշտութիւն եւ մեներգներ, յայտնի արուեստագէտներու կողմէ:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. **53-32**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր: Անձամբ կը պաշտպանէ Առեւտրական եւ Հաշտարար դատարաններու առջեւ: Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ: Վարչական դիմումներ Նախարարութեանց մօտ:

Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը *9*էն *11*, եւ *5*էն 7:

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

փարիզի արուարձաններէն. կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փողոցին վրայ ծախու է կամ ժէրանսով կը տրուի սարքուած սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց քաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Պայ՝ 9 տարի: Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք: Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար:

Մանրամասնութեանց համար դիմել նամակաւ Պ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆի,

37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *քորսաժ կարող գործաւորուհիներ: Գործը կը յանձնուի կտրուած: Դիմել՝ Տիկին ՄԱՌԻԻ,*
7, rue Tournon, Paris (6), Métro: Odéon

Կ'ՈՒԻԶՈՒԻ *դերձակ կամ դերձակուհի մը* (Seconde Main)*: Դիմել՝ Պ. ՍԱՄՈՒԷԼ ԳԱՐՓՈՒԹԵԱՆ,* 163, rue des Champarons, Colombes, Asnières.

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

Ճաշարան **Գ Ա Ռ Լ Օ**

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին Ապրիլ 2ի Ընդհ. ժողովը ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ է:

«ՍԻՓԱՆ», «ԱՐԱՐԱՏ»ի եւ «ԲԻՒԲԱԿՆ»ի անդամ եւ անդամուհիները կը հրաւիրուին ընդհ. փորձի եւ կարեւոր խորհրդակցութեան համար այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 51, բիւ Ռիվօլի: Բոլորի ներկայութիւնը կարեւոր է:

ԼԻՈՆի եւ ՏԷՍՈՒՆի Բարձր-Հայքի Հայր. Միութեան ժամնաճիւղերը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրեն բոլոր հայրենակիցները այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին Տէսինի մէջ իր սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

CONSTANTINOPLE

ԹԻԹԻՆՃԵԱՆ - ՓԱՆՈՍԵԱՆ

37, Rue Trévise Paris (9) Métro: Cadet

Téléphone: Taitbout 56-96

Զատկի առթիւ ԼԱՄՐՕՑի անարատ իւղով թարմ ՋԷՕՐԷԿՆԵՐ: Արեւելեան միրգերու եւ ամէն տեսակ նպարեղէններու առատ եւ ընտիր մթերք:

Մեր թրքական ՀԱՆԱՐԴԱՒ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ գոհ ձգած է ամէնէն փափկաճաշակները: կը բաւէ անգամ մը փորձել: կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ:

Livraison à domicile

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վիներական ամէն տեսակի հիւանդութիւններ (ջերմամիզութիւն, ֆրանկոիտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կտնացի հիւանդութիւններ:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ ելեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ստամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ: Գուրծ՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Ատժէքները շատ մատչելի: Մանաւոր զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

Եթէ կ'ուզէք ձեր ստամոքսի առողջութիւնը չխանգարել փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ Maison STÈPANի *համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք թարմ կը մնան մինչեւ 1 ամիս:*

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լաիմէճիւն, չէօրէք, պանիրով, ապուխտով եւ թայինով փիտէներ, պուղաչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ:

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէ եւ արտասահմանէ:

Արագ առաքում: 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան:

THE - RESTAURANT

de la Mosquée de Paris

39, rue Geoffroy St. Hillaire (5). Tél. Gobelins 18-10

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ *ՀԱՑ* եւ *ԵԳԻՊՏԱՑԻ* յայտնի երաժշտագէտներու կողմէ: Բաց է սկսէ՛ եւ կէս գիշեր:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

Նիհարեալը ապահովուած է 100ին 70: կանանց համար՝ երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի՝ ամբողջ օրը եւ ուրբաթ կէս օրէ վերջ: Անոնց համար՝ ուրբաթ առաւօտ, շաբաթ եւ կիրակի ամբողջ օրը:

Հաղորդ. միջոցներ. — Մէթրօ : Jussieu, Monge, Daubenton. Օթօպիւս՝ G. T. Tbis, BD, CF, S, K, AX, U, H.

Soieries - Nouveautés

Մետաքսեղէնի Հայկ. հաստատութիւն

FERMANIAN Frères

26 rue des Capucins եւ 2 rue Romarin, Lyon

Spécialité de crêpes artificiels unis et imprimés. soisette etc.

ՄԱՐՇԷԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒԹԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Ave. de la Porte d'Italie, Métro: Porte d'Italie (Մէթրոյէն 200 մէթր հեռու)

Կը ստանձնենք ամէն տեսակ կազի, ջուրի եւ ելեկտրական զեղումներ, ինչպէս նաեւ լուսաւոր յայտարարութիւններ, թիթեղեայ գործեր, կը նորոգենք սուրճի ջաղացքներ: Կը շինենք սամավարներ, ամաններու կլայակում, եւն.:

Ջեր տունը, խանութը ենյլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք մասնագէտ եւ հանրածանօթ ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)

Tél. Entrepôt 17 - 65

Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով գարդարումը:

Խնամուած աշխատանք: Նպաստաւոր գին:

Հայ Ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի: Ջեղչտու պայմաններ:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վ.ԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՒԼԷԹԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՑԱՒ Ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո ւթիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Տօքթ. ՄԵՍՃԵԱՆ

ՆԵՐԲԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2 - 6 կիրակի եւ տօն օրեր 10 - 12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հաղորդ. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. *Մէթրօ՝* Place Clichy եւ Liège

ԹԷՐՋԵԱՆ

ԹՐԻՔՈՑԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ Է

3 rue Poissonnière

Tél. Central 93-75 Paris (2)

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա. ԹԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ՐԻԻ ՏԷ ՓԸԹԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԳԵՏՆԱՑԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ: կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն:

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — աչքի, քթի, կոկորդի եւ ականջի, — մորթի, — ջղային հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վէներական՝ արանց եւ կանանց ծննդաբիզային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թունքի (*մայծրը*), վերջինս նաեւ ներարկումներով:

Քննութիւն՝ արեան, թուքի, մէզի եւյլն.:

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը: Շողանկարում (radio): Մարմնամարզ (massage): կը կատարուին ամէն տեսակ նեբարկումներ:

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7: կամ ժամադրութեամբ: Կիրակի եւ Տօն օրերը՝ ժամը 10-12:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին Գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 4 ԱՊՐԻԼ 1933
4 Avril 1933

ՅԱՌԱՋԻ ԹԻՒ 2154 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՍԿՈՐ ԴԱՐՁԱԾ, ՓՈՂՈՑԷ ՓՈՂՈՑ...

—o—o—

Թշուառութեան, յուսահատութեան նոր աղաղակ մը՝ Մակեդոնիայէն։

1923ին, Ամերիկայի՛ներու ձեռքով, դիւղերու մէջ տեղաւորուած որբերն են, որ, յուսահատո՛ւր կը դիմեն մեզի.

— « Արդէն ոսկոր դարձած ենք եւ փողոցներու մէջ ասոր ասոր ձեռքը կը նայինք։ Ո՞ւր երթանք, ի՞նչ ընենք, — մենք ալ չենք գիտեր։ Մեր ձեռէէն բան չի գար. գոնէ դուք որ եւ է ճամբայ մը գտէք, մեզ ազատելու համար այս երկիրէն։ Գոնէ տեղ մը տարէք մեզ, ուր աշխատինք, կտոր մը չոր հաց ճարենք ու ազատինք մահուընէ »։

« Գոնէ տեղ մը տարէ՛ք մեզ » ...

Ոչ բանաստեղծութի՛ւն է այս, ոչ ալ քաղաքականութի՛ւն, ընկերներ եւ քաղաքացինե՛ր։

Այլ՝ ողբերգութի՛ւն մը որ իր նմանը չունի մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ։ Կամ, եթէ բաղդատութի՛ւն մը պիտի փնտռենք, չատ կը յիշեցնէ 1915 — 16ի սարսափները։

Այո՛, ոչ տեղահան եղած են այս աղաքը, ոչ ալ առեւանգուելու, չուկան ծախուելու կամ ջարդուելու վախ ունին։

Բայց, ահա դարձեր են « լքեալ գոյք »։ Ծախու ապրանք, պատառ մը հացի համար։

Ու չեն գտներ, տարիներէ ի վեր չեն կրնար գտնել այդ պատառը։

— « Գիւղերը ցանուած ծխախոտները չեն ծախուիր. գիւղացին արդէն գործ չունի որ մեզ ալ որ եւ է գործ տայ։ Իսկ բաղաքներու մէջ գործերը բռնաւորին կեցած են ... Թէ չենք աշխատիր եւ թէ վրայ – գլուխ չէ մնացած։ Ցորեն – քոպիկ, կէս – ալիօթի, մնացած ենք մահուան ներքանիներուն մէջ »։

Մէկը մեռած է արդէն Տրամայի մէջ, հիւանդ եւ անօթի մնալով փողոցներու մէջ։ Երկրորդ մը ինքզինքը ծով նետած է Գալալի մէջ։

— « Մենք ողջերս ալ կամաց կամաց ցոյն ճամբան բռնած ենք, եթէ գործերը չբացուին, եւ կամ որ եւ է օգնութիւն չտանանք »։

×

Ձիւղ երկու տարի առաջ, 1931 ապրիլին էր որ, մինչեւ Փարիզ հասնելս այս չարաւանին երեսաւարդներուն աղաղակը։ Եւ ՅԱՌԱՋ՝ Զ. Ո. Մխիթեան հետ հաւաքեց 12,487 ֆրանքի գումար մը, իրրեւ հացագին։

Դարմանը այս չէր, անշուշտ։ Հայաջինջ սարսափներէն փրկուած եւ Մակեդոնիոյ դիւղացիներուն վարձու տրուած այս աղաքը ողբերգութի՛ւն չէր որ կ'ուզէին, այլ աշխատելու հնարաւորութի՛ւն։

Մնա՞նկ է Ցունաստանը, զրկուած՝ հողէ, եւ իր զաւակներն անգամ անօթի են տասնեակ հազարներով։ Մանաւանդ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ մէջ։

Հանգանակութենէն քիչ յետոյ, Երեւանը ի լուր աշխարհի հռչակեց աւետարեր լուրը, — ներքագրե՛ր։

Տարբեր տրամաբանութի՛ւնը եւ աշխարհի բոլոր օրէնքները կը տրամադրէին որ՝ ամէնէն առաջ, ներքագրէն օգտուէին այս աղաքը։ Բոլոր որբերը։

Բայց Երեւանը գլխիվայր չրջած է ամէն բան, հետեւողութեամբ Մոսկուայի։

Ամխիներով սպասելէ եւ յուսալէ, Մակեդոնիայէն մինչեւ Սեռլանիկ եւ Աթէնք երթեւեկելէ, փողոցէ փողոց թափառելէ յետոյ, որբերը վերջնապէս զրկուեցան իրենց հայրենիքի երթալու չնորհէն։

Եթէ չենք սխալիր, ոչ իսկ հարիւր որբ առաւ « քաղաքացի » Ցահվերդեանը։ Ան ցուցակ մը կազմեց իր ուղած տեղէն եւ իր ուզած եղանակով. յետոյ փակելու համար ամէն դուռ։

Մինչ այս մինչ այն, հեզհետէ կը սառականար Ցունաստանի տնտեսական տագնապը։ (Մէկ ֆրանքը երեք տրախմի էր 1931 ապրիլին։ Այսօր կ'արժէ 7·50 տրախմի)։

1932ին, դիմումներ կատարուեցան գոնէ 100 — 150 հոգի — ամէնէն թշուառները — այլուր փոխադրելու, իրրեւ քաղաւարժ եւ չարքաշ բանուորներ ծխախոտի մշակութեան։ Խոստումներ ալ տրուեցան պատասխանատու անձերէ, — անօգուտ։

Եւ ահաւասիկ նոր եւ աւելի սուր աղաղակներ թշուառութեան եւ յուսահատութեան։

Արդ, ի՞նչ կը խորհի Փարիզը, առանց դասակարգի, տարիքի, սեռի եւ ազանանքի խտրութեան։

Թոյլ պիտի տա՞նք որ, իրարու հետեւէ ծիւրին, ցամքին այս աղաքը, իրենց մաշած ոսկորները յանձնելով սեւ հողին, կամ ծովին։

Հացագինը գարման չէ այսօր ալ։ Աշխատանք՝ չկայ ու չկայ Մակեդոնիոյ մէջ։ Բաղաքներէն մինչեւ գիւղերը։ Իրենք են որ կ'աղաղակեն. « Գոնէ տեղ մը տարէք մեզ » ...

Որո՞ւ վզին կ'իյնայ այս տարրական պարտքը։

Անուններ չենք տար այս անգամ, սպասելով որ ամէն մէկ Միութիւն մասնէ իր մասին։

Այս աղաքը ունին միայն մէկ ճար, — ամուսնանալ յոյն աղջիկներու հետ, եւ տուն – տեղ ըլլալ Մակեդոնիոյ գիւղերուն մէջ, կարելով ամէն կապ՝ Հայոց ազգին հետ։

Մինչեւ հիմա դիմադրած են անոնք, յանուն ազգի եւ հայրենիքի։

Արդ, եթէ չենք սխալիր, ո՛ր եւ է միջոց, ծիւրումէ եւ անօթութենէն փրկելու քանի մը հարիւր անհաէր երիտասարդներ, գոնէ քաղաքիներն ունենանք յայտարարելու « ազգովին »։

— Տղա՛ք, թէեւ ջարդերէն ազատեցաք, բայց մենք անօթութենէն չենք կրնար փրկել ձեզ։ Գացէք տուն – վեհապ եղէք յոյն հողագործներու քով ...

Եւ թող անոնց օտարացման նարօտը փառք ու պսակն ըլլայ մեր « ազգասիրութեան »։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆՏԻՈՔ-ԻՍԿԵՆՏԵՐՈՒՆԸ ԻՏԱԼԻՈ՞Յ ԿՈՒՏԱՆ

—o—o—

Պոլսոյ « Վագըթ » լրագիրը կը գրէ (29 մարտ)։

— *Հեռագիրը ասկէ առաջ հաղորդած էր լուր մը, որուն համաձայն Հռոմի տեսակցութեան մէջ խնդրոյ առարկայ եղած է Սուրիոյ հոգատարութեան իտալիոյ յանձնումը։ Այս առթիւ նոր զրոյց մը հրապարակ ելաւ, որուն համաձայն Սուրիոյ փոխարէն Ֆրանսա խոստացած է Իտալիոյ փոխանցել Անտիոքն եւ Իսքէնտէրունը որոնք մասնաւոր վարչաձեւի մը ենթարկուած են։*

Կառավարական շրջանակներու մէջ այս զրոյցը հաստատող որ եւ է տեղեկութիւն չկայ. ուրեմն ո՞ւրկէ ծագեցաւ։ Կարելի չէ ճշդել այս կէտը։

Արդեօք Իտալի՞ այդ տեսակ փափաք մը յայտնած է, թէ՞ Մաքտոնըլտ առաջարկած է որ հոգատարութիւնը երկուքի բաժնելով՝ մէկ մասը Ֆրանսայի թողուլ, միւսն ալ Իտալիոյ յանձնել։ Եւ կամ Ֆրանսա՞ն է որ, տեղեակ ըլլալով Իտալիոյ յանկութիւններուն, այդ տեսակ ծրագիր մը յղացած է։

Այս կէտերը անծանօթ են։ Հաւանական է որ ամբողջովին չերբեբածոյ ըլլայ այդ զրոյցը։

Միւս կողմէ, ուշադրութեան արժանի կէտ մը կայ։ Մաքտոնըլտ կարգ մը հիմեր ճշդած է Զորսերու համաձայնութեան մասին, անոնց չուրջը համաձայնած է Մուսոլինիի հետ, յետոյ զանոնք հաղորդած է Ֆրանսայի, որ ըստած է.

— *Քննեմ, յետոյ պատասխան կուտամ։ Ուրեմն չատ սակաւ կը մնայ այն հարցը որ Անտիոքի եւ Իսքէնտէրունի հոգատարութեան խնդիրը։ Շատ չատ պէտք կ'ըլլայ եզրակացնել թէ Իտալիան այս մասին կարգադրութեան ձեւ մը փնտռած են։*

Գերմանական քէնը (պոյքոթ) Հրեաներուն դէմ

ՊԱՅՔԱՐԸ ՏԵՒԵՑ ԻՆԸ ԺԱՄ, ԵՒ ԿՐՆԱՑ ՎԵՐՍԿՍԻԼ

Հիթլէրականներու սարքած պոյքոթը՝ Գերմանիոյ Հրեաներուն դէմ, որ տեղի ունեցաւ չարաթ օր, տեւեց առտուան ժամը տասնէն մինչեւ իրիկուն. ընդամէնը ինը ժամ։ Ոչորը դէպքեր չպատահեցան, իսկ պայքարը խոր տպաւորութիւն գործեց ամբողջ երկրին մէջ։ Հիթլէրականները տեսակ մը ռազմախորձ կը նկատեն այս առաջին գործողութիւնը, եւ դոհ կ'երեւան արդիւնքէն։

« ՄԻ՛ ՄՕՏԵՆԱՒ, ՍԽՏՈՐ ԿԸ ՀՈՏԻ »

*Կազմակերպիչները հազար ու մէկ ձեւեր մտածեր էին, ճամբայ տրուելնուն համար ժողովուրդին։ Ամէն քաղաք, ընդհանուր ուղեցոյցէն զատ, իրեն յատուկ հնարքներ գտած էր։ Ինչպէս գրեցինք, Աննապէրկի մէջ չիներ էին մ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՎ

(Ի· ԽՐԱՊԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Մեր ընթերցողները գիտեն, որ Հայկական Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության հինգերորդ տարեդարձի առթիվ Խորհրդային Հայաստանի կոլտնտեսական գյուղը ստացավ մեծ պարգևներ։ Հազարավոր կոլտնտեսականներ, կոլտնտեսական գյուղերի ղեկավարներ, մեքենայական կայանների աշխատողներ, խորհրդային տնտեսության ղեկավար աշխատողներ պարգևատրվեցին շքանշաններով և մեդալներով։

Ինչպես հայտնի է, Հայկական Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության հինգերորդ տարեդարձի առթիվ Խորհրդային Հայաստանի կոլտնտեսական գյուղը ստացավ մեծ պարգևներ։ Հազարավոր կոլտնտեսականներ, կոլտնտեսական գյուղերի ղեկավարներ, մեքենայական կայանների աշխատողներ, խորհրդային տնտեսության ղեկավար աշխատողներ պարգևատրվեցին շքանշաններով և մեդալներով։

Մեր ընթերցողները գիտեն, որ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

(ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԻՑ ՄԵԿ ԹԵՐԹԻ)

ԱՎԱՏԱՐԱՆԸ

Ա. ՀԱՅԿԱԶՆ

Ա. ՀԱՅԿԱԶՆ

Ա. ՀԱՅԿԱԶՆ

կամքը: Մեզի կ'առաջարկեն կազմել չորս հոգինոց տեսչութիւն մը: Այդ ծրագիրը, ինձի համար, կը նշանակէ երկու աւարառու, մէկ իրաւարար եւ մէկ զոհ: Ըսէ՛ք, խնդրեմ, տարբե՞ր է ձեր կարծիքը: Զանգուածներու տգիտութեան, վարիչներու կեղծաւորութեան եւ վատութեան հետեւանքով, համախմբուեցան մեր թշնամիները և չանք կը թափուի մեզ բաժնելու մեր բարեկամներէն: Կամաւոր կուրութիւնը եւ բթամտութիւնը չեն խափաներ պատերազմը: Մարդիկ վերաքննութիւն կը պահանջեն այսօր: Անոնք ըսել կ'ուզեն.— որ Ֆրանսա լքէ Լեհաստանը, թոյլ տայ որ Գերմանիան ետ առնէ 150 տարի առաջ յափշտակուած երկրամաս մը, ուր լեհ բնակչութիւնը կը կազմէ հարիւրին 96 և Հիթլէրի ձգէ Տանցիկի նրբանցքին այս 1,200,000 Լեհերը: Եւ դեռ այս վատութիւնը չի կրնար փրկել մեզ: Այսկացութեան առջեւ, ի՞նչ կ'ընեն մեր վարիչները, — կը վիճաբանին: Եւ վիճաբանութեան իւրաքանչիւր ժամ մեզ աւելի կը մօտեցնէ վտանգին:

Կելիկեան հերոսը խօսեցաւ նաեւ ելմտական տագնապին վրայ, եւ աղաղակեց·

— Փրկենք աղգին մխութիւնը: Այդ մխութիւնը միայն կրնայ փրկել մեզ: Ոտքի ելէք, Մարսէյլցիներ, ինչպէս եղաք 1792ին, արձակելով «Մարսէյլեզ»ը: Ոտքի՛, Ֆրանսա եւ աշխարհը պիտի հետեւին ձեզի:

Սիթրօենը փակ է տակաւին

Շաբաթ օր, Սիթրօենի բանուորներուն կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ աշխատանքի նախարարութեան եւ վարչապետին, խնդրելով կառավարութեան միջամտութիւնը, աշխատավարձի կրճատման դէմ:

Բանուորները կը շարունակեն ժողովներ գումարել, մերժելով կրճատումը: Համաձայնաւոր կուսակցութիւնը մասնաւորապէս կ'արծարծէ այս խնդիրը, իսկ քաղքենի – դրամատիրական մամուլը կը նախընտրէ լռութիւն պահել:

⁂ Հանքագործներն ալ գործադուլ հռչակեցին երէկ, համաձայն նախապէս որոշուած որոշումի մը: Գործադուլը պիտի տեւէ երեք օր: Եթէ զոհացում չտանան, պիտի վերսկսին գործադուլը:

Պապը բացաւ «արաբական դուռները»

Շաբաթ օր, Հռոմի մէջ սկսան Քրիստոսի չարչարանքի եւ մահուան 1900-ամեակի ծեսերը, աննախընթաց հանդիսաւորութեամբ: Պապը այս առթիւ բացաւ Ս. Պետրոսի, Ս. Պօղոսի, Ս. Յովհաննէս Լատերանու եւ Ս. Մարիամի եկեղեցիներուն սրբազան դուռները: Պապը անձամբ կատարեց Ս. Պետրոսի արարողութիւնները, ընկերակցութեամբ 50 եպիսկոպոսներու եւ 23 կարտինալներու: 40—50,000 հոգի խռնուած էր մայր եկեղեցին, իսկ անհամար բազմութիւն մը՝ դուրսը: Պապը գահէն վար իջնելով, մօտեցաւ Սուրբ Դրան, առաւ ոսկիէ եւ փղոսկրէ մուրճը, եւ հարուած մը իջեցուց այն պատին որ սրբավայրը դոց կը պահէ անցեալ սրբազան տարիէն ի վեր: Պառը նախապէս ճեղքուած էր եւ բացումը տեղի ունեցաւ անմիջապէս:

«Վիլայէթ»ը՝ «էլ», «Վալի»ն՝ «էլպաշի»

Պետական պաշտօնատուներու մասին գործածուած բառերը թուրքերէնի վերածելու կոչուած յանձնաժողովը յարմար տեսած է որ «Վիլայէթ»ին «էյալ», իսկ «Վալի»ին ալ «էյլէյի» կամ «էյպաշի» ըսուի: Յանձնաժողովը նոյնպէս «գազա»ի (գաւառակ) տեղ «սանճաք» բառին գործածութիւնը տրամադրանական գտած է:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԹՈՒՐԲԻՈՑ ՄԷՋ

Անցեալ շաբթու Պրուսայի մէջ ձերբակալուած 15 համայնավարներ Պոլիս փոխադրուելով բանտարկուեցան: Պոլսոյ մէջ այդ համայնավարներուն հետ յարաբերութիւն ունեցողներու մասին ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ:

Այսպէս վեց հոգի եւս Պոլսոյ մէջ հարցաքննուած եւ ձերբակալուած են: Քննութիւնները կը շարունակուին:

—o—o—

ՀՐԴԵՀ ՄԸ փճացուց Ազգային տպարանին ձախ թեւը: Վնասը՝ 200,000 ֆրանք:

ՆԱՄԱԳԱՀ ՐՈՒԶՎԷԼԹ 400 միլիոն տոլար կրճատեց նախկին պատերազմիկներու թոշակները: Կրճատումը պիտի գործադրուի 1933 յուլիս 1ին:

Յ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ *արտակարգ Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՄԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՕԻ, ՕԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ կոմիտէներու եւ Խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին* Société Savantes D *սրահին մէջ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ Խումբի ժողովը այսօր, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Ավընիւ տէ Կօպլէնի սրճարանին վերնայարկը: Շատ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:*

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Հ. Յ. Դ. վիլնի Քրիստափոր խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Խաժակ Ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Նիկոսիա, Վ. Ակ. — 2 անգլ.:
Սէն – Շամոն, Ս. Լ. — 50 ֆրանք, ի հաշիւ պաճ.ի:
Մարսէյլ, Ս. Պ. — 50:
Անվէրս, ՄԱՀ. — 100:

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Իգիէօ, Ռուր.— Սկսանիք ղրկել մարտ 25էն:
Ավիլեօն, Ժ. Հէլվ.— Սկսանիք ղրկել Մարտ 29էն:
Անիէռ, Ա. Ամիր.— Սկսանիք ղրկել Ապրիլ 1էն:
Վիրոֆլէ, Պ. Օ.— Սկսանիք ղրկել Ապրիլ 1էն:
Նիկոսիա, Հ. Ակ.— Սկսանիք ղրկել Ապրիլ 1էն:
Շուազի լը Ռուա, Ե. Պ.— Սկսանիք ղրկել Ապրիլ 1էն:

Պ. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆԻ (ճարտարագէտ) կը խնդրուի հանդիպիլ «Յառաջ»ի խմբագրատունը:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Բարձր հովանաւորութեամբ՝ ***Maréchal PETAIN****ի*

ՆԱԽԿԻՆ ԸՆԴՀ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ (Ընդհ. պատերազմի միջոցին) ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ

8 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 2,,30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

George V. շէհղ արահետին մէջ 31, Ave. George V.

Գեղարուեստական բաժին՝ սիրայօժար մասնակցութեամբ ՀԱՅ և ՕՏԱՐ արուեստագէտներու եւ ղեկավարութեամբ՝ Պ. **MAX MAXUDIAN***ի*

1.— Mlle JEANNE HÉLIN BLING եւ իր խաղակիցը M. PEPPINO (Gasino de Paris էն). 2.— Mlle GUITTO (Casino de Paris էն). 3.— TRIO - GOMEZի խումբը (Casino de Paris էն). 4.— JEAN MARSAC (Cabaret Coucouի ցնծէնքէն). 5.— Տանօթ պարուհի Mme APRAMOVA իր հնդկական պարերով. 6.— Mr. OSCAR ALOUAN հռչակաւոր կիթառահար

*Ներկայ օրիորդներէն պիտի ընտրուի Միւթեան «***Madelon***»ը իր երկու պատուոյ օրիորդներով:*

երկու նուագախումբ **Manuel Pizzaro***ի ներկայութեամբ:*

Cotillons – Attractions ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ՊԻՒՖԷ

ՄՈՒՏՔ 25 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն *ՀՐԱՆՏ-ՄԱՄՈՒՒԼ,* 51, Mr. Le Prince. Գրատուն *ՖԻՐՀԱՏԵԱՆ,* 36 rue Montholon, եւ դերձակ *Պ. ՏԱՐԱԵԱՆի* մօտ 44, rue Lafayette.

ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՄԻՋՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ Պէյրութի աղէտեալներուն

8 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ.Պ. Անառոնեան, Լ. Բաշալեան եւ Նժդեհ

Արտասանութիւններ կը կատարեն *Պ. Պ. ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ, ՇԱՀԱՄԱԹՈՒՆԻ, ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ*

Կ'երգէ *ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ*

« Սիփան » երգչախումբը, լիակատար կազմով եւ իր լաւագոյն երգացանկովը

Օր. ԼԻՍԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ ջութակի սօլօներ

Շուտով կարեւոր մանրամասնութիւններ:

ԹԷՐՋԵԱՆ
ԹՐԻՔՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ Է
3 rue Poissonnière
Tél. Central 93-75 Paris (2)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամները

ԻՐ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻՆ 7ՐԴ ՀԱՏՈՐԸ

ՏԻԳՐԱՆ ԶԷՕԿԻՒՐԵԱՆԻ «Վ ԱՆՔԸ» — «ՀԵՐՈՍԸ»

ԳԻՆ՝ 20 *ՖՐԱՆՔ* կամ 1 *ՏՈԼԱՐ*

M. BARSAMIAN, 121 rue Marcadet, Paris (18)

ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ՈՒԹԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

փարիզի արուարձաններէն կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փողոցին վրայ ծախու է կամ ժէրանսով կը տրուի սարքուած սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց բաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Պայ՝ 9 տարի: Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք: Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար:

Բանրամանութեանց համար դիմել նաժակաւ *Պ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆի,*

37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

ՁԵԶԻ ԵՒ ՁԵՐ ՀԻՒՐԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ՝ ԳՆԵՑԷՔ ՄԻՄԻԱՅՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՂԱՐՋ
BEURINE, BEURINE!

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂՈՎ ՄԱՔՈՒՐ, ՀԱՄԵՂ, ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ

12 ՀԱՏԸ՝ ՀԻՆԳ (5) ՖՐԱՆՔ

ՊՈԼՍՈՑ ԶԷՕՐԷԿ՝ 4, 6 ԵՒ 8 ՖՐԱՆՔԻ

Ապահովեցէք կանխաւ

Usine Electrique TCHIT

9, Rue du Progrès, Labarre (S.-&-O.)

Այր Թէ կին գործուեցայ Placierներու պէտք ունինք՝ ընտանիքներու այցելելու համար:

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ԼՐԱԳՐԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Առանց վարանումի կարելի էր թեթեւս կռահել դինքը վատագի մէկը, քանի որ կը վախնար ցաւէն ու մահէն:

— Եթէ այդքան կը վախնաս, հրաժարէ՛ այդ օրինագիծէն, ըսաւ վարչապետը, դահլիճի նիստին մէջ որ դատարկուեցաւ «Զայնարձակ»ի պատմութենէն երկու օր վերջ: Աւելի կարեւոր խնդիրներ ունինք խորհրդարանին համար եւ նստաշրջանը կ'աւարտի չուտով:

Ամէն կողմէ հաւանութեան նշաններ տուին միւս նախարարները:

— Եւ պատրուակ ալ ունինք հրաժարելու այդ օրինագիծէն. պատճառ պիտի ըլլանք անմեղներու սպանութեան: Գործադուլներու օրինագիծը կայ նախ. տեսնենք ժողովուրդը ի՛նչ կ'ըսէ:

— Ո՛չ, ո՛չ, պոռաց արտաքին նախարարը, բռունցքը զարնելով սեղանին. վճռած եմ քուէարկել տալ օրինագիծը. պէտք է յարգենք մեր յանձնառութիւնները Սպանիոյ, Ֆրանսայի եւ միւս երկիրներուն հանդէպ: Ես խոստացած եմ որ քուէարկել պիտի տամ զայն եւ պէտք է անպատճառ քուէարկուի, եթէ նոյն իսկ հազար Արդար Մարդ կամ հազար սպառնալիք ելլեն դիմացս:

Վարչապետը ուսերը թօթուեց:

— Կը ներես, Բէյմընը, ըսաւ ժողովին իրաւագէտ մէկ անդամը. կը ներես երբ անգաղտնապահութիւն եւ անխոհեմութիւն վերագրեմ քեզի՝ խնդրին մանրամասնութիւնները մտուլին հաղորդած ըլլալուդ համար: Այո՛, բոլորս ալ համաձայն էինք ազատ թողուլ քեզ այս հարցին մէջ, քանի որ այդպէս ուզեցիր դուն, բայց միտքդ չանցաւ շիտակը որ այս ատիճան միամիտ կրնայիր ըլլալ:

— Իմ անխոհեմութեանս մասին չէ որ պիտի վիճինք հիմա, Սըր Ճորճ, ըսաւ նախարարը խստօրէն:

Քիչ եառքը, երբ Սըր Ճորճ Պոլթըն ելմտական նախարարին ու Ընդհանուր Դատախազին հետ կ'անցնէր խորհրդարանին պարտէզին, դառն չեչտով մը դարձաւ իրեն ընկերացողներուն եւ «յիմա՛ր աւանակ» բառերը դեռեց նախարարին հասցէին:

— Շիտակը ըսելով, չարունակեց Սըր Ճորճ, Բէյմընը սարսափելի փորձանքի մէջ է: Ամէնուն բերանն է Զորս Արդար Մարդոց պատմութիւնը: Ցեղակին մեր ակումբին մէջ տեսայ մէկը, որ համոզեց դիս թէ իսկապէս պէտք է վախնալ այդ քառեակէն: Շատ լուրջ էր իր խօսակցութիւնը. Հարաւային Ամերիկայէն նոր վերադարձեր է եւ տեսեր է անոնց քայլգործութիւնները:

— Այսի՞նքն ...

— Այդ փոքրիկ հանրապետութիւնները կ'ըսեն թէ Զորս Արդար Մարդոց պատմութիւնը ամբողջութեամբ ներկայացնող գիրքը ինքնին ոճրագործութիւն մըն է: Ամէն ոք որ կարդայ այդ գիրքը, կը դառնայ յանցաւոր: Պիտի ուզէր խորհիլ թէ բազմութիւնը կ'արհամարհէր դոյութիւնը այդ խորհրդաւոր քառեակին. այդպիսով պիտի հանդարտեցնէր իր մխիթը եւ պիտի ըսէր ինքնիրեն — ժողովուրդը չի հաւատար:

Ճիշդ է որ ժողովրդականութիւնը կենսական պահանջ մը չէր իրեն համար եւ սակայն, անխախտ հաւատք մը ունէր ամբոխին կոպիտ բնազդին վրայ: Նորհրդարանին նախասրահին մէջ նախարարը չրջապատուեցաւ իր կուսակցութեան հետաքրքիր անդամներէն, որոնք անհամբեր՝ նորութիւններ կը սպասէին իրմէ:

— Ի՞նչ է պատահեր նայինք, Սըր Ֆիլիփ, ըսաւ գիրուկ ու անփափկանկատ երեսփոխան մը, այս ի՞նչ է որ կը լսենք սպառնական նամակներու մասին. ի հարկէ կարեւորութիւն անգամ չպիտի տաք. ես Աստուծոյն օրը երկու – երեք այդ կարգի նամակներ կը ստանամ ...

Նախարարը անհամբեր չարժումով մը հեռացաւ բազմութենէն, բայց երեսփոխանը բռնեց իր թեւէն.

— Ի՞նչ է պատա ...

— Կորսուէ՛, պոռաց նախարարը ու անցաւ իր սենեակը:

— Ի՞նչ դիւրագրգիռ մարդ է, ըսաւ յարգելի երեսփոխանը, յուսահատելով մը. արդարեւ խոշոր փորձանքի մէջ է խեղճը, բայց այսքա՞ն մեծ վայնասուն փրցնել քանի մը ըպառնական նամակներու համար ... եւ ամէն օր ...

Կարգ մը երեսփոխաններ հաւաքուած էին ծխարանին մէջ ու կը վիճէին Զորս Արդարներու հարցին մասին:

— Շիտակը չատ յիմար բան է նաժը, ըսաւ իրենցմէ մէկը. ահաւասիկ չորս հոգի, երեւակայական քառեակ մը որ կ'ըմբռնատնայ աշխարհ եւ ամէնէն քաղաքակրթուած երկիրներ կազմակերպել ուժերուն դէմ:

— Բայց ի Գերմանիայէն, ընդմիշտ խելքը – գլուխը երեսփոխան մը:

— Աստուածդ կը սիրես ձգէ՛ Գերմանիան. չատ կը խնդրեմ, մինչ նիւթի մը մասին որուն պէտքը չզգանք յիշելու Գերմանիոյ գերակշռութիւնը:

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուքներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխգերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ԱՊՐԻԼ
1933
5 Avril
1933

ՅՐԿ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2155 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԻՍ

—o—o—

Մակեդոնիայէն յետոյ՝ Թրպեւ։

Ինչ սրտառուչ համեմատութիւն... Թշուառութեան։

Երէկ՝ բոլորովին ուրիշ իմաստ ունէին այս երկու բառերը — Մակեդոնիա եւ Թրպեւ։

Անոնք, Մակեդոնիա եւ Թրպեւ, կը նշանակէին տառապանքի եղերերգակցութիւնը եւ ըմբոստացման ճիգը՝ Թրքական բարբարոսութեան դէմ։

Այսօր, վեր ի վայր չրջուած ըլլալով ամէն բան, այս երկու անունները քով քովի կուգան բոլորովին ուրիշ, կսկծալի եւ արձակունակ պատմութիւն մը պատմելու համար մեզի։

Հայ որբերը անօթութեան դատապարտուած՝ յունական Մակեդոնիոյ մէջ։

Հայ որբերը ցիրուցան եւ անոնց բոյնն ալ, « Հայաստան »ը անանկ՝ Թրպեւի մէջ...

Կարդացիք, անշուշտ, մեզի ուղղուած նամակը « ՊԸՆԵԷՆ ՀՈԳԵՎԱՐԻ ՄԷՋ »։ (Յառաջ, 1 ապրիլ)։

Պընեէն – Թրպեւ դպրոցին անօրէնն էր որ, կը ներկայացնէր համառօտ պատմութիւնը այդ հաստատութեան, եւ անոր ներկայ տագնապը։

1921ին, Լեմանի ափերուն վրայ, Պընեէն գիւղին մէջ ապաստան կը գտնեն մօտ 50 որբեր, չափահաս թէ մանուկ։ 1922ին ուրիշներ ալ կուգան, եւ Ջուխգերիացի մարզասէրներու նախաձեռնութեամբ ու Պ. Քրաֆթ – Պոնարի գեկավարութեամբ, գիւղին մէջ հեզհեզէկ կը դնուին երեք չէնքեր, ազարակի բոլոր յարմարութիւններով։ Այնտեղ իրենց նախնական կրթութիւնն ստանալով, կը փոխադրուէին հաստատութեան Թրպեւի ճիւղը, որ կը կոչուի « Հայաստան »։

Բայց, տագնապը անտանելի կը դառնար տարուէ տարի։ Աղբիւրները կը ցամքէին։

Զանազան գիմումներ, ձեռնարկներ եւ հանգանակութիւններ (մինչեւ Ամերիկա) հազիւ կը բաւէին պարտքերու եւ ընթացիկ ծախքերու վճարման։ Օտար մարդասէրները, հեզհեզէկ վհատելով, կ'ուզէին հաշուեյարդարի ենթարկել հաստատութիւնը։ Մանաւանդ որ, ամէնէն առաջ հայկական աղբիւրները կամ սպրտները ցամքեր էին։

Հաստատութեան վարիչները բաւական կորով ունեցան երկարաձգելու « Հայաստան »ի կեանքը։ Եւ սակայն, երեք տարի ամէն ծառաբութեան տակաւին յետոյ, այսօր արդէն կը դուժեն անոր հեւվարքը։

— « ... Ահա երեք տարի է գոցուեցան մեր դռները ուսումնատենչ աղուհիկ սաներու դէմ։ Ընթացաւարտները հետզհետէ իջան Թրպեւ ու այսօր Պընեէնի երեք շէնքերը, որոնց մէջ երբեմն 58 աշակերտ եւ երկոտասնեակ մը պաշտօնեաներ բոյն կը դնէին, կը պարունակեն միայն 16 երախաներ, իրենց պաշտօնեաներ բոյն կը դնէին, կը պարունակեն միայն 16 երախաներ, իրենց քաւելիք գործաւորներու խմբակով մը։ Թափուր են ննջարաններն ու դասարանները։ Անկողիններ եւ գրասեղաններ կան բազմաթիւ, որոնց մէջ ու եռին պատի կրնայիին տեղաւորուիլ հայ սանիկներ եւ աճիլ ու զարգանալ ... Տպագիտի կրնայիին տեղաւորուիլ հայ սանիկներ եւ աճիլ ու զարգանալ ... Տպագրանը դադրած է օգոստոսէն ի վեր, կը ժանգոտին ու կը մգլոտին մամուռ եւ պատ։ Մեր գուլիցերիական կլորիկ կովերը ծախեցինք աշուն ... Անցեալ օր կիներնիք մայր ու հայր ճագարները։ ձագերն ալ պիտի ուտենիք, երբ բիչ մը մեծնան։ Հաւեր ու աճաղաղներ ունինք դեռ։ դժուար չէ կտրել անոնց գլուխը ...

Կտրտեցինք ու կրճատեցինք ինչ որ կրնայինք, անսալով ուսեւորներէ եւ հաւնեւորներէ մեզի հասած խարոզներուն։ Տակաւին պիտի կրճատենք այս ամսու ալ, երբ Թրպեւ իջնեն մեր 16 սաներէն 10ը որոնք կ'ուսարտեն իրենց նախկրթարաններ »։

Այսքա՞ն միայն։ Ջուխգերիացիները ծրագրած ըլլալով մանուկներու դաղութ մը հաստատել Պընեէնի մէջ, ներկայացեր եւ դին հարցուցեր են, հայկական չէնքերը գնելու համար ...

Երբ ծախուի եւ փակուի այս հաստատութիւնը, պիտի փակուի նաեւ Թրպեւի տունը։ Եւ « Հայաստան »ը այլ եւս պիտի անցնի պատմութեան, ինչպէս ուրիշ այնքան գեղեցիկ ձեռնարկներ։

« Փրկեցէ՛ք մեզ » — կ'աղաղակեն Թրպեւէն։ Ինչպէս Մակեդոնիայէն։

Ինչո՞ւ ծածկել, — մենք ալ չենք գիտեր թէ՝ հասցէ ունի՞ն այս աղաղակները։

Հայ ունեւորը հայերէն թերթ չի կարդար։ Կամ կը կարդայ անոր « անվնաս » մասերը։

Իսկ չունեւորը — ո՞ր մէկուն հասնի, մանաւանդ այս համատարած եւ չքաւոր տագնապին մէջ։

Իսկ մեր ազգային հաստատութիւններէն ու միութիւններէն իւրաքանչիւրը իր տասնարանեան ունի, եւ պարտականութիւն չի զգար ձեռք երկարել այսպիսի գործերու։

Ո՞վ է որ վերջնական փակումէն, հրապարակային աճուրդէն առաջ ձեռք երկարել այսպիսի գործերու։

Ո՞վ է որ վերջնական փակումէն, հրապարակային աճուրդէն պիտի փրկէ « Հայաստան »ը։

Ժամանակին ունեւորներ ունէինք որ պատիւ կը սեպէին իրենց անունը կապել տեւական եւ հանրօգուտ հաստատութեան մը։ Նոյն իսկ եկեղեցիներու, խաներու կամ բաղնիքներու։

Աւելի մեծ փառք մը չը՞ պիտի ըլլար կանգուն պահել « Հայաստան »ը Լեմանի եւ Լոզանի ափերուն վրայ, դէմ դիմաց Ազգերու Դաշնակցութեան պալատին։ Իրրեւ նչխար մը մեր ժամանակակից պատմութենէն։

Մանաւանդ որ, միակ ուխատեղին, « Դրօշակ »ի տունն ալ փոխադրուեցաւ Թրպեւէն։ Եւ մենք հիմա չունինք ո՛ր եւ է բոյն կամ կայան՝ այդ պատուական երկրին մէջ։

Պ. Նուպար փառաւոր եւ մեծածախս չէնք մը չինեց Փարիզ, հանգանակութեան ոստանին մէջ։

Իսկ Թրպեւի մէջ պատրաստ հաստատութիւնն է որ ծախու կը հանուի։

Քառմնելի չէ՞ այս ողբերգութիւնը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՆ ԱԼ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ԿԱԶՄԵՑ

—o—o—

ԻԲՐԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ – ՄԱՌՏՈՆԸԼԴ ԱՌԱՋԱՐԿԻՆ

Դահլիճը երկուշաբթի օր կարեւոր նիստ մը գումարեց, « չորս »երու ծրագրին առթիւ։ Նիստը սկսաւ ժամը 10ին եւ վերջացաւ 1·30ին։ Անմիջապէս յետոյ, հրապարակութեան տրուեցաւ կարճ զեկոյց մը որ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը ուսումնասիրելով չորս մեծ պետութեանց գործակցութեան մասին կազմուած ծրագիրը, որոշեց անգլեւիտալական առաջարկներուն պատասխանել յուշագրով մը։

Այսօր նախարարական խորհուրդը կրկին գումարուելով, պիտի վաւերացնէ կազմուած յուշագիրը։

Կառավարութիւնը այս յուշագիրը պատրաստած ատեն, աչքի առջեւ ունեցած է, — 1· Պ. Մուսոլինիի սկզբնական ծրագիրը· — 2· Անոր երկրորդ բարեփոխեալ ծրագիրը, որ կազմուեցաւ անգլեֆրանսական բանակցութիւններէն յետոյ· — 3· Պ. Մաքտոնըլտի եւ իր արտաքին նախարարին մշակած նախագիծը, որ կը ձգտի հաշտեցնել իտալական եւ ֆրանսական տեսակէտները· — 4· Հռոմի ֆրանսական դեսպանին տեղեկագիրը՝ Պ. Մուսոլինիի հետ կատարուած բանակցութեանց մասին· — 5· Փոքր Համաձայնութեան պատասխանը Պ. Թիթուլէսքոյի խօսակցութեանց ամփոփումը։

Իրազեկները կը հաւաստեն թէ՝ ֆրանսական յուշագրին պիտի կցուի նոր ծրագիր մը, որ կը ձգտի ճշդել առաջադրուած դաշինքին քաղաքական, իրաւագիտական եւ մասնագիտական հանգամանքները։ Ֆրանսան ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ կը դտնէ կատարեալ յստակութիւնը եւ չիտակութիւնը։ Ասոր համար ալ՝ չուզեր ընդունիլ ո՛ր եւ է նոր դաշինք որ դուրս ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտէն։ Մեւնոյն ատեն, չընդունիր որ այդ ուխտին այս կամ այն յօդուածը անջատուի, ի նպաստ այս կամ այն պետութեան։ Այլ կը պնդէ որ ուխտը ընդունուի ամբողջութեամբ, ապահովելով մեծ թէ փոքր պետութեանց պարտականութիւններն ու իրաւունքները։ Բոլոր ֆրանսական կառավարութիւններն ալ սկիզբէն ի վեր կանգնած են այս տեսակէտին վրայ։ Տակաւին դահլիճն ալ կը կարծէ թէ՝ անխախտ պահելով այս սկզբունքը, կարելի է կազմել Մեծ Համաձայնութիւն մը Եւրոպայի չորս գլխաւոր պետութեանց միջեւ։ Համաձայնութիւն մը որ նուազ օրինաւոր եւ օգտակար չէ որքան Փոքր Համաձայնութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱ ԶԸՆԴՈՒՆԻՐ ՎԵՐԱԲՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այս տեսակէտէն, Ֆրանսա իր յուշագիր – ծրագրին մէջ պիտի յայտարարէ։ —

1) Թէ չորս մեծ պետութեանց ուխտը չի կրնար ի յառաջագունէ հիմնուիլ դաշնագիրներու վերաբնութեան սկզբունքին վրայ։

2) Թէ այդ վերաբնութիւնը, որ մինչեւ հիմա ո՛ր եւ է պաշտօնական զեկոյցով չէ յուզուած Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցող ո՛ր եւ է պետութեան կողմէ, չի կրնար իմիջին անհրաժեշտութիւն մը համարուիլ, այլ պատահականութիւն մը որ կրնայ ծագիլ։ Եւ յետոյ, այդ պատահականութիւնն ալ կրնայ եւ պիտի է նախատեսուի միայն Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակին մէջ, եւ համաձայն այն խաղաղասիրական բանաձեւերուն որ հաւասարապէս կը յարգէ բոլոր վիճելի իրաւունքներն ու շահերը։

3) Ուրիշ խօսքով, ընդունելով հանդերձ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին 19րդ յօդուածը, որ կը տրամադրէ վերստին բննել անգործադրելի դարձած դաշնագիրները, ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի յիշեցնէ բրիտանական կառավարութեան թէ՝ ուխտը կը պարունակէ նաեւ 3րդ յօդուած մը, որուն տրամադրութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը պիտի է տեղեակ ըլլայ ո՛ր եւ է խնդրի որ կապ ունի աշխարհի խաղաղութեան հետ։ Ցետոյ կայ 10րդ յօդուածը, որուն համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները « յանձն կ'առնեն որ եւ է արտաքին յարձակման դէմ յարգել եւ պահպանել Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցող բոլոր պետութեանց հողային ամբողջութիւնը եւ ներկայ քաղաքական անկախութիւնը »։ Ու վերջապէս 16րդ յօդուածը կը տրամադրէ որ Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամները հաւասարական ձեռնարկ մը կատարեն դաշինքը խզող ո եւ է պետութեան կամ պետութեանց խմբակցութեան դէմ։

Այս եւ ուրիշ վերապահումներէ յետոյ, Ֆրանսական կառավարութիւնը ամէն կերպով տրամադիր է փութացնելու նոր համաձայնութեան կնքումը, որ պիտի նպաստէ զինաթափութեան խորհրդաժողովին յաջողութեան։ Ցետոյ, սերտօրէն կ'ընդունի որ նոր դաշինքը տեղադրուի Հռոմի մէջ, քանի որ Մուսոլինի տանձնեց անոր նախաձեռնութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱ ԶԸՆԴՈՒՆԻՐ ՎԵՐԱԲՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այս տեսակէտէն, Ֆրանսա իր յուշագիր – ծրագրին մէջ պիտի յայտարարէ։ —

1) Թէ չորս մեծ պետութեանց ուխտը չի կրնար ի յառաջագունէ հիմնուիլ դաշնագիրներու վերաբնութեան սկզբունքին վրայ։

2) Թէ այդ վերաբնութիւնը, որ մինչեւ հիմա ո՛ր եւ է պաշտօնական զեկոյցով չէ յուզուած Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցող ո՛ր եւ է պետութեան կողմէ, չի կրնար իմիջին անհրաժեշտութիւն մը համարուիլ, այլ պատահականութիւն մը որ կրնայ ծագիլ։ Եւ յետոյ, այդ պատահականութիւնն ալ կրնայ եւ պիտի է նախատեսուի միայն Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակին մէջ, եւ համաձայն այն խաղաղասիրական բանաձեւերուն որ հաւասարապէս կը յարգէ բոլոր վիճելի իրաւունքներն ու շահերը։

3) Ուրիշ խօսքով, ընդունելով հանդերձ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին 19րդ յօդուածը, որ կը տրամադրէ վերստին բննել անգործադրելի դարձած դաշնագիրները, ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի յիշեցնէ բրիտանական կառավարութեան թէ՝ ուխտը կը պարունակէ նաեւ 3րդ յօդուած մը, որուն տրամադրութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը պիտի է տեղեակ ըլլայ ո՛ր եւ է խնդրի որ կապ ունի աշխարհի խաղաղութեան հետ։ Ցետոյ կայ 10րդ յօդուածը, որուն համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները « յանձն կ'առնեն որ եւ է արտաքին յարձակման դէմ յարգել եւ պահպանել Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցող բոլոր պետութեանց հողային ամբողջութիւնը եւ ներկայ քաղաքական անկախութիւնը »։ Ու վերջապէս 16րդ յօդուածը կը տրամադրէ որ Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամները հաւասարական ձեռնարկ մը կատարեն դաշինքը խզող ո եւ է պետութեան կամ պետութեանց խմբակցութեան դէմ։

Այս եւ ուրիշ վերապահումներէ յետոյ, Ֆրանսական կառավարութիւնը ամէն կերպով տրամադիր է փութացնելու նոր համաձայնութեան կնքումը, որ պիտի նպաստէ զինաթափութեան խորհրդաժողովին յաջողութեան։ Ցետոյ, սերտօրէն կ'ընդունի որ նոր դաշինքը տեղադրուի Հռոմի մէջ, քանի որ Մուսոլինի տանձնեց անոր նախաձեռնութիւնը։

Սիթրոէնի գործարաններ կը բացուին այսօր

Ցայտարարութեան մը վրայ, երկուշաբթի օր Սիթրոէնի բանուորները, կէս օրէ վերջ ժամը 2 — 4 գացին գործարան, իրենց դրամները ստանալու։ Վճարումները եղան նախկին սակով։

Իւրաքանչիւր բանուորի դրամը տալէ վերջ կը հարցնէին, թէ կը հաւանի՞ այսուհետեւ աշխատիլ գեղչեալ վճարումով։ Ով որ իր համաձայնութիւնը կուտար, անունը կ'արձանագրէին եւ կը յանձնարարէին սպասել թերթերու զեկոյցին, աշխատանքի վերսկսելու համար։

Նոր սակին համաձայն, մինչեւ այժմ ժամը 5·25 ստացողին, ասկէ վերջ պիտի վճարեն 4·50։

⁂ Սիթրոէնի վարչութիւնը նոր ազդով մը կը ծանուցանէ թէ աշխատանքները պիտի վերսկսին այսօր, չորեքշաբթի, 5 ապրիլ, փարիզեան շրջանի բոլոր գործարաններուն մէջ, սովորական ժամերուն։

Նոր աշխատավարձը գործադրելի է ապրիլ 1էն։

Թագիեճի թերթերը կը գրեն թէ՝ ապրիլ 3ին իրենց հաշիւները ստանալու գացող 16,540 բանուորներէն 16,301ը յայտարարած են թէ կ'ընդունին նոր պայմանները, 81ը մերժած են, 158 հոգի ալ ո՛ր եւ է պատասխան չեն տուած։

Այս արդիւնքին վրայ է որ, հաստատութեան վարչութիւնը որոշեց վերաբանալ գործարանները։

ԱՆԳԼԵՒՊԱՐՍԻԿ ՎԷՃԸ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ պարսկական կառավարութիւնը պիտի օգտուի ամերիկացի եւ գուլիցերիացի մասնագէտներէ, անգլեւպարսիկ քարիւղի ընկերութեան հետ կատարուելիք բանակցութեանց ընթացքին։ Արդէն Թէհրան կը գտնուին ընկերութեան տնօրէնը եւ Ժընեւի ղրկուած պարսիկ պատուիրակները։

Թրքական կեղծ դրամներ

ՀԱՐԻՒՐ ՈՍԿԻՆՈՑ ՆՈՐ ԹՂԹԱԴՐԱՄ

Մեծ յուզում կը տիրէ Պոլսոյ մէջ, թրքական կեղծ թղթադրամներ երեւան հանուած ըլլալով։

Կառավարութիւնը կը ջանայ երեւան հանել զանազան պանիսներու հարիւր ոսկիանոց կեղծ թղթադրամներ իշող դրամանենգներու գաղտնի ընկերութիւն մը։ Անցեալ երկուշաբթի օր, առաջին անգամ ըլլալով Հէնտէ դրկուելու համար Ատափազարի Առեւտրական պանիսային յանձնել ուզուած մաս մը թղթադրամներուն մէջ գտնուող 100 ոսկիանոց մը, ուշադրութիւնը գրաւած է յիշեալ դրամատան արկղակալին։ Այս դրամը բննուած է եւ հակառակ անոր որ ծանօթ էր թէ հրապարակին վրայ կեղծ հարիւր ոսկիանոց չի գտնուիր, զօրաւոր կասկածներ ծագած են այս թղթադրամին կեղծ ըլլալուն մասին եւ խնդիրը յուր տրուած է ոստիկանութեան։

Ապահովութեան տնօրէնութեան երկրորդ ճիւղը իսկոյն բննութեան ձեռնարկելով, դրամը պանիսն բերող անձը հարցաքննուած է։ Այն միջոցին որ այս բննութիւնները կը շարունակուէին, Պանճո տի Ռոմա դրամատան մէջ ալ ասոր նման դէպք մը առաջ եկած է եւ ասոր յաջորդած են գրեթէ միեւնոյն հանգամանքը ունեցող էանի մը նմանօրինակ պարագաներ, ուրիշ զանազան պանիսներու մէջ։ Այս կերպով այլ եւ այլ դրամատուններու բշել ուզուած ատեն ձեռք անցուած կեղծ թղթադրամներուն թիւը առաջին օրը 12ի հասած է։

Մինչեւ մարտ 30 ձեռք ձգուած են 14 հատ 100նոց կեղծ թղթադրամներ։ Ոստիկանութիւնը կանչած 37 հոգիներէն 6ը հսկողութեան տակ առած է։ Քանի մը տուներ խուզարկուած են։ Գտնուած են կարգ մը հետքեր որ ենթադրել կուտան թէ Պուլկարիայէն Պոլիս բերուած են անոնք։

⁂ Անատոլուէն դրամատան մը ղրկուած պանիսնօթներուն մէջէն ալ կեղծ 100 ոսկիանոց մը ելած է։

Տարագիր ընկեր մը անձնասպան

Թաւրիզի մեր Թղթակիցը կը ղրէ մարտ 23 Թուականով։ —

Մարտ 15ին, մեր տարագիր ընկերներէն Ալստեցի Գարսեւան Սողոմոնեանը ինքզինքը թունաւորելով մեռաւ։

Ողբացեալ ընկերը հնութիւններ կը գնէր ի հաշիւ Ցարութիւն եւ Ցակոբ Պարոյրեան եղբայրներու եւ Ամերիկա կը ղրկէր։ Երկու տարիէ ի վեր տագնապի մատնուած էր։ Պարտապահանջներէն Պարսիկ մը, որ 1100 թուման փոխ տուած էր, դատարան դիմելով վճիռ ստացած էր իր ստացուածքը գրաւելու։ Ոստիկանը կ'երթայ Գարսեւանը տանելու։ անբախտ ընկերը գրպանէն հանելով թոյնի սրուակը, կը խմէ։ Ոստիկանը կը տեսնէ, բայց չի հասկնար խնդիրը։ Երկուքը մէկ փողոց կ'իջնեն։ Հազիւ տասը վայրկեան անցած, Գարսեւանը գետին կը փռուի։ Ոստիկանը վեր առնելով կառքի մը մէջ կը դնէ եւ հիւանդանոց կը փոխադրէ, ուր կը մեռնի։

Անճնասպանը երեք նամակներ ձգած է, մէկը՝ ոստիկանապետին, մէկը՝ տանտիկնոջ, մէկն ալ՝ Լեւոն Ամիրխանեանի, Դաւիթ Փափազեանի, Արիս Աբրահամեանի եւ Խաչիկ Մելիումեանի հասցէին։ Բովանդակութիւնը յայտնի չէ, որովհետեւ նամակները կը գտնուին ոստիկանութեան ձեռ։ Տանտիկնոջ պատմութեան համաձայն, երբ ոստիկանը գացեր է սենեակը կնճելու, նամակները սեղանին վրայ դրուած են եղեր։ Իրրեւ թէ հասցէները նշանակուած անձերուն իրաւունք տրուած էր իր ստացուածքին տէր կանգնիլ եւ պարտքերը վճարել։ Ոստիկանութիւնը սենեակն եղած ապրանքներն ալ տարած է։

Առ այժմ խաղաղութիւն՝ հրեական ճակատին վրայ

ԲԱՑՑ ԵՒ ԱՅՆՊԷՍ, ՏԵՒԱԿԱՆ ՄԻԶՈՑՆԵՐ ԿԸ ԽՈՐՀՈՒԻՆ

Ինչպէս դրած էինք, չաբաթ առտու սկսաւ եւ իրկունը վերջացաւ Գերմանիոյ հակահրէական պոյքոթը։ Կ'ըսուի թէ նախագահ Հինտէնպուրգի եւ դահլիճին ոչ – հինգլերական անդամները միջամտած են, որպէս զի կարճ կապուի։

Ցայտնի չէ թէ այսօր կամ վաղը պիտի վերսկսի պոյքոթը։ Բայց, կառավարութիւնը արդէն ձեռք առած կամ ծրագրած է կարգ մը տնօրինութիւններ, որոնք սահմանուած են տեւական քաղաքականութիւն դառնալու։

Այսպէս, դատական նախարարը արդէն ձեռնարկած է Հրեաները վտարելու բոլոր դատարաններէն, եւ այդ ասպարէզը միանգամ ընդ միշտ փակելու անոնց առջեւ։ Հրեայ նօտարներուն ալ պիտի աղտարարուի ամէն գործունէութիւն դադրեցնել ցնոր տնօրինութիւն։ Այն հրեայ բժիշկները որ պայմանագրութիւններ ունէին Պերլին քաղաքին հիւանդանոցներուն հետ, լուր ստացած են թէ թուղթերը չպիտի նորոգուին։ Շատեր արդէն պաշտօնանկ եղած են առանց այլ եւ այլի։ Այս առթիւ, կ'արժէ յիշել նշանաւոր վիրաբոյժ փրոֆ. Սօքսպրուխի բռնած դիրքը։ Փրոֆէսէօրը հրաման ստացած էր արձակելու իր հրեայ օգնականները։ Ոչ միայն մերժեց, այլեւ պատասխանած է թէ եթէ անոնք երթան, ինքն ալ պիտի երթայ։

Մեւնոյն ատեն, հալածանքը կը շարունակուի ոչ միայն հրէածին տարրերու, այլեւ այն Գերմանացիներուն դէմ որոնք տարբեր համակրումներ ունին։ Այսպէս, կը խորհուի կենսաթոշակի ղրկել այն պետական պաշտօնեաները կամ քաղաքագէտները որ երկրէն հեռացած էին հիթլերական իշխանութեան հաստատումէն ի վեր։ Կ'ըսուի թէ հռչակաւոր գրագէտ Թոմաս Մանի դէրքերը պիտի վտարուին դպրոցական գրադարաններէն։ Ոստիկանութիւնը օրը ցերեկով սակարանին մէջ ձերբակալեց «Ֆրանքֆուրթէր Ցայթունկ »ի առեւտրական խմբագիրը։ Կէօթէի համալսարանին վերատեսուչը հրաժարեցաւ, վէճ մը ունեցած ըլլալով ուսանողական ընկերակցութեանց հետ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց փրոֆէսէօրը, « որպէսզի յարձակման չենթարկուի »։ Հռչակաւոր բեմադրիչ Մաքս Րայնհարթի խաղերը այլեւս չպիտի ներկայացուին Պերլինի Թատրոններուն մէջ։ Մարզական ասպարէզին մէջ ալ հաւաստաքննութիւն կը տիրէ։ Մանաւանդ այսպէս յարձակման կ'ենթարկուի հրէածին Տոքթէօր Լէվալտ, որ նախապէս նախարար եղած է եւ այժմ նախագահն է 1936ի ողիմպիականի կազմակերպիչ մարմնին։ Տոքթ. Լէվալտ վերջերս Գերմանիոյ ամէնէն բարձր պատուանշանը ստացաւ Հինտէնպուրգի ձեռքով, իր ծննդեան 70ամեակին առթիւ։

Փոխադարձ բողոքներ եւ սպառնալիքներ

Վարշաւայի գերմանական դեսպանը բողոքագիր մը յանձնեց լեհական կառավարութեան, հակագերման պայքարին առթիւ։ Դեսպանը այս առթիւ չէշտեց թէ՝ նկատի առնելով տնտեսական տագնապը եւ գործազրկութիւնը, գերմանական կառավարութիւնը իրաւունք ունի արտաքսելու բոլոր լեհերը եւ մասնաւորապէս Հրեաները, եթէ չարունակուի պայքարը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 1925—1932Թ.

Համալսարանի գիտական աշխատակցության հաշվետվությունը ցույց է տալիս, որ 1925—1932Թ. ընթացքում համալսարանի գիտական աշխատակիցների թիվը աճել է 3 անգամ, գիտական աշխատանքների քանակը՝ 4 անգամ, իսկ գիտական աշխատանքների ծավալը՝ 5 անգամ։ Համալսարանի գիտական աշխատակիցների թվում կան նաև բազմաթիվ արտասահմանյան գիտնականներ։

1925Թ 18,185, 803 ռուբլի։
1928Թ 79,152,391 ռուբլի։
1931Թ 122,065,451 ռուբլի։

Նկատի ունենալով, որ 1925Թ հիմնական գիտական աշխատանքները կատարվում էին 122 հիմնարկներում, իսկ 1931Թ՝ 45 հիմնարկներում, պետք է ասել, որ գիտական աշխատանքների կենտրոնացումը մեծ չափով է նպաստել նրանց արդյունավետության բարձրացմանը։

Համալսարանի գիտական աշխատանքների ծավալի աճը պայմանավորված է նաև նրանով, որ գիտական աշխատանքներին ավելի մեծ ուշադրություն է դարձվել ինչպես կուսակցական, այնպես էլ պետական կազմակերպությունների կողմից

ԳԵՏԻՆ ՑԱՎԻՐ

(ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ· 1908)

ՄԱՄՈՒՐԱ· — Ես ասում եմ, որ ինչ-որ բան պետք է անել, որ մեր ժողովուրդը ավելի լուսավորվի, որ մեր երեխաները գոնե մի քիչ գրագետ դառնան, որ մենք էլ ունենանք մեր Ռաֆֆին, Պեշիկթաշլյանը, Թումանյանը, Իսահակյանը, Տերյանը, Չարենցը, Սիամանթոն, Վահան Տեր-Հովհաննիսյանը, Մեծարենցը, Սևակը, Պարույր Սևակը, Վահագն Դավթյանը, Սիլվա Կապուտիկյանը, Հրանտ Մաթևոսյանը, Վահան Թեքեյանը, Համո Սահյանը, Ավետիք Իսահակյանը, Հովհաննես Շիրազը, Գուրգեն Մահարին, Հրաչյա Քոչարը, Ալեքսանդր Շիրվանզադեն, Ակսել Բակունցը, Ռուբեն Զարդարյանը, Ռուբեն Սևակը, Ռուբեն Մամուլյանը, Ռուբեն Դարբինյանը, Ռուբեն Հովհաննիսյանը, Ռուբեն Ջրբաշյանը, Ռուբեն Սևակի հայրը, Ռուբեն Սևակի մայրը, Ռուբեն Սևակի քույրը, Ռուբեն Սևակի եղբայրը, Ռուբեն Սևակի տատը, Ռուբեն Սևակի պապը, Ռուբեն Սևակի հարսնացուն, Ռուբեն Սևակի հարսնացուի մայրը, Ռուբեն Սևակի հարսնացուի հայրը, Ռուբեն Սևակի հարսնացուի տատը, Ռուբեն Սևակի հարսնացուի պապը, Ռուբեն Սևակի հարսնացուի քրոջ ամուսինը, Ռուբեն Սևակի հարսնացուի քրոջ ամուսնու հորեղբայրը, Ռուբեն Սևակի հարսնացուի քրոջ ամուսնու հորեղբոր կնոջ քրոջ ամուսնու հորեղբոր կնոջ քրոջ ամուսնու հորեղբոր կնոջ

⁂ Խորհրդային կառավարութիւնը Մոսկուայի գերմանական դեսպանին յանձնեց ուժգին բողոքագիր մը, իր հպատակներուն հանդէպ կատարուած բռնութեանց, ապօրէն ձերբակալութեանց, խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան ճիւղերուն եւ նաւերու մէջ եղած խուզարկութեանց դէմ: Այս առթիւ, խորհրդային ճարտարարուեստի պաշտօնաթերթը կը յանձնարարէ այլեւս ապսպրանք չտալ Գերմանիոյ:

⁂ Փարիզի հրեայ ռազմիկներուն նախաձեռնութեամբ, բողոքի միթինկ մը գումարուեցաւ Սալ Վակրամի մէջ: Ներկայ էին 6000 հոգի: Բազմաթիւ ճառերէ յետոյ, նախագահը յայտարարեց թէ՝ առեւտրականի մը հասած հեռագրի մը համաձայն՝ պոյքոթը չպիտի վերսկսի այսօր (չորեքշաբթի):

ԱՆԳԼԻԱ ՊԻՏԻ ԱՐԳԻԼԷ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒՄՆԵՐԸ

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստ մը գումարեց երկուշաբթի օր, Մոսկուայի մէջ բանտարկուած ճարտարագէտներու հարցին առթիւ: Երեսփ. ժողովին մէջ եղած հարցումի մը պատասխանելով, վարչապետը յայտարարեց թէ ծրագրուած է արգիլել ռուսական ներածումները: Այս առթիւ օրինագիծ մը ներկայացուած է երեսփ. ժողովին, որ այսօր իսկ պիտի քուէարկէ զայն, որպէսզի անմիջապէս գործադրուի:

ՀԱՅԸ Կ'ԱԺԱՆՆԱՑ

Այսօրուընէ սկսեալ (չորեքշաբթի), հացին ֆիլոն պիտի ծախուի 1·70, փոխանակ 1·75ի:

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Ց. Դ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ արտակարգ Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕԻ, ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԲՈՒԼՈՆՊԻ, ՍԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ կոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Société Savantes D սրահին մէջ:

Գաւառ

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ ընկերական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատեառով:

Թատերական ներկայացում Տէսիլի մէջ

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
ղեկավարութեամբ՝ դերասան Ն. ԳԱԶԱԶԻ
եւ մասնակցութեամբ Լիոնի եւ Տէսիլի կարող ուժերու
կը ներկայացուի ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ
Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին՝ Հ. Ց. Դ. ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏԱՆ մէջ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Նէսթալա, ձԱՆ· — 35:
Փարիզ (20), ԳԱՄՊ· — 70:
Խէ – լէ – Մուլինօ, Մ· ԳԼձ· — 50:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորէն շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէին, Մէն ժէրոմի «Վրէժ» խումբին ու ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին եղբօրորդւոյս ՓԱՐԱՄԱԶ ՔԻՕՄԷՆԱՆի մահուան առթիւ: Յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Մարտ 14ին, Մարսէյլ:

Սէն ժէրոմ — Ս· Արթինեան

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. ԿԱՐՏԱՆի ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Տ. Տօնապետեանի իր տիկնոջ՝ ՄԱՐԳԱՐԻՏԻ կսկծալի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Էքթի հիւանդանոցին մէջ:

ՀՐԱՒԷՐ

Զ· Ո· ՄԻՈՒԹԵԱՆ փարիզի մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Փլորիայի վերնայարկը: Կը խօսի՝ Շ· Նարդունի «սեռային կեանքի զանազան երեւոյթներուն մասին»: Մէկ ժամ տեւողութեամբ: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

— Երկրումդի Սիրանուշ Աւագ-սարկաւագեան, հօր անունը՝ Կարապետ, մօր անունը՝ Եղիսաբէթ, քոյրերը՝ Վարդիթեր, Վարդանուշ, եղբայրը՝ Գրիգոր, կը փնտռէ իր ազգականները: Իմացնել Սիրանուշ Աւագսարկաւագեանի, Asile des Aveugles, Ghazir, Liban:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ եղբայրս Խունսի Վարդանի Գիւղացի Հրանդ Յակոբեան, հօր անուն՝ Պետրոս, մօր անուն՝ Մարիամ: Ընդհանուր պատերազմին աֆսորուեցաւ Մուշ: Վարդովի շրջանի Լէյլէկ գիւղին մէջ զինքը կոտրնցուցին: Վերջէն իմացայ որ այդ կողմերէն անցնող թուրք գաղթականները եղբայրս միասին տարած են դէպ ի Պաղտատի կողմերը: Վեց ամիս վերջ տեղեկութիւն ստացայ թէ եղբայրս կը գտնուի Ճապաղջուրի կողմերը: Անկէ ի վեր որ եւ է տեղեկութիւն չունիմ իր մասին: Իր մասին լուր ունեցողները կը խնդրուի իմացնել A. Hagopianի, 10, Rue Robespierre, Décines, Isère, France.

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերն արտատպել:

ԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԻՋՉԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
Ի նպաստ Պէյրութի աղէտեալներուն
8 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ.Պ. Ա.ռաւոնեան, Լ. Բաշալեան եւ Նժդեհ
Արտասանութիւններ կը կատարեն Պ. Պ. ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ, ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ, ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ
Կ'երգէ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
« Սիփան » երգչախումբը, լիակատար կազմով եւ իր լաւագոյն երգացանկովը
Օր· ԼԻՍԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ ջութակի սօլօներ

ՑԵՐԵԿՈՑ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ՏԱՂԿԱՑԱՐԴԻ ԱՌԹԻԻ
ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ
ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
26, RUE TROYON, SÈVRES
կը ներկայացուի
ՏԱՐԵՐԲԻ ԸՆԴՎԶՈՒՄԸ (տրամ) եւ ՏԻԿԻՆԸ ԿՐ ՆՆՋԷ (գաւեշտ)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի
ԵՐԳԻՃԱԿԱՆ

Մեծ հատոր մը մօտաւորապէս 300 մեծադիր էջ, ուր ամփոփուած են հեղինակին անտիպ ու տպուած լաւագոյն երգիծական
կատորները
Համակ Ծիծաղ, Սրամտութիւն, Խնդուք, Ժպիտ
Արտասահմանեան ամբողջ հայ կեանքը եւ դէմքերը պատկերացուած են այս հատորին մէջ
ՓՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ 15 Ֆր·, ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ 20 Ֆր·
Դիմել՝ 17, RUE DAMESME :-: PARIS (13e)
« Երկար եւ առողջ ապրելու միակ պայմանը ծիծաղիլն է »:
ՏՈՔԹ· ԼՕՄՊՐՕԶՕ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ԴԱՒԻԹԵԱՆ
53, Cours Lieutaux, Marseille

Ատամնաբոյժ Դաւիթեան պիտի տայ գրական դասախօսութիւն մը ֆրանսերէն լեզուով, մասնաւորապէս Մարսիլիոյ Ատամնաբուժական վարժարանի ուսանողներուն համար, Ապրիլ 6ին, հինգշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին, 17, Rue Montée-des-Accoules: Նիւթն է՝

« La Pensée Grecque et les Origines de l'Esprit Scientifique en Orient ».

Ձեր տունը, խանութը եւյլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք մասնագէտ եւ հմրաճանաչ ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)
Tél. Entrepôt 17-65

Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով գարդարումը:
Խնամուած աշխատանք: Նպաստաւոր գին:
Հայ ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէքմեզի:Ջեռնտու պայմաններ:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Յանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:
Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:
Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ԹԷՐՋԵԱՆ
ԹՐԻՔՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ Է
3 rue Poissonnière
Tél. Central 93-75 Paris (2)

CABINET de Me V. YARJANIAN
JURISCONSULTE
Procédure Générale — Mandataire en Justice
44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. 53.32

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր: Անձամբ կը պաշտպանէ Առեւտրական եւ Հաշտարար Դատարաններու առջեւ: Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ: Վարչական դիմումներ Նախարարութեանց մօտ:
Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը 9էն 11, եւ 5էն 7:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿ
Maison KEVORKIAN
կարուճին վկայուած է Rue de la Paix ի մեծ տուներէն:
33, Rue des POISSONIEPS. Métro: Château Rouge et Barbès
Կը կարենք sur mesure կանանցի ամէն տեսակ հագուստներ haute couture մօտէներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով:
Մուշտակի եւ bcnetterieի ծոխ պահեստ:
Ճնտեսական տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ:

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

Եթէ կ'ուզէք ձեր ատամոքսի առողջութիւնը չխանգարել փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ Maison STÈPAN ի համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք թարմ կը մնան մինչեւ 1 ամիս:
Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ Լաիմէճիւն, չէօրէք, պանիրով, ապուխտով եւ թայինով փիտէներ, պուղաչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ:
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէ եւ արտասահմանէ:
Արագ առաքում: 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան:

THE - RESTAURANT
de la Mosquée de Paris
39, rue Geoffroy St. Hillaire (5). Tél. Gobelins 18-10

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ՀԱՅ եւ ԵԳԻՊՏԱՑԻ յայտնի երաժշտագէտներու կողմէ: Բաց է սինչեւ կէս գիշեր:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

Նիհարնալը ապահովուած է 100ին 70: կանանց համար՝ երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի՝ ամբողջ օրը եւ ուրբաթ կէս օրէ վերջ: Արանց համար՝ ուրբաթ առաւօտ, շաբաթ եւ կիրակի ամբողջ օրը:
Հաղորդ. միջոցներ. — Մէթրօ: Jussieu, Monge, Daubenton.
Օթօպիւս՝ G. T. Tbis, BD, CF, S, K, AX, U, H.

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ — Թարգմ· Ժ· Մ·

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀԱԽԱՏԱՐԻՄ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

— Անկարելի է, պատասխանեց խելքը – գլուխը երեսփոխանը· մի մոռնաք որ պղպջաձի եւ երկաթի արդիւնաբերութեան մէջ, հարիւրին 43 համամասութիւնով· իսկ նաւային ...

— Կը կարծէ՞ք որ Րէյմընի ետ պիտի քաշէ իր օրինագիծը, ընդմիջեց Լոնտոնի թաղերէն մէկուն ներկայացուցիչը որ չէր հետեւած վիճակագրութեանց չուրջ բացուած խօսակցութեան:

— Րէյմընն ե՞տ քաշէ օրինագիծը, երբե՛ք· կը նախընտրէ մեռնիլ:

— Ուրեմն չափազանց արտասովոր կացութիւն մը առեղծուած է, բսաւ Լոնտոնի երեսփոխանը· հին առնիները, երբ ...

— Քանի որ հին քաղաքակրթութեան մասին կը խօսինք, մէջ բնկաւ խելքը – գլուխը ներկայացուցիչը, պէտք է յիշեմ Բայն Պէյքընի բառերը զորս արտասանեց անցեալ ամիս, խորհրդարանին մէջ — Գերմանիա հասած է այն կէտին ուր ...

— Եթէ ես Րէյմընի տեղը ըլլայի, չարունակեց Լոնտոնցին, կ'երթայի չիտակ ոսոիկանութեան եւ ...

Զանգակի զօրաւոր ու երկար ձայն մը լսուեցաւ չէնքին մէջ ու երեսփոխանները « քուէարկութի՛ւն, քուէարկութի՛ւն » պոռալով անցան նրբանցքները:

Ժողովարահին մէջ երկրորդական օրինագծի մը քուէարկումը արդէն իսկ աւարտած ըլլալով քսանըչորս հոգիի մեծամասնութիւնով, երեսփոխանները խմբակը վերսկսաւ ընդհատուած վիճաբանութիւնը:

— Ըսած եմ ու դարձեալ կ'ըսեմ որ դահլիճի անդամ մը պէտք է մոռնայ անհատական նկատումները, եթէ ճշմարիտ քաղաքագէտ մըն է, յայտարարեց կարեւոր անձնաւորութիւն մը:

— Այո՛, ըսաւ մէկը ու ծափահարեց ինքնիրեն:

— Այն-հա-տա-կան նկատումները, կրկնեց կարեւոր անձնաւորութիւնը· ճշմարիտ քաղաքագէտը պէտք է ամէն բանէ առաջ յիշէ իր պարտականութիւնը պետութեան հանդէպ: Կը յիշէք թէ ինչ ըսի անցեալ օր Պէրլինի թընին՝ երմատոյցի վիճաբանութեան ընթացքին· ըսի հետեւեալ բառերը — « Ճարպելի պարոնը նկատի չէ առած ընտրող բազմութիւններու զօրաւոր ու միաձայն փափաքները: Նորին Վեհափառութեան իւրաքանչիւր նախարարը պէտք է ղեկավարուի այդ բազմութիւններուն իմաստուն դատողութիւնով· անոնց նուրբ զգացումները ... ո՛չ անոնց գերագոյն բնազդը ... ո՛չ, այդպէս չըսի ... ինչ որ է ... պարզեցի թէ ինչ պէտք է ըլլար նախարարի մը պարտականութիւնը:

— Ես ... սկսաւ Լոնտոնի երեսփոխանը, երբ խորհրդարանին ծառանեցաւ մէկը ափսէ մը բերաւ ներս, որուն վրայ կը տեսնուէր գորշագոյն պահարան մը:

— Ձեզմէ մէկուն գրպանէ՞ն ինկած է արդեօք, հարցուց երեսփոխանը՝ վերցնելով պահարանը:

Ցետոյ ակնոցը դետեղեց քթին վրայ ու կարդաց հասցէն « խորհրդարանի Անդամներուն »· նայեցաւ չորս կողմը:

— Ծանուցում ըլլալու է, ըսաւ երեսփոխան մը· հարիւրներով կը տառնամ· դեռ անցած օր ...

— Ծանուցումի չի նմանիր ... ծանրը չէ ...

— Դեղ չըլլա՞յ· ամէն առտու կուդայ հատ մը ...

— Բա՛ց, ըսաւ երեսփոխան մը:

Լոնտոնի ներկայացուցիչը բացաւ նամակը, կարդաց քանի մը տող ու կաս – կարմիր եղաւ:

— Վա՛յ անպիտան, ըսաւ ու բարձրաձայն կարդաց հետեւեալը· —

« Բաղաքացինե՛ր,

Կառավարութիւնը ֆուէարկել պիտի տայ օրինագիծ մը որուն հիման վրայ՝ ներկայ ժամանակներու ամէնէն վատթար կառավարութեան պիտի յանձնուին մարդիկ որոնք հայրենասէրներ են ու կոչուած են փրկելու իրենց հայրենիքը: Իմացուցած ենք այդ օրինագծով գրաղող նախարարին որ եթէ ետ չքաշէ զայն, անպայման պիտի սպանենք զինքը:

Այդ ծայրայեղ միջոցին պիտի դիմենք բոլորովին ակամայ, որովհետեւ գիտենք որ անիկա պարկեշտ ու բարի անձնաւորութիւն մըն է: Մեր խոստումը յարգելու անհրաժեշտութենէն խուսափելու մտահոգութիւնով է որ կը դիմենք աշխարհի առաջին խորհրդարանին անդամներուն, խնդրելու համար որ ի գործ դնեն իրենց հեղինակութիւնն ու ազդեցութիւնը ու ետ քաշել տան այդ օրինագիծը: Եթէ սովորական ոճրագործներ կամ ձախողեր անիշխանականներ եղած ըլլային, կրնայինք շատ դիւրութեամբ վրէժ լուծել այս ժողովին անդամներէն: Մեր խօսքերը ապացուցանելու կամ մեր սպառնալիքին լրջութեան համոզուելու համար, կը խնդրենք որ անգամ մը նայիք այս սեւեռակին որմախորշին մօտ դրուած սեղանին տակը: Այնտեղ պիտի գտնէք վտանգաւոր գործիք մը որ կրնայ բարուքանդ ընել այս շէնքը:

Մնորագրուած· — ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ:

Ց· Գ· — Ո՛չ պայքուցիկ ճիւթ, այլ պատրոյգ դրած ենք գործիքին մէջ այնպէս որ կրնամ դպչիլ անոր առանց վախի:

Նամակին պարունակութիւնը գրեթէ նման ըրաւ երեսփոխանները: Ոմանք չէշտ մը կորնամակին մէջ· մինչ մէնքն ալ իրենց աչքերը դարձուցին սեղանին: Այո՛, բան մը կայ այնտեղ քաւակուտ սեւ բան մը· եւ ետ քաշուեցան ու մնացին ապշահար· յանկարծ վախան դէպ ի դուռը:

×

— Զարմիա կատա՞կ մըն է արդեօք, հարցուց վարչապետը՝ Ոսոիկական Նդհանուր Տեսչութենէն նկատ մասնագէտին:

— Ինչպէս որ նկարագրուած է նամակին մէջ, պատասխանեց այս վերջինը:

— Իրա՞ւ ...

— Բաւական է քարուքանդ ընելու համար խորհրդարանը:

(Շար·)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ԱՊՐԻԼ 1933

6 Avril 1933

ՅՐԿ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2156

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—o—o—

Բարեկենդանը անցաւ, բայց հայ կարմրուկները կը չարունակեն զուարճալիքներ սարքել... Ֆրանսական բեմերու վրայ։

Աչքի առջեւ ունինք, նորէն, երկու ֆրանսերէն թերթեր, մէկը՝ « La Défense », օրկան « Միջազգային կարմիր օգնութեան ֆրանսական հատուածին »։ Միւսը՝ « L'Avant - Garde », « օրական երիտասարդ աշխատաւորներու պաշտպանութեան »,— Շաբաթաթերթ մը՝ որ կը հրատարակուի « Ֆրանսայի համայնավար երիտասարդներու Դաշնակցութեան կողմէ »։

« Լա Տէֆանս »ով զբաղելու առիթ ունեցանք անգամ մը (Յառաջ, 22 մարտ)։

Կարմիր օրկանը իր մարտ 17ի թիւին մէջ, խառնուելով իրեն չվերաբերող գործերու, « մարդասպաններու հրոսախումբ » կը կոչէր « դաշնակիստ »ները, եւ կը պահանջէր Ֆրանսայէն վտարել « սինէքդոներու այս վոհմակը »։

Այս անգամ, անշուշտ ազդուած միեւնոյն հայ կարմրուկներու խրախոյսներէն եւ աղաչանքներէն, պարաք ՚սեպեր է նոր ելոյթ մը սարքել, կոռնոցնելով լրջութեան եւ պարկեշտութեան ամէն զգացում։

Բանի մը հատուածներ, իրրեւ զուարճալիք։

— « Ի վիճակի ենք հաւաստելու թէ՝ այն սինէքդոները որ ժողով կը գումարեն Փարիզ, 71, Աւընիւ Ֆլէյշէռ, նոր ոճիրներ կը պատրաստեն։

Իրենց գաղտնի համագումարը կը շարունակուի միշտ։ Անոնք նոր դաւեր կը սարքեն Խորհրդային Հայաստանի դէմ, դաւեր որոնց լրացուցիչ մասը կը կազմէ Կրընոպլի կանխամտածեալ սպանութիւնը։

Խաբուած « դաշնակիստ » բանուորներ եկան մեզի պատմելու այն ամբողջ գարշանքը զոր իրենց կը ներշնչեն այս մարդոց մեթոտները, մարդիկ որ իրենց արարքները կը ծածկեն Բ։ Միջազգայինի դրօշով։

Իրենց հրատարակած մէկ թերթին մէջ, Աւընիւ Ֆլէյշէռի հրոսախումբը դառնօրէն կը գանգատի մեր « Լա Տէֆանս »էն, որ կը զբաղի « Հայերու մէջ ծագած ներքին կռիւներով »։

Ներքին կռիւնե՞ր կը կոչեն աշխատաւորներու սպանութիւնը։

Խնդիրը այդպէս չէ։ Օրինակ առնելով հիթլէրական նացի հրոսախումբերը, այս հրոսախումբը վնասած է սպանութեամբ այս աշխարհէն սրբել այն հայ աշխատաւորները որոնք իրենց հաւանութեամբ կը գնահատեն խորհրդ։ Հայաստանի մէջ, բանուորներու դեկավարութեամբ կատարուած ահագին ճիգերը։

Ներքին կռիւներ չեն ասոնք, ինչպէս կ'ուզէ հաւատացնել բարիւղի վաճառականներու այս վարձկաններու կամարիլան։

Ցեսոյ, նորէն յիշեցնելով ... Ֆրանքեւռուս ոչ – յարձակման դաշինքին տրամադրութիւնները, համայնավար օրկանը կը չեշտէ։

— « Արդ, « դաշնակիստ » կուսակցութիւնը, որուն կեդրոնն է Փարիզ, 71, Աւընիւ Ֆլէյշէռ,

1) Ամբողջ Ֆրանսայի մէջ ժողովներ գումարեց, տօնելու համար խորհրդային իշխանութեան տապալումը փետր։ 18ին, ըսելով հայ բանուորներուն։ « Ահա թէ ի՛նչը պէտք է վերսկսիլ »։

2) Այս կազմակերպութիւնը գաղտնի ժողով մը կը գումարէ, ուր կը մշակուին ամէնէն սրիկայական միջոցները, խորհրդային Հայաստանի մէջէն գարնելու խորհրդային Միութիւնը։

3) Այս կուսակցութիւնը կազմած է հրոսախումբեր, որոնք պաշտօն ունին սպաննելու հայ աշխատաւորները որ համակիր են սոցիալիզմի կառուցման խորհրդային Հայաստանի մէջ (սպանութիւններ Լիոնի, Կրընոպլի, Տէսինի եւայլն մէջ)։

4) Այս հրոսախումբերը ուրիշ սպանութիւններ կը պատրաստեն, որոնց գործը կատարուեցաւ Առնուվիլ – լէ – Կոնէսի մէջ։

Թարգմանենք եզրակացութիւնն ալ։

—« ԼՈՒԾԵԼ ՀԱՅ ՖԱՇԻՍՏՆԵՐՈՒ ԱՅՍ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ։ ԱՐՏԱՔՍԵԼ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ՊԵՏԵՐԸ։ ԱՀԱ ԹԷ ԻՆՉ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԸ, ՀԱՄԱՁՈՐՀՈՒՐԴ ԱՁՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ՈՐՈՆՑ ԹԱՓԵՐԸ ՔԱՐԻՒՂ ՉԵՆ ՀՈՏԻՐ »։ (« Լա Տէֆանս », 31 մարտ 1933)։

×

Ահա թէ ինչպէս կը ցնդաբանեն մարդիկ, երբ կը խառնուին իրենց չվերաբերող հարցերու։

Ահա թէ ինչպէս կը գռեհկանան, կ'իջնեն մինչեւ ոսոխականան « ժուռնալ »ները կազմելու արհեստին ... « սոցիալիզմ կառուցելու » միամտութեամբ։

Նկատի չմոռնալու համար, վաղուան կը թողունք մեր թերթին զառանցանքը, որ նոյնքան հրաշալի է։ Ակնկալին՝ հրէշային։

Այս բոլորը համարելով կռիւ ու կռիւ զուարճալիք, ամէն բանէ առաջ կ'արդահատինք այն խմբագիրներուն վրայ, որ փառասէր ապրելով, Ֆրանսայի ըլլալով հանդերձ, չեն ըմբռներ, չեն ուզեր սորվիլ թէ՝ նոյն իսկ Լէնինը գիտէր որ Հայոց պատմութիւնը սորվիլ թէ՝ նոյն իսկ Լէնինը գիտէր որ Հայոց պատմութիւնը չի նմանիր ուրիշ ո՛ր եւ է ժողովուրդի պատմութեան։ Թէ ինչը որ լաւ, իւրացուցեր եւ ծախու հաներ են, հասարակ ոգիտութիւն է եւ նենգամտութիւն։

Այդ պարոնները դոց եղած խօսքեր, ձուլածոյ նախադասութիւններ կը հոլովեն, անտեսելով նոյն իսկ իրենց երկրին օրէնքները։ Ու մեզանչելով յատկութեան մը դէմ որ առաքինութիւնն է նաեւ։ Ու մեզանչելով յատկութեան մը դէմ որ առաքինութիւնն է այս երկրի ժողովուրդին, — պայծառութիւն եւ յատկութիւն եւ արդարանութիւն։

Այս բոլորին հետքն անգամ չկայ երկու համայնավար օրկաններուն, ինչպէս միւսներուն գարշելի ցնդաբանութեանց մէջ։

Այս բոլորը չատ կը նմանին հայանուն թշուառականներու թաղած թերխաչ թռուցիկներուն։

Ողորմելի, ողորմելի՛ մարդիկ։ Դուք Փարի՞զ կ'ապրիք թէ Զինուամաչին ...

Եւ այս գրգռիչ, քաու եւ լրտեսաբարոյ լեզուագարութիւններո՞վ է որ պիտի պաշտպանէք բանուորներուն շահերը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՍԿՈՒԱ Կ'ԱՐՁԱԿԷ, ԼՈՆՏՈՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒՄՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԱՐԳԻԼՈՒԻՆ

Խորհրդային կառավարութիւնը երաշխաւորութեամբ արձակեց բանտարկուած անգլիացի չորս ճարտարագէտներէն երեքը, մէկուն համար տասնալով 25,000, իսկ միւս երկուքին համար 15,000ական րուբլի։ Այս պայմանը առաջարկուած էր սկիզբէն ի վեր, եւ անգլ. կառավարութիւնը ազատ ձգեց ճարտարագործական ընկերութիւնը՝ իր ուզածին պէս չարժելու։ Ընկերութիւնը վճարեց երաշխաւորագիրը։ Զորրորդ ճարտարագէտը բանտարկուած կը մնայ, որովհետեւ Զեկան չէ ընդունած ազատ արձակել երաշխաւորութեամբ։ Զորս ամբաստանեալները կը մեղադրուին ոչ միայն իբրեւ խափանարար, այլ եւ իբրեւ լրտես։

Իսկ անգլիական կառավարութիւնը խորհրդարանին ներկայացուց օրինագիծ մը, պահանջելով անոր անմիջական վաւերացումը, առաջին, երկրորդ եւ երրորդ ընթերցումով։

Օրինագիծը կը բաղկանայ վեց յօդուածներէ, որոնց ամէնէն կարեւորներն են. — Բրիտանական կառավարութիւնը արտօնուած է յայտարարութեամբ արգիլելու Մ. Ս. Հ. Միութեան մէջ արտադրուած կամ չինուած ամէն տեսակ ապրանքներ։

Երկրորդ յօդուածը կ'ըսէ թէ « ամէն տեսակ ապրանքներ » բացատրութիւնը կը նշանակէ այն բոլոր ապրանքները որ կը գտնուին Անգլիոյ մաքսատուներու պաշտօնական ցանկին մէջ։

*** Վերջին երեք տարիներու ընթացքին, երեւան եկաւ որ Մ. Միութիւնը իր գնածէն չատ աւելի մեծ քանակութեամբ կը ծախէ Անգլիոյ։ Շնորհիւ այս իրողութեան, Ռուսիոյ առեւտրական կշիռը բարձրացած է 57,000,000 տոերլինի։ Նոյն իսկ 1932ին, երբ առեւտրական կշիռը աւելի նպաստաւոր էր Անգլիոյ, Ռուսաստան իր ծախածին հազիւ կէսը գնեց Անգլիայէն։*

Պօյկոթը չպիտի շարունակուի

—o—o—

ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ, ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ԱԶԳԻ ՓՈՒՇ ԵՆ

Գերմանական կառավարութիւնը պաշտօնապէս յայտարարեց թէ այլ եւս չպիտի շարունակուի Հրեաներուն դէմ հռչակուած պոյկոթը։

Իրրեւ պատճառաբանութիւն, պաշտօնական շրջանակներէ կը հաղորդեն թէ արտասահմանի մէջ դրեթէ ամբողջովին զադրած ըլլալով հակագերման պայքարը, այլ եւս պէտք չկայ շարունակելու պոյկոթը։ Եւ սակայն, յատկապէս կազմուած մարտական խումբերը չպիտի լուծուին, որպէս զի կարենան անմիջապէս վերսկսիլ պայքարը, երբ հարկ ըլլայ։

Հակառակ այս երեւութական մեղմացումին, հակահրէական գործադրութիւնները կը շարունակուին Գերմանիոյ մէջ, « արշաւ »ներու ձեւով։ Ցեսոյ, ի զօրու են Հրեաներու պաշտօնավարութեան դէմ դրուած արգիլքները կամ սահմանափակումները։ Միւս կողմէ, հիթլէրական թերթերը կ'աղաղարեն հանրութեան, որ չկարծէ թէ պոյկոթին զադարումը կը նշանակէ չեղեալ համարել հրեայ փաստաբաններուն եւ դատաւորներուն դէմ ձեռք առնուած միջոցները։ « Ընդհակառակն, պէտք է գերմանական արդարադատութիւնը մաքրել օտար ցեղերու ազդեցութենէն »։

*** Երեքշաբթի առտու Պերլինի ոսոխականութիւնը կարեւոր խուզարկութիւններ կատարեց հրէական թաղերուն մէջ։ Տուները տակնուվրայ եղան եւ բնակիչները հարցաքննութեան ենթարկուեցան։ Կ'ըսուի թէ գէնքեր եւ համայնավարական հրատարակութիւններ գտնուած են։ Այս առթիւ ձերբակալուեցան 25 հոգի, որոնց մեծ մասը լեհական, ռումանական եւ ռուսական հպատակներ են։*

ՕՏԱՐ ԲԺԻՇԿՆԵՐՆ ԱԼ...

Փրուսիոյ ներքին նախարարը շրջաբերականով մը հրահանգեց օտարականներուն թոյլ չտալ որ Գերմանիոյ մէջ հաստատուին իբրեւ բժիշկ, դեղագործ կամ առաջնաբոյժ։ Արդէն չափազանց խճողուած են այս մասնաբէշները։ Բացառութիւնը պիտի ըլլայ միայն Գերմանացեղ օտարականներու համար։

*** Պերլինի մէջ ձերբակալուեցաւ Անգլիացի թղթակից մը, իբրեւ սուտ լուրեր տարածող։ Չինեալ նացիներ միեւնոյն օրը առտուն կանուխ առեւտրական ուրիշ անգլիացի մը, որ կը պաշտօնավարէ հեռագրական գործակալութեան մը մէջ։*

Այս առթիւ հարցապնդումներ եղան Անգլիոյ երեսփոխանական մէջ, իսկ Պերլինի անգլիական հիւպատոսը արտօնութիւն խնդրեց բանտարկեալներուն այցելելու։

*** Իրրեւ պատասխան խորհրդային իշխանութեան բողոքին, գերմանական կառավարութիւնը հաղորդեց թէ ակնարկուած խուզարկութիւնները անհրաժեշտ էին, որովհետեւ բանտած թուղթերը ծանր կասկածներու կ'ենթարկեն խորհրդային առեւտրական պատուիրակութիւնները։ Այս առթիւ, գերմանական զեկոյցը կ'ըսէ թէ խորհրդային իշխանութիւնը իրաւունք չունի խառնուելու Գերմանիոյ ներքին գործերուն։*

*** Գերման լրագրող մը, Տոքթ. Փէլ, Միւնիխէն Աւստրիա փախած էր քանի մը օր առաջ։ Երեք գիներ նացիներ սահմանը անցնելով, գացին փախստականին պանդոկը եւ յայտնեցին որ եթէ Միւնիխ դառնայ, ազատ պիտի արձակեն իր կինն ու աղջիկը, որոնք բանտարկուած էին։ Պահ մը վիճելէ յետոյ, նացիներէն մէկը տարճանակը քաշեց եւ գետին փռեց փախստականը, որ վայրկեանապէս մեռաւ։ Պանդոկին սպասաւորն ալ վիրաւորուեցաւ։ Երեք նացիները նորէն անցան սահմանը եւ գացին Միւնիխ։ Տոքթ. Փէլն ալ հիթլէրական էր, եւ իրրեւ լրտես ամբաստանուած՝ ընկերոջ մը կողմէ։ Օձիքը ազատելու համար փախաւ, բայց ահա վախճանը։*

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԸ Կ'ԱՐԳԻԼՈՒԻՆ

Գերմանիոյ պարի վարպետներու ընկերակցութիւնը յայտարարութեամբ մը կ'ըսէ թէ « արդիական պարերը, Թանկո, Ֆօքս, Թէփ – Թրօթ, չարլսթէփ եւն. չեն համապատասխաներ գերման հասարակութեանկարագրին եւ իղձերուն »։ Հետեւաբար, որոշուած է արգիլել զանոնք եւ փոխարէն հաստատել գերմանական պարեր։ Այս առթիւ, ընկերակցութիւնը պիտի վերակենդանացնէ գերմանական հին պարերը։

ԱՆՑԱԳԻՐԸ ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՋ

Պաշտօնաթերթերը հրատարակեց նոր հրահանգ մը, որով բոլոր գերման քաղաքացիները պէտք է մասնաւոր վիզա ստանան, երկրէն դուրս ելլելու համար։ Վիզայի պայմանաժամն է մէկ ամիս՝ մէկ երթեւեկի համար, իսկ վեց ամիս՝ մէկէ աւելի ճամբորդութեանց համար։ Ոստիկանութիւնը պիտի կրնայ մերժել վիզան, եթէ կասկածներ ունենայ թէ ճամբորդը հակապետական պիտի մղէ կամ դրամ պիտի արտածէ։

ՍԻԹՐՕԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԵՑԱՆ

Երէկ, չորեքշաբթի, վերաբացուեցան Սիթրօէնի գործարանները, բանուորներուն մեծամասնութիւնը ընդունած ըլլալով նոր պայմանները։ Ոստիկաններ կը հսկէին գործարաններուն առջեւ։ Թերթերը կը գրեն թէ ամէն ինչ տեղի ունեցաւ կատարեալ բարեկարգութեամբ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՕԴԱՊԱՐԻԿ ՄԸ ԾՈՎԸ ԻՆԿԱՒ ԹԱՆԹԱՀԱՐ

77 ՈՒՂԵՒՈՐՆԵՐԷՆ 74Ը ԿՈՐՍՈՒԱԾ

Ահռելի ազէտ մը պատահեցաւ երեքշաբթի գիշեր, Նիւ Ճըրսիի մօտ (Մ. Նահանգներ)։

Ամերիկեան « Էմբրըն » դեկաւոր օդապարիկը, որ ամենամեծն է, եւ որուն մէջ կը գտնուէին 77 սպաներ եւ նաւազներ, հրամանատարութեամբ ծովակալ Մոֆֆէթի, գիշերանց ճամբայ եղած էր Լէյհիըրսթի կայանէն (Նիւ Ճըրսի), պտոյտ մը կատարելու համար Նիւ Ինկլէնտի վրայ։ Ամէն ինչ կարգին էր։

Յանկարծ բուռն փոթորիկի մը հանդիպեցան եւ հաղորդակցութիւնները խզուեցան։ Ազէտին առաջին լուրերը տուաւ գերմանական նաւ մը, անթելով։ Նաւապետը կը հաղորդէր թէ կրցած է ազատել չորս հոգի, բայց ուրիշներ իրարու ետեւէ ծովամոյն կ'ըլլան եւ ճար չկայ օգնութեան հասնելու։ Օգնութեան աղաղակներ արձակուեցան ամէն կողմ։ Ցածանաւեր, թրուփիլանաւեր եւ ուրիշ ամէն կարգի նաւեր աղէտին վայրը հասան շոգեպիղծ։ Անօգուտ։ Կը կարծուի թէ օդապարիկը բռնկած էր կայծակնահար։

Ազատուած չորս նաւազներէն մէկը մեռաւ ճամբան։ որով 77 ուղեւորներէն փրկուած կ'ըլլան միայն երեք հոգի։

ԱԶԱՏԱՐԱՐ ՕԴԱՊԱՐԻԿՆ ԱԼ ԾՈՎԸ ԻՆԿԱՒ ...

Ուրիշ օդապարիկ մը, որ Լէյհիըրսթէն ճամբայ եղած էր տեղատարափ անձրեւի մը տակ, օգնութեան համար, ծովն ինկաւ կէս ճամբան, ծովափէն 300 մեդր անդին։ Օդապարիկը այնքան ուժգնութեամբ զարնուեցաւ ալիքներուն որ բուն մակոյկը անմիջապէս ծովամոյն եղաւ, միւն պատեանը, ինքն իր վրայ դարձած էր։ Օդապարիկին մէջ կային 11 հոգի։ Երեքը մեռան, մէջն ըլլալով հրամանատարը։ Ազատուած նաւազներէն երկուքը հիւանդանոց փոխադրուեցան ուշաթափ, իսկ երկու հոգի կորսուած են։

Տակաւին լուր չկայ ջրօդանաւէ մը որ միեւնոյն ատեն ճամբայ եղած էր օգնութեան հասնելու համար։

** « Էմբրըն » շինուած էր 1931 օգոստոսին, հինգ միլիոն տոլար ծախքով, եւ ոչ միայն Ամերիկայի, այլ եւ աշխարհի ամենամեծ դեկաւոր օդապարիկը կը համարուէր։ Ռոչուն միջնաբերդ մը, օդային զրահաւոր մրցն էր, սպառազինուած՝ 16 թնդանօթով եւ ուռած՝ « հելիում »ով, որ անկիզելի կը համարուի։ Հրամանատարը, ծովակալ Մոֆֆէթ, առաջնակարգ հեղինակութիւն մըն էր եւ ամբողջ խելքը տուած էր օդանաւորդութեան զարգացման։

Օդապարիկին կազային ծաւալն էր 6,500,000 խորանարդ ոտ, երկայնութիւնը՝ 785 ոտ, առաւելագոյն արագութիւնը՝ 83 մղոն, ինչ որ կը գերազանցէր « Լոս Անճելէս »ի եւ գերմանական ցէփլինին արագութիւնը։ Նոր շինուած ատեն, բուռն ճնճղատութիւններ եղան։ Ծովային նախարարը այդ ճնճղատութիւնները մերժելով հանդերձ, խոստովանեցաւ թէ օդապարիկը սպասուածէն աւելի ծանր է։ 1932ին վնասուած էր բուռն հովէ մը։

Ունէր 19 սպայ եւ 57 նաւազ։

Ազէտին լուրը հազիւ Ուաշինկթընն հասած, երեսփ. ժողովին ծովային յանձնաժողովին նախագահը յայտարարեց.

— Այլ եւս մեծ օդապարիկներ չպիտի շինենք։ Երեք հատ շինեցինք, երկուքը կորսնցուցինք։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԸՆ ԱԼ ...

Ֆրանսական թիւ 19 օդապարիկը, որուն մէջ 12 հոգի կը գտնուէին, երեքշաբթի առտու ճամբայ եղած էր Ռոշֆոռէն, փորձեր կատարելու համար։ Ճամբան մշուշի բռնուելով, ստիպուեցաւ վար իջնել, բայց գետին զարնուեցաւ։ Անկման ուժգնութենէն օդապարիկը երկուքի ճեղքուեցաւ։ Երկու հոգի վիրաւորուեցան։

Երկու օդանաւեր՝ Էվերէսթ լեռան վրայ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓՈՐՁ ՄԸ ՈՐ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑԱՒ

Անգլիոյ մէջ երկար ատենէ ի վեր փորձեր կը կատարուէին, օդանաւով բռիչք մը կատարելու համար Հիմալայայի բարձունքը, Էվերէսթ լեռան վրայ, որ աշխարհի ամենաբարձր կատարն է (8700 մեդր)։ Երկար փորձերէ եւ սահգին ծախքերէ յետոյ, ապրիլ 3ին արշաւախումբը հասաւ իր նպատակին։

Երկու օդանաւեր թռան լեռան կատարը, երկուշաբթի առտու ժամը 8·15–ին։ Փորձի համար ղրկուած օդապարիկ մը կը ցուցնէր բաղդատական հանդարտութիւն։ Հովը կը փչէր ժամը 112 քիլոմեդր արագութեամբ, 9900 մեդր բարձրութեան վրայ։ Երկու օդանաւերը, որ շատ ծանր կը կշռէին, իրարու ետեւէ, 35,000 ոտ բարձրութեան հասան 90 վայրկեանէն եւ բազմաթիւ լուսանկարներ ճաշեցին։ Այդ բարձրութեան վրայ հովը կը փչէր ժամը հազիւ 50 մղոն արագութեամբ (80 քիլոմեդր)։ Օդանաւերը այդ անաւոր բարձրութեան վրայ մնացին երեք ժամ եւ մէկ քառորդ։

Յաջորդով՝ այս պատմական թռիչքին մանրամասն նկարագրութիւնը։

Թրքական կեղծ դրամներ

Երէկ հաղորդած էինք թէ Թրքական հարիւր ոսկինոց թղթադրամը կեղծուած եւ շրջաբերութեան հանուած է նոյն իսկ Թուրքիոյ մէջ։

Թուրքերէն թերթերը կը գրեն թէ՝ այս գործին յանդգնողները, որ եւ է պանքայի մը քանի մը հարիւր ոսկի յանձնելով, իրենց անունով ընթացիկ հաշիւ մը բանալ կուսային եւ վերջն ալ՝ իբր թէ դրամի պէտք ունեցած ըլլալով՝ կ'ներթայեն իրենց յանձնած դրամին մէկ մասը եւ կ'առնէին։ Ցետոյ, այդ առած դրամներէն 100 ոսկին՝ հարիւրնոց կեղծ թղթադրամի հետ փոխելով, միւս դրամներուն հետ կը յանձնէին ուրիշ դրամատան մը։ Կեղծ հարիւր ոսկինոցներ գտնելու համար որդեդրուած այս եղանակը՝ պանքաներու արկղակալներուն կասկածներուն եւ ուշադրութեան չնորհիւ՝ քանի մը օրուան ընթացքին երեւան հանուած է եւ պետութեան եւ մասին ապահովութեան հետ կապ ունեցող այս խնդրին առթիւ ոստիկանութեան կողմէ հակզուածքեան տակ առնուած են փոքրամասնութեանց պատկանող վեց անձեր։ Ամբաստանեալներուն մէջ Թուրքեր ալ կը գտնուին։

Նիքելէ 25 ղրշ.նոց կեղծ դրամներ ալ երեւան հանուած են։

ԿԱՐՍԷՆ... ՉԻՆԱՍՏԱՆ

(ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ՈՒԻՍԱԿԱՆԸ)

—o—o—

Սարսռազգեցիկ դրուագներ սեւ օրերէն

ՀՄԲ. — Այս թղթակցութիւնը ստացած ենք Շանկայէն (Չինաստան), որ-տառուչ նամակով մը որ կ'ըսէ.

— « Կը խնդրէի որ եթէ ձեզի ձանձրութիւն չի պատճառէ, կարելի եղածին չափ ուղղէիք տառասխալները. մեղաւորը ես չեմ, այլ ուսուցիչս, որի բանակին գօրութիւնը չհասաւ տկար մատներիս եւ մնացի այսպէս ծուռ ու շիտակ, սխալ ու անճոռնի տառերով:

Պատմութիւնը իրական է եւ իմ իսկ կեանքէս »:

կը հրատարակենք անփոփոխ պահելով չարադրութեան ձեւը. —

Շ Ա Ն Կ Ա Յ, 1 Մարտ. — Ի՞նչ զուլում բերիր մեր գլխին, Տէր Աստուած, ցիր ու ցան արիր մեզ պատանիներիս, հեռու հայրենիքէ, հեռու անոյշ ծննդավայրերէ, մինչեւ ե՞րբ պիտի տանջուինք այս օտար երկիրներուն...: Այսօր ես թափառում եմ Չինաստանի Շանկայ քաղաքում:

Ծնած եմ Կարսում, մանկութեանս օրերը անցկացրած Կարսում, մինչեւ 1917 թ., առաջին պատերազմը, մինչեւ այն ժամանակ, երբ վայրենի զազանը սոված սատկում էր սարերի լանջում, եւ չգիտէր ո՛ր տեղից կարողանար ճանկել մի համով գառ, որ տանէր անոյշ ընթրիկ անէր: Նա մոլորւած էր, չէր համարձակը մօտենալ ուրիշներին, քան որ կային Հայերը: Նա գիտէր որ Հայերը ունին համով գառներ, հաւեր, ճուտեր, վառեկներ, որոնք ազատ էին նրա համար, ու եկաւ յափշտակեց անխղճօրէն, եւ տարաւ այդ վայրենի գազանը, անիծւած գայլը, տարաւ եւ կլլեց ամէն բան, կլլեց ու հեռացաւ: Բայց դրանով չբաւականացաւ, դրանք ամէնը քիչ էին նրան:

Առաջին պատերազմ ասելով, կ'ուզեմ ասել որ, ես տեսայ առաջին անգամ այդպէսի ցաւալի դրուագիւն, այդպէսի վճռական դատ Թշուառ Հայերի գլխին:

Կարսի զրաւումին, մենք գաղթեցինք Ալեքսանտրապոլ, որ հիմա Լէնինական է կոչւում, երեւելի փրկիչների հրամանով, ապա անտեղից անցանք Թիֆլիս: Չեմ նկարագրեր մանրամասն թէ ինչպիսի կեանք վարեցինք բոլոր գաղթականներս, յայտնի է շատերին:

Երկու-երեք ընտանիքներ, ոչխարի նման, տեղաւորւած մէկ սենեակում, որտեղ կային թէ հիւանդներ թէ առողջներ, բոլորս միասին ուտում, միասին ապրում էինք, այնպէս որ չքաւորութիւնը, աղքատութիւնը համեստացրել էր բոլորիս, ամաչել, քաշւել չկար, չքացել էր ամօթը կամ անձանօթութիւնը:

Հայրս, մայրս, մահացան Թիֆլիսում, միշակ եղբայրս միացաւ փրկիչների բանակին, եղաւ կարմիր կոմսոմոլիստ, անցաւ Ռուսաստան, ես, աւագ եղբայրս, իր ընտանիքով, մնացինք Թիֆլիսում, մինչեւ որ, կարսը նորից յանձնուեց Հայերին: Ապա անցանք նորից Հայաստան, եղբայրս մեզ թողեց Աղբատ գիւղում, ինքը միակ անցաւ Հայաստան, կարս: Մի քանի օր յետոյ վերադարձաւ, եւ մեզ եւս տեղափոխեց կարս: Մեր տունը գտնւում էր, բերդի դիմացը, ձորի ակիզբներում, գետին մօտիկ, եւ բոլորովին աւերակ էր դարձեր, ոչինչ կար բացի աղբից, կար մի կոտրած տաճկական «այնալը» հրացան: Մենք թողինք այդ տունը աւերակ, եւ վարձեցինք մի խանութ: Ալեքսանտրովսկայա փողոցին մօտիկ, հինպոստի (նամակատուն) դիմացը, որ շարունակւում է մինչեւ Ալեքսանտրովսկի փողոցը, (ներեցէք որ չեմ յիշում մեր փողոցի անունը): Տիկին Զօպանեանի տունն էր: Մենք հաստատուեցինք այդտեղ, եղբայրս բացաւ երկաթագործի խանութ, եւ աշխատում էինք, քիչ թէ շատ: Այսպէս մինչեւ 1920ի ակիզբները: Ես հաղիւ էի ընդունւած Հայոց քաղաքային դպրոցում, երբ անսպառ, անիծեալ, վայրենի գայլը նորից յիշեց հայ երկիրը, Հայոց անթիւ, չէն տեղերը, ու եկաւ տիրացաւ եւ այս անգամ աւելի գազանացած, աւելի անխղճացած, երբեմն ասում էին, այդ մարդակերները, որ (էրմէնիները մալը մուսուլմանա հալալ տըը):

Եւ այսպէս հասաւ տառապանքի օրը, այդ դարշելի օրը, որ պիտի չմոռանամ մինչեւ մահ: Արդեօք պիտի լինի՞ մի օր որ ես էլ յիշեցնեմ նրանց այդպիսի օրեր...

Այդ օրը մի անկարեւոր օր էր, շաբաթ: Ճաշից առաջ, լուր եկաւ որ շտապենք, թուրքը գալիս է: Այդ սոսկալի օրը երկինքը եւս լալիս էր մեզ հետ: Զգիտես ո՞ւր փախչիս, ի՞նչ փախցնես, ի՞նչ ազատես, կամ ինչպէ՞ս ազատես թուրքերի ճանկից:

Մենք էլ փախանք հազարաւոր անբախտ ու անճար ժողովուրդի հետ, բայց ո՞ւր, — ինքներս ալ չգիտէինք: Անցանք Ալեքսանտրովսկի փողոցով, մինչեւ քարէ կամուրջը: Ս. Առաքելոց եկեղեցուց սկսած մինչեւ քարէ կամուրջը լեցուն էր խուռն բազմութեամբ, քանի քանիսը հոն նահատակ եղան այդ միջոցին, քանի քանիսը խեղդեցին Լուրը ընկնելով: Կամուրջից անցնել անհնար էր: Մենք բարձրացանք եկեղեցու ժռռով դէպի բերդը, ապա բերդի վրայով իջանք Ջորը:

Այստեղ մի փոքր կամուրջ կար, այդ կամուրջով հազիւ կարողացանք անցնիլ դեռի միւս ափը, ապա մինչեւ ամերիկեան որբանոցները: Շատ չանցած, արդէն լեցւած էր Ջորի որբանոցի մեծ սրահը: Ո՞վ էր համարձակւում հարցնել այստեղ, թէ ո՞վ ես, զգոյշ, կամաց, կամ մի՛ բղաւեր...: Վերջապէս մինչեւ երեկոյ հրացանի եւ թնդանօթի ձայները դադարած էին: Երբեմն լսւում էին զնդացիրի ձայներ, հեռուից: Երեկոյեան ժամը ութը կար, երբ բացւեց սրահի դուռը, եւ ներս մտան երկու թուրք զինուորներ, մի դաւաճան Հայի հետ: Այնքան «քարիւ» էր այդ անիրաւը որ, ուրախութիւնից հաւատում էինք նրան: Սուրերը շողշողացնելով օդի մէջ, անցան առաջ եւ բացւեց մի սոսկալի տեսարան, — կանանց, երախաների լացից, տղամարդկանց սոսկումից այնպիսի մի վիճակ ստեղծւեց որ անկարելի է նկարագրել: Ապա այդ «ազնիւ» Հայը, ձեռքը բարձրացնելով ասաց, հանդարտ եւ սիրալիր.

— Հայրենակիցնե՛ր, ախպէրնե՛ր, մի վախնաք, բան չկայ: Մէկ մէկ ժամացոյց տւէք ասոնց, թող ելլեն երթան:

Այսպէս հաւաքուեցաւ մօտ 15 ժամացոյց, որովհետեւ թուրք զինուորները չէին հաւանած ստացած ժամացոյցներին, բայց բոլորն ալ տարան միասին: Մի խօսքով, մինչեւ բարի լոյս, կամ չարի լոյս, այդ անոյշ լեզւանի դաւաճան Հայը, արիւնարբու, թուրք զինուորների հետ, տակաւրացուցին Ջորի որբանոցի մեծ սրահի մէջ պատսպարւած թշուառ ժողովուրդին, արդէն բոլորովին լուսացած էր, երբ նորից յայտնւեց մեր հայրենակիցը, հեռեւեալ հրաշալի լուրը հաղորդելով մեզ:

— Հայրենակիցներ, ինչո՞ւ էք փախեր ձեր տուներէն, տեղերէն, ի՞նչ է եղեր որ, բոլորդ խառնուեր իրար, գացէք ձեր տունները, բան չկայ, մի վախնաք ո՞վ ըսաւ որ Ջարդ կայ, ամէն մարդ խանութները բացած առուտուր կ'ընէ. ելէք, ելէք, գացէք հանդիստ ձեր գործին նայեցէք:

Բայց մենք մերժեցինք: Այդ միջոցին նորից սուրերը մերկացան օդին մէջ, եւ մեզ յաջողւեց ապակիները կոտրել եւ դուրս փախչել պատուհաններից, մինչեւ կամուրջ, ուր բաժանում էին կանանց եւ տղամարդկանց: Կանանց ազատ արձակում էին դէպի քաղաք, իսկ տղամարդկանց, դէպի Կարատաղ:

Այստեղ մեզ յաջողւեց ընտանիքով անցնել կարատաղ: Մեզ հետ միացան ուրիշ երկու ընտանիքներ եւս, եւ բարձրացանք սարի վրայով թուրք զինուորների հսկողութեան տակ, այստեղ վայրենաբար չէին վարւում մեզ հետ. նոյն իսկ գնդապետն տեսնելով որ մի կին զրկին ունէր երախայ եւ յոգնած էր, վերցրեց երեխան իր մօտ: Գնդապետը ձի էր հեծել:

Ի՜նչ օրեր էին. երբ յիշում եմ հիմա մեր քաշածը թուրքերի ձեռքից, փշաքաղւում եմ ամբողջ մարմինով:

(1) *Մ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ*

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ՈՒԺԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

—·—

« Էքօ տը Փարի »ի մէջ կը կարդանք (2 ապրիլ) —

Ապահովաբար Միացեալ – Նահանգներու Հրեաները առաջնորդները կը կազմեն աշխարհի բոլոր Հրեաներուն կողմէ Գերմանիոյ դէմ բացուած պայքարին:

Ուսկի՞ց կուգան Միացեալ Նահանգներու այս Հրեաները: Որքա՞ն են: Ի՞նչ ազդեցութիւն կը գործեն Ամերիկայի կամ աշխարհի հանրային կարծիքին վրայ: Ահա հարցումներ, որ կ'ըլլան ամէն կողմ քանի մը օրէ ի վեր: Այդ հարցումները ըրի ես ինքս ինծի, երբ առաջին անգամ, 1919ին, այցելեցի Միացեալ – Նահանգները, ուր կ'աշխատէի ուսումնասիրել ամերիկեան քաղաքական եւ մտաւորական գլխաւոր հոսանքները:

Միացեալ – Նահանգներուն մէջ, հրէական առաջին գաղութը հաստատուած է ԺԷ. դարուն, հոլանտական գրաման չրջանին: Նիւ – Ամսթէրտամի մէջ, որ եւթէն, անգլիական գրաման չրջանին, եղաւ Նիւ – Եորք, կազմուած էր մարբաններու համայնք մը, (մարբան կը կոչուին երեւութապէս կաթոլիկ Հրեաները, որոնք, հակառակ իրենց կրօնափոխութեան, հաւատարիմ կը մնան հրէական կրօնքին): Բոլորը կը պատկանէին սեփարդիմ խմբակցութեան, —Միջերկրականեան Հրեաներու,— որոնք կը զատորոշուին իրենց լեզուով, մտայնութեամբ, նոյնիսկ իրենց սեմական դիմագծով, որ աւելի անեղծ է քան դիմագիծը Ասիինազիմ խմբակցութեան, այսինքն կեդրոնական եւրոպայի Հրեաներուն:

Առաջին այս գաղութին վրայ եւթէն, ԻԹ դարուն եկած աւելցած է հակայ թիւ մը գերմանացի եւ լեհ Հրեաներու, որոնք խառնուիր էին գաղթի ալիքին, Եւրոպային Ամերիկա, 1880–ին: Այսօր Հրեաները մօտ 4 միլիոն կը հաշուուին Միացեալ – Նահանգներուն մէջ: Այս թիւին մէջ չեն դեռ այն բազմաթիւ Հրեաները, հրէածին, կրօնափոխ, օտար ամուսնութիւններով հեռացած: 4 միլիոն այդ հրէութենէն մէկուկէս միլիոնը կը բնակի Նիւ – Եորքի մէջ, որ դարձած է արդի Նոր Երուսաղէմը, համաշխարհային հրէութեան մեծ օճախը:

Բոլոր այն ճամբորդները, որոնք այցելած են Նիւ Եորք, ծանօթ են ստորերկրեայ քաղաքին կեդրոնին, ուր հինգ հարիւր հազար աղքատ Հրեաներ դիզուած են իրարու վրայ: Ամէն Հրեայ, որ ամերիկեան հողին վրայ ոտք կը կոխէ, նախ կ'ապաստանի այդտեղ: Հոգ է, որ կը գտնէ իր բարեբունիները, իր սինակոկները, կեդրոնական եւրոպայի մշնոլորտը ամերիկեան չրջազգեստով, մարդկային անօրինակ համախոռումի մը այդ սարսափելի եւ պժգալի թշուառութիւնը: Հազուագիւտ չէ տեսնել 10 մարդ մէկ փոքրիկ սենեակի մէջ ապաստան գտած, — աթոռին ճաւազգեստները, երկինգեղ չէնքերէն խափանած, ներս չեն թափանցեր երբեք: Աղտոտ կրպակներու, հոտած սրճարաններու նշանաւոր տակները գրուած են երբայերէն: Փողոցներուն մէջ տակաւին կը խօսին եւրոպական լեզուով: Կը պատահի, որ տեսնէք ծերունի մը, Ատրախանի գլխարկով եւ գիսախուռ մազերով, որ կ'անցնի պատը քերելով, եւ չուզելով « ձուլուիլ »՝ ան տակաւին կը պահէ իր տարօրինակ հագուստը եւ կալիցիայէն բերած սովորութիւնները: Արդարեւ կալիցիայէն մեկնած են բազմաթիւ հրեայ երիտասարդներ, գործ գտնելու եւ հարստութիւն դիզելու երազով: Որովհետեւ Ամերիկան այն երկիրն էր, զոր կը նախընտրէր Իսրայէլ:

Աշխարհի բոլոր մասերէն այնտեղ եկած 120 միլիոն բնակչութեան մէջ, 4 միլիոն Հրեաները չուտով տիրեցին Միացեալ – Նահանգներու վաճառականութեան հարիւրին 30ին, դրամատուներու հարիւրին 35ին, մամուլին հարիւրին 38ին, սինէմաներու հարիւրին 90ին: Եւ խորհիլ, որ ամերիկեան հանրային կարծիքին անդիմադրելի լծակն է սինէման:

Նիւթական այս յաջողութենէն յետոյ, Հրեաները տիրացան քաղաքական ուժի, թէեւ հրեայ ընտրողներու թիւը, ամերիկացի ընտրողներու մեծ դանդուածին մէջ կորսուած, երկար առեն չէր կրցած յաջողութիւն մը դանել այս ասպարէզին մէջ: Աւոր համար հարկ եղաւ դաշնակցութեան մը հրէութեան եւ կաթոլիկութեան միջեւ, երկու կրօնքներն ալ փոքրամասնութեանց մէջ ըլլալով: Այդ դաշնակցութիւնը կնքուեցաւ Նիւ – Եորքի քաղաքապետութեան մէջ եւ ես վկան եղայ այդ դաշնակցութեան վճռական մէկ արարուածին, երբ իրլանտացի կաթոլիկ լիտր մը կը յաղողցնէր հրեայ թեկնածուի մը ընտրութիւնը: Ժամանակի ի՞նչ չնչան: 48 Միացեալ – Նահանգներէն ամէնէն զօրաւորին զեկը հրեայ – կաթոլիկ պլոքին միջոցաւ կը յանձնուէր կեդրոյի մէկ գաւկին: Եւ դեռ ժամանակի ուրիշ ինչ մեծ նըչան: Սպիտակ տան մէջ կը վխտան Հրեաները, եւ նոյնիսկ Միացեալ – Նահանգներու Փարիզի դեսպանը ընտրուած է այդ Հրեաներէն:

Ֆրանսայի մասին ի՞նչ էր երկ ամերիկեան հրէութեան դիրքը: Այդ հարցումն էր, որ կը զբաղեցնէր զիս իմ քննութիւններուս ընթացքին, երբ տեսայ թէ այդ նոր ուժը կը մտնէր քաղաքական խաղերուն մէջ, մանաւանդ երբ իմացայ թէ, Պաղեստինի սիոնիզմին չնորհիւ, ամերիկեան հրէութիւնը ի՞նչ մեծ ազդեցութիւն կը գործէր ամբողջ աշխարհի մէջ:

Իրականին մէջ, որոշակի կը պարզուէին երկու հակադիր ձգտումներ: Իրենց կրօնքին վարած Հրեաները, այսինքն կեդրոնի խոնարհ Հրեաները գերմանասէր էին: Այն խօսակցութեան ընթացքին, զոր ունեցայ մեծ բարբունի Ուայզի հետ, այն խոր համոզումը կրնեցի թէ իր նախասիրութիւնները դինք կը հետաքրքրէին « սլիղծ Ֆրանսայէն » եւ կը մղէին դէպ ի Գերմանիա: Նոյն տպաւորութիւնը ամրողջ հրեայ խոնարհ եւ աղքատ խաւերուն մօտ, որոնց մէջ հրէութիւնը չէ կրած որ եւ է բարեփոխութիւն: Ասոնք, որ կը խօսին գերմաներէն, յարմար գետին մը կը կազմեն գերմանական փրոփականտին:

Գետոյ իրլանտական կաթոլիկներու միջավայրը, կատաղի հակառակորդ թէ Անգլիոյ եւ թէ Ֆրանսայի, շրջանակական ճնշում կը գործէ կեդրոնի իր դաշնակիցներուն վրայ:

Իսկ հրէական բարձր դասակարգին մէջ, մտաւորականներու, առեւտրականներու, դրամատէրներու մտայնութիւնը տարբեր է բոլորովին: Վախ մը ցոյց կուտան գերման հակասեմական չարժման առթիւ, մտաւորական ազատական ձգտումներ, որ երբեմն կը թարգմանուին անգլասերութեամբ կամ ֆրանսասիրութեամբ: Հրեայ հարուստ եւ պահպանողական չրջանակները կը նախընտրեն արեւմտեան պահպանողական ազդերը:

1914ին, ահա այս հրէական աշխարհին մէջ էր, որ Ֆրանսա դասւ այն խանգավառ համակրանքը, որ սկսաւ պատերազմին սկիզբը եւ իվերջոյ խեղդեց Գերմանացիներուն եւ Իրլանտացիներուն քարոզութիւնները ի նպաստ Գերմանիոյ: Դարձեալ այս նոյն աշխարհին մէջ էր, որ, պարտքերու մասին վերջին անհամաձայնութիւնները առեն, Ֆրանսա դասւ միակ յենարանը եւ լաւագոյն տրամադրութիւնը:

Հակագերման կիրքերու բորբոքման վերջին արտայայտութիւնը այն արժէքն ունի, որ անակնկալ արագութեամբ տարածուեցաւ գերմանասէր տորին խաւերուն մէջ: Նիւ Եորքի նոյն թաղերուն մէջ, ուր, դեռ երէկ, ամէն առթիւ անոնք ծափերով կ'ողջունէին գերմանացի ճամբորդները, նաւաղները, զբօսաշրջիկները, այսօր տեղի կ'ունենան զանգուածային ցոյցեր: Սմբթ, բարբունիներով եւ կրօնաւորներով չրջապատուած, կանգնած է բողոքի եւ պոյքոթի ցոյցին գլուխը:

Շատ չխանդավառուինք: Հրճուելու իրական պատճառներ կ'ունենանք այն առեն, երբ հակագերման այս ցոյցերը, բնական եւ անխուսափելի զառիթափով մը, բարեչրջուին եւ դառնան Ֆրանսասիրական, ինչ որ դեռ չի տեսնուիր: Որոշ է սակայն, որ Գերմանիոյ դէմ տիեզերական ընդվզումի մը նչանը տրուեցաւ արդի Նոր Երուսաղէմին եւ ապահովաբար այդ ընդվզումը պիտի տեւէ այնքան երկար, որքան տեւէ գերման ցեղասպանութիւնը, որովհետեւ այդ ցեղասպանութիւնը անզօր է տիրապետելու այն բիբա եւ բուռն զգացումներուն, զոր արթնցուց գերման հոգիին խորքին մէջ:

ՄԱՆՐԱՎԷՊԵՐ

Էթիէն Պէկ, .ամէն անգամ որ անհրաժեշտութիւն մը զգար իր յարաբերութիւնները խզելու. որեւէ կնոջ հետ, որ կը սկսէր ձանձրացնել զինք, ծանր ու լուրջ ձեւով կուգար տիկնոջ առնէ ու կը կ'ըսէր.

— Տիկին, ամէն բան գիտեմ:

Տիկինը կը մնար շուարած, պապանձած, չգտնելով որեւէ պատասխան, իսկ ան՝ առանց որեւէ բացատրութեան սպասելու, կը հեռանար քովէն:

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՄԱՐԴՈՒՆ ՍՆՈՒՆԴԸ.- ԲՐԱԶՈՑ ՀՍԿԱՑ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ

—·—

Երկրագունդին մակերեսին վրայ մարդուն գոյութիւնը հարիւր հազարաւոր տարիներու հնութեան մը դրոշմը կը կրէ, եւ աւոր իրը չօչափելի ապացոյց կը նկատուին քարայրներու մէջ գտնուած մարդուն մնացորդները, ինչպէս նաեւ Զուիցերիոյ մէջ երեւան հանուած լճային քաղաքներու բեկորները: Ճիշդ այդ բեկորներուն մէջ պէտք է փնտռել նախնական մարդուն սնունդը: Այս տեսակէտով Տանը մարքայի մէջ գտնուած նախապատմական մարդուն ուտելիքի անօթներն ու աւելորդ նիւթերը շատ հրահանգիչ են եւ հնախոյզները չահագրգռելու բնոյթն ունին:

Անհետացած բնակարաններու քովը մարդոց կողմէ դեռատած այդ աւելորդ նիւթերը երբեմն այնպիսի մեծ մթերքներ կը կազմեն, որոնց երկայնութիւնը 300, լայնութիւնը 60 եւ թանձրութիւնը 3 մեդրի կը հասնին: Այս նիւթերուն մեծագոյն մասը կը բաղկանայ ոսորկի պատեանկերէ, որոնք ծովեզերաբնակ ժողովուրդներուն իբր սնունդ կը ծառայէին: Այդ տեղերէն հանուած են նաեւ կենդանիներու, թռչուններու եւ ձուկերու ոսկորներ իրարու վրայ դիզուած եւ խառնուած կայծքարէ կացինի կտորներու, խեցեղէն անօթներու եւ ածխացած փայտի կտորներու հետ: Հաստատուած է, որ վայրի եղերու, կուղբերու, այծեամներու եւ աղուէսներու ոսկորներուն մնացորդները չահախոտորուած են, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ այդ ոսկորներուն ողնածուծը մարդոց կողմէ հանուած է:

Ինչպէս կը տեսնուի, վերոյիշեալ կենդանիները իբր սնունդ կը ծառայէին նախապատմեան որսորդ ու ձկնորս ժողովուրդներուն:

Նոյնքան հետաքրքրական են Զուիցերիոյ լիճերուն մէջ ցիցերու վրայ չինուած լճային քաղաքներուն մնացորդները, որոնք երեւան ելած են երաչտութեան տարիներու ընթացքին լիճերու ջուրերուն չորնալուովը: Հոն գտնուած են ածխացած հացի կտորներ, որմէ կը հետեւի թէ այդ նախապատմական ցեղերը ցորեն ու արմտիք կը մշակէին, իսկ ձուկերուն մնացորդները ցոյց կուտան թէ անոնք իրենց սնունդը ուտելէ առաջ կ'եփէին: Զարմանալի է որ այդ լիճերու բեկորներուն մէջ մարդ բնաւ չի հանդիպիր չորքոտանի կենդանիներու հետքերու, ինչ որ կը նշանակէ թէ այդ կենդանիները մաս չէին կազմեր բնիկ ցեղերուն սննդառութեան:

Ինչ կը վերաբերի ըմպելիներու դործածութեան, այդ մասին հնագէտները ծանօթութիւնները բաղդատաբար թերի են, սակայն զողալիի (գըզղընգը աղաճի) պտուղներու բազմաթիւ մնացորդներէն կարելի եղած է հետեւցնել թէ նախնական մարդիկ անկէ խմորուած ըմպելի մը կը պատրաստէին, ճիշդ այնպէս ինչպէս մեր օրով կեդրոնական Ափրիկէի, Ամազոնի վայրենիները խմորուած պտուղներու հիմքէն ըմպելիներ կը պատրաստեն ու անոնցմով կը գինովնան:

⁂ Ինչպէս դիտենք, երկրին ներքին խաւերու մէջէն երեւան հանուած են կենդանիներու բազմաթիւ տեսակներ, որոնց ցեղերը դարերէ ի վեր անհետացած են երկրագունդին երեսէն:

Սիպերիոյ հիւսիսային մասերուն մէջ դար մը առաջ գտնուած են Մամութ կոչուած բրածոյ հսկայ փիղեր: Նոյնպէս, Սաուցեալ Ովկիանոսի կղզիները լիքն են մամութի ոսկորներու կոտորներով, ամառուան եղանակին սառոյցները մասամբ հալելով, տեղացիք կը հաւաքեն այդ հսկայ կենդանիներուն ժանիքները, որոնք իրենց համար հասոյթի լաւագոյն աղբիւր մը կը կազմեն: Խռալիոյ Ակրօ ձորին մէջ բրածոյ կենդանիներու գերեզմանատունէ մը հանուած են նախադարեան փիղերու հաղարաւոր կմախքներ:

Մաթլ քնաղէսին կողմէ Ժայռուտ լեռներու մէջէն գտնուած ոսկորները յատկանշական են, նկատի առնելով անոնց այլազան ու հաղուագիւտ տեսակները: Հոն գտնուած են այնպիսի թռչուններ, որոնց բարձրութիւնը եօթը մեդրի կը հասնէր, եւ ձնծաղին վըրէք մեդրի կը հասնէր, եւ ձնծաղին վըրայ ահռելու դուրս ցցուած էին, ռնդայ կղզիներ՝ որոնց գլուխը պատսպանուած էր վեց զոյգ եղջիւրներով, իւրաքանչիւրը 1 մեդր երկայնութեամբ, Brontothérium կոչուած կենդանի մը՝ հսկայ գլուխով, որուն հասակը փիղի մը խոշորութեան կը հասնէր:

Փրօֆ. Քոք իր կարգին Քալրատոյի մէջ երեւան հանած է կենդանիներու հարիւրաւոր տեսակներ, եօթը տեսակ ընգղնջիւրներ, չիսուն տեսակ ձիեր եւ ուրիչ հսկայ կենդանիներ, որոնց ոսկորները ցուցադրուած են ազգային Թանգարաններուն մէջ:

Հարաւային Ամերիկայի մէջ գտնուած Megatherum կոչուած մեծ գազանը 6 մեդր երկայնութիւն եւ 2տկէս մեդր բարձրութիւն ունէր:

ՀՐԱԶԵՇԱՑ ՏԷՐՈՍԿԻ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Շաբաթական Ֆոռնիկ

—·—

Անցեալ շաբաթավերջի մարզական կարեւոր դէպքերը Անգլիոյ մէջ է որ տեղի ունեցան. նախ՝ Լոնտոնի մէջ հռչակաւոր Օքսֆորտ – Քէմպրիճ թիավարութեան մրցումը, երկրորդ կլասկոյի մէջ Սկովտիա – Անգլիա ֆութպոլի մեծ մրցումը:

Աշխարհիս ամենահին մարզական մրցումը անտարակոյս անգլիական երկու մեծ համալսարաններուն միջեւ տեղի ունեցող թիավարութեան վազքն է, որ տեղի կ'ունենայ աւելի քան հարիւր տարիէ ի վեր, շատ քիչ եւ կամ քէ անկախ ընդմիջումներով: Անգլիացիներու այս մրցումին համար ունեցած հետաքրքրութիւնը եւ ցոյց ըրած չահագրգռութիւնը բացառիկ կարելի չէ: Ամբոխներ շարունակ բառաչխչիւր նաւու ուղի թիավարներուն, դեկավարներուն եւ մարզիչներուն անկարեւոր մէկ ժէտքը կամ փորձերուն արդիւնքները սիւնադիրով տեղ կը գրաւեն թերթերուն մէջ, հազարներով հետաքրքիրներ ներկայ կ'ըլլան երկու յատիտենական հակառակորդներու նախափորձերուն եւ մրցումին օրը թայմզի երկու եղերքներ մօտ եօթը քիլոմեդր հետաւորութիւն մը վրայ աւելի քան մէկ միլիոնի կ'հասնի հանդիսատեսներուն քիչ փըթնէչէն մինչեւ Մորթլէյք երկարող ճամբուն վրայ:

85րդ մրցումն էր որ տեղի կ'ունենար ուրբաթ օր երկու խմբակներուն միջեւ: Քէմպրիճ ցարդ այս մրցումին պատմութեան մէջ չտեսնուած յաջողութեամբ մը իր տասներորդ բոլորական յաղթանակը տարաւ, Օքսֆորտ 1923էն ի վեր ոչ մէկ անգամ յաղողած ըլլալով առաջնութիւնը չտիլ: չարաթ օրուան վազքը չատ բուռն եղաւ եւ յաղթական նաւը 6430 մեդր միջոցը կարեց 20 վ. 57 երկվ.էն: Օքսֆորտ, որ վիճակով դեպի դէպ կողմ մը ինկած էր, երկու անգամ փորձեց անցնիլ իր հակառակորդը, բայց չյաղթեցաւ: Այդ միջոցին իր թիերը չտարուած կուտային մէկ վայրկեան մէջ: Ի վերջոյ Քէմպրիճ յաղթական ելաւ երկու եւ քառորդ նաւու տարբերութեամբ:

Ցարդ Քէմպրիճ չտած է 44 անգամ. Օքսֆորտ 40 անգամ, իսկ մէկ անգամ ալ երկու հակառակորդները հաւասար հռչակուած են:

⁂ Այս էջերուն մէջ խօսած ենք իւտաններն այն տարբերութեան վրայ որ կը գտնուի անգլիական եւ սկովտական ֆութպոլի խաղակերպերուն միջեւ, որմէ համար կարելի է ըսել թէ իրարմէ կ'տարբողջացնեն: Ֆութպոլի աշխարհի հին տարեկան մեծագոյն դէպքը այս երկու ազգերուն միջեւ կասարուած մրցումն է: Շաբաթ օր գիտե՞ք քանի հոգի կար Հէմթըն փարքի մարզարանին մէջ, — աւելի քան 130 հազար, — Սկովտիա է որ յաղթական ելաւ մրցումէն 1ի դէմ 2ով, չատ բարձր աստիճանի խաղարկութենէ մը վերջ: Անգլիացիները չնորհիւ իրենց պաշտպանողական գծին յաղողցան Սկովտիացիներու չատ վտանգաւոր յարձակողականները ամլութեան մատնել:

Այժմ կ'ըսուի թէ Սկովտիացիները կը փափաքին յատկանշական աշունին Աստրիացիները հրաւիրել եւ չնորհ սրբելու իրենց վիճակի մէջ երկրի առաջ կրած պարտութեան համար:

⁂ Անցնելէ վերջ փընեւի մէջ խոչընդոտներ կողմէ Զուիցերիոյ դէմ տարած յաղթանակէն, ֆութպոլիստներուն ուշադրութիւնը կը կեդրոնանայ այժմ չարաթ եւ կիրակի օրերը փարքիի մէջ տեղի ունենալիք երկու մրցումներուն վրայ, իբր « Ֆրանսայի Բաժակ »ի երկու վերջնախաղերը, որոնց գլուխը պատասխանած էր վեց զոյգ եղջիւրներով, իւրաքանչիւրը 1 մեդր երկայնութեամբ, Brontothérium կոչուած կենդանի մը՝ հսկայ գլուխով, որուն հասակը փիղի մը խոշորութեան կը հասնէր:

Սկիզբի օր Բան եւ էքսէլսիորը կիրակի օր Բան եւ էքսէլսիոր յաղթական ելան իրենց սեմիֆինալի մրցումներէն, մինչ Սէթ կը պարտէր եւ Ռուպէ հաւասար կը մնար:

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՏՈՆԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ

(ՕՍՄԱՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐ. 1908)

Հիմա ինչպես որ ամբողջ աշխարհ մտած է, նոյնպես ալ Օսմանցոց մէջ ամէն ոք կ՚ուզէ գեղարուեստական ... ներկայանալ ... Ասոր համար ալ ամէն կողմ ... կ՚երեւնան ... Ամէն մարդ ... կ՚ուզէ ... ինչ ... ինչ ... ինչ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՑ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Բարձր հովանաւորութեամբ՝ Maréchal PETAINի

ՆԱԽԿԻՆ ԸՆԴՀ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ (Ընդհ. պատերազմի միջոցին) *ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ*

8 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21,30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

George V. *շէնք սրահներուն մէջ* 31, Ave. George V.

Գեղարուեստական բաժին՝ սիրայօժար մասնակցութեամբ ՀԱՑ և ՕՏԱՐ արուեստագէտներու
եւ ղեկավարութեամբ՝ Պ. **MAX MAXUDIANի**

1.— Mlle JEANNE HÉLIN BLING եւ իր խաղակիցը M. PEPPINO (Casino de Paris էն). 2.— Mlle GUITTO (Casino de Paris էն). 3.— TRIO-GOMEZի խումբը (Casino de Paris էն). 4.— JEAN MARSAC (Cabaret Coucouի ծնօէնները). 5.— Մանօթ պարուհի Mme APRAMOVA իր հնդկական պարերով. 6.— Mr. OSCAR ALOUAN հռչակաւոր կիթառով։
*Ներկայ օրիորդներէն պիտի ընտրուի Միւթեան «**Madelon**»ը իր երկու պատուոյ օրիորդներով։*
երկու նուագախումբ **Manuel Pizzaro**ի *ներկայութեամբ։*

Cotillons – Attractions ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ՊԻՒՖԷ

ՄՈՒՏՔ 25 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն *ՀՐԱՆՏ-ՄԱՄՈՒՒԼ*, 51, Mr. Le Prince. Գրատուն *ՖԷՐՀԱՏԵԱՆ*, 36 rue Montholon, եւ դերձակ *Պ. ՏԱՐԱԵԱՆի* մօտ 44, rue Lafayette.

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

CONSTANTINOPLE

ԹԻԹԻՆՃԵԱՆ - ՓԱՆՈՍԵԱՆ

37, Rue Trévise Paris (9) Métro: Cadet

Téléphone: Taitbout 56-96

Ջատկի առթիւ ԼԱՄՐՕՑԻ անարատ իւղով թարմ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ։
Արեւելեան մրգերու եւ ամէն տեսակ նպարեղէններու առատ եւ ընտիր մթերք։
Մեր թրքական ԱՆԽԱՐԴԱԽ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ գոհ ձգած է ամէնէն փափկասիրները։
Կը բաւէ անգամ մը փորձել։ Կը վճռեն ինք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ։

Livraison à domicile

Ց.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ. **Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ** *արտակարգ Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՄ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՕԻ, ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ, ՍԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ կոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին,* Société Savantes D *սրահին մէջ։*

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. «Իշխան» Ընթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընթացիկ հարցեր։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ԻՄ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՕՑԻ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ՎԱՂԿԱՋԱՐԴԻ ԱՌԹԻԻ
կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ
ՊԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՄԱՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
26, RUE TROYON, SÈVRES
կը ներկայացուի
ՏԱՐԵՐԲԻ ԸՆԴՎԶՈՒՄԸ (տրամ) եւ *ՏԻԿՈՆԸ ԿԸ ՆՆՋԷ (գաւեշտ)*
Խմբերգ, արտասանութիւն, նուագ, մեներգ (*Տ. ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ*)
Հայկական եւ ռուսական սլարեր, նաեւ խաղեր Հայ Սրեներուն կողմէ
Մուտք 5 *եւ* 7 *ֆրանք։*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ (Գիշեր մը Արեւելքի մէջ)

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

Salon Massilia *շէնք սրահներուն մէջ*

Bal Attractions Cotillons Wonder Jazz

Ճոխ պիւֆէ Միւթեան սպասարկութեամբ եւ սովորական գիներով առանց որ եւ է յաւելումի։

ՇԱՆՕԹ.— Եթէ կ'ուզէք չափաւոր ծախքով ֆաեելի գիշեր մը անցընել, մի փախցնէք այս առիթը որ տարին մէկ անգամ կը պատահի եւ ամէն բաղդատութենէ վեր է։
Ներկայանալի արտաքին։ *Մուտք՝ Տիկ.* 10 *ֆր. Այրեր՝* 15 *ֆր.*

ՀՐԱՒԷՐ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկը։ Կը խօսի՝ Շ. Նարդունի «սեռային կեանքի զանազան երեւոյթներուն մասին»։ Մէկ ժամ տեւողութիւն։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԵՐԵԿՈՑԹ

ՄԻՋՀԱՅԲՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՅԱՆԶՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
ի նպաստ Պէյրութի աղէտեալներուն
8 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ.Պ. Անառոնեան, Լ. Բաշալեան եւ ուրիշներ։
Պիտի երգեն ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
« Սիփան » երգչախումբը, լիակատար կազմով եւ իր լաւագոյն երգացանկովը
Տիկին ԱՊՐԱՄՈՎԱ իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ
Պիտի արտասանեն Պր. Պր. Մ. ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ եւ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ ԼԷՕՆ ՅԱՐՈՒԹ եւ ուրիշներ։
Հայուհիներու խումբ մը, հայկական տարազներով, պիտի պարէ
Տոմսերը կը ծախուին սովորական տեղերը։ Գինն՝ 15, 10 *եւ* 5 *ֆր.*

Պ. Օննիկ Թահթահեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Վիտալ (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Ստեփան Սըկայեան, Այրի Տիկին Հայկանուշ Թահթահեան, Պ. Սարգիս Միրիճանեան եւ իրենց պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի կնոջ, աղջկան, քրոջ եւ ազգականուհիին՝

ՏԻԿԻՆ ԷՄԻԼԻ ԹԱՀԹԱՀԵԱՆԻ
(Ծնեալ Վիտալ)

դառնաղէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ ապրիլ 5ին չորեքշաբթի օր։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը, ուրբաթ առաւօտ ժամը 10·30ին Ժիւվիզիի հիւանդանոցին մէջ (Juvisy, Seine), ուրկից հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը։

ԾԱՆ.—Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով ներկայս իբր այդ նկատել։

Հաղորդկց. միջոց.— *Շոգենաւոք առնել Կառ Օսթէրլիցէն եւ կամ Սէն Մըչէլէն։ Օթօպուս առնել Փլաս տ'Իթալիէն։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ եղբայրս Խնուսի Ղարաջօղան գիւղացի Հրանդ Ցակոբեան, հօր անուն՝ Պետրոս, մօր անուն՝ Մարիամ։ Ընդհանուր պատերազմին աքսորուեցաւ Մուշ։ Վարդովի շրջանի Լէյլէկ գիւղին մէջ գիրար կորսնցուցինք։ Վերջէն իմացայ որ այդ կողմերէն անցնող քուրդ գաղթականները եղբայրս միասին տարած են դէպ ի Պաղտատի կողմերը։ Վեց ամիս վերջ տեղեկութիւն ստացայ թէ եղբայրս կը գտնուի Ճապաղջուրի կողմերը։ Անկէ ի վեր որ եւ է տեղեկութիւն չունիմ իր մասին։ Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել **A. Hagopian**ի, **10, Rue Robespierre, Décines, Isère, France.**

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Էրզրումցի Սիրանուշ Աւագսարկաւագեան, հօր անունը՝ Կարապետ, մօր անունը՝ Եղիսաբէթ, քոյրերը՝ Վարդիթեր, Վարդանուշ, եղբայրը՝ Գրիգոր, կը փնտռէ իր ազգականները։ Իմացնել Սիրանուշ Աւագսարկաւագեանի, Asile des Aveugles, Ghazir, Liban.

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԻԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 9 - 12 եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8։ կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Տօքթ. ՄԵՍՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԳԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2 - 6 կիրակի եւ տօն օրեր 10 - 12

Առաւօտները ժամադրութեամբ։.

Հասցրդկց. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. *Մէթրօ՝* Place Clichy եւ Liège

ԹԷՐՋԵԱՆ
ԹՐԻՔՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ Է
3 rue Poissonnière
Tél. Central 93-75 Paris (2)

ԴԻՄԵՑԷՔ՝ ԱՊՈԻԽՏԱՎԱՃԱՌ

Ե Ա Ղ Ճ Ե Ա Նի

82, rue Jules - Ferry, Chaville - Velizy (S. & O.)

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։

Ամենաընտիր *ԱՊՈԻԽՏ*՝ 21 ֆրանք, *ԵՐՇԻԿ*՝ 20 ֆրանք

Նպարավաճառներու եւ մեծաքանակ գնումներու համար յատուկ զեղչ։

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ *ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ* Թարգմ. *Ժ. Մ.*

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀԱԽԱՏԱՐԻՄ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Վարչապետը մտածկոտ երեւոյթով մը քալեց իր սենեակին մէջ։

Կեցաւ յանկարծ ու դուրս նայեցաւ պատուհանէն։ տեսաւ բազմութիւնը ջղայնացած երեսփոխաններուն որոնք ձեռքով – ոտքով կը վիճաբանէին ու կարծես կը խօսէին բոլորը միասին։

— Շա՜տ, չա՜տ ծանրակչիռ խնդիր, ըսաւ ինքնիրեն։ յետոյ՝ բարձրաձայն դարձաւ ոստիկանութեան մտնազէտին, — այսքան տարաձայնելէ ետք այլ եւս կրնանք չարունակել։ Այսօրուան դէպքին մասին տեղեկագիր մը տուէք մամուլին, յիշելով այնքան մանրամասնութիւն զրոյ չարմար կը նկատէք տալ։ տուէք նամակին պատճէնը։

Վարչապետը կոճակ մը սեղմեց։ իր քարտուղարը ներս եկաւ անձայն։

— Գրեցէք Ոստիկանութեան Տնօրէնին եւ ըսէք որ հաղար ոսկիի պարգեւ մը խոստանայ այդ դարձիքը բերողին ձերբակալութեան համար, ինչպէս նաեւ ներսում եւ վարձատրութիւն չանցաւորին մեղսակիցներուն։

Քարտուղարը մեկնեցաւ ու վարչապետը առանձին մնաց զարձեալ մտատնազէտին հետ։

— Հասկցա՞ք թէ գործիքը ինչպէս բերուած է այստեղ։

— Ո՛չ, պարոն։ ոստիկանները առանձին առանձին հարցաքննուեցան. ո՛չ մէկը կը յիշէ տեսած ըլլալ անծանօթի մը մուտք խորհրդարանէն ներս։

— Շնորհակալ եմ, ըսաւ վարչապետը ու մտնազէտը մեկնեցաւ։

Խորհրդարանին բակին մէջ կը չարունակուէին վիճաբանութիւնները ջղայնացած երեսփոխաններուն։

— Որքա՜ն ալ մօտիկն էի։ պատուոյ խօսք՝ դեռ կը զղամ խորհելով այդ գործիքին մասին։ կը յիշէ՞ք նախարարներու պարտականութեանց վրայ կը խօսէի, երբ ...

— Ծառային հարցուցէք թէ ո՛ւր զբաղած էր նամակը։ « դետինը », ըսաւ խեղճը։ կարծեցի թէ ծանուցում մըն էր, չպիտի բանայի, բայց մէկը ...

— Ես ըսի։ կը յիշե՞ք ...

— Դիտեմ որ մէկն էր հարկաւ ... բացի եւ կարդացի առաջին տողերը, « Աստուա՜ծ իմ », ըսի ...

— Ո՛չ, « վա՜յ անպիտան » ըսիր ...

— Ի՞նչ որ է, մեեւնոյն բանն է ... կարդացի ... իմաստը չհասկցայ չիմացաւ ...

×

Օքսֆորտ փողոցի « Ատաղ » թատրոնին մէջ վարձուած էին երեք թիկնաթոռներ որոնց տէրերը գրաւեցին զանոնք առանձին – առանձին։ Ժամը ճիշդ եօթուկէսին եկաւ Մէնթիրէտ պարզօրէն հագուած։ ժամը ութին՝ փուաքարը որ բարեկեցիկ ու տարիքոտ մէկու մը երեւոյթը ունէր։ իսկ ութուկէսին հասաւ կոնդալէցը ու իջաւ իր ընկերներուն մէջտեղը։

Հայրենասիրական երգի մը առեն վերնայարկի ազմուկէն օգտուելով, Մէնթիրէտ դառնալով իր ընկերոջը, ըսաւ։

— Իրիկուան թերթին մէջն էր ...

Լէոն գլուխովը հաստատեց։

— Փորձանքի պիտի հանդիպէի։ Ներս մտնելուս լսեցի որ մէկը կ'ըսէր։ « Պէտք է յիշեմ Բայն Պէյքերի բառերը զրոս ... »։ Քիչ մնաց որ ուրիշ մը գար ու հետս խօսէր, այնքան մօտեցաւ ինծի։

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻ ՊԱՐԳԵՒ

Կացութեան իսկական պատկերը տալու համար, կրնանք ըսել — յիշելով մէկէ աւելի թերթերու խմբագրականները — թէ խորհրդարանին դէպքը մեծ ցնցում յառաջ բերաւ Անգլիոյ մէջ։

Լուրի տեսակէտէն յետամնաց թերթերը տեսակ մը հեղնանքով արձանագրեցին նախ Զորս Արդարներու դատավարութեան լուրը։

Միայն « Զայնարձակ »ն էր որ անմիջապէս ըմբռնեց թէ օրքան իրական էր վտանգը որ կը սպառնար արտաքին նախարարին՝ այդ դատապարտելի օրինագծին պատճառաւ։ Եւ սակայն, հետզհետէ ամէնէն արհամարհոտ թերթերն անգամ հասկցան իմաստը այն գրութեան որ այդքան խորհրդաւոր կերպով մուտք գործած էր Անգլիոյ մեծագոյն հիմնարկութենէն ներս։ Ռումբին պատմութիւնը լեցուցած էր թերթերուն սիւնակները եւ Զորսերու յախտուն ձեռնարկին լուրը ընդհանրապէս կ'ընդունէր բրիտանական կղզինիերու լայնքին ու երկայնքին։

Զանազան պատմութիւններ — ընդհանրապէս անվաւեր — կը լսուէին ամէն տեղ ու ամէն վայրկեան։ Մարդոց խօսակցութեան միակ նիւթն էր այս տարօրինակ քառեակը, որ սարսափի մատնած էր բոլորը։ Տանըիններորդ դարու իրլանտական ըմբոստութեան օրերէն ի վեր անգլիացի ժողովուրդը այս աստիճան ահ ու դողի ենթարկուած չէր։ Թերեւս այդ վախը այնքան ալ իրական չէր, քանի որ յայտնի էր նամակներու պարունակութենէն թէ քառեակը կը սպառնայ միայն մէկ հոգիի։ Անոնց նպատակը մեծ հետաքրքրութիւն յառաջ բերաւ սկիզբները։ Բայց նամակին ֆրանսական փոքր քաղաքէ մը ղրկուած ըլլալու բողոքութիւնը — որ տեսակ մը ապացոյց էր վտանգին անմիջական հեռաւորութեան — մեղմացուցեր էր սպասելին ուժգնութիւնը։ Այնպէս կար է Անգլիացիներու աչքարհացը որ ծանօթութիւնը որ, չատեր չէին դիտեր թէ Տաքս քաղաքը Սկովտիոյ մը չէր։

Սակայն եւ այնպէս, ահ ու դող մէջ էր Լոնտոնը։ Ո՞վ գիտէ, ի՛նչ մարդիկ իրարու, թերեւս սա մեր դէմ անցնողը մէկն է Զորս Արդարներէն։

Ոստիկանատուններուն դուրսը կանուած սեւ ցուցատախտակներուն վրայ փակցուած էր հետեւեալ ազդը։ —

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
7
ԱՊՐԻԼ
1933
7 Avril
1933

ՅԱՐ Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2187 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՇՈՇՈՐԹԱՊԱՏՈՒՄ

—o—o—

Եւ ահաւասիկ միւս չոչորթապատումը, որ լոյս տեսած է Ֆրանսայի Երիտասարդ Հայմայնավարներու Դաշնակցութեան պաշօնաթերթին՝ « Լ'Ավան Կառա »ի մէջ (1 ապրիլ)։

Կը թարգմանենք բառ առ բառ, անտեսելով կոպիտ սխալները ալ, ինչպէս « 18րդ տարեդարձ », փոխան փետր. 18ի։

— « Վերջերս Կրընոպլի մէջ հայ բանուոր Մարուճ Մարուճեան եւ իր ընկերներէն հինգը, որ « կեցցէ՛ Խորհրդային Հայաստանը » պոռացեր էին, յարձակում կրեցին « Դաշնակիստ »ներուն կողմէ։ Մարուճ սպանուեցաւ եւ իր ընկերները վիրաւորուեցան։

Միւս կողմէ, անցեալ փետր. 18ին, Արնուվիլ – լէ – Կոնէսի մասնաճիւղը զանգուածային ցոյց մը կազմակերպած էր հայ սպիտակ պահակներուն դէմ, որոնք կը տօնէին հակայեղափոխութեան 18րդ տարեդարձը։ Թաղապետական խորհուրդի անդամ Պուրլոն, որ պիտի վարէր հակաճառութիւնը, գարշելի կերպով ծեծուեցաւ, թակարդի մը մէջ ձաշուելէ յետոյ։

« Արդարեւ, Ֆրանսայի մէջ, ռուս սպիտակ պահակներու, վրացի մեներու շրջիկներու կողմին, կը գտնուի հայ սպիտակ պահակներու կուսակցութիւն մը,— « Դաշնակիստ » կուսակցութիւնը որուն կեդրոնն է Փարիզ, 71 Ավընիւ Ֆլէշէր, եւ որ անդամ է Բ. Միջազգայինին !

Այս կուսակցութիւնը, որուն մասնաճիւղերը տարածուած են այն բոլոր երկիրներուն մէջ ուր հայկական գաղթականութիւն կայ եւ մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ, կապ ունի Տէրէտրինկի՝ հակախորհրդային յարձակման ապաշխարութիւն, ազատականութիւն, սպայակոյտ եւն...) Ան բացէ ի բաց կը պայքարի ոչ միայն հայ յեղափոխական բանուորներուն, այլեւ *ընդհանրապէս* *ամբողջ բանուոր դասակարգին դէմ։*

Այս երկու մահափորձերը ցոյց կուտան թէ այս աւազակները նախափորձեր չէ որ կը կատարեն։

Միւս կողմէ, « վերածնութիւն », օրկանը Փարիզի ռուս ճերմակ պահակներուն, բանի մը օրէ ի վեր լեցուն է հակախորհրդային յարձակման կոչեռով... զուգընթաց՝ Գերմանիոյ հիթլէրական ահու սարսափին հետ։

Ա՛յ կը բաւէ՛։ Աւելի բան երբեմ, մենք «Ձախակողմեան » կառավարութեան պիտի պարտադրենք յարգել Ֆրանսիոյ ոչ–յարձակման դաշինքը զոր նմէ ստորագրած է։ Ան պիտի լուծէ՞ թէ ոչ, ինչպէս կը տրամադրէ դաշինքը, հակախորհրդային վռնտակին զինուորական կազմակերպութեանց որջերը եւ պիտի արտաքսէ՞ խառնակիչ գործակալները։

Ահազանգը հնչած է։ Ֆրանսացի երիտասարդ բանուորները իրենց երէցներուն հետ պիտի պարտադրենք գաղթական բանուորներու պաշտպանութեան, անոնց տնտեսական եւ քաղաքական իրաւունքներուն պաշտպանութեան համար, ընդդէմ սպիտակ խառնակիչներուն եւ ի պաշտպանութիւն Խ. Ս. Հ. Միութեան »։

×

Թող ծանր չթուի ինչ որ ըրեցինք, — չոչորթապատում։

Թէ՛ « Լա Տէֆանս »ը եւ թէ՛ « Լ'Ավան Կառա »ը հալած խղճի պէս կուլ տուեր են քնարեր հէքեաթներ, կորսնցնելով ծիծաղելի զառնալու զղացումն իսկ։

Եւ այն կարմիր կամ « խարուած » թշուառականները որ այդ հէքեաթները գրի առած կամ տուն տուած են, ապահովաբար կը ծիծաղին իրենց քթին տակէն, փսփսալով Ֆրանսական առածը։

— «Un sot trouve toujours un autre sot qui l'admire».

Արդարեւ, երկու թերթերն ալ փառաւորապէս ծուղակն իյնած են, եւ իրենց գրգռիչ բանաբերկութեանց մէջ, թանկագին խոստովանութիւններ ալ կ'ընեն։

Այսպէս, երիտասարդ « Լ'Ավան – Կառա »ը բացէ ի բաց կը խոստովանի թէ՝ Արնուվիլի մասնաճիւղը (համամայնավար) « զանգուածային ցոյց մը կազմակերպած էր, հայ սպիտակ պահակներուն դէմ որ կը տօնէին հակայեղափոխութեան տարեդարձը »...

Այո, այս առթիւ հրատարակուած թռուցիկին ալ ճիշդ այդպէս կ'ըսէր։ Հանդէսը խանգարելու հրահանգները կուտար։ Եւ « Իւմանիթէ »ն ալ — ի՜նչ ազատ ժոռէսի անունին — կը պանծացնէր յուցադրութեան քաջագործութիւնը։

Ինչպէս կը տեսնուի, համամայնավար օրկանները եւ անոնց չուքին տակ կծկուած հայ չոչորթները, ապաւիներ են մոգական զաւազանի մը, — Ֆրանքեւռուս դաշինք։

Չհաւատալով թխուած սուտերուն ազդեցութեան, չվստահելով իրենց սեփական ուժին, անոնք ստրկաբար կ'իջնեն, կ'իջնե՜ն եւ ափ կ'առնեն ... քաղքենի կառավարութեան դուռը։

Սուտ – իրաւ իրար կը խառնեն, եւ կը սպասեն որ կառավարութիւնը իր զինեալ ուժով, ոստիկանութեան միջոցաւ լուծէ եւ արտաքսէ « Դաշնակիստ »ները ...

A la bonne heure!

Մինչեւ այստեղ իյնալէ յետոյ, կը մնայ որ հայանուն դատապիները եւ իրենց մոլորեցուցած Ֆրանսայի ընկերները սեւ ցանկ մը պատրաստեն, մատնանշելով բոլոր դաշնակցական հաստատութիւններն ու արտաքսելի « սպիտակ պահակները »։

Անհրաժեշտ է կատարել այդ « յեղափոխական » ծառայութիւնը, որպէս զի « դաշնակիստ »ները չյաջողին ... խորհրդային Հայաստանի վրայով։

Մանաւանդ որ, « դաշնակիստ »ները իրենց կռնակն ունին Տէրէտրինկ կոչուած հրէշ մը եւ քարիւղի բոլոր վաճառականները, մէջն ըլլալով ... Գ. Կիւլպէնկեանը։

(Արդեօք ասո՞ր համար էր որ, երկու տարի առաջ, Խ. Հայաստանի վարչապետը՝ քաղաքացի Ս. Գասբարեանց, Փարիզ եկաւ Սաալինի հրահանգով, հանդիսաւորապէս ճաշեց Պ. Գ. Կիւլպէնկեանի հետ, եւ փորձեց ... խորհրդային քարիւղի մենաշնորհ մը ձախել անոր)։

Արդա՞ր է որ Սաալին կապոց մը լչնինեան չքանչան փութաթենէ փարիզի դործակալներուն, « ի վարձ բարւոք ծառայութեանց »։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Անգլ. կառավարութիւնը չիազօրութիւն կը պահանջէ, պարզելով Զեկային սարսափները

Անգլիոյ երեսփ. ժողովի ապրիլ 5ի նիստին մէջ, արտաքին նախարարը երկար բացատրութիւններ տուաւ անգլիացի ճարտարագէտներու ձերբակալութեան մասին, պահանջելով անմիջապէս քուէարկել այն օրինագիծը որ կը տրամադրէ արգիլել ռուսական ներածումները։

Այս առթիւ երեսփոխաններուն բաժնուեցաւ սպիտակ թերթակ մը, ուր ամփոփուած են բոլոր լուսաբանութիւնները։

Կառավարութիւնը 24 ժամ ժամանակ տուած էր խորհրդարանին, քուէարկելու համար օրինագիծը։

Արտաքին նախարարը իր զեկոյցին մէջ պատմեց։

— Մարտ 11ին, Զեկան կոխեց այն տունը ուր կը բնակին խումբ մը մասնագէտներ, անգլիական ընկերութեան պաշտօնեաները, առանց յայտնելու ամբաստանութեան պատճառները։ Շէնքը խուզարկուեցաւ վերէն վար, յետոյ անգլիացի երկու ճարտարագէտներ առաջնորդուեցան Մոսկուայի բանտը։ Ցաջորդ օրը ուրիշ երկու ճարտարագէտներ ալ բանտարկուեցան։ Այդ նոյն ժամուն եւ նոյն բանտին մէջ, Զեկային վարիչները մահուան դատապարտեցին 35 ռուս քաղաքացիներ եւ անմիջապէս գործադրեցին վճիռը, առանց ո՛ր եւ է դատի։ Կ'ըմբռնէք անշուշտ թէ ի՛նչ մտահոգութեան մատնուեցայ, երբ լսեցայ որ խումբ մը անգլիացի ճարտարագէտներ կը գտնուին այդ 35 հոգին դատակնռել տուող սպային ձեռքը։ Ճարտարագէտներէն Մ'ընգհատուզ հարցաքննուած է տասներկու ժամ անընդհատ, որու մէջոցին հարցաքննիչները փոխուած են երեք անգամ։ Հարցաքննութիւնը կը շարունակուէր նոյն իսկ այն ատեն երբ ամբաստանեալը պատուհանէն մը բան կ'ուտէր։ Երկրորդ հարցաքննութիւնը տեւեց տասներեօթը ժամ, եւ ես չեմ վարանիր յայտարարելու թէ այդպիսի մեթոտներով կորզուած վկայութիւն մը ո՛ր եւ է արժէք չունի։ Ո՛ր եւ է չջաշփելի փաստ չէ ճարտուած քննիչներուն կողմէ։ Անոնք պարզապէս ուզած են որ ամբաստանեալը չարչրկուելով, ինքզինքը յանցաւոր համարէ ո՛ր եւ է ձեւով։ Այս ժամուս իսկ, տակաւին որ եւ է պատասխան չենք ստացած մեր հարցումներուն։

« Ի՞նչ կ'ուզէք որ ընէր բրիտանական կառավարութիւնը, երբ կ'իմանայ թէ վտանգի տակ է Անգլիացիներու կեանքը։ Ես չեմ գիտեր ո՛ր եւ է մէկոյց որ կարենայ արդար դատ մը ապահովել ամբաստանեալներուն։ բայց կա՛յ բան մը զոր կրնանք ընել, — պահանջել ձեզմէ որ կառավարութեան տաք այն լիազօրութիւնները զորս ունի արդէն խորհրդային իշխանութիւնը, առեւտուրի մասին։ Ա. Ս. Հ. Միութեան վարիչները այժմ կրնան արգիլել բրիտանական ներածումները։ Կոչ կ'ուղղեմ ձեզի, որ մեզի տաք միեւնոյն իրաւունքը, այն յոյսով թէ կրնանք արդիւնաւորապէս գործածել զայն վեց ամբաստանեալներու բարիքին համար։ Այս բացառիկ օրէնքը չպիտի գործադրուի ապրիլ 18էն առաջ, երբ կը լրանայ անգլեւռուս առեւտրական համաձայնութեան պայմանաժամը։ բայց կառավարութիւնը այդ լիազօրութիւնը կը պահանջէ այժմ իսկ։

« Մեծն Բրիտանիա չուզեր խզել իր բարեկամական յարաբերութիւնները՝ Ռուսիոյ հետ։ Բայց, պէտք չէ որ անոնք սխալ կարծիքներ սնուցանեն։ Եթէ այն յայտնութիւնները զորս ինձի ըրաւ Մոսկուայի մեր դեսպանը — պատուաւոր, խոհեմ եւ բանիմաց մարդ մը — համաձայն են իրականութեան, ո՛ր եւ է հիմք չի մնար չարունակելու այդ յարաբերութիւնները »։

⁂ Վիճաբանութեանց ընթացքին, Թշնամական ցոյցեր եղան ընկերվարականներու երեսփոխանի մը դէմ, որ ուզած էր հակառաջարկ մը ներկայացնել, մեղադրելով կառավարութիւնը։

Օրինագիծը քուէարկուեցաւ երկրորդ ընթերցումով, եւ ստացաւ 48ի դէմ 347 ձայն։

Պ. Մահօնըյ Ամերիկա կ'երթայ

Պատասխանելով նախագահ Րուզվէլթի հրաւէրին, Անգլիոյ վարչապետը կը պատրաստուի Ուաշինկթըն երթալու ապրիլի երկրորդ կիսուն։ Երկու վարիչները պիտի խորհրդակցին անտեսական համագումարի եւ պինաթափութեան խորհրդաժողովի մասին։ Անշուշտ քաղաքական ուրիշ խնդիրներ ալ քննութեան պիտի ենթարկուին։ Պ. Մաքտոնըլտ Ամերիկա պիտի մնայ մէկ շաբաթ։

Պ. Րուզվէլթ փափաք յայտնած է որ Ֆրանսայի հետ ալ խօսակցութիւններ ըլլան։ Ուաշինկթընի Ֆրանսական նոր դեսպանը ճամբայ ելլու առջի օր։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս տեսակցութեան։

Իսկ Գերմանիոյ նախարարները՝ դէպի Հռոմ

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ Գերմանիոյ փոխ – վարչապետը՝ Ֆոն Փափէն եւ ներքին նախարարը՝ Կէօրինկ Հռոմ պիտի երթան Զատկի շաբթուն։ Թէեւ մէկը Մուսոլինին տեսնելու պիտի երթայ, իսկ միւսը՝ Վատիկան այցելելու, բայց քանի որ ճամբորդութիւնը տեղի կ'ունենայ միաժամանակ, կարելի չէ ուրանալ անոր բացառիկ նշանակութիւնը։ Թէ խոտալական կառավարութեան եւ թէ Վատիկանի հետ բանակցութիւններ պիտի կատարուին հետեւեալ խնդիրներու մասին, — 1· Զինաթափութիւն. — 2· Զորս մեծ պետութեանց դաշինք. — 3· Դաշնագիրներու վերաքննութիւն. — 4· Պայմանագիր մը՝ Վատիկանի հետ։

Ֆրանսական շրջանակներու մէջ լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին այս անցուդարձին, ճիշդ այն պահուն երբ սեղանի վրայ է « չորս »երու դաշինքի ծրագիրը։

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՀԱԿԱՌԱԿ Է

Լեհական մամուլը երկարօրէն կը զբաղի « չորս »երու դաշինքով, որ ուղղակի կը չօշափէ իր շահերը։ Կ'ըսէ – պաշտօնական մամուլին լեզուէն դատելով, Լեհաստան չի կրնար ընդունիլ ո՛ր եւ է նոր դաշինք, բաց ի Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտէն։ Ֆրանսայի առաջարկած բարեփոխումներն ալ չեն գոհացներ Լեհաստանը, որ կը մերժէ երկրորդական դեր մը վրայ հետեւիլ։

Ֆրանսական մամուլը դոհունակութեամբ կ'արձանագրէ իր հաւատարիմ դինակիցին այս ընթացքը։

ՍՈՒՐԻոՅ ՌԷԺԻՆ ԿՐ ԳՆԷ ՄԱԹՈՍԵԱՆ ՏՈՒՆԸ

—·—

Սուրիոյ թերթերը կըգրեն թէ նախկին ծխախոտի ռէժիի, երկարատեւ բանակցութիւններէ յետոյ, վերջապէս յաջողած է տիրանալ Սուրիոյ եւ Լիբանանի Մաթոսեան հաստատութեանց, եւ ներկայիս գոյքերու եւ ապրանքներու ցուցակը կը պատրաստուի։

Կ'ըսուի թէ այս փոխանցումի գինը հինգ միլիոն ֆրանք է։

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

—·—

27րդ ՑԱՆԿ

	Ֆր.
Մարսէյլի Կազի գործարանի բանուորներէն	496
Գալուստ Խուրշիտեան, Արտէշ	5
Փոթրիկն Վահէ Ներսէսեան, Նէա Օրէսթիա	5
Գումար՝	506
Ապրիլ 1ի դումարը	7501
ԸՆԴՀ. ԳՈՒՄԱՐ	8007

Ֆրանս. ծրագիրը՝ նոր դաշինքի մասին

Նախարարական խորհուրդը առջի օր վաւերացուց այն յուշագիրը – ծրագիրը, որ պիտի առաջարկուի Անգլիոյ եւ միւս պետութեանց, « չորս »երու դաշինքի մասին։

Արդէն հաղորդած ենք այդ ծրագրին գլխաւոր կէտերը։ Ֆրանսա չընդունիր ո՛ր եւ է նոր յանձնառութիւն՝ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտէն զատ։ Եւ չուզեր որ նոր դաշինքը սահմանափակուի միայն չորս մեծ պետութիւններ միջեւ։ « Չորս »երու դաշինքը, Ֆրանսայի տեսակէտով, պէտք է ըլլայ տեսակ մը չրջանային համաձայնութիւն, որուն տրամադրութեամբ չորս մեծ պետութիւնները պիտի կրնան որոշումներ տալ միայն այն խնդիրներու մասին որ ուղղակի կապ ունին իրենց հետ։ Այս հասկացողութեամբ, ծրագրուած դաշինքը պիտի ըլլայ նոր հաստատում մը Լոքառնոյի համաձայնութեանց։

Արտաքին նախարարը այս մասին յայտարարութիւններ պիտի ընէ երեսփ. ժողովին մէջ, եւ անոր ալ կարծիքը լսելէ յետոյ, պիտի կազմէ վերջնական նախագիծը։

ՏԱՍԸ ՖՐԱՆՔՈՆՈՑՆԵՐՆ ԱԼ ԿԵՂԾՈՒԵՑԱՆ

Գրած էինք թէ 10 ֆրանքոց արծաթ դրամներ հրապարակ հանուած են, երկու շաբաթ ի վեր։

Թերթերը կը գրեն թէ այս դրամն ալ կեղծուած է։

Կեղծ դրամին գոյնը ոչ միայն շատ բաց է, աւելի ճերմակ քան իրականը, այլ եւ դիւրին է եղունգով ճերթել եզերքը։

Կը կարծուի թէ Փարիզի մէջ մեծ քանակութեամբ հրապարակ հանուած է այս կեղծ դրամը։

Վիճնի երկու ընկերները ազատ արձակուած

Լիոնէն կը հեռագրեն ապրիլ 5 թուականով.— *Ազատ արձակուեցան Վիճնի այն երկու ընկերները, Ներսէս Պաշիկեան եւ Գրիգոր Ալոյեան, որ ձերբակալուած էին փետր. 18ի ռումբն յետոյ, փողոցին մէջ ծագած կռիւի մը հետեւանքով։*

Պոլսոյ Հրեաներն ալ...

Պոլսոյ Հրեաներն ալ պատրաստուեր էին հակագերման ցոյց մը կատարելու, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց, ձերբակալելով 23 Հրեաներ, որոնց 8ը վար դրուեցան։

Միեւնոյն ատեն Գերմանացիներն ալ կը պատրաստուէին հակացոյց մը սարքելու, որ նմանապէս խափանուեցաւ։ Զգուշութեան համար, ոստիկանութիւնը հսկողութեան տակ առաւ Թեւթոնիայա գերմանական շէնքը։

⁂ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ՝ Հրեաները գաղտնի կոմիտէ մը կազմեր են, որ հետեւեալ կոչը հրատարակեր է։

— « Հրեա՛յ, անմիջապէս արթնցիր հանդէպ անոնց, որոնք կ'ուզեն էեզ խեղդել։ Այն հաստատութեան մէջ ուր կը գտնուիս էու դրամդ գողնալու կ'աշխատին։ Թեզ չեն ուզեր։ Այս մարդոց ցոյց տուր մեծ ազգիդ գոյութիւնը։ Ազգուական Հրեա՛յ, օ՛ն յառաջ »։

Անճանօթ մարդիկ, մեքենագրուած այս յայտարարութիւնները ցրուած են Պոլսոյ բոլոր գերման հաստատութիւններուն եւ անոնց մէջ աշխատող Հրեաներուն։

Այս յայտարարութիւնները երեք մեծ էջեր կը գրաւեն։

Նոյնպէս փոքր թուղթի վրայ մեքենագրուած յայտարարութիւններ բաշխած են Պոլսոյ Գերմանիները։

Գերմանական վարժարանի հրեայ ուսանողները յայտարարութիւններ հրատարակած եւ ցրուած են, որպէս զի հրեայ աշակերտները հեռանան գերման վարժարանէն։

ՄԼՐՏՈՒՄ ՍԻԹՐՕԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գրած էինք թէ Սիթրօէնի գործարանները բացուած են։ Ժավէլի գործարանը չորեքշաբթի բացաւ իր դռները եւ բանուորները սկսան իրենց գործին, առաւօտուն։ Մինչեւ ժամը 10, աշխատանքը կը կատարուէր խաղաղ։ Ժամը 10ին սկսաւ խլրտում մը բանուորներուն միջեւ, մասնաւորաբար « Իսֆֆիլիսոն »ի բաժնին մէջ։ Շուտով խլրտումը տարածուեցաւ « Թոլբրի »ի, « Փէնթիւռ »ի եւ այլ բաժիններուն մէջ։

Պ. Սիթրօէն անձամբ եկաւ խաղաղեցնելու բանուորները, ի զուր փորձեց համոզել։ Բանուորները կը պնդէին իրենց առաջարկներուն վրայ եւ կը պոռային։ Պ. Սիթրօէն կը մեկնի։ Կէս օրին յայտարարութիւն մը կը հրատարակէ, ցաւ յայտնելով որ ժավէլէն զատ գործարանին միւս ճիւղերը կ'աշխատին խաղաղ եւ համակերպած, միայն ժավէլն է որ կը հակառակի։ Եթէ բանուորները կէս օրէն յետոյ չվերադառնան համակերպած, գործարանը պիտի փակուի։

Կէս օրէն յետոյ բանուորները կը վերադառնան գործարան, բայց չեն աշխատիր։ Ժամը 3·30ին սուլիչ մը դադարի կը հրաւիրէ։ Բանուորները կը մեկնին եւ գործարանը կը փակուի։

Ցայսմիկ չէ թէ ե՛րբ պիտի վերաբացուի գործարանը։ Թերեւս այս անգամ նամակով միայն կանչուին բանուորները։

⁂ Սիթրօէնի վարչութիւնը երէկ իսկ բանուորներուն ղրկած է երկտող նամակ մը, որ կը ծանուցանէ թէ աշխատանքները պիտի վերսկսին այսօր, ուրբաթ, 7 ապրիլ։ Անոնք որ չեն ներկայանար, հրաժարած պիտի համարուին եւ իրենց տեղ ուրիշներ պիտի առնուին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ընթերցողները չեն մոռցած Ն. Տիւրմէնի մասին, որ դուս էր եկել Ռուսիոյ ամենաբարձր լեռան՝ Ալպուս լեռան վրայ, որ 8ին մօտ է եւ 600 ֆութով ցած է Հիմալայի 9՝ 600 ֆութ բարձրութիւն ունեցող լեռներէն։ Ն. Տիւրմէն ծնած է Մոսկուա, ուր եւ կը բնակի։ Ան ունի մեծ ծխախոտի գործարան, 400 ֆի-լիալներով։ Ան ունի նաեւ մեծ տուն մը Մոսկուայի մէջ, ուր կ՚ապրի իր ընտանիքով։ Ունի նաեւ մեծ ագարակներ։ Ունի 300 ձի։ Հոգ չէ թէ ինչ պատճառներ ունեցած ըլլայ ան իր ժամանակը բաժնելու երկու մայրաքաղաքներու միջեւ, ինքզինքը կը զգայ միշտ ամենաերջանիկ մարդը աշխարհի վրայ, երբ կը գտնուի իր ագարակներէն մէկուն մէջ։

Ան ունի նաեւ ձիարշաւարան մը, ուր կը սիրէ ձիարշաւներ կազմակերպել։ Ձիարշաւներ, որոնց մասնակցողները ոչ միայն ինքը կը հրաւիրէ, այլ նաեւ ուրիշներ։ Ձիարշաւներ, որոնց մասնակցողները ոչ միայն ինքը կը հրաւիրէ, այլ նաեւ ուրիշներ։

երկրորդ կոչը, հրապարակ հանած է Ս. Դ. Հնչակեան Ակումբը : Ուժ տալ Հայ Անգործներու Միութեան, յով Հայ Անգործներու Միութեան, կոչը կ'ըսէ.

— « Միութիւնս մարտ 10ին յանձնարարեց մեզի բարեգործականին նախագիծ մը ղրկել Բարեգործականին Միութիւնս անմիջապէս կազմակերպէ ցուցադրութիւն մը — ուղղակի բարեգործականի դրան առջեւ եւ այսպիսով յայտնէ իր պահանջները առանձին :

Արդ, Նիւ Եորքաբնակ անդործ Հայեր, եկէք եւ միացէք Միութեանս, ցրտացուցէք զայն : Մեր մէջ գոյութիւն չունի ոչ յարանուանական եւ ոչ քաղաքական ու սեռային խտրականութիւն :

Միութիւնս կոչ կ'ընէ ձեզ, հայ անգործներուդ, — սովահար մի ըլլաք, կազմակերպուինք եւ պահանջենք մեր իրաւունքները » :

ԱՐՋԱԳԱՆԳ ՓԱՐԻԶԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

—·—

Փարիզի ոստիկանական տեսչութեան պատրաստած մէկ վիճակագրութեան համաձայն, տնտեսական տագնապին պատճառով նուազած են ամբորդութիւնները : Այսպէս Փարիզ այցելած են անցեալ տարի 178,173 ֆրանսացիներ, 58,644 օտարականներ, 1931ին՝ 199,643 ֆրանսացի եւ 74,518 օտարական : Ճամբորդներու նուազման պատճառով, տագնապի ժամուան մէջ պանդոկապետները : Պանդոկապետներու այս տագնապը սրած է նաեւ Սէնի ամբողջ նահանգին մէջ, ուր պանդոկներու թիւը ներկայիս իջած է մինչեւ 31161, այսինքն 1568 պանդոկ պակաս 1931 տարուան վրայ : Այս տարի պանդոկները աւելի եւս պիտի քիչնան, որովհետեւ միայն յունուար ամսուան մէջ փակուեցան 280 պանդոկներ :

Տնտեսական տագնապին պատճառով է նոյնպէս, որ աւելցած է սնիմանիներու թիւը : 1920ին Փարիզի մէջ գոյութիւն ունէին 509 սնիմանիներ, 1932ին՝ 641 : Անցեալ տարուան ընթացքին բացուած են 30 նոր սնիմանիներ :

Դարձեալ նոյն տարուան ընթացքին Փարիզի մէջ տրուած են 5910 պարահանդէսներ եւ նուագահանդէսներ (202 նուագատուներու կողմէ) :

Տագնապին հետ խենթերն ալ չատացած են : 1932ին՝ յիմարանոց ղրկուած են 5311 հոգի, 1931ին՝ 5138 հոգի : 1932ին անճնասպան եղած են 2954 հոգի, 1931ին՝ 2010 հոգի :

Տնտեսական տագնապի նոյն տարուան ընթացքին չատացած են ... որպրդութիւն ընել ուզողները : Արդարեւ 1932ին 17,433 հոգի դիմում կատարեցին որպրդի արտօնագիր ստանալու համար :

Թէեւ Ֆրանսական օրէնքը կ'արգիլէ վիճակախաղն ու վիճակահանութիւնը, այսուհանդերձ ազգաստանը, այլ եւ մարզասիրական կարգ մը ընկերութիւններու 401 արտօնագիր տրուեցաւ 1932ին :

Նոյն վիճակագրութեան համաձայն, ներկայիս Փարիզի մէջ կը սպասարկեն 27,489 կառքեր, որոնց 1,897ը հանրակառք (օթոպիւս) եւ 2,598ը ելեկտրաքարշ (թրամվէյ) : Ինքնաշարժ վարելու համար արտօնագիր խնդրողներուն թիւը 1932ին իջաւ 90,918ի, 1931ին 101,731 էր : Անցեալ տարի ինքնաշարժ վարելու արտօնագիր ստացան 5,645 կիներ, իսկ մերժուեցան 5,602 կիներ :

Ճամբու արկածներու պատկերը հետեւեալն է. — 494 հոգի մեռած, 3,655 հոգի վիրաւորուած :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Թումանեանի տան տարեդարձը

— :-: —

Մարտի վերջերը, Երեւան, Մշակոյթի Տան մէջ տեղի ունեցաւ երեկոյթ մը, նուիրուած բանաստեղծ Ցոլէ. Թումանեանի մահուան տասնամեակին : Թումանեանի յիշատակը յաւերժացնելու համար, լուսաւորութեան գործակալութիւնը որոշեց Դսեղ գիւղին մէջ (Լոռիի շրջանը, ուր ծնած է բանաստեղծը) հիմնել եօթնամեայ վարժարան մը Թումանեանի անունով, ինչպէս նաեւ գործակալութեան խորհուրդին խնդրել, որ Լոռիի մէջ կառուցուի, գարձեալ Թումանեանի անունով, հանգստեան տուն մը Հայաստանի գրողներուն համար : Հերթական տրուած է նոյնպէս պետական հրատարակչականին այս տարի լոյս ընծայել Թումանեանի բոլոր գործերը եւ հրատարակել Ա.նոյշ օփերան : Գարձեալ, որոշուած է մանկավարժական համալսարանին մէջ պահել Թումանեանի անունով երեք թոշակաւոր ուսանող : Եւ վերջապէս որոշուած է խնդրել Երեւան քաղաքի խորհուրդէն, որ փողոցներէն մին անուանէ Թումանեանի անունով :

ՔՐՏԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻՆ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

Երեւանի մէջ մարտ 20ին ծանեցին քրտական առաջին թերթին Ռիա – Թազա (Նոր ուղի) 100րդ թիւը : Նկատելով որ, կը գրեն Երեւանի թերթերը, Ռիա – Թազան Քիւրտերուն առաջին թերթն է ամբողջ աշխարհի մէջ, մեծ հետաքրքրութիւն արթնցուցած է եւ խանդավառ ողջոյններ ստացած յիշեալ թերթը :

Երեւան-Քանաքեռ

« Պրոլետար »ին կը հետագրեն Երեւանէն. —

Տաք եղանակները թոյլ տուին, որ արագանայ Երեւան – Քանաքեռ 13 քիլոմեթր երկար երկաթուղիին շինութիւնը :

Ներկայիս այս գծին վրայ կ'աշխատին 700 բանուորներ : Երկաթուղիին 7—8 քիլոմեթր երկարութեան վրայ կը կատարուին հողային աշխատանքներ : Ձեռնարկուած է արհեստական կառուցումներու եւ կամուրջներու շինութեան : Ապրիլէն սկսեալ բանուորներու թիւը պիտի հասցուի 2300ի, աւելի եւս արագացնելու համար շինութիւնը, որպէսզի երկաթուղին պատրաստ ըլլայ Քանաքեռի ջրաելեկտրակայանին սարքաւորման օրը : Արդարեւ Երեւան – Քանաքեռ երկաթուղին պիտի դառնայ ոչ միայն իրրեւ առաջին ուղեմասը դէպի Ազստաֆա, այլ եւ Հայաստանի ամէնէն ուժեղ ջրաելեկտրակայանին շինութեան փոխադրիչ խողովակը :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐԸ

Պրոլետար կը գրէ թէ Հայաստանի հանքային ջուրերու հարստութիւնը երեւան հանելու համար, մասնաւորապէս Արզնիի ու Բլղան – Զայլի (Դիլիջան) նոր աղբիւրները աւելի լայն չափով մը օգտագործելու նպատակաւ, Երեւան հասած է Մոսկուայի հանքային ջուրերու ուսումնասիրութեան կաճառին յանձնաժողովը, որ կը քննէ Հայաստանի յայտնի հանքային ջուրերուն կլիմայական ու երկրաբանական խնդիրները : Ճանձնաժողովին հիմնական նպատակն է հաստատել Արզնիի եւ Բլղան – Զայլի հանքային ջուրերու ամբողջ Ռուսիոյ կողմէ օգտագործման կարելիութիւնը : Այս հարցին մասին իր հեղինակաւոր կարծիքը պիտի յայտնէ մասնագէտ վերոհ. Դանիլեւսկի, որ մօտերս կը սպասուի Երեւան :

Ծանօթութիւն. — Բլղան – Զայլի հանքային ջուրը Երեւան հանուեցաւ անցեալ տարուան վերջերը : Կը գտնուի Դիլիջանէն 4 քիլոմեթր հեռու : Ջուրը ունի բորժոմի հանքային ջուրերուն արժէքը : Կը պարունակէ ածխաթթուաւտ եւ ալքալի : Այնքան առատ կը հոսի ջուրը որ նախապէս օրական կը հաշուէր 3000 լիտր, այժմ 170,000 լիտր : Ամբողջ ձմեռը շրջունակուեցաւ ջուրին քննութիւնը : Այս ջուրին քննութեամբ զբաղեցան յայտնի քիմիագէտ Կարապետեանն : Երկրաբան Դեմխոխինի ղեկավարութեան տակ, երկրաբանական քննութիւններ կատարուեցան ջուրին դանուած տեղը : Այս երկրաբանն էր, որ, ասկից առաջ, հսկած էր Արզնիի աշխատանքներուն վրայ : Կառավարութիւնը, ի վարձատրութիւն, 1000 րուբլի տուաւ Ա. Դեմխոխինի :

Բլղան – Զայլ դերքը, կլիմայական տեսակէտով, հրաշալի է, օժտուած Դիլիջանի բացառիկ բնական գեղեցկութիւններով : Եւ նկատելով որ ջուրը շատ առատ է եւ յորդահոսան, կը խորհուի Բլղան – Զայլը եւս դարձնել Արզնիի պէս բուժավայր մը :

⁂ Կառավարութիւնը որոշեց թանգարան մը հիմնել Արզնիի մէջ, եւ այդ նպատակին յատկացուց 3000 րուբլի : Այս թանգարանը իր նիւթերով պիտի ներկայացնէ Արզնիի եւ Բլղան – Զայլի ջրաբուժական վայրին պատմութիւնն ու զարգացումը :

Ագարակի հանքերը

—·—

Երկրաբանական արշաւախումբ մը Ագարակի մէջ (Մեղրիի շրջան) երեւան հանեց դունաւոր մետաղի հսկայ պաշար, աւելի մեծ քանակութեամբ քան Ալլահվերդիի եւ Ղափանի գտնաւոր մետաղի պաշարը :

Ագարակի հանքերուն ընդհանուր պաշարը հաւասար է 106 միլիոն թոնոյի, ինչ որ կուտայ 575 հազար թոնոմոլիպտէն : Նոյն այդ հանքերուն մէջ արճիճային բաղադրութիւնը (molybdine) 15 հազար թոնոյի կը հասնի : Այդ հանքային բաղադրութիւնը պէտք է դիտնալ որ չատ մեծ արժէք կը ներկայացնէ ճարտարարուեստի մէջ :

Երկրաբանական կաճառին հայտնած բաժինը հանքախուղական նոր ծրագիր մը մշակած է, այդ նպատակին յատկացնելով 2,300,000 րուբլի :

Մաւր լուրեր

Հայ երաժիշտները եռանդագին կ'աշխատին մայր երկրին մէջ : Այս տարի Մշակոյթի Տան դահլիճէն զատ, պետական երաժշտանոցի չէնքին մէջ եւս բացուեցաւ սրահ մը, երաժշտական ցերեկոյթներու յատկացուած : Սրահը ունի 200 աթոռ :

⁂ Պատրաստութեան մէջ է եւ չուտով կ'սարտի հայերէնէ թուրքերէն նախկին օրը հայ երիտասարդներու Մակեդոնիոյ ընտանիքէն : Առաջինը՝ Մարտիրոս Գրիգորեան, Տօվլիթեանէն հոս ղրկուած էր ուրիշ հիւանդ ու բախտակից ընկերոջ մը հետ : Է. Գ. Մաչը հիւանդանոց դրաւ չոր կմախք դարձած եւ չարժելու խոկ անկարող այդ երկու երիտասարդները : Առնցմէ մին լուացաւ ու ղրկուեցաւ գիւղ : Մինչ միւսը, ամբողջ երկու ամիս չարչարուելէ վերջ, փակեց իր աչքերը հիւանդանոցին մէջ : Երկրորդը՝ Եղիա Սանտրքեանը, որ մեռաւ Վիրճինիա, մարտ 8ին : Եւ վերջինը — վերջի՞նը արդեօք — Սարգիս Վարդապետեան, 24 տարեկան վառվռուն երիտասարդը, որուն մահը արձանագրեցինք եւրկէկ : Երեք մահ, մէկ ամսուան ընթացքին, երեքն ալ հետեւանք զրկանքներու, անօթութեան եւ անսահման թշուառութեան, որոնք, աւելի քան երկու տարիէ ի վեր անբաժան ընկեր դարձած են մեր բախտազուրկ երիտասարդներուն, Մակեդոնիոյ գիւղերուն եւ քաղաքներուն մէջ :

Ասկէ առաջ, քանի քանի անդամներ պարզեցինք այն աղբալի վիճակը, որուն մատնուած էին մեր նախկին որբերը : Կոչեր, յօդուածներ, խմբագրականներ հատ ու համրանք չունեցան այս թերթին մէջ : Հրաւիրեցինք « տղդ »ին ուշադրութիւնը, յայտարարելով թէ մահուան վտանգը կը սպատնայ այս լքուած ու թշուառ երիտասարդներուն, որոնք ընդհանրապէս մատնուած են անդարմանալի անգործութեան մը : Գրեցինք, թէ տեղ տեղ

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԸ ՄԵՌՆԻ՞Ն ՄԷԿԻԿ ՄԷԿԻԿ...

—·—

Սելանիկի « Հորիզոն »ը իր կարգին պարզելով Մակեդոնիոյ որբերուն ահռելի թշուառութիւնը, կը գրէ խմբագրականի մը մէջ (29 մարտ) :

— « Այս մէկ ամսուան ընթացքին երեք տխուր մահեր արձանագրեցինք նախկին որբ հայ երիտասարդներու Մակեդոնիոյ ընտանիքէն : Առաջինը՝ Մարտիրոս Գրիգորեան, Տօվլիթեանէն հոս ղրկուած էր ուրիշ հիւանդ ու բախտակից ընկերոջ մը հետ : Է. Գ. Մաչը հիւանդանոց դրաւ չոր կմախք դարձած եւ չարժելու խոկ անկարող այդ երկու երիտասարդները : Առնցմէ մին լուացաւ ու ղրկուեցաւ գիւղ : Մինչ միւսը, ամբողջ երկու ամիս չարչարուելէ վերջ, փակեց իր աչքերը հիւանդանոցին մէջ : Երկրորդը՝ Եղիա Սանտրքեանը, որ մեռաւ Վիրճինիա, մարտ 8ին : Եւ վերջինը — վերջի՞նը արդեօք — Սարգիս Վարդապետեան, 24 տարեկան վառվռուն երիտասարդը, որուն մահը արձանագրեցինք եւրկէկ : Երեք մահ, մէկ ամսուան ընթացքին, երեքն ալ հետեւանք զրկանքներու, անօթութեան եւ անսահման թշուառութեան, որոնք, աւելի քան երկու տարիէ ի վեր անբաժան ընկեր դարձած են մեր բախտազուրկ երիտասարդներուն, Մակեդոնիոյ գիւղերուն եւ քաղաքներուն մէջ :

Ասկէ առաջ, քանի քանի անդամներ պարզեցինք այն աղբալի վիճակը, որուն մատնուած էին մեր նախկին որբերը : Կոչեր, յօդուածներ, խմբագրականներ հատ ու համրանք չունեցան այս թերթին մէջ : Հրաւիրեցինք « տղդ »ին ուշադրութիւնը, յայտարարելով թէ մահուան վտանգը կը սպատնայ այս լքուած ու թշուառ երիտասարդներուն, որոնք ընդհանրապէս մատնուած են անդարմանալի անգործութեան մը : Գրեցինք, թէ տեղ տեղ անոնք խոտ ճարակելու կ'ելլեն դաշտերը եւ խշտեակէ մը խակ գրկուած՝ բացօթեայ կը գիշերեն ձմեռնայինայս սարսափելի եղանակին : Դեռ ամիս մը առաջ հանրութեան ծանօթացուցինք Տըրամա գտնուող տասնեակ մը նախկին որբերու յուսահատական ճիչը : Այս բոլորը, թերթէ թերթ արտատպուելով արձագանգ գտաւ աշխարհի ամբողջ հայ մամուլին մէջ եւ հանրութիւնը կարգաց ու գաղափար կազմեց տիրող սրտաճմլիկ կացութեան մասին : Բայց ... բոլոր այս կոչերը, բոլոր այս ճիչերը մնացին անպատասխանի : Եղան մտանակի ձեռնարկներ եւ հետաքրքրուողներ, — կ'ըսէ մը Ջուր թշուառութեան ծովուն մէջ : Հիմնական գարմանի մասին քայլ մը առնող չգտնուեցաւ : Ոչ մէկ մեծատուրս հարուստ հայ խորհեցաւ դումար մը տրամադրել, այս անակը երիտասարդներուն գոնէ ամէնէն կարօտներն որ եւ է գործաշատ վայր փոխադրելու համար : Բարեգործականը, որ լուրջ հետաքրքրութեան մը պարագային կրնար ճշմարիտ պատասխանի մը գերը կատարել՝ ականջը քերեց — կամ խցեց — երբ թշուառութեան ճիչերը լսեց : Շատ շատ քանի մը հազար ֆրանք նպաստ ղրկեց իր ճոխ գանձէն : Մինչդեռ կրնար համազգային չահագրգռութիւն առեղծել այս 4—500 թշուառներու մասին եւ ձեռք առնել գործնական միջոցներ, անոնց վերկութեան համար :

Մեծագոյն մեղաւորը սակայն հանգիստացաւ երեւանի խորհրդային կառավարութիւնը, որ այնքան անկարեւորութիւն, որ այնքան անկիրք ու քարսիրտ վերաբերում մը ցոյց տուաւ նախկին որբերուն հանդէպ, պանոնք, առանց բացառութեան ղրկելով ղէպի հայրենիք ներգաղթի երթուսնքէն : Եւ, ոչ միայն մեծագոյն մեղաւորը, այլեւ գլխաւոր դահիճը, երբ այսպէս, իրենք իրենց վիճակին լքուած երիտասարդները գերեզման կ'իջնեն « ազգ »ն ու աշխարհն անիծելէն ... » :

Թուրքիա

ԴԻԱԿԻԶՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

—·—

Մեռելները այրելու սովորութիւնը Թուրքիոյ մէջ ալ ընդունիլ տալու համար կարգ մը մտաւորականներ աշխատանք կը թափեն : Առանց փասը այն է թէ դիակիզումը հին Թուրքերուն մէջ գոյութիւն ունէր արդէն : Զինական աղբիւրներու եւ Օրխանի շիրմաներու արձանագրութեանց համաձայն, Թուրքերը կը նախընտրէին այրել իրենց մեռելները : Մտանաւորապէս կ'այրուէին պատերազմի մէջ մեռնողները, որովհետեւ, ողջ գերի իյնալէն աւելի անպատուաբեր կը համարէին իրենց մեռելներուն թշնամիին ձեռքը իյնալը : Թուրք մեծ զօրապետները երբ մեռնէին, անոնց մարմինը կ'այրուէր, եւ մոխիրը առանձին – առանձին փորուած երեք գերեզմաններէն մէկին մէջ կը դրուէր, այնպէս որ անոնց բուն գերեզմանը անյայտ կը մնար :

Շրջուն պոռնիկներ

Անատոլուի մէջ քաղաքէ քաղաք, գիւղէ գիւղ շրջող կարգ մը կիներ շրջուն պոռնկութիւն կ'ընեն եւ վենեբախտը կը ծաւալեն երիտասարդութեան մէջ :

Այս մասին պատրաստուած կանոնագրին համաձայն, ամէն նահանգի մէջ յատուկ յանձնաժողով մը այս կիները պիտի հաւաքէ եւ խրատելով գործի պիտի դնէ : Եթէ, այդ կիները, հակառակ ասոր, շարունակեն իրենց պոռնկութիւնը, այն ատեն զանոնք պիտի ղրկեն պոռնկանոցները :

Խոզը հիւղ է

Տօքթ. Միլասլը Իսմայիլ Հաղդը « Իսլամական կրօնքը եւ միսերը » անուն ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է, որուն մէջ կը հաստատէ թէ կարգ մը խոզերու լաւ եփուած միսը որդի վտանգ չի ներկայացներ : Եւ քուրանէն բերուա վկայութիւններով կը հաւաստէ թէ խոզի միսը հիւղալ է :

Կարդացէք եւ Տարածեցէք « ԾԱՌԱՉ »ը

Թորիդալիի առեւտուրը կը խաշուի՝ պարսկական հրապարակին

Թաւրիզի մեր թղթակիցը կը գրէ (23 մարտ) :

— Թուսական հիմնարկութիւնները կամաց – կամաց հաշուեյարդարի են ենթարկում իրենց գործերը : Իսկ վերջերս Պարսից եւ կարմիրների առեւտրական յարաբերութիւնները կարելի է ասել խզուած է : Ահա քանի օր է կարմիրները ոչինչ չեն բերում, որովհետեւ պարսիկ կառավարութիւնը արգիլում է որ եւ է ապրանք արտահանել երկրից : Սրա պատճառն էլ այն է, որ նախ՝ կարմիրները պարմանագրից դուրս ուել ապրանք են տարել եւ երկրորդ՝ բարեխիղճ չեն եղել դէպ ի Պարսկաստանի վաճառականները : Այսպէս օրինակ, մէկից պատուէր եւ կանխավճար են վերցրել որ եւ է ապրանք բերելու, բայց 5—6 ամսից յետոյ կանխավճարը վերադարձրել են, առարկելով թէ իրենց առած ապրանքը չկայ եւայլն : Նայած թէ իրենց օգուտը ինչպէս է եղել ըստ այնմ էլ չարժուել են : Կառավարութիւնը մի քանի օր կամուրջը փակ պահից, նոյն իսկ վոստ էլ չեկաւ : բայց այժմ երկու վոստ բացել են, բայց առեւտրական որ եւ է փոխանակութիւն չի կատարուում, որի հետեւանքով էլ նաւթը պաթմանին երկու րբլ աւելացել է :

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ՝ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Պարսկական կառավարութիւնը որոշած է քանի մը խառնուրդներու մէջ կեդրոնացնել պերճանքի նիւթերու վաճառումը : Այդ պատճառով, Թաւրիզի խառնուրդները չարաճճիներով ժան ապրանք ծախած են :

ՄԱՆՐԱՎԷՊ

Օր մը, խստապահանջ բարոյապէտին մէկը, չափազանց վրդովուած ձեւով արտայայտուեցաւ Լիթարտիին առջեւ, ամուրիներու մասին — եսասէրներ՝ որոնք կ'ապրէին ի վնաս ընկերութեան, օգտուելով օրէնքներու դիջողականութենէն, առանց որ եւ է հոգի եւ առանց որ եւ պարտականութեան :

— Ամուրիները, կ'եզրակացնէր ան, պէտք է անպայման պատժուին :

— Է՛հ, ուրեմն, պատասխանեց Լիթարտի, ուրիշ բան պէտք չէ եթէ ոչ՝ ամուսնացնել զանոնք :

ԳԵՏՆԻ ՏԱԿԷՆ

(ԹԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԽԱՂ. 1908)

ԿԱՄՍԱՐ. — Շատ ուշ ես մնացել, եւ յետոյ եթէ ուղնաս էլ, տրամադրելի ի՞նչ ուժ ունես ...

ՄԵԼԻՔ. — Շահէնին լուր տանք որ երբ ընդհարումները սկսին այգուեղ, պատրաստ դանուի զրկից գործելու :

ԿԱՄՍԱՐ. — Շահէն ի՞նչպէս պիտի իմանայ քու վիճակդ :

ՄԵԼԻՔ. — Զի՞ կարելի արդեօք, այդ պարագային, մի բարձր տեղ կը բակ վառէ, մեծ կրակ, այնպէս որ Աղթամարից իսկ տեսնուի ...

ԿԱՄՍԱՐ. — Ծիծաղելի բաներ ես ասում երբեմն, Մելիք, ի՞նչ գիտնաս, ո՞ը կ այժմ, ո՞ը ծերպերի մէջ է թաք կացել Շահէնդ, ան քու կրակի՞դ պիտի ուշադրութիւն դարձնի :

ՄԵԼԻՔ. — Պարտաւոր է վար իջնել իր ձերպերից :

ԿԱՄՍԱՐ. — Թող պահէիր, թող այգեղ պահէիր, փոխանակ բոլո՛ր արամադրելի ուժերդ էլ նրան ուղարկելու :

ՄԵԼԻՔ. — Ընդհարման պարագային չատ եմ կասկածում :

ԿԱՄՍԱՐ. — Սախտւած ես վարլու, ինչպէս որ ծրագրել ես ... ուելու, ինչպէս որ ծրագրել ես ... Խուսափի՛ր, այդ է միակ ելքը :

ՄԵԼԻՔ. — Իսկ կոտորա՞ծը :

ԿԱՄՍԱՐ. — Լա՛ւ, ի՞նչ անեմ, ժողովուրդը որ այդքան վատահութիւն ունի կառավարութեան վրայ, կոտորածի պարագային թող ինքզինքը պաշտպանէ, մենք մեր ձեռքից եկածը անում ենք ...

ՄԵԼԻՔ. — Եկեղեցիներու զանգակները հնչեցնելու եւ ժողովուրդը Այգեսանէն դուրս քաշելու ծրագիրը չիրագործո՞ն :

ԿԱՄՍԱՐ. — Վախ չունեմ. թող իրագործեն, աւելի լաւ, ամբողջ Այգեսանը մեր տրամադրութեան տակ կը լինի, կոտրածի երկիւղից ազատ կարող ես չարժուել ուզածիդ պէս, իրագործենք ինչ որ ծրագրել ենք. փոխոխելու կամ տատանելու ժամանակը չէ : Դէպքերը չետոյ ցոյց պիտի տան թէ ինչ ընթացք է տատանելու դրութիւնը, որի մէջ կը գտնըւինք : Ո՛չ մի բան, հասկանո՞ւմ ես, ո՛չ մի բան նախատեսել չի կարելի, ո՛չ կառավարութիւնը գիտէ թէ ինչ պիտի լինի, ո՛չ ժողովուրդը եւ ո՛չ մենք :

Մթնոլորտը խեղդիչ է, կացութիւնը անհանդուրժելի ... ամպերը հաւաքուել են, կայծակն ու որոտը պիտի պայթի, անհրաժեշտ է որ պայթի, բայց տեսնենք չանթը որի գլխին է իջնելու ...

(Վարագոյր)

Գ. ԱՐԱՐ

(Թեմը կը ներկայացնէ այգի մը ծառախիտ : Գիշեր է) :

ԱՆ. ՏԵՍԱՐԱՆ

Ա. Բ. երիտասարդ, չետոյ Գ. երիտ.

Ա. ԵՐԻՏ. — Այստեղն է կարծեմ, ժամադրութեան վայրը, բայց դեռ մարդ չկայ :

Բ. ԵՐԻՏ. — Կանուխ է դեռ :

Ա. ԵՐԻՏ. — Արդեօք ի՞նչ են որոշելիք :

Բ. ԵՐԻՏ. — Սատանան գիտէ :

Ա. ԵՐԻՏ. — Եթէ միայն գաղտնի մնար, կ'ըսեն, այդինքն իսկ պիտի բռնեն :

Գ. ԵՐԻՏ (կը մօտենայ զգուշութեամբ). — Դո՞ւք էք :

Ա. ԵՐԻՏ. — Հա՛, ի՞նչ լուր :

Գ. ԵՐԻՏ. — Դեռ չեկա՞ն. Ցանկոյսներէն կողմն սկսան արդէն, զօրքերը կը տեղաւորուին մեր բանտ դիրքերը, առաուն պիտի սկսին խուզարկութիւնը :

Բ. ՏԵՍԱՐԱՆ

Նոյնք, Տաճատ, Գրիգոր, Սամսոն

Ա. ԵՐԻՏ. — Բարե՛ւ, Տաճատ, ո՞ւր մնացին պարոնները :

ՏԱՃԱՏ. — Այստեղ պիտի լինէին :

Բ. ԵՐԻՏ. — Ի սէր Աստծու, Տաճատ, դու չբռնուես :

ՏԱՃԱՏ. — Լ՛հ, ի՞նչ պիտի լինի որ :

Բ. ԵՐԻՏ. — Աթօթ է :

ՏԱՃԱՏ. — Աթօթի ժամանա՞կ է այժմ :

ԳՐԻԳՈՐ. — Ծօ՛, (Սամսոնին) էշի դլուխ, ուշադրութիւն, ծառերին չդպիս :

ՍԱՄՍՈՆ. — Ի՞նչ ընեմ, ծառերն ինձի կը դպին :

ԳՐԻԳՈՐ (թեւէն կը բաշէ). — Ա՛յս կողմ, այս կողմ ... Տղե՛րք, աշխատեցէք ծառերի բուների հետ նոյնանալ, կարող ենք նկատուիլ :

ՏԱՃԱՏ. — Գիտե՞ս, Գրիգոր, ի՞նչ է ծրագիրը :

ԳՐԻԳՈՐ. — Շուտով պիտի խմանանք, Տաճա՛տ, մի երկու ինձոր հետդ առ, ես վախնամ այս առանակը պայթեցնէ : (Սամսոնի բովի պարկի մէջէն կը հանէ երկու ձեռքի նռնձոր) :

ՏԱՃԱՏ. — Ո՞ր տեսակէն է :

ԳՐԻԳՈՐ. — Պատիճաւորն է :

Ա. ԵՐԻՏ. — Բայց ինչո՞ւ այսպէս բաց այգիի մէջ :

ԳՐԻԳՈՐ. — Ի՞նչ ընենք երբ ծածկուած տեղ չկայ :

Բ. ԵՐԻՏ. — Գոնէ մի տուն :

ԳՐԻԳՈՐ. — Ո՞վ է դուռ բացողը, չեն ընդունիր ... Իւրաքանչիւրը իր դլխէն կը վախնայ :

ՏԱՃԱՏ. — Իսկ յեղափոխականը :

ԳՐԻԳՈՐ. — Նա գլուխ չունի, որ վախնայ :

ՏԱՃԱՏ. — Հը՛մ, գլուխ ալ ունի, մարմին ալ :

ԳՐԻԳՈՐ. — Վա՛յ այն յեղափոխականին որ խնայել գիտցաւ. (Ա. Բ. երիտասարդներուն) Տղե՛րք, գացէք անդամ մը այդիի չուրջը պտտեցէք. բայց զգոյշ. նայեցէք ծառերուն վրայ, ճիւղերուն տերեւներուն մէջ, բուներու տակ ո եւ է մէկը թաքնուած չլինի, մէկն ու մէկը հանդիպած պարագային, եթէ մերոնցմէ չէ, նոյն իսկ մերոնցմէ, բռնեցէք, եթէ կ'ընդդիմանայ, պաղ զէնքով վերջացուցէք, առանց աղմուկի ...

(Ա. Բ. երիտ. կը մեկնին) :

ՏԱՃԱՏ. — Այո՛, աստիճանի անուրջուիւն :

ԳՐԻԳՈՐ. — Նա որ իր կեանքէն կը վախնայ, նա ալ կը կորնչնի ամէնէն առաջ :

ՏԱՃԱՏ. — Վախի հարց չկայ, այս առուս պիտի սկսի խուզարկութիւնը, բոլոր տուները, ի՞նչ դիրք պիտի բռնենք :

ԳՐԻԳՈՐ. — Ուշ ենք մնացեր, սխրելիս, տատանուողը կը պարտուի ... մեր պարոնները չգիտեմ ինչու, տատանումն ընտրեցին ...

(Մելիք ու Աբսէն կը յայտնուին) :

Ղ. ՄԵԼՈՑԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՑ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Բարձր հովանաւորութեամբ՝ ***Maréchal PETAIN***ի

ՆԱԽԿԻՆ ԸՆԴՀ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ (Ընդհ. պատերազմի միջոցին) *ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ*

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21,30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

George V. *շէհ արահետին մէջ* **31, Ave. George V.**

Գեղարուեստական բաժինն՝ սիրայօժար մասնակցութեամբ ՀԱՑ և ՕՏԱՐ արուեստագէտներու

եւ ղեկավարութեամբ՝ Պ. **MAX MAXUDIAN**ի

1.— Mlle JEANNE HÉLIN BLING եւ իր խաղակիցը M. PEPPINO (Gasino de Paris էն). 2.— Mlle GUITTAR (Casino de Paris էն). 3.— TRIO-GOMEZի խումբը (Casino de Paris էն). 4.— JEAN MARSAC (Cabaret Coucouի Տնօրէնը). 5.— Մանօթ պարուհի Mme APRAMOVA իր հնդկական պարերով. 6.— Mr. OSCAR ALOUAN հռչակաւոր կիթառով։

*Ներկայ օրիորդներէն պիտի ընտրուի Միսթեան «***Madelon***»ը իր երկու պատուոյ օրիորդներով։*

Երկու նուագախումբ **Manuel Pizzaro**ի *ներկայութեամբ։*

Cotillons – Attractions ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ՊԻՒՖԷ

ՄՈՒՏՔ 25 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն *ՀՐԱՆՏ-ՄԱՄՈՒՒԼ*, 51, Mr. Le Prince. Գրատուն *ՖԻՐՀԱՏԵԱՆ*, 36 rue Montholon, եւ դերձակ *Պ. ՏԱՐԱԵԱՆի* մօտ 44, rue Lafayette.

ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Միջհայրենակցական Ցանձնախումբին կողմէ

ի նպաստ Պէյրութի աղէտեալներուն

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Danton, ՄԷՔՐՕ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Անառոնեան, Լ. Բաշալեան եւ ուրիշներ։

Պիտի երգեն ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

« Սիփան » երգչախումբը, լիակատար կազմով եւ իր լաւագոյն երգացանկովը

Տիկին ԱՊՐԱՄՈՎԱ իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ

Պիտի արտասանեն Պր. Պր. Մ. ՄԱՌՈՒՏԵԱՆ եւ ՇԱՀԱԽԱԹՈՒՆԻ ԼԷՕՆ ՑԱՐՈՒԹ եւ ուրիշներ։

Հայուհիներու խումբ մը, հայկական տարազներով, պիտի պարէ

Տոմսերը կը ծախուին սովորական տեղերը։ Գին՝ 15, 10 *եւ* 5 *Ֆր.*

ՊԱՐՍԻԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՊՈՑՔՈՒԹԸ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ պարսիկ վաճառականները ժողով գումարելով որոշեցին պոյքոթ հռչակել սովետական ապրանքներու դէմ, նկատելով որ Ռուսիա չէ յարգած իր ստորագրած առեւտրական դաշնագիրը։

Վաճառականները խնդրանքով մը Շահին յայտնեցին թէ ո եւ է առեւտուր չպիտի ընեն սովետներուն հետ, մինչեւ որ նոր դաշնագիր մը չկնքուի։

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ԴԱՍԱԴՈՒԼԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Երէկ առտու Փարիզի բոլոր համալսարաններուն ուսանողները դասադուլ հռչակեցին, իբրեւ բողոքի ցոյց նախապարապական կարգ մը որոշումներուն դէմ։

Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՍԿԻԻ ԱՐՏԱԾՄԱՆ արգելքը ետ առնուեցաւ նախագահ Ռուզվելթի մէկ հրամանագրով։

ԱՆԶՆԱԳԱՆ ԵՂԱՒ դերասանուհի Ֆլօր Մալի, ուրիշ անունով՝ Կապէլ։ Նուրբ արուեստագէտ էր, ծնած՝ 1897ին։ Զորրորդ արուեստագիտուհին է այս, որ անձնասպան կ'ըլլայ Փարիզի մէջ, վերջին ամիսներու ընթացքին։

ՀԱՆՔԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ վերջացաւ չորեքշաբթի օր, երեք օր տեւելէ յետոյ։ Կազմակերպուած էր իբրեւ ազդարարութիւն եւ կրնայ վերսկսիլ, եթէ գոհացում չտրուի։

ՊԵՐԼԻՆԻ 3500 փաստաբաններուն մէջ, հրեայ փաստաբաններէն պիտի կրնան գործել միայն 35 հոգի, այսինքն հարիւրին մէկ։ 3500ին կէսը Հրեաներ են։ Ջէօլնի 81 հրեայ փաստաբաններէն միայն չորսը արտօնուեցան դատ վարելու։

Պ. Տօնապետ Տօնապետեան՝ (Կարտան), Այրի Տիկ. Բերդուն Տօնապետեան (Հալէպ), Ա.Տեփոսեան եղբայրք (Էքս եւ Ամերիկա), Տիկ. Իւղաբեր Պօյաճեան, Պ. Կարապետ Պօյաճեան (Ամերիկա), Տօնապետեան եղբայրք (Ֆրանսա եւ Ամերիկա), Տիկ. Նարդունի Կիւլէսէրեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկ. Պողիկեան (Հալէպ), Այրի Տիկին Շուշան Տօնապետեան եւ զաւակունք (Սէփթէմ), Տէր եւ Տիկին Պարսամեան (Կարտան), Տէր եւ Տիկ. Մակաբեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկ. Մեսրոպ Սարգիսեան (Լէ Միլ), Ֆէրմանեան եղբայրք (Կարտան), սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն՝

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԳԻՒՏ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆԻ

(Ծնեալ Գալայճեան)

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Ծաղիկ Հասակին մէջ յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Դշ. 29 Մարտ 1933 Էքս – Ան – Փրովանսի (Ֆրանսա) մէջ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂԻՔ

Շաս, Պ. Ա.— 25 ֆրանք։
Փրովանս, Վարդ.— 50։
Հիրնա, Գազ.— 200։
Արժանիքէօյլ, Թ. Բ.— 35։

ՀՐԱՒԷՐ

Փարիզի Կէյվէի Շրջ. Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրը վերջ ժամը 2.30ին Ֆլորիա ճաշարանին վերնայարկը, 61, rue Mr. le Prince, Métro Odéon, *Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։ Կը հրաւիրուին Փարիզ եւ շրջանները բնակող արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած բոլոր հայրենակիցները։*

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Chartron et Poulin

106, Bld. National, Marseille

Ակօսաւոր թանագ (pôle ondulée), վանդակորմի երկաթեայ ցիցեր, ջուրի ընդունարան, երկաթեայ դուռներ եւ վանդակորմներ։

Quartier Latinի ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՀԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Maison VARTESESSIAN

1 bis rue Hautefeuille, Paris (6). Métro: St. Michel

ՁԱՏԿի առթիւ ստացած ենք Արեւելեան թարմ եւ ընտիր նպարեղէններ։

Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր անարատ օղին եւ անարատ իւղով պատրաստուած թարմ չէօրէքները։

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր մնայուն յաճախորդը պիտի դառնաք։

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարանները։ կը կատարէ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա. ԹԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ՐԻԻ ՏԷ ՓԸԹԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԴԵՏՆԱՑԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ։ կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — աչքի, քթի, կոկորդի եւ ականջի, — մորթի, — զգայնի հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վէներական՝ արանց եւ կանանց ճննդաբերային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թունքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկումներով։

ֆննութիւն՝ արեան, թուքի, մէզի եւլլն.։

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը։ Շողանկարում (radio)։ Մարմնամարզ (massage)։ կը կատարուին ամէն տեսակ նրարկումներ։

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք։

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7։ Կամ ժամադրութեամբ։ Կիրակի եւ Տօն օրերը՝ ժամը 10-12։

ԴԻՄԵՑԷՔ՝ ԱՊՈՒԽՏԱՎԱՃԱՌ

ԵԱՂՃԵԱՆի

82, rue Jules-Ferry, ***Chaville-Velizy (S. & O.)***

Մեծաքանակ ամենալընտիր *ԱՊՈՒԽՏ՝* քիլօն 19 ֆրանք, *ԵՐՇԻԿ՝* քիլօն 18 ֆրանք։

Կը ծախենք նաեւ փոքրաքանակ։

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Ց. Դ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ *արտակարգ Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕԻ, ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԿՈԼՈՆՊԻ, ՍԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ կոմիտէներու եւ Խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին,* Société Savantes, D *սրահին մէջ,* 8 rue Danton, *Մէթրօ՝ Սէն Միշէլ։*

Գաւառ

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. «Իշխան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընթացիկ հարցեր։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Բացակաները նկատի կ'առնուին։

ՍԷՆ ՄԱՐԿՐԻԹԻ (Մարսէյլ) Համազասպ ենթակոմիտէէ ընդհ. ընկերական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

ԲԻԻԺԷՆ – ՍԻՒՐ – ԱՐԺԱՆԻ Ջաճա – Շաօի Խումբի դասախօսական ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սովորական հաւաքատեղին։ Կը դասախօսէ ընկեր Ե. Ա. ԹԵՐՋԵԱՆ։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

ՄԱՄՆԱՒԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ՏԱՂԿԱՁՈՒՐԻ ԱՌԹԻԻ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՊԼԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՄԲԱՀԻՆ ՄԷՋ

26, RUE TROYON, SÈVRES

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի՝ Օր. ԴՈՇԵԱՆ

կը ներկայացուի

ՏԱՐԵՐՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ (տրամ) եւ *ՏԻԿԻՆԸ ԿՐ ՆՆՋԷ (դաւեշտ)*

Խմբերգ, արտասանութիւն, նուագ, մեներգ (*Տ. ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ*)

Հայկական եւ ռուսական պարեր, նաեւ խաղեր Հայ Արեւուշներու կողմէ

Մուտք 5 *եւ* 7 *ֆրանք։*

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ — Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻ ՊԱՐԳԵՒ

ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻ ՊԱՐԳԵՒ

Օգոստոս 18ի օրը ժամը 4·30ին խորհրդարանի ծխարանին մէջ գտնուեցաւ դժոխային մեքենայ մը, որ այնտեղ դրուած է անծանօթ անձերու կողմէ։

Պատճառներ կան ենթադրելու թէ այդ անձերը կը պատկանին ոճրագործներու կազմակերպութեան մը, որ ծանօթ է « Զորս Արդար Մարդիկ » անունով։ Այս կազմակերպութեան անդամները ամբաստանուած են մարդասպանութեամբ եւ իրենց դէմ ձերբակալման հրամանագրեր հանուած են Լոնտոնի, Փարիզի, Նիւ Եորքի, Նիւ Օրլէանսի, Սէթքըլի (Ամերիկա), Պարչելոնայի, Թոմսքի, Պելկրատի, Քրիստիանիայի, Ռէյքիաւունի եւ Գոթենպուրկի ոստիկանութիւնները։

Նորին վեհափառութեան կառավարութիւնը վերոյիշեալ պարգեւը պիտի վճարէ այն անձին որուն հայթայթելիք տեղեկութիւններուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ ձերբակալել սոյն կազմակերպութեան անդամները հաւաքաբար կամ առանձին։ Բաց ի այդ, ներում եւ վարձատրութիւն պիտի ըստանայ նաեւ խմբակին այն անդամը որ պիտի հաղորդէ այդ տեղեկութիւնները, պայմանաւ որ հեղինակ կամ մեղսակից եղած չըլլայ հետեւեալ ոճիրներուն։

Սոսրագրուած — ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ եւ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆԸ։

(Ազգին տակը նշանակուած էին տասնվեց ոճիրները որոնցմով ամբաստանուած էր քառեակը)։

« GOD SAVE THE KING »

(Ատտուած պահէ թագաւորը)

×

Պարզեւին առաւօտութիւնը ապշահար բազմութիւն մը հաւաքած էր այդ ազդերուն առջեւ։

Արտասովոր էր սիրող ոգեւորութիւնը Լոնտոնի համար։ Ամբաստանեալները նկարագրուած չէին ոստիկանութեան ազդին մէջ։ Ձկար նոյն իսկ անոնց լուսանկարը կամ գոնէ մանրամասնութիւնը իրենց հագուստներուն։

Փնտռտուքն էր չորս մարդերու որոնք տեսնուած չէին ո՛չ մէկուն կողմէ. խարխափում մը մութին մէջ։

Դաշտի ոստիկան մը՝ Ֆալըմըհ որ սովորութիւն չունէր բառերը ծամծմելու (անդամ մը նոյն իսկ հասկցուցեր էր արքայական դերպաստանի անդամներէն մէկուն թէ « գլխուն եաեւը աչքեր չունէր ») ,իր անկեղծ կարծիքը յայտնեց ոստիկանութեան փոխ – տնօրէնին։

— Կարելի չէ ձերբակալել մարդիկ որոնց արտաքին երեւոյթին մասին ամէնէն տարբեր ծանօթութիւնն իսկ չունինք։ Չի՞ կրնար ըլլալ որ անոնք կիներ, Զինուցիներ կամ սեւամորթներ ըլլան, ո՞վ գիտէ։ բարձրահասա՞կ են, թէ կարճահասակ կամ ... Սիրելիս, անոնց ազդութիւնն անգամ չենք գիտեր ... Աչխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ ոճիրներ գործեր են։ չենք կրնար « Ցերեկացի են » ըսել, հիմնուելով այն իրողութեան վրայ թէ Փարիզի մէջ մէկը սպանած են, ոչ ալ « Ամերիկացի », դատաւոր էնաբրսընը բսպանած ըլլալնուն համար։

— Իրենց գրկելու ձե՞ւը, իրենց գերազանցութի՞ւնը, դիտել տուաւ փոխտնօրէնը, ցոյց տալով նամակներուն դէմը։

— Լաւին գրաւարժութիւն ըսել կ'ուզէք ... բայց կրնայ այդ ալ կեղծ ըլլալ։ լա՛ւ, ենթադրենք թէ կեղծ չէ։ Ի՞նչ տարբերութիւն կայ Ցերանսացիի մը, Սպանիացիի մը, Փորթուկալցիի մը, Իտալացիի մը կամ Հարաւային Ամերիկացիի մը ձեռագիրներուն մէջ ... Ո՛չ, ո՛չ, իմ ըսածս է, կրնայ կեղծ ըլլալ եւ հաւանաբար ալ կեղծ է ատոնց ձեռագիրը ...

— Ի՞նչ գործ տեսաք մինչեւ հիմա։

— Այցելեցինք բոլոր կասկածելիները ... Պատեցանք Լոնտոնի այն թաղերը ուր օտարականները կը բնակին, Սօհօ, Պլումզպըրի եւայլն ... Փնտռտուքը կը շարունակուի դաղութներուն մէջ ալ ... Երէկ դիշերը խուզարկութեան գացինք Նըմհէտի մէջ ուր խոշոր թիւով Հայեր կ'ապրին բայց ...

Ցուսահատ արտայայտութիւն մը կար դաղանի ոստիկանին դէմքին վրայ։

— Թերեւս խոշոր պանդոկներէն մէկուն մէջ գտնենք դանոնք, չարունակեց ոստիկանը. բայց չեմ կարծեր որ ախմար ըլլան՝ միասին ապրելու չափ. վատահ եղիր որ անոնք առանձին – առանձին կ'ապրին ու իրարու կը հանդիպին օրական երկու – երեք անգամ։

Ոստիկանը ընդհատեց իր խօսքը. մատովը հարուածներ տուաւ սեղանին որուն առջեւը նստած էին երկուքը։ Մտացիր վիճակ մը ունէր։

— Տը Քուրվիլը եկաւ օտարականներու թաղէն. այնտեղ տեսեր է իր մարդիկներէն մէկը որ այդ չբջանակին մէջ կ'ապրի ... երդում ըրաւ որ ան չէ ... կը հաւատամ իր խօսքին ...

Փոխ – տնօրէնը գլուխը թօթուեց սրտտուչ կերպով։

— Սարսափելի կացութեան մէջ են Տաունինկ Սթրիթի մէջ (արտաքին պաշտօնատուն)։ իրենք ալ չեն գիտեր թէ ինչ պիտի պատահի այժմ ...

Դաղանի ոստիկանը ոտքի ելաւ հառաչեց։

— Գո՛րծ ունինք չիտակը ... ինչպէս մէջէն պիտի ելլենք ...

— Ժողովո՞ւրդը ինչ կ'ըսէ, հարցուց տնօրէնը։

— Թերթերը տեսաք հարկաւ ...

Փոխ – տնօրէնը արհամարհական մը թօթուեց ուսերը. նախատական այդ չարժումը անգլիական մամուլի համար։

— Թերթե՛րը ... Աստուածդ կը սիրես, ո՞վ կարեւորութիւն կուտայ թերթերուն ...

— Ե՛ս, օրինակ, պատասխանեց դաղանի ոստիկանը. հանրութիւնն որ ուղղութիւն կուտայ մամուլին. թերթերէն մը նպատակն է գոհացնել իր ընթերցողները, որպէս զի անոնք կարդան ու ըսեն, « հիանալի՛ ... մենք ալ այդպէս կը խորհէինք ... »

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 8 ԱՊՐԻԼ 1933

8 Avril 1933

ՅԱՐԻ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2188 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՈԳ ՄԸ ԱՅՍ, ՀՈԳ ՄԸ ԱՅՆ

—o—o—

Երկու հանդէս՝ մէկտեղ օրը,— այս գիշեր:

Մէկը՝ երեկոյթ՝ կազմակերպուած Միջհայրենակցական Յանձնախումբին կողմէ, ի նպաստ Պէյրութի աղէտեալներուն: Միւսը՝ պարահանդէս՝ նախաձեռնութեամբ Մխու-թեան:

Դժբախտութիւն է, անշուշտ, այս խաչաձեւումը, միեւնոյն ժամուն եւ միեւնոյն արուեստագէտներով:

Բայց, ի՞նչ ընել: Փարիզի մէջ, սրահները եւ օրերը չեն որ պիտի յարմարին մարդոց, այլ մարդիկը՝ սրահներուն եւ անոնց ժամերուն:

Միջհայրենակցականը նախապէս նկատի ունէր « Միւթիւալիթէ »ի մեծ սրահը, եւ հանդէսին օր նշանակած էր վաղը՝ կիրակի: Վերջին պահուն, խրտչելով սրահին վարձքէն (2500 ֆրանք), կը տեսիլի փոխել եւ վարձել հինգ անգամ աւելի աժան սրահ մը, որ ազատ էր այսօր, շաբաթ: Իսկ նախկին կամաւորները արդէն շաբաթներ առաջ պայմանաւորուած ըլլալով, չէին կրնար փոփոխութիւն կատարել:

Գոհ հաղարչէն պակաս չէ Փարիզի հայ հասարակութիւնը: Ուրեմն, կընայ չարժման մէջ դնել երկու հազար հոգի: Հազարաւոր՝ իւրաքանչիւրին համար: Մանաւանդ որ, մէկ միջավայրը կը տարբերի միւսէն:

Շա՞տ է: Այն աստեն, խոստովանեցէք թէ՝ չատ չուտ բռնեցինք օտարացման ճամբան: Թէ ուծացումը արդէն իսկ նստեր է մեր գլուխներուն եւ սիրտերուն մէջ, եւ միշտ ալ պատրուակներ կը դտնինք խուսափելու տարբերական պարտականութիւններէ:

Որովհետեւ, իրենց քմահաճոյքին համար չէ որ Միջհայրենակցականը եւ Կամաւորներու Միութիւնը տարբած են այս երեկոյթները: Ոչ ալ հոգեշահ քարոզներ լսել տալու:

Երկուքն ալ ունին առաջադրութիւններ, կապուած՝ ինծի, քեզի, միւսին հետ:

Միջհայրենակցականը կ'ուզէ յիշեցնել թէ՝ Փարիզի մէջ ալ կան հայկական բազմութիւններ, որ կը մտածեն հեռաւոր դժբախտներու թշուառութեան մասին, եւ կ'ուզեն կատարել իրենց պարտքը:

Յանձնախումբին անդամները չարաթներէ ի վեր կը տքնին, չջափելի գումար մը արտադրելու համար:

Անոնք — մեծ մասով խոնարհ աշխատաւորներ — թաղէ թաղ, տունէ տուն պտտած, եւ լումաները հաւաքած են: Իսկ այս երեկոյթը պիտի ըլլայ պակումը իրենց տքնութեանց: Այլ եւ դրամ պիտի ապացոյցը՝ այս գաղութին, գոնէ անոր սրտցաւ մասին պատասխանատուութեան:

Անշուշտ նախընտրելի էր որ, իւրաքանչիւր հայ մարդ ուղղակի արձանագրուէր ու վճարէր, փոխանակ ապասելու բազմածախս երեկոյթի մը:

Բայց, իրողութիւն է որ չատեր աւելի սրտաբուխ կը դառնան՝ հանդէսի մէջ, երգի մը, ճառի մը կամ նուագի մը ազդեցութեան տակ:

Արդ, Պէյրութի հրկիզեալներուն օգտին սարքուած երեկոյթը օժտուած է այդ բոլոր առաւելութիւններով, ինչպէս կամաւորներուն պարահանդէսը:

— Ի՞նչ կը յուսաք ստանալ, հարցուցինք Միջհայրենակցականին:

— Մենք աշխատաւոր մարդիկ ենք եւ կը հասկնանք ժողովուրդի վիճակէն: Բոլորս ալ կրած ենք անտեսական տագնապին ծանրութիւնը, եւ մեծ բաներ չենք սպասեր: Բայց, դիտենք նաեւ որ կաթիլ – կաթիլ կազմուած գումարներով է որ հոգացուած են այնքան պէտքեր՝ այս ժողովուրդին մէջ: Եւ յետոյ, բոլոր տարագիրներն ալ կրած են տառապանքի դառնութիւնը, հետեւաբար կ'ըմբռնեն ուրիշին տառապանքը...

×

Հարցուցինք նախկին կամաւորներուն.

— Ինչո՞ւ սարքած էք այս պարահանդէսը, այնքան բացառիկ չքեղութեամբ, որ կը նշանակէ մեծագումար ծախք:

— Ամէն բանէ առաջ՝ բարոյական մտահոգութեամբ: Կ'ուզենք ճանչցնել մեր հասարակութիւնը, մերձեցում հաստատել եւ փարատել չատ մը թիւրիմացութիւններ: Հրաւիրած ենք մօտ երկու հարիւր բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, զինուորական եւ քաղաքային: Ա՛ւ հասարակ, սխալ գաղափարներ ունին մեր մասին: Կան Ֆրանսացիներ որ « սիտի »ներու հետ կը չփոթեն մեր տարագիրները: Ցետոյ, դիտէք անշուշտ, հետզհետէ կը դժուարանայ հայ աշխատաւորներուն վիճակը, իրրեւ հետեւանք տնտեսական տագնապի եւ գործազրկութեան: Անհրաժեշտ է նորոգել կապերը եւ հաստատել նոր կապեր: Շատ բան կը կորսնցնենք այս-կամ-այլ կերպով, մենք մեզ մոռցնելով: Այսօր քանի՞ հոգի կը յիշէ թէ մենք ալ արիւն թափած ենք ոչ միայն մեզի, այլ եւ մարդկութեան համար, Մեծ Պատերազմի բոլոր ճակատներուն վրայ, չէ թէ մենք ալ արիւն թափած ենք ոչ միայն մեզի, այլ եւ մարդկութեան համար, Մեծ Պատերազմի բոլոր ճակատներուն վրայ, թէ տուն – տեղ ունէինք, սակայն ցիրուցան եղանք աշխարհի անկրաւութեամբ, թէ ... Այս երեկոյթը մեր պատիւն է եւ մենք պէտք է նախանձախնդիր ըլլանք արժեցնելու զայն, օտար հիւրերուն առջեւ: Մենք ալ այս ճակատին վրայ կ'աշխատինք, միեւնոյն մտահոգութիւններով, — ամրապնդել մեր ինքնապաշտպանութիւնը: Երկկ պատերազմ էր, կուտեցանք: Այսօր, խաղաղութիւն կը վայելենք, բայց ի՞նչքան հոգեր ունինք որ սրտցաւ աշխատանք եւ կազմակերպութիւն կը պահանջեն: Մենք չենք սիրեր աղմուկ հանել, բայց գիտենք թէ կան գործեր որ մեր ուսերուն վրայ կ'իյնան: Ո՞վ պիտի կրնար արդարացնել իր մեկուսացումը, այս կացութեան առջեւ:

Եւ ո՞վ չպիտի ունենար խղճի խայթ մը, մինակ ձգելով աշխատողները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ «ՀՈՐՍ»ԵՐՈՒ ԴԱՇԻՆՔԸ

ՎԱՐՁԱՊԵՏ Պ. ՏԱԼԱՏԻԷԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Հինգշաբթի օր, երեսփ. ժողովին մէջ տեղի ունեցաւ այն մեծ վիճաբանութիւնը որուն կը սպասուէր երկար ատենէ ի վեր: Վարչապետ Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարար Պ. Փոլ Պոնքուր այս առթիւ պարզեցին կառավարութեան տեսակէտը՝ Մուսոլինի – Մաքտոնըլտ ծրագրի մասին, եւ վստահութեան քուէ ստացան, թէր ու դէմ վիճաբանութիւններէ յետոյ:

Տեղի անձկութեան պատճառով, կ'ամփոփենք վարչապետին ճառը, մանաւանդ որ օրը օրին հաղորդած ենք դահլիճին քաղաքականութեան դիմաւոր կէտերը:

Պ. Տալատիէ յայտնելէ յետոյ թէ այժմ ձեռքի տակ ունին բոլոր վաւերաթղթերը՝ Մաքտոնըլտ – Մուսոլինի ծրագրի մասին, չարունակեց.

*— Ֆրանսան հաւատարիմ կը մնայ այն ընդհանուր գաղափարներուն որոնք յառաջատուական եւ միասնական դինաթափութիւնը կը կապեն միջազգային ազդու հակակշռի մը կազմակերպման, որ էական տարրն է ապահովութեան: Աստիճանաբար կրճատել մեր սպառազինութիւնները, պայմանաւ որ ոչ ոք վերապինուի, հաստատել տեւական եւ ազդու հակակշիռ մը բոլոր ձեւերով, արհեստագիտական թէ ելմտական, ջնջել զէնքերու անհատական չինութիւնն ու վաճառումը, եւ, եթէ ուժգին դիմադրութեան հանդիպի այս ծրագիրը, ամէն պարագայի մէջ խիստ հսկողութեան ենթարկել, — ահա այն քաղաքականութիւնը զոր պիտի պաշտպանենք մինչեւ վերջը: Ահա թէ ինչու անկեղծ հասկցողութեամբ կ'ուսումնասիրենք բրիտանական ծրագիրը՝ սպառազինութեանց կրճատման մասին: Ինչ կը վերաբերի Պ. Մուսոլինիի ծրագրին, զայն ուսումնասիրեցինք լիակատար համակրանքով եւ խոր քննութեամբ: Այս առթիւ կատարուած խօսակցութիւններն ալ երեւան բերին տեսակէտներու մերձեցում մը: Եւ մենք յուշագրի մը մէջ ամփոփած ենք մեր տեսակէտները: Ինդիրը այն չէ որ կազմուի մեծ պետութեանց տեսչապետութիւն մը (տիրէգթուար) որուն կամքը պիտի պարտադրուի Եւրոպայի մնացեալ մասին, նոր Սրբազան Ջինակրութեան մը, աւելի փառասէր քան նախկինը որ հողային վերաքննութիւններ եւ սահմանադրութիւններու աւելի կամ նուազ լայն տեղափոխութիւններ պիտի վճռէ: Այդ փորձը պիտի ընդհարի ազդերու հաւատարութեան գաղափարին, որ քրիստոնական, աւելի ճիշդ ֆրանքեւիտալական միտք է: Պետութեանց հաւատարութիւնը կը տրամադրէ չահակից պետութեանց ընկերակցութիւնը բոլոր բնագաւառներու մէջ. կարելի չէ անոնց իրաւունքները փոփոխել առանց անոնց հաւատարութեան եւ առանց դիմելու Ազգերու Դաշնակցութեան: Զորս մեծ պետութեանց գործակցութիւնը բարեդէպ պիտի ըլլար եթէ, հեռու՝ արդէն կնքուած համաձայնութեանց խզումի մը ձեւն ունենալէ, ընդհակառակն ձգտէր իրականացնել զանոնք: Մօտքեր կան վերաքննութեան մասին ալ: Ի՞նչպիսի վերաքննութեան մասին է խնդիրը: Ո՞ր սահմանադրութիւններու մասին: Այս վերաքննութիւն բառը, որ յանկարծ մէջտեղ նետուեցաւ, չը՞ պիտի յարուցանէ միջազգային արդարութեան խնդիրներ, չը՞ պիտի արծարծէ ընչաքաղցութիւններ կամ ատելութիւններ: Չի՞ կրնար ըլլալ որ պատերազմի առաջնորդէ, խաղաղութեան դրօչին տակ: Ի՞նչպէս կարելի է մտածել թէ, 1933ի այս դարնան, երբ արձնցած են ազգայնական կիրքերը որ յաւէտ անհետացած կը համարուէին, մտահոգ եւ տանջահար ժողովուրդները խաղաղութիւն պիտի դատեն յանկարծ կերպարանափոխելով Եւրոպայի քարտէսը: Ֆրանսան ոչ ատելութիւն ունի, ոչ ալ երկիւղ: Անոր տեսակէտն այն է թէ միջազգային գործակցութիւնը կընայ հիմնուիլ միայն արդարութեան վրայ:

⁂ Պ. Ֆրանքլէն Պույեօն այս առթիւ ալ ճառ մը խօսեցաւ, պահանջելով որ կառավարութիւնը վճռապէս մերժէ դաշնադիրներու վերաքննութիւնը: « Ֆրանսան պէտք է ոտքի կանգնի եւ ըսէ, — Ո՛չ, վերաքննութիւն չենք ընդունիր. սակայն համար չէր որ սասը միլիոն մարդ սպաննուեցան » :

Մօտք առին նաեւ Պ. Էռիօ, Պ. Լէոն Պլում, Պ. Լուի Մարէն եւն.: վերաքննութեան մասին Պ. Էռիօ ըսաւ.

— Ես հաւատարիմ կը մնամ ժողովուրդներու ինքնորոշման սկզբունքին եւ կը կարծեմ թէ վերաքննութիւն մը կընայ ըլլալ միայն այն ատեն երբ կը պահանջուի հանրաքուէով: Գալով չորս մեծ պետութեանց դաշինքին, Ֆրանսայի համար պզտիկ ազգ չկայ. այլ կան միայն ժողովուրդներ որոնց բոլորին հանդէպ յարգանք ունինք:

Պ. Մաքսօնըլտ կը մեկնի ապրիլ 15ին

Անգլիոյ վարչապետը դէպ ի Ամերիկա ճամբայ կ'ելլէ ապրիլ 15ին: Կը հաստատուի թէ՝ նախագահ Րուզվելթ Ֆրանսան ալ հրաւիրած է մասնակցելու խորհրդակցութեանց: Հաւանական է որ Փարիզէն ղրկուի նախկին վարչապետ Պ. Էռիօն:

Ամերիկայի մէջ, Անգլիոյ վարչապետը պիտի ջանայ համաձայնութեան մը յանգիլ պատերազմական պարտքերու մասին, համաչափարհային անտեսական խորհրդաժողովէն առաջ: Կ'ըսուի թէ Ամերիկա նոր մօրաթորիում պիտի տայ Անգլիոյ, առնուն ձգելով յունիս 15ի մասնակցարին հատուցումը:

Համալսարանական ուսանողներու դասադուլը

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Փարիզի բոլոր համալսարանները փակուեցան, ուսանողները դասադուլ հռչակած ըլլալով: Ազգանշանը տուին իրաւագիտական համալսարանի ուսանողները, որոնց հետեւեցան միւսները: Ոստիկանութիւնը ժամանակին լուր առած ըլլալով, բռնած էր անցքերը, որպէս զի խռովութիւններ չծագին:

Հինգշաբթի առտու ուսանողները աղմկալի ցոյցեր կատարեցին, պոռալով – կանչելով Սէն – Միշէլի պողոտային վրայ եւ բժշկական ու դեղագործական համալսարաններուն առջեւ: Անոնք որ չափը կ'անցընէին, ոստիկանատուն կ'առաջնորդուէին եւ խուզարկութեան կ'ենթարկուէին: Կրթական նախարարութիւնը փակել տուաւ Սորպոնը եւ Իրաւագիտական համալսարանը: Ուսանողական միութիւնը յայտարարութեամբ մը բողոքեց այս կարգադրութեան, ինչպէս եւ ոստիկանական խստութեանց դէմ, յայտնելով թէ ուժգնօրէն պիտի շարունակէ պայքարը:

Բժշկական համալսարանին ուսանողներն ալ յայտարարութեամբ մը իրենց համակրանքը յայտնելով հանդերձ միւս ուսանողներուն, պատճառ չեն տեսներ դասադուլ հռչակելու եւ կը յանձնարարեն զգուշանալ անպատեհ ցոյցերէ:

Նոյն իմաստով յայտարարութիւն մը հրատարակեցին դեղագործական ուսանողները:

ՄԵՐ ԲԱԺԻՆԸ

— —

... Խմբագիր ՅԱՌԱՋԻ,

Լիոն. — Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան Լիոնի վարչութիւնը համաձորհուրդ Տէսիճի մասնաճիւղին հետ, որոշեց յանձնախումբ մը ընտրել, հանգանակութիւն մը կատարելու, Պէյրութի հրկիզեալներուն համար:

Ինչպէս ամէն Հայ, նոյնպէս մենք Բարձր Հայքցիներս, չէինք կրնար անտարբեր մնալ այսպիսի ազէտներու հանդէպ, քաղաքս ալ կրած ըլլալով մեր մորքին վրայ:

Տեսնելով Լիոնի պէս մեծ քաղաքի մը անտարբերութիւնը, փութացինք մենք մեր յոյսը չնսենալ այս առթիւ: Ուստի կը խնդրենք որ հանգիստ ձեր թերթի միջոցաւ սոյն գումարը, **360** ֆրանք, յատկացնել իր նպատակին:

Այստեղ պզտիկ ճշդում մը: Տէսիճի մէջ կատարուած հանգանակութեան եթէ չմասնակցեցաւ մեր մասնաճիւղը, պատճառը այս էր:—Որոշուած էր որ երկու էօյր Միութիւնները միասին գործեն, եթէ ոչ, մինչեւ հիմա Բարձր Հայքցիներս որ եւ է ազգային շարժումի հանդէպ անտարբեր չենք մնացած թէ՛ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս:

Ի դիմաց Հանգանակիչ Յանձնախումբի Շ. խաչատուրեան, Մկրտիչ Մնայեան:

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

28րդ ՑԱՆԿ

	Ֆր.
Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան Լիոնի եւ Տէսիճի մասնաճիւղերուն հանգանակութիւնը ..	360
Գումար	360
Ապրիլ 7ի գումարը	8007
ԸՆԴՀ. ԳՈՒՄԱՐ	8367

ՆՈՐ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ ԿԸ ՀԱՍՆԻՆ

« *Աղդակ* »ի մէջ կը կարդանք (30 մարտ) . —

Սրբազան Պապը, Արեւելեան Ս.Ժողովի միջոցաւ Պէյրութի աղէտեալներուն ի նպաստ յատկացուցած է 10 հազար ֆրանք եւս: Նախապէս ալ արդէն Ս. Բահանայապետը ղրկած էր 20 հազար ֆրանք:

Բաց ի այդ, Խնամատար Մարմինը շնորհակալութեամբ ստացած է հինգ հազար ֆրանք Փարիզի *ՅԱՌԱՋ* օրաթերթի խմբագրութենէն:

Խնամատար Մարմինը իր վերջին նիստին որոշած է անմիջապէս հրատարակութեան տալ իր գործունէութեան եւ հաշուական ամբողջական գործառնութեանց տեղեկագիրը: Որոշած է նաեւ աշխատանքներ տանիլ եւ նոր ձեռնարկներու մասին մտածել, անգործներու գործ հայթայթելու համար:

Կրնոպլի բանտարկեալներէն երեքին ազատուած

Կրնոպլէն մեր թղթակիցը կը հաղորդէ հետեւեալ. —

Բանտէն արձակուեցան ընկերներ Արմենակ Փափազեան, Աստուր Կիւրիճեան եւ Ղեւոնդ Թորոսեան, որոնք ձերբակալուած էին փետր. 18ի հանդէսը խանգարող « Հօկեի »ներու ցուցմունքով:

Բանտը կը մնայ միայն ընկ. Սարգիս Ղուկասեան:

Աշխատանքի թուղթ կը ճարէր, բռնուեցաւ

Ջեռնհաս իշխանութիւնը ճնշութիւն բացած է Աշխատանքի նախարարութեան մէկ պաշտօնատարին դէմ, որ աշխատանքի թուղթեր կը ճարէր օտարականներու:

Իտալածին մեքենագիտուհի մը գործազրկութեան նպաստ խնդրած ըլլալով, երեւան եկաւ որ իտալացի ներկիչ մը աշխատանքի նախարարութեան մէկ ներկի վարիչին կը յանձնարարէր օտար աշխատաւորներ, որոնք թուղթ կը ճարէին որոշ գումար մը ցնծալով: Ներկիչը հարցաքննուելով, խոստովանեցաւ թէ 1800 ֆրանք ստացած էր մեքենագիտուհիէն, զայն յանձնարարելու համար աշխատանքի նախարարութեան մէկ պաշտօնատարին: Յայտնեց թէ ուրիշ միջնորդութիւն չէ ըրած, բայց, աւելցուց թէ երկու հազար (?) ֆրանքի ճաշ մը տուած է պաշտօնատարին, իբրեւ շնորհակալութիւն ...

Այս յայտարարութեան վրայ, պաշտօնատարը հարցաքննուելով իր պետերուն կողմէ, խոստովանեցաւ թէ հինգ-վեց նպաստաւոր վկայութիւն տուած է զանազան դիմումներու որոնք պէտք է մերժուէին: Բայց պնդեց թէ այդ բոլորը կատարած է մարդասիրաբար, մեղմելով դիմողներուն տաժանելի կացութեան: Այս առթիւ յայտնեց թէ արդէն կախակայուած է իր վարչութեան կարգապահական խորհուրդին կողմէ, ինչ որ կը խորտակէ իր ապագան:

— Բայց ուժգնօրէն կը բողոքեմ կաշառակերութեան մեղադրանքին դէմ: Ես ինքզինքս ծախած չեմ մէկ ճաշի համար: Ես երբեմ մարդ գլուխ հազար ֆրանքի ճաշ ըրած չեմ: Ձիս ամբաստանող ներկիչին հետ հապճեպ ճաշ մը ըրած եմ նախարարութեան շրջակաները, ամիսներ առաջ: Բայց կը հրաւիրեմ որ ապացուցանեն իմ յանցապարտութիւնս:

Հարցաքննիչ դատաւորը բոլոր վկայութիւնները լսելէ յետոյ, այժմ կ'աշխատի ճշդել թէ նախարարութեան միւս մէկ պաշտօնեան ալ կը գտնուի՞ միեւնոյն ամբաստանութեան տակ:

Կասկածելի հետքեր՝ նոր դրամներուն վրայ

Տասը ֆրանքնոց արծաթ դրամներու հանի մը հատին վրայ կասկածելի հետքեր տեսնուած ըլլալով, խնդիրը փողերանոցի եւ Պանիֆ տը Ֆրանսի ուշադրութեան յանձնուած էր:

Երկու վարչութիւններն ալ կը յայտարարեն թէ կասկածելու ո՛րեւէ պատճառ չկայ եւ այդ հետքերը յառաջ եկած են մետաղի խառնուրդին անմաքրութենէն: Խառնուրդը հազարին 680 գուտ արծաթ է. այնպէս որ, նոր դրամը կաղապարէն ելած եւ ծեծուած ատեն, կրնայ աւելի կամ պակաս վրնասուած ըլլալ:

Գալով կեղծ դրամներուն, շատ դիւրին է զանազանել զանոնք, որովհետեւ, ոչ իրականներուն գիծերու յստակութիւնը ունին, ոչ նոյն հնչիւնը, ոչ ալ դիմացկունութիւնը:

Ամերիկացիներն կը խմեն ապրիլ 6ին ի վեր

Ապրիլ 6ի կէս գիշերին ամերիկեան 48 նահանգներէն 19ին մէջ վերջ գտաւ գինեհատութեան օրէնքը: Բոլոր ճաշարաններուն, պանդոկներուն եւ ակումբներուն մէջ մարդիկ ազատօրէն կը խմէին թեթեւ գինի եւ գարեջուր: Միայն հարիւրին 3·2 ալէոլ պարունակող ըմպելիներն արտօնուած են: Նիւ Եորքի մէջ կռնծել սկսան երէկ, ուրբաթ. որովհետեւ գարեջուրի հայթայթիչները ոչ-պատրաստ էին առտուան ժամը 6ին հրամցնել:

Կառավարութիւնը 25 միլիոն տոլար եկամուտ կը ապասէ ոգելից ըմպելիներու վաճառման տուրէն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության 1991 թ. հոկտեմբերի 16-ի նիստում քննարկվեց Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հարցը՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահի պաշտոնից ազատելու մասին:

Հիմք ընդունելով Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի դիմումը՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահությունը որոշում է.

1. Ազատել Լևոն Տեր-Պետրոսյանին Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահի պաշտոնից:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում ընդունման պահից:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահ Լ. ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության քարտուղար Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Երևան, 16 հոկտեմբերի, 1991 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության 1991 թ. հոկտեմբերի 16-ի նիստում քննարկվեց Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հարցը՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահի պաշտոնից ազատելու մասին:

Հիմք ընդունելով Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի դիմումը՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահությունը որոշում է.

1. Ազատել Լևոն Տեր-Պետրոսյանին Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահի պաշտոնից:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում ընդունման պահից:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահ Լ. ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության քարտուղար Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Երևան, 16 հոկտեմբերի, 1991 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության 1991 թ. հոկտեմբերի 16-ի նիստում քննարկվեց Հայկական Սովետական Հանրապետության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հարցը՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության նախագահի պաշտոնից ազատելու մասին:

Հիմք ընդունելով Հայկական Սովետական Հանրապետության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի դիմումը՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահությունը որոշում է.

1. Ազատել Լևոն Տեր-Պետրոսյանին Հայկական Սովետական Հանրապետ

ԳՑՏԻ ՏՈՒԿՐ

(ԱՆՈՒՆՆԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԱՌԴ. 1908)

Գ. ՏԵՍՈՒՉԸ

Խոսքէ, Մելիք, Նորէն, Յիսուս

Ա. Գործակատար

ՄԵԼԻՔ. — Էրմո՛, Գիմուհի, քա— ռասիրտ, Գիմուհի, ինչո՞ւ ես ինձ ատում։

Ա. ՅԱՒԱԾ. — Ես չեմ ատում քեզ, Մելիք, ես միայն կ՚ուզեմ, որ դուն ինձ սիրես։

ՄԵԼԻՔ. — Ինչպե՞ս սիրեմ, երբ դուն ինձ չես սիրում։

Ա. ՅԱՒԱԾ. — Ես քեզ կը սիրեմ, երբ դուն ինձ սիրես։

ՄԵԼԻՔ. — Ինչպե՞ս կրնամ քեզ սիրել

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Բարձր հովանաւորութեամբ՝ ***Maréchal PETAIN****ի*

ՆԱԽԿԻՆ ԸՆԴՀ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ (Ընդհ. պատերազմի միջոցին) *ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ*

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21,30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

George V. *շէհղ արահետուն մէջ* **31, Ave. George V.**

Գեղարուեստական բաժին՝ սիրայօժար մասնակցութեամբ ՀԱՅ և ՕՏԱՐ արուեստագէտներու

եւ ղեկավարութեամբ՝ Պ. **MAX MAXUDIAN***ի —*

1.— MlleJEANNE HÉLIN BLING եւ իր խաղակիցը M. PEPPINO (Gasino de Paris էն). 2.— Mlle GUITTAR (Casino de Paris էն). 3.— TRIO-GOMEZի խումբը (Casino de Paris էն). 4.— JEAN MARSAC (Cabaret Coucouի Տնօրէնը). 5.— Վաճառի պարուհի Mme APRAMOVA իր հնդկական պարերով. 6.— Mr. OSCAR ALOUAN հռչակաւոր կիթառով։

*Ներկայ օրիորդներէն պիտի ընտրուի Միութեան «***Madelon***»ը իր երկու պատուոյ օրիորդներով։*

երկու նուագախումբ **Manuel Pizzaro***ի ներկայութեամբ։*

Cotillons – Attractions ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ՊԻՒՖԷ

ՄՈՒՏՔ 25 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ, 51, Mr. Le Prince. Գրատուն ՄԻՐՀԱՏԵԱՆ, 36 rue Montholon, եւ դերձակ Պ. ՏԱՐԱԵԱՆի մօտ 44, rue Lafayette.

ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Միջհայրենակցական ցանձնախումբին կողմէ

ի նպաստ պէյրութի աղետեալներուն

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30Ի ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՒԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Danton, ՄԷՔՐՕ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

ԿԸ ՄՕՍԻՆ Պ. Պ. Ահարոնեան, Լ. Բաշալեան եւ ուրիշներ։

Պիտի երգեն ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

« Սիփան » երգչախումբը, լիակատար կազմով եւ իր լաւագոյն երգացանկովը

Տիկին ԱՊՐԱՄՈՎԱ իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ

Պիտի արտասանեն Պր. Պր. Մ. ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ եւ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ ԼԷՕՆ ՅԱՐՈՒԹ եւ ուրիշներ։

Հայուհիներու խումբ մը, հայկական տարազներով, պիտի պարէ

Տոմսերը կը ծախուին սովորական տեղերը։ Գինն՝ 15, 10 եւ 5 Ֆր.

Ռուսական ներածումները արգիլուած

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովը երբորդ ընթերցումով եւ 41ի դէմ 291 ձայնով քուէարկեց այն օրինագիծը, որով կ'արգիլուին ռուսական ներածումները։

Վիճաբանութեանց պահուն, կառավարութիւնը հաւաստեց թէ օրէնքը ենթք ամիսէն առելի ուժ չպիտի ունենայ, եթէ խորհրդարանը նոր որոշում մը չտայ։ Արտաքին նախարարը յետոյ բացատրեց որ խորհրդային իշխանութիւնը բարեփոխէ իր ընթացքը, որպէս զի յաջորդաբար գործադրել այս լիազօրութիւնը։

Մոսկուայէն կը գրեն թէ կեղը. կոմիտէն ժողով գումարեց եւ չորս ժամ զբաղեցաւ Անգլիոյ բռնած դիրքով։ Սառնը յանձնարարած է չընել որ եւ է բան որ կրնայ ծանրացնել մթնոլորտը։

ՍԻԹՐՕԷՆԸ ՓԱԿՈՒԱԾ ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 18

Թերքերը կը գրեն թէ Սիթրօէնի վարչութիւնը որոշած է գործարանները փակել մինչեւ ապրիլ 18։ Ոստիկանութիւնը կը հսկէ բոլոր գործարաններուն շրջակաները։ Պ. Սիթրօէն յայտնած է թէ պատրաստ է ընդունելու բանուորներուն պատուիրակութիւնները։

Թատերական ներկայացում Տհսիլի մէջ

կազմակերպած՝ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ղեկավարութեամբ՝ դերասան Ն. ԳԱԶԱԶԻ

եւ մասնակցութեամբ Լիոնի եւ Տէսինի կարող ուժերու

Կը ներկայացուի **ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ**

Վաղը կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին՝ Հ. Յ. Դ. *ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏԱՆ* մէջ

Թատերական ներկայացում

Հ. Յ. Դ. ՊՈՒՀՎԱՐ ՕՏՏՈՅ ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ՎԻՄԱՄԵԱՆ ԱՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՀԻՆԳ 3ին

Սալոն Վէնսանի Թատերասրահին մէջ,

120A Chemin de la Madrague - Ville

Կը ներկայացուի՝ **ԱՐՇԱԿ Բ.**

Տոմսերու գիներ՝ 5 եւ 3 ֆր.։ 7 տարեկանէ վեր տղոց մուտքը 2 ֆր.։

Դպրոցական հանդէս Պէլվիլի մէջ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հայ լեզուի դասընթացքներուն հետեւող փոքրիկներու կողմէ

Վաղը, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Մ. ՄԱՐԹԷՆի հանդիսասրահը, *120*, Bld. de Belleville. Paris 20

Կը հրաւիրուի փարիզի, եւ մանաւորապէս պելվիլի կրթասէր հայութիւնը։

Մուտքը՝ ազատ է։ Հանգանակութիւն չկայ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ (Գիշեր մը Արեւելքի մէջ)

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9.30Ի

Salon Massilia*ի շէհղ արահետուն մէջ*

Bal Attractions Cotillons Wonder Jazz

Ձոխ պիւֆէ Միութեան սպասարկութեամբ եւ սովորական գիներով

առանց որ եւ է յաւելումի։

ՇԱՆՕԹ.— Եթէ կ'ուզէք չափաւոր ծախքով հաճելի գիշեր մը անցընել, մի փախցնէք այս առիթը որ տարին մէկ անգամ կը պատահի եւ ամէն բաղդատութենէ վեր է։

Ներկայանալի արտաքին։ *Մուտք՝ Տիկ. 10 ֆր. Այրեր 15 ֆր.*

Տօքթ. ՄԵՍԱՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2-6 կիրակի եւ ջօն օրեր 10-12

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Հասնելու միջոցներ՝ Gare St. Lazare. Մէթրօ՝ Place Clichy եւ Liège

Quartier Latinի ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Maison VARTERESSIAN

1 bis rue Hautefeuille, Paris (6). Métro: St. Michel

Զանկի առթիւ ստացած ենք Արեւելեան թարմ եւ ընտիր նպաստներ։

Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր անարատ օղին եւ անարատ իւղով պատրաստուած թարմ չէօրէքները։

Ըլլելեցէք անգամ մը եւ մեր ճնայուն յաճախորդը պիտի դառնաք։

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿ

Maison KEVORKIAN

կարուիլին վկայուած է Rue de la Paixի մեծ տուներէն։

33, Rue des POISSONNIERS. *Métro՝* Château Rouge et Barbès

կը կարենք sur mesure կանացի ամէն տեսակ հագուստներ haute couture մօտէներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով։

Մուշտակի եւ bonnetterieի ձոխ պահեստ։

Ճնտեսական տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ։

Ձեր տունը, խանութը ենյլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք մասնագէտ եւ ճանրածանօթ ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)

Tél. Entrepôt 17-65

Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով զարդարումը։

Խնամուած աշխատանք։ Նպաստաւոր գին։

Հայ ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի։ Ջեղչտու պայմաններ։

ՀԱՅ ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Խ. ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ

2 Rue de la GHARBONNIÈRES. Métro: Chapelle & Barbès

կը պատրաստենք sur mesure մուշտակներ եւ կը կատարենք նորոգութիւններ։ Համաձայն եղանակի մուշտակներու ձոխ մներք։

Ընինք նաեւ դերձակութեան մասնաճիւղ մը, չափաւոր գին (280 ֆրանքէն սկսեալ) եւ խնամուած աշխատանք։

Անգլիական եւ տեղական կերպասներու ձոխ մներիք։

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ. **Յ. Յ. Դ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ** *արտակարգ Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ, ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ, ՕԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ կոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին,* Société Savantes, D *սրահին մէջ, 8 rue Danton՝ Մէթրօ՝ Սէն Միշէլ։*

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. «Իշխան» Ընթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը Կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընթացիկ հարցեր։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8իշտ 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Բացակաները նկատի կ'առնուին։

ՍԷՆ ՄԱՐԿՐԻԹԻ (Մարսէյլ) Համազասպ ենթակոմիտէէ ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Բիւժէն - Սիհր - Արժանի ջաթա - Շաօի խումբի դասախոսական ժողովը վաղը Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սովորական հաւաքատեղին։ Կը դասախոսէ ընկեր Ե. Ա. ԹԵՐՋԵԱՆ։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ՆԱԶԿԱԶԱՐԴԻ ԱՌԹԻԻ

ԱՅՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ին

ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

26, RUE TROYON, SÈVRES

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի՝ Օր. ԳՈՇԵԱՆ

կը ներկայացուի

ՏԱՐԵՐԲԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԸ (տրամ) եւ ՏԻԿԻՆԸ ԿՐ ՆՆԶԷ (գաւեշտ)

խմբերգ, արտասանութիւն, նուագ, մեներգ (Տ. ՏՒՐՏՒՐԵԱՆ)

Հայկական եւ ռուսական սպարեր, նաեւ խաղեր Հայ Արենուշներու կողմէ

Մուտք 5 եւ 7 ֆրանք։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՄԱՆԲ

Նիմ, Ն. Փ. — 140։

Լիոն, Ա. Տ. — 35։

Մարսէյլ, ԳՈՐԾ. — 855։

Էմս, ԱԻ. ԵՂԲ. — 20։

Փարիզ (5), Պ. Ձ. — 70։

Մօնմօրանսի, ՏԻԿ. Ա. Շ. — 35։

Նէօյեի, ԻՇԽ. Ա. — 35։

Պերլին, Տօքթ. Գ.— 100։

Ռրիւսս, Գ. Խ. — 35։

Ռուէսէ Վասէ, Ց. Պ.— 70։

ՀՐԱՒԷՐ

Փարիզի Կէյվէի Շրջ. Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Ֆլորիա ճաշարանին վերնայարկը, 61, rue Mr. le Prince, Métro Odéon՝ Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։ Կը հրաւիրուին Փարիզ եւ շրջանները բնակող արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած բոլոր հայրենակիցները։

Զ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ. **Յ. Յ. Դ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ** *արտակարգ Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ, ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ, ՕԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ կոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին,* Société Savantes, D *սրահին մէջ, 8 rue Danton՝ Մէթրօ՝ Սէն Միշէլ։*

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. «Իշխան» Ընթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը Կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընթացիկ հարցեր։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8իշտ 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Բացակաները նկատի կ'առնուին։

ՍԷՆ ՄԱՐԿՐԻԹԻ (Մարսէյլ) Համազասպ ենթակոմիտէէ ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Բիւժէն - Սիհր - Արժանի ջաթա - Շաօի խումբի դասախոսական ժողովը վաղը Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սովորական հաւաքատեղին։ Կը դասախոսէ ընկեր Ե. Ա. ԹԵՐՋԵԱՆ։

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԼՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻ ՊԱՐԳԵՒ

— Բայց հանրութիւնը՝ ինքը ի՞նչ կարծիք ունի. կրցա՞ք անոր հետ չիման մէջ գտնուիլ։

— Այս իրիկուն հանրային պարտէզին մէջ մէկու մը հետ կը խօսէի. խեղճ երեւոյթով մարդ մըն էր. « Ի՞նչ կը խորհիք Ձորս Արդարներու խնդրին մասին », հարցուցի իրեն. « Շատ զարմանալի է, կը կարծէ՞ք որ բան մը կայ խակապէս », պատասխանեց մարդը։ Ահաւասիկ հանրութեան կարծիքը ։

Մտահոգութիւնը պատած էր ոստիկանական շրջանակները։ Բայց արտաւոյր իրարանցում ու ոգեւորութիւն կը տիրէր Ֆլիթ Սթրիթի մէջ՝ թերթերու խմբագրատուներէն ներս։

Մե՛ծ էր լուրը իսկապէս. լուր մը որ կրնային հրատարակել դոյզ սխալներու վրայ, չողչողուն խորագիրներու տակ. ծանուցումնե՛ր, լուսանկարնե՛ր, վիճակագրութիւննե՛ր ձեր ուզածին չափ ...

— Մաֆիա՞ն է ոճրագործը, հարցուց « Գիտաւոր » թերթը եւ աշխատեցաւ ապացուցանել։

« Երեկոյ » թերթը, որուն խմբագրականները վաթսունական թուականները կը յիշեցնեն, արեան վրէժի վերագրեց դէպքը եւ « Բոլսիքացի Եղբայրները » խորագրով հաղորդեց լուրը։

Իսկ « Ձայնարձակ » անօրինակ խանդավառութիւնով իւրացուց Ձորս Արդարներու խնդիրը եւ էջերով մանրամասնութիւն հրատարակեց անոնց վնասակար գործունէութեան մասին։ Փոչոտ թղթածրարներէն դուռ ու հրատարակեց տասնըվեց ոճիրներուն պատմութիւնները, ինչպէս նաեւ դահերուն կենսագրականները։ Պատմեց թէ ինչ նկարագիրներու տէր մարդիկ էին անոնք, առանց, ոակայն, արդարացնելու կատարուած մարդասպանութիւնները։

Խմբագրութիւնը զգուշութեամբ նըկատի առաւ թերթին ուղարկուած բազմաթիւ թղթակցութիւնները։« Դահիճին » տիտղոսին արժանացած լրագիր մը պարտաւոր է աւելի խոհեմ ըլլալ քան իր չափաւոր մրցակիցները։ Լրագրական ասպարէզին մէջ հաղուագէտ է որ կիսկատար սուտ մը երեւան հանուի. բայց հետաքրքրաշարժ չափազանցութիւն մը ինքզինքը կը մատնէ չուտով։

Եւ ի՛նչ դրուագներ, ի՛նչ պատմութիւններ խմբագրատուն կը հասնէին Անգլիոյ ամէն կողմէն։ Կարծես ամէն պատահական թղթակից կամ նօթեր առնելու սովորութիւն ունեցող ամէն դրոց – բրոց մարդ յանկարծ յիշած ըլլար թէ ինք մանրամասն էր այդ Ձորս Արդարներուն։

— Երբ Իտալիա էի, կը դրէր ստորագրած ըլլալ այդ մարդիկը, կը դրէր ուրիշ հեղինակ մը՝ Գոլինս անունով։

— Ո՞վ է այս Գոլինս կոչուած արարածը, հարցուց խմբագրապետը իր օգնականին։

— Սիւնակ լեցնող մը, պատասխանեց օգնականը, հասկցնելով թէ այդ թափթփուքը լրագրական ասպարէզին խակ բարձրացած չէր դեռ. ոճիր – արկածի լրարեր մը որ վերջերս սկսեր է դրականութիւն ընել ...

Խմբագրատուն հասնող ամէն հետաքրքիր կը պարունակէր ակնարկ մը մօտալուտ ողբերգութեան մասին։ Ոստիկանական տեսանկիւններուն մէջ տեսնուած դաւերն անգամ անուղղակի կապ ունէին յանախ այս խնդրին հետ։ Ձերբակալուած գինովին արդարացումն էր ան։

— Իմ երախտս չատ բարի է, ըսաւ մայր մը դատաւորին՝ արդարացնելու համար իր տղան որ ոստիկանատան տարեր էին։ այդ Ձորս Օտարականներու պատմութիւնը կարդալով խենդեցաւ ...

Ու դատաւորը ներողամիտ գտնուեցաւ ...

Ձորս Արդարներու դաւադրութիւնով ամէնէն աւելի չահագրգռուած անձը՝ Սըր Ֆիլիփ Րէյմըն՝ բոլորովին անտարբեր կ'երեւար։

Տեսակցութիւն չտուաւ ոչ ոքի. չուզեց անդրադառնալ սպանութեան մը կարեւորութեան նոյն իսկ վարչապետին հետ։ Ի պատասխան երկրին չորս կողմէն հասնող դնահատական դրուատեանց, յայտարարութիւն մը դրաւ « Մորնինկ Փոսթ »ի մէջ եւ խնդրեց հանրութենէն որ հանդիստ ձգեն զինքը ։

Մորհեցաւ նոյն իսկ այդ յայտարարութեան վրայ աւելցնել օրինագիծը խորհրդարանին ներկայացնելու իր վճռական որոշման լուրը, բայց յարմար սեպեց խուսափիլ այդ թատերական չարժածեւէն։

Սըր Ֆիլիփ չատ բարեացակամ էր գաղտնի ոստիկան Ֆալմըթհի հետ ուրուն յանձնուած էր արտաքին նախարարը պաշտպանելու գործը։ Ոստիկանը կրցաւ երբեմն նշմարել սարսափը որուն մատնուած էր մահուան սպառնալիքին տակ ապրող այդ մարդը։

— Վատանդ մը կա՞յ, հարցուց խարարը ո՛չ թէ մէկ, այլ քանի մը հոգի։

Գաղտնի ոստիկանը խրախուսող պատասխաններով ապահովութիւն տուաւ անոր։ Եւ յետոյ խորհեցաւ ինքնիրեն.

— Ինչո՞ւ վախցնեմ մէկը որ արդէն սկսած է սարսափիլ մահէն։ Եթէ բան մը չպատահի, պիտի հասկնայ որ ինք մտատութիւնը ըսեր եմ իրեն. իսկ թէ ... բայց այն ատեն ոստիկանութիւնս հատատեալ ուժի չպիտի նեղնայ ...

Նախարարը ուսումնասիրութիւնը հետաքրքիր նիւթ մըն էր ոստիկանի համար, որովհետեւ Սըր Ֆիլիփ խորամանկ մարդ մըն էր, անգամ մը տեսնելով ոստիկանին ապշահար նայուածքը, ըսաւ անոր.

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուքներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 9 ԱՊՐԻԼ 1933 — 9 Avril 1933

ՅՐԿ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2159 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԱՆՁԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ»

—o—o—

Անողոք, ընդվզեցուցիչ իրականութիւն մը այս բառը գործածել կուտայ Փարիզի ոստիկաւոր պաշտօնաթերթին:

Արդարեւ, կատարեալ ողբ ու կոծ՝ ոստիկաւոր օրկանին վերջին երկու խմբագրականները:

Երբ գաւնակցական որ եւ է թերթ պարտականութիւն կը սեպէ ուշադրութեան յանձնել տարագիր բազմութիւններուն կացութիւնը եւ պատասխանատուութեան կանչել Երեւանի վարիչները, ոստիկաւորները կը փրփրին եւ սարէն – ձորէն հէքեաթներ կը պատմեն:

Երբ, միեւնոյն մտահոգութեամբ, կ'առաջարկուի կազմակերպել գաղութները, որպէսզի կարենան աւելի ամրապնդել իրենց ազգային, ընկերային եւ տնտեսական ինքնապաշտպանութիւնը, ոստիկաւորները կա՛մ քմծիծաղ մը կ'արձակեն, եւ կամ կը ճղնին արհեստական արգելքներ յարուցանել:

Եւ ահաւասիկ չոր ու ցամաք լուր մը պատճառ կ'ըլլայ որ՝ փարիզի ոստիկաւոր պաշտօնաթերթը արթննայ եւ խոստովանի թէ անտանելի կացութեան մը մատնուած են կարգ մը գաղութներ, իսկ մենք՝ «հայմաթլոս»ներս՝ վարակուած ենք հաւաքական անձարակութեամբ...

Ի՞նչ է պատահեր:

Բարեգործականը դիմած էր Երեւան, խնդրելով որ այս տարի մաս մը գաղթականներ ընդունուին Սուրիոյ շրջանէն:

— «Այսօր տեղեկացանք Բարեգործականի գրասենեակէն թէ՝ Երեւանէն ստացուած է եղած դիմումին պատասխանը, որով կը հաղորդուի թէ կարելի պիտի չըլլայ այս տարի գաղթական ընդունիլ Սուրիայէն կամ ուրիշ տեղերէ, որովհետեւ արտասահմանէն չեղաւ սպասուած օժանդակութիւնը ի նպաստ բնակարաններու պատրաստութեան»: («*Ազատայ*», 8 *ապրիլ*):

Եւ ողբ ու կոծ: Նախ անոր համար որ՝ «չուտով կը լրանայ երկու տարին», ներգաղթի յայտարարութենէն ի վեր, «բայց այդ տասահմանը բառին բուն նշանակութեամբ բան մը չըըսաւ այս մասին»:

— «Բազմաթիւ առիթներով կրկնուեցաւ այն իրաղութիւնը թէ՝ արտասահմանի մէջ գոյացած գումարին հնգապատիկ արժէքով կարելի պիտի ըլլայ Հայաստանի մէջ բնակարաններ շինել, բայց անօգուտ: Նոյնիսկ 3—400,000 ֆրանքի գումար մը կարելի չեղաւ գոյացնել: Ճիշդ է, այս վերջին շրջանին ֆրանքի գումար մը կարելի չեղաւ գոյացնել: Ճիշդ է, այս վերջին շրջանին ֆրանքի գումարը մօտ երկու միլիոն ֆրանքի գումար մը փոխադրեց Հայաստան, բայց անոնք գացին իրենց նախորոշեալ նպատակին,— Նուպարաշէնին եւն.: Յատկապէս բնակարաններու շինութեան համար եղած բոլոր կոչերը մնացին առանց պատասխանի»:

Ողբ ու կոծ նաեւ անոր համար որ, պիտի սաստկանայ կարգ մը գաղութներու թշուառութիւնը:

Ներգաղթ չկայ այս տարի: Հետեւաբար:

— «... Հայ գաղութները պիտի պարտաւորուին հաց եւ գործ հայթայթել հազարաւոր կարօտեալներու, մինչեւ որ համաշխարհային այս տնտեսական տագնապը անցնի... մինչեւ որ Լիբանանի, Սուրիոյ, Յունաստանի եւ Իրաքի մը մեր բոլոր գաղութներու մէջ անգործութեան մատնուած բազմութիւնները մաս մը սովածութենէ, խեղճութենէ եւ զանազան հիւանդութիւններէ մաշելով մեռնին... եւ միւսները ալ հացի եւ գործի նամբայ գտնեն...

... Ուրեմն, պէտք պիտի ըլլայ ամէն գաղութի մէջ կազմելու յանձնախումբեր, որպէսզի շարունակեն հանգանակութիւնը եւ տեւականացնեն օգնութեան գործը...

Այո, ցորչափ ներգաղթի կարաւաններ չեն կազմուած, միակ ելքի նամբան այդ կը մնայ.— կոչ, ճիչ, իրարանցում, միջադէպեր, ծայրայեղութիւններ, մուրացկանութիւն եւ փշրանքներու ռդորմութիւն: Միեւնոյն ցաւը: Միեւնոյն հաւաքական անձարակութիւնը»:

×

Եթէ այս բոլորը բանաստեղծութիւն կամ կոկորդիլոսի արցունք չեն, ապա ուրեմն խմասո մը ունին:

Մենք յաճախ վիճեր ենք ոստիկաւորներուն, եւ առհասարակ Հ. Հայաստանի «անկաշառ բարեկամները»ուն հետ, ապացուցանելու համար թէ՝ նոյն իսկ ներգաղթի յարատեւութեան պարագային, գաղութները պէտք ունին ներքին ամուր, կեդրոնացեալ կազմակերպութեան մը: Ոչ միայն ներգաղթը դիւրացնելու, այլ եւ մնացեալներուն հոգատարութիւնը, պահպանումը ապահովելու համար:

Մեր փոքրոգի հակառակորդներուն ոտքը դեռնէն կարեցաւ, երբ Հայաստանի «վարչապետ»ը տրամադրութիւն կը յայտնէր հետզհետէ մինչեւ 30,000, նոյն իսկ 100,000 տարագիրները ընդունելու: (Պայմանաւ որ, գաղութները հոգան ճամբորդութեան եւ բնակարաններու շինութեան ծախքերը):

Եթէ առարկէք թէ պետական միջոցներու կը կարօտի նոյն իսկ տասը հազարի ներգաղթը, մարդիկ մէկ պատասխան ունէին, — Դուք թիւնամի էք ներգաղթին:

Պէտք եղաւ որ, երկու տարուան չընդալից «ոչքամ»ներէն յետոյ, Երեւան հազիւ 7500 — 8000 հոգի ընդունի եւ դուռները փակէ, որպէս զի «բարեկամները» խելքի գան ու հառաչեն: Որպէս զի ողբան թէ «գործնական քայլեր չեն տեսնուիր», թէ «ներգաղթը պիտի չըլլայ այս տարի», թէ անճար բազմութիւնները պիտի հալին «սովածութենէ, խեղճութենէ եւ զանազան հիւանդութիւններէ մաշելով»...

Այսինքն, «հաւաքական անճարակութիւն», որուն ահազանդը անդադար կը հնչէ այս էջերէն, թերթին հիմնարկութենէն ի վեր:

Շնորհակա՛լ ըլլանք, նորէն, որ ոստիկաւոր պաշտօնաթերթը գտնէ մէկ անգամ — թերեւս անզգալաբար — մատը վէրքին վրայ կը դնէ:

Այլ ալ բարենշան է, «հաւաքական անճարակութեան» դարմանները փնտռելու տեսակէտէն:

Պայմանաւ որ, անշուշտ, նորէն հէքեաթ չպատմեն եւ բարեհաճին քաղքել կլոր սեղանի մը շուրջը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻՆԳ ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱ ՀՐԱՒԻՐՈՒԵՑԱՆ

Կը թուի թէ նախագահ Ռուզվէլթ չուզեր չարունակել չգիտ մեկուսացման այն քաղաքականութիւնը, որ կը տիրէր տարիներէ ի վեր եւ որ մասնաւորապէս չեշտուեցաւ նախագահ Հարտինկի օրով:

Գրած էինք թէ Պ. Ռուզվէլթ Ամերիկա հրաւիրած է Անգլիոյ վարչապետը, որ ճամբայ կ'ելլէ ապրիլ 15ին: Նախագահը հրաւիրած է նաեւ Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ վարչապետները, — Պ. Պ. Տալատիէ, Մուսոլինի եւ Հիթլէր: Հրաւէրին մէջ կ'ըսուի որ կրնան լիազօր ներկայացուցիչներ ղրկել, եթէ իրենք չուզեն հեռանալ իրենց երկիրներէն: Հրաւիրուած է նաեւ Ճափոնը:

Ֆրանսայի վարչապետը չափազանց զբաղած ըլլալով, կ'ուզէ ղրկել Պ. Էռիօն: Նախկին վարչապետը տրամադիր կ'երեւայ, բայց տակաւին վերջնական պատասխան տուած չէ: Հիթլէր կ'ուզէ ղրկել Տոքթ. Լուիթպէրը, որ արդէն Ուաշինկթընի դեսպան նշանակուած է:

Նախագահ Ռուզվէլթ ամէնէն աւելի կը հետաքրքրուի տնտեսական խնդիրներով, եւ այս խորհրդակցութիւնը սարքած է իրեն նախապատրաստութիւն տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողովին: Իրազեկները կ'ըսեն թէ Պ. Ռուզվէլթ հաւաքական ժողով մը կազմելէ աւելի, կ'ուզէ զատ զատ խորհրդակցիլ հինգ մեծ պետութեանց լիազօրներուն հետ: Այս առթիւ, պիտի յայտնէ թէ Ամերիկան պատրաստ է հարիւրին տասը զեղչելու մաքսատուրքերը, փոխադարձաբար զիջումներ ստանալու պայմանով:

Որոշուած է խորհրդակցութիւններ կատարել նաեւ միւս պետութեանց հետ, առանց մասնաւոր պատուիրակութիւններ հրաւիրելու: Մեծ պետութեանց հետ հրաւիրուած է միայն Ֆաշիստան:

Միաձոյլ եւ միահեծան Գերմանիա

—o—o—

ՀԻԹԼԷՐ ՄԱՐԶՊԱՆՆԵՐ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՑ

Հետզհետէ մէջտեղ հանելով իր ծրագիրները, Հիթլէր ապրիլ 7էն ի վեր կեդրոնական կառավարութեան թաթին տակ առաւ Գերմանիոյ բաղկացուցիչ պետութիւնները: Նախաընտրական խորհուրդը վաւերացուց օրէնք մը, որուն համաձայն նահանգապետներ կամ մարզպաններ (Շթաթհալթէր) պիտի նշանակուին բոլոր դաշնակից պետութեանց մէջ, բայց ի Փրուսիայէն: Այս նահանգապետները ունին հետեւեալ իրաւասութիւնները.—

1) Կը նշանակեն կամ կ'արձակեն քաղկացուցիչ պետութեանց նախագահները (նախապէս թագաւոր կամ իշխան), եւ, անոնց առաջարկութեամբ, կառավարութեան միւս անդամները:

2) Կը լուծեն այդ պետութեանց կառավարութիւնները եւ նոր ընտրութիւններ կը նշանակեն, համաձայն կեդրոնացման օրէնքին:

3) Պետական օրէնքներ կը մշակեն եւ կը հաչակեն:

4) Դաշնակից պետութեանց կառավարութիւններուն առաջարկով, կը նշանակեն եւ կ'արձակեն պաշտօնատարները եւ դատաւորները, եթէ այդ անուանումները կախում ունին կառավարութենէն:

5) Իրաւունք ունին ներում շնորհելու:

Նահանգապետը կրնայ սահմանել երկրին կառավարութեան նախաձեռնութիւնը, բայց չի կրնար անդամ ըլլալ այդ կառավարութեան: Պէտք է պատկանի այն երկրին ուր կը պաշտօնավարէ: Պաշտօնավարութեան որոշ պայմանաժամ ունենալով հանդերձ, կրնայ եւս կանչուիլ որ եւ է ատեն, հանրապետութեան նախագահին կողմէ, վարչապետին առաջարկութեամբ եւ ենթարկուիլ 1830 մարտ 27ի օրէնքին, որ կը վերաբերի նախարարներուն: Իր թոշակը պիտի վճարուի կեդրոնական կառավարութեան կողմէ: Տեղական Երեսփ. ժողովները չեն կրնար անվստահութիւն յայտնել չրջանային կառավարութեան պետին եւ անդամներուն դէմ: Փրուսիոյ մէջ, վարչապետը ինք պիտի սահմանադրութեանց այն յօդուածները որ կը հակասեն նոր կարգադրութեան: Բուն Գերմանիոյ կառավարութեան անդամները միեւնոյն ատեն կրնան անդամ ըլլալ Փրուսիոյ կառավարութեան:

Այս անօրինութեամբ, Հիթլէր խաչ կը քաշէ Գերմանիոյ հազար տարուան պատմութեան վրայ: 1933 ապրիլ 7էն սկսեալ, Գերմանիան կը կազմէ միաձոյլ պետութիւն մը, ուր տեղական առանձնաշնորհները որ եւ է դեր չեն կրնար կատարել:

Թերթերը իրաւամբ դիտել կուտան թէ՝ Հիթլէր այս կարգադրութեամբ կը լրացնէ Պիսմարքի ծրագիրը, — միաձոյլ եւ միահեծան Գերմանիա:

Հայկական պայքարը կը շարունակուի

—o—o—

«ՅԵՂԱՑԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ»

Առեւտրական պոյքոթը դադրեցաւ Գերմանիոյ մէջ, բայց հակահրէական պայքարը կը շարունակուի մեթոտիկ աշխատանքներով: Գերմանիոյ փաստաբաններու եւ ծօտարներու ընկերակցութիւնը նամակ մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ 40,000 պաշտօնեաներու կէսը կ'աշխատին հրեայ փաստաբաններու հետ: Արդ, այս վերջիններուն դէմ եղած տնօրինութեանց հետեւանքով, այդ պաշտօնեաները նամբուած են, մատնուելով անօգութեան:

Պերլինի փաստաբաններու սենեակին պետական լիազօրը յայտարարեց թէ՝ այսուհետեւ միայն 35 հրեայ փաստաբաններ կրնան պաշտօն վարել: Մինչեւ հիմա միայն Պերլինի մէջ հրեայ փաստաբաններուն թիւն էր 2500, համագումար 3500ի վրայ:

*** Թուրինկէնի Երեսփ. ժողովին նախագահը յայտարարեց թէ՝ օրինագիծ մը կը մշակուի, որուն համաձայն պիտի արգիլուի Գերմանացիներու ամուսնութիւնը՝ Հրեաներու հետ:

*** Պ. Հիթլէր առջի օր իր մօտ հրաւիրելով բժշկական ընկերակցութեանց ներկայացուցիչները, իր տեսակէտները պարզեց գերման ցեղը օտար տարրերէն մաքրելու անհրաժեշտութեան մասին: Շեշտեց թէ՝ հարկ է հրեայ բնակչութեան թիւին հետ համեմատական չափի մը վերածել հրեայ մտաւորականներուն թիւը, բարձրացնելու համար գերմանական մտաւորականութեան մակարդակը: «Մտաւորական ասպարէզին մէջ, ամենամեծ նուաճումները կատարուած են ոչ թէ օտար ցեղերու կողմէ, այլ ընդհակառակն արիական եւ գերմանական ուղեղներու շնորհիւ»: Պ. Հիթլէր աւելցուց թէ՝ ցեղին մաքրագործման աշխատանքին արդիւնքները կրնան մէկ դարէն զգացուիլ, բայց հարկ է այժմէն ամուր պատուանդանի մը վրայ դնել գերմանական ցեղը: Այս ուղղութեամբ ծանր պարտականութիւններ կ'ինկնան գերման բժիշկներուն վրայ:

1750 ՄԱՐՔՍԵԱՆ ԳԵՐԻՆԵՐ

Վիւրթենպէրկի կառավարութիւնը մեծ բանակատեղի մը յարդարեց, ուր պիտի համախմբուին 1750 մարքսեան բանտարկեալներ, մեծ մասով համայնավար: Արդէն իսկ բանակատեղին զրկուած են 500 հիթլէրական զինուորներ եւ 50 ոստիկաններ: Մարքսականները — համայնավար թէ ընկերվարական, այր եւ կին — պիտի տեղաւորուին տաղաւարներու մէջ, շրջապատուած՝ փշաթելերով: Պահակութեան պաշտօն պիտի վարեն հիթլէրական զինուորները: Գերիներուն մէջ կը գտնուին բանուորներ, երեսփոխաններ, լրագրողներ, փաստաբաններ, կուսակցական գործիչներ եւն.: Ամէն ինչ պիտի կառավարուի զինուրական օրէնքով: Խիստ գրաճնութիւն հաստատուած է: Իւրաքանչիւր բանտարկեալ կրնայ ճանի մը տող նամակ գրել 15 օրը անգամ մը: Այցելութիւններն ալ արգիլուած են: Գիշերը լուսարձակներ պիտի լուսաւորեն բանակատեղին: Պահակները հրաման ստացած են հրացանի բռնելու բոլոր անոնք որ կը փորձեն փախչիլ: Գերիները պիտի գործածուին հանրօգուտ շինութեանց մէջ: Կառավարութիւնը կը յուսայ Մարքսի աշակերտները խելքի բերել տաժանակիր աշխատանքով:

*** *Կառավարութիւնը օրինագիծ մը կը պատրաստէ, որուն համաձայն ոչ մէկ Հրեայ պիտի կրնայ հանրային պաշտօն վարել: Դրամատուններու մէջ ալ պաշտօն չպիտի տրուի Հրեաներուն:*

Ամերիկան կուշտ ու կուռ խմկից

ԱՆՍՈՎՈՐ ԽՐԱԽՃԱՆՔ՝ 13 ՏԱՐՈՒԱՆ ԿԱՐՕՏԷՆ ՑԵՏՈՑ

Ինչպէս գրած էինք, ամերիկեան 19 նահանգներ «Թրչեցան» ապրիլ 6ի կէս գիշերէն յետոյ, մինչեւ առտու թերեւ գարեջուր եւ գինի խմելով:

Հակառակ տեղատարափ անձրեւին, Նիւ Եորքի մէջ հազարաւոր վաճառորդներ պոչ բռնած էին առողջապահական վարչութեան գրասենեակներուն առջեւ, գարեջուրի վաճառման արտօնագիրը ստանալու համար: 40—60,000 կը հաշուեն առաջին օրը տրուած արտօնագրերուն թիւը: Առողջապահական վարչութիւնը ստիպուած էր աւելցնել պաշտօնեաները, որպէս զի կարենայ հասնիլ: Պաշտօնաւորները բաց մնաց ամբողջ գիշերը: Շատ մը քաղաքներու մէջ անասովոր խրախճանքներ տեղի ունեցան, 13 տարուան ժուժկալութենէն յետոյ: Նիւ Եորքի մէջ՝ գարեջուր տալ սկսան ապրիլ 7ի առտուան ժամը 6ին, եւ կատարեալ բարեկենդան մը տեղի ունեցաւ իրիկունը: Հոյակոր թափօր մը կազմուեցաւ Պրօատուէյի պողոտային վրայ: Թափօրին առջեւէն կը տանէին դատարկ մը, որուն վրայ արձանագրուած էր.— «Գարեջուրի արգելքը մեռաւ»: Իսկ առջեւէն կ'երթար նուագախումբ մը որուն անդամները հագած էին պատմական համազգեստ եւ որ «գարեջուրին երգերը» կը հնչեցնէր: Հաշուեհաղած է թէ քանի մը ժամուան մէջ գարեջուրի վաճառումէն պետութիւնը հասոյթ ունեցած է հարիւր հազար տոլար: Շիքագոյի մէջ, գարեջուրի գործատանները հինգ միլիոն տոլար արժողութեամբ գարեջուր ծախեր էին:

Թերթերը կը հաշուեն թէ 40,000 հոգի պիտի կրնան գործ գտնել, գարեջուրի արտօնութեան շնորհիւ:

Հակառակ «թաց»երու այս սանձարձակ ցոյցերուն, «չոր»երը չեն յուսահատած, եւ բուռն պայքար կը մղեն ալքոլականութեան դէմ: Տիկին Էլլա Պուլ, կիներու հակալքոլական Միութեան նախագահը, յայտարարեց թէ գարեջուրին վաճառումը հակառակ է 18րդ յօդուածին: «Երբ «թաց»երուն ջղագրգռութիւնը անցնի, ամերիկեան ժողովուրդը պիտի արթննայ»:

*** *Սէյնթ Փոլի մէջ, դերմանական ընկերութիւնները մասնաւոր խնդրավառութեամբ տօնեցին «իսկական գարեջուրին վերադարձը»: Այս առթիւ բաժակաճառեր պարպեցին նախագահ Ռուզվէլթի արեւշատութեան համար եւ մեռելական երգեր երգեցին՝ հին օրէնքին յիշատակին: Փիցպուրկի մէջ գիները 500,000 անուն գարեջուր ելաւ տեղական գարեջրատուներէն: Միլուոքիի մէջ խելացնոր բազմութիւն մը մինչեւ առտու խմեց երկու հազար հասատատութեանց մէջ որոնք մինչեւ հիմա «չոր» ըմպելիներ կը ծախէին:*

Ուաշինկթընի մէջ ալ դղրդաձին ցոյց մը կատարուեցաւ, նախագահական պալատին առջեւ: Կէս գիշերին, երբ ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր Սպիտակ Տան բոլորտիքը, զարդարուն բեռնակառք մը եկաւ եւ պարտէզը մտնելով, երկու անուն գարեջուր յանձնեց, նախագահ Ռուզվէլթի համար: Կառքին վրայ գրուած էր.— «Ձեզի համար, նախագահ Ռուզվէլթ, ազգին առաջին գարեջուրը՝ տարիներէ ի վեր»:

Տանըինը նահանգներու մէջ, ուր արտօնուած էր գարեջուրին վաճառումը, հազարաւոր բեռնակառքեր եւ ուրիշ ամէն տեսակ կառքեր ծանրօրէն բեռնաւորուած՝ պատեցան փողոցն փողոց, գարեջուր բաժնելու համար:

Ֆիլատելֆիայի մէջ, հակառակ տեղացող անձրեւին եւ կարկուտին, հազարաւոր մարդիկ խուժեցին սակումբները, պանդոկները, ճաշարանները եւ պարասրահները, եւ կոնծեցին մինչեւ առտու:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵԼԲԱՅՐԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

—·—

29րդ ՅԱՆԿ

	Ֆր.
Փիւժէ – Սիւր – Առժանի համագաւակութիւնը	211
Դումար	211
Ապրիլ 8ի ցանկը	8367
ԸՆԴՀ. ԳՈՒՄԱՐ	8578

Այս առթիւ կը խնդրենք որ հանիւթ հրատարակել ներկայ ցանկը:

Փոստի չէրով կը ստանաք 210 ֆր. 50 սնթ. (երկու հարիւր տասը ֆրանսիկ յիսուն սանթիմ):

Ի դիմաց Հոիգանակիչ Յանձնախումբի Ցակոբ Թօզլեան, Գրիգոր Փիլըշեան:

ՀԱՎՆՈՒՔ ՎՈՒՀԵՂՊԻ

(ՀՂԿՈՒՄՆԵՐ ՀԻՆԳՈՒԹԵԱՆ)

— ·—·—

Տարիներ առաջ, շատ մանկական հասակիս, մեր գյուղի մոտ գտնվող ձորակներից մեկում հանդիպեցի մի ծերունի հովվի, որ ինձ համար հետաքրքրական էր նրանով, որ ամբողջ օրը մենակ էր անցկացնում հոտի հետ, ոչ մի ընկեր չուներ, որի հետ խոսեր, զրուցեր, ուստի ես ամեն օր գնում էի նրա մոտ, որպեսզի ինձ համար էլ ավելի հետաքրքրական լինի նրա կյանքը։ Ես ամեն անգամ նրան գտնում էի նույն տեղում, նույն դիրքում, ոտքերը ծալած, գլուխը ծնկների վրա դրած, մտախոհ նայում էր հեռուները, ասես ինչ-որ մեծ բան էր մտածում։ Ես ամեն անգամ նրան հարցնում էի, թե ինչ է մտածում, բայց նա ոչ մի պատասխան չէր տալիս ինձ

ԳԵՂԱՑԻ ՎՂՏԳԵ

(ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔԻՑ Ի ՀԱՅՈՑ ԼԵՌՆԱՇԽԱՐՀԻ)

Գևորգ Աբովյան

— ՈՒՀ, ՈՒՀ, ՈՒՀ... Ես ինչպե՞ս կարող եմ ապրել, եթե ինձ չսիրի Տիրուհին... Ես ինչպե՞ս կարող եմ ապրել, եթե ինձ չսիրի Տիրուհին...

ՄՈՒՍԱՅԻ — Ա՛խ, ես քեզ ասացի, որ ինձ մի դուր մի՛ գար, ինչո՞ւ ես ինձ հետ այդպես վարվում, ինչո՞ւ ես ինձ հետ այդպես վարվում:

ՍԱՐԳԻՍ — Ես ի՞նչ անեմ, որ ինձ դուր չես գալիս, ես ի՞նչ անեմ, որ ինձ դուր չես գալիս:

ՄՈՒՍԱՅԻ — Ա՛խ, ես քեզ ասացի, որ ինձ մի դուր մի՛ գար, ես քեզ ասացի, որ ինձ մի դուր մի՛ գար

Հիւսիսային Կովկասի ճոխկին հրամանատար

ՋՕՐ· ՊՁԵՐԱԽՈՎ 50,000 ՍՏԵՐլԻՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԱՆԳլԻԱՑԷՆ

Մօտերս շոնդալից դատավարութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Անգլիոյ դէմ:

Տաղտանացի Զօր· Պչերախով, որ 1917էն 1919 տէր ու տիրական էր Հիւսիսային Կովկասի եւ Կասպեան շրջանին, իսկ այժմ ··· խոհարարութիւն կ'ընէ (համաձայն « Մաթէն »ի), դատ բացած է անգլիական կառավարութեան դէմ, հատուցում պահանջելով իր կրած վնասներուն համար: Զօրավարը իմզիմբը լիազօր ներկայացուցիչը կը համարէ Հիւսիսային Կովկասի զոր կառավարեց 1917էն մինչեւ 1919 յունուար, եւ կը պահանջէ 50,000 ստերլին հատուցում՝ անձնական վնասներու համար:

Իր դատը այս չէ միայն: Զօրավարը աւելի մեծ գումարներ կը պահանջէ անգլ· կառավարութենէն, պատճառաբանելով թէ Կովկասեան եւ Կասպեան շրջանները 150,000 մարդ կորսնցուցին, կռիւը շարունակելով կեդրոնական պետութեանց եւ Թուրքիոյ դէմ, Պրէսթ – Լիթովսքի անձնատուութենէն յետոյ, եւ թէ Անգլիա միլիոնաւոր փութ բարիւղ գրաւեց Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն եւ Բագուի մէջ, յանուն Դաշնակիցներուն, ինչպէս եւ 60 միլիոն ստերլին՝ պետական սնտուկէն եւն·:

Լազար Պչերախով, որ թէրէքի խազախներէն է եւ գնդապետ էր ռուսական բանակին մէջ, 1917ին կը գտնուէր Կասպից ծովուն ափերը, 600 սպաներով եւ 300 գինուորներով: Շուտով իր զօրքին թիւը բարձրացաւ 80,000ի, շնորհիւ իր բացառիկ յատկութեանց եւ Պչերախով սկսաւ շարունակել պատերազմը մէկ կողմէ Գերմանացիներուն եւ Թուրքերուն, միւս կողմէ բոլշեւիկներուն դէմ: Այս վերջինները դաւաճան հռչակելով գինքը, գրաւեցին բոլոր գոյքերը: Իսկ սպիտակ Ռուսերը եւ մասնաւորապէս Զօր· Տէնիքին կը մեղադրէին թէ ձախակողմեան դիկտատոր մըն է, թէ ազգայնացուցած է բարիւղի ճեռնարկները ու հորերը, ծառայելով Անգլիոյ շահերուն: Բոլշեւիկներու յաղթութենէն յետոյ, Զօր· Պչերախով իմզիմ իր գլխուն մնացած, 1920ին փորձեց հատուցում ստանալ յանուն Կովկասեան եւ Կասպեան շրջաններու ժողովուրդներուն: Անգլ· կառավարութիւնը պատասխանեց թէ իր խնդրագիրը նկատի չի կրնար առնուիլ, քանի որ միայն իմզիմբը կը ներկայացնէ: Երկար մտածելէ յետոյ, զօրավարը այժմ անձնական հատուցում կը պահանջէ անգլ· կառավարութենէն, քանի որ չարաչար տուժեց անձնուիրաբար ծառայելով Դաշնակիցներուն եւ քանի որ ոչ միայն իր հարստութիւնը գրաւեցին, այլ եւ արատաւորեցին իր անունը, թշնառութեան մատնելով զինքը: Իր փաստաբանն է Պ· Լէոն Քրիւսիան:

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ· Յ· Դ· ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ *արտակարգ Ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՒԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅ, ԱՇՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊԻ, ՍԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎիԼի կոմիտէներու եւ խումբերու լոյոր ընկերները այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին,* Société Savantes, D *սրահին մէջ,* 8 rue Danton· *Մէթրօ՝ Մէն միշել·*

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՒԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ՆՈՂԿՈՂԱՐԴԻ ՕՌԹԻԻ ԱՅՍՕՐ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ին ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ՄՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

26, RUE TROYON, SÈVRES

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿ· Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ Կը խօսի՝ Օր· ԳՈՇԵԱՆ

կը ներկայացուի

ՏԱՐԵՐԻՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԸ (տրամ) եւ ՏԻԿԻՆԸ ԿՂ ԽՆՋԷ (գաւեշտ)

Մուտք 5 եւ 7 ֆրանք·

Դպրոցական հանդէս Պէլվիլի մէջ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հայ լեզուի դասընթացքներուն հետեւող փոքրիկներու կողմէ

Այսօր Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Մ· ՄԱՐԹԻՆԻ հանդիսասրահը, *120,* Bld. de Belleville· Paris 20

կը հրաւիրուի փարիզի, եւ մասնաւորապէս Պէլվիլի կրթասէր հայութիւնը·

Մուտքը՝ ազատ է· Հանդանակութիւն չկայ·

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

ԵԹԷ Կ'ուզէք ձեր ատամոքսի առողջութիւնը չխանգարել փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ Maison STÉPAN *համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐը, որոնք թարմ կը մնան մինչեւ 1 ամիս·*

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լայմէգիւն, չէօրէք, պանիրով, ապուխտով եւ թայլնով փիտէներ, պուդայչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ:

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ դաւառներէ եւ արտասահմանէ·

Արագ առաքում· 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան·

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, յանձնարար certificats de coutumes, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու համար· Միշտ պատրաստ ունինք 50,000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ *2)28, 3)28, 2)32, 2)36, 2)40* (grosse laine)·

Դիմել՝ **DOERFLINGER,**

31, rue de Maubeuge, Paris (9) Métro: Cadet

Մասնաւոր բուրդ լոգանքի հագուստներու համար: Շրջուն վաճառորդներու համար բուրդէ կծիկներ: Գաւառէն եկած ապսպրանքները կը դրկուին ապսպրանքներու ստացման օրը·

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԵԹՐԱՏ նուագախումբի վարչութիւնը խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ իր անդամներէն Պ. ՕՆՆիկ ԻԼԹիւճեանի, իր հօր դառնադէտ մահուան առթիւ: Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 5 Ապրիլ Չորեքշաբթի առաւօտ ժամը 10ին, Մուլինօի գերեզմանատան մէջ·

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու:Ամէն օր (կիր·ն ալ մէջը) *ժ. 3-7,* բացի եշ·է: 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ, Métro Pigalle.

Տօքթ. ՄԵՍՉԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2-6 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հաղորդակց. միջոցներ՝ Gare St. Lazare.. Մէթրօ՝ Place Clichy եւ Liège

Quartier Latin ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Maison VARTERESSIAN

1 bis rue Hautefeuille, Paris (6). Métro: St. Michel

ՁԱՏԿի առթիւ ստացած ենք Արեւելեան թարմ եւ ընտիր նպարեղէններ·

Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր անարատ օղին եւ անարատ իւղով պատրաստուած թարմ չէօրէքները·

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր ինայուն յանձախորդը պիտի դառնաք:

Soieries - Nouveautés

Մետաքսեղէնի Հայկ. հաստատութիւն

FERMANIAN Frères

26 rue des Capucins եւ 2 rue Romarin, Lyon

Spécialité de crêpes artificiels unis et imprimés. soisette etc.

ՄԱՐՇԷի ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ Հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12· Առաւօտները ժամադրութեամբ·

Տօքթ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺԻՇԿ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ հիմնիրի ազգ· հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. **53-32**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր: Անձամբ կը պաշտպանէ Վարչական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ: Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ: Վարչական դիմումներ նախարարութեանց մօտ:

Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը *9* էն *11*, եւ *5* էն 7:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒԹԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Ave. de la Porte d'Italie, Métro: Porte d'Italie (Մէթրոյէն 200 մէթր դեռու)

Կը ստանձնենք ամէն տեսակ կազի, ջուրի եւ ելեկտրական վերեղումներ, ինչպէս նաեւ լուսաւոր յայտարարութիւններ, թիթեղեայ գործեր, կը նորոգենք սուրճի ջաղացքներ: Կը շինենք սամավարներ, ամաններու կլայակում, եւն·:

Հրաւէր բոլոր փափկամաշակներուն ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿՐ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ·

Բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ· գործո՛ւթիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչ եւ կէսօր·

ԹԷՐԶԵԱՆ

ԹՐԻՔՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ Է

3 rue Poissonnière

Tél. Central 93-75 Paris (2)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վիներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (ջերմամիզութիւն, ֆրանկախտ եւայլն), մորթի, ջղային, ատամոքսի եւ կանացի հիւանդութիւնները:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագրային ճառագայթներով եւ էլեք տրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւնները: Քուրօն սկսած 100 ֆրանքէն, պրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Ակռաքները շատ մատչելի մանուածոյ զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

THE - RESTAURANT

de la Mosquée de Paris

39, rue Geoffroy St. Hillaire (5). Tél. Gobelins 18-10

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ *ՀԱՅ* եւ *ԵՒՐՈՊԱՑի* յայտնի երաժշտագէտներու կողմէ: Բաց է մինչ եւ կէս գիշեր:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

Նիհարնալը ապահովուած է 100ին 70: կանանց համար՝ երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի՝ ամբողջ օրը եւ ուրբաթ կէս օրէ վերջ: Ասոնց համար՝ ուրբաթ առաւօտ, շաբաթ եւ կիրակի ամբողջ օրը:

Հաղորդ. միջոցներ. — Մէթրօ : Jussieu, Monge, Daubenton. Օթօպիւս՝ G. T. This, BD, CF, S, K, AX, U, H.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա· ԹԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ԻՒԻ ՏԷ ՓԷԹԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԳԵՏՆԱՅԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ: Կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն:

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — աչքի, քթի, կորդի եւ ականջի, — մորթի, — ջղային հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վեներական՝ արանց եւ կանանց ծննդաժիզային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թութքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկումներով:

Քննութիւն՝ արեան, թուքի, մէզի եւյլն.:

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը: Շողանկարում (radio): Մարմնամարզ (massage): Կը կատարուին ամէն տեսակ ներարկումներ:

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ հսկում:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7, կամ ժամադրութեամբ: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ ժամը 10-12·

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուՓներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍՐԵՒՇԱԲԹԻ 11 ԱՊՐԻԼ 1933

// Avril 1933

ՅՐԳ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2160 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՂԲՈՒԿՈՇԷՆ ԱՌԱՋ

—o—o—

Ի՞նչ է գլխաւոր պատճառը այն « հաւաքական անճարակութեան », որուն վրայ կանգ առած էր Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթն ալ :

Մէկ բան — համառարած անհասկացողութիւն :

Տասը տարի անցաւ, եւ, առ նուազն տասը տարի ալ ունինք աչքի առջեւ : Բայց, չատ քիչերը կ'ըմբռնեն մեր կացութեան ողբերգութիւնը :

Այսպէս, բոլորն ալ կ'ընդունին թէ ներդաշնութիւն է հիմնական ելքը՝ արմատախիլ բաղմութեանց դոնէ մէկ մասին վերկութեան : Եւ ճառ կը խօսին այս մասին, տեղի – անտեղի :

Արդ, ներդաշնութիւնը կախում չունի իմ, քու, միւսին բարի կամքէն :

Ներդաշնութիւնը վտանգութեան նիւթ մըն է Երեւանի համար, որ գայն կը կազմակերպէ ե՛րբ որ ուզէ, եւ ինչպէս որ ուզէ :

Հազար պռոաս – կանչես, ան չի չեղիր իր գիտցածէն : Չի լսեր նոյն իսկ « անկաշառ բարեկամներ »ու աղաչանքը :

Շատ կարճ է անոր պատասխանը եւ չոր :

— Դրամ տուէք որ ներս առնենք : Ո՛րքան աւելի վճարէք, այնքան աւելի մարդ կ'առնենք :

Ու դրամ կը պահանջէ ոչ միայն բնակարաններու չինութեան, այլ եւ ճամբու ծախքի համար :

« Իրաւունք ունի, պիտի ըսէք : Երկիրը աղքատ է, ի՞նչպէս ճարեն »:

Այստեղ մենք ստիպուած ենք բաժնուիլ « անկաշառ »ներէն, եւ հարցնել :

— Եթէ կառավարութիւնը միջոց չունի, դաղութները ունի՞ : Կրնա՞ն, այս պայմաններուն մէջ, այնքան դրամ հաւաքել, որ կարելի ըլլայ 5 — 10,000 բնակարան չինել, եւ յետոյ ներդաշնիլ կատարել :

Փորձը տեսանք արդէն : « Շուտով կը լրանայ երկու տարին », ներդաշնիի յայտարարութիւնէն ի վեր, « բայց արտասահմանը բան մըն բան նշանակութեամբ բան մը չըրաւ այս մասին » :

Զըրաւ 1931ին, երբ աւելի տանելի էր կացութիւնը եւ սկսած էր ներդաշնիը : Երբ աւելի բարձր էին արտադրութիւնները, նորհիւ չոնդալից ճառերու եւ չքեղաշուք յանձնաժողովներու : Զըրաւ 1932ին, երբ կը լրանար առաջին 7500 — 8000ի վտխադրութիւնը :

Եւ չպիտի կրնայ ընել 1933ին, երբ չկայ երկիր մը ուր մեր ցիրուցան համրանքները ազատ մնացած ըլլան անտեսական տագնապի զարհուրանքէն :

Ներդաշնիը կը պահանջէ պետական միջոցներ, — երկաթուղի, չոգենաւ, բնակարան եւն. :

Երեւանցիները մէկ բնակարանի չինութիւնը կը հաշուէին հազար տոլար :

Այս հիման վրայ, եթէ Երեւան ուզէ փոխադրել 25,000 հոգի, պէտք է ճարել հինգ հազար բնակարան, այսինքն հինգ միլիոն տոլար : Առանց հաշուելու փոխադրութեան ծախքը :

Եթէ նոյն իսկ Երեւանը ուզէ կրկնապատկել տրամադրելի դուռները, նորէն մէկուկէս – երկու միլիոն տոլար ճարելու պարտաւոր են գաղութները :

Կրնա՞ն : Պատասխանը տուինք արդէն :

Տնտեսական տագնապէն զատ, հոգեբանական պատճառ մըն ալ յոռետեսութեան կը մղէ մեզ :

Երեւանը եւ անոր սայլին կապուած հոսանքները տակաւին կը չարունակեն հաւատաքննական մեթոտներով չարժիլ ներդաշնիի գործին մէջ ալ, հրէի եւ հեթանոսի խորութիւններ դնելով ամէն տեղ եւ ամէն մանրամասնութեան առթիւ :

Ի հարկէ, պետութիւնները չեն որ բնակարանները կը չինեն, այլ քաղաքապետութիւնները, ընկերութիւններն ու անհատները : Եթէ Հայաստանը այնքան դիւրութիւն եւ ազատութիւն վայելէր, որ մարդիկ իրաւունք ունենային տուն չինելու իրենց ուզածին պէս, հազարաւոր բնակարաններ պիտի բուսնէին մէկ օրուան մէջ :

Հայ բանուորն ու գիւղացին հազարաւոր տուներ չինած, ամբողջ դիւղեր չէնցուցած են Փարիզէն մինչեւ Մարսէյլ եւ ամէն տեղ, իրենց ճակտին քրտինքով : Ինչո՞ւ չպիտի կրնային միեւնոյն աշխատանքը թափել հայրենի հողին վրայ, եթէ միջոց եւ իրաւունք տրուէր :

Բայց այստեղ գործ ունինք արդէն հաստատուած կարգ ու սարքին հետ : Ուրեմն, աւելորդ է վիճիլ :

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ նոյն իսկ ամէնէն նպաստաւոր պարագաներուն մէջ, ներդաշնիը հարիւր հազար ակնկառոյց թշուառներու հարիւրին տասն իսկ չի կրնար խնդացնել :

Մինչեւ որ առուն ջուր գայ, մենք պարտաւո՞ր ենք քով քովի դալ, գլուխ գլխի տալ եւ ելքեր փնտռել :

Պարտաւո՞ր ենք միջոցներ մտածել թշուառութեան եւ կազմալուծման դէմ, փոխանակ մատնուելու « հաւաքական անճարակութեան » :

Պանդխտութիւնը կ'երկարաձգուի հակառակ մեր կամքին եւ հակառակ բոլոր բարեկամեցողութեանց : Իսկ մեզի համար կենսական խնդիրը է համրանքի պահպանումը, բոլոր միջոցներով :

Ի՞նչ օգուտ ողբ ու կոծէն, կամ անամիչ քարոզներէն, երբ ամէն ինչ մատներ ենք անտիրութեան :

Ձեռք ձեռքի տալով եւ մեր գլխուն ճարը խորհելով, ոչ բարձր քաղաքականութիւն խաղացած կ'ըլլանք, ոչ ալ դաւած՝ Երեւանի դէմ :

Ռամկավարները եւ միւսները ինչո՞ւ կը յամառին անուշադրութեան մատնել այսքան տարրական պահանջ մը, երբ իրենք ալ կը խոստովանին համատարած թշուառութիւնը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՑՍԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԷ՞Ն ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՈՒԶՎԷԼԹ Կ'ՈՒԶԷ ԹԵԹԵՒՑՆԵԼ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ՓՈԽԱՆԴԱՐՁ ԶԻԶՈՒՄՆԵՐ ԱՌԱՋԱՐԿԵԼՈՎ

Մեծ ու պզտիկ 11 պետութիւններ հրաւիրուած են Ուոշինկթըն, խորհրդակցելու համար անտեսական յարաբերութեանց, համաշխարհային տագնապի եւ ուրիշ խնդիրներու մասին :

Ինչպէս գրած էինք, Անգլիոյ ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ վարչապետ Պ. Մաքտոնըլտ, իսկ Ֆրանսայի կողմէ լիազօր նշանակուեցաւ նախկին վարչապետ Պ. Խոթօ :

Խօսակցութիւնները տեղի պիտի ունենան դլխաւորաբար հետեւեալ կէտերուն վրայ. —

1) Վերածնութիւն համաշխարհային տնտեսական կեանքի եւ պատրաստութիւն Լոնտոնի տնտեսական խորհրդաժողովին :

2) Պատերազմական պարտքերու խնդիր :

3) Զինաթափութիւն եւ Եւրոպայի ընդհանուր վիճակը :

Նախագահ Րուզվէլթ կ'ուզէ խորհրդակցական հանդամանք տալ խօսակցութեանց եւ զգուշանալ բոլոր այն բաներէն որ կրնան միջազգային մեծ խորհրդաժողովի մը ձեւը տալ իր նախաձեռնութեան : Ո՛ր եւ է վերջնական որոշում չպիտի տրուի : Բայց, խօսակցութիւնները հիմք պիտի ծառայեն համաշխարհային մեծ խնդիրներու ընդհանուր քննութեան եւ տեսակէտներու մերձեցման :

Պ. Հըլ, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ այս առթիւ.

— Ժամանակն է ամբողջովին յեղաշրջելու այն առեւտրական խաղախաղուածքը որուն կը հետեւի բովանդակ աշխարհը տասը տարիէ ի վեր : Մ. Նահանգները, որոնք մեծ բաժին մը ունին աշխարհը տառապեցնող « տնտեսական ազգայնականութեան մէջ », այժմ կը հրաւիրեն միւս երկիրները համաձայնելու առեւտրական նոր խաղախաղուածքի մը սկզբունքին վրայ, խզելով նախկին մերժողները որոնք հաւասար էին անձնասպանութեան : Նախագահ Րուզվէլթի կողմէ եղած հրաւէրը կը նշանակէ թէ Մ. Նահանգները ըմբռնելով որ իրենց բարձր մաքսատուրէերով՝ իրենք ալ պատասխանատու են այն տնտեսական ազգայնականութեան որ խեղդից համաշխարհային վաճառականութիւնը, որոշած են փոխել իրենց ուղղութիւնը եւ դառնալ աւելի առողջ եւ աւելի շինարար ուղղութեան մը :

ԱԻԵԼԻ ԴԻՇ ՔԱՆ 10 – 20 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

« Ամերիկեան կառավարութիւնը չունի ո՛ր եւ է խորհրդաւոր դիտում, այլ կը փորձէ զգացնել ժողովուրդներուն թէ աշխարհի բոլոր ազգերը այժմ շատ աւելի գէշ կացութեան մը մէջ կը գտնուին քան տասը – հսան տարի առաջ, եւ թէ միակ ելքն է մէկդի դնել ծայրայեղ ազգայնականութիւնը, այսինքն տեղական արտադրութեանց չափազանցեալ պաշտպանութիւնը եւ գնումը մերժելով միայն վաճառումը յառաջ տանելու ձիգը : Էականը այն չէ որ մաքսային սակացոյցեր մշակուին մանրամասնօրէն · ատիկա ամէն երկիր կրնայ ընել · այլ սկզբունքի համաձայնութեան մը յանգիլ, որուն հիման վրայ դեկավարուի համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովը : Պէտք է արմատապէս փոխել ներկայ առեւտրական եւ դրամական խաղախաղութիւնը, բոլորին եւ իւրաքանչիւրին շահուն համար : Ամերիկայի բացակայութիւնը միջազգային վաճառականութեան մէջ՝ տագնապէն ի վեր՝ նստած է վեց միլիառ տոլարի : Տնտեսական համագումարին գործը պիտի ըլլայ շտկել տնտեսական խաղախաղութիւնը, իսկ ատոր լաւագոյն միջոցն է վճռապէս եւ արմատապէս փոխել ծայրայեղ մաքսապաշտպանութիւնը, բաժնեցուցակի դրութիւնը (ֆոնքէնժաքըման) եւ դրամական սակերու (շանժ) սեդմումները » :

⁂ *Ամերիկայի մէջ չատ գոհ մնացին, իմանալով որ Պ. Խոթօ պիտի դայ Ֆրանսայի կողմէ : Կը յիշուի թէ Լիոնի քաղաքապետը մինչեւ վերջին պահուն մաքառեցաւ, որպէսզի ղի Ֆրանսա կատարէ դեկտ. 15ի վճարումը, բայց Երեսփոխ. ժողովը մերժեց : Այժմ կը մտնենայ յունիս 15ի մասնավճարը, եւ նախկին վարչապետը պիտի աշխատի այս խնդիրն ալ նպաստաւոր վիճակի մը վերածել :*

⁂ *Ինչպէս ըսինք, 11 պետութիւններ հրաւիրուած են Ուոշինկթըն : Հաւանական է որ ուրիշներ ալ հրաւիրուին : Բայց ամէն բանէ առաջ խորհրդակցութիւններ տեղի պիտի ունենան երեք մեծ պետութեանց՝ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ : Պ. Րուզվէլթ կ'ուզէ նախ համաձայնութիւն մը գոյացնել երեքին միջեւ, միջազգային կարեւոր հարցերու մասին, չօշափելով ոչ միայն անտեսական, այլ եւ քաղաքական խնդիրներ : Դաշնադիրներու վերանայման խնդիրը, որ կ'արծարծուի Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Հունգարիոյ, նոյն իսկ Անգլիոյ մէջ, ապահովաբար քննութեան պիտի ենթարկուի նախագահ Րուզվէլթի կողմէ, որպէս զի մթնոլորտը պայծառանայ :*

ՍՊԱՌԱԶԷՆ ԿՌԻԻ ՍՕՖԻԱՅԻ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ուրբաթ իրիկուն, Սօֆիայի ամէնէն բանուկ վայրին, Ազատարար Ցարի պղոտային վրայ, Փրոթոկէրովի կուսակիցներէն Նաումով եւ իր թիկնապահը յարձակում կրեցին հինգ Միխայլովականներու կողմէ : Ցիսունի չափ գնդակներ փոխանակուեցան առանց զոհ պատճառելու : Ցարձակման ենթարկուած երկու Մակեդոնացիները կրցան ապաստանիլ ամէնէն մօտ պահականոցը, իսկ յարձակողները փախան իրենց սպասող ինֆիլաշարժով մը : Երեք գնդակներ հանդիպեցան իտալական դրամատան մը տնօրէնին ինֆիլաշարժին ու պատահաբար կ'անցնէր կռիւի պահուն, եւ վարիչը վիրաւորուեցաւ թեթեւապէս :

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

« *Ապշամ* » կը գրէ · — Կ'իմանանք թէ Հայոց Պատրիարքարանը վճռաբեկին դիմած է, պահանջելով որ սրբագրէ Բանկալթիի գերեզմանատան դատին մասին իր տուած որոշումը :

Վճռաբեկը եթէ պնդէ իր որոշման վրայ, այն ատեն գործը պիտի յանձնուի Պոլսոյ իրաւական դատարանին, որ կամ պիտի հպատակի վճռաբեկին, եւ կամ պիտի պնդէ իր նախորդ որոշման վրայ, որով կ'ընդունէր Պատրիարքարանին դատ բանալու իրաւունքը, բայց կը վճռէր թէ գերեզմանատունը հաղաքապետութեան կը պատկանի :

Երկրորդ պարագային, խնդիրը նորէն Էսկիշէհիր պիտի երթայ եւ այս անգամ պիտի բննուի վճռաբեկի ընդհ · ժողովին կողմէ :

Նկատի ունենալով դատական այս փուլերը, հարկ է տարի մըն ալ սպասել, մինչեւ որ գերեզմանատունը գործնապէս անցնի հաղաքապետութեան ձեռքը :

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՍԱԴՈՒԼԸ

—·—

Կրթական նախարարութիւնը որոշեց մինչեւ ապրիլ 24 փակ պահել փաթիզի համալսարանները, մինչեւ որ խաղաղին կիրքերը :

Ուսանողները կը շարունակեն ցոյցեր կազմակերպել Քառթիէ Լաթէնի մէջ :

ԵԼԲԱՅՐԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՑՐՈՒԹԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

30րդ ՑԱՆԿ

	Ֆր.
Ռ. Վաչեանց	50
Ոսկան Սարգսեան	50
Գումար	100
Ապրիլ 9ի գումարը	8578
ԸՆԴՀ. ԳՈՒՄԱՐ	8678

Նոր եւ հիմնական փոփոխութիւն Գերմանիոյ մէջ

—o—o—

ՄԻԱՑՆ ԱՐԻԱԿԱՆ ՅԵՂԷ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ԱՌՆՈՒԻՆ

Ամբողջ Գերմանիան վերածուած է հնոցի մը, ուր ամէն օր, ամէն ժամ նոր օրէնք մը կը հրատարակուի, վերի վայր չրջելով երկրին պետական, ընկերային եւ անտեսական կեանքը :

Ամփոփենք վերջին դէպքերը :

Շաբաթ առաւօտ հրատարակուեցաւ ցանկը այն հրեայ փաստաբաններուն, որոնք պիտի կրնան գործել Պերլինի մէջ : Ինչպէս գրեցինք, մայրաքաղաքը ունի 3500 փաստաբան, որոնց 2500ը Հրեաններ են, բայց այս վերջիններէն պիտի կրնան գործել միայն 35 հոգի : Դուրս ձգուած են աշխարհահռչակ հեղինակութիւններ, պարզապէս իրենց հրէական ծագումին համար :

Հիթլէրի առաջարկով, կառավարութիւնը վաւերացուց պետական պաշտօնեաներու օրէնքը, որուն համաձայն միայն արիական ցեղէ պաշտօնեաներ պիտի ընդունուին : Այս կէտը նախատեսուած է հիթլէրականներու ծրագրին մէջ, 1920 փետր. 24ին : Այդ ծրագրին 4, 5 եւ 6րդ յօդուածները կը յայտարարեն թէ՝ Հրեաները պէտք չէ դերման քաղաքացիներ համարել եւ թէ անոնք իրաւունք չունին պետական պաշտօններ վարելու : Հետեւաբար, այն պաշտօնեաները որ արիական ցեղէն սերած չեն, պէտք է արձակուին եւ հանգստեան կոչուին, եթէ դատապարտելի արարքներ չեն գործած : Այս տրամադրութենէն ազատ են այն հրեայ պաշտօնեաները որ պաշտօն կը վարէին պատերազմէն առաջ, կամ կռուած են ռազմադաշտին վրայ, կամ իրենց հայրը կամ զաւակները կորսնցուցած են պատերազմին մէջ : Արիական չի կրնար համարուիլ քաղաքացի մը, եթէ իր մեծ հայրերէն կամ մայրերէն մէկը Հրեայ է :

ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ ՉԵ՞Ս, ՑԵՂ ԶՈՒՆԻՍ ...

Օրէնքը միեւնոյն ատեն կ'ըսէ թէ պիտի արձակուին այն պաշտօնեաները որոնք առանց վերապահութեան համակրանք չեն յայտներ նոր վարչաձեւին : Այս տրամադրութիւնը պիտի գործադրուի մինչեւ սեպտ. 30 :

Բայխոպանքը եւ երկաթուղիներու ընկերութիւնները այս օրէնքը պիտի գործադրեն իրենց պաշտօնեաներուն հանդէպ : Նոյնպէս դատական եւ համալսարանական վարչութիւնները

Դարձեալ միեւնոյն օրէնքին տրամադրութեամբ, այն բոլոր պաշտօնեանները որ պաշտօնի կոչուած են 1918 նոյեմբեր 9էն ի վեր, իբրեւ անդամ քաղաքական կուսակցութեանց, պիտի արձակուին մինչեւ սեպտ. 30, երեք ամսուան թոշակ տառնալով, բայց առանց հանգստեան կոչուելու իրաւունքի : Այս անօրինութենէն պիտի տուժեն մանաւանդ պարզապէս ընկերվարական եւ ռամկավար պաշտօնեաները :

⁂ *Պավարիոյ լիազօրը հրամանագիր մը հրատարակեց, որով կը սահմանափակուի հրեայ ուսանողներուն թիւը՝ համալսարաններու մէջ : Հայտնի է որ համալսարանի ուսանողներու ընկերակցութիւնը պահանջեց հրեայ ուսանող ընդունիլ Հրեաներու թիւին համեմատութեամբ, մերժելով նոր արձանագրութիւն :*

⁂ *Շատ մը քաղաքներու մէջ, արգիլուեցաւ « ճազ »ը, թատրոններու կամ նուագախումբերու մէջ :*

⁂ *Նախարարական խորհուրդը օրէնքով մը վերահաստատեց այն բոլոր պրոֆեսորները եւ պատուհասիչներ որ ջնջուած էին վայմարի սահմանադրութեամբ : Ուրիշ օրէնքով մը, մայիս 1ը կը հռչակուի « ազգային » աշխատանքի օր :*

⁂ *Անձնասպանութիւնները կը բազմանան Պերլինի մէջ : Միայն կիրակի օր ութ հոգի վերջ տուին իրենց կեանքին : Թերթերը զգոնի կը պահեն զոհերուն անունները : Բազմաթիւ Հրեաներ ալ անձնասպան եղան վերջին չաբաթներու ընթացքին, չկարենալով հանդուրժել եղած անարգանքներուն :*

⁂ *« Պերլինէր Թակէպլաթ », որ ռամկավարական խոշոր օրգան մըն էր, փոխեց իր ուղղութիւնը եւ խմբագրական մարմինը եւ այսուհետեւ պիտի հրատարակուի իբրեւ պաշտպան նոր վարչաձեւին : Վերջերս մեծապէս պակսած էին թերթին ընթերցողները, մինչդեռ քանի մը տասնեակ հազար աւելցաւ « Ալկէմայնէ Ցայթունկ »ը, որ կրցած է պահել որոշ անկախութիւն մը :*

⁂ *Լայփցիկի մէջ հիմնուեցաւ ուսուցիչներու ազգային դաշնակցութիւն մը, կառավարութեան նախաձեռնութեամբ : Կազմակերպութիւնը իր դրօշին տակ պիտի առնէ աւելի քան 250,000 ուսուցիչներ :*

⁂ *Նոր հրամանագիր մը կ'արտօնէ որ գործատէրերը, անհատական թէ հանրային, արձակեն այն բանուորները որոնք « թշնամական դգացումներ կը տածեն պետութեան հանդէպ » : Կը նշանակէ թէ՝ անխնայ պիտի արձակուին ընկերվարական եւ համակիրները բանուորներէն : Եւ որպէսզի հոգէ չզրկուին, հազարաւոր բանուորներ պիտի ստիպուին հիթլէրական դառնալ :*

Մոսկուան ալ իր կարգին կը սպասնայ

Մոսկուայի մէջ ձերբակալուած անգլիացի ճարտարագէտներուն դատը տեղի պիտի ունենայ չորեքշաբթի օր : Ամբաստանագիրը յանձնուեցաւ այն ճարտարագէտին որ տակաւին բանտարկուած կը մնայ, իսկ անոնք որ ազատ արձակուեր էին երաշխաւորութեամբ, բանտ հրաւիրուեցան եւ լսեցին ամբաստանագրին բովանդակութիւնը :

Խորհրդային մամուլը բուռն հրատարակութիւններ կ'ընէ Անգլիոյ դէմ, այն օրէնքին առթիւ որ քուէարկուեցաւ 24 ժամուան մէջ եւ որ կ'արգիլէ ռուսական ներածումները :

Կուսակցութեան պաշտօնաթերթը կ'ըսէ խմբագրականի մը մէջ.

— « Խորհրդային իշխանութիւնը անխնայ պիտի պատժէ խախտարարները, հոգը չընելով թէ խորհրդային պատժական օրէնքը հաճոյք թէ տհաճութիւն կը պատճառէ Անգլիոյ քաղքենի դասուն » :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԱՇՄԵՆ ՕՏԱՐՈՒԱԾ ԵՒ Կ'ՕՏԱՐՈՒԱԾ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

##

ԳՅՈՒՂԱՑԻ ՏՆԿԱՐԸ

(ՔՈՒՐԴԱՍՏԱՆԻ ԲՆԴ. 1908)

ՀԱՄՈՒԼ. — Ա՛ր առաւօտ խոտհունձի ելած ատենս վախս ձմերուկ մը գտայ ճամբուն վրայ: Հիւրասիրեցի զայն ու կերայ: Ինչ որ չ՛ուտար՝ ինձ հետ տարի տունս: Ուրիշ անգամ ալ ճամբուս վրայ գտայ ոչխարի ոտքեր, որոնք ես ալ հետս տարի: Ուրիշ անգամ ալ ճամբուս վրայ գտայ ոչխարի ոտքեր, որոնք ես ալ հետս տարի: Ուրիշ անգամ ալ ճամբուս վրայ գտայ ոչխարի ոտքեր, որոնք ես ալ հետս տարի:

ՄԱՐԻԱ. — Ա՛յ, ինչ որ չ՛ուտաս՝ ինձ հետ տանելու սովորութիւնդ չ՛ընդհատես:

ՀԱՄՈՒԼ. — Ես ալ ուրիշ բան չունէի ինձ հետ տանելու:

ՄԱՐԻԱ. — Ուրիշ ի՞նչ բան ունէիր ինձ հետ տանելու

Այս առթիւ յիշելով 26 բոլշեւիկներու գնդակահարութիւնը Բաղուի մէջ, անգլիական իշխանութեանց ձեռքով, պաշտօնաթերթը կը շարունակէ·

— « Մորհրդային Միութիւնը բազմիցս հաստատեց թէ միշտ ալ ամօթալի ձախողանքի մը մատնուած են այն բոլոր փորձերը որ կը ձգտին զինքը չհոմթել դաղթային եւ հարկատու երկրի մը հետ: Կը կրկնենք թէ ժամանակ է որ Անգլիոյ աշխարհակալները մէկդի դնեն լորա Քըզընի անուցած յոյսերը: Ս. Միութիւնը թոյլ չպիտի տայ որ ո եւ է մէկը միջամտէ իր ներքին գործերուն: Իրենտանական կառավարութիւնը թող չյուսայ թէ կրնայ Ս. Ս. Հ. Միութեան հրամայել այնպէս ինչպէս կարգ մը երկիրներու մէջ: Անօգուտ են սպառնալիքները, եւ ուրիշ բանի չպիտի ծառայեն եթէ ոչ նեղացուցիչ վիճակի մը մատնել Անգլիոյ նախարարները: Ի՞նչ երես պիտի ունենայ Սըր Ճօն Սայմըն, որ այնքան պերճախօսութիւն կը վատնէ ճարտարապետներուն « անմեղութիւնը » ապացուցանելու համար, երբ հրատարակուին ամբաստանութեան նիւթերը »:

*** Մորհրդային Միութեան առեւտրական գործակալութիւնը նոր հրամաններ ուղղեց արտասահմանի առեւտր պաշտօնեաներուն, յանձնարարելով որ մասնաւորապէս այս միջոցին զգուշանան քաղաքական գործունէութենէ: Զեկան հսկողութեան տակ առած է Մոսկուայի գերմանական դեսպանատունը, որպէսզի ցոյցեր չպատահին:*

Գաղտնի դեղերու առեւտուրը

24 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ ՊԱԼՍՈՑ ՄԷՋ

Թուրք ոստիկանութիւնը վերջերս իմացած էր թէ թմրեցուցիչ դեղերու ներեմ արհեստանոցներ կը բանին Վոսփորի մէջ: Քննութիւնները յառաջ տարուելով, երեւան հանուեցաւ խոշոր կազմակերպութիւն մը որ ունէր կարեւոր դրամագլուխ եւ մասնաճիւղեր՝ օտար կեդրոններու մէջ: Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան 24 հոգի, որոնց չորսը կիներ են: Կ'ըսուի թէ վտանգուած են ծանօթ անձեր եւ քննութիւնները ընդարձակուելով, շուտով պիտի յանգին դղրդագին ձերբակալութեանց:

« ԹՈՒՐՔԻ՛Ր, ԱՑՍ ՏԵՂԷՆ ՀԵՌԱՑԷ՛Ք »

Թուրք թերթերը կը գրեն· — Թուրքի թշնամի Պուլկարներ տենդոտ աշխատութեան մղուած են, Թուրքերը Պուլկարիայէն հեռացնելու համար: Վերջերս վառնայի մէջ կարգ մը Պուլկարներ թուրք տուներէն ներս նետեցին թղթոցիկներ, հետեւեալ բովանդակութեամբ·

— « Թուրքի՛ր, այս տեղէն հեռացէ՛ք, եթէ ոչ, մենք գիտենք այս տեղէն ձեզ հեռացնելու միջոցը »:

Այս թռուցիկները բոլոր թուրք տուներէն ներս նետուած են: Այդ միջոցին շատ նշանակալից սխալ մը գործուեցաւ: Պուլկարները թռուցիկներէն մէկը սխալմամբ թուրք հիւպատոս Ֆախրի պէյին բնակարանէն ալ ներս նետած են: Հիւպատոսը հետեւեալ առաւօտ թռուցիկը կը տեսնէ, կը կարդայ եւ բացատրութիւն պահանջելու համար կառավարիչին եւ քաղաքապետին կը դիմէ:

Քաղաքապետը հիւպատոսը ճաշի հրաւիրելով, յայտնած է թէ անկարեւոր բաներ են թռուցիկները:

ՔԱՐԻՒՂ ԵՒ ՈՍԿԻ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

Թրխական կառավարութիւնը Ազգ· ժողովին յանձնած է օրինագիծ մը, որուն համաձայն երկու վարչութիւններ պիտի կազմուին, երկրին մէջ բարիւղի եւ ոսկիի հանքեր փնտռելու եւ շահագործելու համար: Օրինագիծը կէս միլիոն ոսկիի վարկ մը կ'ուզէ, 200,000ը ոսկիի, 300,000ը բարիւղի հետազօտութեան համար:

Կ'ըսուի թէ Ամերիկայի մէջ բարիւղի մասնագիտութիւն սորված երիտասարդ մը, ձեվատ էյիպ պէյ, բարիւղի վարչութեան տնօրէն պիտի կարգուի:

« *ԱԻԱԶԱԿՆԵՐ* » *ՏԷՐՍԻՄԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ*

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Տէրսիմի կողմերը զինեալ վիճակի մէջ ձերբակալուած են ասուաձի յեղուզակներէն Իպրահիմ եւ իր հինգ ընկերները: Ձերբակալուած են նաեւ ռնրագործ Եուսուֆ օղլու Մուսա եւ Ալի:

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ *ընկերներու հանդիպումը այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Բիւ տը Բիվօլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը՝ Մէթրօ՝ Շաթըլէ՝*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ԲԱՅՈՒՌԱԲԱՐ ՊԻՒՎԻՒՆ ԹԱՂԻՆ ՄԷՋ, 40 rue de Belleville, վերնայարկը: Կը խօսի Պ. Ա. Գաբիկեան, նիւթ՝ մեր նոր սերունդին հոգեբանական գիծերը· Մէկ ժամ սինէժա· կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները·

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Պ. Տօնապետ Տօնապետեան եւ Աւետիսեան եղբայրք իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակաւ կամ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց կնոջ եւ քրոջ՝ Տիկին ՄԱՐԳՐԻՏ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆի դառնադէտ մահուան առթիւ·

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԱԳԻՐ

Պ. Յարութիւն Տապաղեան, Սէմմէրճեան եւ Տապաղեան ընտանիքները եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին Տիկ. ԻՍԿՈՒՒՀԻ ՏԱՊԱՂԵԱՆի (ծնեալ՝ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ) դառնադէտ մահուան առթիւ·

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆ ՄԱՐԿՐԻԹԻ (Մարսէյլ) Հ. Յ. Դ. Շամազասպ Եղիազարեան իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Տօնապետ Տօնապետեանի (կարտան) իր տիկնոջ՝ Տիկ. ՄԱՐԳՐԻՏԻ դառնադէտ մահուան առթիւ·

×

Վիէննէն ընկ. Պետրոս Մանուկեանը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Տ. Տօնապետեանի (կարտան) իր տիկնոջ դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 29 Մարտ Էքսի հիւանդանոցին մէջ·

ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

—·—

ՄԱՐՍԷՅԼ, 5 Ապրիլ.— Օգային կազի պարատաճանաչ գործաւորներս լսելով Պէյրութի եղբայրներու դժբաղտութիւնը, որոշեցինք մեր եղբայրական օգնութիւնը ընել: Քանի մը գործաւորներ իրար եկանք եւ չորս հոգինոց Մարմին մը կազմեցինք եւ հաւաքեցինք 495 ֆր. 50ա.: Այս առթիւ քանի մը սեւ հոգիներ ուզեցին խառնակել, իսկ քանի մը հոգի ետ առին իրենց դրամը: Բոլորին ալ երեսը ճերմակ: Ահաւասիկ մասնակցողներուն ցանկը·—

Խորէն Տ. Նազարէթեան 20 ֆր.: Անդրանիկ Մուրատեան, Մուրատեան, Թովմաս Քէօսեան, Խաչիկ Արզումանեան 15ական ֆր.: Արմենակ Մուրատեան, Արշակ Պօղոսեան, Յովհաննէս Սալամանեան, Յարութիւն Շահպազեան, Յովհ. Ականեան, Բագրատ Մանուկեան, Սահակ Միրոքեան, Յակոբ Մալոսեան, Գուրգէն Կատուկեան, Արսէն Մուրատեան, Ֆերոյ Եղոյեան, Երանոս Պօղոսեան, Ղազարոս Խուրշուտեան, Արամ Վարդանեան, Արիստակէս Մկրտիչեան, Աբրահամ Գամպոեան, Յարութիւն Գիրօեան, Վարդան Շահիկեան, Գալուստ Աւետիսեան, Կարապետ Այվազեան, Աստուր Յովակիմեան 10ական ֆր.: Ռուբէն Բրուտեան, Արմենակ Շահինեան, Աթանաս Ուլաշեան, Վարդան Միքայէլեան, Աստուր Ականեան, Երուանդ Այվազեան, Յովհ. Պօյաճեան, Միսաք Սիմոնեան, Սահարոն Գալնեան, Արթէն Զատրճեան, Մեսրոպերիմ Ականեան, Նշան Նիշտիլեան, Հայկազ Մելքոնեան, Յովհ. Քօսաիկեան, Մուշեղ Յակոբեան, Լավաշ, Կարապետ Տէր Կարապետեան, Մարտար Սարգիսեան, Մինաս Խաչատուրեան, Արշակ Գաբրանեան, Ղեւոնդ Սարգիսեան, Տիգրան Նիկողոսեան, Յարութիւն Տէմիրճեան, Եղիշէ Էլմասեան, Լազարէֆ Մաթինէա Անթուանօ, Մովսէս Զէրչեան, Մարտիրոս Թերզեան, Թոմաս Եուվանովիչ, Գրիգոր Քէօշկէրեան, Յովհ. Գարակիւլեան, Յարութիւն Քէշիշեան, Յովհաննէս Մարգարեան, Աւետիս Սուսիկեան, Վահան Կոտոշեան, Յովհ. Դամպուռեան 5ական ֆր.: Սերոբ Տէրտէրեան 4 ֆր.: Սիմոն Սամուէլեան 4 ֆր.50 ս.: Արշակ Մուրատեան 3 ֆր.: Արիստակէս Յովհաննէսեան, Ոսկի 2ական ֆր.: Արսէն Առաքելեան 10 ֆրանք: Ընդհանուր գումար 495 ֆր. 50 ս.: (Տես ցառաջ 7 Ապրիլ)·

×

Փիրժէ-Սիրո-Ամժանի հանգանակութեան ցանկը.—

Գրիգոր Քիլըշեան 20 ֆր.: Արմենակ Դաւիթեան, Սաժուէլ Մանասէրեան, Աւետիս Դաւիթեան 15ական ֆրանք: Մխիթար Պետրոսեան, Կարապետ Թօշլեան, Յովնան Նուրիջանեան, Յակոբ Թօշլեան, Ղեւոնդ Մուրատեան, Յովհաննէս Կիրակոսեան 10ական ֆրանք: Գրիգոր Գէորգեան 7 ֆրանք: Տիկ. Մարի Պետրոսեան 6.50 ֆր.: Յակոբ Ալօեան, Յովսէփ Թօշլեան, Սարգիս Սալվեան, Միհրան Խաչատրեան, Յովհաննէս Նիզամեան, Հ. Գարագեան, Նշան Պէօհլեան, Գալուստ Մակարեան, Նշան Օֆլեան, Ղազար Աւետիսեան, Պարոյր Քելիշեան, Մանասէր Մանասէրեան, Տիկ. Մ. Թօշլեան 5ական ֆրանք: Յարութիւն Աւետիսեան 3 ֆրանք: Յովհաննէս Եալանուզեան, Զաքար Նիկողոսեան 2ական ֆրանք: Ընդհ. գումար՝ 210.50 ֆրանք: (Տես ցառաջ 9 Ապրիլ)·

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

Մեծ հատոր մը որ կը պարունակէ ՓԱՐԱՒՈՆ ՍԻՄ ԱՆՏՈՆԸ, ԻՆԱՆ ԱՐՇԱԿՈՒՒՀԻՆ, ԱՐՋՈՒՒՀԻ ՍՐԲԱԶԱՆԸ եւ բազմաթիւ ՄԵՐՕՐԵԱՑ ՏԻՇԱՂՆԵՐ

Համակ Ծիծաղ, Սրամտութիւն, Խնդուք, Ժպիտ
Արտասահմանեան ամբողջ հայ կեանքը եւ դէմքերը
պատկերացուած են այս հատորին մէջ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ **15** ՖՐ., ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ **20** ՖՐ.

Դիմել՝ **17, RUE DAMESME :-: PARIS (13e)**

« երկար եւ առողջ ապրելու միակ պայմանը ծիծաղելն է »:

ՏՈՒՔԹ. ԼՕՄՊՐՕԶՕ

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

կ'ուզուին *ռոպ, նաև քրէփ տը շին և ժօրժէթէ շիմիզիէ (chemisier) կարող գործաւորուհիներ եւ անձրեւփրընէօզներ: Դիմել՝* **Boutten, 39 rue du Sentier, Paris. Métro: Bonne Nouvelle.**

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
փարիզի արուարձաններէն կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փողոցին վրայ ծախու է կամ ժերանսով կը տրուի սարքուած սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց բաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն: Պայ՝ 9 տարի: Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք: Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար:
Մանրամասնութեանց համար դիմել նամակաւ Պ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆի,
37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

E. TER-MINASSIAN
Export und import, Komissionen und Vertretungen
Ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:
Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:
Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Ջեր տունը, խանութը ենյլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք ժամնագէտ եւ ֆանրածանօթ ներկարարներ՝
ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)
Tél. Entrepôt 17-65
Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով գարդարումը:
Խնամուած աշխատանք: Նպաստաւոր գին:
Հայ ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի: Ջեռնտու պայմաններ:

ԸՆՏԻՐ ԿԱՐԱԳՈՎ
ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿ
Ճաքարով՝ քիլոն 20 ֆր. Անճաքար՝ քիլոն 22 ֆր.
Livraison à domicile
Usin Electrique TCHIT
9, rue de Progrès. LABARRE (S. et O.)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ
ՍՏԱՑՈՂ
Սէն թ'Օպան, Ց. Խ. — 35:
Սէն – Թրոփէզ, ՋՕՐ. — 35:
Սուլթանապատ, Հ. Գ. — 200:
Պրաիլա, Գ. Ց. — 200:
Էօզ, Ա. Պ. — 175:
Լըվալուա – Փէրէ, Ց. ԱՒ. — 35:
ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ
Առնուվիլ – լէ – Կոնէս, ՔԻՆ. — Սկսանք ղրկել Ապրիլ 9էն:
Լիւնէվիլ, Մ. ՊԱԼ. — Սկսանք ղրկել Ապրիլ 5էն:
Մոնմորանսի, ՏԻԿ. Ա. Շ. — Սկսանք ղրկել Ապրիլ 1էն:
Լիոն, Ա. Ո. — Սկսանք ղրկել Ապրիլ 6էն:

250 ՖՐԱՆՔՈՎ
Տողաչար մեքենային ընորհիւ պիտի կրնանք կատարել գիրքի եւ այլ ամէն կարգի հրատարակութիւններ ամրացելի եւ անհնախընթաց գիներով:
250 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ
մէջը ըլլալով թուղթ, կազմ եւ կողք՝ 1000 օրինակի համար
ՄԻՇՏ ՆՈՐԱՁՈՑԼ ՏԱՒՐԵՐ,
ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ,
ԱՆՍԽԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Դիմել Տէր – ՅԱԿՈԲԵԱՆ Տպարան
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ Թարգմ· Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ԵՐԲՈՐԴ

ՀԱՋԱՐ ՈՍԿԻ ՊԱՐԳԵՒ

— կը զարմանաս հարկաւ թէ վըտանգին ծանօթ ըլլալով հանդերձ, ինչու ես չեմ առներ օրինագիծը: Լա՛ւ, մտիկ ըրէ· գաղտնիք չունիմ վտանգին մասին ու չեմ կրնար երեւակայել զայն: Իմ ամբողջ կեանքիս մէջ ֆիզիքական չարչարանք կրած չեմ եւ հակառակ սրտիս տկարութեան, ամենափոքր ցաւ մը անգամ չեմ ունեցած· չեմ ճանչնար մահը ու չեմ գիտեր թէ ինչ ըտնջանք կամ ինչ խղաղազութիւն վերապահած է ան մեզի· համաձայն եմ այն յոյն փիլիսոփային որ կ'ըսէ թէ մահուան սարսափը հետեւանք է ապագայ կեանքի անորոշութեան եւ մենք պատճառներ չունինք պնդելու համար որ պայմանները աւելի վատ են անդիի աշխարհին մէջ քան այստեղ· մահէն չէ որ կը վախնամ այլ մեռնելէն:

— Այո՛, ի հարկէ, փափաց ոստիկանը որ բան մը չէր հասկցեր այս խօսքերէն:

— Եւ սակայն, չարունակեց նախարարը, եթէ չեմ կրնար երեւակայել մահը, կրնամ աչքի առջեւ բերել այն հետեւանքները որ կրնան յառաջ գալ տարբեր պաշտօնատուններու հետ խըզմամ մը· բնականաբար նպատակ չունիմ դժուարութիւններ ու մտահոգութիւններ առեղծել ապագային համար՝ վախնալով սպառնալիքէ մը որ թերեւս ոչինչ բան մըն է:

Նախարարին տրամադրելու այս ձեւն էր որ ըսել տուաւ ընդդիմադիրներուն — մանուածապատ մտքով նախարարը:

Գաղտնի ոստիկանը որ ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ Սըր Ֆիլիփը, ձանձրացաւ ներքնապէս· ո՞վ էր այդ փիլիսոփան, մտածեց ինքնիրեն:

— Այն զգուշութիւն ձեռք առած եմ, ըսաւ Ֆալմըթհ· յոյս ունիմ թոյլ պիտի տաք որ քանի մը շաբաթ իմ մարդիկս հետեւին ձեզի· պիտի արտօնէք նոյնպէս որ քանի մը ոստիկաններ մնան այստեղ՝ ձեր բնակարանը, հսկելու համար· իսկ բանական թիւով ոստիկաններ ալ պիտի դնուին արտաքին նախարարութեան մէջ: Սըր Ֆիլիփ հաւանութիւն յայտնեց այդ կարգադրութեան համար եւ տեսաւ որ երբ գաղտնի ոստիկանին հետ փորթլընտ Փլէյսի բնակարանէն խորհրդարան կ'երթար դուց կառքի մը մէջ, հետեւանքներ կը հետեւէին կառքին: Ցանցառ էր երեսփոխաններու թիւը խորհրդարանին մէջ այդ օրը: Սըր Ֆիլիփ տաքի ելաւ եւ յայտարարեց թէ Օտարականներու Արտաքսման (քաղաքական յանցանքներ) օրինագծին երկրորդ ընթերցումը պիտի կատարուէր ճիշդ տասը օր ետքը:

×

Նոյն իրիկունը ձորճ Մէնֆրէյտ եւ կոնդալէց իրարու հանդիպեցան Քրիթըրիըն Փալասի չքեղ պարտէզներուն մէջ:

Զինուորական երաժշտախումբ մը կը նուագէր Վակների « Թանհաուզէր »ը: Ասոնցմէ չրջապատի գիղեցկութեան ու երաժշտութեան մասին:

— Թէրի՞ն ուր է, հարցուց Մէնֆրէյտ:

— Փուաքարին հետ է· Լոնտոնը կ'ուսումնասիրէ ...

Ինդոպին երկուքն ալ:

— Իսկ դո՞ն, հարցուց կոնդալէց:

— Շատ հետաքրքիր օր մը անցուցի: Հանրային պարտէզին մէջ հանդիպեցայ այն մխամիտ գաղտնի ոստիկանին որ հարցուց ինձի թէ ի՞նչ կը խորհէի մեր մասին ...

— Պատրա՞ստ էք, հարցուց Լէոն հանդարտութեամբ:

Մէնֆրէյտ գլուխով հաստատական նշան մը ըրաւ եւ սկսաւ սուլել նուագախումբին եղանակը: Կանգ առաւ յանկարծ նուագախումբին հետ ու ծափահարեց ուրիշներուն պէս:

— Տեղ մը վարձեցի, ըսաւ· մխաին կ'երթանք:

— Ամէն ինչ այնտե՞ղ է:

— Գրեթէ:

Նուագախումբը հնչեցուց « Տէ՛ր, պահէ՛ արքան »: Երկու մարդերը հանեցին իրենց գլխարկները:

Բազմութիւնը սկսաւ հեռանալ կամաց – կամաց: Մէնֆրէյտ ու Լէոն պատրաստուեցան մեկնելու: Հաղարաւոր լապտերներու լոյսերը կը չողային պարտէզին մթութեան մէջ:

— Այս կողմէն չէ՞ ճամբան, հարցուց Լէոն:

— Ի հարկէ ո՛չ, պատասխանեց Մէնֆրէյտ վճռական:

ԳԼՈՒԽ ՁՈՐՐՈՐԴ

—·—

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—·—

Ծախու է· — երկար տարիներէ ի վեր հրապարակին վրայ հաստատուած փորագրիչ մը կը ծախէ իր գործը ու արհեստանոցը· կանոնաւոր մեքենայ եւ դեղերու ճոխ մթերք:

Երբ թերթին մէջ երեւցաւ այս ծանուցումը, տպագրական ասպարէզին պատկանող ամէն մարդ ըսաւ·— «Գիտեմ, խորբինկըմըն գործն է որ ծախու հանած են »:

Սովորական մէկու մը համար փորագրիչ արհեստանոցը վայր մըն է ուր առուրնէ մինչեւ իրիկուն կը լսուի սղոցներուն բզզիւնը կամ ճախարակներուն անտանելի ազմուկը: Բայց չատ գործէն հասկցողներ պիտան այդ արհեստանոցին մէջ փորագրուած պատկերներ կը լուսանկարէ գինի տախտակներու վրայ՝ տպագրութիւն յանձնուելու համար:

Խորբինկըմըն արհեստանոցը չէ յետամնաց հաստատութիւն մըն էր անոր պատրաստած նկարները երբէք գոհացուցիչ չէին: Փորագրիչը անհամբերութեամբ չուկայ ելած էր երեք ամիս ի վեր, ծախելու համար իր գործը: Սակայն արհեստանոցին խարդախութիւնները չէին հետու գտնուելուն, ինչպէս նաեւ մեքենաներուն թերութիւնը պատճառաւ չէր կրցած յաջողիլ:

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ԱՊՐԻԼ 1933

12 Avril 1933

ԲՒԼԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

Ցրկ. ՏԱՐԻ Թիւ 2161

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒԺԵՐՈՒ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

—o—o—

կարճ եւ կշռուած Յայտարարութեամբ մը, որ հրատարակուեցաւ այս էջին վրայ (2 ապրիլ), Հ. Յ. Դ. 12րդ Ընդհ. Ժողովը կը խտացնէր կուսակցութեան պատասխանատուները՝ յառաջիկայ տարիներու ընթացքին։

Ամէն բանէ առաջ գործօն քաղաքականութեան եւ ուժերու համախմբման կոչ մըն էր այդ։

— « Պատմական անցքերը հրամայաբար կը հարկադրեն մեզ, որ Դաշնակցութիւնը ընդգրկէ աւելի գործօն բաղաքականութիւն, արժանաւորապէս դիմագրաւել կարենալու համար գալիք դէպքերը։ Առանձնաբար հայ գաղթաշխարհը յառաջիկայ տարիներուն պիտի գիտնայ մէկտեղել իր ուժերը, խմբուիլ ընդհանուր եւ համահայկական դրօշի մը շուրջ, այն գիտակցութեամբ որ իրեն վճռական դեր վերապահուած է Հայ Դատի լուծման մէջ »։

Եւ կոչ մը՝ արթնութեան ու պատրաստութեան.

— « Բնակիչներ եւ հայրենակիցներ, աշխարհը կը պատրաստուի մեծ եւ ճակատագրական անցքերու։ Այս պատմական վայրկեանին Դաշնակցութեան Ընդհ. Ժողովը արթնութեան կը կոչէ հայ ժողովուրդը այն խոր հաւատով որ, եթէ կամենանք, պիտի կարենանք մեղմել մեզ սպառնացող վտանգները։ Հայ Դատի ուխտեալ բշնամիներու բոլոր ճիգերը անցան ապարդիւն։ Դաշնակցութիւնը կը շարունակէ մնալ միակամ ու միասիրտ, միակ կազմակերպ ուժը մեր ցիրուցան ժողովուրդի։ Անվերապահօրէն զօրավիգ հանդիսանանք անոր, միշտ յիշելով, թէ ինչ որ կուտանք Դաշնակցութեան, կուտանք հայ հայրենիքին ու հայ ժողովուրդին »։

Ուրեմն, առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, Հ. Յ. Դ. 12րդ Ընդհ. Ժողովը քանի մը նախադասութիւններու մէջ կ'ամփոփէ ոգին եւ ուղին յառաջիկայ գործունէութեան.—

1) *Գործօն քաղաքականութիւն։*

2) *Համախմբում դաղթաշխարհի ուժերու՝ ընդհանուր եւ համահայկական դրօշի մը շուրջ։*

3) *Արթնութիւն.*— « *Եթէ կամենանք, պիտի կարենանք մեղմել մեզ սպառնացող վտանգները* »։

4) *Առացում Դաշնակցութեան շարքերու.*— « *Համախմբուինք մղձկներ ապրած անոր յեղափոխական դրօշին շուրջ, պինդ վճռինք անոր, ամուր սեղմենք մեր շարքերը* »։

×

Այս կոչը, անշուշտ, ամէն բանէ առաջ ուղղուած է Դաշնակցութեան շարքերուն։

Ան պատասխանատուութեան, պարտականութեան, զոհաբերութեան կը հրաւիրէ՝ բոլորէն առաջ՝ մեզ, Դաշնակցականներս։

Եւ, այդ հասկացողութեամբ ալ, պարտականութիւն կը դնէ ամէն մէկ շրջանի մարմնին վրայ՝ նուիրուիլ աւելի գործօն աշխատանքի, բազմապատկել ու սեղմել շարքերը, եւ աշակերտել գաղթաշխարհի ցիրուցան ուժերուն համախմբման։

Նոր չէ որ Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովներն ու վարիչ մարմինները կը յիշեցնեն այս տարրական պարտականութիւնը։

Բայց, ներկայ հրաբխային վիճակին մէջ, երբ « աշխարհը կը պատրաստուի նոր եւ ճակատագրական անցքերու », մասնաւոր արժէք եւ ուժգնութիւն կը առնայ այս կոչը։

Մանաւանդ որ, արդէն տասը տարի ունինք մեր ետին։ Տասը տարուան պանդխտութիւն եւ փորձառութիւն։

Այսինքն, չունինք ո՛ր եւ է չմեղանք՝ տարուելու զանազան միամիտ պատրանքներէ։

Բազմապէսի դժուարութիւնները կը խափանեն Հայկական Դատին յաջողութիւնը։ — Մենք պիտի կրնանք հարթել ճամբան այնքան՝ որքան աւելի ուժ եւ հաւատք ու կորով ունենանք։

Առացնելով շարքերը, ամրապնդելով Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը իբրեւ վճռական ազդակ, մենք դիւրացուցած պիտի ըլլանք նաեւ տարբեր ուժերու համախմբումը՝ ընդհանրական դրօշի մը շուրջ։

Կ'ապրինք շրջանի մը մէջ ուր ամէն բանէ առաջ ուժն է որ կը խօսի։ Կազմակերպուած եւ իր կոչումին գիտակից, իր առաքելութեան հաւատացող ուժը։

Անհրաժեշտ չէ օրինակներ յիշել մեծ ու փոքր ազգերէն։

Այս պղտոտաներուն վրայ, եւ սահմանէն անդին, ամէն օր եւ ամէն ժամերուն այդ անողոք իրականութիւնն է որ կը օրուան բոլոր ժամերուն այդ անողոք իրականութիւնն է որ կը տեսնենք, — աւելի կուռ կազմակերպութիւն եւ աւելի հոծ զանգուած։ Յաւելում համբանքի եւ համախմբում բոլոր պիտանի տարրերու։

Անշուշտ մեր պարագան կը տարբերի միւսներէն, — յաղթականն թէ պարտեալ ազգերու քաղաքականութենէն։

Անոնք ուժ կ'ամբարեն՝ իրենց ապրը պահելու, նոր աւարներ յափշտակելու կամ զրպարտին ճմլելու համար։

Իսկ մենք ունինք միայն մէկ մտահոգութիւն, — ստանալ մեր արդար հատուցումը։ Վերստանալ մեր իրաւունքներն ու հողերը, ապրելու համար իբրեւ ազատ եւ անկախ ժողովուրդ։ Իբրեւ խաղաղասէր այլ ստեղծագործ ազգակ մը մարդկութեան։

Ահա այդ առաջադրութեամբ ալ, ինչպէս երէկ, այսօր աւելի քան երբեք Դաշնակցութիւնը իր շարքերէն կը պահանջէ.

— « ՀԱՒԱՏԱԼ, ՀՆԱԶԱՆԴԻՒ, ՊԱՅՔԱՐԻԼ »։

Մեծ ազգի մը երկտասարդութեան համար է կազմուած այս նշանախօսքը։

Բայց, ինչո՞վ չի յարմարիր մեր շարքերուն։ Եւ, առ հասարակ հայ երիտասարդութեան։

Ինչո՞վ պիտի կրնանք իրականացնել ուժերու համախմբումը — առանց այդ սեղմ այլ պերճախօսքին։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԵՐԳԱՂԹԸ ՅԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Է ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ ՉԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ

—o—o—

ՄՄԲ. — Բարեգործականի գրասենեակէն առացանք հետեւեալ զեկոյցը (7 ապրիլ)։

— Ինչպէս յայտարարած էինք, զանազան երկիրներէ, գլխաւորաբար Ցուսաստանէ եւ վերջերս շեշտուած կերպով Սուրիայէն, ստացած ըլլալով ներգաղթի թախանձագին խնդրանքներ, ոմանք հանրագրութեան ձեւով, ֆանիցս փութացինք այդ պարագան յանձնել Հայաստանի կառավարութեան եւ անոր լիազօրին Ֆաղ։ Շահվերդեանի բարեացակամ ուշադրութեան, խնդրելով անյապաղ կազմակերպել ներգաղթի վերջերորդ կարաւանը, որուն ելս ծախքերը հոգալու յօժարակամութիւն յայտնեցինք միանգամայն։

Ժողկոմխորհի նախագահ Ս. Տէր Գասբիէլեան եւ տեղակալ Ա. Երզնկեան, որ մասնաւորապէս կը զբաղին ներգաղթի հարցով, պատասխանած են մեր դիմումներուն թէ, « ընդունելով հանդերձ յայտնուած պատճառաբանութեանց իրաւացիութիւնը եւ ներգաղթը շարունակելու անհրաժեշտութիւնը, կը ցաւին որ կառավարութիւնը առ այժմ կարող չէ գոհացում տալ մեր դժբախտ հայրենակիցներուն փափաքին, բնակարանի չգոյութեան պատճառաւ, եւ թէ բնակարանային շինութիւններու ի նպաստ արտասահմանեան բացառիկ օժանդակութիւն մը միմիայն կարող է մօտաւոր ապագայի մէջ թոյլատրել ներգաղթի շարունակութիւնը, Սուրիայէն կամ ուրիշ վայրերէ, այլապէս ներգաղթի շարունակութիւնը, գէթ այս տարի, հաւանական չէ »։

Մեր մասին, Նուպարաշէնի բնակարաններու շինութիւնը եւ մաս մը գաղթականներու տեղաւորումը փութացնելու համար, վերջին անգամ կառավարութեան ներկայացուցած էինք 11,795 անգլ. ոսկիի եւ 50,000 տուրքեան տրամադրութեան տակ դրուիլ 11,795 անգլ. ոսկիի եւ 50,000 տուրքեան տրամադրութեան տակ դրուիլ լարի կրկին գումարներ, ինչպէս նաեւ շինուածանիւթերու փոխադրութեան համար երկու իւիւնաշարժ մեծ համիոնները։ Բայց անտարակոյս ատիկա չի բաւեր եւ պէտք է արտասահմանի հայութիւնը դրական օժանդակութեամբ սատարէ բնակարանային շինութեան գործին որ սերտօրէն կապուած է ներգաղթին հետ, որպէս զի հազարաւոր գաղթականներ, որ ակնդետ կը սպասեն ներգաղթի ազդանշանին, յուսաբեկումի եւ անստուգութեան չմատնուին ընդ երկար, անգործ եւ թշուառ վիճակի մէջ տարուբերուելով։

Մոսկուա եւ Լոնտոն դէմ դիմաց

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՃԱՐՏԱՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ՝ ԱՅՍՕՐ

Այսօր, չորեքշաբթի, 12 ապրիլ, տեղի կ'ունենայ Մոսկուայի անգլիացի ճարտարագէտներուն դատը։ Թէեւ այսօր հանգստի օր է Մ. Միութեան համար, բայց իշխանութիւնը որոշած է կատարել դատավարութիւնը, աւելի մեծ ապատորութիւն դործելու համար։ Դատավարութիւնը դուրսէն պիտի լսուի ձայնարձակներով։

Խորհրդային իշխանութիւնը համոզուած է ճարտարագէտներուն յանցապարտեան եւ կը կարծէ թէ ամէնէն թեթեւացուն ալ պիտի համոզուի, երբ կարդացուի ամբաստանագիրը։ Իսկ անգլ. կառավարութիւնը միշտ կը պնդէ ամբաստանեալներուն անմեղութեան մասին, նկատի առնելով հարցաքննութեան անճոռնի ձեւերը։

Ձերբակալուած ճարտարագէտները վեց հոգի էին։ Երկուքը արձակուեցան 48 ժամ բանտարկութենէ յետոյ, երեքը ազատ ձգուեցան մեծաղումար երաշխաւորութեամբ, իսկ մէկը, Մաքսոնըլըտ, բանտարկուած կը մնայ մինչեւ այսօր։ Ուրեմն, լոյսը պիտի ծագի այս կալանաւորէն։

Լոնտոնի Վիքըրս ընկերութիւնը, որուն մասնաճիւղին մէջ կը գործեն այս ճարտարագէտները, Մոսկուա ղրկեց իր փաստաբանը։ Անգլիական կարգ մը գործակալութիւններ ալ մասնաւոր թղթակիցներ ղրկած են, որովհետեւ այս դատը անսովոր հետաքրքրութիւն կը պատճառէ Անգլիոյ մէջ, իբրեւ սկզբունքի խնդիր։ Եւ իսկապէս չատ փափուկ է խնդիրը, քանի որ դատին ելքէն կախում ունի Մոսկուայի անգլիական դեսպանութեան պահպանումը կամ անգլո-ռուս յարաբերութեանց խզումը։

Խորհրդային թերթերը կը չարունակեն բուռն պայքար մղել անգլիական կառավարութեան եւ մամուլին դէմ, եւ կը պնդեն թէ խորհրդային իշխանութիւնը տէր տիրական է իր երկրին մէջ եւ չի կրնար ընդունիլ « արտաերկրային դատարանները », ինչպէս կան Եգիպտոսի եւ Չինաստանի մէջ։ Մամուլը մանաւանդ կը չզարդուռւի, երբ դաղթային կամ հարկատու պետութեան մը տեղ կը դնեն Խորհրդային Միութիւնը։

*** Օրժոնիկիձէ, Ծանր Ճարտարարուեստի գործավարը, անմիջապէս պաշտօնանկ ըրաւ ճարտարագործական թերթին խմբագրապետը, ամբաստանելով թէ « քաղաքական սխալներ գործած է »։ Խմբագիրը նկատի առնելով անգլիական կառավարութեան բռնած ընթացքը, կը յայտնէր թէ Խորհրդային Միութիւնը պէտք է դադրեցնէ առեւտուրը Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ հետ, եւ նոր չուկայ փնտռէ Ֆրանսայի, Շուէտի, Զեխոսլովաքիոյ, Լեհաստանի եւ Մ. Նահանգներուն մէջ։ Պաշտօնանկութեան բուն պատճառը գաղտնի կը պահուի։

*** Բրիտանական կառավարութիւնը երկրորդ ձերբակալութեանց մասին։ Հրատարակուած վկայութիւններէն կ'երեւայ թէ՝ բանտարկեալ Մաքսոնըլըտ Զեկային առջեւ ամբաստանած է իր պետը՝ Պ. Թորնթըրը, թէ գինքը մղած է անեսական եւ գինուորական լրտեսութիւն կատարելու եւ թէ այս նպատակով 4500 րուբլի առած է իրեն։ Ուրիշ պաշտօնակից մըն ալ մէեւնոյն մեղադրանքը ըրած է։ Պ. Թորնթըն ուժգնօրէն կը հերքէ այս ամբաստանութիւնները։ Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Զեկան ահ ու սարսափի տակ կորզած է այս կարծեցեալ յայտնութիւնները։ Զեկան մէեւնոյն տեղն փորձած է Մոսկուայի անգլ. հիւպատոսարանն ալ խառնել գործին, բայց չէ յաջողած։

ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Կիրակի օր Պելկրատի մէջ 8000 հոգի մասնակցեցաւ խոշոր ցոյցի մը, դոռդեելով դաշնագիրներու վերաբննութեան ձեռնարկներուն դէմ։ Բազմաթիւ ճառախօսներ շեշտեցին թէ ժողովուրդը բոյլ չպիտի տայ որ հողեր բաժնուին նուկոսլավիայէն։ Ժողովէն յետոյ, բանաձեւ մը ընդունուեցաւ եւ ղրկուեցաւ թագաւորին, « երկրին ամբողջականութեան պաշտպանին »։ Բանաձեւը բոթագաւորին, « երկրին ամբողջականութեան պաշտպանին »։ Բանաձեւը ձաղկելով սահմաններու փոփոխման ո՛ր եւ է փորձ, կը յայտարարէ թէ այդ-

Նոր զիջումներ Գերմանիոյ Հրեաներուն

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ՝ կառավարութիւնը որոշեց բարեփոխել հրեայ փաստաբաններուն դէմ եղած անօրինութիւնները։ Հրատարակուած է նոր օրէնք մը, որուն համաձայն այն հրեայ փաստաբանները որոնք իրենց արհեստը կ'ընդ մը, որուն համաձայն այն հրեայ փաստաբանները որոնք իրենց արհեստը կ'ընդ ի գործ կը դնէին 1914 օգոստոս 1ին, ինչպէս եւ անոնք որ պատերազմի ընթացքին կռուած են Գերմանիոյ կամ անոր դինակիցներուն համար, եւ անոնք որոնց հայրը կամ զաւակը սպանուած են պատերազմին մէջ, պիտի կրնան շարունակել իրենց գործերը։ Այս օրէնքով չեղեալ կը համարուի նախորդը, որ կը տրամադրէր միայն հարիւրին մէկ արտօնել հրեայ փաստաբանները, հիմ բռնելով երկու ժողովուրդներուն թուական համեմատութիւնը։

Այս բարեփոխման շնորհիւ, միայն Պերլինի մէջ պիտի կրնան գործել 1200 — 1400 հրեայ փաստաբաններ, մինչդեռ նախապէս հազիւ 35 հոգի արտօնուած էին։

*** Լոնտոնի ոստիկանութիւնը առջի օր այցելելով հրէական թաղերը, յանձնարարեց վերջնել հակագերման յայտարարութիւնները եւ դադրեցնել պոյքոթը։*

Այս առթիւ բուռն հարցապնդումներ եղան Երեսփ. ժողովին մէջ։ Ներքին նախարարը պատասխանելով եղած քննադատութեանց, յայտարարեց թէ անօգուտ են հակագերման ցոյցերը։ Բայց մէեւնոյն ատեն խոստովանեցաւ թէ գերմանական կառավարութիւնը ո՛ր եւ է դիմում չէ կատարած եւ թէ հրեայ առեւտրականները ազատ են իրենց գայրոյթը յայտնելու գերմանական խանութներուն դէմ։

Այս յայտարարութենէն յետոյ, վերահաստատուեցան պոյքոթի ազդերը, որ վար առնուած էին ...

*** Այնուհայն, հրէածին դիւանականը, որ հրաժարեցաւ գերմանական հպատակութենէն, Սպանիա հրաւիրուած է կառավարութեան կողմէ եւ պիտի պաշտօնավարէ Մատրիտի համալսարանին մէջ։ Սպանիական կառավարութիւնը ամէն դիւրութիւն պիտի տայ հռչակաւոր դիւանականին շարունակելու իր գիտական ուսումնասիրութիւնները։*

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

Կիրակի օր Հռոմ գնաց Ֆոն Փափէն, Գերմանիոյ փոխ – վարչապետը, որ այնտեղ պիտի մնայ մինչեւ ապրիլ 18։ Տեսակցութեան մը ընթացքին, յայտարարեց թէ Գերմանիոյ նոր իշխանութեան նպատակն է վերաբժեւորել ժողովուրդին առողջ ուժերը եւ երկիրը փրկել համայնավարութեան չարիքներէն։ « Վերաշինութեան այս գործին մէջ, Փաշական Իտալիոյ բարեկամութիւնը թանկագին օժանդակ մըն է մեզի համար »։

Ֆոն Փափէն քաղաքական բանակցութիւններ պիտի կատարէ մասնաւորապէս Վատիկանի հետ, եւ պիտի ջանայ անոր հաւանութիւնն առանալ, կռմինգլու համար կաթոլիկ նոր կուսակցութիւն մը, « Ազգ եւ Արծիւ »։

*** Առջի օր Հռոմ հասաւ նաեւ Պ. Կէօրինկ, Գերմանիոյ ներքին նախարարը, որ Փրուսիոյ վարչապետութեան պիտի կոչուի։ Գերման նախարարը կարծրանին մէջ դիմաւորուեցաւ Իտալիոյ օդանաւային նախարարին կողմէ, որուն հետ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ, գործակցութիւն մը հաստատելու համար երկու երկիրներու քաղաքային օդանաւորդութեան միջեւ։*

Երկկ Հռոմ գնաց նաեւ Աւստրիոյ վարչապետը։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս այցելութեանց, մանաւանդ որ տեղի կ'ունենան միեւնոյն ատեն։

Ֆրանսական ծրագիր - յուշագիրը ղրկուեցաւ

Ֆրանսական կառավարութիւնը վերջնապէս խմբագրած ըլլալով իր յուշագիր – ծրագիրը՝ զինաթափութեան եւ չորսերու դաշինքի մասին, պատճէնները ղրկեց Լոնտոն եւ Հռոմ, ծանկաղրով։ Չորսերու դաշինքի մասին կազմուած յուշագիրը կը բաղկանայ երեք թերթէ եւ վեց յօդուածէ, եւ կը համապատասխանէ Պ. Տալատիէի վերջին յայտարարութեանց։ Այսինքն, — 1. Օգտակար է գործակցութիւն մը հաստատել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի չորս մնայուն անդամներուն միջեւ, որոնք ստորագրած են Լոքառնոյի դաշինքը։ — 2. Անընդունելի է եւրոպական տեսչապետութիւն մը (տիրէէքթուար) որ իր կամքը պարտադրէ փոքր պետութեանց։ — 3. Նոր դաշինքը պէտք է մաս կազմէ Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնառութեանց։ — 4. Նոր դաշինքը պէտք է համապատասխանէ Փոխան – Քէլլոգի դաշինքին եւ զինեալ ուժի չդիմելու յայտարարութեան։ — 5. Զընդունուիր դաշնագիրներու վերաբննութեան անհրաժեշտութիւնը։ — 6. « Կարելի » վերաբննութեան հիմք ընդունիլ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին 19րդ յօդուածը, բայց միեւնոյն ատեն նկատի առնելով 10, 11, 12, 15 եւ 16 յօդուածները, որ կը ճշդեն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ պետութեանց իրաւունքներն ու պարտականութիւնները։

Միթրօէնի դուրս ձգուած բանուորները գործազրկութեան ենթաս պիտի ստանան

Միթրօէնի գործարանները փակ են տակաւին, համաձայնութիւն գոյացած չըլլալով հաստատութեան վարիչներուն եւ բանուորներուն միջեւ։ Երկուքն ալ կը պնդեն իրենց պայմաններուն վրայ։

Գործադուլի կեդր. կոմիտէին կողմէ պատուիրակութիւն մը առջի օր ներկայացաւ Պ. Միթրօէնի, բանակցելու համար։ Պատուիրակութիւնը յայտնեց թէ բանուորները չեն կրնար ո՛ր եւ է կրճատում կամ պատիժ ընդունիլ, եւ պահանջեց հաւաքական պայմանագիր մը ստորագրել։ Այս առթիւ ներկայացուց նաեւ կարգ մը նոր առաջարկներ։

Գործարանին վարչութիւնը, իբրեւ պատասխան, յայտարարեց թէ պիտի ծանրացնէ նախորդ պայմանները եւ մանաւանդ պատիժները։

Կեդր. կոմիտէն լսելով պատուիրակութեան զեկուցումը, կը յայտարարէ թէ տեղի չպիտի տայ։

*** « Լը Փոթիւլէռ » կը գրէ թէ՝ չնորհիւ ընկերվարական եւ թեսխոսականներու միջամտութեան, աշխատանքի նախարարութիւնը շրջաբերական մը ուղղած է թաղապետութեանց, յանձնարարելով գործազրկութեան նպաստ վճարել Միթրօէնի փակման հետեւանքով անգործ մնացած բանուորներուն։*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊՈՒՐՃԱԿԱՆ ԳՐՕՇԻ ՏԱԿ

—·—

ԿՎԵՆԴՈՒԹԻՒՆ

(Խնամօք Ժնդ[illegible])

ՎԱՂՈՒԺԱՑՄԱ - ՏՈՒԶԸ

Տեսիլ:

Լռութիւն. Ձիւն. Ցուրտ. Ամայութիւն. Ոչ մէկ շունչ. Ոչ մէկ ոտնաձայն. Ոչ մէկ ձայն. Ոչ մէկ կենդանի. Ոչ մէկ մարդ. Ոչ մէկ տուն. Ոչ մէկ ծուխ. Ոչ մէկ ճամբայ. Ոչ մէկ ուղի. Ոչ մէկ ուղեւոր. Ոչ մէկ ձի. Ոչ մէկ ոչխար. Ոչ մէկ եզ. Ոչ մէկ շուն. Ոչ մէկ կատու. Ոչ մէկ ճնճղուկ. Ոչ մէկ ագռաւ. Ոչ մէկ ծառ. Ոչ մէկ թուփ. Ոչ մէկ խոտ. Ոչ մէկ ծաղիկ. Ոչ մէկ կանաչ. Ոչ մէկ գոյն. Ոչ մէկ ջուր. Ոչ մէկ աղբիւր. Ոչ մէկ գետ. Ոչ մէկ ծով. Ոչ մէկ ալիք. Ոչ մէկ ափ. Ոչ մէկ նաւ. Ոչ մէկ նաւահանգիստ. Ոչ մէկ կեանք. Ոչ մէկ շարժում. Ոչ մէկ ձայն. Ոչ մէկ ոգի. Ոչ մէկ հոգի. Ոչ մէկ մարդ. Ոչ մէկ կին. Ոչ մէկ տղայ. Ոչ մէկ աղջիկ. Ոչ մէկ ծերունի. Ոչ մէկ ծեր կին. Ոչ մէկ ծեր մարդ. Ոչ մէկ ոտնաձայն

ԳԵՂԱՑԿԱԿ ՎԱՂՑԻ ՀԱՄԱՐ

(ՀՈՒՄՈՐԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐ ԱՆԴՐ. 1908)

ՄԵԼԻՔ. — Դէ՛հ, շո՛ւտ, ժամա՛ն ալ կ՚ըլլայ, ո՞ւր կը մնան ձիերն ալ։

ՊՈՂՈՍ. — Ա՛յսօր (ինքնիրեն) ։

ՄԵԼԻՔ. — Ինչո՞ւ համար կ՚ուզես որ ես ալ գամ։

ՊՈՂՈՍ. — Ոչինչ, պարոն, ինչպէս որ ըսի։

ՄԵԼԻՔ. — Դէհ, ինչո՞ւ համար կ՚ուզես որ ես ալ գամ։

ՊՈՂՈՍ. — Ո՛չ, ոչինչ, պարոն, ոչինչ

Աչքերն ուղղուած են դէպի Ուաշինկթըն

Ամերիկեան կառավարութիւնը տենդագին պատրաստութիւններ կը տեսնէ, ընդունելու համար մեծ ու փոքր պետութեանց պատուիրակները, որոնք պիտի խորհրդակցին տնտեսական համագումարին առթիւ։ Շարժման մէջ դրուած են բոլոր մասնագէտները։ Մասնաւորապէս կ'ուսումնասիրուի մաքսաթուրքերու խնդիրը։ Բանակցութիւններ պիտի կատարուին ցորենի արտադրութեան կրճատման մասին, որպէս զի կարելի ըլլայ բարձրացնել գիները։

** Ազգիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ, վարչապետ Պ. Մաքտոնըլտ տեղեկութիւններ տալով իր ուղեւորութեան մասին, յայտարարեց.

— Այցելութեանս նպատակն է ոչ թէ տնտեսական համաձայնութիւններ մշակել եւ կնքել, այլ ուսումնասիրել այն բոլոր խնդիրները որ կը շահագրգռեն երկու կառավարութիւնները։

Պ. Մաքտոնըլտ աւելցուց թէ պիտի մեկնի, որպէս զի կարենայ Լոնտոն դառնալ մայիս 3ին։

ԵՏ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՀՈՂԵՐԸ

Տանըմարքայի թերթերը կը գրեն թէ հիթլէրականները քանի մը օրէ ի վեր մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն դանիական սահմանադրութեան վրայ։ Անոնք բացէ ի բաց կը պահանջեն սրբագրել սահմանը եւ Գերմանիոյ վերադարձնել Հիւսիսային Շլէզվիկը, որ Տանըմարքայի կցուած էր 1919ին։ Հիթլէրականները երեք վաշտեր կազմած են սահմանին վրայ։ Ցոյցի մը միջոցին, գերման երկՀ մը յայտարարեց թէ նացիները (հիթլէրական) շատ չանցած պիտի սանձեն դանիական կառավարութիւնը որ բանակցի Պերլինի հետ, սահմանագծի վերաքննութեան համար։ Տանըմարքայի Երեսփ. ժողովին միակ գերման ներկայացուցիչը ժողովի մը մէջ, ուր հաւաքուած էին անանկացած փոքրաքրիչին պահանջատէրերը։ կը կարծէ որ ժամն գինեովին գեղարուեստական նկարներ պիտի պատրաստէ այնտեղ, պիտի մբցի ուրիշ վարպետներու հետ եւ դրամ պիտի չտէ ... Ինծի ըսաւ որ ընկերութիւն մը կազմելու վրայ է հիմա եւ եթէ ամէն ինչ կարգադրուի, պիտի գնէ մեքենաները անմիջապէս...

Եւ իրաւ ալ նոյն օրը Թոմըս Պրաուն՝ վաճառական, Աբերդըր Նայթ՝ դրամատէր, ձէյմս Սէլքըրք՝ արուեստագէտ, Էնտրու Գոհէն՝ սեղանաւոր եւ ձէյմս Լիչ՝ նոյնպէս արուեստագէտ, նամակ մը գրեցին Ազանուն ընկերութեանց արձանագրութեան Դիւանին, յայտնելու համար որ իրենք ընկերութիւն մը կազմած են սահմանափակ դրամագլուխով (լիմիթէտ) իրրեւ նկարիչ – փորագրիչներ։ Նամակին մէջ նշանակեցին նաեւ իւրաքանչիւր բաժնեթիրոջ դրամագլուխին քանակը։

Մէջբերենք յիշեցնենք որ Մէնթրէտ իսկապէս արուեստագէտ էր։

Օտարականներու Արտաքսման օրէնսդիրն ընթերցման հինգ օր մնացած, ընկերութիւնը արդէն կազմուած եւ փոխ-դրուած էր արհեստանոցը, դործի սկսելու համար։

— Տարիներ առաջ երբ առաջին անդամ Լոնտոն եկայ, ըսաւ Մէնթրէտ, հասկցայ որ ինքնուրոյն ծածկելու համար ամէնէն լաւ միջոցն է ընկերութիւն մը կազմել, որովհետեւ « Անանուն ընկերութիւն » բացատրութիւնը յարգանք կը ներշնչէ բոլորին։ Այդ տեսակ հաստատութեան մը անօրէնը ըլլալով, ի հարկէ ուշադրութիւն կը դրաւես եւ սակայն կը վանես բոլոր կասկածները։

Կոնդակէց գեղեցիկ տպագրութեամբ շրջաբերականով մը յայտարարեց թէ « Գեղարուեստական Նկարներու Ընկերութիւն »ը գործի պիտի սկսէր հոկտեմբեր ։ին։ Յայտարարեց նոյնպէս թէ ընկերութիւնը գործաւորի պէտք չունէր, խանութէ խանութ պտտող շրջուն վաճառորդները միայն ժամադրութիւնով կընային ընդունուիլ, իսկ նամակները պէտք է ուղարկուէին վարչատունը։

Մ. Սրապեան՝ Անտեսուածները։ Արմէն Անուշ՝ Բայց պիտի քալես։ կոստան Զարեան՝ Բանկօօպը եւ Մամութի ոսկորները։ Ա. Անմեռուկ՝ Արձանի պէտ։ Ա. Մելիքեան՝ Սեւասայ լիճ։ վ. Տէրունեան՝ Հլլայ ծաղիկ մը դողդոջ։ Արմ. Տիգրանեան-Աիզարոնեան՝ ա) Իմ ճամբին. բ) Իմ սէր. դ) Կարօտիս հետ։ Նշան Պէշիկթաշլեան՝ Հայկական Բիւզանդիոնը։ Մ. Իշխան՝ Ճակատագրիս ընկերով։ Ս. Թափառական՝ Հօրս կանչը։ Զարեհ Պալուլ՝ Բառ մը միայն։ վ. Սօֆեան՝ Վերադարձը։ Հրայր Ոստանի՝ Սրտիս հետ մենաւոր։ Ե. Ահարոնեան՝ Հայաստան, Վրաստան եւ Արեւմուտք։ Դարեհ Ագատեան՝ Հ. Արաէն Ղազիկեան։ Արմէն՝ Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը Պալքաններու մէջ։ փոքր Հայքեցի՝ Հայ ժտտնիչներու գործերը։ Ամպրոպ՝ Մարաշի վերջին կռիւը։ Յ. Զաւրեան՝ Մի դրուագ հայկաթոլիկ յարաբերութիւններից։ Ա. Գիւլխանդանեան՝ Հայ թաթարական կռիւները Բագուի մէջ։ Ա. Թատիսեան՝ Քաղաքապետի մը յիշատակները։ Ա. Ալթան՝ Հայ կեանքը։ Մ. Ո. Ամերիկահայ կեանքը (ամսական տեսութիւն)։ Մտանալու համար դիմել Գրատուն Հրանտ-Յամուէլ։

Տիկին Սիրուհի եւ Տոքտ Նշանեան Պրիտիկի մէջ

Փարիզի հայ Տրամաթիք թատերախումբի հիմնադիր

դերակատարները Տէր եւ Տիկին Նշանեան

ՁԱՏԿԻ Բ. ՕՐԸ 17 ԱՊՐԻԼ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՊՐԻՒՍԷԼԻ **Théâtre MERCELIS**Ի ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ լաւագոյն ուժերու կը ներկայացնէ *Ռ. ԳՕԼԻՒԻ*

ՍՐՏԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐ (3 արար) եւ զաւեշտ մը

ԳԻՆԵՐԸ՝ ՕԹԵԱԿ 200, ԹԻԿՆԱԹՈՒՈՒ 20, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող երիտասարդ մը։ Դիմել *Պ. Յ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆի*, *18* rue Brezin, Paris *14*, *Մէթրօ* Mouton Douvernet։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *ստիպողաբար պլուզի, ռոպ - ալէպկի, եւ մասնաւորապէս րըքօքօի լաւ գործաւորուհիներ։ Դիմել առաւօտները ժամը 11ին մինչեւ 1 Տիկին ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի, 33,* rue de Belleville, *Paris (19)*։

Ց.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒՒ *ընկերներու հանդիպումը վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Րիւ տը Րիվօլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը։ Մէթրօ՝ Շաթըլէ։*

Փարիզի «Աղբիւր Սերոբ» խումբի անդամական ընդհանուր ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 184 Ave. d'Italie*ի սրճարանին մէջ։ Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի։*

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. 53-32

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր։ Անձամբ կը պաշտպանէ Առեւտրական եւ Հաշտարար դատարաններու առջեւ։ Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ։ Վարչական դիմումները Նախարարութեանց մօտ։

Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը 9էն 11, եւ 5էն 7։

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ծախու է նպարավաճառի փոքրիկ խանութ մը շատ նպաստաւոր գինով։ Կը պահանջենք միմիայն խանութին մէջ գտնուած ապրանքին փոխարժէքը՝ 3000 ֆրանք։ Եռամսեայ վարձք՝ 450 ֆրանք։ Դիմել *Տիկին ԲԱԼՕԵԱՆի*, 16 rue de Lanneau, Paris (5e) *Մէթրօ՝* Mutualité։

THE - RESTAURANT
de la Mosquée de Paris
39, rue Geoffroy St. Hillaire (5). Tél. Gobelins 18-10

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ *ՀԱՅ* եւ *ԵԳԻՊՏԱՑԻ* յայտնի երաժշտագէտներու կողմէ։ Բաց է մինչեւ կէս գիշեր։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

Նիհարնալը ապահովուած է 100ին 70։ կանանց համար՝ երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի՝ ամբողջ օրը եւ Ուրբաթ կէս օրէ վերջ։ Արանց համար՝ Ուրբաթ առաւօտ, Շաբաթ եւ կիրակի ամբողջ օրը։

Հաղորդ. միջոցներ. — Մէթրօ : Jussieu, Monge, Daubenton. Օթօպիւս՝ G. T. Tbis, BD, CF, S, K, AX, U, H.

Quartier Latinի ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՆԸ

Maison VARTERESSIAN
1 bis rue Hautefeuille, Paris (6). Métro: St. Michel

ՁԱՏԿի առթիւ ստացած ենք Արեւելեան թարմ եւ ընտիր նպարեղէններ։

Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր անարատ օղին եւ անարատ իւղով պատրաստուած թարմ չէօրէքները։

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր մնայուն յաճախորդը պիտի դառնաք։

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿ
Maison KEVORKIAN

կարուճին վկայուած է Rue de la Paix ի մեծ տուներէն։
33, Rue des POISSONNIERS. *Métro*՝ Château Rouge et Barbès

կը կարենք sur mesure կանացի ամէն տեսակ հագուստներ haute couture մօտէրներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով։

Մուշտակի եւ bonnetterieի ճոխ պահեստ։

Ֆնտեսական տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ։

Ջեր տունը, խանութը ենչմ. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք մասնագէտ եւ հանրածանօթ ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)
Tél. Entrepôt 17-65

կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով զարդարումը։

Խնամուած աշխատանք։ Նպաստաւոր գին։

Հայ ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի։ Ջեղչտու պայմաններ։

ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի արուարձաններէն կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փողոցին վրայ ճախու է կամ ժէրանսով կը տրուի սարքուած սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց բաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Պայ՝ 9 տարի։ Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք։ Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար։

Մանրամասնութեանց համար դիմել նամակաւ *Պ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆի*,

37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ստիպողաբար պլուզի, ռոպ - ալէպկի, եւ մասնաւորապէս րըքօքօի լաւ գործաւորուհիներ։ Դիմել առաւօտները ժամը 11էն մինչեւ 1 Տիկին ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի, 33, rue de Belleville, *Paris (19)*։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Շավիլ, Մ· Ս· — 35։

Պոնտի, Մեջ· — 35։

Վիքթրի – Սիւր – Սէն, 3 · Ա՛· — 10 ֆր· 50։

Սէն – Շամոն, ԳՈՐՇ· — 149·55։

Վարշավիա, Գ· Մ· — 50։

Փոնթէ, Թ· Մ· — 70։

Անիէռ, ՃԷՎ· — 175։

Մոնթրէօյլ–Սու–Պուա, Ժ· ՄԱՐՏ· — 50։

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Պուա – Քոլոմպ, Պ· ՓԱՓ· — 35։

Սկսաւճ ղրկել Ապրիլ 9էն։

Փարիզ (9), ՀՈԳ· — Սկսաւճ ղրկել Ապրիլ 11էն։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հ. Հ. Դաշնակցութեան Վիէնի կոմիտէն, եւ մասնաւորապէս ընկեր Գրիգոր Ալոյեան եւ ընկեր Ներսէս Խաչիկեան իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն փաստաբան Ֆրիխինէի եւ փաստաբան Լոմպարտի, ինչպէս նաեւ Լիոնի, Տէսինի եւ Վիէնի համակիր հայրենակիցներուն եւ ընկերներուն՝ իրենց կատարած աշխատանքներուն եւ ցոյց տուած հաւակրական վերաբերմունքին համար, որոնց շնորհիւ կարելի եղաւ թիւրիմացաբար արգելափակուած ընկերներու անմեղութիւնը հաստատել եւ անոնց անպարտ արձակման վճիռը ստանալ։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ամսագիր

Լոյս տեսաւ «Հայրենիք» ամսագրի 11րդ տարուան 3րդ (Մարտ) թիւը հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

Փ. Յանասար՝ Եփրատի ափին։ Մինա՝ Ես եւ դու։ վ. Վալադեան՝ Մի ծղուն աչքերով աղջիկը։ Ս. Թափառական՝ Ուզում են լինել։ Հայկ՝ Ողբերդ։ Համաստեղ՝ Սպիտակ ձիաւորը։ Ա. Սրապեան՝ Անտեսուածները։ Արմէն Անուշ՝ Բայց պիտի քալես։ կոստան Զարեան՝ Բանկօօպը եւ Մամութի ոսկորները։ Ա. Անմեռուկ՝ Արձանի պէտ։ Ա. Մելիքեան՝ Սեւասայ լիճ։ վ. Տէրունեան՝ Հլլայ ծաղիկ մը դողդոջ։ Արմ. Տիգրանեան-Աիզարոնեան՝ ա) Իմ ճամբին. բ) Իմ սէր. դ) Կարօտիս հետ։ Նշան Պէշիկթաշլեան՝ Հայկական Բիւզանդիոնը։ Մ. Իշխան՝ Ճակատագրիս ընկերով։ Ս. Թափառական՝ Հօրս կանչը։ Զարեհ Պալուլ՝ Բառ մը միայն։ վ. Սօֆեան՝ Վերադարձը։ Հրայր Ոստանի՝ Սրտիս հետ մենաւոր։ Ե. Ահարոնեան՝ Հայաստան, Վրաստան եւ Արեւմուտք։ Դարեհ Ագատեան՝ Հ. Արաէն Ղազիկեան։ Արմէն՝ Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը Պալքաններու մէջ։ փոքր Հայքեցի՝ Հայ ժտտնիչներու գործերը։ Ամպրոպ՝ Մարաշի վերջին կռիւը։ Յ. Զաւրեան՝ Մի դրուագ հայկաթոլիկ յարաբերութիւններից։ Ա. Գիւլխանդանեան՝ Հայ թաթարական կռիւները Բագուի մէջ։ Ա. Թատիսեան՝ Քաղաքապետի մը յիշատակները։ Ա. Ալթան՝ Հայ կեանքը։ Մ. Ո. Ամերիկահայ կեանքը (ամսական տեսութիւն)։ Մտանալու համար դիմել Գրատուն Հրանտ-Յամուէլ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. ՄԻՒՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ԲԱՅԱՌԱԲԱՐ ՊԷԼՎԻԼԻ ԹԱՂԻՆ ՄԷՋ, 40 rue de Belleville, *վերնայարկը։ Կը խօսի Պ. Ա. Գաբիկեան, նիւթ՝ Մեր նոր սերունդին հոգեբանական գիծերը։ Մէկ ժամ սինէմա։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։*

ՊԷՅՊՈՒՐԵԱՆ Սանուց Միութեան ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին 51 րիւ տը Րիվօլի, Քաֆէ «Լը Սամարիթէն»ի մէջ։ Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր եւ առաջարկութիւններ։

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ Թարգմ· Ժ· Մ·

ԳԼՈՒԽ ՁՈՐՐՈՐԴ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ձորձ Մէնթրէյտ անմիջապէս տեսակցութիւն մը ունեցաւ փոքրագրիչին դատական ներկայացուցիչներուն հետ եւ քաղց հետեւեալ տեղեկութիւնները։ — կարելի էր արհեստանոցը գնել կամ վարձել։ կարելի էր երկու պարագաներուն ալ, այնտեղ փոխադրուիլ անմիջապէս։ բնակութեան յարմար էր արհեստանոցին վրայի յարկը եւ դրամատան մը յանձնարարականը բաւական էր իրրեւ երաշխաւորութիւն։

— Կարի՛ճ մարդ չիտակը, ըսաւ ներկայացուցիչը ժողովի մը մէջ, ուր հաւաքուած էին անանկացած փոքրագրիչին պահանջատէրերը։ կը կարծէ որ ժամն գինեովին գեղարուեստական նկարներ պիտի պատրաստէ այնտեղ, պիտի մբցի ուրիշ վարպետներու հետ եւ դրամ պիտի չտէ ... Ինծի ըսաւ որ ընկերութիւն մը կազմելու վրայ է հիմա եւ եթէ ամէն ինչ կարգադրուի, պիտի գնէ մեքենաները անմիջապէս...

Եւ իրաւ ալ նոյն օրը Թոմըս Պրաուն՝ վաճառական, Աբերդըր Նայթ՝ դրամատէր, ձէյմս Սէլքըրք՝ արուեստագէտ, Էնտրու Գոհէն՝ սեղանաւոր եւ ձէյմս Լիչ՝ նոյնպէս արուեստագէտ, նամակ մը գրեցին Ազանուն ընկերութեանց արձանագրութեան Դիւանին, յայտնելու համար որ իրենք ընկերութիւն մը կազմած են սահմանափակ դրամագլուխով (լիմիթէտ) իրրեւ նկարիչ – փորագրիչներ։ Նամակին մէջ նշանակեցին նաեւ իւրաքանչիւր բաժնեթիրոջ դրամագլուխին քանակը։

Մէնթրէյտ յիշեցնենք որ Մէնթրէտ իսկապէս արուեստագէտ էր։

Օտարականներու Արտաքսման օրէնսդիրն ընթերցման հինգ օր մնացած, ընկերութիւնը արդէն կազմուած եւ փոխ-դրուած էր արհեստանոցը, դործի սկսելու համար։

— Տարիներ առաջ երբ առաջին անդամ Լոնտոն եկայ, ըսաւ Մէնթրէտ, հասկցայ որ ինքնուրոյն ծածկելու համար ամէնէն լաւ միջոցն է ընկերութիւն մը կազմել, որովհետեւ « Անանուն ընկերութիւն » բացատրութիւնը յարգանք կը ներշնչէ բոլորին։ Այդ տեսակ հաստատութեան մը անօրէնը ըլլալով, ի հարկէ ուշադրութիւն կը դրաւես եւ սակայն կը վանես բոլոր կասկածները։

Կոնդակէց գեղեցիկ տպագրութեամբ շրջաբերականով մը յայտարարեց թէ « Գեղարուեստական Նկարներու Ընկերութիւն »ը գործի պիտի սկսէր հոկտեմբեր ։ին։ Յայտարարեց նոյնպէս թէ ընկերութիւնը գործաւորի պէտք չունէր, խանութէ խանութ պտտող շրջուն վաճառորդները միայն ժամադրութիւնով կընային ընդունուիլ, իսկ նամակները պէտք է ուղարկուէին վարչատունը։

Մէջբերենք

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ԱՊՐԻԼ 1933

13 Avril 1933

ՅՐԿ ՏԱՐԻ Թիւ 2162 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

—o—o—

Հ. Յ. Դ. 12րդ Ընդհ. ժողովին Յայտարարութիւնը, որու մասին խօսեցանք երէկ, կը մատնանչէ՞ ո՛ր եւ է փոփոխութիւն՝ կուսակցութեան հիմնական տեսակէտներուն մէջ:

Ոչ: Յայտարարութիւնը կուսակցութեան քաղաքական գործունէութիւնը կ'ամփոփէ երկու բառի մէջ, — Հայկական Դատ:

Հսկի՞նք, արդեօք, թէ այսօր մտածուոր իմաստ ունին այդ երկու բառերը:

Այսօր կան հոսանքներ որ նոյն իսկ հրապարակաւ կը ժխտեն գոյութիւնը ո՛ր եւ է Դատի:

Վկայ՝ երեւանցիները, որոնք ամէն օր եւ ամէն ժամ կը յայտարարեն թէ փակուած է « այսպէս կոչուած Հայկական Դատը »: Նոյնքան ուժգնօրէն որքան էնկիւրիցիները:

Ճիշդ է, մեր մէջ բանգէտներ կան որ այդ բոլորը կը համարեն ... նուրբ դիւանագիտութիւն: Բայց մենք սովորութիւն չունինք եզրակացութիւններ հանելու անմիջէ երեւոյթներէ, երբ աչքի առջեւ է անողոք իրականութիւնը՝ 1921էն ի վեր:

Երկրորդ հոսանք մը — ամէնքավար — երեւութապէս կ'ընդունի Հայկական Դատի մը գոյութիւնը: Բայց, ոչ թէ իրրեւ նպատակ մը զոր պէտք է հետապնդել վճռական կամեցողութեամբ եւ յարատեւութեամբ, այլ իրրեւ « Ցեսիլք », որ կրնայ ինքն իրեն ժպտիլ առտու մը ...

Չենք խօսիր ուրիշ հոսանքներու մասին: Պարզապէս անոր համար որ, անոնք թէեւ կը հաւատան լաւագոյն օրերու, բայց չունին յստակ դիրք եւ աչխատանք՝ այդ ուղղութեամբ: Օրինակ՝ հին հնչակեանները:

Չենք խօսիր նաեւ անկուսակցականներու մասին, որոնք միշտ պատրաստի կը հակելու զօրաւորին, օրուան իշխանաւորին կողմը, առանց մատ մատի զարնելու:

Ի հարկէ Դաշնակցութիւնը ամէն բան չէ: Բայց, ունի թանկագին առաւելութիւն մը, — որոշ ուղեգիծ եւ անսասան յարատեւութիւն: Այլ եւ յեղափոխական ոգի:

Ան կը հաւատայ իր առաքելութեան: Կը հաւատայ կազմակերպուած ուժին, եւ կը գործէ անընդհատ, ականջը սուր եւ աչքը արթուն պահելով բոլոր հնարաւորութեանց հանդէպ:

Այս մտահոգութեամբ ալ, 12րդ Ընդհ. ժողովը կը յանձնարարէ « աւելի գործօն քաղաքականութիւն »:

Ուրիշ խօսքով՝ համապատասխան ճիգ ու գործունէութիւն, « արժանաւորապէս դիմագրաւել կարենալու համար զալիք դէպքերը »:

Այս կը նշանակէ կենալ միշտ արթուն, եւ օգտագործել բոլոր այն ազդակներն ու պատեհութիւնները որ կրնան դիւրացնել մեր ազատագրութեան ճամբան: Այսինքն՝ մղել գործօն եւ յարատեւ պայքար՝ համաձայն մեր ուժին եւ նկատի առնելով օրուան պայմանները:

Եւ անողոք իրականութեան ծանրութիւնն է որ ըսել կուտայ Ընդհ. ժողովին.

— « Ծանր է մեր ուղին, ընկերներ · տակաւին շատ փորձութիւն, մեծ զոհաբերութիւն ու ճահատակութիւն կը սպասեն մեզ: Տոգորուած, սակայն, մեր գաղափարի վեհութեամբ, ներշնչուած՝ մեր յեղափոխական փառաւոր անցեալէն, ապաւինած՝ մեր ժողովուրդի անձնուն կամքին, համոզուած՝ մեր դատին արդարութեան, յառաջ բալեճ համարձակ ու վճռական քայլերով »:

Այս ճամբուն վրայ, Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ իրեն հետ չվիճակ ունենայ բոլոր ընդունակ տարրերը: Բոլոր անոնք որ կը հաւատան Հայկական Դատին արդարութեան, եւ որ պատրաստ են ծառայելու կամ գործակցելու, համաձայն իրենց կարողութեան:

Անցեալին մէջ քի՞չ են եղած աչակցութեան գործակցութեան ձեռնարկները: Եւ, ինչո՞ւ պիտի պակսին այսօր, երբ, աւելի քան երբեք, պէտք ունինք ուժերու բազմապատկութեան եւ համախմբման :

Եւ Դաշնակցութիւնը ե՞րբ է ունեցեր « խորհրդաւորութեան » շարժուձեւեր, երբ մարդիկ անկեղծօրէն մօտենալով, գլուխ գլխի եւ ձեռք ձեռքի տալով, ուղեր են պատրաստել իրենց միասնակցութիւնը՝ քաղաքական, նոյն իսկ զինական այս կամ այն ձեռնարկին համար:

Պայմանները փոխուած են, այո՛: Եւ շատ բան փոխուած է Դաշնակցութեան գործելու մեթոտներուն մէջ ալ: Կարելի չէ այսօր ձեւել երկուան կազապարին վրայ:

Բայց, Դաշնակցութեան հիմնական ծրագիրը քարեսախատակ չէ, որպէս զի մէկ օրէն միւսը կաւիճով գրեն ու սրբեն:

Նկատի առնելով հանգրծած աչխարհաքաղաքական փոփոխութիւնները, այդ ծրագիրը հայ ժողովուրդին վերկութիւնը կը դնէ ազատ եւ ամբողջական հայրենիքի ստեղծման մէջ: Ու կը պարտադրէ ծաւալուն կազմակերպութիւն, սիստեմատիկ աչխատանք եւ անսահման զոհողութիւն:

Արդ, անոնք որ « անկորնչելի իրաւունքները »էն կը ճառեն ու « Ցեսիլք »ով կ'ապրին, ունի՞ն տարրեր երք: Գտա՞ծ են ուրիշ բանաձեւ մը, որ համապատասխանէ հայ ժողովուրդի վերապրման չափերուն:

Այդ, անոնք որ « անկորնչելի իրաւունքները »էն կը ճառեն ու « Ցեսիլք »ով կ'ապրին, ունի՞ն տարրեր երք: Գտա՞ծ են ուրիշ բանաձեւ մը, որ համապատասխանէ հայ ժողովուրդի վերապրման չափերուն:

Այս հարցումն ուղղելով, չենք ուզեր պղտորել իրենց « անկաշառ բարեկամութիւնը » եւ հաւատարմութիւնը՝ Երեւանի հետ:

Բայց իրաւունք ունինք ասպարէզ կանչելու զիրենք եւ իմանալու յստակ խօսք, առանց տարուան խարխափումներէն յետոյ:

Որովհետեւ, իսկապէս որ կը դանդաղինք մեր պատմութեան ամենէն ճակատագրական մէկ շրջանին մէջ, ուր ոչ « բան մը չընելու » քաղաքականութիւնը կը վրիպէ, ոչ ալ ակադեմական բանակռիւը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

—o—o—

« ԲԱՑՑ, ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԱՊՐԵՑՆԵՆՔ ԱՍՈՆՔ... »

Երեսփ. ժողովը երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, առջի օր քուէարկեց օրինագիծ մը, որով երկրորդական կրթութիւնը ձրի կը հռչակուի բոլոր դասարաններուն համար, մէջն ըլլալով լիսէներու եւ քոլէժներու նախնական եւ տարրական դասընթացքները:

Այս առթիւ բուռն առարկութիւններ եղան թէ գիտական եւ թէ տնտեսական պատճառներով: Երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ մատուցականներու դերարտադրութիւն մը յառաջ պիտի գայ, « ինչ որ ահարկու չարիք մըն է »:

— « Ի՞նչպէս պիտի ապրեցնենք ասոնք: Պիտի կրնա՞նք պաշտօն գտնել իրենց տրուած գիտութեան համար: Ոչ, որովհետեւ կրթութեան հատատարութեան դիմաց՝ մաքի, դատողութեան եւ արտի յատկութեանց, ինչպէս եւ ընկերային դիրքի անհատատարութիւնը նպատատար պիտի ըլլայ մէկ մասին եւ աննպատատ՝ միւս մասին: Այս կերպով դժգոհներ յառաջ պիտի գան եւ — յիշեցէք ժիլ Վալէսի « Պաշըլիէն » — պիտի կազմուի մատուցական պրոլետարներու դաս մը: Թերեւս մեր ընկերվարական պաշտօնակիցները կը յուսան այս կերպով նոր շարքեր, նոյնիսկ սպայակոյտներ հատաքել յեղափոխութեան համար: Բայց կը սխալին, որովհետեւ այս դժգոհները աւելի հեռուն պիտի երթան, ամէն պարագայի մէջ՝ դէպ ի համայնավարութիւն կամ ուրիշ գաղափարներ:

Զուարճալի տեսարաններ ալ պակաս չեղան, վիճաբանութեանց ընթացքին:

Կրօնական երեսփոխան մը յայտարարեց ·

— Աչխարհական կրթութեան կուսակիցները ունին երկու գործիք,— չիջոց մը՝ մարելու համար հատատքին հուրը եւ կայծքար մը՝ վառելու համար ընկերվարութեան բոցը ···

Կրթական նախարարը պատասխանեց ·

— Բայց ես ի՞նչ գործ ունիմ այդ չիջոցին եւ կայծքարին մէջեւ:

— Դուք ալ մոմակալը բռնած էք, դիտել տուաւ նախագահը, քրքիջներու մէջ:

Կրթական նախարարը պատասխանելով թէր ու դէմ առարկութիւններուն, մասնաւորապէս ծանրացաւ օրինագծին տնտեսական հետեւանքներուն վրայ: Ձրի կրթութիւն հատատելով բոլոր երկրորդական վարժարաններուն մէջ, պետութիւնը պիտի ունենայ 39,789,000 ֆր·ի նոր բեռ մը: Ճիշդ է որ հարկ պիտի ըլլայ դպրոցական նոր չէնքեր վիճել Փարիզի եւ շրջանին մէջ, բայց այդ պահանջը չատոնց կար, քանի որ հինցած են չէնքերը կամ չեն բաւեր: Այս առթիւ պաչտպանեց միօրինակ կրթութեան տեսակէտը:

Նախկին նախարար մը, Պ· ար Լաֆէռի, բացագանչեց ·

— Դոնէ միայն Ֆրանսայի վերապահենք ձրի կրթութիւնը: Փարիզի լիսէներուն, օրինակ Ժանսոնի, Միշլէի, Ռոնսարսէի ճեմարաններուն մէջ ձրի՞ պիտի ընդունինք օտարականները, երբ, տեղի անրաւականութեան պատճառով, չէք կրնար ընդունիլ Ֆրանսացի աչակերտները:

Տուրքերու չափը պիտի ատուգուի

« ԱՐՏԱՔԻՆ ՆՇԱՆՆԵՐՈՎ »

Միեւնոյն նիստին մէջ, երեսփ. ժողովը քուէարկեց ուրիշ նորութիւն մը:

Այսուհետեւ հարկատուները պարտաւոր պիտի ըլլան, իրենց եկամուտի տարեկան յայտարարութեան մէջ, յիչել կարգ մը « արտաքին նչաններ »,— ինչպէս՝ բնակարանի վարձք, երկրորդ բնակարան (ամառանոց), սպասաւոր եւ սպասուհի, ինքնաշարժ, գրօսանաւ, ձիարչաւի յատուկ ապաստան եւն· որպէսզի կարելի ըլլայ դիւրացնել ստուգումը:

Այս առթիւ ալ բազմաթիւ առարկութիւններ եղան: Նախկին նախարար մը դիտել տուաւ թէ այս կերպով « պիտի սպաննուի անհատական տուրքը » եւ տուրքը աստիճանաբար պիտի դառնայ ոչ թէ եկամուտի, այլ ծախքերու վրայ հաստատած հարկ: Ուրիշ երեսփոխան մը առաջարկեց որ հարկատուները պարտաւոր ըլլան նաեւ յայտնելու այն դրամատուները ուր ընթացիկ հաչիւ ունին: Կառավարութիւնը հակառակեցաւ այս առաջարկին, առարկելով թէ նպատակին բոլորովին հակառակ արդիւնք պիտի տայ, թէ դրամները պիտի քաչուին դրամատուներէն եւն·:

Քուէի դրուելով, օրինագիծը ընդունուեցաւ մեծամասնութեամբ:

Այս առթիւ, քուէարկուեցաւ նաեւ օրինագծին մէկ յօդուածը, որուն համաձայն տուգանքէ եւ պատժական հետապնդումներէ ազատ պիտի ըլլան այն հարկատուները որոնք ինքնաբերաբար եւ 1933 յուլիս 1էն առաջ կը սրբագրեն տուրքերու յայտարարութեան առթիւ եղած զանցառութիւնները կամ թերութիւնները:

Այս վիճաբանութեանց ընթացքին էր որ, աչխատանքի նախարարը յայտարարեց թէ հրամայած է դործադրութեան նպատատ վճարել Սիթրօէնի բանուորներուն, որոնք աչխատանքէ զրկուած են առայժմ:

Հատատութեան անօրէնը, Պ· Անտռէ Սիթրօէն, օդափոխութեան համար բան գացած ըլլալով, նախարարը ցաւ յայտնեց որ ան հեռու կը գտնուի « ճակատամարտի դաշտէն »:

Անգլիացի ճարտարագէտներու դասը

Երկչ սկսաւ Մոսկուայի մէջ ամբաստանուած անգլիացի ճարտարագէտներուն դատը: Անգլ· կառավարութիւնը վերջին պահուն առաջարկած էր որ դատավարութեան սղագրեալատենագրութիւնը յանձնուի Մոսկուայի անգլ· դեսպանատան: Խորհրդային իշխանութիւնը մերժեց: Այս մերժումին վրայ, անգլ· կառավարութիւնը յանձնարարեց դեսպանատան գործակատարին՝ անձամբ կազմակերպել սղագրութեան գործը, աչակցութեամբ քարտուղարներուն: Այս ձեւով սղագրուած ատենագրութիւնը օրը օրին Լոնտոն պիտի հեռագրուի:

Ռուսական « Տեխնիկա » թերթը, որ պաշտօնաթերթն է Ծանր Ճարտարարուեստի Ժողովուրդին, նոր եւ ծանր ամբաստանութիւններ կ'ուղղէ անգլիական Վիքըրս ընկերութեան դէմ: Այսպէս, կ'ըսէ թէ ընկերութիւնը պակասաւոր կամ դիտմամբ փճացուած մեքենաներ կը յանձնէր ռուսական գործարաններուն: Ընկերութեան Մոսկուայի անօրէնը, որ ամբաստանեալներուն մէջ է, վճռապէս կը հերքէ այս մեղադրանքը:

Մինչեւ հիմա, Ձեկան անգլիացի վեց ճարտարագէտները կ'ամբաստանէր անհատապէս, իբրեւ լրտեսներ կամ խափանարարներ: Այժմ ամբողջ ընկերութիւնն է որ կը մեղադրուի, իբրեւ խափանարար:

⁂ Անգլիոյ լորտերու ժողովն ալ երբորդ ընթերցումով քուէարկեց այն օրինագիծը որ կառավարութեան լիազօրութիւնն կուտայ արգիլելու ռուսական ներածումները:

Ծաւիր դէպքեր Երեւանի մէջ

Թաւրիզէն կը գրեն մեզի (31 մարտ)·—

— Նոր հասած ճամբորդներէն քաղեցի հետեւեալ տեղեկութիւնը, ամբամանութիւնները ձգելով յաջորդ սուրհանդակին: Երեւանի մէջ հացի համար պոչ կապած տեղացիները եւ նոր գաղթականներու մէկ մասը ցոյց կը կազմակերպեն « հաց, հաց », պոռալով:

Կառավարութիւնը վախնալով որ այդ ցոյցը կրնայ լուրջ հետեւանքներ ունենալ, ըստ իր սովորութեան, անմիջապէս Ձեկան հրապարակ կը հանէ եւ ցուցարարները կը ցրուէ գնդացիրներով: Բազմաթիւ սպանեալներ եւ վիրաւորներ կան: Կը չանամ տուգել թիւը:

Դէպի Ուաշինկթըն, խաի վը օրեն

Պ· Էռիօ Փարիզէն ճամբայ կ'ելլէ Զատկի երկուշաբթի օրը, 17 ապրիլ: Պիտի նստի Ֆրանսայի անդրատլանտեան ամենամեծ նաւը, « Իլ տը Ֆրանս », որ իր ժամանակացոյցէն երկու օր առաջ պիտի մեկնի, այս ուղեւորութեան առթիւ: Շոգենաւը խիստ քննութեան ենթարկուած եւ ամէն միջոց ձեռք առնուած է, որպէսզի չմտանուի « Ալքանթիք »ի բախտին (հրկիզում): Բազմաթիւ փորձեր կատարուած են վերջին չորս ամիսներու փորձերու ընթացքին, եւ հաստատուած է որ եթէ նոյնիսկ հրդեհ ծագի, կարելի պիտի ըլլայ մարել քանի մը ժամուան մէջ: Շոգենաւը ունի երկու հրչէջ խումբեր, իւրաքանչիւրը ինը հոգինոց:

Պ· Էռիօ հիւր պիտի ըլլայ նախագահ Բուզվէլթի:

⁂ Ինչպէս գրած ենք, Անգլիոյ վարչապետը ճամբայ պիտի ելլէ աւելի կանուխ, ապրիլ 15ին: Իրեն կ'ընկերանայ մանագէտներու մարմին մը, յատկապէս ընտրուած՝ իր իսկ նախաձեռնութեամբ:

Նախագահ Բուզվէլթ միայն 11 պետութիւններ հրաւիրած ըլլալով, միւսները զժգոհ մնացած են: Իրրեւ պատասխան, Ուաշինկթընէն կը յայտնեն թէ կարելի չէր հրաւիրել ամբողջ աչխարհը, եւ թէ իւրաքանչիւր երկրամասէ ներկայացուցիչներ պիտի գտնուին արդէն:

⁂ Պատերազմական պարտքերու յունիս 15ի մանուածաբին առթիւ, խորհրդակցութիւններ կը կատարուին պարտական պետութեանց միջեւ: Կ'ըսուի թէ Ֆրանսա, Անգլիա, Իտալիա եւ ուրիշ պետութիւններ միացեալ ճակատ կազմելով, պիտի խնդրեն նախագահ Բուզվէլթէն որ յետաձգուի վճարումը: Բայց նախագահը հակառակ է այս տեսակ դիջումներու, մանաւանդ որ վճարելի դրամը կը ներկայացնէ պատկառելի գումար մը,— 41,152,840 տոլար՝ դրամագլուխի, իսկ 103,026,834 տոլար՝ տոկոսի հաչուին:

⁂ Կը հաստատուի թէ Ուաչինկթընի խորհրդակցութիւնները ընդհանուր հանգամանք պիտի ունենան, չօչափելով հետեւեալ խնդիրները ·—

1) Մաքսային սակացոյց: Պիտի աչխատին կարելի եղածին չափ զարգացնել մէջազգային փոխանակութիւնները, կրճատելով մաքսատուրքերը:

2) Դրամագլուխներու շրջաբերութեան սեդմում:

3) Պատերազմական պարտքերու խնդիր՝ համաչխարհային տնտեսական համագումարին հետ եղած կապակցութեամբ:

Նախագահ Բուզվէլթի ծրագիրը կը ձգտի տնտեսական դինաթափութիւն մը յառաջ բերել:

Աւուրներ թրացնելով կ'ուզեն դիւրացնել ոչ-Թուրերու թրացումը...

Գրած էինք թէ քէմալական իշխանութիւնը ձեռնարկած է թրքացնելու ոչ միայն բառերը, այլեւ յատուկ անունները: Անգլ· Թերթ մը դիտել կուտայ թէ՝ փոխելով արաբերէն եւ պարսկերէն անունները, կառավարութիւնը կը հետապնդէ երկու նպատակ,— նախ՝ իսլամներուն արաբերէն անունները վերածել թրքականի, եւ երկրորդ՝ միեւնոյն արդիւնքն ստանալ ոչ – իսլամներու համար: (ՄՄՒ·—« ձիմհուրիյէթ » վերջերս խրատ կուտար այդ իմաստով): Այս կերպով, բոլոր տարրերը իրարու մէջ պիտի ձուլուին եւ իրարմէ չպիտի խրտչին ազգային անուններու տարբերութեամբ:

Այս չարժման ազդանչանն ալ Մ· Քէմալը տուաւ, երբ, երկու տարի առաջ, որոչեց Ազգ· Մեծ ժողովի նախագահին զաւակին անունը: Աւելի վերջը, համաձայն բարձրաստիճան պաշտօնատար մը որ փոխէ անունը: Այս կարգի անուանափոխութիւնները չատցած են հիմա: Դասարանի մը մէջ, որուն աչակերտները մեծ մասով Հրեաներ էին, ուսուցիչը յորդոր մը կարդաց եւ 42 աչակերտներ որոչեցին թրքական անուններ առնել, իրենց ընտրած անուններուն ներկայացնելով Մ· Քէմալի վաւերացման: Կ'ըսուի թէ Պոլսոյ ոստիկաններն ալ որոչած են փոխել իրենց անունները:

Այս ձեռնարկն ալ ունի չատ մը դժուարութիւններ: Օրինակ՝ չկան բաւարար թիւով այլազան անուններ: Մեծ մասը երեւան պիտի հանուի նախկին անգլիական անցեալէն, իսկ ուրիշներ պարզապէս թուրքերէնի պիտի թարգմանուին, քանի որ արաբական անունները չատ մատ իմաստ ունին:

Եթէ չարժումը ծաւալի, ի՞նչ պիտի ընէ Կազի Մուսթաֆա Քէմալ ինք: Պիտի փոխէ՞ իր անունը, որ պատմութեան անցած է: Երեք բառերն ալ արաբերէն են: « Կազի » կը նշանակէ յաղթական, Մուսթաֆա՝ ընտրեալ, Քէմալ՝ կատարեալ:

«Քրե՛ւ Հրեաները աւելի քան երբեք»

Հակառակ վերջերս եղած զիջումներուն, հիթլէրական կուսակցութիւնը կը չարունակէ ձեւակերպել եւ յառաջ մղել հակահրէական պայքարը: Պերլինի փողոցներուն մէջ, համազգեստաւոր հիթլէրականներ սկսած են ծախել 30 էջնոց գրկոյկ մը, որուն խորագիրն է ·— « Քրե՛ւ Հրեաները աւելի քան երբեք »:

Այս օրերս պայքարը հասած է մինչեւ մարզական ասպարէզը: Գերմանի մարզական ընկերութիւնը, որ 600,000 անդամ կը հաչուէ, ժողով գումարելով Շեռութկարտի մէջ, որոչեց տարեկան համագումարին առաջարկել որ կանոնագրին մէջ գրուի « արիական » բացառութիւնը: Այսինքն, վտարուին Հրեաները:

Ռոսթոքի համալսարանին մէջ պաշտօնական եղան իրաւագիտութեան փրոֆէսօրները, պարզապէս հրաժարի ըլլալով:

Պերլինի միջնակարգ եւ բարձրագոյն դպրոցներուն, ինչպէս եւ առեւտրական վարժարաններուն եւ չափահասներու դասընթացքներուն հրեայ աչա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀՈԳԵՎՈՐ ՏԱՆ

(Ի. Եր. վերջին տարի)

Ղազարոս Աղայանցի պատկերած ընտանեկան միջավայրն ու հոգեբանական մթնոլորտը, ինչպես նաև գյուղական կյանքի ու բնության նկարագրությունները հանդիսանում են «Հոգևոր տան» ամենաուժեղ կողմերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես ընտանիքի հոգևոր միասնությունը, որ հիմնված է ազնիվ աշխատանքի, փոխադարձ հարգանքի և սիրո վրա, աստիճանաբար քայքայվում է, ինչպես ընտանիքի անդամները, որ ապրում էին միմյանց հոգևոր ներաշխարհը հասկանալով, միմյանցից հեռանում են։ Ընտանիքի հոգևոր միասնության քայքայումը հեղինակը ցույց է տալիս հիմնականում Ավետ Ղազարյանի կերպարի միջոցով։ Ավետը ընտանիքի ավագ որդին է, նա ամենից շատ է կապված հոր տան ավանդույթներին, նրա հոգևոր աշխարհը ամենից ավելի է հարազատ հոր հոգևոր աշխարհին։ Ավետը ամենից ավելի է կրում հոր հոգևոր ժառանգությունը։ Ավետի հոգևոր աշխարհի ներդաշնակությունը խախտվում է նրա ամուսնությունից հետո։ Ավետի կինը՝ Մարիամը, ընտանիքի մեջ մտնելով, ոչ միայն չի ընդունում հոր հոգևոր ժառանգությունը, այլև ամեն կերպ ձգտում է ոչնչացնել այդ ժառանգությունը։ Մարիամը

ԳՑՏԻ ՏԱՆԿԸ

(ՍՈՒՐԵՆԱՆԱՑ ԲՆՆ. 1908)

2 ՀՈՒՆՎ. (առավոտվան ժամը 9-ին) — Ա.Հ.Ը.Մ. ընդհանուր ժողովի նիստ։ Ներկա են 37 անդամներ։ Նախագահում է Ա. Ա. Ա.

կերանները այլ եւս դրամական աջակցութիւն չպիտի ստանան քաղաքապետութենէն: Ելեկտրական ուժի եւ լոյսի ընկերութիւնը որոշեց ճամբել բոլոր հրեայ պաշտօնեաները:

Նախարարական խորհուրդին մէկ որոշումը կը յայտնէ թէ « ոչ – արիական ցեղէ » այն փաստաթուղթերը որոնք բացառաբար արտօնուած են գործելու դատարաններու մէջ, կրնան այդ իրաւունքէն զրկուիլ մինչեւ 1933 սեպտեմբեր 30:

⁂ Արհեստակցական միջազգայինը որոշեց Պերլինէն Փարիզ փոխադրել իր կեդրոնը, կարելի չըլլալով ազատ գործել Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ:

Էրոյինի գաղտնի գործարաններ Պոլսոյ մէջ

Հարուստ Հայեր ալ կ'ամբաստանուին

Գրած էինք թէ Պոլսոյ ոստիկանութիւնը թմրեցուցիչ դեղերու երեք գործարաններ երեւան հանած է Վոսփորի մէջ:

Թուրք թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն այս մասին.—

Էրոյինի մաքսանենգութեան կարեւոր դէպքի մը քննութիւնով զբաղած է ներկայիս պատկան իշխանութիւնը: Առնուած տեղեկութեան համաձայն, մաքսային ապահովութեան վարչութիւնը էրոյինի երեք գաղտնի գործարանները երեւան հանած է Թարապիոյ, Միւտիճէի եւ Ֆէնէրի մէջ: Նախապէս պատրաստած ծրագրով մը, պաշտօնեաները Պայրամի նախօրեակին յանկարծ խուզարկութիւն կատարած են մատնանշուած վայրերը և իրողութիւնը ստուգած են:

Պարզուած է որ գործարաններուն պատրաստած մեծ քանակութեամբ էրոյինը ծախելու համար առանձին կազմակերպութիւն մը գոյութիւն ունի: Միայն Ֆէնէրի գործարանէն հարիւր քիլոյի չափ պատրաստ էրոյին գտնուած է: Այս գործարանները բանեցնողներուն մէջ, կը գրէ Սօն Փոսթա, բազմաթիւ դրամատէրեր կան որոնց մէկը հարուստ Հայ մը է, մէկը կարեւոր պանդոկի մը տէրը եւ մէկն ալ երկար տարի ինքզինքը իբր միլիոնատէր ներկայացնող կեղծարար մը: Ասոնցմէ զատ կ'ըսուի թէ դեղի մթերանոցի տէր մըն ալ կապ ունի այս խմբակին հետ:

Այս գործին համար մինչեւ հիմա ձերբակալուած եւ հարցաքննուած անձերը 4 կին եւ 20 այրեր են, մեծ մասը ծանօթ եւ հարուստ Յոյներ եւ Հայեր: Ամբաղին մէջ ամէնէն գործօն դերը կատարած է կեղծ միլիոնատէրը որ միւս բոլոր անդամները յաջողեր է համոզել իր միլիոնատէր մը ըլլալուն մասին: Այս մարդն ալ ձերբակալուած է:

ԵՐԿՈՒ ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾՆԵՐ՝ ՕԴԻՆ ՄԷՋ

Մարսէյլի մօտ, Պէռի մէջ, պինուորական ջրօդանաւ մը որ մարզանքներ կը կատարէր, յանկարծ ինկաւ ջրակոյտի մը մէջ: Հինգ ենթասպաններ ջարդուփշուր եղան ցնցումին ուժգնութենէն: Մէկուն գլուխը ամբողջովին բաժնուած էր մարմինէն:

Ուրիշ օդանաւ մը, որ դէպի Պիարից կ'երթար եւ անկէ պիտի անցնէր Քազաբլանքա, կրակ առաւ եւ ուղեւորներէն երեքը ածխացան:

ՀԱՑԸ ՆՈՐԷՆ ԱԺԱՆՑԱԻ

Հացին գինը, որ 1·75էն 1·70ի զեղչուած էր անցեալ շաբթու, 1·65ի պիտի ծախուի այսօրուընէ, հինգշաբթի, 13 ապրիլ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ԲԱՅԱՌԱԲԱՐ ՊՂՒՎԻԼԻ ԹԱՂԻՆ ՄԷՋ, 40 rue de Belleville, վերնայարկը: Կը խօսի Պ. Ա. Գաբիկեան, նիւթ՝ Մեր նոր սերունդին հոգեբանական գիծերը: Մէկ ժամ սփնէժա: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ՊԻՐՊԻՐԵԱՆ Սանուց Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին 51 բիս տը Րիվօլի, Քաֆէ «Լը Սամարիթէն»ի մէջ: Օրակարգ վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր եւ առաջարկութիւններ:

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

— Օրաուցի հեղինէ Յակոբ Գալիօնճեան եւ Շնորհիկ Հաճարեան կը փնտռեն իրենց աբգականները: Իմացնել H. Kéfélian, 368 rue de Vaugirard, Փարիզ (15): Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել:

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

CONSTANTINOPLE

ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ - ՓԱՆՈՍԵԱՆ

37, Rue Trévise Paris (9) Métro: Cadet

Téléphone: Taitbout 56-96

Ջատկի առթիւ ԼԱՄՐՕՑԻ անարատ իւղով թարմ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ:

Արեւելեան միրգերու եւ ամէն տեսակ Նպարեղէններու առատ եւ ընտիր մթերք:

Մեր թրքական ԱՆԽԱՐԴԱԽ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ գոհ ձգած է ամէնէն փափկաճաշակները: Կը բաւէ անգամ մը փորձել: Կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ:

Livraison à domicile

Livraison à domicile

Տօքթ. ՄԵՍՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2-6 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հոգորդակ. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. Մէթրօ՝ Place Clichy եւ Liège

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel կամ Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿՒ ԲՈՒԲՐՈՆԻ, ՊՈՒԻԶԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո ութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 9-12 եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Հայերու ժանապրավարը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Quartier Latin ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Maison VARTERESSIAN

1 bis rue Hautefeuille, Paris (6). Métro: St. Michel

ՁԱՏԿ առթիւ ստացած ենք Արեւելեան թարմ եւ ընտիր նպարեղէններ:

Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր անարատ օղին եւ անարատ իւղով պատրաստուած թարմ չէօրէքները:

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր մնայուն յաճախորդը պիտի դառնաք:

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (ջրմամիզուքիւն, փոսկոխտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կօնացի հիւանդութիւնները:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագրի ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւնները: Քուրօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Արժէքները շատ մատչելի. մասնաւոր զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

Ամէն տեսակ կարի, կիշիկի եւայլնի փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վճարման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, rue de Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր ստամոքսի առողջութիւնը չխանգարել փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ Maison STÈPAN-ի համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք թարմ կը մնան մինչեւ 1 ամիս:

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լաֆմէճին, չէօրէք, պանիրով, ապուխտով եւ թայհնով փիտէներ, պուղտչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ:

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէ եւ արտասահմանէ:

Արագ առաքում: 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան:

ԲԱՑՕՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա. ԹԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ՐԻԻ ՏԷ ՓԸՏԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԴԵՏՆԱՅԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ: Կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն:

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — աչքի, քթի, կոկորդի եւ ականջի, — մորթի, — ջղային հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վէներական՝ արանց եւ կանանց ծննդաժիզային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թունքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկութիւններով:

Քննութիւն՝ արեան, թունքի, մէզի եւլն.:

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը: Շողանկարում (radio): Մարձում (massage): Կը կատարուին ամէն տեսակ ներարկութիւններ:

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7: Կամ ժամադրութեամբ: Կիրակի եւ Տօն օրերը՝ ժամը 10-12:

Յ. Դ. ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ

ընկերներու հանդիպումը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Բիւ տը Րիվօլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը: Մէթրօ՝ Շաթըլէ:

ՓԱՐԻԶԻ «Աղբիւր Մերոբ» խումբի անդամական ընդհանուր ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 184 Ave. d'Italieի սրճարանին մէջ: Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ «Աղբիւր Մերոբ» ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Պատ. Միութեան Գրադարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉԸ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Աւտօ» խումբի բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին իրենց սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉԸ:

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ծախու է նպարավաճառի փոքրիկ խանութ մը շատ նպաստաւոր դիներով: Կը պահանջենք միմիայն խանութին մէջ գտնուած ապրանքին փոխարժէքը՝ 3000 ֆրանք: Եռամսեայ վարձք՝ 450 ֆրանք: Դիմել Տիկին ԲԱԼՕԵԱՆԻ, 16 rue de Lanneau, Paris (5): Մէթրօ՝ Mutualité:

ԾԱԽՈՒ Է CANNESի մէջ (Cannesի կայարանէն 10 վայրկեան հեռու) կահաւորուած դերձակի խանութ մը բոլոր կազմածներով միասին, ինչպէս նաեւ մաս մը կերպասէղէն: Բոլորը՝ 7000 ֆրանք: Տարեկան վարձք՝ 1500 ֆրանք: Մանրամասնութեանց համար դիմել H. Mardikianի, St. Bazile Mougins, (Alpes Mar.):

ՋՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ՋՈՐՐՈՐԴ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Փուաքառ, կոնզալէզ եւ Մէնֆրէյա չաղդուեցան երբեք իրենց նորակոչ բարեկամին այս բացորոշ հարցումէն:

— Հիանա՛լի, հիանա՛լի, փսփսաց կոնզալէզ ցասկոտ քմծիծաղ մը եւ սուր նայուածք մը նետելով Թէրիին, սրածայր քիթ, նեղ ճակատ եւ...

Զայրացած մարդոց դիմագիծերուն նկարագրութիւնը պիտի տար, երբ Թէրի ոտքի ցատքեց յանկարծ ու պոռաց.

— Ո՞վ էք դուք. ի՞նչպէս հասկնամ թէ դուք ըրած չպիտի առնէք այս գործին համար, կ'ուզեմ գիտնալ թէ ի՞նչու համար պիս գերբի նման կը պահէք այստեղ, ի՞նչու թոյլ չէք տար որ թերթերուն երթամ. ի՞նչու պիս առանձին չէք ձգեր փողոցը, ի՞նչու արտօնութիւն չէք տար որ իմ լեզուէս հասկցող մէկու մը հետ խօսիմ... Դուք Սպանացիներ չէք... ձեր սպանները, այո՛, լաւ է, բայց այդ երկրէն չէք դուք, կ'ուզէք որ մէկը սպաննեմ, բայց չէք ըսեր թէ ինչպէ՞ս...

Մէնֆրէյա ոտքի ելաւ ու ձեռքը դրաւ անոր ուսին վրայ: Բարի արտայայտութիւն մը կար իր աչքերուն մէջ:

— Անհամբեր մի՛ ըլլար, խնդրեմ, ապահով եղիր որ մենք չահու համար չէ որ կը սպաննենք: Այս երկու պատրաստութիւնը իւրաքանչիւրը վեց միլիոն փէզէթայէն աւելի հարստութիւն ունեն, ես աւելի հարուստ եմ, կը սպաննենք եւ պիտի սպաննենք, որովհետեւ ամէն մէկս զոհն ենք այնպիսի անարդարութեանց զոր օրէնքը չկրցաւ դարմանել, եթէ... եթէ — Մէնֆրէյա վարանեցաւ քանի մը վայրկեան, նայեցաւ Սպանացիին աչքերուն ու յետոյ շարունակեց մեղմութեամբ, եթէ քեզ սպաննենք, այդ պիտի ըլլայ մեր առաջին ոճիրը...

Թէրի ճեպ – ճերմակ դէմքով մը կրծնած էր պատին ու կասկածոտ աչքերով կը նայէր երեք ընկերներուն:

— Չի՞ս... պի՞ս սպաննէք, ըսաւ չնչասպառ:

— Այո՛, քի՛չ, ըսաւ Մէնֆրէյա, ատիկա պիտի ըլլայ նոր գործ մը մեզի համար, որովհետեւ մենք կը սպաննենք միայն յանուն արդարութեան, իսկ քեզ սպաննել պիտի ըլլայ անարդար բան մը:

Փուաքառ կարեկցութեամբ նայեցաւ Թէրիին ու ըսաւ.

— Այդ պատճառաւ էր ահաւասիկ որ ընտրեցինք քեզ, դաւանանութեան վախը ունէինք միշտ եւ խորհեցանք որ աւելի լաւ պիտի ըլլար եթէ մեզի դաւանանողը ըլլայիր դո՛ւն...:

— Լաւ հասկցիր որ եթէ հաւատարիմ մնաս մեզի, գլխուդ մէկ մազն անգամ չպիտի վնասուի, չարունակեց Մէնֆրէյա, պիտի վարձատրուիս պէտք եղածին պէս ու յետոյ պիտի կրնաս երթալ Սպանիա ուր, կը յիշես, աղջիկ մը ունիս...

Թէրի նստաւ՝ անտարբեր շարժուածով մը թօթվելով ուսերը, սիկարէթ մը վառեց դողդղոյն մատներով:

— Աւելի ազատութիւն պիտի տանք քեզի, դուրս պիտի ելլես ամէն օր, արդէն քանի մը օր յետոյ բոլորս ալ Սպանիա պիտի վերադառնանք: Կրքնատպի բանտին մէջ «Լոակեաց Մարդը» կը կոչէին քեզ, վստահ ենք որ այդպէս ալ պիտի մնաս:

Այս բառերէն ետք, խօսակցութիւնը չինաբնի տպատուրութիւն թողուց Թէրիի վրայ, որովհետեւ երեք ընկերները սկսան խօսիլ անդլերէն:

— Ինչ որ է, չատ ալ նեղութիւն չի պատճառեր չիտակը, դիտել տուաւ Կոնզալէզ: Աղվիացիի պէս հագուեցուցած ենք եւ ուշադրութիւն չի դրաւեր: Չուգեր ամէն օր ածիլուիլ, բաբեբախատարար խարտեաշ է: Թոյլ չեմ տար որ փողոցին մէջ խօսի. ատոր համար է որ կը ջղագրգռուի քիչ մը:

Մէնֆրէյա փոխեց խօսակցութեան անմիջական նիւթը:

— Երկու ազգարարութիւն եւս պիտի ուղարկեմ. մէկը պիտի յանձնուի իր պաշտօնատան, քանի մարդ մրն է այս նախարարը:

— Իսկ Կարսիա՞ն, ի՞նչ լուր իրմէ, հարցուց Փուաքառ:

Մէնֆրէյա խնդաց:

— Տեսայ զինքը կիրակի դիշեր. հիանալի ծերունի մը՝ կրակոտ ու հուեստր, ֆրանսերէն լեզուով կը բանախօսէր Մարդու Իրաւունքներուն մասին. նստած էի սրահին եւեւէր. կարծես ժան ժաք Ռուսօ մը, Միրապօ մը կամ Պրայթ մը ըլլար: Ռամփիկ ելբիատարդներէ կը բաղկանար սրահին բազմութիւնը. հպարտ կը թուէին իրենց ազնիւ ծագման համար:

Այս բառերէն ետք, խօսակցութիւնը չինաբնի տպատուրութիւն թողուց Թէրիի վրայ, որովհետեւ երեք ընկերները սկսան խօսիլ անդլերէն:

— Ինչ որ է, չատ ալ նեղութիւն չի պատճառեր չիտակը, դիտել տուաւ Կոնզալէզ: Աղվիացիի պէս հագուեցուցած ենք եւ ուշադրութիւն չի դրաւեր. չուգեր ամէն օր ածիլուիլ, բաբեբախատարար խարտեաշ է. թոյլ չեմ տար որ փողոցին մէջ խօսի. ատոր համար է որ կը ջղագրգռուի քիչ մը:

Մէնֆրէյա փոխեց խօսակցութեան անմիջական նիւթը:

— Երկու ազգարարութիւն եւս պիտի ուղարկեմ. մէկը պիտի յանձնուի իր պաշտօնատան, քանի մարդ մրն է այս նախարարը:

— Իսկ Կարսիա՞ն, ի՞նչ լուր իրմէ, հարցուց Փուաքառ:

Մէնֆրէյա խնդաց:

— Տեսայ զինքը կիրակի դիշեր. հիանալի ծերունի մը՝ կրակոտ ու հուեստր, ֆրանսերէն լեզուով կը բանախօսէր Մարդու Իրաւունքներուն մասին. նստած էի սրահին եւեւէր. կարծես ժան ժաք Ռուսօ մը, Միրապօ մը կամ Պրայթ մը ըլլար: Ռամփիկ ելբիատարդներէ կը բաղկանար սրահին բազմութիւնը. հպարտ կը թուէին իրենց ազնիւ ծագման համար:

Անհամբեր հով մը կար Փուաքառի վրայ:

— Ինչո՞ւ համար, ձորձ, փքուռայ բան մը կայ այս բոլորին մէջ:

Մէնֆրէյա խնդաց նորէն:

— Կը յիշե՞ս Էնտըսընի պարագան... կը յիշես, էհ՞, երբ քիթը – բերանը գոգնեցինք ու աթոռին կապեցինք... կը յիշես իր աղերսարկու աչքերը սեւեակին կէս մթութեան մէջ... Լէոնը եւ խեղճ Ջէլերսը զիմակաւոր եւ լուռ՝ կեցած էին այնտեղ, երբ մահուան դատապարտեցի զինքը... Մի՞քըդ է տապկուած սոխին հոտը որ կուզար վարի յարկի խոհանոցէն...

— Ես ալ կը յիշեմ արբայասպանի խնդիրը, ըսաւ Լէոն:

— Սեղմիրաններուն պատմութիւնը ըսել կ'ուզես, հատատեց Փուաքառ ու երկուքը միասին խնդացին:

— Ուզես պատճառներ պիտի գտնեմ միշտ, ըսաւ Մէնֆրէյա, կարսիան որուն ձեռքին մէջէ կ ապրի մը ճակատագիրը... Միջազգի աղջիկներուն համար... աղբերքութիւնը եւ հոտը սոխերուն... երկուքը մէկ եւ սեղմիրաններ...

Այս խօսակցութեան ամբողջ բաժինին, Թէրի կը ծխէր վառապրած ղլուխը առած իր ձեռքերուն մէջ:

— Գալով մեր գործին, ըսաւ կոնզալէզ, կ'երեւի ուրիշ ընելիք չկայ մինչեւ... այն օրը:

— Ոչինչ:

— Իսկ յետո՞յ:

— Պիտի զբաղինք մեր գեղարուեստական նկարներով...

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 14 ԱՊՐԻԼ 1933

14 Avril 1933

ՅՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 2163 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԻԵԼՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ՄԸՆ ԱԼ

—o—o—

Շարունակելով իր զառանցանքները կրընոպլի դէպքի մասին, « Լա Տէֆանս » շաբաթաթերթը, « Օրկան Միջազգային Կարմիր Օգնութեան » (Մոբը) Ֆրանսական հատուածին, կը գրէ իր վերջին թիւով (7 ապրիլ)։

— « Կառավարութիւնը ոչինչ կ'ըսէ։ Կը թողու որ դաւեր սարքուին Խ. Ս. Հ. Միութեան դէմ, մինչեւ անգամ կը բացատրէ զանոնք։

« Ա՛լ կը բաւէ։ Պէտք է լուծուի այս դաշնակիստ կազմակերպութիւնը »։

Այս առթիւ քար մըն ալ կը դլորէ Տրոմի նահանգին ընկերվարական երեսփոխանին՝ Պ. Մուվէյի դէմ, « իրաւագէտ – խորհրդականը այս ֆաշական կազմակերպութեան, որ ինքն ալ անգամ է ընկերվարական Բ. Միջազգայինին »։

Կը նշանակէ թէ՝ Ֆրանսայի բոլշեւիկները ուրիշ անելիք չգտնելով, հրատապ հարցի մը վերածեր են Դաշնակցութեան լուծումը եւ դաշնակցական վարիչներու վտարումը՝ Ֆրանսայէն։

Եւ, յոյս չունենալով իրենց չարքերէն, կը փորձեն արիւն պղտորել եւ այդ « յեղափոխական » գործը դլուխ հանել քաղքենի – դրամատիրական կառավարութեան, անոր « հակայեղափոխական » ոստիկանութեան միջոցաւ։

Չէ՞ որ Ֆրանսան ոչ – յարձակման դաշինք մը ստորագրած է խորհրդային իշխանութեան հետ։ Ալ ո՞ր օրուան կը սպասեն ...

Մինչդեռ մենք, « հակայեղափոխականներս », բնական կը դտնենք որ կարմիր յեղափոխականներ խօսին ու գործեն քաղքենի – դրամատիրական կարգերու մէջ, անոնք, լենինեան յեղափոխականնե՛րը, սրբազան պարտականութիւն կը սեպեն մատնացոյցներ կատարել, աւա՛ւ – իրաւ իրար խառնել եւ դիմել կառավարութեան, ոստիկանութեան ուժին, ասպարէզէն քշելու համար Դաշնակցութիւնը։

Անուշա այս քաղաքագործութիւնն ալ մաս կը կազմէ ... հնդամեայ ծրագրին։

Եւ կամ, « Իւմանիթէ » եւ ընկ. Թանկադին ծառայութիւնները ստացած ըլլալով հայ կարմրուկներէն — ան մը թափթփուք — կ'ուզեն, փոխադարձաբար, օգտակար ըլլալ անոնց։

Այսքան լղրծուն գեանի մը վրայ սահելէ յետոյ, անշուշտ պիտի մեղանչէին և՛ տարբական արամաբանութեան, և՛ պարկեշտութեան ու յեղափոխական առաքինութեան դէմ։ Ու պիտի մոռնային մինչեւ իսկ իրենց երկրին օրէնքները։

Ա՛լ չխօսինք Ֆրանքեւռուս դաշինքի մասին, որ հեռաւոր կապ անգամ չունի Դաշնակցութեան հետ, ինչպէս ըսած ենք ժամանակին։

Մենք չենք սպասեր որ Կոմինտէրնի Ֆրանսական հատուածը դաշնակցական թերթ կարդայ եւ լուսաբանուի։

Բայց, իրաւունք ունինք պահանջելու որ, գոնէ « Իւմանիթէ »ին հին հաւաքածոները թղթատէ, երբ այնքան նախանձախնդրութեամբ անոր ճակատին վրայ կը պահէ Ժոռէսի անունը, իբրեւ հիմնադիր։

Ո՛ղջ ըլլար Ժոռէսը եւ դասընթացք մը բանար Դաշնակցութեան էութեան մասին, ի պէտս « Լա Տէֆանս »ներու եւ « Լ'Ումանիտա »ներու խմբագիրներուն ...

Դասընթացք մը, որ կրնար նպաստել իրենց քաղաքական զարգացման, մանաւորապէս արեւելեան հնդիրներու մասին։

« Քլիչէ »ները, թափծու խօսքերը կրնան մոլորեցնել ամբոխը, բայց, ոչինչ կ'աւելցնեն Կոմինտէրնի Ֆրանսական հատուածին գափնիներուն վրայ։

Որովհետեւ, բուն իսկ Մոսկուան չատ աւելի բան գիտէ Դաշնակցութեան ծրագրին եւ գործունէութեան մասին։

Ամէն առա՛ւ իր նպատակին չի հասնիր։ Իսկ յատակապէս այս առթիւ գրի առնուած լեզուագարբութիւններն ու ցնդաբանութիւնները ոտքի վրայ քուն կը բերեն ... նոյն իսկ Երեւանի մէջ։

Այս առթիւ, նորէն երկու խօսք այն դիմակաւոր թշուառականներուն, որ լուր կամ ձեռագիր կը հասցնեն բոլշեւիկեան թերթերուն, գործի վրայ երեւալու մարմաջով։

Պարոններ, ազատ էք ձեր գաւանանքին եւ գործունէութեան մէջ։ Կրնաք հաւատալ թէ՝ համաշխարհային յեղափոխութիւնը պիտի վիժի կամ պիտի ուշանայ, եթէ դրկուի ձեր թանկագի՛ն ծառայութենէն։

Բայց, հարցում մը, — ձեր մայրերը փողո՞ց նետեցին ձեր պորտը, թէ ձեզ ալ մեծցուցին այնպէս ինչպէս այս ժողովուրդին բոլոր զաւակները։

Դժուարին է հարցումը, այո՛։ Բայց, ազնիւ գաղափարականութեան ո՞ր ստորակէտին կը համապատասխանեն ձեր այս արարքները։ Ոչ միայն Ֆրանսայի, այլ եւ բոլոր գաղութներուն մէջ։

Եթէ դուք ո՛ր եւ է գաղափար ունիք Լէնինի եւ լէնինականութեան մասին, կրնա՞ք ըսել թէ ո՛ւր սորվեցաք այս գարշելի չահատուածութիւնները, որոնք ոչ մեզի կրնան վնասել, ոչ ալ ձեզի կամ ձեր գաղափարին օգնել։ Այլ պարզապէս կը ծառային զարգացնելու բոլշեւիկեան բարքերը։

Նոյն իսկ Ֆրանսայի համայնավարը, որ այսօր կը ժպտի ձեր երեսին, կրնայ թքնել վրաք։

Չէ՞ որ մինչեւ լուսաբաց հազիւ կը տեւէ ստախօսին ճրագը։

Եւ յետոյ, երբ ձեր վարպետները ամէն տարի հանդիսաւորապէս թաղուած կը հռչակեն Դաշնակցութիւնը, դուք ինչո՞ւ այդքան խուճապի մատնուեր էք, եւ օգնութեան կը կանչէք « Իւմանիթէ »ները, « Լա Տէֆանս »ները, Ֆրանսայի կարմիր բջիջները, նե՛թէ »ները, « Լա Տէֆանս »ները, Ֆրանսայի կարմիր բջիջները, ձերն ու երիտասարդը եւ ... ոստիկանութիւնը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՀԱՐՏԱՐԱԳԵՏՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ

Կ'ամբաստանուին իբրեւ լրտես եւ խափանարար

—o—o—

ԳԼԽԱՒՈՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆՆԱԼԸ ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ ...

Ձորեքշաբթի օր, 12 ապրիլ, Մոսկուայի « Հոկտեմբերեան » սրահին մէջ սկսաւ հրապարակային դատավարութիւնը անգլիական Վիքըրս ընկերութեան վեց հարտարագէտներուն եւ անոնց 11 ռուս պաշտօնեաներուն։

Ամեղ ձգելու տեղ չկար սրահին մէջ, որ սովորաբար կ'առնէ հինգ հարիւր հոգի։ Ներկայացուցիչներ ունէին բոլոր օտար դեսպանատուներն ու հիւպատոսարանները։ Անգլիական դեսպանատան կողմէ ներկայ էր գործակատարը, բազմաթիւ պաշտօնեաներով։ Կարմիր պահակներ կը հսկէին բարեկարգութեան։

Ամբաստանագիրը կը բաղկանայ 77 մեծադիր էջերէ, 20,000 բառով։ Ընթերցումը տեւեց քանի մը ժամ։

Ո՛Վ ԻՆՉ ՄԵՂԱ ՈՒՆԻ

Ամբաստանագիրը հետեւեալ մեղադրանքները կ'ուղղէ անգլիացի ճարտարագէտներուն, իւրաքանչիւրին դատ – դատ։ —

ԿՐԻՒՈՐԻ։ — Անգամ է հակայեղափոխական կազմակերպութեան մը եւ, 1932ին, տնտեսական եւ զինուորական տեղեկութիւններ հաղած է որոնք մեծ կարեւորութիւն ունին պետութեան համար։ Ցետոյ այս տեղեկութիւնները հաղորդած է ճարտարագէտ Թորնթըրնի։

ՔԸՇՆԻ։ — Կը պատկանի խմբակի մը որուն նպատակն է վնասել ճարտարագործութեան։ Իր պաշտօնավարութեան ընթացքին, 1929 — 1932, իբրեւ եղեկտրական ճարտարագէտ գործած է հետեւեալ յանցաւիմները։ —

1) Չինուորական եւ տնտեսական կանոնաւոր լրտեսութիւն։ Բազմաթիւ պետական գաղտնիքներ հաւաքած է։

2) « Արկածներ » սարքած է բազուի եղեկտրական կայանին մէջ, իբրեզէն-ներուն մնասելու եւ աշխատանքները խանգարելու համար։ Այս ուղղութեամբ հրահանգներ տուած է ռուս ճարտարագէտներուն եւ մեքենավարներուն։

3) Ծանգարած է Վիքըրս ընկերութեան հայթայթած եղեկտրական սարքին տեղաւորումը, արկածներ յառաջ բերելու համար։ Դրամ վճարած է ռուս մասնագէտներու, որպէս զի աշակցին լրտեսութեան եւ վնասարարութեան ձեռնարկներուն։

ՄԱՔՏՈՆԼԻՏ։ — Կը պատկանի հակայեղափոխական խմբակցութեան մը եւ իր պաշտօնավարութեան ընթացքին, 1929 — 1933, իբրեւ եղեկտրական ճարտարագէտ Զլատուստ եւ Զուկրէստ եղեկտրական կայաններուն, —

1) Հետեւած է իր պետին՝ Թորնթըրնի հրահանգներուն եւ զինուորական գաղտնիքներ գաղած է, օգտուելով խումբ մը ռուս մասնագէտներէ։

2) Ձշդրիտ հրահանգներ տուած է ռուս մասնագէտներուն, զանազան « արկածներ » պատրաստելու համար, որոնց հետեւանքով ծանրապէս խանգարուած են աշխատանքները։

3) Այդ նոյն ռուս մասնագէտներուն տուած է պարգեւներ, որոնց դումարը կը հասնի տասը հազար բուրլիի, — ի վարձ անոնց ընծայած աջակցութեան եւ իբրեւ լռութեան գին։

ԹՈՐՆԹՐՆ։ — Անդամակցած է հակայեղափոխական խմբակցութեան մը, 1927 — 1932, երբ վարիչն էր Վիքըրս ընկերութեան գետեղման ձեռնարկներուն եւ գործակցած է վերոյիշեալ աւերիչ ձեռնարկներուն։

1) Վարած է լրտեսութեան գործը, տնտեսական եւ զինուորական կարեւոր գաղտնիքներ կորզելու համար։

2) Անձնապէս եւ իր ստորադասներուն՝ Մաքտոնըլտի եւ Քըշնիի միջոցաւ հրահանգներ տուած է, « արկածներ » ստեղծելու համար եղեկտրական կարգ մը կայաններու մէջ։

3) Կաշառած է կարգ մը ռուս մասնագէտներ, անոնց մեղսակցութիւնն ստանալու համար։

Ամբաստանագիրը միեւնոյն մեղքերով կ'ամբաստանէ նաեւ միւս երկու անգլիացի ճարտարագէտները եւ մանրամասնօրէն կը պարզէ անոնց ռուս մեղսակիցներուն եւ իրենց քարտուղարին՝ Տիկին Քուքուղովայի արարքները։ Այս վերջինը խարտիչահեր գեղուհի մըն է, եւ ամբաստանեալներուն մէջ ըլլալով հանդերձ, իր կարգին կ'ամբաստանէ անգլիացի ճարտարագէտները։

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ինչպէս ըսինք, դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ « Հոկտեմբերեան » սրահին մէջ, ուր ամէն ինչ խորհրդային էր եւ խորհրդաւոր։ Դատաւորական սեղանը ծածկուած էր կարմիր կերպասով մը, իսկ Լէնինի արձանը եւ կարմիր նշանախօսքեր կը տիրապետէին սրահին մէջ։ Սպառազէն զինուորներ առաջին անգամ ներս բերին հինգ ազատ ամբաստանեալները, եւ անոնց եռեւէն՝ բանտարկեալ Մաքտոնըլտը եւ 11 ռուս ամբաստանեալները, որոնց համար դրամական երաշխաւորութիւն մերժուած էր։ Ցետոյ ներս մտան չորս դատաւորները, — Վասիլի Ուլրիխ, նախագահ խորհրդային զերագոյն տեսանի զինուորական ճեմարանին։ փոքճ։ Մարտէնս՝ Դիէդչէլի հաճապէն, Պ. Դմիտրեւ՝ անօրէնն ճարտարագործական կարեւոր հաստատութեան մը եւ Պ. Զէլիկով, նախագահ եղեկտրականութեան աշխատաւորներու սէնոիքային։

Նախագահը, որ սովորաբար զինուորական համազգեստ կը հագնի, այս անգամ հագած էր քաղաքային տարազ։

Դատախազը անմիջապէս կարդաց ամբաստանագիրը։ Կարճ ընդհատումէ մը յետոյ, երբ դատավարութիւնը վերսկսաւ, նախագահը զատ – զատ հարցումներ ուղղեց ամբաստանեալներուն։ Վեց ճարտարագէտներէն հինգը յայտարարեցին թէ կը մերժեն բոլոր մեղադրանքները եւ թէ յանցաւոր չեն։ Բայց երբ կարգը եկաւ Ուիլիըմ Մաքտոնըլտի, որ երեսուն տարեկան երիտասարդ մըն է եւ ապուշցած, խոժոռ երեւոյթ մը ունէր, բանտարկեալը ոտքի ելաւ յոգնաբեկ, եւ, խուսափելով իր ապշահար ընկերներուն նայուածքներէն, յայտարարեց մեղմ ձայնով մը։

— Ցանցաւոր եմ։ (Գէթ այսպէս կը պատմէ Մոսկուայէն հաղորդուած հեռագիրը)։

Ժիւռի մը ծագեցաւ դատարանին մէջ, բայց կարմիր զինուորները վերահաստատեցին լռութիւնը, նախագահին կարճ եւ ազդու հրամաններ տալով։

Այն առեն ոտքի ելաւ ընդհ։ դատախազը եւ սկսաւ հարցաքննել ամբաստանեալներէն անոնք որ վկայութիւններ ունէին ճարտարագէտներուն դէմ։ Առաջինը ռուս ճարտարագէտ մըն է, Կուսեւ, որուն յայտարարութիւնները մեծապէս նպաստած են ամբաստանութեանց հիմնաւորման։

Ռուս ճարտարագէտը յայտարարեց թէ յանցաւոր է ինք, իբրեւ վնասարար եւ թէ քանի մը անգամ դումարներ ստացած է Պ. Մաքտոնըլտէն։ Ցետոյ պատմեց իր անհատական կեանքը և քաղաքական համոզումները, յայտարարեց թէ « թշնամի է բոլշեւիկեան յեղափոխութեան, իր բոլոր ձեւերուն մէջ », եւ մանրամասնօրէն պարզեց իր արարքները՝ անգլիացի ճարտարագէտներուն հետ՝ խանգարելու համար եղեկտրական կայաններուն աշխատանքները։

Երկու անգամ, դատախազը ստիպեց կանչել Մաքտոնըլտը, որ, կոտրտուած ձայնով մը, եւ միշտ խուսափելով իր ընկերներուն եւ բարեկամներուն երեսը նայելէ, հաստատեց Կուսեւի յայտարարութիւնները՝ իր արարքներու մասին։

Ռուս ճարտարագէտը յետոյ չարունակեց իր խոստովանութիւնները, պատմեց թէ անգամ մը ժողով դումարեցին իր զրասենեակին մէջ, Մաքտոնըլտի, Քըշնիի եւ Թորնթընի հետ, աւերման մանրամասն ծրագիր մը կազմելու համար, որուն գլխաւոր կէտերը գործադրուեցան երկուքուկէս տարուան մէջ։ Վերջապէս, յայտարարեց թէ Մաքտոնըլտի հրամանով, անգործածելի դարձուց չատ մը եղեկտրական կազմածներ՝ զինագործարանի մը մէջ։

Ցետոյ կանչուեցաւ Թորնթըն, որ վճռապէս հերքեց վկային տուած տեղեկութիւնները եւ յայտարարեց թէ անոր հետ ծանօթացած է ոչ թէ 1929ին, այլ 1930ին։ Խոստովանեցաւ թէ կարդ մը տեղեկութիւններ ուղած է եղեկտրական կայաններու մասին, բայց պարզապէս անձնական ուսումնասիրութեան համար։ Պատասխանելով եղած հարցումներուն, ամբաստանեալը խոստովանեցաւ թէ չարչարանքի չէ ենթարկուած բանտին մէջ։

Դատավարութիւնը չարունակուեցաւ երկիք, հինգշաբթի։

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԻՍ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

—o—o—

Մայիս 1ը՝ « ազգային աշխատանքի օր »

Հիթլէրական կառավարութիւնը որոշեց Մայիս 1ը տօնել իբրեւ « ազգային աշխատանքի օր », որ հանդիսաւորապէս պիտի տօնուի ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։ Տօնակատարութեան նպատակը պիտի ըլլայ մեծարել բանուոր դասակարգը, զայն վերջնապէս բաժնելով մարքսեան հոսանքէն։ Համաձայն տրուած հրահանգներուն, « գերման ժողովուրդը իր համերաշխութիւնը պիտի յայտնէ բանուոր դասակարգին, եւ պիտի յայտարարէ գերմանական ընկերվարութեան մը անհրաժեշտութիւնը »։

Ժողովրդային խրախճանքները պիտի սկսին առաւօտեան ժամը 11ին, Պերլինի գլխաւոր հրապարակին վրայ, ազգային քայլերդով մը։ Ցետոյ ճառ մը պիտի խօսի Ազգային Պրոպագանդի նախարարը, պանծացնելով « գերման մարդը » եւ ձաղկելով կուսակցութեանց քաղաքական եսասիրութիւնը։ Այնուհետեւ պիտի հնչէ « Գերմանիա ամէն բանէ վեր », ինչպէս եւ հիթլէրական ռազմերգը։ Այդ միջոցին, պետական օդանաւերով Թամփէլհօֆի կայանը պիտի հասնին գերմանական բոլոր զաւառներու բանուորական պատուիրակները, որոնք ընտրուած պիտի ըլլան հիթլէրական, եւ ոչ թէ ընկերվարական չարքերէն։

Իրիկուան ժամը 5 — 6, գերմանական բանակին, նաւերու եւ Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներու նուագախումբերը ազգային երաժշտութեան տեղատարափ մը պիտի հոսեցնեն բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Իսկ ժամը 8ին, Թամփէլհօֆի օդակայանին մէջ, հիթլէրականները եւ իրենց գործակիցները պիտի համախմբեն իրենց մարտական խումբերը։ Այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի Հիթլէր, պարզելով իր քառամեայ ծրագրին առաջին տարուան աշխատանքները։ Այնուհետեւ մարտական խումբերը թափօր պիտի կազմեն, ընկերակցութեամբ նուագախումբերուն եւ ջահակնացութիւն պիտի կատարեն։

⁂ Հիթլէր հեռագրով մը Փրուսիոյ վարչապետ նշանակեց իր ներքին նախարարը, Կէօրինկ, որ Հոռմ կը գտնուի այս միջոցին։ Նոր վարչապետը պաշտօնի պիտի ձեռնարկէ ապրիլ 20ին։ Այս կարգադրութեամբ, վերջնապէս մխացած կ'ըլլան Փրուսիան եւ պետութիւնը։ Նոր վարչապետը գերմանական ամենամեծ « երկիրը » պիտի վարէ տիրաբար, ինչպէս կ'ընէր Պիսմարք։ Մինչեւնոյն ատեն Փրուսիոյ լիազօրի պաշտօնէն հրաժարած կ'ըլլայ փոխ – վարչապետ Ֆոն Փափէն, որ անցեալ տարի յուլիսին հաստատած էր այդ պաշտօնը։

Հակահրէական եւ հակագերմանական դէպքեր

Շէմնիցի մէջ, հրեայ փաստաբան Վայնէր, իր բնակարանէն առեւանդուելով, սպանուեցաւ քաղաքին շրջակաները։ Ոստիկանութիւնը կը յայտարարէ թէ ոճիրը գործած են « ազգային չարժման » թշնամիները։ Սպանեալ փաստաբանը մասնակցած է մեծ պատերազմին, իբրեւ սպայ։

⁂ *Լոնտոնի հրչական թաղերուն մէջ սաստկութեամբ կը չարունակուի հակագերմանական պոյքոթը։ Հազարաւոր ազգեր շրջան կ'ընեն քաղաքին մէջ։ Գերմանական առեւտուրը զգալապէս ազդուած է այս պայքարէն։ Կազմակերպիչները վճռած են չարունակել պոյքոթը, մինչեւ որ գերմանական կառավարութիւնը վերջ տայ Հրեաներուն դէմ հաստատուած խարութեանց։*

⁂ *Լեհական թերթերը կը գրեն թէ մինչեւ հիմա 17,000 հրեայ փախստականներ Լեհաստան ապաստանած են Գերմանիայէն։*

⁂ *Գերմանական կառավարութիւնը ամէն չաբթու կ'արգիլէ 5 — 10 օտար թերթերու մուտքը, իբրեւ պատիժ « թշնամական հրատարակութեանց »։*

Օամ. Պարտերու խնդիրը

Համէմ փաշա « Յառաջ »ի խմբակցութեան առջեւ պարզելով արտաքին քաղաքականութիւնը, հաղորդեց թէ ապրիլ 15ին Փարիզի մէջ պիտի տեղի ունենայ օամ. պարտքերու մասին կնքուած նոր պայմանագիրը։ Այս առթիւ, վարչապետը հաստատեց թէ ներքին փոխառութիւնը չերմ ընդունելութիւն գտած է երկրին մէջ։

Տասը Ֆրանկոց կը չիներ, բռնուեցաւ

Ոստիկանութիւնը խմացած ըլլալով որ տասը Ֆրանքնոց կեղծ թղթադրամներ կը չրջին հրապարակին վրայ, խոստ քննութեան ձեռնարկած էր։ Այսչ օր յայողեցաւ ձերբակալել կեղծարարը, իտալացի փորագրիչ Մարիանօ Վէրնինի, որ յայողած էր ոչ միայն վարպետօրէն կեղծել, այլեւ քշել իր տպած դրամները։ Ընդհանրապէս լրագրավաճառներու կուտար կեղծ դրամը, եւ տասը չնորհիւ գտնուեցաւ իր հետքը։ Բնակարանը խուզարկուելով, բռնուեցան կեղծարարութեան բոլոր գործիքները։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԻ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀՍՀ ժողովրդական տնտեսության բարձրագույն խորհրդի նախագահության 1926 թ. հոկտեմբերի 15-ի նիստի որոշմամբ հրամայվում է՝

1. Հայկական սովետական հանրապետության պետական զինվորական ուժերի հրամանատարությունը հանձնել ընկեր Ա. Ի. Սեդրակյանին՝ ՀՀՍՀ ռազմական նախարարի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

2. Ընկեր Ա. Ի. Սեդրակյանին՝ ՀՀՍՀ ռազմական նախարարին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի հրամանատարությունը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Հովհաննիսյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի հրամանատարի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

3. Ընկեր Ա. Ա. Հովհաննիսյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի հրամանատարին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետությունը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

4. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

5. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

6. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

7. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

8. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

9. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

10. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

11. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

12. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

13. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

14. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

15. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

16. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

17. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

18. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

19. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

20. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

21. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

22. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

23. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

24. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

25. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

26. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

27. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

28. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

29. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

30. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

31. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

32. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

33. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

34. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

35. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

36. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

37. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

38. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

39. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

40. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

41. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

42. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

43. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

44. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

45. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

46. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

47. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

48. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

49. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

50. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

51. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

52. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

53. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

54. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

55. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

56. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

57. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

58. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

59. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

60. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

61. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

62. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

63. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

64. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

65. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

66. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

67. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

68. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

69. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

70. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

71. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

72. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

73. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

74. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

75. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

76. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

77. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

78. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

79. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

80. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

81. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

82. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

83. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

84. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

85. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

86. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

87. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետին, ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետության գործերը հանձնել ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍՀ պետական զինվորական ուժերի շտաբի պետի պաշտոնում նրան նշանակելու կապակցությամբ։

88. Ընկեր Ա. Ա. Ղազարյանին՝ ՀՀՍ

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

(ՕՐԱՑՈՒՅՑ ԹՎ. 1908)

ԱՐՄԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

Շաբաթական տնտեսութիւն

Ամէն տնտեսուհի կ՚ուզէ, որ իր տունը միշտ մաքուր ու կարգին պահուի, իր ամուսինը միշտ ժպտադէմ ու գոհ դառնայ իր տունը, իր զաւակները միշտ առողջ ու ուրախ ըլլան, եւ ինքն ալ ունենայ ժամանակ մը հանգչելու, կարդալու, զբօսնելու, ընկերներ ընդունելու եւ այլն։ Ասոնք ամէնքն ալ կրնան ըլլալ, եթէ տնտեսուհին գիտնայ ինչպէս պէտք է կազմակերպել իր տնտեսական գործերը։

Ամէն տնտեսուհի պէտք է ունենայ իր տնտեսական օրագիրը, ուր պէտք է գրի առնէ իր ամէն մէկ ծախքը։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ տնտեսուհիին, որովհետեւ ան կրնայ ամէն ամսուան վերջը տեսնել, թէ ինչ ծախքեր ըրած է, եւ ինչ կրնայ խնայել։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ նաեւ ամուսնին, որովհետեւ ան ալ կրնայ տեսնել, թէ ինչ ծախքեր ըրած է կինը, եւ ինչ կրնայ խնայել։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ նաեւ զաւակներուն, որովհետեւ անոնք ալ կրնան տեսնել, թէ ինչ ծախքեր ըրած է մայրիկը, եւ ինչ կրնան խնայել։

Ամէն տնտեսուհի պէտք է ունենայ նաեւ իր տնտեսական գրքոյկը, ուր պէտք է գրի առնէ իր ամէն մէկ ստացած դրամը։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ տնտեսուհիին, որովհետեւ ան կրնայ տեսնել, թէ ինչ դրամ ստացած է, եւ ինչ կրնայ խնայել։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ նաեւ ամուսնին, որովհետեւ ան ալ կրնայ տեսնել, թէ ինչ դրամ ստացած է կինը, եւ ինչ կրնայ խնայել։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ նաեւ զաւակներուն, որովհետեւ անոնք ալ կրնան տեսնել, թէ ինչ դրամ ստացած է մայրիկը, եւ ինչ կրնան խնայել։

Ամէն տնտեսուհի պէտք է ունենայ նաեւ իր տնտեսական տետրակը, ուր պէտք է գրի առնէ իր ամէն մէկ ծախքը։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ տնտեսուհիին, որովհետեւ ան կրնայ տեսնել, թէ ինչ ծախքեր ըրած է, եւ ինչ կրնայ խնայել։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ նաեւ ամուսնին, որովհետեւ ան ալ կրնայ տեսնել, թէ ինչ ծախքեր ըրած է կինը, եւ ինչ կրնայ խնայել։ Ասիկա մեծ օգտակարութիւն մը կ՚ընծայէ նաեւ զաւակներուն, որովհետեւ անոնք ալ կրնան տեսնել, թէ ինչ ծախքեր ըր

⁂ Թերթերը կը գրեն թէ նոր ելած արծաթ տասը ֆրանքնոցներէն 190 հատ չրջաբերութեան մէջ են արդէն։

Ֆրանկեւառուհական դաշնագիրը ստորագրուած է

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ մարզպան Պ. Փոնսօ Փարիզ պիտի մեկնի մայիսի կէսին, ուրկէ պիտի անցնի Ժընեւ և պիտի ներկայացնէ իր տեղեկագիրը Սուրիոյ եւ Լիբանանի վերջին կացութեան շուրջ։

Կը հաւատան թէ սուրիական կառավարութեան եւ մարզպանին միջեւ դաշնագրի շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է եւ դաշնագրի բնագիրն ալ ստորագրուած է երկու կողմերէն։ Երեսի · ժողովը դամարուելուն պէս պիտի ներկայացուի սոյն դաշնագիրը, վաւերացումի համար։ Եթէ ժողովը վաւերացնէ, Պ. Փոնսօ դաշնագիրը պիտի ներկայացնէ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան եւ պիտի պահանջէ Սուրիոյ անդամակցութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան։ Իսկ եթէ ժողովը չվաւերացնէ զայն, այդ պարագային, պիտի լուծուի խորհրդարանը։

Լիբանանի մասին ցարդ որոշ ծրագիր մը չէ պարզուած։ Համաձայն թերթերու տեղեկութեանց, Պ. Փոնսօ չմեկնած Փարիզ, փոխանցման չէզոք կառավարութիւն մը պիտի կազմէ, եւ անոր պաշտօն պիտի տայ, պատրաստել ընտրութեան աշխատանքները, համաձայն նոր մարզահամարի։ Լիբանանեան սահմանադրութեան վերջնական ձեւն ու վարչաձեւի կարգադրութիւնները տեղի կ'ունենան Պ. Փոնսօյի վերադարձէն վերջ։

Պ. Մուսոլինի կը պնդէ վերամիութեան մասին

Պ. Մուսոլինի յօդուած մը հրատարակելով իտալական ամսագրի մը մէջ, կը պարզէ իր տեսակէտները՝ դաշնագիրներու վերաքննութեան մասին։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ այս յօդուածը կը համարեն անուղղակի պատասխան մը ֆրանսական յուշագրին, որ կը ժխտէր վերաքննութեան սկզբունքը։

Հռոմի տեսակցութիւնները

Հռոմի մէջ խօսակցութիւնները կը շարունակուին երկու գերման նախարարներուն, Աւստրիոյ վարչապետին եւ Պ. Մուսոլինիի միջեւ։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ՝ այս տեսակցութիւնները կապ ունին նաեւ չորսերու դաշինքին հետ, մանաւանդ որ, Հռոմի գերման դեսպանն ալ մասնաւոր խօսակցութիւն մը ունեցած է Պ. Մուսոլինիի հետ։

Ցոն Փափէն ճամբան հարթած է, պայմանագիր մը (կոնկորդա) կնքելու համար Վատիկանի հետ։

⁂ Հիթլէրեան կառավարութեան կեդրոնացման քաղաքականութիւնը, որով մարզպաններ կը նշանակուին ինքնավար պետութեանց վրայ, վնասած է Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միացման ծրագրին (անշլուս)։ Մասնաւորապէս յուսախաբ եղած են ընկերվարականները, որոնք համաձայն էին անշլուսին։

«Թշուառ»ներու թշուառութիւնը

Նիսի մօտերը, Անթիպի մէկ թաղին մէջ այս միջոցին կը պատրաստուի «Թշուառ»ներու չարժանկարը։ Փողոցներէն մէկը վերածուած է Փարիզի Սէնթ Անթուան փողոցին, ներկայացնելու համար 1832 յունիս 5ի խռովութիւնները։ Ապրիլ 11ին 1200 դերակատարներ վարձուեցան, պատենչներու տեսարանները ներկայացնելու համար, բայց յաջորդ օրը որոշուեցաւ 500ի զեղչել դերակատարներու թիւը։

Այս որոշման վրայ դժգոհներէն 200 գործադուլներ, ուժգնօրէն բողոքեցին եւ յարձակում գործեցին, երբ չարժանկարը կը բանէր։ Բռունցքներ փոխանակուեցան, իրեղէններ աւարի տրուեցան եւ քիչ յետոյ ընդհանուր խռովութիւն մը ծագեցաւ։ Բեմադրիչները հարկադրուեցան ձերբազատելու դերակատարներու օգնութեան դիմել եւ կրակի հրաման տալ։ Խումբ մը ցուցարարներ հրմշակուելով ինկան փոսի մը մէջ եւ մէկը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Ոստիկան պնդուները հասնելով, յաջողեցան վերահաստատել խաղաղութիւնը։ Այս առթիւ ձերբակալութիւններ ալ կատարուեցան, իսկ չարժանկարին պատրաստութիւնը չարունակուեցաւ ոստիկաններու հսկողութեան տակ։

ԿԱԹՆ ԱԼ ԿԱԺԱՆՆԱՅ

Կաթին լիտրը, որ 1 ֆր· 50 է, յառաջիկայ կիրակիին (16 ապրիլ) պիտի ծախուի 1·30ի։

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ «Աղբիւր Սերոբ» խումբի անդամական ընդհանուր ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 184 Ave. d'Italieի սրճարանին մէջ։ Մէթրօ Փորթ ո'Իթալի։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ· ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ «Աղբիւր Սերոբ» ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Պատ. Մութեան Դրադարանին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Աւտօ» խումբի բոլոր ընկերներ այս երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին իրենց սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՅԻՆ

"Petit Journal,,ի սրահին մէջ

21, Rue Cadet Métro: Cadet

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԵՆ

«ՄՈՎԻՆԱՐ» ՕՓԷՐԷԹԸ (2 արար)

Շեղինակութիւն՝ ԱՐԱՄ ԶԱՐԸԳԻ, երաժշտութիւն՝ փրոֆ. Գ. ԱԼԻՄՇԱԼԻ

Կը մասնակցին Օր· Ի ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ, Պ. Պ. Ժ· ՄԱՐԻԿԵԱՆ եւ Ժ· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ։ Բեմադրութիւն Պ. Ա· ՇԱՀԱԹՈՒՆԻԻ

ԳԻՆ ՏՈՄՍԵՐՈՒ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ.— երաժշտական բաժնի վեկավար յայտնի երաժշտագէտ փրոֆ. Գ. ԱԼԻՄՇԱԼԻ·

«ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՀԱՐՄԱՆԵԿԱՆ ԹԱՓՈՐԸ» (լապտերներու պարով), ղեկավարութեամբ՝ վարժարանի մարզանքի ուսուցչուհիի՝ Mlle LAHITTEի

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՇԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԴԻՏՆԵՐ

Թատերական շքեղ ներկայացում

16 ԱՊՐԻԼ ԶԱՏԿԻ ԿԻՐԱԿԻՆ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Մուրատեան վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահին մէջ

26, Rue Troyon, Sèvres

Ղեկավավարութեամբ Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի կը ներկայացուի

Առաջին անգամ ըլլալով **ԱՐԱՊՕ** Ա· ՇԻՏԱՆԵԱՆի

ԳԻՆԵՐԸ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

Շոգենաւի երթեւեկութիւնը սկսած է։

ԾԱԽՈՒ Է CANNETի մէջ (Cannesի կայարանէն 10 վայրկեան հեռու) կահաւորուած դերձակի խանութ մը բոլոր կազմածներով միասին, ինչպէս նաեւ մաս մը կերպասեղէն։ Բոլորը՝ 7000 ֆրանք։ Տարեկան վարձք՝ 1500 ֆրանք։ Մանրամասնութեանց համար դիմել H. Mardikianի, St. Bazile Mougins, (Alpes Mar.)։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ.Յ.Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Տօնապետ Տօնապետեանի իր կնոջ դառնադէպ մահուան առթիւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 253, J. J. Rousseaux, իր գարմանատան մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ եւ հաշուետուութիւն։

ՊԻՐՊԻՐԵԱՆ Սանուց Միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին 51 բիս տը Րիվոլի, Քաֆէ «Լը Սամարիթէն»ի մէջ։ Օրակարգ վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր եւ առաջարկութիւններ։

ԱԶԴ

ԼԻՈՆ, 7 Ապրիլ.— կինս, քնիկ Պոլսեցի Սիրանուշ փափագեան (ծնեալ Յանճաքեան) տասը օր առաջ հեռացած է ընտանեկան յարկէս, միասին տանելով զաւակս։

Ցասնըթինգ օր պայմանաժամ կուտամ վերադառնալու, այլապէս ինքզինքս ազատ պիտի զգամ։

Երուանդ Փափագեան

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ վարպետ խոհարար մը որ մասնագէտ է նաեւ արեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէններու պատրաստութեան։

Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան։

250 ՖՐԱՆՔՈՎ

Տոզաշար մեքենային հնորհիւ պիտի կրնանք կատարել գիրքի եւ այլ ամէն կարգի հրատարակութիւններ ամբողջի եւ աննախընթաց գիներով։

250 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ

մէջը ըլլալով թուղթ, կազմ եւ կողմ՝ 1000 օրինակի համար

ՄԻՇՏ ՆՈՐԱՁՈՑԼ ՏԱՌԵՐ,

ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ,

ԱՆՍԽԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դիմել ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ Տպարան

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

— Օրտուցի հեղինէ Յակոբ Գալիօնճեան եւ Շնորհիկ Հաճարեան կը փնտռեն իրենց ազգականները՝ Իմացնել H. Kéfélianի, 368 rue d eVaugirard, Փարիզ (15)։ Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել։

ԱՐԱՄ ՀՕՃԱՊԱՇԵԱՆ

ԵԼԵԿՏՐԱԴԷՏ

42, Avenue Jean Jaurès.

Rosny s Bois

Կը ստանձնէ ելեկտրական ամէն տեսակ աշխատանքներ եւ արդիական գետեղումներ՝ ՇԱՏ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ։

Chartron et Poulin

106, Bld. National, Marseille

Ակօսաւոր թանագ (pôle ondulée), վանդակորմի երկաթեայ ցիցեր, ջուրի ընդունարան, երկաթեայ դուռներ եւ վանդակորմներ։

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարանները։ առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

Quartier Latinի ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Maison VARTERESSIAN

1 bis rue Hautefeuille, Paris (6). Métro: St. Michel

ՁԱՏԿ առթիւ ստացած ենք Արեւելեան թարմ եւ ընտիր նպաստեղէններ։

Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր անարատ օղին եւ անարատ իւղով պատրաստուած թարմ չէօրէքները։

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր ճաշարան յաճախորդը պիտի դառնաք։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող երիտասարդ մը։ Դիմել Պ. Յ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆի, 18 rue Brezin, Paris 14e Մէթրօ Mouton Douvernet։

ԴԻՄԵՑԷՔ՝ ԱՊՈՒԽՏԱՎԱՃԱՌ

ԵԱՂՃԵԱՆի

82, rue Jules-Ferry, Chaville-Velizy (S. & O.)

Մեծաքանակ ամենաընտիր ԱՊՈՒԽՏ՝ քիլօն 19 ֆրանք, ԵՐՇԻԿ՝ քիլօն 18 ֆրանք։

Կը ծախենք նաեւ փոքրաքանակ։

ՍՏԻՊՈՂԱԲՈՒՔ ծախու է նպարավաճառի փոքրիկ խանութ մը շատ նպաստաւոր գինով։ Կը պահանջենք միմիայն խանութին մէջ գտնուած ապրանքին փոխարժէքը՝ 3000 ֆրանք։ Եռամսեայ վարձք՝ 450 ֆրանք։ Դիմել Տիկին ԲԱԼՕԵԱՆի, 16 rue de Lanneau, Paris (5e) Մէթրօ՝ Mutualité։

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւ այլոյն փոքր եւ մեծ ելեկտրական մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով։ Վճարման դիւրութիւններ։ Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, rue de Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

Ձեր տունը, խանութը եւնչլլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք մասնագէտ եւ հանրածանօթ ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)

Tél. Entrepôt 17-65

Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով զարդարումը։

Խնամուած աշխատանք։ Նպաստաւոր գին։

Հայ ձարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի։ Ջեղչտու պայմաններ։

ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

փարիզի արուարձաններէն կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փողոցին վրայ ծախու է կամ ժէրանսով կը տրուի սարքուած սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց բաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Պայ՝ 9 տարի։ Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք։ Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար։

Մանրամասնութեանց համար դիմել նամակաւ Պ. ՎԱՐԴԳԵՏԵԱՆի,

37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ԶՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ Թարգմ· Ժ· Մ·

ԳԼՈՒԽ ՁՈՐՐՈՐԴ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

— Իսկ անկէ վե՞րջ ···

— Գործ մը ունինք Հոլանտայի մէջ. Հէրմանուս Ցան ակը Պիլլին հետ տեսնուելու ենք ··· Բայց դիւրին խնդիր մըն է ատիկա ··· ազդարարութեան պէտք չկրնար ըլլալ ···

Ինծի արտայայտութիւն մը կար Փուաքառի դէմքին վրայ։

— Ուրեմն եմ որ յիշեցիք իր անունը· այդ մարդուն խնդիրը պէտք է լրացուցած ըլլայինք աւելի առաջ ··· Ի՞նչ ճամբով կը մեկնինք՝ Անվէրսէ՞ն թէ Ամսթէրտամէն։

— Եթէ ժամանակ ունենանք, Ամսթէրտամէն անշուշտ։

— Իսկ Թէրլի՞ն ինչ պիտի ընենք···

— Ես անոր կը նայիմ, ըսաւ Կոնզալէց խնդալով· միասին Սպանիա կ'երթանք, իր սիրուհիին քով։

Թէրլի որ հաւատացեր էր իր ատանեորդ սիկարէթը, չկրնցաւ աթոռին վրայ՝ ճանճրացած ու մոայլ երեւոյթով մը։

— Մոռցայ ըսելու, չարունակեց Լէոն, որ այսօր երբ միասին կը քալէինք փողոցին, Թէրլի չափէն աւելի հետաքրքրուեցաւ այն ազդերով որոնց առջեւ խռնուած էր, ամէն տեղ, ահազին բազմութիւն մը։ Սուտ մը հնարեցի անմիջապէս — կ'ատեմ ստախօսութիւնը — (կռնզալէց չատ անկեղծ էր այդ կէտին մէջ) եւ ըսի որ բազմութիւնը կը կարդար ձիարշաւի կամ վիճակահանութեան մը ծանուցումը։ Այդքանով բաւականացաւ։

Թէրլի լսեց իր անունը, հակառակ առնոր անգլիական արտասանութեան ու եռաւ դարձաւ։

— Մեր բարեկամը դուրս տար պատցնելու համար, ըսաւ Մէնֆրէյս· Փուաքառն ու ես քանի մը փորձեր պիտի կատարենք այստեղ։

Երկուքը միասին դուրս եկան սենեակէն· քալեցին նեղ փոքրիկ դուռի մը առջեւ։ Մէնֆրէյս դրպանէն հանեց բանալի մը ու բացաւ սենեակին դուռը· սեղմեց էլեկտրական լոյսին կոճակը ու ներս մտան։ Ցայտնի էր որ աշխատած էին կարգ կանոն դնել սենեակին մէջ։ Պատին դարակներուն վրայ չարուած էին փայլուն եւ թուանշրուած սրուակներ։ Բուրդէ կերպասով մը ծածկուած սեղանին վրայ կը տեսնուէին աստիճանացոյց մը, ապակիէ խողովակներ, խտացուցիչներ, ղգայուն կշիռներ, ինչպէս նաեւ ապակիով չինուած երկու մեքենաներ։

Փուաքառ աթոռ մը առաւ ու մօտեցաւ սեղանին· ղգուշութեամբ վերցուց մետաղէ զաւաթ մը որ թաղուած էր ջուրով լեցուն պնակի մը մէջ։ Մէնֆրէյս ուշադրութեամբ դիտեց անոր չարժումները եւ նայեցաւ հեղուկին։

— Այո՛, ըսաւ Փուաքառ· կատարեալպէս յաջողած է· չատ ճիշդ է այս դեղագիրը· օր մը պէտք պիտի ունենանք անոր։

Փուաքառ զաւաթը դրաւ պնակին մէջ· սեղանին տակէն հանեց քիչ մը սառ ու նետեց անոր մէջ։

— Ահաւասիկ զօրաւոր պայթուցիկ մը, ըսաւ ու դարակին վրայէն վերցուց փոքր սրուակ մը, որուն պարունակութենէն քանի մը կաթիլ հոսեցուց զաւաթին մէջ։

— Աւելա կը չէզոքացնէ օտար տարրերը, չարունակեց Փուաքառ, զոհունակ հառաչանքով մը· ջղային չեմ, բայց երկու օրէ ի վեր դեռ հիմա հանդարտեցայ։

— Ի՞նչ զարչելի հոտ, ըսաւ Մէնֆրէյս ու թաչկինակը տարաւ քթին։

Բարկ մուխ մը կը բարձրանար զաւաթէն։

— Ես կարեւորութիւն չեմ տար այդ տեսակ բաներու, պատասխանեց Փուաքառ։

Ապակիէ նուբը ձողիկ մը թաթխեց զաւաթին մէջ· յետոյ դուրս հանեց զայն ու դիտեց կարմիր գոյնով կաթիլները որ կը կաթկթէին ձողիկին ծայրէն։

— Շատ լաւ է, ըսաւ։

— Ուրեմն ա՛լ պայթուցիկ չէ՞ հիմա, հարցուց Մէնֆրէյս։

— Անվնաս է ինչպէս բաժակ մը շոքոլան։

Փուաքառ սրբեց ձողիկը, սրուակը դրաւ դարակին վրայ ու դառնալով իր ընկերոջը, հարցուց·

— Իսկ հի՞մա, ինչ պիտի ընենք ···

Մէնֆրէյս չպատասխանեց։ Բացաւ սենեակին անկիւնը գտնուող սնտուկը, դուրս հանեց յղկուած փայտէ տուփ մը, ցոյց տուաւ անոր պարունակութիւնը եւ ըսաւ·

— Եթէ Թէրլին լաւ արհեստաւոր է, ահաւասիկ խայծը որ պիտի առաջնորդէ Սըր Ֆիլիփ Րէյմընը իր մահուան։

— Մե՛ծ հնարք, դիտել տուաւ Փուաքառ· Թէրլին գիտէ՞ թէ ինչ իրա-

բանցում ստեղծած է։

Մէնֆրէյս փակեց տուփը ու դրաւ սնտուկին մէջ։

— Ըսել կ'ուզես որ Թէրլին դիտէ՞ թէ ինք ալ մէկն է Զորս Արդարներէն ··· ըսաւ Մէնֆրէյս· չեմ կարծեր եւ աւելի լաւ է որ չգիտնայ ··· հազար ոսկին կը նշանակէ երեսուն երեք հազար փէզէթա ··· առաջ վրայ աւելցուր նաեւ նեռութը եւ ··· իր սիրուհին ···

Նոր միտք մը յղացաւ «Զայնարձակ»ի լրաբերը ու վազեց խմբագրապետին քով։

— Լա՛ւ գաղափար է, ըսաւ խմբագրապետը, չա՞տ լաւ։

— Ինծի այնպէս կը թուի թէ, չարունակեց լրաբերը, այս քառեակին մէկը կամ երկուքը օտարականներ են եւ ո՛չ մէկ բառ անգլերէն չեն հասկնար։

— Ճիշդ է, չնորհակալ եմ այդ քեզ լաղբութեանց համար, այս գիշեր կը կատարենք քու ըսածդ, պատասխանեց խմբագրապետը։

Այս խօսակցութեան արդիւնքը եղաւ այն որ, յաջորդ առտուն «Զայնարձակ»ը հրատարակեց ոստիկանութեան մասին հրապարակագրական յօդուածներէն մէկը, ուր կը կարդացուէին Ֆրանսերէն, իտալերէն, գերմաներէն եւ ··· սպանիերէն թարգմանութիւնները։

(Շար·)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 15 ԱՊՐԻԼ 1933

15 Avril 1933

ՅԱՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2164 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՅԾԵՐ՝ ԿԱԼԿԱԹԱՅԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՇԱՆԿԱՅ

—o—o—

— Աբգունք եկաւ աչքերէս, կ'ըսէր ընթերցող մը, կարդալով Շանկայի երեք թղթակցութիւնները՝ ՅԱՌԱՋի մէջ։

— Հապա Կալկաթայի՞ պատմութիւնը ...

Արդարեւ, կարելի չէր առանց յուզումի կարդալ այդ նամակները։ Զայներ՝ հեռաւոր Հնդկաստանէն ու Չինաստանէն։

Անծանօթ են դրողները։ Բայց, ի՞նչ նշանակութիւն ունի այդ, երբ իրենց գրելու եղանակովն իսկ այնքան կը խօսին բոլորի սրտին։

Երկուք էին Կալկաթայի թղթակիցները, — թերեւս երկուքն ալ երիտասարդներ։ Եւ, ոչ միայն մէկուն մէկուն առեն կը հասնէին իրենց նամակները, այլ եւ միեւնոյն « Տրոուննջք »ն ունէին երկուքն ալ, — այլասերում եւ օտարացում։ (ՅԱՌԱՋ, 11 ապրիլ)։

Շատ հին է Հնդկաստանի գաղութին պատմութիւնը։ Այսինքն, արդէն պատմութեան անցած։ Բայց, հինէն մնացած յիշատակներ, եկեղեցի եւ ճեմարան, կ'օգնեն այսպէս կամ այնպէս հայկական կեանքին կապելու ինչ որ ունինք, տակաւին, իրրեւ աղգային համբանք։ Մանաւանդ այս Կալկաթայի մէջ։

Ցետոյ, վերջին արտագաղթը այնտեղ ալ նետած է մանուկներ, իրրեւ ուսանող կամ առեւտրական։ Իսկ Հարաւային Պարսկաստանի առաջնորդարանը, որուն կապուած է հնդկահայ թեմը, պարբերաբար կը հեռագրքրուի այս մնացորդներով։ Գոնէ կտակներ կամ պաղի հաւաքելու համար։

Խօսելով միայն Կալկաթայի մասին, ի՜նչքան զառնութիւն կը ծորի հրատարակուած նամակներէն ...

Ի՞նչ ցաւեր կը մատնանշեն այս հայրենասէր աղաքը։ —

1) Այսօրուան Հնդկահայերը իրենց կեանքը կը զոհեն օտարի համար, միայն փառք չահելու համար։ Որովհետեւ, իրենց ծնողները այդպէս են վարժեցուցած։

2) Հնդկահայու երեխան երբ կը ծնի, կը մկրտուի իրրեւ Հայ։ « Բայց մեծցաւ թէ չէ, իր ազգային եկեղեցին չի յիշեր եւ չի ճանչնար »։

3) Երբ երեխան քիչ մը կը մեծնայ, « նրան յանձնում են մի Հնդուհու ձեռք եւ սրանից յետոյ գրեթէ Հնդուհին է դառնում նրա մայրը։ Երբ երեխան լեզու է լինում, նրա մանկական շրթունքներից կը լսէք հնդկերէն բառեր, եւ խեղճ երեխան կարծում է թէ Հնդուհին իր մայրն է »։

4) Ծնողները կ'աշխատին տղան ինչքան կարելի է մեծցնել անգլիական կրթութեամբ եւ անգլիական ոգիով։ « Հայերէնն ի՞նչ պէտք է։ Հայերէն սովորելով մարդ չեն դառնալ, եւ հայերէնն ալ նրանց հաց չի տալ »։

5) Այստեղ մեռած է Հայու ոգին։ « Քանի՛ սրբազան եւ պաշտելի ծօներ ունեցանք, ո՞ր մէկի համար լացինք ... Եկաւ ապրիլ 24ը, ժողովուրդը չուզեց յիշել որ մէկ միլիոնի անմահ յիշատակի օրն է ... Եկաւ Մայիս 28ը, Հայաստանի միակ ծաղկած գարունը, եւ նրան էլ արժան չհամարեցին ... » ։

Նոյնքան թախիծ՝ Շանկայի երեք նամակներուն մէջ (ՅԱՌԱՋ, ապրիլ 6, 7 եւ 14)։

Կարսի աղէտէն փրկուած երիտասարդ մըն է որ, երկիւղ երկիւղ իյնալով, ինքզինքը կը գանէ ... Մարսէյլն (Մանչուրիա), եւ յետոյ Շանկայ (Չինաստան)։ Տակաւին պատանի, կը տեսնէ թրքական խժդժութիւնները եւ բոլշեւիկեան արհաւիրքը, իսկ հիմա որ ազատ է եւ ինքնաբաւ, կը տառապի հաւաքական կարօտէն, — Ազատութիւն եւ Հայրենիք։

— « Ոչ, բոլորովին ոչ։ սեփական տանդ, սեփական հողիդ վրայ աւելի ազատ պիտի զգաս, քան օտար հողի վրայ, կամ օտարի տանը։ Այդ պարզ բան է։

« Այո՛, ո՛րքան անբախտ ենք, եւ կան այսօր ինձ նման անբախտներ հազարներով։ Ի՞նչ պիտի լինի սրա վերջը։ մինչեւ ե՞րբ այսպէս, մենք երիտասարդներս, թափառական պիտի մնանք օտար երկիրներում։ Եւ ո՞վ է մեզի ուղղութիւն դարձնողը, կամ ինչո՞վ մենք ալ ուրախանանք, օտարներո՞վ ... Այսպէս ոչ ազատ, ոչ գերի բարշ գալով, մինչեւ ե՞րբ պիտի տանջուինք եւ օտարի ձեռքին խաղալիք դառնանք ... » ։

Հատուած մըն ալ՝ իր վերջին ողբէն, որ, թէեւ աշուղական, մանաւանդ իմաստ մը ունի այս պարագային։

Մեր սերունդը բթանում է,
Օտարներով հիանում է։
Մայրենի լեզուն մոռանում է,
Ինչո՞վ ուրախանանք Հայերս ...

... Ինչո՞վ ուրախանանք, այս մտայղ, այս կսկծալի պատկերին առջեւ, որ միայն կալկաթայի կամ Շանկայի անկծքը չէ։

Այստեղ եւ ամէն տեղ, օրուան բոլոր ժամերուն, մենք ալ չե՞նք տեսներ մեւեւնոյն պատկերը, աւելի կամ պակաս վրդովիչ։ Ի հարկէ, բախտաւոր են այն գաղութները որ կը գտնուին Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, իրրեւ դրացի կամ սահմանակից մեր երկրին։

Եւ սակայն, ամէն տեղ ալ սպառնալիք կը ցցուին օտարացման ժանիքները։ Մեր ձեռքն է, մեր ճիտին պարտքն է կարելի եղածին չափ սահմանափակել զայն, դիմագրել անոր եւ վտռ պահել ճրագը։

Ուրիշ խօսքով՝ կազմակերպել եւ տքնիլ։

Գոնէ երիտասարդները չպիտի տարուին հառաչանքներով եւ ճակատագրականութեամբ։

Ինքնապաշտպանութեան խարիսխներ եւ յենարաններ՝ ամէն ուր որ կը հանդի մեր ձեռքը։ Ամէն ուր որ հայկական բոյներ եւ կայծեր ունինք։

Լքեցի՞նք մեր բուխերիկները, երբ կատորածի եւ թալանի ահեղ նեթքն էր որ կ'իշխէր մեր հայրերի երդիքներուն վրայ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ԾՌՆԴԱԼԻՑ ԴԱՏԸ

Անգլիացի ճարտարագէտներ եւ կ'առնեն իրենց խոստովանութիւնները

—o—o—

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՒ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տաբօրինակ տեսարաններ պարզուեցան անգլիացի վեց ճարտարագէտներու բ. դատավարութեան միջոցին, հինգշաբթի օր։

Ահա թէ ինչ կը պատմեն Մոսկուայէն Լոնտոն հասած հեռագիրները։

Դատավարութիւնը հազիւ սկսած, Պ. Ուիլեըմ Մաքսոնըլտ, գլխաւոր ամբաստանեալը որ բանտէն դատարան փոխադրուած էր գոց ինքնաշարժով մը եւ որ առաջին օրը յայտնած էր թէ յանցաւոր է, յանկարծ ոտքի ելաւ եւ խօսքը ուղղելով ընդհ. դատախազին, յայտնեց թէ ետ կ'առնէ նախկին յայտարարութիւնները։ Այս առթիւ, բացարձակապէս հերքեց թէ ո՛ր եւ է առեն հրաման տուած է աւերիչ գործեր կատարել իր ծառայած ելեկտրական կայաններուն մէջ։

Այս յայտարարութիւնն ըրաւ անդլերէն։ Թարգմանը անմիջապէս ռուսերէնի վերածեց։ Ընդհ. դատախազը տեղէն ցատկելով հարցուց.

— Ինչո՞ւ դուք ձեզ յանցաւոր յայտարարեցիք երէկ։

ՄԱՔՏՈՆԸԼՏ. — Պարագաները նկատի առնելով, կարծեցի թէ այդպէս աւելի լաւ պիտի կրնամ պաշտպանել ինքզինքս։

ԴԱՏԱԽԱԶԸ. — Ցանցաւո՞ր էք թէ ոչ։

ՄԱՔՏ. — Ո՛չ եւ ո՛չ։ (Ամբաստանեալը որ երէկ չափազանց ընկճուած էր, գլուխը բարձրացուց եւ չէշտակի նայելով դատախազին եւ դատաւորներուն, մէկ – մէկ հերքեց բոլոր անճիշդ վկայութիւնները)։

Այս անգամ ալ պինքը ամբաստանողն էր Ռուս մը, Սոքոլով, Զլատուստի ելեկտրական կայանէն, որ իր կենսագրութիւնը պատմեց սկսելով Ջրհեղեղէն եւ յայտնեց թէ դրամ ստացած է Մաքսոնըլտէն, հակայեղափոխական ձեռնարկներու համար։

ՄԱՔՏՈՆԸԼՏ. — Ես դրամ տուած եմ Կուսեւի — իրր 2500 րուբլի — իրրեւ վճարում յաւելուածական աշխատանքի։

ԴԱՏԱԽԱԶԸ. — Բայց ահա ձեր իսկ ձեռքով ստորագրուած յայտարարութիւն մը, ուր կը խոստովանիք թէ գաղտնի տեղեկութիւններ ստացած էք Սոքոլովէն։

— Այն պայմաններուն մէջ ուր կը գտնուէի, աւելի յարմար գտայ գրի առնել այդ խոստովանութիւնը։

Այս միջոցին, ճարտարձակները կանգ առին։ Ունկնդիրները աչք – ականջ կարած էին։ Բերնէ բերան փսփսուքներ։

— Կը խոստովանիմ որ տեղեկութիւններ ճարեցի թնդանօթներու եւ օդանաւերու մասին, չարունակեց Մաքսոնըլտ։

— Ի՞նչ նպատակով քաղեցիք այդ տեղեկութիւնները։

— Ես անձնապէս կը հետաքրքրուիմ։ Կը կարծէի թէ Պ. Թորնթըն (իր պաշտօնակիցը) վարիչն էր լրտեսական խմբակի մը եւ Մընքհաուզ ու Ռըչնի ալ (միւս երկու ճարտարագէտները) նոյնպէս լրտեսութեամբ կը զբաղէին։

Ցետոյ կանչուեցաւ Թորնթըն, որ կծկուած դիմագծերով, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— Պարոյ կը համարեմ ետ առնել այն յայտարարութիւնները զոր ըրի Կուսեւի եւ Մաքսոնըլտի հետ ունեցած հանդիպումներուս մասին, կովկասի մէկ կայարանին մէջ, ուր իբրեւ թէ անոնց հրահանգներ տուած էի գինուորական գաղտնիքներ քաղելու համար։ Ես երբեք չեմ հաւատացած թէ իմ ընկերներս հակայեղափոխական խմբակի մը կը պատկանէին եւ սխալմամբ էր որ այդպէս ըսի հարցաքննութեան միջոցին։

ԴԱՏԱԽԱԶԸ. — Ի՞նչպէս սխալեցար այդքան կարեւոր կէտի մը մէջ։

ԹՈՐՆԹԸՆ. — Ցոգնած եւ ջղագրգռուած էի երկարատեւ հարցաքննութիւններէն։

ԴԱՏ. — Զարչարանքներու, սպառնալիքներու, ճնշումներու ենթարկուեցա՞ք հարցաքննութեան առեն։

Թ. — Ոչ։ պարզապէս կորնթցուցած էի քաջութիւնս։ Կը վախնայի։

ԴԱՏ. — Ի՞նչ բանէ կը վախնայիք։

Թ. — Չեմ դիտեր։ Կը վախնայի։

Ամբաստանեալը խոստովանեցաւ թէ 3000 րուբլի փոխ տուած է Դոլիկովի։ Այս վճարումը ընկերութեան տոմարներուն մէջ արձանագրուած է իրրեւ փոխանցում։

— Այո՛, դիտել տուաւ դատաւորը հեգնութեամբ, փոխանցում՝ մէկ գրպանէ մը ուրիշ գրպան մը։

Ամբաստանեալը վճռապէս հերքեց թէ լրտեսութիւն կատարած է, այլ միայն աչքերն ու ականջները բաց պահած է, կարգ մը գինուորական գաղտնիքներ իմանալու համար։ Եւ իր կարգին աւելցուց հեգնութեամբ.

— Կարելի չէ բանեցնել օդանաւին չարժանիւները, առանց աղմուկ հանելու։

— Ինչո՞ւ սուտ յայտարարութիւններ ըրիք։

Թ. — Քաջութիւնս կորնթցուցած էի։

ԴԱՏ. — Ե՞րբ վերստացաք ձեր քաջութիւնը։

Թ. — Ապրիլ 4ին, ժամը 6ին, երբ ելայ բանտէն։

ԴԱՏ. — Երբ ձեր քաջութիւնը կը վերստանաք, ահա ձեր յիշողութիւնն է որ կը կորնթցնէք։

Ամբաստանեալը բաւական լաւ ռուսերէն գիտէ։ Բայց միշտ թարգմանին օգնութեան կը դիմէր։ Նախագահը դիտել տուաւ այս առթիւ.

— Ամէն անգամ որ բան մը ծածկել ուզէք, կը մոռնաք ձեր ռուսերէնը ... Իր գրաւոր խոստովանութեան մէջ, Թորնթըն կը յայտարարէր (13 մարտ).

— « Ես։ Միութեան մէջ անգլիացի լրտեսներու ամբողջ գործունէութիւնը կը վարէ Պ. Րիչըրտ, Վիքըրս ընկերութեան արտաքին սպասարկութեան տնօրէնը։ Մընքհաուզ եւ ես կը վարենք տեղեկատուները, որոնք պաշտօն ունին ռազմարազործական, տնտեսական եւ գինուորական գաղտնիքներ հաւաքելու »։

Այս խոստովանութիւնը հազիւ կարդացուած, Մոսկուայի անգլիական դեսպանատան մէկ քարտուղարը աճապարանքով հեռացաւ սրահէն, Լոնտոն հեռագրելու համար այս պարագան։

Այս նգամ Մաքսոնըլտ նորէն առեան կանչուեցաւ։

— Դուք գինուորական տեղեկութիւններ ստացա՞ծ էք Կուսեւէն եւ բան մը վճարա՞ծ էք ատոր համար։

ՄԱՔՏ. — Այո, ստացած եւ վճարած եմ։

— Որո՞ւ ազդեցութեան տակ ըրիք այդ բաները։

— Պ. Թորնթընի պահանջով։

Թորնթըն ուրացաւ եւ յայտարարեց.

— Եթէ դիտնայի որ Պ. Մաքսոնըլտ աւերման եւ լրտեսութեան գործերով կը զբաղի, պիտի վռնտէի։

— Այո՛, այո՛, ան կատարելապէս տեղեակ էր լրտեսութեան արարքներուն, բացագանչեց Մաքսոնըլտ։

Հարցաքննութեան պահուն, դատախազը խորհրդաւոր ձեւով մը խօսեցաւ նամակի մը մասին զոր Մաքսոնըլտ ուղղած է Չեկայի նախագահին։

— Լաւ է կարդալ այդ նամակը, ըսաւ նախագահը։

— Կը նախընտրեմ որ այդ մասին չխօսուի այս պահուն, միջամտեց Մաքսոնըլտ։

Ցետոյ կանչուեցաւ Մընքհաուզ, որ հարցումներուն պատասխանեց ամուր եւ յստակ ձայնով մը։ Խոստովանեցաւ թէ 3000 րուբլի վճարած է Էլեկտրօ – Իմփորթի նախագահ Դոլիկովի, որ յանձն առած էր ծածկել Վիքըրս ընկերութեան ղրկած մեքենաներուն մէկ թերութիւնը եւ սակայն լուր տուած էր Չեկային։

Այս միջոցին հարցաքննութիւնը կը վարէր ընդհ. դատախազին օգնականը, Ռոժինսկի, որ աւելի անողոք է եւ հեգնոտ։

Այնուհետեւ կանչուեցաւ Տիկինը Աննա Քուքուզովա, ռուս քարտուղարուհին, որ կատարելապէս խաչուեցաւ։ Տիկինը խոստովանեցաւ թէ սերտ կապերով կապուած էր անգլիացի ճարտարագէտներուն, մանաւանդ Թորնթընի հետ, որովհետեւ, « օտար հաստատութեան մը մէջ աշխատելու համար, ոչ մէկ Ռուս չէր ուզեր ծանօթանալ ինձի հետ, իսկ ես շատ հպարտ ըլլալով, չէի կրնար մատուցումներ ընել »։

Դատախազը չուզեց շատ քրքրել Աննայի եւ Թորնթընի մտերմութիւնը, որ գաղտնիք չէ այլեւս։ Տիկինը պատմեց թէ քանի մը անգամ լսած է որ Թորնթըն եւ Մընքհաուզ կը վիճէին ելեկտրական կայաններուն մէջ « արկածներ » ստեղծելու հնարաւորութեանց մասին, արկածներ որոնք տեղի ունեցան խոստակցութիւններէն քանի մը շաբաթ վերջ։ Ցետոյ, յայտնեց թէ դիտէ որ Թորնթըն երեք տետրակներ կը պահէր որոնց մէջ կ'արձանագրէր զանազան լրտեսներու վճարուած դումարները։ Այս տետրակները, որ Մընքհաուզի քնութեան կ'ենթարկուէին ամէն ամիս, Անգլիա փոխադրուած են անցեալ սեպտեմբերին, անոր ձեռքով։

Մեծ իրարանցում Անգլիոյ մէջ

—o—o—

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Կ'ԱՂՕԹԵՆ... ՁԱՅՆԱՐՁԱԿՆԵՐՈՎ

Աւելորդ է ըսել թէ՝ մեծ իրարանցում կը տիրէ Անգլիոյ մէջ, Մոսկուայի դատավարութեան առթիւ։ Կատավարութիւնը եւ թերթերը ժամը ժամուն հեռագիրներ կը ստանան ամենայատուկ մանրամասնութեանց մասին։ Ամբաստանեալներուն համար հրապարակային աղօթքներ կ'ըլլան... ձայնարձակով (radio)։ Ուրիշ ամէն խնդիր երկրորդական դէմ վրայ նետուած է։ Ամբաստանաղրին հրատարակութենէն յետոյ, աշխատաւորական « Տէյլի Հէրըլտ » պարագ սեպեց հանդարտութեան յորդոր կարդալ։ « Երկու ազգերու միջեւ ատելութիւն սերմանելը ամենածանր ոճիր է այս միջոցին », կ'ըսէ թերթը։ Ազատական « Նիւզ Քրոնիքլ »ն ալ նոյն կարծիքէն է։ Իսկ պահպանողական թերթերը կը չարունակեն փչել, « չանթաժ » համարելով դատավարութիւնը։

*** Երեսփ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարը պատասխանելով հարցումի մը, յայտարարեց թէ ամբաստանեալներէն ո եւ է մէկը ուղղակի կամ անուղղակի օգտագործուած չէ Գաղտնի Տեղեկութեանց գրասենեակին կողմէ (Ինթէլիճընս)։*

— « Անոնց ոչ մէկը ամենափոքր տեղեկութիւն մը անգամ հաղորդած չէ մեզի, ո՛ր եւ է վարձատրութեան խոստում ստացած չէ այդ կարգի տեղեկութեանց համար եւ ոչ մէկը պաշտօն ստացած է տեղեկութիւններ ճարելու՝ կասչառելով ուրիշ մարդիկ։ Ամբաստանեալ ճարտարագէտներու համար եղած այս յայտարարութիւնները կը վերաբերին նաեւ Մեթրոփոլիթըն Վիքըրս ընկերութեան, իրրեւ հաստատութիւն։ Այս տունը երբեք ո՛ր եւ է յարաբերութիւն չէ ունեցած մեր Ինթէլիճընսին հետ »։

Անգլիոյ Վարչապետը կը յուսադրանք դաշնագիրներու վերահաստատութեան խնդիրը

Անգլիոյ երեսփ. ժողովի հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, բուռն հարցապնդումներ եղան չորսերու դաշինքին, դաշնագիրներու վերաքննութեան եւ Ուաշինկթընի ճամբորդութեան մասին։ Աշխատաւորականները պարսաւանքի բանաձեւ մը առաջարկեցին, « չորս »երու ծրագրին առթիւ։ Նախկին նախարար Զէմպըլէն պարզելով միջազգային կացութեան ծանրութիւնը, Գերմանիոյ ազգայնական վերածնութիւնը, հարցուց.

— Կրնա՞նք դաշնագիրներու վերաքննութեան մասին խօսիլ կառավարութեան մը հետ որ տոգորուած է ցեղային գոռոզութեան վայրենաբարոյ կիրքով մը։ Երբ Եւրոպան սպառնալիքի տակ է, երբ Գերմանիան կը գործէ նեղմիտ, այլամերժ, յարձակողական ոգիով մը, երբ ոճիր կը համարուի խօսք առնել խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար, երբ ոճիր է հրեայ ըլլալը, կրնա՞նք ըսել թէ Եւրոպան պարտաւոր է իրաւունքներու հաստատութիւն տալ Գերմանիոյ։

Արտաքին նախարարը լայն բացատրութիւններ տուաւ յուզուած հարցերու մասին։ Իսկ Պ. Մաքսոնըլտ յայտարարեց.

— Մենք դաշնագիրներու վերաքննութիւնը կ'ըմբռնենք միայն ազգերու խաղաղութեան համար, Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակին մէջ, անոր միջնորդութեամբ եւ անոր կազմակերպութեամբ։ Խնդիրը այնպիսի վերաքն-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽՕՍՈՒՆ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԴՌՆԵՐԷՆ

Լեռներն իրենց մէջքէն երկուքի կը բաժնէ հայ Աքիլլէսը, մեքենաւոր պարոն Հիմա – Կը – Թոխմ:

Ու մինչ հեռը միասին կը թռչինք դէպ ի Ալէքսանտրէթ:

Այ ու ձախ խորոտիկ գիւղեր, որոնք կը նախչեն բնակարը: Այնտեղ կ'ապրին հայ համեստ գիւղացիներ, որոնք հողագործութեամբ կը զբաղին: Ու հեռուն, դէպ ի աշ, բարձր ու սեւ լեռներ մեզ կը լրտեսեն թրքական հոլիզոնէն, մինչ մեր ինքնաշարժը փառաւոր կուտայ կարճես Քըրքը–Խան – Ալէքսանտրէթ խճուղիին վրայէն: Ցոգնած ճամբորդներ, խճուղիին եւ գերքը կանգնած, նշան կ'ընեն մեքենավարին՝ խնդրելով փոխադրել զիրենք իրենց գիւղերը փոխան քանի մը « պարզուտ »ի:

Օհօ՛, գիւղեր, որ կը զողզղան բլուրի մը կողերուն վրայ: Արեւմտեան խաւար մը յաճախ, ճերմակ հողէ խրիճներ, ձուաձեւ, ուր կ'ապրին մարդիկ եւ անասունները եղբայրաբար, քով քովի: Զուրկ պակասը չատ զգալի է այստեղ: Եւ, մեր ճամբուն վրայ, ժամէ ժամ կը հանդիպինք կիներու, որոնք խաշոր փարչեր կամ կաթսայ մը դրած իրենց գլխուն՝ ջուր կը կրեն զէպ ի տուն:

Բաւական մեծ գիւղի մը մէջ ենք հիմա: Աղաղաւթիւն ամէն կողմ: Ցանկարծ·

— Ալլահ էքպէ՛ր ···

Սարսուռ մը կը զգամ: Հին յիշատակներ արթնցան, ծանր չնչահեղձ օրերու տպաւորութիւն: Ահա գիւղացիները, որ Թուրքերէն կը խօսին: Մզկիթին առջեւ խումբ մը մարդիկ « ապտէսթ »ի կ'առնեն ու կը լուան իրենց ոտքերը: Հողոտ ցեխոտ չալվարներ ··· փաթթոց ··· Ալլահ էքպէ՛ր ··· քո՛յրս ··· մա՛յրս ··· ա՛խ, մուէզզինին ձա՛յնը ··· արի՛ւն կը հոտի ··· Ալլահ, Ալլահ ··· դիակնե՛ր, դիակնե՛ր··· իրիկուան աղօթքի պա՛հ է ··· Տէր – Ջօ՛ր ··· աղօթքի եւ ջարդի պա՛հ ···

Կը վանեմ տպաւորութիւնը, որ փուշ փուշ կ'ընէ մարմինս: Եւ այնքան կը յաղթէմ, որքան կը հեռանանք Թրքական գիւղէն:

Եւ սակայն երկար ժամանակ մտածելով: Կարճես խցուեցան յանկարծ զգայարանքներս: Առանց ուշադրութիւն ընելու բնութեան ազուր չարքին, արդէն հասեր էինք Ալէքսանտրէթ:

Մեծ հրապարակի մը վրայ ենք:

Դիմացը ծովն ու արեւը կը զգուրծին կատուներու պէս: Արեւն իր ամեհիները հաներ՝ ծովին մխին մէջ կը խրէ, ծովն, արիւնոտ ու վիրաւոր, սարսռալով ու փրփրելով բամպակ կը դնէ իր ցաւին վրայ: Հեռուն, Տէօրթ – Եոլն է, որ ծով կ'իջնէ ու Ալէքսանտրէթի կը նայի: Այս հրապարակին վրայ կը սիրեն հաւաքուիլ Կիլիկեցիները, կարօտով դիտելու համար թեթրատուէրն իրենց հայրենիքին, ամպերուն ետին:

Վրդովուած այս ցաւագին տեսարանէն, քայլերս կ'ուղղեմ դէպ ի յառաջ: Ահա խաչ մը օդին մէջ: Հայոց եկեղեցին: Ու քովը՝ դպրոց մը, ազգային եւ Մխսոպեան, միացած:

Դադարի պահն է: Աշակերտները, մեծ ու պզտիկ, խառնուեր են իրարու: Պահ մը կը կենամ ու կը դիտեմ Հայու առոյգ ու մաքուր սա մանչուկները, որոնք կը բզզան: Անոնց քրքիջը, ղուարթ եւ ոսոսասուն ձայնանիշերու ծաղկեփունջի մը պէս վեր կը բարձրանայ բակին մէջ եւ յանկարծ կը փշրուի, կը տարտղնի ու կը տարածուի:

Քիչ յետոյ կը մտնեմ դպրոցին դիմացը Հայու մը խանութէն ներս:

— Ի՞նչպէս է Հայերուն վիճակը, այստեղ:

— Այսպէս ու այնպէս:

Եւ մարդը գլուխը չարժեց այսպէս ու այնպէս: Ու նկարագրեց թէ ի՛նչպէս բոլորը մէջոց մը զատ են ապրելու, դժբախտաբար վերջերս վրդովիլ, վիճ լուրեր չրջան բերին քաղաքին մէջ, —բսուեցաւ թէ Ալէքսանտրէթը Թուրքերուն պիտի թողուն: Հայերը նորէն ցնցուեցան: Մտանաւորապէս ազդուեցաւ գործի հրապարակը: Առուտուրը կասեցաւ: Գաղթի ուրուականը զարձեալ սեղմեց հոգիները: Բայց տարօրինակ են մարդիկ, կամաց կամաց կը վարժուին ամէնէն զէշ լուրերուն: Հիմա ով ի՞նչ գիտէ: Ապագան ձգած են ··· ապագային:

— Ի՞նչ զժուար բան է սուտն ու ի՛րաւը տակել: Այստեղ մեր հոգին կը խաչի՝ երբ ծանր լուր մը կը լսենք, յետոյ կը թմրինք եւ ա՛լ չենք մտածեր այդ մասին: Ապի մը, այդքան: Որ կը կոտրայ ժամանակ առ ժամանակ, քանի մէկը խօսքը կ'ընէ եւ կը յիշեցնէ: Է՛, լաւ, Փարիզէն ի՞նչ լուր:

Ես ալ լացի Փարիզի մեր ակբառը: Զէն հասկնար, չէն հաւատար: Ու երբեք չէն բմբռներ, երբ կ'ըսենք թէ իրենց այս կացութեան չատ մը կէտերուն նախանձ կը զգանք չատախ: Հինէն ի վեր Փարիզը չացուցեր կամ խաբեր է մեր սերունդները: Ու հիմա դժուար է փարատել պատրանքը: Պէտք է որ բոլոր Հայերը անգամ մը անցնին Փարիզէն, — զործարաններըն, ագարակներէն, — այստեղ դան ու լսեն անգամ մը թէ ի՞նչպէս կ'ըսուի « սալ էթրանժէ »ն, կամ « փա որ թրավայ փուր լէ զ'էթրանժէ », այո՛, դան ու տեսնեն թէ ի՞նչքան չատ են անօթիները, օրուան մը հացի կարօտները, թէ որքա՞ն խուլ են « չոմաժ »ի պաշտօնեաները եւ ··· Բարեզործականը, — որպէս զի մեզի պէս իրենք եւս նախանձին այն ամէնուն համար, որ ունին հիմա, կէս – հայրենի հողի ու խրճիթի կապուած մեր ազգակիցները: Այո՛, Սուրիոյ եւ Ցունաստանի մեր հայրենակիցները չեն իսկ կրնար երեւակայել թէ այստեղ լուսաշող Փարիզի պարիսպներուն տակ գաղթականներ ունինք, որոնց պատկերը դժուար թէ գտնուի Պիրէոնի, Սելանիկի եւ Պէյրութի մէջ:

Սփո՛ռս որ կը պահի նոր Ակնունի մը, որպէս զի մեր դժբախտ ժողովուրդը կապուի հողին հոն ուր կը գտնուի: Վտանգաւոր են տեղափոխութիւնները, վտանգաւոր են հեռաւոր լոյս քաղաքներու կապուած յոյսերը, եւ վերջապէս վտանգաւոր է մոռնալ կամ անտեսել տակաւին հողի քաղաքականութիւնը:

Մեր Միութիւնը, Ջոմը, տարիներէ ի վեր կը պոռայ եւ հրաւէր կը կարդայ՝ տեղծելու համար հողի, ագարակի համազործակցական ընկերութիւններ, « անտեսական վանքեր » ինչպէս կը սիրէ ըսել մեր նախագահը: Հողի հաւաքական աշխատանքն է որ պիտի փրկէ մեզ, ա՛յ մարդիկ: Հոդը ձեր քթին տակ է, — պահանջեցէք ուրեմն դրամագլուխն ու կազմակերպութիւնը ձեր վերին մարմիններէն: Ու մի՛ սպասէք ուրիշ լուրի, մտիկ մի՛ ընէք ուրիշ խօսքի, ո՛չ Փարիզին, ոչ ալ զօղչի պէս Փարիզ նստած եւ տեղէն չարժելու անկարող մարդոց հայրենահրաւէր կեղծ կոչերուն: Ու գիտեմ որ դուք նպատա ալ չէք ուզեր ,այլ միայն աշխատանք:

Աշխատա՛նք, բայց հողի աշխատանք եւ հաւաքական աշխատանք, իմ գիւղացի հայ ժողովուրդս:

×

Կէս օրը կ'անցնէր:

Ալէքսանտրէթէն կարօտս լաւ մը առնելէ յետոյ, կը պատրաստուիմ Անտիոք երթալ: Նոյն իրիկունը պէտք էր, որ Հալէպ հասնէի:

Ու մնաս բարո՛վ, Ալէքսանտրէթ, քարիւղի խողովակ:

Անտիոքի ճամբուն տեսարանները տարբեր են բոլորովին: Ինքնաշարժը կ'անցնի չամաչ ուէթարկներու մէջէն: Փլած պատեր, տարիքոտ քարեր, հըպարտ սիւներ, նապաստակներ, որոնք կը պատմեն փառքը հին քաղաքակրթութիւններու:

Ու տաք սարսուռով մը մարմնոյս մէջ, կը խորհիմ Մեծն Տիգրանի մասին, որ հայկական խիզախ ու կայծակնավազ այրուձիին գլուխն անցած՝ օր մը արշաւեր էր ու եկեր մինչեւ այս երկիրը:

Երբ Անտիոք կը մտնենք ու ինքնաշարժը կը կենայ մեծ կառատան մը առջեւ, կը մտածեմ կառատունին տիրոջ ու կ'ըսեմ·

— Ո՞ւր կը բնակի Տոքթ· Մաթոսեանը, այն որ վերջերս հոս եկաւ Փարիզէն:

Մեքենավարը, եաեւէս, քրքջալիր կը լինդայ:

Կառատունին տէրը կը պատասխանէ թուրքերէն·

— Դիմացինդ Թուրք է, հայերէն լաւ չի հասկնար:

Քիչ յետոյ մեր Գեղարդին մօտն եմ, այլ անուամբ՝ Տոքթ· Մաթոսեան:

— Օ՛, բարե՛ւ, բարե՛ւ: Ե՞րբ եկար: Ջոմը այս ինչքան ուժգին փչեց, որ քեզ հոս նետեց: Կարդացի ՅԱՒԱՇի մէջ, որ Զ· Ո· Մխիթարինը ներկայ չի մնար, որ Զ· Ո· Մխիթարինը ներկայացուցիչ մը ղրկած է Սուրիա, չէի դիտեր թէ ո՛վ, բայց կ'ենթադրէի: Ա՛հ, չեկաւ Նարդունին, իրեն տեղ ալ պատրաստած էի, ամէն բան, ամէն բան: Ի՞նչպէս չկրցար գալ: Ի՞նչ կ'ըսէ, ի՞նչ կայ չկայ, պատմէ՛ նայինք:

Ու տաք խօսակցութիւն մը: Պատախանելու իսկ ժամանակ չի ձգեր: Հարցում հարցումի վրայ: Նոյն կրակա տոքթէօրը:

— Վեր ելլենք, ճաշենք, ճաշի տաեն է, կ'ըսէ ու սեղան կը նստեցնէ զիս:

Եւ մեր երիտասարդ բժիշկը, պահ մը մոռնալով իր առողջապահութեան պատուիրանքները, կ'առաջարկէ ··· ճնկել Փարիզի մեր ընկերներուն կենացը եւ մեր « անելիք »ներուն յաջողութեանը: Ցետոյ լուրեր կուտամ իր ընկերոջը՝ Նարդունեի մասին, ՅԱՒԱՇի մասին, Ջոմի մասին:

Ու վար կ'իջնենք իր բնակարանէն:

— Քանի որ այսքան չուտ պիտի վերադառնաս Հալէպ, եկուր քեզ քիչ մը պատցնեմ Անտիոքի մէջ:

Քիչ յետոյ ինծի ցոյց կուտայ հեռուէն այն լեռը, ուր ապաստանեցան Մուէյտացիները, ընդհ· պատերազմի ընթացքին, կուտեցան Թուրք պինուրներուն դէմ եւ ի վերջոյ Ֆրանսական մարտանաւի մը միջոցով ազատուեցան:

— Այնտեղ կանգնած ենք փառաւոր յուշարձան մը, կ'ըսէ ինծի:

Հոն եռեւր Քէսապն է, ուրկից անդին հսկայ ջրվէժ մը կայ: Տես գեղին եզերքը, անխները, որ կը զառնան: Վերը լեռներուն, ուր ազուր ամպրանոցներ կան: Քիչ յետոյ քաղաքին մէջ: Գրեթէ բոլորը Թուրքերէն կը խօսին: Կ'անցնինք նեղ չուկաներէ, — ահա ոսկերիչներու տեղը: Ի՞նչքան ժամ են արեւելեան ձեռագործները, — ոսկեհուռ եւ արծաթահիւս վզնոցներ, թեւնոցներ եւ ինչե՛ր ինչե՛ր:

Բայց կը մօտենայ մեկնումի ժամը: Ու երբ կառքը ցնցոտիով մը յառաջ կը նետուի, Գեղարդն է, որ կը պոռայ·

— Բարեւներ տար երկու Շաեռուն, բարեւներ մեր երդչուհիին, ու բոլորի՛ն բոլորի՛ն ··· :

Մեծն Տիգրանի այս ազուր քաղաքը չուտով կը թողում եւուս եւ ուշ առեն կը մտնեմ Հալէպ: Այժմ առեն է լծուելու Ջոմի աշխատանքներուն, տղաքը կը սպասեն:

— Յանուն Զ· Ո· Մխիթեան երբոր համագումարին, բացուած կը յայտարարեմ Զ· Ո· Մխիթեան Սուրիոյ չրջանային ժողովը:

Ու մինչ ամէնքս, Սուրիոյ զանազան չրջաններէն եկած պատգամաւորներուն հետ, յուզումով կը կախենք մեր գլուխը օրակարգին վրայ, դէռ մեր ականջին մէջ կը լսենք սուլիչը Փութպոլի մրցումին, զոր կը կատարեն, ի պատիւ մեր Շրջ· ժողովին, Պէյրութի Զ· Ո· Մխիթեան Վահագն եւ Հալէպի Հ· Մ· Ը· Մխիթեան Փութպոլի խումբերը:

ՍԱՐԻ ՏԻՐ

ՌԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ «ԴԱՒԱՃԱՆ» ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18ԻՆ

(Ր· եւ վերջին մաս)

1921 յունուար 21ին Երեւանի Զեկայի նկուղէն վիս վոխադրեցին կեղրոնական բանտը: Այնտեղ կային 800է աւելի բանտարկեալներ, բոլորն ալ քիչ թէ չատ աչքի զարնող զործիչներ՝ պետական, զինուորական, զրական – հանրային, կուսակցական եւայլն: Մեծ մասը Դաշնակցականներ էին: Կային նաեւ սոց· դեմոկրատներ, սոց· յեղափոխականներ, հայ կադէտներ ու ռամկավարներ:

Բոլորն ալ բասխոդ ըլլալու (դնդակահարման դատապարտուած):

Այնտեղ էր ինձ ծանօթ ու բարեկամ Մշեցի Յակոբ Տէր Զաքարեանը, որ ռամկավարներու Հայաստանի խորհրդի կամ մարմնի յայտնի անդամներէն մէկն էր: Կէս օրուան դրօսանքներուն երբեմն կը հանդիպէինք ու կը խօսակցէինք: Մայր ասիճան հիասթափուած էր Հայաստանի կարմիր ակբերէն: Տէր Զաքարեանը օգտուելով մեր ունեցած միջոցներէն, աշխատեցաւ իր դուրս մնացած ընկերները զգուշացնել որ պահուին: Ցատկապէս անոնց, որոնց մասին հետաքրքրութիւն եւ հետապնդում կար:

Փետր· 18ին Երեւան քաղաքը մաքրուած էր բոլշեւիկներէն: Բանտի ողջ մնացած կալանաւորները փրկուած էին: Ահա Նուրիջանեանը եւ ընկերները կարմիր զօրամասերու հետ զրահապատներով փախան Բէօհլը – Վէգի – Նախիջեւան: Հայկական զօրքերը եւ ժողովրդական վաշտերը զանոնք հետապնդեցին մինչեւ Ղամարլու:

Փետր· 20ին Վասպուրականցի կառուց զեկավարները ընտրեցին վինուորական մարմին մը, որ կազմակերպելով իր ժողովրդական զունդը, նախ 800, ապա մինչեւ 1500 սուին, մաս առ մաս հանեց կուռ վայրը:

Ահա այդ օրերուն զինուորական մարմնի մօտ եկան Յակոբ Տէր Զաքարեանը, Նշան Յակոբեան (ուսուցիչ Հայոց – Ձորի Մաշտակ գիւղից) եւ Հ· Զ·ն, որոնք Հայաստանի ռամկավար մարմնին կողմէ յայտնեցին, թէ իրենք որոշած են օգնել Փրկութեան կոմիտէին: Այդ մտքով ներկայացեր եւ խօսեր են: Այժմ ալ պատրաստ են իրենց ուժերը տրամադրելու զինուրական մարմնին: Տէր – Զաքարեանը մտերիմ եւ ծանօթ ըլլալով հրամանատար Սմբատին մէջտեղ անոր մօտ: Իսկ Ն· Յակոբեանը եւ Հ· զինուրական մարմնին տրամադրեցին իրենք զիրենք: Անոնք բերին իրենց հետ 100է մօտ ռամկավար կամաւոր զինուորներ (մեծ մասը իրենց սեփական ղէնքերով), զինաւորութեամբ Ս·ի, Սապունճեան Ատոմի եւ Ոզմեկի Վարդան Գրիգորեանի: Վասպուրականի զօրամասը ուշադրաւ գեր կատարեց փետր· 28ի երկօրեայ տաք կռիւներու ժամանակ Երեւանի տակ, Շէնգաւիթի եւ Նորագաւիթ գիւղերու մօտ: Ասպ տասը օր յետոյ, Ահմէտլուի գիւղի տակ մղուած կռուին, ուր ծանրօրէն վիրաւորուեցաւ եւ մեռաւ Նշան Յակոբեանը քանի մը կռուող մարտիկ Յակոբիցներու հետ: Դժբախտաբար զինուկիցներու անունները չեմ յիշեր:

Ահա այսպէս չարունակուեցին կռիւները Ղամարլուի եւ Իւվալի տակ, Բէօհլը – Վէգիի չուրջը, մինչեւ ապրիլ 2ը, երբ նահանջեցինք Բաշգեաուղի, Վայոց – Ձոր, Բազար – Չայը, ուր կազմուեցաւ արեւմտահայ ուժերու զինուորական խորհուրդ, որուն անդամն եղաւ ռամկավար Յակոբ Տէր Զաքարեանը:

Մայիսին Մեղրիի մէջ մեր զօրամասը ինքզինք կազմալուծեց, որմէ յետոյ բոլորս, մեզ հետ ռամկավար Վորհրդի անդամներն ու զինուորները, անցանք Արաքսը, հասանք Թաւրիզ:

Ցունիս ամսու սկիզբին լինձ եւ Յ· Տէր Զաքարեանին պաշտօն յանձնուեցաւ մեկնիլ Երեւան, տեսնուիլ Միանիկեանի եւ Ցեղկոմի հետ եւ կարգադրել Պարսկաստան մտած 10,000 նահանջողներու վերադարձը: Երեւան հասանք Պ· Գրիգոր Վարդանեանի հետ: Առանձին եւ յատուկ տեսակցութիւն ունեցանք Միանիկեանի հետ, իր զրասենեակին մէջ, քանի մը ժամ տեւողութեամբ: Առաջին տաքիս Միանիկեանը ուզեց իմանալ մեր ի՛նչ կուսակցութեան պատկանիլը: Յ· Տէր Զաքարեանը յայտնեց որ ինք ռամկավար է եւ ներկայիս ալ այդ կոմմակերպութեան անդամ:

Ես պարզեցի մեր տաքելութեան նպատակը, որու գլխաւոր կէտերը զբաղուր ունէինք: Տէր Զաքարեանը պարզաբանեց, չատ պերճախօս լեզուով, ա՛յն բոլոր պատճառներն ու անցուզարձերը, որոնք մղեցին ժողովուրդը ապստամբելու եւ կռուելու: Շատ զգայուն կերպով պատմեց, իբրեւ ականատես, բանտի փետր· 16ի եւ 17ի գիշերուան կացինահարութիւնները, բանտարկեալներու ավիզորմ ճիչն ու աղաղակները: Միանիկեանը արմունկներով կռթնած աշխատանքի սեղանին՝ ուշադիր կը լսէր մեզ եւ յաճախ ուսերէն նօթեր կ'առնէր:

Հարկ չեմ համարիր մանրամասն նկարագրել փոխադարձ խօսակցութիւնները թէ Միանիկեանի, թէ Կարինեանի, թէ Մուսեանի ու Երզնկեանի հետ: Տէր Զաքարեան եւ ես տարբեր տեսակէտներով չարաչայտուեցանք փետրուարեան յեղափոխութեան եւ անոր հետ կապուած բոլոր դէպքերու կամ ինդիրներու մասին:

Մենք յունիսի վերջերը վերադարձանք Թաւրիզ: Մեր տաքելութեան հետեւանքով Միանիկեանը Թաւրիզ ուղարկեց Պ· Գրիգոր Վարդանեանը, որ կարդադրեց նահանջողներու վերադարձը Երեւան:

1922 ապրիլին Տ· Զաքարեանն ալ արտօնութիւն ստացաւ ու մեկնեցաւ Հայաստան: Դժբախտաբար ժամանակ մը յետոյ, ուրիշ պատրուակի տակ ձերբակալեցին ու բանտարկեցին զայն: Ինը ամիս բանտի մէջ մնալէ յետոյ աքսորեցին Ռուսաստան տպրելու, կարծեմ Ցարիցինի չրջանը: Հոն այդ առողջ մարդը գտաւ իր վախճանը, աքսորականի չատուկ զրկանքներու մէջ:

Թաւրիզի մէջ 1921ի ամրան վերջերը Յ· Տէր Զաքարեանի մօտ, ռամկավար Վորհրդի անդամներէն Հ· եւ Յ· եւ քանի մը ուրիշները չատուկ խորհրդակցութիւններ ունեցան, ու պատրաստուեցաւ մանուկ տեղեկագիր մը վերադարձի ապստամբութեան մասին:

Ես կոմմնակից եւ պատահմամբ տեսած եմ այդ տեղեկագրին սեւագրութիւնը:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊՈՒՔՐԷՇԷն

ՄԵԾԱՐԱՆՔԻ ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՑՈՅՑ ՄԸ

Ի պաշտ ուսուցչապետ Ն. Եորկայի

Ռումէն գիտնական, անզուգական բանասէր, նախկին վարչապետ եւ չայտնի հայասէր ուսուցչապետ Ն· Եորկայի ի պատիւ, Պուքրէշի մէջ տեղի ունեցաւ չարքանքի փառաւոր հանդէս մը իր գրած ամենավերջին երկասիրութեան՝ « Brève histoire de la Petite Arménie »ի հրատարակութեան առթիւ, ուր չարքերէն գիտնականը պատմական վերլուծման կ'ենթարկէ կիլիկեան իշխանութիւնը, մանաւորապէս վեր հանելով Հայերու օգնութիւնը Ասչակիրներուն:

Այս առթիւ էր որ Փարիզի մէջ վերջերս իրեն յանձնուեցաւ Brémond մրցանակը, որու մասին ռումէն թերթերը ժամանակին լայնօրէն գրեցին:

Ռումանահայերս բնականաբար չէինք կրնար ետ մնալ Փարիզահայերէն, մեր չարգանքի տուրքը տալու այն մարդուն որ ահա տարիներ անընդհատ կ'աշխատի, ջանք ու ճիգ կը վատնէ մեզի համար եւ մեզ կը ծանօթացնէ արար աշխարհի:

Ուսուցչապետին բարձր հովանաւորութեան տակ էր որ տեղի ունեցան բազմաթիւ զասախոսութիւններ Հայերու մասին ինչ որ հայանպաստ քարոզութեան էն գլխաւոր ազդակներէն մէկն եղաւ Ռումանիոյ մէջ: Ազնիւ վարչապետութեան օրովն էր որ պետութիւնը ճանչցաւ Ռումանիոյ հայ համայնքը իբր իրաւական եւ անկախ թեմ, հոգ չէ թէ անկէ ի վեր քանի մը ձախաւերներ պատճառներ եղան որ մենք Ռումանահայերս երկուքի բաժնուինք եւ վիճինք ամբողջ օրը, փոխանակ նուիրուելու չինարար աշխատանքի:

Հինգշաբթի, 6 ապրիլ, ժամը 7.30ին յայտարարուած է թէյասեղանը Բաֆֆիի զահլիճին մէջ որ այդ առթիւ չքեղօրէն զարդարուած էր: Կազմակերպիչները՝ մեր մտաւորական եւ առեւտրական դասի լաւագոյն ներկայացուցիչները, ժամանակէն առաջ հասած էին եւ կը սպասէին հիւրերուն:

Անցողակի ըսեմ որ կազմակերպիչները խնդրած էին որ այս առթիւ տրամադրուի ազգ·մասեհնադարանի սրահը, սակայն ամենաոգեղ ձեւով մերժուած էին մեր « թալականներու » կողմէ:

Ժամը 7ն է եւ հիւրերը կը սկսին դալ: Բարձր դասու տիկիններ եւ պարոններ կը սպասեն ուսուցչապետին: Տիկին մը որ Brémond մրցանակի հանդիսութիւններուն ներկայ եղած էր, կը պատմէ այդ առթիւ տեղի ունեցած ոգեւորութիւնը: Ժամը 7ուկէսն է եւ ահա ուսուցչապետին կառքը կանգ կ'առնէ Բաֆֆիի դրան առջեւ:

Հիւրը իր տիկնոջ հետ կ'առաջնորդուի զահլիճ:

Մեզ կը ներկայացնէ նախկին երեսփոխան Պ· Աւետ Ջէմալէ, սակայն չի մոռնար սրամտօրէն յարել·

— Թէեւ իր անունը կը յիշեցնէ ձեզ Թշնամի մը, սակայն Ջերմ բարեկամ մըն է Հայերուն:

Հիւրերուն մէջ կը տեսնուին ծանօթ դէմքեր· բայց ի Տիկին Զօրասար կօրսքիէ, ահա նաեւ տեղացի հին Հայերէու զերդաստաններէն ներկայացուցիչներ, Քրիսթէ, Ապուբէ, Կօլյակ, Թօզին, Ինժ· Սուլտան եւ ուրիշներ, որոնք եկած էին իրենց նորեկ եղբայրներուն հետ պատուելու Թանկագին բարեկամ մը:

Փրոֆէսօրը ամէն մէկուն խօսք մը ունի ըսելիք: Սիրալիր է եւ զուռնատկութեան ժպիտը իր դէմքին:

Տեսնելով « Բաֆֆի »ի չէնքը, իր չնորհաւորութիւնները կը յայտնէ այսպիսի մշակոյթի րոյն մը չինուած է հայկական կարեւոր կեդրոնի մը մէջ եւ կը խոստանայ նուիրել իր եւ տարբ – արեւելեան Եւրոպայի հրատարակութիւններէն:

Տիկիններու հրաւէրին վրայ ամէն մարդ կը բոլորուի սեղաններուն չուրջ:

Մինչդեռ Բաֆիչա տունը թէյ եւ զանազան բմպելիներ կը սպասարկէ հիւրերուն, անդին Պ· Յ· Ճ· Սիրունի բազմաթոսքը կը կարդայ յանուն կազմակերպիչներուն:

— « Հայասէրներու չարքին մէջ պատուոյ տեղը ձեզի կը պատկանի սիրելի ուսուցչապետ: Ձեր խօսքով եւ գրչով միակ եւ ամենազգու սատրոն եղաք հայ մչակոյթի եւ քաղաքականութեան ծանօթացման ուղիի եւ եւրոպացի հասարակութեան մէջ: Երբ հայ ժողովուրդը սատանդական եւ թշուառ, անհայրենիք եւ որբ, իբրեւ մէկ պէս մէկ ափէն միւս ափը կ'արնամ, ձեր կատարած մեծ գործը միակ մխիթարութիւնն է մեզ համար « Հայ ժողովուրդին ծառայելը, քաղաքակրթութեան ծառայել է », բսաւ անմահն Կաւսթըն »:

Երկարատեւ ծափեր, որոնց ուսուցչապետը, գլխի սիրալիր խոնարհումներով կը պատասխանէ:

Ճառերու եւ ուղերձներու չարունակութեան մէջ պէտք է յիշել, Պ· Ա· Մանիսալեանի խօսքերը որ յուզեցին ներկաները: Պ· Մանիսալեան բսաւ·

— « Ձենք գիտեր ի՛նչպէս եւ ի՛նչ ձեւով յայտնել մեր երախտապարտութիւնը ռումէն ժողովուրդին որ զարի առաջ մեր ժողովուրդը ընդունեց իր գիրկը, չենք գիտեր ինչպէս փոխադարձել այն ասպնջականութիւնը որ տուաւ մեր հայածական ժողովուրդին այս երկրին մէջ: Մենք մեզ չափազանց երջանիկ պիտի զգայինք, եթէ առիթ մը կարողանայինք ապացուցանել մեր սէրն ու երախտիքը: Ցամենդէպս զանոնք ապացուցանելու միջոցը պիտի ըլլայ այն որ Ռումանահայերս այս հիւրընկալ ժողովուրդին եւ երկրին տրամադրենք մեր արեան մինչեւ վերջին կաթիլը, պատրաստ եւ Մեծն Ռումանիոյ սահմաններուն: Կեցցէ՛ կարոլ Բ· թագաւոր, կեցցէ՛ Մեծ Ռումանիա, կեցցէ՛ փրոֆ· Եորկա »:

Ուսուցչապետը չափազանց յուզուած՝ Պ· Մանիսալեանի խօսքերին չերմօրէն կը սեղմէ անոր ձեռքը, ապացնելով իր կողմէ չնորհակալութեան եւ բարի մաղթանքի խօսքեր:

— « Մանաւանդ սէր մը ունիմ բոլոր այն բաներուն հանդէպ որ հայկական են· որովհետեւ մանկութիւնս անցուցած եմ հայաչատ քաղաքի մը, Ֆոքշանի մէջ ուր իմ մանկութեան բոլոր ընկերները եղած են հայ ընտանիքներու տանները: Մօտէն ճանչցած եմ զանոնք ու սիրած իրենց սովորութիւնները ու աւանդութիւնները: Անհնազքին ըսած եմ Պ· Մանիսալեանի խօսքերը որ յուզեցին ներկաները: Պ· Մանիսալեան բսաւ·

— « Ձենք գիտեր ի՛նչպէս եւ ի՛նչ ձեւով յայտնել մեր երախտապարտութիւնը ռումէն ժողովուրդին որ զարի առաջ մեր ժողովուրդը ընդունեց իր գիրկը, չենք գիտեր ինչպէս փոխադարձել այն ասպնջականութիւնը որ տուաւ մեր հայածական ժողովուրդին այս երկրին մէջ: Մենք մեզ չափազանց երջանիկ պիտի զգայինք, եթէ առիթ մը կարողանայինք ապացուցանել մեր սէրն ու երախտիքը: Ցամենդէպս զանոնք ապացուցանելու միջոցը պիտի ըլլայ այն որ Ռումանահայերս այս հիւրընկալ ժողովուրդին եւ երկրին տրամադրենք մեր արեան մինչեւ վերջին կաթիլը, պատրաստ եւ Մեծն Ռումանիոյ սահմաններուն: Կեցցէ՛ կարոլ Բ· թագաւոր, կեցցէ՛ Մեծ Ռումանիա, կեցցէ՛ փրոֆ· Եորկա »:

Ուսուցչապետը չափազանց յուզուած՝ Պ· Մանիսալեանի խօսքերին չերմօրէն կը սեղմէ անոր ձեռքը, ապացնելով իր կողմէ չնորհակալութեան եւ բարի մաղթանքի խօսքեր:

— « Մանաւանդ սէր մը ունիմ բոլոր այն բաներուն հանդէպ որ հայկական են· որովհետեւ մանկութիւնս անցուցած եմ հայաչատ քաղաքի մը, Ֆոքշանի մէջ ուր իմ մանկութեան բոլոր ընկերները եղած են հայ ընտանիքներու տանները: Մօտէն ճանչցած եմ զանոնք ու սիրած իրենց սովորութիւնները ու աւանդութիւնները: Անհնազքին ըսած եմ Պ· Մանիսալեանի խօսքերը որ յուզեցին ներկաները: Պ· Մանիսալեան բսաւ·

— « Թէեւ զատանքով սպրիլ սակայն հոգիով եւ ձգտումներով մենք

(Ծափեր):

Ռումանիոյ հայ կաթոլիկներու առջնորդ Հ· Ս· Կոզեան խօսք առնելով, ըսաւ·

— « Թէեւ զատանքով սպրիլ սակայն հոգիով եւ ձգտումներով մենք

Անոր բովանդակութենէն իբրեւ տպաւորութիւն կը յիշեմ թէ՝ Երեւանի ռամկավար մարմինը —Թաւրիզ ապաստանած — փետրուարեան ապստամբութիւնը կը համարէ ժողովրդական եւ անխուսափելի արդիւնք հայ բոլշեւիկներու ի գործ դրած աքսորանքի, սպանութեանց եւ աւարառութեան: Երբեք զատաճանութիւն՝ հայ պետականութեան դէմ: Իսկ Հ· Յ· Դ· մասին պարտաւանքի ոչ մէկ արտայայտութիւն:

Անշուշտ այս գրաւոր տեղեկագիրը հասած է իր ժամանակին ռամկավար կեդրոնը:

Ջնջեցէ՛ք, « Ապագայ »ի Պ· խմբագիր, ջնջեցէք պատմութեան էջերէն « զատաճան » այս մտանակցութիւնը:

Ջնջեցէ՛ք եւ ձեր կուսակցական ընկերներու թափած աշխատանքն ու արիւնը, եթէ զեռ կը չարունակէք ձեր մպւեալ մտածողութեամբ « զատաճանութիւն » տեսնել:

Իսկ փետր· 18ը կը մնայ հայկական ընդվզումի կոթող մը, երբ հայ ժողովուրդը կրցաւ փշրել իր սիրտը բզքտող կարմիր ճիրաններըը:

Տասերկու տարի եւ այսօր Հայաստանի հորիզոններու վրայ կարմիր ստարաչները փետր· 18ի ուրուականը կը տեսնեն:

Եղրակացութիւնը կը թողում ընթերցողին:

Հ· ԿՈՍՈՑԵԱՆ

ԳՑՑՎ ՅԱԿՈԲՆԵՐ

(ԲԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻՑ ԼՈՒՐԵՐ. 1908)

ՄԱՄՈՒԼ. — Ա՛յո, ես ալ կը կարծեմ, որ ամէն բան ինչպէս որ ըսիր՝ այդպէս է։

ԵՎԱՄԱՆԿ. — Ես ալ այդպէս կը կարծեմ։

ՄԱՄՈՒԼ. — Ուրեմն ինչո՞ւ կ՚ուզես, որ ես ալ ամուսնանամ։

ԵՎԱՄԱՆԿ. — Որովհետև ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուն ալ ամուսնանաս։

ՄԱՄՈՒԼ. —

նութեան մը մասին է ուր փոքր պետութիւնները գործակցութեան նոյն իրաւունքները պիտի ունենան ինչ որ մեծերը։ Ինչ կը վերաբերի Ուշինկթընի խոսակցութեանց, անոնք չպիտի ունենան վերջնական բանակցութեանց հանգամանք։ Բայց, անհրաժեշտ է բացատրա եւ անձնական քննութեան մը ենթարկել պարտքերու խնդիրը՝ յունիս 15ի պայմանաժամէն առաջ։ Պարտքերու խնդիրը միայն մասնագէտներու չի վերաբերիր. այլ ահագին նշանակութիւն ունի քաղաքական տեսակէտով։ Պիտի չկրնամ կատարեալ անկեղծութեամբ պարզել կացութիւնը եւ ապահովել Մ. Նահանգներու գործակցութիւնը։

Էրօիլի մահասանիգութեան խնդիրը Պոլսոյ մէջ

—o—

ՀԱՐՈՒՍՏՆԵՐ, ՑՆԾՈՒՀԻՆԵՐ, ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐ ...

Պոլսոյ թերթերը կը չարունակեն չռնդալից մանրամասնութիւններ հրատարակել «Էրօին»ի մաքսանենգութեան մասին։ Արդէն իսկ հակզութեան տակ առնուած են 40 — 50 հոգի, որոնց մէջ կիներ եւ աղջիկներ ալ կան։ (Թուրք թերթերը կը յիշեն նաեւ անունը Օր. Արաքսի Զէթինեանի, որ անցեալ տարի երկրորդ հանդիսացաւ Թուրքիոյ դեղեցկութեան մրցումին մէջ)։

Կատարուած քննութիւնները ցոյց կուտան թէ մաքսանենգներու խմբակը, խիստ ընդարձակ կազմակերպութիւն մը ստեղծած էր եւ իր տրամադրութեան տակ ունէր ինքնաշարժեր եւ օդանաւեր։

Հաստատուած է նաեւ թէ մաքսանենգուած այս «Էրօին»ները սպառելու մէջ մեծ դեր ունին կարգ մը պառերու պարուհիներ եւ նշանաւոր հանրակիներ, որոնց անունները ճշդուած են։

Մաքսանենգներու խմբակը օգտային ճամբով կը թղթակցէր։

Քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, «Էրօին» ծախող վաճառհամբաւ կիները, իրենք ալ հաւաքարար գիչերները «Էրօին» կը գործածէին եւ ինքնամոռացութեան պահերու մէջ դէմ դիմաց կը պարէին ... ։

Կ'ենթադրուի թէ խմբակը, իր հաւատարիմ գործակալներուն կը յանձնէր քիլօն 700 ոսկիէն, այս վերջիններն ալ կը ծախէին քիլօն 1200 ոսկի։

Հաստատուած է նաեւ որ խմբակը իր անդամներուն միջեւ ծածկագիր կը գործածէր։

Խուզարկուած են Գուրթուլուչի, Թարապիոյ, Ֆէնէրի եւ Սիւլիհէի մէջ կարգ մը վայրեր։ Այս խուզարկութեանց հետեւանքով մեծ քանակութեամբ «Էրօին», չորցնելու գործիքներ եւ անհրաժեշտ էլեկտրական կազմածներ երեւան հանուած են։ Խուզարկուած է նաեւ Թարապիոյ Սըմմըը Փալաս պանդոկը։

Հարցաքննուած է Թօգաթլեան պանդոկի տնօրէն Պ. Մէտվիչ, որ յայտարարած է թէ բոնուած ապրանքները իրեն չեն պատկանիր։ Հարցաքննուած է կրամոֆոնի գործակալ Պլիմէնթալ եղբայրներէն Պ. Պէռնար որ յայտնած է թէ ապրանքները իրեն կը պատկանին։ Հարցաքննուած են նաեւ Բեպայի «Շարք Մէրքէզ Լճզա Տէփոսու»ի տնօրէն Պ. Նիքօ եւ պանիրի վաճառական Պ. Եորկի։

Այն կասկածին վրայ թէ կարգ մը պարուհիներ եւ դերասանուհիներ ալ «Էրօին» կը ծախեն, ոստիկանութիւնը հարցաքննած է յունական օփերէթի խումբէն Օր. Զոզօ Տալիասը։

Սոպրանիհն վտարեց հանապետավարները

Պուլկարիոյ երեսփ. ժողովը ապրիլ 12ին առաւօտ մեծամասնութեամբ քուէարկեց կառավարութեան մէկ օրինագիծը, որով երեսփոխանութենէ կը դադրին 29 համայնավար երեսփոխաններ։ Ուրիշ երկու կասկածելի երեսփոխաններ յայտարարած ըլլալով թէ հրաժարած են համայնավար կուսակցութենէն, ազատ մնացին վտարումէ։

Վերջերս ուշագրաւ համեմատութիւններ սկսած էր համայնավար դրօնակութիւնը՝ Պուլկարիոյ մէջ։ Կուսակցութիւնը օրէնքէ դուրս հռչակուեցաւ 1924ի եւ 1925ի յեղաշրջումներէն յետոյ, երբ օգը հանուեցաւ Սոֆիայի Ս. Նեւելիա մայր եկեղեցին, պատճառ դառնալով 150 հոգիի մահուան։ 1926ին Լիտվինովի կառավարութիւնը արտօնեց կազմել բանուորական կուսակցութիւն մը, անջատ՝ ընկերվարականներէն։ Համայնավարները ապատանեցան այս դիմակին տակ եւ սկսան գործել։ Վճռաբեկ Առեսը լուծեց այս կազմակերպութիւնը, պատճառաբանելով թէ դրամ կը ստանայ օտար երկրէ մը։ Ետոյ կազմուեցաւ «Բանուորական անկախ կուսակցութիւնը», որ նոյնպէս ինկաւ Մոսկուայի ազդեցութեան տակ, եւ 1931ի ընտրութենէն մէջ չհասցաւ 29 երեսփոխան, բոլորն ալ համայնավար։ Մինչդեռ, եթէ թեկնածուները հրապարակ իջնէին չիակէ չիտակ, իրենց բուն անունով, թերեւս մէկ չորրորդն ալ չպիտի յաղողէր։ Այս յաղողութիւնը մեծապէս քաջալերեց համայնավարները, որոնք օգտուելով միւս կուսակցութենէնց պառակտումներէն, չհասցան Սոֆիայի թաղապետական ընտրութիւնները, անցեալ աշնան։ Ետոյ այնքան յառաջ գացին որ, փորձեցին վարակել բանակը։ Վտանգաւոր դաւագրութիւն մը երեւան հանուեցաւ, զոր ուժգնօրէն ճակտեց պատերազմական նախարարը։ Ըմբռնելով սպառնացող վտանգը, կառավարութիւնը եւ ընդդիմադիրները միացան եւ քուէարկեցին վտարումը, հիմնուելով պետութեան պաշտպանութեան օրէնքին վրայ։

Յ.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Յ. Դ. Փարիզի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ այս երեքշաբթի երեկոյ սովորական վայրը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ «Աղբիւր Մերոբ» ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Պատ. Միութեան Գրադարանին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉԸ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Աւտօ» խումբի բոլոր ընկերներ այս երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին իրենց սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉԸ։

Թատերական շքեղ ներկայացում

ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Մուրատեան վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահին մէջ

26, Rue Troyon, Sèvres

Ղեկավարութեամբ Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի կը ներկայացուի

Առաջին անգամ ըլլալով **ԱՐԱՊՕ** Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆի

ԳԻՆԵՐԸ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

Շոգենաւի երթեւեկութիւնը սկսած է։

Տիկին Սիրուհի եւ Տոքտ Նշանեան Պրիւխէլի մէջ

Փարիզի հայ Տրամաթիճ թատերախումբի հիմնադիր

դեկավարները Տէր եւ Տիկին Նշանեան

ՋԱՏԿԻ Բ. ՕՐԸ 17 ԱՊՐԻԼ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՊՐԻՒՍԷԼԻ **Théâtre MERCELIS**Ի ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ լաւագոյն ուժերու կը ներկայացնէ Ռ. ԳՕԼԻՒԻ

ՍՐՏԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐ (3 արար) եւ զաւեշտ մը

ԳԻՆԵՐԸ՝ ՕԹԵԱԿ 200, ԹԻԿՆԱԹՈՒՌ 20, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւայլնի փոքր եւ մեծ էլեկտրական մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով։ Վճարման դիւրութիւններ։ Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, rue de Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

ԾԱԽՕՐ Է CANNETի մէջ (Cannesի կայարանէն 10 վայրկեան հեռու) կահաւորուած դերձակի խանութ մը բոլոր կազմածներով միասին, ինչպէս նաեւ մաս մը կերպասեղէն։ Բոլորը՝ 7000 ֆրանք։ Տարեկան վարձք՝ 1500 ֆրանք։ Մանրամասնութեանց համար դիմել H. Mardikianի, St. Bazile Mougins, (Alpes Mar.)։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Էֆս – աճ – Փրովանս, Ա.Ի. ԵՂԲ. — 35։

Փարիզ, ՍԻՄ. — 70։

Լա Սիօթա, ԴՈՐԺ. — 155։

Ռուբալվուա, Օ. ՊԱՍ. — 35։

Սէն Ժիւլիէն Սէնիք Ալպաճ, Ս. ՊԻԻԼ. — 35։

Հէրիխուռ, ԱԼՔ. — 100։

Լապէկիւտ, Մ. ՊԱՐԳ. — 75։

Մարսէյլ, ԴՈՐԺ. — 855։

Մուժէն, ՄԱՐ. — 55։

Սուէ Ահրաս, ԷՐՍ. — 70։

Խարպիճ, ՊՍԱԿ. — 200։

Խի – լէ – Մուլինօ, Օ. ԲԱԼ. — 50։

ՌՈՒՇԱՏԵՍ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕՅի Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 253, J. J. Rousseau, իր դարմանատան մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ եւ հաշուետուութիւն։

ԱԶԴ

ԼԻՈՆ, 7 Ապրիլ.— կինս, բնիկ Պոլսեցի Սիրանուշ փափազեան (ծնեալ Սանճաքճեան) տասը օր առաջ հեռացած է ընտանեկան յարկէս, միասին տանելով զաւակս։

Տասնըհինգ օր պայմանաժամ կուտամ վերադառնալու, այլապէս ինքզինքս ազատ պիտի զգամ։

Երուանդ Փափազեան

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Օրուան եղինէ Յակոբ Գալիօնճեան եւ Շնորհիկ Հաճարեան կը փնտռեն իրենց ազգականները։ Իմացնել H. Kéfélianի, 368 rue d eVaugirard, Փարիզ (15)։ Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել։

ՏԱՌԱՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՀԱՅԵՐու ԺԱՄԱՊՐԱՎԱՐՔ

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅ ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Խ. ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

2 Rue de la GHARBONNIÈRES. Métro: Chapelle & Barbès

Կը պատրաստենք sur mesure մուշտակներ եւ կը կատարենք նորոգութիւններ։ Շամանձայն եղանակի մուշտակներու ճոխ մոդելներ։

Ընկնինք նաեւ դերձակութեան ժամանակիւղ մը, չափաւոր գին (280 ֆրանքէն սկսեալ) եւ խնամուած աշխատանք։

Անգլիական եւ տեղական կերպասներու ճոխ մոդելներ։

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿ

Maison KEVORKIAN

կարուհին վկայուած է Rue de la Paixի մեծ տուներէն։

33, Rue des POISSONNIERS. Métro: Château Rouge et Barbès

կը կարենք sur mesure կանացի ամէն տեսակ հագուստներ haute couture մոտէլներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով։

Մուշտակի եւ bonnetterieի ճոխ պահեստ։

Ֆնտեսական տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ։

ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի արուարձաններէն կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փոդոցին վրայ ծախու է կամ ժէրանսով կը տրուի սարքուած սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց բաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Պայ՝ 9 տարի։ Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք։ Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար։

Մանրամասնութեանց համար դիմել նաւակալ Պ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆի,

37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

ԵՐԳԻՉԱԿԱՆԸ

ՄԵԾ հատոր մը որ կը պարունակէ ՓԱՐԱԻՈՆ ՍԷՄ ԱՆՏՈՆԸ, ԻՆԱՆ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՆ, ԱՐՋՈՒՆԻ ՍՐԲԱԶԱՆԸ եւ բազմաթիւ ՄԵՐՕՐԵԱՑ ԾԻԾԱՂՆԵՐ

Համակ Ծիծաղ, Սրամտութիւն, Խնդուք, Ժպիտ

Արտասահմանեան ամբողջ հայ կեանքը եւ դէմքերը պատկերացուած են այս հատորին մէջ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ **15** Ֆր., ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ **20** Ֆր.

Դիմել՝ **17, RUE DAMESME :-: PARIS (13e)**

«Երկար եւ առողջ ապրելու միակ պայմանը ծիծաղիլն է»։

ՏՈՔԹ. ԼՕՄՊՐՕԶՕ

Տօքթ. ՄԵՍՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2-6 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Հողմրդկց. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. Մէթրօ՝ Place Clichy եւ Liège

Quartier Latinի ԼԱԻԱԴՈՑՆ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Maison VARTERESSIAN

1 bis rue Hautefeuille, Paris (6). Métro: St. Michel

ՁԱՏԿի առթիւ ստացած ենք Արեւելեան թարմ եւ ընտիր նպատակներ։

Մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր անարատ օղին եւ անարատ իւղով պատրաստուած թարմ չէօրէքները։

Այցելեցէք անգամ մը եւ մեր մեսայուն յաճախորդը պիտի դառնաք։

ՀԱՅԵՐու ԺԱՄԱՊՐԱՎԱՐՔ

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅ ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Խ. ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

2 Rue de la GHARBONNIÈRES. Métro: Chapelle & Barbès

Կը պատրաստենք sur mesure մուշտակներ եւ կը կատարենք նորոգութիւններ։ Շամանձայն եղանակի մուշտակներու ճոխ մոդելներ։

Ընկնինք նաեւ դերձակութեան ժամանակիւղ մը, չափաւոր գին (280 ֆրանքէն սկսեալ) եւ խնամուած աշխատանք։

Անգլիական եւ տեղական կերպասներու ճոխ մոդելներ։

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿ

Maison KEVORKIAN

կարուհին վկայուած է Rue de la Paixի մեծ տուներէն։

33, Rue des POISSONNIERS. Métro: Château Rouge et Barbès

կը կարենք sur mesure կանացի ամէն տեսակ հագուստներ haute couture մոտէլներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով։

Մուշտակի եւ bonnetterieի ճոխ պահեստ։

Ֆնտեսական տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ։

ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի արուարձաններէն կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փոդոցին վրայ ծախու է կամ ժէրանսով կը տրուի սարքուած սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց բաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Պայ՝ 9 տարի։ Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք։ Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար։

Մանրամասնութեանց համար դիմել նաւակալ Պ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆի,

37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ՀՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

« ՋԱՅՆԱՐՁԱԿ »Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԷՊՔԸ

« Ջայնարձակ »ի խմբագիրը ճաշարանէն վերադարձին, սանդուղներուն վրայ հանդիպեցաւ խմբագրապետին։ Այս վերջինը, որ մանկունակ արտայայտութիւն մը ունէր դէմքին վրայ, խորհեցաւ նոր ծրագրին չուրջ եւ հարցումներ ըրաւ Զորս Արդարներուն մասին։

— Ցուզումը կը չարունակուի դեռ, պատասխանեց խմբագիրը. ժողովուրդը կը խօսի միայն օրինագծին յառջիկայ վիճաբանութեանց մասին, իսկ կառավարութիւնը զգուշութիւններ ձեռք առած է Սըր Րէյմընի վրայ կատարուելիք յարձակումներուն դէմ։

— Ի՞նչ է ընդհանուրին տրամադրութիւնը։

— Հակառակ ռումբին, ո՛չ ոք կը հաւատայ թէ բան մը կրնայ պատահիլ, ըսաւ խմբագիրը ուսերը թօթուելով։

Խմբագրապետը մտածեց քանի մը վայրկեան եւ յանկարծ հարցուց.

— Իսկ դո՞ւք ինչ կը խորհիք։

— Կը կարծեմ թէ սպառնալիքը չպիտի գործադրուի, երբ՛ք. առաջին անգամ ըլլալով քաւեակը պիտի ձախողի. եթէ ազդարարած չըլլային նախարարին, թերեւս բաներ մը ընէին, բայց հիմա ...

— Նայինք ի՛նչ պիտի ըլլայ, ըսաւ խմբագրապետը եւ մեկնեցաւ։

Խմբագիրը զարմացաւ ինքնիրեն, երբ կը բարձրանար սանդուղներէն։ Դեռ ո՞րքան տեղ պիտի գրաւէր Զորսերու պատմութիւնը թերթին մէջ։ Մաղթեց որ ձեռնարկը կատարուէր։ Անոր վիճակը անխուսափելի էր, բայց ի՞նչ փոյթ ...

Կղպուած էր սենեակը եւ մթութեան մէջ։ Գրպանէն հանեց բանալին, դրաւ փականքին մէջ, դարձուց, բացաւ դուռը ու մտաւ ներս։

— Ջարմանալի՛ բան, փսփսաց ինքն իրեն։

Մառը երկնցուց էլեկտրական լոյսի կոճակին ու սեղմեց ... Ու յանկարծ կուրացնող փայլատակում մը լուսաւորեց սենեակը. լսուեցաւ թեթեւ ըզզիւնը կայծերուն ու դարձեալ խոր մթութիւն ...

Ապշած դէպ ի ներքնցքը վազեց եւ պոռաց.

— Վեր դրկեցէք մեքենավարը. լոյսը խանգարուեր է նորէն ...

Երբ լամբարը բերին, տեսան որ խայթող ծուխ մը լեցուցած էր սենեակը։ Իրենց տեղերէն հանուելով սեղանին վրայ խնամքով չարուած էին էլեկտրական լոյսի լամբարները։ Պատին վրայ հաստատուած երկաթեայ ձող մը՝ բարակ ու ոլորուն թելով մը կապուած էր պղտիկ, սեւ տուփի մը. այս տուփէն էր որ կը բարձրանար մուխը։

— Պատուհանները բացէք, հրամայեց խմբագիրը։ Ներս բերին դոյլ մը ջուր որուն մէջ նետեցին տուփը պղտչոթեամբ։

Ցետոյ խմբագիրը իր սեղանին վրայ դաս կանանչորակ կամ մոխրագոյն պահարանով նամակ մը։ Ցետոյ առաւ գայն, դարձուց, բացաւ եւ նշմարեց որ պահարանը դեռ նոր փակցուած էր։ Կարդաց. —

« Ցարգելի պարոն,

Երբ ձեր էլեկտրական լոյսը բացիէ այս իրիկուն, երեւակայեցիք հաւանարար որ դուք եւս զոհն էիք այն « դաւերուն » որոնց մասին կը սիրէք շատախօսել։ Ներողութիւն կը խնդրեմ, բնականաբար, այն անհանգստութեանց համար զորս ակամայ պատճառեցիք ձեզի, իր տեղէն վերցնելով ձեր լամբարը եւ միացնելով եղեկտրական հոսանքը՝ մակնեղիսմի փոշիին։ Հաւատացէ՛ք որ մեզի համար ցնծութեան դիւրին պիտի ըլլար հաղորդակցութեան մէջ դնել այդ հոսանքը Նիթրօ – կլիսէրինի բաղադրութեան մը հետ ու այդպիսով դուք իսկ պիտի ըլլայիք ձեր դահիճը։

Այս կարգադրութիւնը ըրած ենք ապացուցանելու համար որ անսասան վճռած ենք կատարել մեր խոստումը Օտարականներու Արտաքսման օրինագծին մասին։ Աշխարհի մէջ չկայ ուժ մը որ կարենայ փրկել Սըր Ֆիլիփ Րէյմընի կեանքը։ Կը խնդրենք, հետեւաբար, որ իբրեւ դեկավարող միջնորդ՝ ձեր ամբողջ հեղինակութիւնը տրամադրէք ի նպաստ արդարութեան յաղթանակին, հրաւիրէք ձեր կառավարութիւնը որ ետ առնէ այդ անարդար օրինագիծը ու այդ ձեւով մահէն ազատէք ո՛չ միայն այն անվնաս անձերը որոնք ապաստան գտած են այս երկրին մէջ, այլ եւ Նորին Վեհափառութեան մէկ նախարարը որուն միակ յանցանքը, ըստ մեզ, իր չափազանցուած եռանդն է այս անիրաւ դատին մէջ »։

Ստորագրուած. — ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ։

— Օ՛հ ... սուրճ խմբագիրը, ճաւկատը սրբեց ու աչքին ծայրովը նայեցաւ դոյլին մէջ նետուած տուփին որ կը ծխար ջուրին երեսը։

— Ի՞նչ պատահեցաւ, պարոն, հարցուց մեքենավար – էլեկտրագէտը։

— Ոչինչ, պատասխանեց խմբագիրը խոստութեամբ. գործդ լմնցուր, լամբերը իրենց տեղը անցուր եւ գնա՛։

Գոհացուցիչ չէր այս պատասխանը հետաքրքիր էլեկտրագէտին համար որ ակնարկ մը նետեց տուփին եւ ետքէ թելերուն։

— Տաբօրինա՛կ գործիք, պարոն, եթէ ինծի հարցնէք ...

— Քեզի բան հարցնելու պէտք չունիմ. դուն գործդ լմնցուր, ընդհատեց խմբագիրը։

— Ներողութի՛ւն, ըսաւ արհամարհօրէն։

Կէս ժամ վերջ « Ջայնարձակ »ի խմբագիրը այս նոր կացութեան մասին կը խօսակցէր թերթին արտաքին բերու բաժնին տնօրէնին՝ Ուէլլզ հետ։

— Ես միշտ կը հաւատամ որ մարդիկը լուրջ են իրենց խօսքերուն մէջ, ըսաւ Ուէլլզ գուշակութիւն մը, եւ վստահ եմ որ պիտի կատարէ իրենց խոստումը։

(Շար.)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 16 ԱՊՐԻԼ 1933

16 Avril 1933

ՅՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 2163 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

«ՋԱՏԻԿԸ ԵՒ՞ՐԲ ԿՈՒԳԱՅ...»

— « Բղիի հայկական բեկորները նամակ մը գրելով Պատրիարքարան, կը հարցնեն թէ Զատիկը ե՛րբ կուգայ այս տարի, եւ կը խնդրեն որ օրացոյց ղրկուի »:

Մանր լուր մը՝ պոլսական թերթերու ամենօրեայ ժխորին մէջ: Ոճիր – արկածներու կարգին:

Զրկուած՝ ժամէ, զպրոցէ, դիրքէ եւ հոգեւոր հաղորդակցութենէ, այս թշուառները աւանդաբար կը յիշեն թէ Զատիկ անուն ոճ մը կայ: Եւ օրացոյց կ'ուզեն Թուականն ու օրը դիանալու համար ...

Օրացոյց եւ կրօնական ոճ մը՝ իրենց դերազոյն մխիթարութիւնը:

Հասկնալի է որ նոյն խակ դէղնած փիլոնով տէրտէր մը չուներ, կնունքի եւ մեռելի համար:

Եղա՛ծն է որ կը մաշեցնեն, յիշողութեամբ և սովորութեամբ: Եւ եթէ տիրացու մը դանէն որ մէկ – երկու աղօթք եւ արարողութիւն գիտնայ, այդ ալ կ'անհետանայ՝ մարզուն հետ:

Այսպէ՛ս է կեանքը՝ Անատոլուի խորերը մնացած խլեակներուն:

Կան որ, թերեւս միտք պահած են Զատիկը եւ Ծնունդը, օրացոյցի հետք մը կամ գրոց – բրոց մը ունենալով:

Բայց, ահա 18 տարիէ ի վեր, չեն կրցած պահել իրենք զիրենք:

Անոնք ալ հացադին կը պահանջեն՝ ապրելու: Կամ ճամբու ծախք՝ Պոլիս գաղթելու համար ...

×

Լաւ է կանգ առնել այստեղ, եւ հարցնել մենք մեզի.

— Զատիկը ե՞րբ կուգայ ...

Այսինքն, ունի՞նք որ եւ է տարօրինակ, այս կամ այն Զատիկը դիմաւորելու, դոնէ անոր ակնկալութեամբ չնչելու եւ զործելու համար:

Ոչ օրացոյցն է որ կը պակսի մեզի, ոչ ալ տէրտէրն ու տիրացուն:

Փառաւոր եկեղեցիներն ու զոյնզոյն զպրոցներն ալ՝ իրենց կարգին:

Ցեղով՝ քաղաքական հոսանքները: Անհամար մխիթարիչները եւ ընկերակցութիւնները: Ակումբներն ու գրադարանները: Թերթեր, հանդէսներ ու գիրքեր՝ լեռնակուտակ:

Նաեւ ժողովները: Երեկոյթ – ցերեկոյթ: Ճառ ու ծափ: Երգ ու պար: Երբեմն ալ՝ վէճ եւ արիւն՝ միշտ յանուն ազգի:

Բայց, — Զատիկը ե՞րբ կուգայ ...

Տարուէ տարի, կը թարմանա՞յ, կը նորոգուի՞, կը բոցավառի՞ Զատիկին յիշողութիւնը, թէ կը նուազի:

Սովորութիւն եղած է, վերնաբերաբար, Զատիկը համարել խորհրդանշան ժողովուրդներու յարութեան: Շրջան մը՝ վերածնութեան, ինչպէս գարունը:

Իրեւ այդպիսին, կը հաշուե՞նք, պարբերաբար, մեր չահն ու վնասը:

Գոնէ կը հարցնե՞նք, ամէն մէկուս եւ ամէնուն համար.

— Զատիկը ե՞րբ կուգայ ...

Այո՛, օրացո՛յց ունինք Նազովրեցի վարդապետին Զատիկին համար:

Իսկ ո՞ւր է օրացոյցը բուն խակ մեր Զատիկին: Ցուշատետրը՝ ամէն մէկուս պարտականութեան եւ աշխատանքին:

Որովհետեւ, ընկերները, միայն Անատոլուի բեկորները չեն որ մոռցած են Զատիկ եւ Ծնունդ եւ հայկական կեանք — հակառակ իրենց կամքին — այլ եւ սա բազմութիւնները արմատախիլ, որ կը ծիսան աշխարհի ծովերուն եւ ցամաքներուն վրայ, ազատ ու ազատ, բայց ենթակայ՝ մոռացութեան եւ դասալքութեան քամնելի անէծքին:

Մենք որո՞ւ կրնանք դիմել եւ ... օրացոյց խնդրել, եթէ չուենանք մեր սեփական օրացոյցը՝ ազգային եւ քաղաքական:

Եւ, որո՞ւ կրնանք հարցնել թէ Զատիկը ե՛րբ կուգայ, եթէ մենք սորված չըլլանք թէ՝ ի՛նչպէս կուգայ ...

Մանաւանդ այս պողոտաներուն վրայ, ուր թէեւ ազատ ենք ջարդի սարսափէն, բայց ունինք սպառնալիքը հոգեկան ջարդին: Նոյնքան ահաւոր եւ ընդհանրական:

Ժողովուրդներու Զատիկն ալ նոյնքան բնական երեւոյթ է, ինչպէս կրօնականը:

Աւելին: Կրօնականը աւանդութիւն մըն է որ կրնայ մաշիլ հետզհետէ, պարզուիլ իր բովանդակութենէն:

Մինչդեռ, քանի կ'անցնին տարիները, այնքան թանկագին խղճմը կը դառնայ ժողովուրդներու Զատիկը: Կը դառնայ բարձունք կը խարխոյ միանգամայն: Սրբութիւն սրբոց մը յաւիտենական, եւ նաբիսխ միանգամայն: Սրբութիւն սրբոց մը յաւիտենական, որուն համայքին եւ ուժին հանդէպ անզո՛ր են դարերն ու մարդիկը:

Պայմանաւ որ, մեր միտքին չելլէ աւետաբեր ազդանշանը.

— Զատիկը ե՞րբ կուգայ ...

Այլապէս, պատմութիւնը կրնայ փորագրել մեր տապանաքարին վրայ.

— Հազար ութսո՛ւն, Մոկաց Միրզէ ...

Մոկաց Միրզէ մը՝ հայ ժողովուրդն ալ:

Մի խոյն թէ՝ գիտնա՛յ պահել ու արծաթել անոր առաքինութիւնները:

Շ.

« ՅԱՌԱՋ »ի ՑԱՋՈՐԴ ԹԻՒԸ. — Զատկի առթիւ տպարանը փակ ըլլալով, ՅԱՌԱՋի յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ չորեքշաբթի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Միշտ կը գիջին Թուրքիոյ

Ենկիւրիէն կը հեռագրեն. —

Բանակցութիւնները, որ տեղի կ'ունենային Հալէպի մէջ, Թուրքիոյ եւ Ֆրանսական ընկերութեան մը ներկայացուցիչներուն միջեւ, դնելու համար Ասանա — Նիսիպին երկաթուղիի գծին Ասանա — Ֆէվզի Փաշա ուղեմասը, յանդեցան համաձայնութեան մը: Ապրիլ 28էն սկսեալ, այդ ուղեմասը կ'անցնի Թուրքիոյ:

Ուաշինկթընի Խորհրդաժողովը

Ուաշինկթընի խորհրդաժողովին նախօրեակին, ամերիկացի օրագրող մը կ'աշխատի բացատրել ամերիկեան տեսակէտները, բաժնելով երեք. —

1— Շեղել հանրային կարծիքը օրուան բաղաքական մտահոգութիւններէն եւ զայն առաջնորդել մտածելու տնտեսական կեանքի վերականգնումին մասին: Ամերիկա կը կարծէ թէ գործազրկութեան տագնապը փարատելով, պիտի կարենայ հեռացնել պատերազմի վտանգը եւ բաղաքական անիշխանութիւնը: Որովհետեւ բաղաքական տագնապը կը ցոլացնէ պարզապէս տնտեսական արդի տագնապը, հետեւաբար կարելի չէ բաղաքական տագնապը դարմանել զինաթափութեան առաջարկներով, ապահովութեան դաշինքներով, դիւանագիտական համաձայնութիւններով: Աշխարհ պէտք է վերադառնայ դէպ ի աշխատանք, եթէ չուզեր խալել դէպ ի պատերազմ:

2— Հաստատել թէ Բուզվէլթի վարչութիւնը վերջ դրաւ տնտեսական ազգայնականութեան:

3— Յաջողցնել կարգ մը համաձայնութիւններ, իբրեւ երաշխիք Լոնտոնի խորհրդաժողովին յաջողութեան:

Ցեասյ, նոյն օրագրողը դիտել կուտայ թէ չարիքին արմատը կը կայմեն զինեալ անկումն ու դրամական վերիվայրումները: Այսոր համար ալ, եւ տագնապին իբրեւ միակ դարման՝ կը հաւատայ միայն անգլիական, ամերիկեան եւ ֆրանսական դրամատուներու գործակցութեան, եթէ ոչ տիրէթութեան: Այսպէս Մաքտոնըլտի չորս մեծ պետութեանց քաղաքական տիրէթութեան ծրագրին դէմ, ահա Ամերիկայի երեք մեծ պետութեանց տնտեսական տիրէթութեան ծրագիրը: Զէ՞ որ վերջապէս ծրագիր ու դաշինք իմբագրելու շրջան է: Կամ, ինչպէս Մուսոլինի կ'ըսէր, « շրջան է մարդութիւնը քնացնելու դաշնագրային մոմխաներու մէջ »:

⁂ *Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Բուզվէլթ կատարեալ լիազօրութիւն պահանջեց առեւտրական բանակցութիւններ կատարելու օտար պետութեանց հետ յատկիկայ խորհրդաժողովներու ընթացքին:*

Բաղմաթիւ պետութիւններ պաշտօնապէս հաղորդած են արդէն թէ կը մասնակցին Ուաշինկթընի խորհրդաժողովին, — Չեխոսլովաքիա եւ Ռումանիա ներկայացուցիչ նշանակած են իրենց դեսպանները: Իտալիա կը ղրկէ իր երմտական նախարարը: Զինաստան, Փոլոմպիա, Չիլի, Պրազիլիա, Ճափոն եւ Լեհաստան եւս հաստատական պատասխան տուած են հրաւէրին, վերջինը վերապահութիւն կը դնէ իր մասնակցութեան մէջ: Գերմանիա կը ղրկէ իր նոր դեսպանը, Լութեր, որուն Ամերիկա ժամանումը ծածկուեցաւ ժողովուրդէն, տեղի չտալու համար ցոյցերու:

Միջադէպ մը Գերմանիոյ հետ

Ուրբաթ առաւօտ կանուխ Մէյց հասաւ գերմանական ինքնաշարժ մը, որուն մէջ նստած էին գերմանացի զբօսաշրջիկներ: Կառքը կը կրէր հիթլէրական դրօշ մը: Ֆրանսացիները կը մօտենան կառքին եւ կը հրամայեն վերցնել դրօշը: Երբ կառքին մեքենավարը կը մերժէ, յարձակում կը գործուի վրան, մինչ ուրիշներ կ'առնեն կը նետեն դրօշը: Շուտով կը հասնի ոստիկանութիւնը: Զբօսաշրջիկները կը պնդեն թէ հիթլէրի խաչադրօշը իրենց ազգ. խորհրդանշան ընդունուած է հիմա: Անցագրային ձեւակերպութիւնները կանոնաւոր ըլլալով, ոստիկանութիւնը թոյլ կուտայ որ գերմանացիները մեկնին առանց նոր միջադէպի:

Գերմանիա կը քաղմէ

Երէկ դրած էինք թէ հինգշաբթի, Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ ծանր քննադատութիւններ կատարուեցան Գերմանիոյ մասին: Այս առթիւ, հիթլէրի կառավարութիւնը պաշտօն տուաւ Լոնտոնի իր դեսպանին բաղդել անգլիական կառավարութեան մօտ, « այն յայտարարութիւններուն համար, որ եղան Գերմանիոյ ներքին գործերուն մասին »:

Միւս կողմէ գերմանական թերթերը խիստ լեզու մը կը գործածեն Անգլիոյ, մասնաւորաբար « Ֆրանսայի բարեկամ » Զէմպըլէյնի դէմ: Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներու օրկանը կ'ըսէ թէ անցած է այլ եւս այն շրջանը երբ յօնք պռտեցնով կը վախցնէին դիմացինը: Այսուհանդերձ « Տէյլյ Ալկէմայնէ Ցայթունկ » խոհեմութեան հրաւէր կը կարդայ, աւելցնելով որ վտանգաւոր է աշխարհի հանրային կարծիքը զրգռել:

Աշխատանքի դատ

Աշխատանքի Միջազգային Դիւանը Ժընեւէն կը հաղորդէ թէ ճափոնի եւ Հոլանտայի կառավարութիւնները վաւերացուցած են համաձայնագիրը, զոր 1930ին պատրաստած էր աշխատանքի միջազգային խորհրդաժողովը: Ըստ այս համաձայնագրին, ընդունած է տարապարհակ կամ պարտադիր աշխատանքը:

Այսպէս մինչեւ հիմա համաձայնագիրը վաւերացուցած են 16 պետութիւններ, — Մեծն Բրիտանիա, Հոլանտա, Աւստրալիա, Սպանիա, ճափոն եւ Լիպերիա: Անցեալ մարտին Իտալիա եւս օրինագիծ մը ներկայացուցած էր ի նպաստ աշխատանքի ազատութեան միջազգային համաձայնագրին:

Անգլիացի ճարտարագէտներու դատը Մոսկուայի մէջ

Աւազ չարաթ եւս չարունակուեցաւ դատավարութիւնը: Ըստ խորհրդային նոր օրացոյցին, լուր օր ըլլալով, բաղմութիւն չկար դատարանին մէջ:

Առաջին անգամ հարցաքննուեցաւ Դոլգով, որ կը պնդէր թէ Թորնթըն իրեն 3000 րուբլի տուած է ծախու առնելու համար գիրք: Ընդհակառակն, Թորնթըն կը յայտարարէ թէ Դոլգով երէկ փոխ դրամ ուզած էր, որպէսզի յարկաժին մը գնէ, ուզելով փոխադրուիլ իր բնակարանէն, որ խոնաւ էր: Ցետոյ Դոլգով չկրցաւ վերադարձնել դրամը եւ Թորնթըն չպահանջեց այլեւս եւ նուէր համարեց:

ՀԱՐՑԱԶՆՆԻՉԸ. — Այդ դրամը քեզի տուեցաւ, որ ա՞չք գոցես չինութեանց կարգ մը թերութիւններուն մասին, այդպիսի խօսք մը ըսուեցա՞ւ քեզի:

ԴՈԼԳՈՎ. — Ո՛չ, չըսին, բայց հասկցուցին թէ ի՞նչ կը սպասէին ինձմէ: Դոլգովէն յետոյ հարցաքննուեցաւ Լոբանով, որ յայտարարեց թէ Նորդուոլ ուզեց գինք եւս ծախու առնել ... մուշտակով մը: Նորդուոլ ուրացաւ բացարձակապէս եւ ըսաւ թէ մուշտակը կը պատկանէր անգլիացի մառնադէտի մը, Թայլըրի, որ հայրենիք վերադառնալու առեն՝ ծախեց Լոբանովի 500 րուբլիի փոխարէն: Հարցաքննիչը դիտել տուաւ որ հակասութիւն մը կայ Նորդուոլի յայտարարութիւններուն մէջ: Ի պատասխան, Նորդուոլ ըսաւ թէ տարի մը առաջ պատահած խնդիր մը ըլլալով, կրնայ չհոթած ըլլալ մանրամասնութիւններուն մէջ: Սակայն Լոբանով կը պնդէր թէ մուշտակը ձրի տրուած է իրեն եւ Նորդուոլ քանիցս յայտնած է իր թշնամական վերաբերմունքը հանդէպ Ռուսիոյ խորհրդային վարչաձեւին: Նորդուոլ ընդհակառակն կը յայտարարէ թէ Լոբանովի հետ իր բոլոր խօսակցութիւններուն ընթացքին՝ հիացումը յայտնած է ռուս ճարտարագէտներուն մասին, որոնք եռանդով եւ անաչառութեամբ կ'աշխատին՝ առանց երբեք նկատի առնելու նիւթական ծանր պայմանները, որոնց մէջ կը գտնուին բոլոր ռուս ճարտարագէտները: Նորդուոլ աւելցուց թէ, իրեւ պարկեշտ աշխատաւոր, վարձատրուած է « հարուածային » վկայագիրով:

Հարցաքննուեցաւ նաեւ Կոլեսարեւսկի, երեսուննոց, տէրտէր մը, որ պետն էր Ջուէվկայի եկեղեցականներու փոխադարձեկիր (բիւրոյին) բաժնին:

— Մինակ կը զգայի ինքզինքս, պատասխանեց հարցաքննիչին, եւ կը ճանճրանայի չափազանց: Մաքտոնըլտ « ֆոնոկրաֆ » մը ունէր: Այդ եղաւ կորստեանս պատճառը: Շուտով բարեկամական կապեր ստեղծուեցան երկուքիս մէջեւ: Եւ ես Մաքտոնըլտի յանձնեցի զործաթաղին յատակագիծը: Ինձրեց որ գաղտնի պահեմ չինութեանց գանազան թերութիւնները: Նոյն խակ օր մը հրաւիրեց զիս երկաթի կոտր մը նետել մեքենաներուն մէջ: Այդպէս ալ ըրի եւ մեքենան խանգարուեցաւ: Ասոր համար, իրրեւ վարձատրութիւն, ստացայ 1,000 րուբլի:

Հարցաքննութեան կանչուեցաւ նաեւ Զիվէրը, ռուս մեքենագէտ մը, որ յայտնեց թէ մեքենաներու խանգարման նպաստելու համար ստացած է 800 րուբլի: Թորնթըն հերքեց եւ ըսաւ, որ միայն 250 րուբլի տրուած է ի վարձ իր բարւոք աշխատութեան: Հարցաքննիչը, սակայն, դիտել կուտայ թէ Թորնթընի ուրացման փաստերը շատ թեթեւ կը կշռեն ամբաստանութեանց ծանրութեան դէմ: Ու քանի Թորնթըն կ'աշխատի արդարանալ, հարցաքննիչը կ'ընդհատէ զայն: Ի վերջոյ, Թորնթըն, համբերութիւնը հատած, կը պոռայ.

— Եթէ կ'ուզէք որ խօսիմ, քիչ մը լռեցէք դուք այլ եւս:

Զիվէրը կը մատնէ նաեւ երիտասարդ ճարտարագէտ մը, կրէկոբի, որ, թէեւ ռուս, կը խօսի աղճատ լեզուով մը եւ խորթ չեշտով: Կը կանչուի կրէկոբին, այն ամբաստանութեամբ թէ հակախորհրդային պայքար մղած է Դնիէպրոսթրոյի մէջ:

— Այդ մարդը, Զիվէրը, կ'ըսէ կրէկոբի զուարճալի ձեւով մը, դիս վարկաբեկելու համար միայն եկած է այստեղ: Եւ դուք, դատաւորներ, ականջ կը դնէք անոր խօսքերուն, մինչ արդարութի՞ւն է այդ: Զիս կ'ամբաստանեն թէ խորհրդային բանուորներուն վիճակը աննախանձելի համարած եմ բաղդատելով արտասահմանի բանուորներու վիճակին հետ: Թէ այդպիսի քարոզութիւններ ըրած եմ ռուս բանուորներուն մէջեւ: Արդ, ես ռուսերէն չեմ գիտեր, յետոյ քաղաքականութեամբ չեմ հետաքրքրուիր երբեք:

Եւ վկաները կը յաջորդեն իրարու, ամբաստանեալները կը հարցաքննուին փոխն ի փոխ, եւ այնքան արագ, որ պաշտպան փաստաբանները ժամանակ իսկ չեն ունենար միջամտելու եւ կը զոհանան նօթեր առնելով:

Կարգ մը վկաներ կը պնդեն թէ անգլիացի ճարտարագէտները մեքենաները կը խանգարէին կամ թերի կը չինէին, որպէս զի իրենց ընկերութիւնները նոր պատպրանքներ ունենան: Ուրիշ վկաներ կը պնդէին թէ գինուորական լրտեսութեամբ կը զբաղէին Անգլիացիները: Ընդհակառակն Անգլիացիները կը հաւաստէին թէ իրենց գաղտ տեղեկութիւնները կը վերաբերին պարզապէս Ռուսիոյ այն ընդհանուր պայմաններուն մասին, որոնք պատպային կրնային օգտակար ըլլալ իրենց ընկերութեան: Հետաքրքրուած են նոյնպէս թէ խորհրդային կառավարութիւնը պիտի կրնա՞ր վճարել այն հսկայ վարկերը, որ իրենց ընկերութիւնները կը հոսեցնէին խորհրդային երկրին տարմաններէն ներս:

⁂ *Անգլիացի ճարտարագէտներու փոխն ի փոխ խոստովանութիւններուն եւ ուրացումներուն լուրը զարմանք կը պատճառէ չաւերուն: Ամերիկա բնակող ռուս տարագիրներու համաձայն, Զեկային մարդիկը որ եւ է ամբաստանեալ խոստովանցնելու համար չեն դիմեր բռնութեանց, այլ թմրեցուցիչ դեղերու: Այսպէս Թիպլիսի չրջանէն քաղաւած բոյսերէ կը պատրաստեն դեղ մը, որ կը թմրեցնէ ամբաստանեալին դիմադրելու կարողութիւնը, կը տկարացնէ կամքը եւ խաղալիկի մը պէս կը խօսեցնէ զայն: Ապահովաբար, կ'ըսեն, նման դեղերու ազդեցութեան տակ է, որ Անգլիացիները երբեմն կը տկարանան եւ կամքի թուլութիւն ցոյց կուտան, եւ երբեմն կորով եւ քաջութիւն:*

«Ի ԽՈՐՈՒ ՍԵՏԻ...»

— —

Եր նստ զրնտ իմ գնտ գնտել գ-
ետաստր-բուն եր գգնտրբ-բուն,
գաստր-բուն եր գգնտրբ-բուն.
գնտաստ գ-եր ես նստ գնտել
ես, գե գ-եր ես նստ գնտել
ես, գե գ-եր ես նստ գնտել
ես, գե

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ընդառաջելով «Ձարթոնակ»-ի կոչին՝ Հայկական սովետական հանրագիտության և արվեստի տարեկան աշխատավորների մասնակցության կազմակերպության ընդհանուր ժողովի որոշումները և հրահանգները ամենայն ուշադրությամբ ենք կարդացել։ Ընդհանուր ժողովի որոշումները և հրահանգները ճիշտ են, ճիշտ է նաև «Ձարթոնակ»-ի կոչը։ Ընդհանուր ժողովի որոշումները և հրահանգները ճիշտ են, որովհետև նրանք ամենայն ուշադրությամբ ենք կարդացել

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Յ. Դ. Փարիզի «Ռուսաստ» խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ այս երեքշաբթի երեկոյ սովորական վայրը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ «Աղբիւր Սէրոբ» ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները վաղը երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Պատ. Մխիթեան Գրադարանին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉԸ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Աւետ» խումբի բոլոր ընկերներ վաղը երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին իրենց սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉԸ։

«ՄԱՅԻՍ 28»Ը
Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Հ. Պատմութեան

կը տօնուի Փարիզի մէջ Մայիս 27ին

Շաբաթ գիշեր ժամը 83.0ին մինչեւ առաւօս

Petit Journalի *սրահին մէջ*

կը ներկայացնէ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

կը խօսի՝ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ պարեր։

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՓԸ

ՓԱՐԻԶ

23 Ապրիլ Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

ՍԱԼ ԿԱՎՈՑԻ ՄԷՋ, 45, Rue La Boëti, 45.— Métro : Miromesnil

Կը նախագահէ՝ **FERDINAND HEROLD**

Ընդհ. քարտուղար Ligue des Droits de l'Homme*ի*

Կը խօսին՝ Պ. ՄԻՒՌԱՅԵԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Պ. Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ եւ ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

Prof. FAUCHET, փրոֆ. Փարիզի պետ. երաժշտանոցին

Բացման կը նուագէ օրկով Հայկական « Տէր ողորմեա *»ն*

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օրխորդներ **NELLY GAUTHIER** (*թաւ ջութակ*), **MADELEINE FRIDE** (*ջութակ*), *Պարոնները* **J. GILLES** (orgue), *եւ* **P. BAJEUX (Hautbois)**, *բոլորն ալ առաջին մրցանակաւոր Փարիզի պետական երաժշտանոցէն։*

Կ'ԵՐԳԷ ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՑԱՑՏԱԳԻՐ

1.— Marche funèbre		**BEETHOVEN**
	Orgue, *թաւջութակ, ջութակ,* hautbois	
2.— a) Aria		**BACH**
b) Andante		**HAENDEL**
c) Armenia		**MALIPIERO**
	MADELEINE FRIDE	
3.— a) Plainte		**CAIX D'HERVELOIS**
b) La fille aux cheveux de lin		**DEBUSSY**
c) Հերոսին մահը		Ա. ՊԱՐԹԻԵՆԱՆ
	NELLY GAUTHIER	
4.— a) Oratorio: Prélude		**TH. DUBOIS**
b) Տէր, ողորմեա, դաշն.		**PAUL FAUCHET**

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ընկերակցութեամբ Orgue*ի, ջութակի, թաւջութակի եւ* hautbois*ի*

Լուսարձակով ցոյց կը տրուին ճահճատակ մտաւորականները, ախտրի եւ ջարդերու նկարներ։

ԼԻՈՆ	*22 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թաղապետարանին մէջ*
ՎԻԷՆ	*23 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
ՎԱԼԱՆՍ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*
ՌՈՄԱՆ	*30 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
ՄԱՐՍԷՅԼ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*

ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԵԼԻ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յայտրդով։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

29 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՁԻՇՏ 8.45ԻՆ

Salle du Conservatoire

2, rue de Conservatoire Métro: Bonne-Nouvelle, Cadet

Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Բարեհաճ մասնակցութեամբ Փարիզի բոլոր հայ դերասաններուն

Կը ներկայացնէ՝ ի նպաստ Ա. ԴՄԲԼԹԵԱՆԻ

ՏՐԻԼՊԻ

Տոմսերու գիները ժողովրդական՝ 3, 5, 10, 15 եւ 20 ֆրանք

Կը ծախուին սովորական տեղերը։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒԹԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Ave. de la Porte d'Italie, Métro: Porte d'Italie (Մէթրոյէն 200 մէթր հեռու)

Կը ստանձնենք ամէն տեսակ կազի, ջուրի եւ ելեկտրական զետեղումներ, ինչպէս նաեւ լուսաւոր յայտարարութիւններ, թիթեղեայ գործեր, կը նորոգենք սուրճի ջաղացքներ։ Կը շինենք սամավարներ, ամաններու կլայակում, եւն.։

Տօքթ. ՄԵՍՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԳԱՂԹԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2-6 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Հողմերդակ. *միջոցներ՝* Gare St. Lazare. *Մէթրօ՝* Place Clichy *եւ* Liège

ԼԵՒՈՆ ՈՍԿԵԱՆ

Maison LEON

Հայ մասնագէտ սափրիչ կանանց համար.

Indefrisableի վկայուած փրոֆէսէօր

80 rue Lamarck Tél.: Marcadet 49-04

(**Métro: N. S. Lamarck***ի ճիշդ դիմացը*)

Գեղեցկութեան խնամք, **manucure, pédicure,** *եւ վարսերու ներկում մանուքէաններու կողմէ։*

Խանութը բաց է երկուշաբթի եւ գոց է միայն կիրակի եւ տօն օրեր։

ՇԱՆՕԹ.— Այս ազդը ներկայացնող յաճախորդներուն նուէր մը։

Soieries - Nouveautés

Մետաքսեղէնի Հայկ. հաստատութիւն

FERMANIAN Frères

26 rue des Capucins եւ 2 rue Romarin, Lyon

Spécialité de crêpes artificiels unis et imprimés. soisette etc.

ՄԱՐՇԷԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւ զգեստի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեամբ։ Կ'ապահովեմ վ.ձարման դիւրութիւններ։ Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, rue de Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

ԾԱԽՈՒ Է

CANNET*ի մէջ* (Cannes*ի կայարանէն 10. վայրկեան հեռու*) *կահաւորուած գեղջկական տնակի խառնուած մը բոլոր կազմածներով միասին, ինչպէս նաեւ մաս մը կերպասէղէն։ Բոլորը՝ 7000 ֆրանք։ Տարեկան վարձք՝ 1500 ֆրանք։ Մանրամասնութեանց համար դիմել* H. Mardikian*ի*, St. Bazile Mougins, (Alpes Mar.)։

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. 53-32

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր։ Անձամբ կը պաշտպանէ Առեւտրական եւ Հաշտարար դատարաններու առջեւ։ Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ։ Վարչական դիմումներ Նախարարութեանց մօտ։

Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը 9էն 11, եւ 5էն 7։

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵԻ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

Եթէ կ'ուզէք ձեր ստամոքսի առողջութիւնը վերահաստատել փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ Maison STÉPAN*ի համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք թարմ կը մնան մինչեւ 1 տարի։*

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լահմէճիւն, չէօրէք, պանիրով, ապուխտով եւ թայինով փիտէներ, պուրեակ եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ։

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գալոնների եւ արտասահմանէ։

Արագ առաքում։ 5 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք քնակարան։

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

Ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, *Paris (9)*

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

փարիզի արուարձաններէն կոնէսի (GONESSE) կեդրոնական փողոցին վրայ ծախու է կամ ժէրանսով կը տրուի սաքքուաճ սափրիչի խանութ մը՝ արանց եւ կանանց բաժանմունքներով, ինչպէս նաեւ յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, ջուր, կազ ելեկտրականութիւն։ Պայ՝ 9 տարի։ Բոլորին վարձքը՝ 3500 ֆրանք։ Լաւ պատեհութիւն այր եւ կին սափրիչի համար։

Մանրամասնութեանց համար դիմել նամակաւ *Պ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆի*,

37, Rue Lazare Carnot, Clamart, (Seine)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԹԻԼԵԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԴԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒԻՐՈՒՆԻ, ՊՈՒՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՁԱՒ ՝ն

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՛ւքիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8։

կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (ջերմամիզութիւն, փրանկախտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կանացի հիւանդութիւնները։

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագործ ճառագայթներով եւ էլէքտրականութեամբ։ Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում։

Կը խնամենք ստամոքի ամէն տեսակի հիւանդութիւնները։ Քուրսը՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրէճ՝ ամերիկեան սիստէմով։

Աբժէքները շատ մատչելի։ Մանուալ զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու։

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8։ Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4։

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ վաճառորդներու համար բուրդէ կծիկներ։ Գաւառէն եկած ապսպրանքները կը դրկուին ապսպրանքներու ստացման օրը։

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՆԱԴԻՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ

հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, Կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Տօքթ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իպմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու համար։ Միշտ պատրաստ ունինք 50.000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ *2)28, 3)28, 2)32, 2)36, 2)40* (grosse laine)։

Դիմել՝ **DOERFLINGER,**

31, rue de Maubeuge, Paris (9) Métro: Cadet

Մասնաւոր բուրդ լոգանքի հագուստներու համար։ Շերջոն վաճառորդներու համար բուրդէ կծիկներ։ Գաւառէն եկած ապսպրանքները կը դրկուին ապսպրանքներու ստացման օրը։

Ջեր տունը, խանութը ենյլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք ժամանագէտ եւ հիանրաճանօթ ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)

Tél. Entrepôt 17-65

Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով գարդարումը։

Խնամուած աշխատանք։ Նպաստաւոր գին։

Հայ ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի։ Ձեռնտու պայմաններ։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա. ՇԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ՐԻԻ ՏԷ ՓԷԹԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԴԵՏՆԱՅԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ։ Կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — աչքի, քթի, կորդի եւ ականջի, — մորթի, — ջղային հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վեներական՝ արանց եւ կանանց ծննդաժիզային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թունքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկումներով։

Քննութիւն՝ արեան, մուքի, մէզի եւյլն.։

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը։ Շողանկարում (radio)։ Մարմնամ (massage)։ Կը կատարուին ամէն տեսակ նորարկումներ։

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք։

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7։ Կամ ժամադրութեամբ։ Կիրակի եւ Տօն օրերը՝ ժամը 10-12։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :=: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ԱՊՐԻԼ
1933
19 Avril
1933

ՅՐԻ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2166 — ԽՄԲագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼՈՅՍԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

Վերացած Եւրոպան տանջըհինգ տարիէ ի վեր կը գալարուի անբուժելի ցաւերու մէջ։

Զորս տարուան ահաւոր պատերազմը ա՛յնքան ուժգին ցնցեց անոր կենսական երակները, որ աչխարհի բոլոր ճարտար բժիշկները անզօր եղան դարման տանելու անոր հիւանդութեան։ Նոյն ները անզօր եղան դարման տանելու անոր հիւանդութեան։ Նոյն ները անզօր եղան դարմանել իրենց ցաւերը։ Ու հիւանդը ծիւրեւրեք կիրցան ճիշդ ախտաճանաչութիւն ընել

ԲՐԵՒՆՅԵԼ ԵՒ ՀՐԱՒԱՆԱՒՈՐԵԼ

— —

Ֆրանսիոյ գործարարական խոր- հուրդը, որ կը գումարուի Տարա- նի մէջ, ընտրեց իր նոր նախա- գահը, որ ալ չէ նախկին վարչա- պետ Պրիանը։ Ան ընտրուեցաւ 5 ձայնով։

Ամերիկեան մամուլը կը գրէ, թէ Ֆրանսայի մէջ ներկայ ժա- մանակաշրջանին ոչ մէկ կարե- ւոր ներքին հարց կայ, որ կա- րենայ ուշադրութիւնը շեղել Մարոկոյի պատերազմէն։ Ան- կախ այն հանգամանքէն, որ Մարոկոյի մէջ ֆրանսական զօրքերը կը յաղթանակեն, ֆրանսական ժողովուրդը կը զգայ, որ Մարոկոյի պատերազմը ֆրանսական ազգին համար ծանր բեռ մը կը ներկայացնէ։

ԳԻՏԱԿ ՏՆԿԱԿ

(ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳԱԿԱՆ ԲՆԴՆ. 1908)

ՕՆՈՒՄ. — Օհ՛, ասաւ ... (Ուրախ ծիծաղ):

ԱՆԻՄ. — Դէմ, ընկեր, բերի քեզի համար, բայց ոչինչ, ասածդ ինձ համար ... (Ուրախ ծիծաղ):

ՕՆՈՒՄ. — Ինչո՞ւ, չե՞ս սիրում (սակարտամուտու):

ԱՆԻՄ. — Խմում եմ, խմում եմ, ինչ ասես, միայն թէ ինձ համար ... (Ուրախ ծիծաղ):

ՕՆՈՒՄ. — Շո՛ւտ, շո՛ւտ, ամէն ինչ պատրաստ է, ինչ ասես կարող ես խմել, ես ինքս էլ կը խմեմ քեզ հետ:

ԱՆԻՄ. — Ես ինքս էլ կը խմեմ քեզ հետ, բայց ոչ ոքի հետ չեմ ուզում խմել, միայն քեզ հետ, որովհետև դու ինձ համար ամենից թանկ մարդն ես աշխարհում:

ՕՆՈՒՄ (ինքն իրեն). — Ինչ ասաւ, ինչ ասաւ, ես ինքս էլ չլսեցի, թէ ինչ ասաց (Բարձր):

ԱՆԻՄ. — Ես ինքս էլ կը խմեմ քեզ հետ, միայն թէ ինձ համար ամենից թանկ մարդն ես աշխարհում:

ՕՆՈՒՄ (բարձրաձայն). — Ես էլ քեզ համար ամենից թանկ մարդն եմ աշխարհում:

ԱՆԻՄ. — Ես էլ քեզ համար ամենից թանկ մարդն եմ աշխարհում:

ՕՆՈՒՄ.

հրաւիրեց Հինական արեւելեան երկաթուղիի գօտիին մէջ պատահած զանազան միջադէպերու վրայ, որոնք կը վնասեն Խորհրդային Միութեան շահերուն:

Մասնաւորաբար դիտել տուաւ թէ վերջերս կառախումբերուն վրայ կատարուած չարունակական յարձակումները, կանխամտածուած արկածները, գողութիւնները ու խորհրդային քաղաքացիներու սպանութիւնները բոլորովին կազմալուծած են այդ գիծը: Իր պինուորները այդ գիծին վրայէն փոխադրելու արտօնութիւն խնդրելով, Ճապոնական կառավարութիւնը յայտնած էր թէ նպատակը խաղաղութեան վերահաստատումն էր: Մինչդեռ կացութիւնը երբեք այսքան դէշ չէ եղած:

Գարապան դեսպանէն պահանջեց կարելի եղածին չափ շուտ պատասխան մը տալ եւ անոր յանձնեց խորհրդային կառավարութեան պահանջները ճշդող յիշատակագիր մը:

Ց.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ *ընկերներու հանդիպումը վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Բիւ տը Բիվոլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը: Մէթրօ՝ Շաթըլէ:*

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի ԿՈՄԻՏԷՆ ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի ֆրիստափոր, Ջաւարեան եւ Թոստով խումբերու բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդաւաճեւորով:

«ՄԱՅԻՍ 28»Ը
Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Հ. Պատմիրակութեան

կը տօնուի Փարիզի մէջ Մայիս 27ին

Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօս

Petit Journalի *սրահին մէջ*

կը նախագահէ **Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ**

կը խօսի՝ **Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ պարեր:

Այրի Տիկ. Շուշանիկ Էրմոյեան, Մուշեղ Էրմոյեան (Ռուսիա), Այրի Տիկ. Նունուֆառ Էրմոյեան եւ աղջիկը (Նիւ-Եորք), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Էրմոյեան եւ զաւակունք (Մարսէլ), Տէր եւ Տիկին Քերոբ Անթոյեան եւ զաւակը (Փրէզնօ), Տէր եւ Տիկին Արշակ Զաքարեան, Տէր եւ Տիկին Ապլահաթեան եւ զաւակունք, Պ, Պ. Անթուան եւ Պարգեւ Օհաննեան (Լանսէյ), Հայր Անտոն Ճնտոյեան, Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր Պիւլպիւլեան (Պոլիս), Պ. Մտեփան Գաշըզճեան եւ զաւակունք, Օր. Արշալոյս Կէլիպօլեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Գումրուեան եւ զաւակունք (Մարսէլ), Տէր եւ Տիկ. Եզդիեան եւ Զաւակունք, Այրի Տիկ. Սրբուհի Մուրատեան եւ Զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Հայկ Դարբինեան, Մալգարեան, Խաչատուրեան եւ Բորեաղեան ընտանիքները խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, եղբօր եւ ազգականին՝

ԱՐԱՄ ԷՐՄՈՅԵԱՆԻ

դառնադէպ մահը որ տեղի ունեցաւ 14 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ:

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 17 Ապրիլ Երկուշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, ուրկէց մարմինը փոխադրուեցաւ Ռոմէնվիլի գերեզմանատունը:

ԾԱՆՕԹ.— Մահագրի ուշ ըլլալով կարելի չեղաւ իրատարակել կիրակիի թիւին մէջ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

ՓԱՐԻԶ, Ջար· — 75 ֆր·:
ՖՈՒՐԿ, ե· Պ·— 70:
ՄՈՐՊԻՀԱՆ, Կ· Ա· — 35·50:

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

ԹԷՀՐԱՆ, Ս· Գար· — Սկսանիճ դրկել Ապրիլ 9էն:

250 ՖՐԱՆԿՈՎ

Տղաշար մեքենային չնորհիւ պիտի կրնանք կատարել գիրքի եւ այլ ամէն կարգի հրատարակութիւններ ամբողջի եւ անվնասելիգնով գիներով:

250 ՖՐԱՆԿ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ

մէջը ըլլալով թուղթ, կազմ եւ կողմ՝ 1000 օրինակի համար

ՄԻՇՏ ՆՈՐԱԶՈՑԻ ՏԱՌԵՐ,

ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ,

ԱՆՍԽԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դիմել Տէր – ՅԱԿՈԲԵԱՆ Տպարան

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳԸ

ՓԱՐԻԶ

23 Ապրիլ Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

ՍԱԼ ԿԱՎՈՑԻ ՄԷՋ, 45, Rue La Boëti, 45.— Métro : Miromesnil

Կը նախագահէ՝ **FERDINAND HEROLD**

Ընդհ. քարտուղար Ligue des Droits de l'Homme*ի*

Կը խօսին՝ Պ. ՄԻՒՌԱՅԵԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Պ. Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ եւ ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

Prof. FAUCHET, *փրոֆ· Փարիզի պետ· երաժշտանոցին*

Բացման կը նուագէ օրկով հայկական «Տէր ողորմեա»ն

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օրիորդներ **NELLY GAUTHIER** *(թաւ ջութակ)*, **MADELEINE FRIDE** *(ջութակ)*, *Պարոնները* **J. GILLES** (orgue), *եւ* **P. BAJEUX (Hautbois)**, *բոլորն ալ առաջին մրցանակաւոր Փարիզի պետական երաժշտանոցէն:*

Կ'ԵՐԳԷ ՀԱՑԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԾԱԾՍԱԳԻՐ

1.—	Marche funèbre	BEETHOVEN
		Orgue, *թաւջութակ, ջութակ*, hautbois
2.—	a) Aria	BACH
	b) Andante	HAENDEL
	c) Armenia	MALIPIERO
		MADELEINE FRIDE
3.—	a) Plainte	CAIX D'HERVELOIS
	b) La fille aux cheveux de lin	DEBUSSY
	c) Հերոսին մահը	Ա· ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ
		NELLY GAUTHIER
4.—	a) Oratorio: Prélude	TH. DUBOIS
	b) Տէ՛ր, ողորմեա, դաշն·	PAUL FAUCHET

ՀԱՑԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ընկերակցութեամբ Orgue*ի, ջութակի, թաւջութակի* եւ hautbois*ի*

Լուսարձակով ցոյց կը տրուին նահատակ մտաւորականները, աֆտորի եւ ջարդերու նկարներ:

Լ Ի Ո Ն	*22 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ Գ· Թաղապետարանին մէջ*
Վ Ի Է Ն	*23 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
Վ Ա Լ Ա Ն Ս	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*
Ռ Ո Մ Ա Ն	*30 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
Մ Ա Ր Մ Ա Ր Ա Ծ Ի	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*

ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՄԱՐԱԾԵՆ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԾՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

29 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՁԻՇՏ 8.45ԻՆ

Salle du Conservatoire

2, rue de Conservatoire Métro: Bonne-Nouvelle, Cadet

Ա. ԹԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Բարեհաճ մասնակցութեամբ Փարիզի բոլոր հայ դերասաններուն

Կը ներկայացնէ՝ ի նպաստ Ա· ԴՄԲԷԹԵԱՆԻ

ՏՐԻԼՊԻ

Տումսերու գիները ժողովրդական՝ 3, 5, 10, 15 եւ 20 ֆրանգ

Կը ծախուին սովորական տեղերը:

Ձեր տունը, խանութը ենյլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք վաստագէտ եւ հնարագիտուն ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)

Tél. Entrepôt 17-65

Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով զարդարումը:

Խնամուած աշխատանք: Նպաստաւոր գին:

Հայ ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի: Ջեռնտու պայմաններ:

ԲԱՑՈՒՄԱԾ Է

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆԻ

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ արկածի, պահանջքի եւ յղյուի դատական գործեր, կը կատարէ վարչական դիմումներ, տուրքերու նեթեւեւացում, իբրեւէքի վրայ փոխատուութիւն՝ յարմար սակով, խնդրագիրներու պատրաստութիւն, խորհրդակցութիւն ամէն կարգի խնդիրներու մասին:

Անելիք ունիք չէք կրնար գանձել՝ իրեն դիմեցէք:

Ցաւիք ունիք ժամանակ շահիլ կ'ուզէք՝ դարձեալ իրեն դիմեցէք:

Շամանձայնութեամբ գործ վերջացնել կ'ուզէք՝ միշտ իրեն դիմեցէք:

Երկար տարիներու իր փորձառութեամբ, տեղական պայմաններու գիտութեամբ եւ անձնական ծանօթութիւններու իր ընդարձակ շրջանակովը կրնայ ձեզ օգտակար կերպով ծառայել:

Առժամանակեայ հասցէ՝

179, rue de Vaugirard. Métro: Pasteur

(Ձախ թեւի վրայ առաջին սանդուխ, բ. յարկ, ձախ):

Կ'ընդունի ամէն առաւօտ ժամը 10-12, բացի Կիրակի և Տօն օրերէն:

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵԻ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

Եթէ կ'ուզէք ձեր ստամոքսի առողջութիւնը չխանգարել փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ Maison STÈPAN*ի համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք թարմ կը մնան մինչեւ 1 ամիս:*

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լաիմէճիւն, չէօրէք, պանիրով, ապուխտով եւ Թայինով փիտէներ, պուղաչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ:

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ զաւառներէ եւ արտասահմանէ:

Արագ առաքում: 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան:

Հայերու ժամադրավայրը

ձաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՑ ԴԵՐՁԱԿ

Maison KEVORKIAN

Կարուճին վկայուած է Rue de la Paix-ի մեծ տուներէն:

33, Rue des POISSONNIERS. *Métro:* Château Rouge et Barbès

Կը կարենք sur mesure կանացի ամէն տեսակ հագուստներ՝ haute couture մօտէներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով:

Մուշտակի եւ bonnetterie-ի ճոխ պահեստ:

Ճնտեսական տագնապին պատճառաւ գեղչուած գիներ:

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. **53-32**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր: Անձամբ կը պաշտպանէ Առեւտրական եւ Շաշտարար դատարաններու առջեւ: Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ: Վարչական դիմումներ Նախարարութեանց մօտ:

Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը 9էն 11, եւ 5էն 7:

ՋՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ

Թարգմ· Ժ· Մ·

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

«ՋԱՑՆԱՐՁԱԿ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԷՊՔԸ

«Երբ Սօֆիա էլի հանդիպեցայ մարդու մը որ ինձի պատմեց Թրէլովիչէի խնդիրը: Այս վերջինը Սերպիոյ թագաւորը սպաննողներէն մէկն էր: Տուն-նէն դուրս կուգայ թատրոն երթալու համար եւ նոյն դիշերը խոշոր հրապարակի մը վրայ կը դտնեն իր դիակը: Սուր մը խրած էին իր սրտին մէջ: Երկու կարեւոր բան կար ուշադրութեան արժանի. առաջին՝ զօրավար Թրէլովիչը նշանաւոր սուսերամարտիկ մըն էր ու յայտնի էր որ ըսպաննած չէին զինքը, այլ մեռած էր մենամարտի մը ընթացքին. երկրորդ՝ զօրավարը սեղմիրան կը կապէր ինչպէս բոլոր գերմանացած սպաները: Իր վրայ յարձակողներէն մէկը երեւի նշմարած էր ատիկա եւ ատիպած էր հասնելարար որ հանէր զայն. վերջապէս այդ սեղմիրանը դանուեցաւ դիակին քովը ...

— Այն ատեններդ հասկցա՞ր թէ Զօրսերուն գործն էր այդ սպանութիւնը, հարցուց խմբագիրը:

— Ես նոյնիսկ անոնց մասին լսած չէի առաջ, ըսաւ Ուէլպի դժգոհութեամբ: Ինչ որ է, գո՞ւն ինչ ըրիր քեզի պատահածին համար:

— Հարցաքննեցի բոլոր դռնապաններն ու ծառաները որոնք խմբագրատունն էին այդ ժամուն. բայց այդ խորհրդաւոր անձանօթին գալն ու երթալը ո՛չ ոք չէ տեսած. կարծեմ այս ամէնը մէկ հոգիի գործն է. չափազանց տարօրինակ է իսկապէս. խելքս չի հասնիր, Ուէլպի· պահարանին խզեղ:

— Ո՛չ, ըսաւ խմբագիրը:

— Մե՛ղք, ըսաւ ոստիկանը· թուղթի մը մէջ ծրարեց «դժոխային մեքենան» ու մեկնեցաւ:

Խմբագիրը յետոյ պատմեց Ուէլպիին թէ ոստիկանութեան պաշտօնեան ամբողջ կէս ժամ խոշորացոյցով քննած էր տախտակամածը:

— Գուցէ միայն կէս ոսկինոց մը պղոր քանի մը չարաթ առաջ կորսնցուցեր էի· դէշ նշան է ...

Ամբողջ այդ իրիկունը սենեակին մէջ պատահածին մասին լուր ունէին միայն Ուէլպին ու Թերթին անօրէնը: Զանազան զրոյցներ չրջան ըրին խմբագրատան մէջ եւ մասերուն մէջ:

— Կայծ մը երեւցեր է ելեկտրական լամբին վրայ ու խմբագիրը սարսափեր է, ըսաւ Թերթին Նաւային – Թղթատարական բաժնին վարիչը:

— Վա՛յ ... ըսաւ Օդաբանական բաժնին պետը· ինձի ալ այդ տեսակ բան մը պատահեցաւ անցեալ օր ...

Տնօրէնը խիստ յանձնարարութիւններ ըրաւ գաղտնի ոստիկանին՝ անոր մեկնելէն առաջ:

— Միայն դուք եւ ես պէտք է գիտնանք այս մասին. եթէ տարաձայնուի, յանցաւորը ոստիկանութեան տնօրէնութիւնն է:

— Վստահ կրնաք ըլլալ, պատասխանեց ոստիկանը· արդէն մենք խոշոր փորձանքի մէջ ենք:

— Լա՛ւ, լա՛ւ, ըսաւ տնօրէնը:

Այնպէս որ դէպքը գաղտնի մնաց մինչեւ թերթը մամուլին յանձնուելէն կէս ժամ առաջ:

Աւիկա կրնայ զարմանալի թուիլ սովորական մարդու մը համար: Սակայն լրագրի գործէն հասկցողները փորձառութեամբ տեսած են որ լուրերը կը տարաձայնուին ընդհանրապէս տպագրուելէ առաջ:

Զարաճճի գրաշարներ — գրաշարներն անգամ կրնան չարաճճի ըլլալ — կարեւոր եւ սեփական լուրերու պատճէնը կը նետեն պատուհանէն դուրս, ուր իրենցմէ մէկը կը սպասէ սովորաբար: Այս վերջինը լուրը կը տանի մրցակից թերթի մը խմբագրութեան ու կը ծախէ չատ բարձր արժէքով մը: Պատահած են այսպիսի դէպքեր:

Երբ ժամը 11.30ին «Զայնարձակ»ը յանձնուեցաւ մամուլին, թերթին բոլոր խմբագիրները առջին անգամ ըլլալով խմացան լուրը:

Եւ ահաւասիկ խոշոր պատմութիւն մը եւս որ լոյս տեսաւ «Զայնարձակ»ի մէջ, հետեւեալ մեծատառ խորագիրներուն տակ· —

ՋՈՐՍ ԱՐԴԱՐՆԵՐԸ· — ՄԵՐ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԷՊՔԸ· — ԴԻՒԱՑԻՆ ՀԱՐՈՒԱԾ ԲԱՄՏՈՒԹԻՒՆ· — ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ ՄԸ· — ՋՈՐՍԵՐԸ ՊԻՏԻ ՊԱՀԵՍՏԱՒՈՐԵՆ ԻՐԵՆՑ ԽՈՍՏՈՒՄԸ· — ԿԱՐԾԻՔ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹ ՄԸ· — ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԿՐՆԱՑ ՓՐԿԵԼ ՊԱՏԻՒ ՅԻԼԻՓ ՐԷՑՄԸՆԸ

— Սքանչելի՛ պատմութիւն, դիտուաւ խմբագիրը փորձերը կարդալով:

— Դէչ չէ, ըսաւ Ուէլպի, գէմ ...

Այդ պահուն սենեակէն ներս մտաւ պաշտօնեայ մը, որուն կ'ընկերանար անծանօթ մէկը, եւ ըսաւ·

— Այս պարոնը մէկը տեսնել կ'ուզէ· գրգռուած երեւոյթ մը ունի. լուն համար վեր բերի զինքը· ոտանաւորներ կան է· ըսածները չեմ հասկնար· ձեր բերի, պարոն Ուէլպի:

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 20 ԱՊՐԻԼ 1933

20 Avril 1933

ՅՐԿ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2167

ԽՄԲագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԻ ՄԸ ԳԻՆԸ

—o—o—

Այս օրերս Փարիզի մէջ կը կնքուի վերջնական համաձայնագիրը Օսմանեան Հանրային Պարտքի բաժնեհաւերուն եւ Թուրք կառավարութեան միջեւ։

1928ի յուլիսին համաձայնութիւն մը կնքուած էր արդէն այս մասին եւ վերջնական կը նկատուէր։ Լօզանի դաշնագրին վաւերացումէն ետք, չորս երկար տարիներու դժնդակ բանակցութիւնները ի վերջոյ յանգած էին կարգադրութեան մը։ Սակայն Էնկիւրիի կառավարութիւնը միայն տարի մը յարդելէ վերջ իր առարգրութիւնը, խափանարար դիրք բռնեց, մերժելով այնուհետեւ ո եւ է վճարում ընել Հանրային Պարտքի հաշուոյն։

Այդ թուականէն ի վեր նոր բանակցութիւններ կը կատարուին անվերջ չահակից կողմերուն միջեւ։ Թուրք կառավարութեան ներկայացուցիչը Սարաճօղլու Շիւքրի պէյ Փարիզէն էնկիւրի կ'երթեւեկէ տարիներէ ի վեր։ Բանկից յայտարարուեցաւ թէ համաձայնութիւն գոյացած է, սակայն ամէն անգամուն ալ նոր խնդիր մը ծագեցաւ՝ յետաձգելով վերջնական կարգադրութիւնը։

Թուրքերը, չվճացած իրենց տարած դիւրին յաղթանակներէն, անհաչտ քաղաքականութեան հետեւեցան եւ անդրդուելի մնացին իրենց տեսակէտներուն վրայ։ Իսկ բաժնեհաւերու ներկայացուցիչները, հասկնալով որ չվիւսի կրնան դանձել Թուրքիայէն ունեցած իրենց պահանջները, զիջումի ճամբան բռնելով մէկտեղ ուզեցին անտեսական ուրիշ չահեր ապահովել։

Օսմանեան Հանրային Պարտքէն Թուրքիոյ ինկած բաժինը, որ 108 միլիոն թրքական ոսկեդրամ էր, զեղչուեցաւ ծիծաղելի դուռմարի մը՝ 7 միլիոն ոսկի, տարեկան չնչին վճարումներով։ Տնտեսական ճակատի վրայ կարեւոր յաղթանակ մըն է ասիկա էնկիւրիի համար։

Ի՞նչ չահ ունէին բաժնեհաւերը այսքան կարեւոր զիջումի ընելու մէջ։

Երբ մէկ կողմէ Փարիզի մէջ տեղւոյն բանակցութիւնները առաջ կը տարուէին, անդին Ֆրանսացի դրամատէրեր Պոլսոյ եւ էնկիւրիի պաշտօնական շրջանակներուն հետ չվման մէջ կը մտնէին։ Վալէրիներ եւ մէթթը Սալէմներ չարժման մէջ դրուած էին։ Անոնց համար կենսական էր ապահովել Ծխախոտի Բէժին — որուն մենաշնորհի պայմանաժամը քանի մը տարիէ ի վեր վերջ գտած է — եւ Օսմանեան Կայսերական Դրամատունը, որուն պայմանագրութիւնը կը լրանայ չուտով։

Թուրքերը տեղի չտուին առաջինին մասին։ Գալով երկրորդին, խիստ ծանր պայմաններ դրին՝ վերանորոգելու համար մենաշնորհը Օսմանեան Պանքային։ Այս վերջինը յօժարեցաւ 13 միլիոն թրքական ոսկիի համարժէք օտար դրամ տրամադրել Թուրք կառավարութեան, միաժամանակ հրաժարելով կարգ մը իրաւունքներէ, որոնք արդէն փոխանցուած են Թիւրքիա Ճիմհուրիյեթի Մէրքէզ Պանքասըին (պետական դրամատուն)։

Այդքան կրճատումներու յանձնառու ըլլալով մէկտեղ, Պանք Օթոմանը ամէն ճիգ կ'ընէ պահելու համար իր գոյութիւնը Թուրքիոյ մէջ, ուսկից հետզհետէ կը հեռանան եւրոպական միւս դրամատունները, սկսեալ Քրէտի Լիոնէն, որ առջի տարի փակեց իր դուռները։ Թուրքերը իրենք սկսած են զրաղիլ սեղանաւորութեամբ եւ վիճակադրութեան մը համաձայն, 44 թուրք ազգային դրամատուններ կան արդէն Թուրքիոյ մէջ՝ ընդամէնը 91 միլիոն թրքական ոսկի դրամագլուխով։

Ազգայնական Թուրքերը, որ քանդեցին ամէն ինչ որ անցեալը, սուլթանական օրերը կը յիշեցնէր, պիտի հանդուրժեն ուրեմն Օսմանեան կայսերական Դրամատան պահպանման, « օսմանեան »ն ու « կայսերական »ը օրէնքէ դուրս հռչակելէ վերջ։

Թէ ի՛նչ կարեւոր դեր կատարած է Օսմանեան Դրամատունը Թուրքիոյ եւմատական ու քաղաքական կեանքին մէջ իր հիմնարկութեան թուականէն՝ 1863էն ի վեր, բացատրութեան կարօտ չէ։ Կէս դարէ աւելի օսմանեան կայսրութեան անմրցելի սեղանաւորի պաշտօնը կատարելէ զատ, Պալը Ալիի քաղաքական ուղղութեան վրայ որոշ ազդեցութիւն ունեցած է։

Այդ քաղաքական դերը չարունակած է խաղալ նաեւ Զինադաղարէն վերջ, երբ պարտուած Թուրքիան Դաշնակիցներու գինուորական զրաւման տակ կը գտնուէր։

Վերջերս « Միլլիյէթ »ի մէջ յօդուածագիր մը որ « Միլլիճի » կը ստորագրէր, սկսած է դրել Զինադաղարի շրջանի իր յուշերը։ Մարտ 28ի թիւին մէջ « Սէվրի Դաշնագիրը եւ Օսմանեան Պանքան » խորագրին տակ կարդ մը յայտնութիւններ ընելէ վերջ, կը հրատարակէ ֆրանսացի սպայի մը յուշատետրին 2 հոկտ. 1920 թուակիր էջը։ Սպան բացատրելէ վերջ թէ Օսմանեան Պանքան ինչպէս կ'ուզէր որ Թուրքիա ֆրանսական հոգատարութեան ենթարկուի, կ'ըսէ թէ միւս դաշնակիցները իրենք ալ նոյն փափաքն ունենալով, ի վերջոյ դործը յանդեցաւ Սէվրի դաշնագրին։

— « Սէվրի դաշնագրով, Թրակիան եւ Իզմիրը Թուրքիայէն կը բաժանուէին։ Այս ձեւով Պանքային գործունէութեան շրջանակը կը պզտիկնար։ Եթէ Սէվրի դաշնագրով Թուրքիոյ ձգուած հոդամասերը որակով հատասար ըլլային, դեռ կրնար ուրիշ չահեր ապահովել։ Բայց ամէն կողմէ կը հեռանային եւրոպական դրամատունները, սկսեալ Քրէտի Լիոնէն, որ առջի տարի փակեց իր դուռները։ Թուրքերը իրենք սկսած են զրաղիլ սեղանաւորութեամբ եւ վիճակադրութեան մը համաձայն, 44 թուրք ազգային դրամատուններ կան արդէն Թուրքիոյ մէջ՝ ընդամէնը 91 միլիոն թրքական ոսկի դրամագլուխով։

Ազգայնական Թուրքերը, որ քանդեցին ամէն ինչ որ անցեալը, սուլթանական օրերը կը յիշեցնէր, պիտի հանդուրժեն ուրեմն Օսմանեան կայսերական Դրամատան պահպանման, « օսմանեան »ն ու « կայսերական »ը օրէնքէ դուրս հռչակելէ վերջ։

Թէ ի՛նչ կարեւոր դեր կատարած է Օսմանեան Դրամատունը Թուրքիոյ եւմատական ու քաղաքական կեանքին մէջ իր հիմնարկութեան թուականէն՝ 1863էն ի վեր, բացատրութեան կարօտ չէ։ Կէս դարէ աւելի օսմանեան կայսրութեան անմրցելի սեղանաւորի պաշտօնը կատարելէ զատ, Պալը Ալիի քաղաքական ուղղութեան վրայ որոշ ազդեցութիւն ունեցած է։

Այդ քաղաքական դերը չարունակած է խաղալ նաեւ Զինադաղարէն վերջ, երբ պարտուած Թուրքիան Դաշնակիցներու գինուորական զրաւման տակ կը գտնուէր։

Վերջերս « Միլլիյէթ »ի մէջ յօդուածագիր մը որ « Միլլիճի » կը ստորագրէր, սկսած է դրել Զինադաղարի շրջանի իր յուշերը։ Մարտ 28ի թիւին մէջ « Սէվրի Դաշնագիրը եւ Օսմանեան Պանքան » խորագրին տակ կարդ մը յայտնութիւններ ընելէ վերջ, կը հրատարակէ ֆրանսացի սպայի մը յուշատետրին 2 հոկտ. 1920 թուակիր էջը։ Սպան բացատրելէ վերջ թէ Օսմանեան Պանքան ինչպէս կ'ուզէր որ Թուրքիա ֆրանսական հոգատարութեան ենթարկուի, կ'ըսէ թէ միւս դաշնակիցները իրենք ալ նոյն փափաքն ունենալով, ի վերջոյ դործը յանդեցաւ Սէվրի դաշնագրին։

— « Սէվրի դաշնագրով, Թրակիան եւ Իզմիրը Թուրքիայէն կը բաժանուէին։ Այս ձեւով Պանքային գործունէութեան շրջանակը կը պզտիկնար։ Եթէ Սէվրի դաշնագրով Թուրքիոյ ձգուած հոդամասերը որակով հատասար ըլլային, դեռ կրնար ուրիշ չահեր ապահովել։ Բայց ամէն կողմէ կը հեռանային եւրոպական միւս

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ

— Ֆիլիպպոսի Տաճարի մասին մեզ հետաքրքրական տեղեկություններ է հաղորդում 1925թ., իր հերթին հետաքրքրական, որ նրա մեջ հիշատակված են Հայկական Սարդարապատի հերոսները, որոնք ոչ միայն ազատագրեցին հայրենի հողը, այլև ամրապնդեցին Հայաստանի անկախությունը։ Ահա այդ տեղեկությունները։

«Ֆիլիպպոսի Տաճարի մասին մեզ հետաքրքրական տեղեկություններ է հաղորդում 1925թ., իր հերթին հետաքրքրական, որ նրա մեջ հիշատակված են Հայկական Սարդարապատի հերոսները, որոնք ոչ միայն ազատագրեցին հայրենի հողը, այլև ամրապնդեցին Հայաստանի անկախությունը։ Ահա այդ տեղեկությունները։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1922թ., այն ֆիլիպպոսի պատմության մեջ, որ գրել է Հովսեփ Ֆլավիոսը։ Նա հիշատակում է, որ Տաճարի մոտ Հայկական Սարդարապատի ճակատամարտում հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1913թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1910թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1905թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1900թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1895թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1890թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1885թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1880թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1875թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1870թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1865թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1860թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1855թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1850թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1845թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1840թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1835թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1830թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1825թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1820թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1815թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1810թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1805թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1800թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1795թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1790թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1785թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1780թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1775թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1770թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1765թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1760թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1755թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1750թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1745թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1740թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1735թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1730թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1725թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1720թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1715թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1710թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1705թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1700թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1695թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1690թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1685թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1680թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1675թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1670թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1665թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1660թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1655թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1650թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1645թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1640թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1635թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1630թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1625թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1620թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1615թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1610թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1605թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1600թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1595թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1590թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1585թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1580թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1575թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1570թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1565թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1560թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1555թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1550թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1545թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1540թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1535թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1530թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1525թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1520թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1515թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1510թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1505թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1500թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1495թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1490թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1485թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1480թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1475թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայերի հաղթությունը այնքան մեծ է եղել, որ պարսիկները ստիպված են եղել հրաժարվել Հայաստանի նկատմամբ իրենց ունեցած իրավունքներից։

Տաճարի մասին հիշատակություններ կան նաև 1470թ., Տաճար» ամսագրում։ Այդ հոդվածում ասվում է, որ Տաճարի մոտ հայերը ջախջախել են պարսիկներին։ Հայ

Գ. ՏԱՐՏ ԹՈՒՄԱՆԻ

(ԾՆՆԴԵՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԱՆԴ. 1908)

ՊՈՒՄԲԱՆԻ.— Հա՛, հա՛, հա՛ (ծի-ծաղ)։ Լա՛ւ ըլլայ, պատմութիւնդ ինծի հետաքրքրական է, բայց ես ալ ունիմ մի պատմութիւն, որ ինքս տեսայ եւ լսեցի։ Ես ալ կ՚ուզեմ պատմել։

ՄԱՐՏԻՆ.— Ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուք պատմէք։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուք պատմէք։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուք պատմէք։

ՊՈՒՄԲԱՆԻ.— Ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուք պատմէք։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուք պատմէք։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուք պատմէք

Ե.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ *ընկերներու հանդիպումը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Բիւ տը Բիվօլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը: Մէթրօ՝ Շաթըլէ:*

ԻՄԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Ակումբին մէջ: Կը խօսի՝ ընկ. Մուրատեան: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի ֆրիստափոր, Զաւարեան եւ Ռոստով խումբերու բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

"Petit Journal,,ի սրահին մէջ

21, Rue Cadet Métro: Cadet

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷՆ

«ՄՈՎԻՆԱՐ» ՕՓԷՐԷՔԸ (2 արար)

Հեղինակութիւն՝ ԱՐՄԱՆ ՉԱՐԸԳԻ, երաժշտութիւն՝ փրոֆ. Գ. ԱԼԻՄՇԱԼԻ

կը մասնակցին Օր. Ի ՊԻԼԻՊԻԼԵԱՆ, Պ. Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ եւ Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ: Բեմադրութիւն Պ. Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻԻ

ԳԻՆ ՏՈՄՍԵՐՈՒ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ.— երաժշտական բաժնի ղեկավար յայտնի երաժշտագէտ փրոֆ. Գ. ԱԼԻՄՇԱԼԻ:

«ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՀԱՐՄԱՆԵԿԱՆ ԹԱՓՕՐԸ» (լապտերներու պարով), ղեկավարութեամբ՝ վարժարանի մարզանքի ուսուցչուհիի՝ Mlle LAHITTE*ի*

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿԱՑԻ Պ. Ֆ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ ԵՒ ՇԱՆՕՔ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԸ

STUDIO RUDOLF *սրահին մէջ*

6 bis, Rue Campagne Première, Métro: Raspail

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 8.30ԻՆ

կը ներկայացուի **ՉԱՐԹԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ**

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կոտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԾԱԽՈՒ Է *Պանէօք հայկական շրջանի մէջ նպարավաճառի խանութ մը շատ դիւրամատչելի գինեով: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Ե. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆԻ 12, rue Mme Curie, Bagneux (Seine):*

Լիմէն տեսակ կարի, կօշիկի եւ այլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վճարման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, rue de Vienne. Paris (8e) Tél. Laborde 28-56

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

փարիզի եւ արուարձաններու մէջ վարպետ խոհարար մը որ մասնագէտ է նաեւ արեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէններու պատրաստութեան:

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ԱՐԱՄ ՀՕՖԱՊԱՇԵԱՆ

ԵԼԵԿՏՐԱՏԷՏ

42, Avenue Jean Jaurès.

Rosny s Bois

Կը ստանձնէ ելեկտրական ամէն տեսակաշխատանքներ եւ արդիական գետեղումներ՝ *ՇԱՏ ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ:*

Հ. Ռ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳԸ

ՓԱՐԻԶ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

ՍԱԼ ԿԱՎՈՑԻ ՄԷՋ, 45, Rue La Boëtie, 45.— Métro: Miromesnil

կը նախագահէ՝ **FERDINAND HEROLD**

Ընդհ. քարտուղար Ligue des Droits de l'Homme*ի*

կը խօսին՝ Պ. ՄԻՒՌԱՅԵԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Պ. Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ԴԱԲԻԿԵԱՆ

Prof. FAUCHET, փրոֆ. Փարիզի պետ. երաժշտանոցին

Բացման կը նուագէ օրկով *հայկական «Տէր ողորմեա»ն*

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օրիորդներ **NELLY GAUTHIER** *(Թաւ ջութակ)*, **MADELEINE FRIDE** *(ջութակ)*, *Պարոններ* **J. GILLES** (orgue), *եւ* **P. BAJEUX (Hautbois)**, *բոլորն ալ առաջին մրցանակաւոր Փարիզի պետական երաժշտանոցէն:*

Կ'ԵՐԳԷ ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԾԱԾՍԱԳԻՐ

1.— Marche funèbre		BEETHOVEN
	Orgue, *Թաւջութակ, ջութակ*, hautbois	
2.— a) Aria		BACH
b) Andante		HAENDEL
c) Armenia		MALIPIERO
	MADELEINE FRIDE	
3.— a) Plainte		CAIX D'HERVELOIS
b) La fille aux cheveux de lin		DEBUSSY
c) Հերոսին մահը		Ա. ՊԱՐԹԻԵԱՆ
	NELLY GAUTHIER	
4.— a) Oratorio: Prélude		TH. DUBOIS
b) Տէ՛ր, ողորմեա, դաշն.		PAUL FAUCHET

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ընկերակցութեամբ Orgue*ի*, *ջութակի*, *Թաւջութակի* եւ hautbois*ի*

Լուսարձակով ցոյց կը տրուին նահատակ մտաւորականները, ասոնց եւ ջարդերու նկարներ:

ԼԻՈՆ	*22 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թաղապետարանին մէջ*
ՎԻԵՆ	*23 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
ՎԱԼԱՆՍ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*
ՌՈՄԱՆ	*30 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
ՄԱՐՍԷՑԼ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*
	ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԼԻԵԶԻ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Տարօն – Տուրուբերանի, Վասպուրականի, Բարձր–Հայքի, Սեբաստիոյ, Խարբերդի, Տիկնանց եւ Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի Միութեանց:

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 2ին, Հ. Ց. Դ. «ժողովրդային Տան» մէջ:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ մանաւանդ յայտագրով:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Թիւոյ Թեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (չերմամիզուկութիւն, ֆրանկախտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կանացի հիւանդութիւնները:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագործ ճառագայթներով եւ ելեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւնները: Բուբօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Արժէքները շատ մատչելի. մանաւանդ զեղչ քանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

ԵԹԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՒՔ

ԽՄԵՑԷՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ

ՄԵՐԺԱԵՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԸ

Ցրանապայի համար արտօնատէր

Société "PEUREUX"

12 Boulevard des Vignes, 12

MARSEILLE (B. du Rh.) Téléphone: COLBERT 58-10

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՒՆԻ, ՊՈՒԾԻ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՆԱՅԻ ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո ւթիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Տօքթ. ՄԵՍՉԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2 - 6 կիրակի եւ տօն օրեր 10 - 12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հոլորդկց. մէջոցներ՝ Gare St. Lazare. *Մէթրօ՝* Place Clichy եւ Liège

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *շրմիգիէ կարող անթրքփրքէնէօրներ եւ գործաւորուհիներ: Դիմել առաւօտները ՏԱՐՕՆԵԱՆի,* **2, Rue Saint Philippe, Métro Sentier:**

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա. ԾԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ՐԻԻ ՏԷ ՓԸՔՒԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԳՏՆՆԱՑԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ: Կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն:

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — աչքի, քթի, կոկորդի եւ ականջի, — մորթի, — ջղային հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վեներական՝ արանց եւ կանանց ծննդամիզային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թութքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկութիւններով:

Քննութիւն՝ արեան, թուքի, մէզի եւլլն.:

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը: Շողանկարում (radio): Մարմնում (massage): Կը կատարուին ամէն տեսակ ներարկումներ:

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7: Կամ ժամադրութեամբ: Կիրակի եւ Տօն օրերը՝ ժամը 10-12:

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (17)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

«ՋԱՅՆԱՐՁԱԿ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԷՊՔԸ

— Ի՞նչ կ'ուզէք, բսաւ Ուէլսի փըրանտըրէն:

Անծանօթը գլուխը չարժեց ու քանի մը բառեր արտասանեց օտար լեզուով մը:

— Օ՛հ ... Սպանացի էք, այո՞ ... Ի՞նչ կ'ուզէք ...

— Այս թերթին խմբագրատո՞ւնն է այստեղ, հարցուց անծանօթը ու ըզպանէն հանեց «Զայնարձակ» մը:

— Այո՛:

— Կրնա՞մ տեսնել ձեր խմբագիրը:

— Ե՛ս եմ խմբագիրը, պատասխանեց Ուէլսի կասկածոտ:

— Ես Զորս Արդարներէն մէկն եմ, չարունակեց անծանօթը վարանումով:

Ուէլսի մօտեցաւ իրեն ու վերէն վար ակնարկ մը նետեց անոր:

— Անունդ ի՞նչ է:

— Միկուէլ Թէրի:

×

Ժամը 10.30ին Փուաքառ ու Մէնֆրէյա կառքով կը վերադառնային եւրաժշտական հանդէսէ մը: Երբ կառքը Հանովըր Սքուէրէն անցնելով մօտեցաւ Օքսֆըրտ Սթրիթին անկիւնը, Մէնֆրէյա բսաւ.

— Կ'երեսաս խմբագրատունն է այստեղ. քեզի կ'առաջարկենս խմբագիրը. որ եւ է մէկուն կրնաս յայտնել այցելութեանդ չարժառիթը: Պիտի պատասխանեն թէ չատ կը ցաւին, բայց օգտակար չեն կրնար ըլլալ քեզի: Ծաղաքավար են չատ, բայց ո՛չ մինչեւ փողոցին դուռը քեզի ընկերանալու աստիճան: Զեւացուր այնպէս մը որ իբրեւ թէ դուրս դալու ճամբան կը փնտռես: Երբ խմբագրին սենեակը հասնիս — դիտես որ անիկա հոն չէ — ներս մտիր, գործդ լմնցուր այնտեղ, դուրս ելլիր, դուռը փակէ: Եթէ այդ վայրկեանին չուրջդ մէկը տեսնես, «մնաք բարով» ըսէ բարձրաձայն, որպէս զի կարծեն թէ մէկը կայ սենեակին մէջ, այդքան:

Փուաքառ ակռաներուն մէջ սեղմեց սիկառը:

— Նամակին պահարանին համար պէտք է գործածես այն տեսակ խէժ մը որ չէօրնայ մէկ ժամէն առաջ. ատիկա կը սաստկացնէ խորհրդաւորութիւնը, բսաւ Փուաքառ, եւ Մէնֆրէյա խնդաց:

— Նոր վակցուած պահարան մը չատ հետաքրքիր բան է անգլիացի ոստիկաններուն համար:

Երբ կառքը մօտեցաւ Լճմուրը Բօտի առջեւ.

— Այստեղ պիտի իջնենք, պոռաց Մէնֆրէյա կառապանին:

Վար իջան մխասին:

— Հապա՞ փէմպրիճ կարանըս պիտի երթայիք, հարցուց կառապանը, երբ Մէնֆրէյա կը վճարէր վարձքը:

— Գիտեմ, գիշեր բարի, բսաւ Մէնֆրէյա:

Մայթին վրայ կեցան քանի մը վայրկեան, մինչեւ որ կառքը անհետացաւ: Ցետոյ ետ դարձան Մարպլ Արչէն, անցան Փարք Լէյնի ազնուապետական փողոցը ու քալելով երկար պողոտայէն եկան Փիքատիլլիի հրապարակը: Ներս մտան դարեջրատունճաչարանի մը ուր մարմարէ սեղաններու բոլորտիքը նստած մարդիկ կը խմէին ու կը ծխէին: Անկիւն մը տեղաւորուած էր կոնդալէց՝ առանձին, սիկարէթ մը կար չրթունքներուն վրայ ու խորհրդաւոր էր իր դէմքին արտայայտութիւնը:

Այս հանդիպումը չզարմացուց երկու մարդերը, թէեւ սարսուռ մը ուղեցաւ Մէնֆրէյա, իսկ Փուաքառի այտերուն վրայ երեւցաւ կարմրութիւն մը:

Նստան իրենց բարեկամին քովը: Գարեջուր ապսպրեցին ու երբ ծառան հեռացաւ, Մէնֆրէյա ցած ձայնով մը հարցուց.

— Թէրի՞ ուր է:

— Փախաւ, պատասխանեց Լէոն հանդարտօրէն:

Մէնֆրէյա ու Փուաքառ չկրցան խօսիլ. Լէոն չարունակեց.

— Այս առաւ մեկնելէ առաջ իրեն տուի՞ք թերթերու ծրար մը:

— Այո՛, անդլերէն լրագիրներ էին, հաստատեց Մէնֆրէյա. Թէրին անդլերէն չի գիտեր. տուի որպէս զի պատկերներով ժամանակ անցընէ ...

— « Զայնարձա՞կ »ն ալ տուիր:

— Այո՛, յիշեց Մէնֆրէյա:

— Այնտեղ հրատարակուած էր պարզուելին եւ ներման լուրը ... սպաներէն ...

— Այո՛, կը յիշեմ, բսաւ Մէնֆրէյա. ես ալ կարդացի:

— Հիանալի մտք է խակապէս, դիտել տուաւ Փուաքառ:

— Տեսայ որ զրգռուած վիճակ մը ունէր. ատիկա վերադրեցի այն իրողութեան որ երէկ գիշեր իրեն յայտնեցինք թէ ի՞նչ ձեւով պիտի սպանէինք Ըէյմընը եւ ինչ դեր պիտի կատարէր ինքը:

Լէոն անմիջապէս փոխեց խօսակցութեան նիւթը, տեսնելով որ ծառան կը բերէր դարեջուրները:

— Տարօրինակ է որ դեռ Անգլիա չէ բերուած ձի մը որուն վրայ այդքան խոշոր գրաւ դրուած ըլլայ ... բսաւ Լէոն:

— Լսուա՞ծ բան է որ Մանչէն անցնելու ատեն հիւանդացած ըլլալուն համար, ձիուն անունը սրբեն մականուններու ցանկէն, ուեյցուց Մէնֆրէյա:

Ու երբ ծառան հեռացաւ, Լէոն շարունակեց.

— Պառյտի ելանք այսօր ցերեկոյ եռաքը. Բիճընթ Սթրիթէն կ'անցնինք, Թէրին կանգ կ'առնէր ցուցափեղկերուն առջեւ ու յանկարծ — լուսնկարչական գործիքներ ծախող խանութի մը առջեւն էինք — կորցնցուցի գինքը ... Ահագին բազմութիւն կար փողոցը, բայց չկա՞ր Թէրին ... Տակաւին կը փնտռեմ ...

Լէոն լմնցուց իր գաւաթը եւ նայեցաւ ժամացոյցին: Լուռ էին ու անշարժ միւս երկուքը:

— Ո՞վ գիտէ, Թերեւս այնքան ալ դէշ բան մը չէ եղածը, բսաւ կնդալէց խնդալով:

— Ցանցախը իմս է, սկսաւ Մէնֆրէյա, բայց Փուաքառ ընդմիջեց.

(Շարունակելի)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՒՐԲԱԹ
21
ԱՊՐԻԼ
1933
21 Avril
1933

ՅԻՇ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2168 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՅԼ ՉՏԱՆՔ ՈՐ ՁՐԱԳԸ ՄԱՐԻ

Սփոփարար չատ քիչ բան բերինք երկրէն մեղի հետ։ Այդ քիչերուն մէջ իր մասնաւոր տեղն ունի Դպրոցասէրը։ Հիմնուած Պոլսոյ մէջ 1879ին, այս կրթական հաստատութիւնը 54 տարիէ ի վեր հայ ժողովուրդին տուած է գիտակից ու հայրենասէր հայ մայրեր, համեստ բայց անձնազոհ կրթական մշակներ, որոնք սերունդ արտադրած եւ դաստիարակած են։

Հակառակ բռնակալ վարչաձեւի մը դժնդակ պայմաններուն, հակառակ հայ ժամանակակից պատմութեան բոլոր վերիվայրումներուն, Դպրոցասէրը Տիկնանց Ընկերութիւնը անվհատ ու անվկանդ շարունակած է նուիրուիլ իր առաջադրած վսեմ գործին։

Հայ կնոջ աննկուն կամքին ու զոհաբերող ոգիին համար ի՛նչ գեղեցիկ վկայ։

Մանաւանդ ի՛նչ գեղեցիկ մտածում, արտասահման փոխադրել եւ հոն կանգնուն պահել իր հիմնարկութիւնը, փոխանակ դասալիք ըլլալու եւ բախտին ձգելու հայ որբուհիին պատսպարումն ու դաստիարակութիւնը։

Հայրենի հողէն արմատախիլ եղած, չորս հովերուն նետուած գաղթական հայուհիեան համար ի՛նչ աւելի մեծ վտանգ՝ քան այլասերումն ու ձուլումը։ Ուծացումը հայութենէն եւ լուծումը ժարդկային անանուն ովկիանոսին մէջ։

Ու ի՛նչ աւելի զօրեղ բուժիչ ու զսպիչ այդ ահռելի վտանգին դէմ՝ քան հայ մայրիկին խնամքը օտար ասպարէզ նետող իր զաւկին։ Քան հայ մեծասքանչ լեզուին ու հայրենի պատմութեան ուսուցումը հայ մանուկին։

Ահա՛ այդ հայ մայրը, հայ ուսուցչուհին է որ կը պատրաստէ կէս դարէ ի վեր Դպրոցասէրը Տիկնանց վարժարանը։

Հայ ժողովուրդը իր լումաներով պահած է զայն մինչեւ այսօր, դիտակից այդ հաստատութեան կատարած արդիւնաշատ գործին։

Բայց քանի մը տարիէ ի վեր հայ ժողովուրդն ալ ցնցուած է համաշխարհային աննախընթաց տագնապէն՝ իր կարգին տագնապի ենթարկելով Դպրոցասէրը։ Ու եթէ դերմարդկային ճիգեր չկրնան՝ այս տունն ալ պիտի փակուի, ինչպէս փակուեցաւ ան ծրնեւ — Պընեէնի հայկական բոյնը։

Պիտի թողո՞ւնք որ այսպէս մէկիկ մէկիկ մարին օտար հողերու տակ վառող այս քանի մը ճրագները։

Ներկայ տաժանելի օրերուն, խիստ դնահատելի գործունէութեան մը նուիրուած է Դպրոցասէրի Սանուց Միութիւնը։ Նախկին աշակերտուհիները լիովին կը գտնարեն իրենց երախտապիտական պարտքը հանդէպ այն հիմնարկութեան, որ փոքրիկ աղջիկէն որպարտքը հանդէպ այն հիմնարկութեան, որ փոքրիկ աղջիկէն որպէսզի պատրաստէ, դաստիարակած եւ կեանքի համար պատրաստած է զիրենք։

Ահա՛ քանի մը կարկառուն վկաները իր աշխատանքին.

Սանուց Միութիւնը Րէնոյի վարժարանին մէջ հիմնած է գրադարան – ընթերցարան մը, եւ զայն օժտած լաւագոյն դրքերով։ Հայթայթած է աշակերտուհիներու դրենական պիտոյքը, հոգացած է անոնց դաղնոցները։ կազմակերպած է աշակերտուհիներու համար՝ դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովներ, ներքին հանդէսներ (երաժշտական, թատերական), սինէմայի ներկայացումներ, ամիսն անգամ մը, աշխարհագրական, պատմական, գիտական, եւ այլ բարոյագուշիչ ֆիլմերու ցուցադրութեամբ։ Արտասանութիւններու մրցահանդէս մը, որպէս դրականութեան սէրը արթնցնելու միջոցներէն մին։ Զեռական աշխատանքներու ցուցահանդէսը, որպէս պի աշակերտուհիները մղուին ձեռարուեստի, ձեռագործի, նկարչութեան եւ այլ գեղարուեստական ճիւղերու։ Վարժարանին Յորելեանական Ֆոնտին մասնակցած է 50,000 ֆրանքի գումարով, որուն 17,000 ֆրանքը վճարուած է, իսկ մնացածը վճարելի։

Սանուհիներու այս զոհողութիւնը չի բաւեր սակայն ապրեցնելու համար բազմածախս հիմնարկութիւնը։ Աւելի քան 200 աղջնեղու համար բազմածախս հիմնարկութիւնը։ Աւելի քան 200 աղջնեղու համար բազմածախս հիմնարկութիւնը։ Աւելի քան 200 աղջիկներ կը դաստիարակուին վարժարանին մէջ։ Զահահասները չիկներ կը դաստիարակուին վարժարանին մէջ։ Զահահասները չիկներ կը դաստիարակուին վարժարանին մէջ։ Զահահասները նաեւ արհեստագիտական հմտութիւն ձեռք կը բերեն անոր արհեստագիտական հմտութիւն ձեռք կը բերեն անոր արհեստագիտական հմտութիւն ձեռք կը բերեն անոր տանոցներուն մէջ։ Հաշուելով միայն վերջին չորսնը, ութ տարուան մէջ 700 որբուհիներ խնամուած են Դպրոցասէրի կրթական տարիին տակ։

Իր գործունէութեան դաշտը Րէնոյէն դուրս ալ տարածած է՝ ձգտելով ընդարձակել Ֆրանսայի հայաշատ կեդրոնները։ Իր ջանքերուն շնորհիւ Տրակիեանի, Վէնոէնի եւ Փորթ տ'Իթալիի հայերը կրնան ունենալ իրենց մանկապարտէզները։ Ու եթէ ներէին իր նիւթական իրենց մանկապարտէզները։ Ու եթէ ներէին իր նիւթական միջոցները, Դպրոցասէրը առանց մանկապարտէզի չպիտի կան միջոցները, Դպրոցասէրը առանց մանկապարտէզի չպիտի կան միջոցները, Դպրոցասէրը առանց մանկապարտէզի չպիտի ձգէր ո եւ է շրջան։

Ո՛չ մէկ հաստատուն եկամուտ՝ այս ազդօդուտ հիմնարկութիւնը մատակարարելու համար։ Տիկինները ժողովուրդի հատիկական եւ ունեւոր հայրենակիցներու անհատական աջակցութեան կը դիմեն միշտ՝ ձեռնարկը կենդանի եւ ճրագը անմար պահելու համար։

Ներկայիս շրջաբերութեան հանուած են վիճակահանութեան տոմսեր՝ որոշ հասոյթ մը ապահովելու նպատակով եւ հաստատուած է բաժանորդագրութիւն մը՝ ամսական նուազագոյն հինգ ֆրանքի վճարումով։

Իսկ Սանուցը կազմակերպած է գեղեցիկ ցերեկոյթ մը, որ տեղի կ'ունենայ այս կիրակի օր նախկին եւ ներկայ աշակերտուհիներու մասնակցութեամբ եւ գեղարուեստական խնամեալ յայտագրով մը։ Կը յուսան որոշ հասոյթ ապահովել յօգուտ վարժարանին։

Սանուցը կ'ընէ իր կարելին։ Կը մնայ, ուրեմն որ ժողովուրդն ալ այս անգամ դարձեալ կատարէ իր պարտականութիւնը, թոյլ չտալու համար, որ մարի ճրագը։

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՀ ԱԻԵՏԻՔ ՍԱՀԱԿԵԱՆԻ

ՆԱԽԱԳԱՀ Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ

Սրտի խորունկ կսկիծով կը հաղորդենք մահը ընկեր Աւետիք Սահակեանի (Հայր Աբրահամ), նախագահ Հայաստանի Հանրապետութեան անդրանիկ խորհրդարանին, որուն կաթուածի ենթարկուիլը գրած էինք երէկ։

Պէյրութէն երէկ առաւօտ ստացուած հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ մահը տեղի ունեցած է ապրիլ 19ին չորեքշաբթի օր։

Հանգուցեալ ընկերը 71 տարեկան էր, ծնած ըլլալով 1862ին Զալալօղլիի մէջ (Թիֆլիզի նահանգ)։ Ստացած էր բարձրագոյն կրթութիւն եւ վկայուած իբրեւ գիւղատնտես։ Մեծ ձեռնհասութիւն ունէր իր մասնագիտութեան մէջ։ Գտած է ցորենի որդը բնաջնջելու դեղ մը, որ իր անունով կը կոչուի։

Դաշնակցութեան հիմնադրութեան օրերէն իսկ մտած էր կուսակցութեան շարքերուն մէջ, կատարելով գործօն դեր։ Մասնակցած է Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովներուն, եղած է Բիւրոյի անդամ։ 1909 – 11ի շրջանին՝ երբ Դաշնակցութեան մեծ դատավարութիւնը տեղի կ'ունենար Ռուսիոյ մէջ, ընկ. Աւետիք Սահակեան եւս բանտարկուած է իբրեւ ականաւոր դաշնակցական։

Մեծ Պատերազմի ընթացքին կը գտնուէր Կովկաս, ուր կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է՝ իբրեւ անդամ Ազգային Խորհուրդի։

1918ին Անդրկովկասի առաջին միացեալ նախարարութեան մէջ Գիւղատնտեսութեան նախարար էր։

Հայաստանի Հանրապետութեան հռչակումէն վերջ, նախագահ ընտրուեցաւ Հայաստանի խորհրդարանին, պաշտօն զոր վարեց մինչեւ խորհրդայնացում։

Փետր. 18ի շարժումէն վերջ մեկնեցաւ Հայաստանէն, ուրիշ մտաւորականներու պէս՝ ֆալելով մինչեւ Զանգեզուր, անկէ ալ Թաւրիզ։ Յետոյ անցաւ Պէյրութ, ուր կը մնար ցարդ։

Երկու տարի առաջ կորսնցուց իր մէկ զաւակը՝ 25 տարու, որ փրակայի մէջ ճարտարապետութիւն ուսանելէ վերջ՝ դարձած էր ծնողին մօտ։ Իր միւս զաւակը ներկայիս կ'աշխատի Քէրիւբ՝ նաւթամուղի գործերուն մէջ։ Իր մօտ էին նաեւ կինն ու զոհանջը։

Ընկեր Սահակեան սիրուած եւ յարգուած էր բոլորէն։ Իր մահով կ'անհետանայ մեր լաւագոյն եւ վետերան ընկերներէն մէկը։ Մեր խոր ցաւակցութիւնները իր պարագաներուն։

Հանգի՛ստ յոգնաբեկ ոսկորներուդ, Հա՛յր Աբրահամ։

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

« ՀՕԿ »ԵՐՈՒ ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐԸ

Կրընոպլի մեր թղթակիցը կը գրէ թէ Զաուկի կիրակի օրը Հօկի կարդ մը անդամներ կը փորձեն կռիւ յարուցանել՝ դաշնակցական ընկերներու պատկանող սրճարաններուն մէջ։ Յարձակումի կ'ենթարկուին Միհրան Գարբիէլեան (Պապա) եւ Կիւլպէնկ Սուքիասեան, այս վերջինը փողոցին մէջ։ Կը դողնան նաեւ Սուքիասեանի ունեցած դրամը՝ 573 ֆրանք։

Ոստիկաններ հասնելով կը ձերբակալեն յարձակողներէն Պ. Պ. Գէորգ Գալայճեան ու Կարապետ Կէտիկեանը, երկուքն ալ Հօկի անդամ։ Այժմ բանտարկուած են։

Մանրամասնութիւնները յաջորդ թիւով։

Աւստրիա եւ Հունգարիա կը միանա՞ն

Աւստրիոյ վարչապետ Տոլֆուսի Հռոմ այցելութիւնը քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած էր։ Հետզհետէ կը քակուին Մուսոլինիի հետ իր տեսակցութեան թաքուն ծալքերը։

Փրակայի « Նարոտնի Լիսթի » թերթը կը գրէ թէ՝ վարչապետը Մուսոլինիի հաւանութիւնը առած է Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միացման համար։ Տոլֆուսի Հռոմ մեկնելէն առաջ արքայական երկու կուսակցութիւնները խորհրդաժողով մը գումարած էին եւ համաձայնած՝ որ Աւստրիա եւ Հունգարիա պիտի պահեն իրենց ինքնավարութիւնը զրամական եւ զինուորական ներու մէջ։ Իսկ բանակները պիտի կազմակերպուին միեւնոյն սկզբունքներով, մէկ սպայակոյտի հրամանին տակ։

Աւստրեւհունգարիոյ վհհապետը փոխն ի փոխ վեց ամիս Փէշթա եւ վեց ամիս Վիեննա պիտի նստի։

Այս ծրագիրը կարգ մը ճշդումներու կարօտ ըլլալով, քրիստոնեայ – ընկերվարականներու ակումբին նախագահ Տր. Պուրէչ այս օրերս Փէշթա պիտի երթայ իբրեւ լիազօր – պատուիրակ աւստրիական կառավարութեան, խնամակալ Հորթիի եւ Պ. Կոմպէլոի հետ որոշելու համար հաղորդակցութեան դերդասանը վերստին իշխանութեան կոչելու մանրամասնութիւնները։ Ցետոյ դիմումներ պիտի կատարուին չեխոսլովաք, եուկոսլաւ, ռումէն եւ լեհ կառավարութեանց մօտ՝ կայսրութեան վերահաստատումը անոնց հաղորդելու եւ ի հարկին կարգ մը զիջումներ ստանալու համար։ Այս երկիրներուն մէջ այս ուղղութեամբ դիւանագիտական աշխատութիւնները պիտի տանի Իտալիա, որ արդէն նոյն իմաստով կ'աշխատի Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ։

Մաճառ ընկերվարականները համակիր են այս ծրագրին։ Հակառակ է միայն մանր հողագործներու կուսակցութեան նախագահը Տր. Էքհարտ, որ խնամակալ Հորթիի մտերիմն ու ազգականն է։

Վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ չեխոսլովաք թերթին այս տեղեկութիւնները։

Ամերիկայեւն ոսկիի արտածումը արգիլուած

ՏՈԼԱՐԸ ԿԻՑՆԱՑ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՑ

Նախագահ Ռուզվելթի չորեքշաբթի առաւօտ պաշտօնապէս հաղորդեց թէ այսուհետեւ ամերիկեան կառավարութիւնը ոսկի չպիտի դրկէ արտասահման՝ տոլարի սակը անխախտ պահելու համար։ Այս լուրին վրայ, անմիջապէս նիւ Եորքի հրապարակին վրայ սկսած տոլարին գինը բազդատմամբ օտար դրամներու, իսկ նախանիւթերու գիները բարձրացան։

Փարիզի Սակարանին մէջ ալ տոլարը, որ առաուն 25 ֆր. 25ով բացուած էր, ինկաւ 24·80ի, փակուելու համար 24·60ով։

Զանազան բացատրութիւններ կը տրուին այս յանկարծական որոշումին համար։ Գլխաւոր մտահոգութիւնը նախանիւթերու գիներուն բարձրացումը կը թուի ըլլալ։ Շնորհիւ այդ բարձրացումին, Միացեալ Նահանգները կը յուսան մեղմացնել անտեսական տագնապը։

Ռուզվելթ կը փափաքի որ Անգլիա վերադառնայ ոսկեհիլի դրութեան, այլապէս պիտի ստիպուի տոլարին գինն ալ իջեցնել՝ մրցելու համար անշուշտ Անգլիոյ դէմ միջազգային չուկային մէջ։

Ամերիկա ներկայիս չրջաբերութեան մէջ գտնուած թղթադրամին 50 առ հարիւր համեմատութեամբ ոսկի ունի իբրեւ պահեստ։ Մինչդեռ Անգլիա աւելի պակաս ոսկի ունէր, երբ 1931 սեպտեմբերին լքեց ոսկեհիլի դրութիւնը։

Երէկ առաւօտ Նիւ Եորքի Սակարանին մէջ տոլարին գինն էր 23 ֆր. 48։ Ոսկեդրամի հետ բաղդատելով, տոլարին իսկական արժէքն է 25 ֆր. 52։ Կը տեսնուի ուրեմն որ չուրջ հարիւրին 10 աւելի կայ։ Տոլարի անկումը դէշ սկզբնաւորութիւն մըն է Ուաշինկթընի խորհրդաժողովին համար։

Անգլիականը բարձրացումի նշաններ ցոյց կուտայ։

Անգլիոյ փոխ-վրէժը

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Մոսկուայի դաշտավճիռին տեղեկանալէ վերջ, Անգլիոյ նախարարական մասնախորհուրդը նիստ գումարեց Ուինսորի դղեակին մէջ։ Կը նախագահէր Ճորճ Թագաւորը։ Օրակարգի նիւթին էր ռուսական ապրանքներու Անգլիա ներածումը արգիլող օրէնքը, որ 10 օր առաջ քուէարկուած էր խորհրդարանին կողմէ։ Թագաւորը վաւերացուց այս օրէնքը, որով ապրիլ 26էն սկսեալ Ռուսիայէն ներածուած ապրանքներուն հարիւրին 80ը Անգլիա չպիտի մտնեն այլեւս։ Արգիլուած գլխաւոր ապրանքներն են՝ ցորեն, վարսակ, գարի, եղիպտացորեն, կարագ, հաւեղէն, բամպակ եւ փայտ՝ հում կամ գործուած, նաեւ քարիւղ։ Այս արգելքով Ռուսիոյ կորուստը կ'ըլլայ տարեկան 20 միլիոն տոլարին։

Այս միջոցները ձեռք առնուած էին՝ պաշտպանելու համար դատապարտուած երկու անգլիացիներու չահերը։ Եթէ բանտարկութեան դատավճիռը վերցուի, Անգլիացիներն ալ տրամադիր են այս արգելքը բառնալու։

Միւս կողմէ Լոնտոնի առեւտրական պատուիրակութեան անդամներուն դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւնը վերցուած է քանի մը օրէ ի վեր, վերջ գտած ըլլալով անգլեւխորհրդային առեւտրական համաձայնագիրը։ Պատուիրակութեան պետը կը պատրաստուի փակել դրասենեակը եւ մեկնիլ Մոսկուա։ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարար Ճոն Սայմընի հետ։

⁂ Անգլ. ճարտարագէտներու վճիռին ընթերցումէն վերջ, Թորնթըն՝ որ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուած էր, բանտարկուեցաւ անմիջապէս։ Մընքհաուզ, Ռըչնի եւ Նորտուօլ երեք օրէն խորհրդային սահմաններէն հեռանալու յանձնաառութիւն մը ստորագրեցին։ Ասոնք արդէն մեկնեցան Մոսկուայէն։ Նորտուօլի կինը որ ռուս է, արտօնուեցաւ ընկերանալ իր ամուսինին։

Մէթրոփոլիթըն Վիքըրս ընկ. Հեռագրեց Մոսկուա՝ կեդրոնական գործադիր կոմիտէի նախագահին՝ խնդրելով որ Մաքսընըլտի եւ Թորնթընի մասին տրուած բանտարկութեան վճիռները վաարումի փոխուին։

Արտաքին գործակալ Լիտվինով առջի գիշեր ընդունելութիւն մը տուաւ Մոսկուայի դիւանագիտական մարմնին։ Անգլ. դեսպանատան անդամներէն ոչ ոք պատասխանեց Լիտվինովի հրաւէրին։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

« Իլ տը Ֆրանս » կը չարունակէ ճամբան դէպի Նիւ Եորք։ Առջի գիշեր Պ. Էռիօ Ֆրանսական եղերքէն 2200 քիլոմեթր հեռու գտնուած պահուն ովկիանոսին վրայէն յայտարարութիւն մը ուղղեց Ֆրանս. ժողովուրդին։ Իր խօսքերը անթելով իմացուեցան ամբողջ Ֆրանսայի մէջ։ Իր խօսքերը կը վերջանային այսպէս. « կարելին պիտի ընեմ ամրապնդելու համար ֆրանկ-ամերիկեան բարեկամութիւնը, այսինքն պիտի աջակցիմ խաղաղութեան կազմակերպութեան եւ ամրապնդման »։

Պ. Էռիօ Ուաշինկթըն պիտի հասնի ապրիլ 23ին կիրակի օր։

Անգլիոյ վարչապետ Մաքտոնըլտ Ուաշինկթըն կը հասնի այսօր՝ ուրբաթ կէսօրէ վերջ։ Վարչապետը առջի օր « Պէրէնկարիա » խաւտն վրայէն հեռախօսով տեսնուեցաւ Ուաշինկթընի անգլ. դեսպան սըր Ռոնըլտ Լինտսէյի հետ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒԿՐԱԻՆԻՈՑ մէջ մեծ սով կը տիրէ։ Բազմաթիւ բնակիչներ Մոսկուա, Լենինկրատ եւ Խարքով կը գաղթեն՝ ապրուստ գտնելու համար։ Սերմնցուներու մեծ մասը ուտելիքի գործածուած ըլլալով, շատ մը հողեր անմշակ կը մնան։ Օտեսայի եւ ուրիշ բաղաքները ապազակութեան դէպքեր կը պատահին։

ԹՈՒՐՔԻԱՍԱՆԻ չինական մասին մէջ ըմբոստութիւն ծագած է տեղական կառավարութեան դէմ։ Շարժումը կը ծաւալի։

ԷՎԷՐԷՍԹԻ վերեւ երկրորդ թռիչք մը եւս կատարուեցաւ առջի օր։

ԻՏԱԼԻՈՑ ԿՈՂՄԷ Հունգարիա դրկուելու համար բանի մը շոգենաւերով գենք, գնդացիր եւ ռազմանիւթ ցամաք հանուած են Պուրկազ եւ Վառնա։ Դանուբի վրայէն այս գենքերը պիտի դրկուէին Հունգարիա։

ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ արագօրէն կը յառաջանան դէպ ի Փէքին, որուն անկումը մօտալուտ է։ Ճափոնցիներու յառաջխաղացման ճամբուն վրայ գտնուող չինացի բնակիչները անվկարագրելի խուճապով կը փախչին, մինչ ճափոնական օդանաւեր անընդհատ ռումբ կ'արձակեն։

ԳԵՐՄԱՆ նախարարներ փոն փափէն եւ կէօրինկ երէկ Պերլին վերադարձան դէպ ի Հռոմ կատարած իրենց ճամբորդութենէն։

ՀԻԹԼԷՐԻ 44րդ տարեդարձը մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ երէկ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։

ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԵՔԵՆԱՆ

—o—o—

Ծնա՛ւ նոր արեայ ...

Հէքեաթներու մէջ կը պատմուի թէ ի՛նչպէս պարիկ մը պալատներ կը շինէ մէկ գիշերուան մէջ, կամուրջներ կը նետէ գետերուն վրայ, եւ ի՛նչ առարկաներ, ի՛նչ առարկաներ, զարմանահրաշ գեղեցկութեամբ եւ արագ նմանակերտութեամբ, նուէր կը տանի խելօքներու։

Այդ պարիկը մեր մէջ է այսօր, եւ հէքեաթ չէ այլ եւս։ Տիւրլեան կը մերժէ պարիկ անուանել զայն, այլ, շատ հասկնալի պատճառով մը, թագաւո՛ր։

Ուրեմն, յարգանքի՛, — ըսէք՝ Նորին Վեհափառութիւն Մեքենան (*)։

Նոր օրերու կայսրն է Մեքենան, որ իր իշխանութիւնը կը հաստատէ Ամերիկայէն մինչեւ Եւրոպա եւ մինչեւ աշխարհի վեցերորդ մասը՝ Ռուսիա։

Ճիշդ Լոմպրոզօ, որ պատճառներ ցոյց կուտայ մեղադրելու Մեքենային կայսրութիւնը, կը պնդէ թէ նոր չէ, որ մեքենան կը յայտնուի քաղաքակրթութեան պատմութեան մէջ իբրեւ իշխան մը հզօր (**)։ Արդարեւ ի՛նչ ցարմանալի թուում մը մեքենաներու, որոնք, հնագոյն ցարերուն ու նախաքրիստոնէական չրջանին, խորհրդաւոր Զինաստանէն մինչեւ Եգիպտոս, Ելլադայէն մինչեւ Հռոմ, տուեր են գեղեցիկ գործեր։

Այսուհանդերձ տարբեր է արդի մեքենան, ելեկտրաշարժ պողպատեայ սա զարհուրելի կմախքը, որ յանկարծ կը կենդանանայ, կը ճաբճատի, կը դղրդայ, կը մռնչէ, ակռայ կը կճըտէ՝ քանի կը զգայ թէ իր մէջ կը հոսի ու կ'աւելցնայ արիւնը, — ելեկտրականութիւնը։

Նորին Վեհափառութիւն Մեքենան այսօր կը սպառնայ արհեստագիտական, գեղարուեստական եւ տնտեսական բոլոր ասպարէզներուն։ Ու կը յայտարարէ թէ պիտի փոխէ ոչ միայն արուեստաներուն ոճն ու դրոշմը, սըրնտիքին քանակն ու եղանակը, զբօսանքներու ձեւն ու ժամանակը, այլ եւ մարդոց ճակատագիրը։

Փաստը կը տեսնէք արդէն, ամէն օր։

Հետզհետէ կը փակուին փոքրիկ արհեստանոցները, ուր աշխատաւորը կը խամրէր՝ ղրկուելով արեւէն, օդէն, հանգստութեան պայմաններէն։ Ահա կը հիմնուին վիթխարի գործարաններ, ուր լոյսը կը մտնէ առատահոսելով, ուր բանուորը կը հասնի մասնաւոր հանրակառքով։ եւ դեռ մեքենապետութիւնը կը խոստանայ թէ ամէն գործարան պիտի ունենայ յարակից հանգստասրահը, ընթերցարանը, մատենադարանը, լոգարանը, մարզարանը, հանդիսասրահը, եւ, ինչո՛ւ չէ, պարասրահը։ Գործարանը պիտի հաստատէ նաեւ մրցանակներ՝ ճամբորդութեան, ուսումնասիրութեան, մասնաւոր դասընթացքներու ղրկելու համար իր «հարուածային» աշխատաւորը։ Այսպէս չուտով պիտի մոռցուին ձեռաշարժ հորերը (métiers à bras), իրենց տեղը տալով ելեկտրաշարժ հորերու, որոնք արտադրութեան պիտի տան անհաւատալի արագութիւն։ Եւ՝ բնակ փոքրիկ հորերը կ'աշխատէին ծախել իրենց արտադրութիւնը սակարկութեամբ՝ աշխատաւորին քիչ մը պահաս վճարելու եւ գնորդին քիչ մը աւելի փրցնելու ցանկութեամբ։ Վաղուան վիթխարի հորերը աւելի պիտի վճարեն աշխատաւորին, որ պիտի մընայ ոչ միայն արտադրիչ, այլ եւ, — քանի որ ղրամ կը չահի, — սպառիչ։ Աշխատաւորը արտադրելով եւ իր արտադրութիւնը սպառելով, պիտի նպաստէ չուկաներու կեանքին։ Եւ այս բարօրութիւնը պիտի թելադրէ, որ աշխատաւորը մասնակ ունենայ «երկրորդ» զբաղում մը։ Զէ՞ որ մեքենան իրեն կը շնորհէ ղրամ եւ ժամանակ։ Մտաւորականները մասնաւոր անկողնի մէջ չեն ծնիր անշուշտ։ Խոխրն այնչան երիտասարդ մըն էր, որ ասոր անոր կը ծառայէր։ Մուսոլինի որմնադիր էր։ Մաքսոնները ազարակի աշխատաւոր։ Հէնոէրսըն ձուլարանի բանուոր։ Քարնէկի՝ ծառայ մը։ Այսպէս ուրեմն մեքենան պիտի ընէ «անժառանգներու ուսանդութիւնը», խնայարկ եւ բարձր խաւերու տարբերութիւնը, պիտի ստեղծէ սանդուղ մը, որ մարդիկը պիտի հաւասարեցնէ ցանկալի բարձրութեան մը վրայ։ Մարդոց հաւասարութեան հետ, մեքենան իրարու պիտի մօտեցնէ ժողովուրդները, քանդելով մաքսային սահմանագիծերը՝ որպէս զի կարելի ըլլայ ստեղծել ներքին ընդարձակ չուկայ մը։ Վերջապէս մեքենան է, որ պիտի իրականացնէ Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներու ծրագիրը, դիմադրելու համար Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու արդիւնաբերական հզօր խոյանքին։

Տիւրլեան կը մերժէ մեղքը, որ կը նետուի մեքենային վրայ, թէ գործազրկութեան տագնապ կը ստեղծէ։ Եւ այդ տագնապին իբրեւ դարման, Ֆորտի հետ, կ'առաջարկէ սրբագրել հին տարազը, — «արտադրութիւնը պատշաճեցնել սպառումին»։ Ո՛չ, պէտք է «սպառո՛ւմը պատշաճեցնել արտադրութեան»։ Շատեր կը պնդեն թէ մեքենային տիրապետութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ, որ միաձեւութիւն մը ստեղծուի ինչպէս աշխատանքի, նոյնպէս ապրուստի, զբօսանքի, ճաշակի մէջ։ Չէ՞ որ մեքենային նկարագիրն է արտադրել առատ եւ արագ նմանակերտութեամբ մը (production en série)։ Ընդհակառակն, կ'ըսէ Տիւրլեան, այդ միաձեւութիւնը պիտի դառնայ կարճ ժամանակով, — հակիւ թէ մեքենային մէկ արտադրութիւնը ընդհանրացաւ, ձեռներէց ճարտարագործներ անմիջապէս պիտի ստեղծեն նոր ձեւեր՝ պայքարելու համար ըսպառման մէջ զրուած հին ձեւի արտադրութեան հետ։ Արդարեւ մեքենան է, որ կը ստեղծէ նորոյթի պահանջը, մինչ այն երկիրները, որ զրկուած են մեքենայէն, ձանձրացուցիչ կերպով միաձեւութեան են դատապարտուած, — այսպէս Զինացին կը հագուի ու կը չինէ նոյն ձեւով դարեր՛ ի վեր։ Շարունակ նորը չինելով, չարունակ արտադրութիւնը նորոգելով, ոչ միայն պիտի աւելնայ սպառումը, այլ եւ գործարանները պիտի վերափոխուին եւ գործի պիտի լծուին մարդիկ, զրոս դուրս նետած էր մեքենան։ Սակայն մեքենան կարեւոր օժանդակ մըն է նաեւ այն երկիրներուն համար, որոնք կը տառապին ծնունդներու նուազութենէն։ Բնակչութեան նուազումը, որ կը սարսափեցնէ կարգ մը երկիրներ, տագնապ չի կրնար ըստեղծեր այլ եւս չնորհիւ մեքենային։

Գեղեցիկ է Տիւրլեանի գիրքը, եւ հետաքրքրական են գլուխները, ուր կ'ուսումնասիրուին օրուան հարցերը։

×

Փրոֆ. Լուի Բուժիէ, խանդավառուելով հանդերձ Տիւրլեանի տեսակէտներով, կը բանաձեւէ կարգ մը վերապահութիւններ։ Տիւրլեան գործի եւ շարժումի մարդ է, որ կը կենայ երեսը ապագային։ Պատմագէտը չի կրնար սակայն աչքէ հեռացնել անցեալը, իսկ փիլիսոփան պիտի ուզէր կենալ ժամանակին դէմ յանկարծ՝ հաւասար չափազանցութեամբ մը գնահատելու համար անցեալը, ներկան եւ ապագան։ Արդ, մեքենան, յանուն ապագային, կը զոհաբերէ կարգ մը քաղաքակրթական արժէքներ եւ Տիւրլեան չի հետաքրքրուիր թէ ի՛նչ կը չահինք։ Ըստ Բուժիէի, Մեքենային կայսրութիւնը կը ներկայացնէ իր թերութիւններն ու անպատեհութիւնները։

Ի՞նչն է, որ կը յատկանչէ մեքենան, — բազմապատկել արտադրութիւնը, որ նմանաձեւ է անպայման։ Արդ, զանգուածային արտադրութիւնը պիտի աչխատաւի սպառել անշուշտ ընդարձակ չուկայի մը վրայ։ Բայց չէ՞ որ սպառողներու այդ բազմութիւնը ճաշակի եւ նկարագրի զանազանութիւն մը կը ներկայացնէ։ Այս հարցը քննենք արուեստի եւ գրականութեան մարզին մէջ։

Ֆրանսայի մէջ, պատերազմէն առաջ, 3 ֆր. 50 կը ծախուէր գիրք մը, որ հազար օրինակ կը սպառէր։ Եւ ծախքերը կը գոցուէին անպայման։ Mercure de France հրատարակչական տունը, որ կուտար մասնաւորապէս փիլիսոփայական գրականութիւն, 8 — 12,000 միայն կը տպէր։ Գործաւորներուն վճարման չափը աւելցաւ վերջին տարիներուն։ Ծախքերը գոցելու համար անհրաժեշտ է աւելի մեծ թիւով տպել։ Սակայն յայտնի է թէ հազար ընթերցողներու բազմութիւն մը աւելի մշակուած է մտաւորապէս, քան ընթերցողներու տասը հազարնոց բազմութիւն մը։ Հետեւաբար աւելի մեծ բազմութեան մը մէջ սպառելու համար որ եւ է գիրք, չի բաւեր հրապարակել մեքենային, որ չատ տպէ, այլ եւ անհրաժեշտ է սպառման հանուած գրքին բովանդակութիւնը իջեցնել ընթերցողներու բազմութեան մտքի մակարդակին։ Ահա թէ ինչո՛ւ փիլիսոփայական գրականութիւնը, բարձր արուեստը մեծ բան կորսնցուց չնորհիւ մեքենային, որ կը սերտ հիմա տարել հասարակ վէպերը, մատչելի դառնալու եւ ծախուելու համար մեծ բազմութեան մը։ Այսօր Ռէմի տը Կուրմոնի գրականութիւնը որ եւ է հրապարակիչ պիտի վարանի յանձնել մեքենային։ Ամերիկեան հրատարակչական տուները կը նմանին պալատներու, ուր գործաւորը կը վայելէ ամէն հանգստութիւն, — ճոխ ճաշասրահներ, հրաշալի ընթերցասրահներ, եւն., որոնք, ճիշդ է, կը մեռցնեն դասակարգի ջինը, անիլխանական միտքերը։ Այդ տուները իրենց աշխատաւորին կուտան արդիական կեանքի բոլոր վայելքները, առողջութիւն եւ հանգիստ։ Բայց ի՞նչ կը տպեն այդ հրատարակչական տուները, ի՞նչ կը հրամցնեն իրենց ահարկու մեքենաներուն, — բազմէջեայ պարբերականներ, որոնց կէսէն աւելին լեցուած է ծանուցումներով, իսկ գրական բաժինը՝ ժողովուրդին մատչելի, հանրակառքին կամ չոգեկառքին մէջ ժամանակ անցընելու համար զրուած նորավէպերով։ Այսպէս ուրեմն կորուստ գրական բարձր ստեղծագործութեանց տեսակէտով։

Ուրիշ հարց մը, — Մեքենան կ'ապառաջրէ քանուորը, որ իր ազատ ժամերուն առիթ կ'ունենայ տիրանալու «երկրորդ» արհեստի մը կամ «ազատ ասպարէզի» մը, բարձրանալու քաղաքական կամ գիտական դիրքերէ վեր։ Մեքենան է, որ այսպէս վեր կը մղէ խոնարհ խաւերը, բայց վերին խաւե՞րը։ Պատերազմէն առաջ, լատին ժողովուրդներու մէջ, քաղքենի դասուն զաւակները նախասիրութիւն մը ունէին մտաւորական բարձր դիրքեր գրաւելու, — Ֆրանսայի հոչակաւոր փրոֆէսէօրները կուգային այդ դասէն։ Հիմա տարբեր է պատկերը, — նոյն այդ դասու երիտասարդները այժմ կը նախընտրեն մանել ճարտարարուեստի եւ ղրամատուններու մէջ։ Եւ ահա Ֆրանսայի համալսարանները կորսնցուցած են իրենց երբեմնի հըմայքը, մտաւորական փայլը ամբողջ աշխարհի վրայ։ Նորահաս փրոֆէսէօրները սնած ու մեծցած չեն իրենց հօրը մատենադարանին մէջ, այլ հազար դժուարութիւններով, իրենց դպրոցական ամբողջ կեանքին ընթացքին, հազիւ կրցած են ուսանիլ քանի մը խեղճուկրակ դիրքերով։

Վերջապէս մեքենան է դարձեալ, որ տուները կը շինէ եւ կը կահաւորէ՝ առանց նկատի առնելու մտաւորական երբեմնի մեծ աշխատաւորներուն յարմարութիւնները։ Չես կրնար նոյն իսկ փոքրիկ մատենադարան մը տեղաւորել սենեակիդ մէջ։ Բնակութեան յատուկ արդի յարկաբաժինները, կ'ըսէ փրոֆ. Բուժիէ, կը նմանին կինեռու կարճ չրջազգեստին։ Մեքենան մեռցուց հին բնակարաններու ոճը, եւ արդէն մոռցեր ենք գրական ընդունելութիւնները, իրիկնային դեղարուեստական զրոյցները։ Այժմ պիտի գտնանք ձայնարձակին հաղորդած ճաշեբոյ, խուազով եւ ... բէքլամով։ Պարտաւոր ես ղրացիդ փոնոկրաֆը մոխիկ ընել, առաջ իրիկուն։ Հելլենական իմաստութիւնը մարզոց կ'ուսուցանէր ամփոփուիլ ու խորասուզուիլ ինքն իր մէջ, անհատը ձեւակերտել ըստ իր ներքին նկարագրին։ Մեքենային դարը մարդուն կ'ուսուցանէ յարմարիլ չրջապատին, ընկերոջ կամ ղրացիդ նկարագրին։

Կ'ըսեն թէ մեքենան կը կրճատէ աշխատանքի ժամերը։ Բայց ո՞ր աշխատաւորն է, որ կրցեր է օգտուիլ իր ազատ ժամերէն։ Մտաւորականներէն սկսեալ մինչեւ գործարաններու բանուորները, այսօր, «յաւելեալ ժամ» կ'ընեն կամ իրենց «ազատ ժամը» կը ծախեն այս կամ այն հաստատութեան, հանելու համար օրուան կարօտութիւններուն։ Եւ գիտուններ, երիտասարդ արուեստագէտներ, որոնց ըսեղծագործութեան կամ ներշնչման պահը պիտի կազմէր ազատ ժամը, ըսպիսուած են իրենց յիմար գործեր կատարելու դուրսը։

Փրոֆ. Բուժիէ դիտել կուտայ, որ Նորին Վեհափառութիւն Մեքենան արդէն իսկ ձեւակերտեր է մարդին ալ համապատասխան իր ... պահեստին։ Մարդկային տիպարը հիմա կրճնցուցած է իր այլազանութիւնը մեքենագործութեան հարկատու երկիրներու մէջ։ Ամերիկայի մէջ, ինչպէս կը նկարագրեն կարգ մը վիպագիրներ, մարդը կարծես արտադրութիւնն է մեքենային, ինքնաշարժներու պէս մէկը միւսին նման։ Ահա թէ ինչո՛ւ Ամերիկացիները Եւրոպա կը վազեն «նոր մարդ», իրենցմէ «տարբեր արարած» մը տեսնելու համար յաճախ, այնքան en série ստեղծուած են մարդիկ Միացեալ Նահանգներու մէջ։ Եւ ձանձրոյթը ահա կը ծնի նոր աշխարհին մէջ, «ամբոխներու մարդուն», «միլիոններու բազմութեան մարդուն» մէջ։

Եղրակացնելով, — մեքենան կ'աշխատի բազմութեան եւ զանգուածին համար, կը սպաննէ անհատականութիւնը, նկարագիրներու եւ ոճերու այլասերութիւնը։ Հետզհետէ կը տկարացնէ մտաւորական բարձր ու միջին խաւերու մակարդակը։ Գլան մըն է մեքենան, որ կը հարթէ զանազանութիւնները։

Այսուհանդերձ օրուան ուժն է։ Ձիշդ է անուանել զայն Նորին Վեհափառութիւն։ Որովհետեւ բռնապետ մըն է, տիրակալ մը, որ այլ եւս մարդոց կամքին անկախ՝ պիտի տարածուի երկրէ երկիր, հովուելու եւ իշխելու համար։ Պիտի ստեղծէ նոր քաղաքակրթութիւն մը, պիտի փոխէ մարդոց եւ պատմութեան նկարագիրը։

Եւ վա՛յ անոր, որ կը մերժէ հնազանդիլ անոր ելեկտրական ահեղաձայն հրամաններուն, վա՛յ անոր որ չի փութար պաշտել Նորին Վեհափառութիւն Մեքենան։

ՇԱՀԷՆ

(*) J.-L. Duplan, — Sa Majesté La Machine, Préface du Prof. Louis Rougier, — Edition Payot, Paris:

(**) Gina Lombroso, — La Rançon du Machinisme, — Edition Payot, Paris:

ՄԻՇՏ ՓՐՈՓԱԿԱՆՏ, ԲԱՑՏ ՆՈՐ ՁԵՒՈՎ

—·—

Ալ· Վանի անցեալ օր, ՅԱՌԱՋԻ մէջ կը խօսէր «հանրային կարծիք»ի մասին։ Իր յօդուածին «միտ բան»ին հետեւեալն էր,— հիները, մեր դատի յաջողութեան համար, մեծ յոյս դրին փրոփականտին վրայ եւ, այդ միջոցով, ի նպաստ մեղի կազմուելիք հանրային կարծիքին վրայ։ Ատիկա բարիք չբերաւ։ Հրաժարինք անկէ։

Ու կը թուէր, նաեւ, դիտողութիւնը «հիները»ուն,— «մէկ ծայրայեղութենէն միւսը չիյնալու» մասին։

Զգիտեմ թէ յօդուածագիրը ի՞նչ կը հասկնայ այս խնդրին մէջ եւս հինի ու նորի բացատրութեամբ։ Ես «հին» չեմ, բայց մինչեւ երէկ չէի անհամարհեր փրոփականտը։ Նոյնիսկ այսօր չեմ արհամարհեր զայն։ Ու կան «հիներ», որոնք կը ծիծաղին՝ երբ խօսիք իրենց քարոզչութեան առաւելութեան մասին։

Ըսեմ, այս առթիւ, որ նորոյթ է դարձեր «նոր»ի բանաձեւը։ Երէկ վարդապետութեանց նորութիւնը մեր ոգը գետնէն կը կարէր, այսօր մարմնոյն ունինք քաղաքականութեան նորութիւն մը մենք մեղի սեփականացնելու։

Մանաւորապէս քաղաքական կեանքի մէջ, ոչ նոր կայ, ոչ ալ հին։ Պարագաներ, պայմաններ, կարելիութիւններ եւ ազդակներ կան։ Իմաստուն ես՝ եթէ կրցար նախատեսել կամ ճչտատեսել զանոնք ու յարմարիլ անոնց։ Մնացածը··· գրականութիւն է կամ, առ նուազն, հրապարակագրական տեսութիւն։

Մօտենանք, սակայն, հարցին։

Բոլոր անոնք, որ կը ժխտեն փրոփականտի դերը, չեմ գիտեր թէ ինչ կը դնեն անոր տեղ։ Զափուած ձեւուած բան մը կայ, անշուշտ։ Ու կան գործնական կամ գրական ձեռնարկներ,— եթէ կարելի է քանի մը բառով բանաձեւել։ Եւ սակայն, ինչո՞ւ մտածել, որ մէկը միւսը պէտք է փոխարինէ։ Մեր յեղափոխութեան տէկնէն եռուն չրջանին, երբ իրապէս գործ կար, փրոփականտը չանտեսուեցաւ։ Ուրեմն, գործնականօրէն, մէկուն գոյութիւնը չի ժխտեր միւսը։

Պիտի առարկուի թէ ինչ բարիք ծըլնաւ ատկէ։ Ո՞վ կրնայ ժխտել, սակայն որ «բարիք»ին··· վիժումը մեր թերացումին արգիւնքը չէ։ Մեր ամբողջ ողբերգութիւնը, իր եղերականութեամբ, պատկերացուած է «Մուրատ»ի կենսագրութեան (Մ. Վարանդեան) եւ Սեպուհի «Բուէր»ուն մէջ։ Երբ կը կարդայի զանոնք, անօրինակ զառնութիւն մը պատեց հոգիս։ Մեր սեփական հոգերը լքեր ենք մեր ներքին վէճերուն, զոհաբերութեան ոգիի պակասին, Անդրանիկի կամ Թորգոմի անուղղայ յամառութիւններուն, եւ դեռ ողբալի թերացումներու պատճառաւ։

Աակէ զատ, մեր դատն ու իր այսօրուան վիճակը քննելու առեն, աթոռ կ'ըլլար զայն առնել միայն իր ներքին ու ներկայի չրջագծին մէջ։ Ատիկա կը նշանակէր երկրաչարժէն փլող մեր տան հրաբուխը փնտռել մեր տանը տակ անպայման։ Հեռուէ հեռու հազար ու մէկ ազդակներ-կան, պատճառներ, դէպքերը մէկ օրէն մինչեւ վերի վայր չրջող անակնկալներ։

Ցետոյ, ես կը կարծեմ որ փրոփականտի դէմ արտայայտուողներու մտքին մէջ հիմնական ու սրբագրութեան կարօտ չփոթութիւն մը կայ։ Անոնք կը խօսին այդ ազդակի էութեան դէմ։ Ուրեմն, կը ժխտեն անոր դերը։ Հիմէյէր փրոփականտի նախարարութիւն հաստատեց։ Այն հիմէյէրը, որ սկսած է ասպարէզ կարդալ իր բացայայտ ու անյայտ թշնամիներուն։ Բոլչեւիկները, սկզբնական չրջանին, եթէ չեմ սխալիր՝ նման ձեռնարկ մը ըրին։ Ու մինչեւ այսօր ահագին դրամ կը վատնեն։

Մեր սխալը կը գտնեմ մեր փրոփականտին ձեւին մէջ։

Թէ ի՞նչպէս։

Մինչեւ 1914 երկու յաւակնչական բան քարոզեցինք։ Առաջին այն որ — կը կոտորուինք։ Ու յաղինք, ճչացինք, աղերսեցինք։

Երկրորդ այն որ — խօսեցանք, օրն ի բուն, մեր ընդունակութիւններուն, անցեալ քաղաքակրթութեան, արժէքներուն մասին։

Եւ այս երկու ձեւերուն կապեցինք երկու սխալ դատողութիւն։

Այսինքն՝ կարծեցինք թէ «Եւրոպա»ն (չակերտեցի զայն, առած ըլլալու համար մեր երբեմնի միամիտ ըմբռնումով) կը կարեկցի ու ձեռք կը կարկառէ։ Ու յուսացինք, որ որքան լաւ կարծիք ունենայ մեր մասին, այնքան մեծ կ'ըլլայ իր օժանդակութիւնը։

Ըսո՛ւս, մեր փրոփականտին այս բնոյթն ու բովանդակութիւնն էր որ վնասեց մեղի։

Որովհետեւ,— երբ ստեղծեցինք այն հանրային կարծիքը թէ կը չարդունինք, ստեղծած եղանք այն համոզումը թէ տկար ենք։ Թիմեցինք, ուրեմն, իբրեւ ուժ՝ մեղի զործակցելու կարելիութիւնը։ Չխորհեցանք, որ մեղի երկարող ձեռքը բռունցք կամ պրկուած բազուկ կ'ուզէր գտնել՝ միասին գործելու համար։ Մինչ ըսինք — առէք ու տուէք մեղի։

Երկրորդ՝ խօսելով մեր քաղաքակրթութեան ու անցեալին, մտաւոր թէ տնտեսական կարողութիւններուն մասին, ստեղծեցինք երկրորդ անիպատճառ կարծիք մը — քանի մենք հոն ենք, ոչ ձեր մտքին կարիք ունինք, ոչ ալ չահ կը թողունք ձեզի։

Այդ էր պատճառը, որ Միջերկրական ձգտող Ռուսիան, Թուրքիոյ դէմ սուր չարժելով հանդերձ, երբեք չըխորհեցաւ «առանց Թուրքի Թուրքիոյ մը» մասին, բայց իր հիմնական քաղաքականութիւններէն մին ըրաւ «առանց Հայու Հայաստան»ը։ Գերմանիա, դէպ ի Հնդկաստան կամ Պաղտատ իր ճամբուն վրայ, մեզ տեսաւ իբրեւ տատասկ։ Ու Անգլիա միշտ քաջալերեց Թուրքը։

Ըստ երեւոյթին երկրորդական թըշուռ այս պարագան նկատած եմ մեր կորուստներու եւ պարտութեան հիմնական պատճառներէն մին։ Մեր դժբախտութեանց պատճառը ոչ յեղափոխութիւնն է, ոչ ալ մեր ժողովուրդի ամբողջովին յեղափոխական չըլլալը։ Պուլկար յեղափոխութիւնը մերինին քով տուեր մըն էր, բայց տիրացան անկախութեան։ Մենք տգէտ, անընդունակ, բայց մանաւանդ տնտեսապէս անկարող պէտք էինք ըլլալ ու այսօր, չերմօրէն հաւատացած եմ, Հայաստան մը կ'ունենայինք։ Ուրիշներ ենթակայ եւ իրրեւ գործիք, անչուշտ։ Իրրեւ ազարակ կամ կթան կով։

Ուրեմն, մեղի կը մնայ փրոփականտի բնոյթն ու բովանդակութիւնը փոխել։

Նախ՝ ծանօթացնել մեր բաղուկին ուժը։ Ժխտել, նոյնիսկ, թէ մէյնտ չարդուած ենք։ Գուցէ ոմանք տարօրինակ գտնեն այս յայտարարութիւնը։ Համոզումի խնդիր է։ Երկրորդ, մեր նպատակներէն մին ընենք ժխտել, ամէն տեղ ու ամէն առթիւ, թէ Թուրքը ուժեղ է։ Բայց մեղի հիմնակէտ ունենանք, նաեւ, հետեւեալ զիջողութիւնը,— չգտինք հին «առէք ու մեղի տուէք»ի ծիծաղելի միամտութեան։ Ցետադարձ ակնարկ մը նետենք — Վանի մէջ անկախութիւն, Էրզրումի մէջ անկախութիւն, Կիլիկիոյ մէջ անկախութիւն, Երեւանի մէջ անկախութիւն։ Ասիկա ցոյց կուտայ մեր ուժերուն, պայմաններուն, կարելիութիւններուն եւ արտաքին մեծ ու զօրաւոր ազդակներուն բացարձակ անտեղեակութիւն։ Աչքապուկի այն խաղին, երբ թաչկինակը կ'անցընեն դէմքիդ եւ աչ ու ձախ կը վազես՝ բռնելու ով կ'ուզէ ըլլայ, մէկը բռնելու համար վերջապէս։ Ու երբեմն քիթդ ու բերանդ կը բախես ծառին հսկայ բունին։

Երբեք չհրաժարելով այն փորձուած ճշմարտութենէն թէ քաղաքական կեանքի մէջ կայուն բան չկայ, ու անակնկալները մէկ օրէն միւսը կրնան կրկին պայծառ առաւօտ մը բանալ մեղի,— մենք չանանք ստեղծել այլեւս այն կարծիքը թէ պիտի բաւարարուինք ուրիշ կարելի ու մեր դոյութեան համար ստիպողական հաղաշերտով մը, որ անմիջական մասը պիտի ըլլայ ներկայ Հայաստանին — անժխտելի եւ դուրդուրալի կորիզին։

Մինչեւ այժմ մենք մեր կարկինը այնքան մեծ բացինք, որ մեղի մտնելու տեղին միտքն դպաւ։ Ու չատ բնականօրէն, բարեկամ կարծուածը մտածեց — այդպէ՞ս, լաւ, քու չըլլալդ ըլլէդ նպաստաւոր է։

Մեր փրոփականտը, չետ այսպէս, պէտք է ձգտի չըջելու այս կարծիքը, ստեղծելու — ըլլալդ չըլլալդ նպաստաւոր է, ըմբռնումը։

Իսկ ինչ որ գլխաւորն է, մենք պէտք է չանանք ոչ թէ մեղի ի նպաստ, այլ թուրքին անմոպաստ քարոզչութիւն ընել։ Մերկացնել այնոր ներքին բոլոր դակ ողբերգութիւնը։ Ժխտել ստեղծուած նպաստաւոր կարծիքը։ Գրել, խօսիլ, գրուցել՝ այդ հիւանդ, ապականած, հիւծող երկրի մասին։ Գրաւել ախորժակ։ Զանազ, վերջապէս, անոր քայքայման ազդակները չատցնելու։ Բայց ոչ թէ անպայման իբրեւ պատառը վայելելու ախորժակով, այլ առաջնորդուելով այն բացարձակ իրողութենէն, որ մեծ կամ փոքր ոյժ եւ է Հայաստանի գոյութիւնը կախում ունի Թուրքիոյ տկարութենէն։ Բաւական առաջ, քանի մը յօդուածներով պարզած եմ այս մասին իմ մտահոգութիւններս։ Չեմ կարծեր որ գտնուին ընկերներ, որ յապաղած նկատեն այս տարցին արձագանգումը։ Փրոփականտը հիմնական գործ չէ, եւ զայն կարելի է տանիլ «իմէջ այլոց»։

Եւ ո՞վ ըսաւ որ անպայման դաչնակցութիւնը պէտք է ընէ այդ բանը։ Ու եւ է բարեխիղճ Հայ, նոյն իսկ այժմեան Հայաստանի «բարեկամ»ները, յանուն այդ Հայաստանի գոյութեան, պարտաւոր են ընել փրոփականդ՝ ա՛յս ուղղութեամբ։

Եւ այս՝ առանց աղմուկի ու ցոյցի։ Ո՛չ եւ է՛ր որ առիթ կայ — խօսքով, յօդուածով, մտերմութեամբ, թղթակցութիւններով եւ անդամ ... պարելով ու զուարճանալով։

Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—·—

Զատկական այս տօնական օրերը մեղի վերյիչեցուցին այն տարիները, երբ հայ ֆութպոլիստները կը հրաւիրուէին ծովեզերեայ մեծ քաղաք մը մրցումի, Սապլը - տ'Օլոն, Տիէփ, Լա Պոլ եւլլն.։ Այս տարի ոչ Ս. Մ. Ը. Մ.ը եւ ոչ ալ միւս խումբերէն մին այդ բախտը չունեցան, — կ'ըսեն՝ բախտը, որովհետեւ հայ տղոց հաւատ առիթ մըն էր մէկ կամ երկու օր մաքուր օդ շնչելու։ Բայց անոնք չդոհացան այդքանով, ուրիշ առաւելութիւններ փնտռեցին եւ արդիւնքը մէկ կողմէ՝ աշխարհի առաջին հեծեծանոթ ազգն են, գործեալ յաղթական ելոյթ այս մրցումէն։ Իրենցմէ երկուքը՝ Սիլվեր Մաչս և ժ. Վերվակ Ռուպէէն 160 քիլօմեթր առաջ պայքարեցան Ֆրանսացիի մը (Լէօն Գալիֆէ) եւ Աւստրիացիի մը (Մաքս Պուլլա) հետ, նախ այս վերջինը եւ յետոյ Ֆրանսացին տեղի տուին եւ առանձին ձգեցին երկու պելճերը, որոնք յաղթական ժամտք գործեցին ճարտարարուեստական մեծ ասոնը ծափահարուելով տասնեակ հազարաւոր հանդիսատեսներու կողմէ։ Ինչ որ աչքառու է այս մրցման մէջ, յաղթականներուն ցոյց տուած

ԳԵՂՑԿԱՅԻ ՏՆԿԸ

(ՕՐԱՑՈՒՅՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ 1908)

ՀՈՎՀ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ, ԳՅՈՒՂԱՀԱՐ

ՀՈՎՀ. — Ի՞նչպես, դու չե՞ս գիտեր Հայաստանում կթելու։

ՀԱՅԿ. — Ես ոչ, բայց մեր Մարիամը գիտի։

ՀՈՎՀ. — Այդ ինչպե՞ս ստացվեց։

ՀԱՅԿ. — Մարիամը մի անգամ գնացել էր Ղազանչի ագայի տունը, ուր կովերի հետ մենակ էր նրա աղջիկը։ Ագան չկար տանը։ Աղջիկը ասում է Մարիամին, որ կթի կովերը։ Մարիամը կթում է, աղջիկը նայում է, հետո ասում է, որ ինքն էլ գիտի կթել։ Մարիամը ասում է, որ չի հավատում։ Աղջիկը կթում է մի կովի, Մարիամը ասում է, որ ինքն էլ գիտի կթել։ Աղջիկը ասում է, որ չի հավատում։ Մարիամը կթում է մի կովի, աղջիկը ասում է, որ ինքն էլ գիտի կթել։ Մարիամը ասում է, որ չի հավատում։ Աղջիկը կթում է մի կովի, Մարիամը ասում է, որ ինքն էլ գիտի կթել։ Աղջիկը ասում է, որ չի հավատում։ Մարիամը կթում է մի կովի, աղջիկ

Փարիզ եւ արուարձանները

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Ռազմիկ» խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ի ընկեր Ս. Պառաւեանի բնակարանին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Զեկոյց՝ ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆԷ: Ներկայ կ'ըլլայ Մարսէլի «Հրայր» խումբէն ընկեր Ո. կարապետեան: Հաշուետուութիւն: Անդամատուրները միասին բերել:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Ակումբին մէջ: Կը խօսի՝ ընկ. Մուրատեան: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊԱՆԵԼՕ-ՔՈՇԱՆ «Արծիւ» խումբի ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին ընկեր Ս. Գարակէօզեանի բնակարանին մէջ:

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, 131 rue Cambronne ,métro Vaugirard: Զեկոյց՝ Պ. Ա. Շահխաթունիէ: Նիւթ՝ «Տիկ. Սիրանոյշ»: Զեկոյցէն վերջ մաքերու փոխանակութիւն Տիկ. Սիրանոյշի, Հայ Թատրոնի, թատերական հասարակութեան եւ թատերական քննադատութեանց մասին: Մուտքը ազատ է:*

Բացման հանդէս Սեն թ'Էթիէնի մէջ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԷՆ Թ'ԷԹԻԷՆԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ
ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 7.30ԻՆ
4 rue Cizéron *ՄՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*
կը խօսի Օր. Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ որ ներաիրուած է փարիզէն:

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Հիմնադիր՝ ԱՐՄԱՆ ԿՈՒՐԻԿԵԱՆ

STUDIO RUDOLF *սրահին մէջ*
6 bis, Rue Campagne Première, Métro: Raspail

Իր 17րդ ներկայացման առիթիւ կազմակերպած է ծիծաղելի երեկոյթ մը:

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8.30ԻՆ

կը ներկայացուի **ՉԱՐԹԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ**

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Պ. Պալըգճեան, *Պարոններ՝* Գասանճեան, Գանճարճեան, Ե. Գրիգորեան, Ա. Կոթիկեան, Գ. Նիկողոսեան, Օ. Սանճագ, Կ. Սրապեան, Գ. Տէրվիշեան,

Եւրոպական պարեր եւ երաժշտութիւն ՁԱՐՏԱՂ օփերէթէն,

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐՆ ԵՆ 5 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Քրեպ տը շին պրուզ *կարող պարզ գործաւորուհիներ կ'ուզուին: Դիւրին եւ տեւական գործ: Դիմել՝* Seropian, 7 rue Rollin, Paris (5): *Մէթրօ՝* Monge:

Կ'ուզուին *ճլուզ ռոպի համար վարժ գործաւորուհիներ եւ անթերփրընէօրներ: Դիմել անմիջապէս՝* Maison Kalderon, 18 Bld. du Temple, Paris (11): *Մէթրօ՝* Republique:

Կ'ուզուին *շրմիզիէ կարող գործաւորուհիներ եւ անթերփրընէօրներ: Տեւական գործ: Ներկայանալ առաւօտները ՏԱՐՕՆԵԱՆի,* **2, Rue Saint Philippe, Métro Sentier:**

ԾԱԽՈՒ Է *Պանէօի հայկական շրջանի մէջ նպարավաճառի խանութ մը շատ դիւրամատչելի գինեբով: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Ե. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆի* 12, rue Mme Curie, Bagneux (Seine):

Յոբելեանական հանդէս-ներկայացում

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Դերասան Յ. ՂԱԶԱՐԵԱՆի 30ամեայ գործունէութեան

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ
«ՍԱԼՕՆ ՄԱՍԻԼԻԱ»ի ՄԷՋ | RUE ROUX DE BRIGNOLES

Դեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Տիկիններ՝ Մ. Սուրաբեան եւ Սիրուշ; *Ջութակահարներ՝* Պ. Ս. Ջէօրէկեճեան, Պ. Ե. փափազեան: Դաշնակահար՝ Պ. Ա. Մէշտուճեան;

կը ներկայացուի՝ Ա.— ԿՐԻԶԻՆՍԿՈՒԻ, Բ.— ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ, Գ.— ՀԷՔԵԱԹ, Դ.— ԵՍ ՄԵՌԱՅ: (Մէկ մէկ արար):

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱԼՈՆՅ-ՉՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողոյը այս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 119, Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանին մէջ: Մէթրօ Մէզոն Պլանշ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԴՊՐՈՑԱՍԻՐ Տիկնանց Ընկերութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Պ. Գալուստեանէ 100 ֆրանք, իրենց մօրաքրոջ Տիկին Թ. կիւլպէնկեանի մահուան առթիւ:

Հ. Ը. Մ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳԸ

ՓԱՐԻԶ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 9ին
ՍԱԼ ԿԱՎՈՑԻ ՄԷՋ, 45—47, Rue La Boëtie, 45—47, — Métro : Miromesnil
Կը նախագահէ՝ **FERDINAND HEROLD**
Ընդհ. քարտուղար Ligue des Droits de l'Homme*ի*
Կը խօսին՝ Պ. ՄԻՒՌԱՑԵԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ
Պ. Պ. ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ եւ ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ԴԱԲԻԿԵԱՆ
Prof. FAUCHET, փրոֆ. Փարիզի պետ. երաժշտանոցին

Բացման կը նուագէ օրկով հայկական « Տէր ողորմեա »ն

Դեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օրիորդներ **NELLY GAUTHIER** (*թաւ ջութակ*), **MADELEINE FRIDE** (*ջութակ*), *Պարոններ* **J. GILLES** (orgue), *եւ* **P. BAJEUX (Hautbois)** *եւ բոլորն ալ առաջին մրցանակաւոր Փարիզի պետական երաժշտանոցէն:*

ԿԵՐԳԷ ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԾԱԾՏԱԳԻՐ

1.— Marche funèbre		**BEETHOVEN**
	Orgue, *թաւջութակ, ջութակ,* hautbois	
2.— a) Aria		**BACH**
b) Andante		**HAENDEL**
c) Armenia		**MALIPIERO**
	MADELEINE FRIDE	
3.— a) Plainte		**CAIX D'HERVELOIS**
b) La fille aux cheveux de lin		**DEBUSSY**
c) Հերոսին մահը		Ա. ՊԱՐԹԻԵԱՆ
	NELLY GAUTHIER	
4.— a) Oratorio: Prélude		**TH. DUBOIS**
b) Տէր, ողորմեա, դաշն.		**PAUL FAUCHET**

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ընկերակցութեամբ Orgue*ի, ջութակի, թաւջութակի եւ* hautbois*ի*

Լուսարձակով ցոյց կը տրուին նահատակ մտաւորականները, ասմունքի եւ ջարդերու նկարներ:

Նախերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք

ԼԻՈՆ — *Վաղը, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թաղապետարանին մէջ*
Կը նախագահէ՝ Ա. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
եւ կը խօսի՝ ՎԱՀԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները վաղը:

ՎԻԷՆ	*Այս Կիրակի կէսօրին*
ՎԱԼԱՆՍ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*
ՌՈՄԱՆ	*30 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
ՄԱՐՍԷՅԼ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*

ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԵԶԷ սրահին մէջ
Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՑԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՏԻՍԻՆԻ ՄԻՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Պատ. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ. Ը. Դաշնակցութեան, Տարօն – Տուրուբերանի, Վասպուրականի, Բարձր-Հայքի, Սեբաստիոյ, Խարբերդի, Տիկնանց եւ Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի Միութեանց:

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 2ին, Հ. Ը. Դ. « Ժողովրդային Տան » մէջ:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ մասնաւոր յայտագրով:

—o—

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած
Պ. Պ. Տ. ՔԷՕՋԷԿԵԱՆի, Տ. ՉԱԼԸՔԵԱՆի եւ Գ. ՊԱԼԸՃԵԱՆի
կողմէ

Վաղը Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին
Տեղի կ'ունենայ **Langham Hôtel***ի մէջ*
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ OLIVER BALDWIN
կը խօսի՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Կ'արտասանէ ՏԻԿ. ՇԱՀԱՆ–ՍԻՐԱՆ ՆԷՎՇԷՀԻՐ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԵԹԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ

ԽՄԵՑԷՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ
ՄԵՐԹԵՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԸ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր
Société "PEUREUX"
12, Boulevard des Vignes, 12
MARSEILLE (B. du Rh.) Téléphone: COLBERT 58-10

Chartron et Poulin
106, Bld. National, Marseille

Ակօսաւոր թանագ (tôle ondulée), վանդակորմի երկաթեայ ցիցեր, ջուրի ընդունարան, երկաթեայ դուռներ եւ վանդակորմներ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆԻ
ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ արկածի, պահանջքի եւյլն.ի դատական գործեր, կը կատարէ վարչական դիմումներ, տուրքերու թեթեւացում, իբօթէքի վրայ փոխատուութիւն՝ յարմար սակով, խնդրագիրներու պատրաստութիւն, խորհրդակցութիւն ամէն կարգի խնդիրներու մասին:

Ձանելիք ունիք չէք կրնար գանձել՝ իրեն դիմեցէք:
Տալիք ունիք ժամանակ շահիլ կ'ուզէք՝ դարձեալ իրեն դիմեցէք:
Շամաձայնութեամբ գործ վերջացնել կ'ուզէք՝ միշտ իրեն դիմեցէք:
Երկար տարիներու իր փորձառութեամբ, տեղական պայմաններու գիտութեամբ եւ անձնական ծանօթութիւններու իր ընդարձակ շրջանակովը կրնայ Ձեզ օգտակար կերպով ծառայել:
Առժամանակեայ հասցէ՝
179, rue de Vaugirard. Métro: Pasteur
(Ձախ թեւի վրայ առաջին սանդուխ, բ. յարկ, ձախ):
Կ'ընդունի ամէն առաւօտ ժամը 10-12, բացի Կիրակի և Տօն օրերէն:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիւմ նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Ձեր տունը, խանութը ենչլն. խնամքով եւ ճաշակաւոր կերպով ներկելու համար վստահութեամբ դիմեցէք վաստակաւոր եւ հիանրածանօթ ներկարարներ՝

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
127, rue Etienne Dolet, Alfortville, (Seine)
Tél. Entrepôt 17-65

Կը ստանձնենք նաեւ սենեակներու, խանութներու եւ ապակիներու թուղթով զարդարումը:
Խնամուած աշխատանք: Նպաստաւոր գին:
Հայ ճարտարապետներ, ձեր շէնքերը ներկելու համար, դիմեցէք մեզի: Ջեռնտու պայմաններ:

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ — Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

« ՁԱՅՆԱՐՁԱԿ »Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԷՊՔԸ

— Ուրեմն միայն ես յանցաւոր չեմ, բսաւ ու խնդաց· ո՛չ, ձորձ, յանցաւոր վնասուելուատենը չէ հիմա· մենք չատ ալ կարեւորութիւն չտուինք անգլիական թերթերու խորամանկութեանց եւ ...

— Սպանիա գոնուող սիրուհիին··· աւարտեց նախադասութիւնը Լէոն:

Լռեցին ամբողջ հինգ վայրկեան:

— Ինքնաշարժ մը ունիմ մօտերը, բսաւ Լէոն· ըսիք որ ժամը տասնըմէկին այստեղ պիտի ըլլայիք· տրամադրելի նաւակ մը ունինք ծովեզերքը ··· արեւը չծագած Ֆրանսա կը հասնինք ···

— Ի՞նչ կը խորհիք, հարցուց Մէնֆրէա:

— Մնանք ու աւարտենք մեր գործը, ըսաւ Լէոն:

— Այո՛, ես ալ այդպէս կը մտածեմ, աւելցուց Փուաքառ՝ հանդարտ ու վճռական:

Մէնֆրէա ծառան կանչեց:

— Իրիկուան թերթերուն վերջին հրատարակութիւնները ունի՞ք ···

Ծառան բերաւ երկու թերթեր: Մէնֆրէա աչք մը պտտցուց անոնց վրայ ու յետոյ մէկ կողմ նետեց:

— Ոչի՛նչ: Եթէ Թէրլին ոսոիկանութեան գնաց, ուրեմն պէտք է պահուըտինք եւ ուրիշ ձեւ մը մտածենք· կամ թերեւս հարուածը կրնանք տալ հիմակուց· վերջ ի վերջոյ, Թէրլին մեզի ըսած է արդէն պէտք եղածը, բայց ···

— Ամիկա Րէյմընի հանդէպ անարդարութիւն պիտի ըլլար, ընդմիջեց Փուաքառ խիստ կերպով· տակաւին երկու օր պայմանաժամ ունի եւ վերջին աղղարարութիւն մը եւս պիտի տանք իրեն:

— Ուրեմն պէտք է Թէրլին գտնենք:

Մէնֆրէան էր խօսողը: Ոտքի ելաւ· իրեն հետեւեցան երկու ընկերները:

— Երբ Թէրլին ոսոիկանութեան չգնաց, հապա ո՞ւր դնաց, հարցուց Լէոն:

— Ամբաստանը այն թերթին որ հրատարակեց ոսոիկանութեան ապին սպանութիւնը, պատասխանեց Մէնֆրէա եւ երեք ընկերները բնազդարար հասկցան որ ճիշդ էր այդ մեկնութիւնը:

— Ինքնաշարժդ օգտակար պիտի ըլլայ, ըսաւ Մէնֆրէա ու երեքը միասին մեկնեցան գարեջրատունէն:

×

Թէրլի կեցած էր երկու խմբագիրներուն դիմացը:

— Թէրլի՞ ··· Ծանօթ չեմ այդ անունին, ո՞րկէ եկաք, ո՞ւր է ձեր հասցէն, հարցուց Ուէլսլի:

— Անտալուզիայէն կուգամ· այնտեղ կ'աշխատէի դինիի ագարակի մը մէջ:

— Այդ չէ իմ ուզածս, ընդմիջեց Ուէլսլի· ո՞րկէ եկաք հիմա, Լոնտոնի ո՞ր կողմէն:

Թէրլի ձեռքերը վեր բարձրացուց չուսարած ու յուսահատ:

— Ես ի՞նչ դիտնամ· չատ մը տուներ, փողոցներ կային այնտեղ, Լոնտոն էր, գիտեմ· եկած եմ այս քաղաքը սպաննելու համար մէկը, նախապար մը որ անիրաւ օրէնք մը պատրաստեր է ··· ինծի բան մը չըսին անոնք ···

— Ովքե՞ր են « անոնք », հարցուց խմբագիրը հետաքրքրութեամբ:

— Երեք ընկերներս ···

— Անուննե՞րը ···

Թէրլի կասկածոտ՝ նայեցաւ խմբագրին:

— Ասոնցմէ առաջ պէտք է ստանամ պարգեւը եւ ներումը ··· ըսաւ Թէրլի երեսը կախած:

— Եթէ այդ Ձորսերէն մէկին էք, պիտի ստանաք պարգեւը, պիտի ստանաք անոր մէկ մասը հիմակուընէ, ըսաւ խմբագիրը ու մօտենալով գրասեղանին՝ սեղմեց կոճակ մը: Դրան մէջ երեւցող պաշտօնեային Ուէլսլի տուաւ հետեւեալ հրամանը·

— Գնա՛ գրաշարներուն սենեակը եւ ըսէ տպագրիչին որ չարձակէ իր մարդիկը մինչեւ որ լուր տամ իրեն:

Գետնայարկին մէջ կը գտնային մեքենաները· սկսած էր թերթին տպագրութիւնը:

— Հիմա՛, ըսէք տեսնեմ ինչ որ գիտէք, ըսաւ խմբագիրը Թէրլիին, որ անհանգիստ կեցած էր սենեակին կեդրոնը:

Թէրլի պատասխան չտուաւ· նայուածքը գամուած էր տախտակամածին:

— Պարզեւ եւ ներում կայ այս գործին մէջ, մրմնջաց յամառօրէն:

— Ամաչարեցէ՛ք, պոռաց Ուէլսլի· այո՛, պիտի ստանաք պարգեւն ալ, ներումն ալ· ըսէք ովքե՞ր են այս Ձորս Արդարները· ովքե՞ր են մնացեալ երեքը· ո՞ւր են հիմա ···

— Այստե՛ղ, պատասխանեց յստակ ձայն մը խմբագրին եռեւէն:

Անծանօթ մը ներս մտաւ, փակեց սենեակին դուռը ու կեցաւ ատենոց դիմացը: Երեկոյեան զգեստ հագած էր անծանօթը, դիմակաւոր էր ու ատրճանակ մը ձեռքին մէջ:

— Ե՛ս եմ անոնցմէ մէկը, կրկնեց անծանօթը հանդարտ չեչտով· միւս երկուքը ինծի կը սպասեն փողոցը, այս շէնքին դուրսը:

— Ի՞նչպէս ներս մտաք, ի՞նչ կ'ուզէք, հարցուց խմբագիրը ու ձեռքը երկնցուց դարակին:

— Հեռացէ՛ք, հրամայեց անծանօթը ու բարձրացուց ատրճանակը զոր վար բռնած էր մինչեւ այդ վայրկեանը· ի՞նչպէս ներս մտայ ··· Դռնապանը պիտի բացատրէ երբ արթնի ··· Իսկ թէ ինչո՞ւ եկայ, չատ պարզ է ··· եկած եմ կեանքս ազատելու համար տրամաբանական է այս փափաքը կրնամ ··· Եթէ Թէրլին խօսի, ես մեռած մարդ մըն եմ այլ եւս ··· Բայց չպիտի տամ որ բերանը բանայ Ձեր երկուքին հետ վէճ չունիմ, պարոններ, բայց եթէ արգելք ըլլաք ինծի, երկուքդ մէկ կը սպաննեմ:

Անծանօթը կը խօսէր անդրկերի Թէրլի աչքերը լայն – լայն բացած պատին կախուած էր ընչաստաւ:

— Իսկ դո՛ւն, դարձաւ անծանօթը սարսափահար դաւաճանին՝ սպաննելէն լեզուով· իսկ դուն որ եկիր այստեղ խափանելու համար մեծ պատակ մը, պէտք է սատկիս:

(Շարունակելի)

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :=: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 22 ԱՊՐԻԼ 1933

22 Avril 1933

ՅԻՇ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅՐԿ ՏԱՐԻ Թիւ 2169

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՍՏՈՅԳ ՎԻՃԱԿ

—o—o—

Այն պահուն երբ ամբողջ աշխարհ լոյսի մը կը սպասէր Ուաշինկթընէն, նախագահ Ռուզվէլթ ապշութեան մատնեց բոլորը։ Զգաուելով իր վայելած լիազօր իրաւունքներէն, արդիլեց ոսկիի արտածումը Միացեալ Նահանգներէն դուրս՝ պաշտպանելու համար տոլարի սակը օտար հրապարակներու վրայ։

Մարտի սկիզբը, երբ Սպիտակ Տան մէջ դրաւեց Հուվըրի աթոռը, Ամերիկայի նորընտիր նախագահը ժամանակաւոր արգելք մը դրաւ արդէն ոսկիի արտածման դէմ ու փակեց բազմաթիւ դրամատուներ։ Հետեւանքն այն եղաւ, որ տոլարը դադրեցաւ պաշտօնական սակի ենթակայ ըլլալէ օտար Սակարաններու մէջ, դրամատները մերժեցին տոլարի չէքերը ընդունիլ, չահադէտները ասպարէզ իջան եւ մինչեւ 10 ֆրանքէն տոլարի առ ու ծախ տեղի ունեցաւ։ Ոմանց կործանումը ուրիշներու դրպանը պարարտեցնելու ծառայեց։

Ցեղապաշտական չէքանին ականատես եղանք նման բազմաթիւ դէպքերու։ Բոլշեւիկեան յեղափոխութիւնը կաղմրկի թերթի վերածեց ռամանովեան ռուբլիները։ Ի՛նչ տուներ չքանդուեցան ռուբլի գնելով։ Առանց քարինքի դրամ չահելու հեռանկարը շլացուցած էր բոլորին աչքը, ու դեղին ոսկիները կը զոհուէին՝ զէզեքով թղթադրամ դրպանելու համար։

Նոյնը պատահեցաւ մարքի, լէյի, քուրոնի եւ այլ վարկաբեկուած դրամներու համար։ Պատերազմի անմիջական հետեւանք, այս երեւոյթները բնական նկատուեցան եւ մարդիկ լուռ համակերպեցան եղածին։

Մինչ որ պատահեցաւ անկէ վերջ, մանաւանդ 1926ին (Ֆրանքի թաւալգլոր անկումի), նաեւ 1929ին (արժեթուղթերու զահավիժում), եկաւ հաստատելու թէ՝ կ'ապրինք բոլորովին անբնականոն ժամանակաշրջանի մը մէջ։ Հին տնտեսագիտութիւնը երբեք չէր նախատեսած այսքան յեղակարծ եւ երկարատեւ վերիվայրումներ։

Իրականութիւնն այն է, որ Զինադադարին հետ մարդկութիւնը թեւակոխեց նոր դարաշրջան մը, բոլորովին տարբեր հինէն։

Նախկին տեսութիւնները այլ եւս չեն յարմարիր նոր կեանքին։ Աշխատանքի, արտադրութեան եւ սպառումի պայմանները փոխուած են։ Մեքենան, ելեկտրականութիւնը, արագութիւնը, հեռ ի հեռ վազքը, թեթեւ զրականութիւնը, խօսուն չարժանը, անթելը յատկանիշերն են ներկայ դարաշրջանին։

Մուլ պայքար կայ հինին եւ նորին միջեւ։ Ամէն՝ բոլոր այս անօրինակ ցնցումները։ Կ'ապրինք չրջանի մը մէջ, որ յղի է ամէն տեսակ անակնկալներով։

Ընդհանուր անհասկացողութիւն մը կայ։ Մարդիկ իրար չեն հասկնար, իրարու հետ չեն կրնար լեզու գտնել։ Ամէն կողմ դժգոհութիւն։ Իրարու դէմ անվստահութիւն։ Մանաւանդ մրցակցութիւն՝ թէ՛ քաղաքական եւ թէ տնտեսական գետնի վրայ։ կատարեալ Բաբելոն։

Այս մրցակցութեան կարկառուն մէկ նոր փաստն է ահա՛ նահանգապետ Ռուզվէլթի վերջին որոշումը։ Կը հետեւի Անգլիոյ օրինակին, անգլիական առեւտուրին դէմ մրցելու, Միացեալ Նահանգներու տնտեսական ծանր տագնապը մեղմելու դիտումով։

Մէկուկէս տարի առաջ, 1931 սեպտեմբերի վերջերը Անգլիոյ ազգային կառավարութիւնը լքեց ոսկեհիլի դրութիւնը, վերահաստատելու համար երկրին ճարտարարուեստն ու վաճառականութիւնը։ Նոյն ձեւով արտայայտուած է նաեւ Վաշինկտըն։ Պապը երկար տեսնի պատրաստած ըլլալով Վարչապետի մէջ իրրեւ կարեւոր անձ Լեհաստանի հանդէպ։

Եզրակացնելով, թղթակիցը կ'ըսէ թէ Ֆոն Փափէնի Հռոմ այցելութիւնը իր ամբողջութեան մէջ բացասական արդիւնքի չանգած է։ Միակ բաց դուռը որ ձգած է Մուսոլինի, սա է թէ՝ երբ չիրականանայ իր քաղաքականութեան առաջարկը եւ երբ ճախողի համաչխարհային տնտեսական խորհրդաժողովը, այդ պարագային կարելի պիտի ըլլայ աւելի սերտ դործակցութիւն մը ունենալ Գերմանիոյ հետ տնտեսական եւ ելմտական գետնի վրայ։

Իսկ Թայմզի Պերլինի թղթակիցը կը չեշտէ թէ Գերմանիա թէեւ ի վիճակի չէ պատերազմի մը արկածախնդրութեան մէջ նետուելու, սակայն ռազմական ոգին աստիճանաբար եւ բացայայտ կերպով կը սաստկանայ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Անգլիոյ վարչապետ Մաքտոնըլտ Նիւ Եորք հասաւ հինգշաբթի գիշեր եւ երէկ ուղղակի Ուաշինկթըն գնաց։ Անգլիական թերթերը դիտել կուտան թէ նախագահ Ռուզվէլթի որոշումով բոլորովին ջուրը կ'իյնայ անգլ.-պատուիրակութեան պատրաստած ծրագիրը, որ մանրակրկիտ աշխատանքի արդիւնք է եւ որ այժմ բոլորովին անչահ կը դառնայ։

Նոյնքան չուարեցուի մատնուած է նաեւ Ֆրանսական պատուիրակութիւնը, որուն անդամներէն փրոֆ. Շաուլ Բիսթ յայտարարած է.

— Միջազգային տնտեսական խորհրդաժողովին երթալ երբուն եւ չափանիշի մը չկապուած դրամներով, կը նշանակէ չուկայ երթալ առածգական մեթրով եւ հալող չաքարի կշեռով։

ՏՈԼԱՐԻ ԱՆԿՈՒՄԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Օրուան ամէնէն հրատապ խնդիրն է, Ուաշինկթընի խորհրդաժողովէն առաջ, ամերիկեան կառավարութեան կողմէ ոսկեհիլի դրութեան լքումը։ Համաշխարհային տնտեսական կեանքին վրայ մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ այս դէպքը։ Ապրիլ 19ը պատմական օր մը կը նկատուի։ Եւրոպական մամուլը երկարօրէն կը զբաղի այս խնդրով։

Փարիզի սակարանին մէջ առջի օր տոլարը ինկաւ մինչեւ 22·35։

Նիւ Եորքի սակարանին մէջ արժեթուղթերը անընդհատ բարձրացում կ'ունենային։ Նախանիւթերու գիները նոյնպէս կը բարձրանան։

Տոլարի անկումին հետեւանքով Ամերիկայի պարտականութեանց վճարելիք դումարը որոշ չափով պիտի պակսի։ Ակէ գատ նոր օրէնքով մը արծաթ դրամը ընդունելի պիտի հռչակուի պարտքի փոխարէն՝ դումարը 100 միլիոն տոլարը չանցնելու պայմանաւ։ Այս որոշումին նպատակն է կրկին հրապարակ քաշել արծաթ դրամը եւ արժէք տալ անոր, որպէսզի Ամերիկայի պարտական պետութիւնները ստիպուին արծաթ դնել Միացեալ Նահանգներէն։

Շահադիտութիւնը բուռն թափով զործ կը դրուի ամբողջ Ամերիկայի մէջ։ 500 տոլար ունեցողը արժեթուղթ կը դնէ պարզ յանձնառութեամբ մը եւ երկու օրուան մէջ իր արամադրած դումարին տասնապատիկը կը չահի։ Ցորենը, բամպակը, արծաթը, պղղպատը, պղինձը ամէն վայրկեան քանի մը կէտ բարձրացում կ'ունենան։ Պետական դանձատուներ ունեցողները մեծ քանակութեամբ կը ծախեն զանոնք եւ տեղը ճարտարարուեստի արժեթուղթեր կը դնեն, աւելի չահաւոր գտնելով զանոնք։ Ցիսուն տարիէ ի վեր այսպէս բան չէր պատահած։

Նախագահ Ռուզվէլթ գոհ է իր ըրածէն։ Ամերիկեան ժողովուրդը եւս գոհունակութեամբ կը հետեւի իր կորովի նախագահին բոլոր ձեռնարկներուն։ Երկկ զանազան նոր որոշումներու կարգին, հրամայեց պաշտօնկ հանել 20000 պաշտօնեաներ։ Անցած չաբաթ ալ 15000 գինուոր արձակած էր։

Երկկ առաւօտ ստացուած հեռագրի մը համաձայն, նախագահը յայտնած է թէ տոլարը մինչեւ իր արժէքին կէսին պիտի իջեցնէ։

ՍԻԹՐՕԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ ԴԵՌ ՓԱԿ ԿԸ ՄՆԱՆ

Առջի իրիկուն աշխատանքի նախարարութեան մէջ նոր բանակցութիւններ տեղի ունեցան բանթողներու ներկայացուցիչներուն եւ Պ. Սիթրօէնի միջեւ։ Այս վերջինը յայտնեց թէ իր նախկին առաջարկներուն վրայ հաստատ կը մընայ։ Նախարարը նոր առաջարկներ ըրաւ։ Բանթողներու պատուիրակները այս խօսակցութեանց արդիւնքը հաղորդեցին բանթողներու ընդհ. ժողովին, որ տեղի ունեցաւ երէկ առաւօտ՝ Աշխատանքի Տան մէջ։

ՀԱՑ ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆԻ ՄԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Մէյճէն էֆէլսիորի ուղղուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ անցեալ գատաստանը վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտած է նախկին հայ լեգէոնական մը՝ Ժիւլ Ասուլ (?), որ մարձող եղած է Փարիզ, Պրիւսէլ եւ այլուր, հուսկ ուրեմն իբր թժիլկ հաստատուելու համար Հէլսինկի մէջ, Ֆինլանտիոյ մօտ։ Այցելին չէր ստանար, միայն կանխավճար կը պահանջէր՝ դեղեր գնելու համար։

Իր դէմ բողոք եղած էր առանց իրաւասութիւն ունենալու բժշկութիւն ընելուն համար։ 1923ին ահմանուէն դուրս վտարուելու հրամանագիր եղած էր իր մասին։

—o—o—

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ Պուէնոսայրէս քաղաքին մէջ երեւան հանուեցաւ համայնավար կազմակերպութիւն մը։ Զերբակալուեցան 17 հոգի եւ դրաւուեցաւ մեծ քանակութեամբ համայնավարական դրականութիւն։

ՊԱՐԻԿ կառավարութեան եւ Անգլեւպարսիկ բարիւղի ընկերութեան նախագահ Սըր Ճօն Ճէտմէնի միջեւ բանակցութիւններ սկսան՝ վերանորոգելու համար բարիւղի մենաշնորհը։ Ընկերութեան առաջարկած պայմանները գաղտնի կը պահուին։ Ցոյս կայ թէ պիտի համաձայնին։

ՀԻՆԳ ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻ բոմիթաճիներ, զինուած հրացանով, ատրճանակով եւ ձեռնառումբերով, սերպ սահմանագլուխին վրայ ընդհատեցան հուկոսլաւ ոստիկան զօրիճի հետ։ երկար հրացանաձգութենէ վերջ, հինգն ալ սպանուեցան, իսկ ոստիկան զինուոր մը վիրաւորուեցաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թուրքական միջադէպեր

Վերջերս մանր մունր միջադէպեր կը պատահին Թուրքերուն եւ Պուլկարներուն միջեւ։ Երկու դրացի եւ բարեկամ երկիրներու միջեւ այս կարգի միջադէպերը բաւական յատկանշական են եւ ժամանակի երեւոյթ է։

Ակէ առաջ Թուրք թերթերը քանիցս կը զանգատէին թէ Պուլկարիոյ մէջ անտանելի կացութիւն ստեղծուած է Թուրք փոքրամասնութեանց համար։ Թէ Պուլկարները աչք ունին դարձեալ արեւելեան Թրակիոյ, մանաւանդ Էմիրնէի վրայ եւայլն։ Այս զանազան անախորժութիւնները բառնալու համար, անցած տարի Թուրքիա այցելեց Պուլկարիոյ վարչապետը Մուշանոֆ, որ առիթէն օգտուելով քաղաքական զանազան խորհրդակցութիւններ ունեցաւ Էնկիւրիի վարիչներուն հետ։

Հակառակ բոլոր սիրալիր յարաբերութեանց, միջադէպերը անպակաս են երկու երկիրներուն միջեւ ալ։ Վերջերս Թուրքերը ծանեցին Էմիրնէի վերադրաման տարեդարձը։ Ինչպէս կը յիշուի, 1913ին պալքանեան պատերազմին, դրաման տարեդարձը։ Ինչպէս կը յիշուի, 1913ին պալքանեան պատերազմին, Էմիրնէն դրաւուած էր Պուլկարներուն կողմէ։ Եւ քը, երբ Պուլկարիա իր դաշնակիցներուն հետ կռիւի բռնուած էր, Թուրքերը առանց զինադադար մը արձակելու եւ առին զայն՝ Էնվէրի գլխաւորութեամբ։

Պուլկարները զայրացան թէ ինչո՛ւ կը ծանուի Էմիրնէի վերադրաման տարեդարձը։ Թուրքհպուլկար բարեկամութեան չի վայելեր նման չարժումը։ Մանաւանդ որ ցուցարարները Էմիրնէի պուլկար հիւպատոսարանին առջեւ երթալով «Անկիր՛ Պուլկարիա» պոռացած էին։

Պուլկարները փոխ – վրէժի համար Ռազկրատի Թրքական գերեզմանատան վրայ յարձակելով քարուքանդ ըրին տապանաքարերը եւ մեռելներու ճաիւնները։ Այս դէպքը բուռն քննադատութեանց տեղի տուած ըլլալով Թուրք մամուլին մէջ, պուլկար կիսապաշտօն թերթը՝ «Զնամէ» կը պատասխանէ։ Կը յիշէ Էմիրնէի դէպքը եւ այդ առիթ Պուլկարներու պահած պարիւնը։ Ու խոստ ազդարարութիւն մը կ'ուղղէ։

Վենիզելոս ալ Թուրքիա կ'երթայ

Գրած էինք թէ Թուրք կառավարութեան հրաւէրով Էնկիւրի պիտի երթան Յունաստանի վարչապետ Ցալտարիս եւ արտաքին նախարար Մաքսիմոս։ Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ճամբորդութիւնը տեղի պիտի ունենայ օգոստոսի վերջը կամ սեպտեմբերի սկիզբը։ Մանաւանդ քաղաքական նչանակութիւն մը չպիտի ունենայ, այլ Թուրքհելլէն անկեղծ բարեկամութեան նոր հաւաստիք մը պիտի կազմէ։

Միւս կողմէ կը հաղորդուի թէ Վենիզելոս ալ եալովա պիտի երթայ օգոստոսի վերջին երկու չաբաթները հոն անցընելու համար։ Յունաստանի նախկին վարչապետը պիտի հիւրասիրուի վարչապետ Քեմէթ փաչայի կողմէ։

Ի՞նչ խօսեցան Հռոմի մէջ

Թայմզ ապրիլ 21ի թիւով կը հրատարակէ երկու հետաքրքրական թղթակցութիւններ՝ Հռոմէն եւ Պերլինէն։ Հռոմի թղթակիցը քննելով Ֆոն Փափէնի եւ Տոլֆուսի միաժամանակ Հռոմ այցելութիւնը, կ'ըսէ թէ Մուսոլինի բացարձակապէս հակառակ արտայայտուած է Աւստրիան միացնելու գերմանական ծրագրին։ Իտալիա համակիր է Տոլֆուսի քաղաքականութեան, որ է պահպանել Աւստրիոյ անկախութիւնը եւ միջին ճամբու մը հետեւիլ հետեւեալ երկու հաւասկանութեանց մէջտեղ։ Աւստրիոյ կլանումը Գերմանիոյ կողմէ, կամ յարումը Պալքանեան համադաշնակցութեան մը, ինչպէս կ'առաջարկէր Թարտիէօ։

Եթէ Աւստրիան Գերմանիոյ միանայ, վեց միլիոն կաթոլիկները պիտի աւելնան Հիթլէրեան տարրերուն վրայ։ Եւ որովհետեւ Հիթլէր կը ձգտի լուծել Գերմանիոյ բոլոր կուսակցութիւնները (մէջն ըլլալով կեդրոնի կաթոլիկները) եւ թողուլ միայն ազգայնական ընկերվարականը (Նացի), Վատիկան եւս հակառակած է Աւստրիոյ միացման։

Մուսոլինի յայտնած է նաեւ Ֆոն Փափէնի թէ Իտալիա արամադիր չէ ներկայիս վերաքննութեան ենթարկելու լեհական նրբանցքը (Տանցիկի խնդիր)։ Նոյն ձեւով արտայայտուած է նաեւ Վատիկան։ Պապը երկար տեսնի պատրաստած ըլլալով Վարշաւայի մէջ իրրեւ կարեւոր անձ Լեհաստանի հանդէպ։

Եզրակացնելով, թղթակիցը կ'ըսէ թէ Ֆոն Փափէնի Հռոմ այցելութիւնը իր ամբողջութեան մէջ բացասական արդիւնքի չանգած է։ Միակ բաց դուռը որ ձգած է Մուսոլինի, սա է թէ՝ երբ չիրականանայ իր քաղաքականութեան առաջարկը եւ երբ ճախողի համաչխարհային տնտեսական խորհրդաժողովը, այդ պարագային կարելի պիտի ըլլայ աւելի սերտ դործակցութիւն մը ունենալ Գերմանիոյ հետ տնտեսական եւ ելմտական գետնի վրայ։

Իսկ Թայմզի Պերլինի թղթակիցը կը չեշտէ թէ Գերմանիա թէեւ ի վիճակի չէ պատերազմի մը արկածախնդրութեան մէջ նետուելու, սակայն ռազմական ոգին աստիճանաբար եւ բացայայտ կերպով կը սաստկանայ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Անգլիոյ վարչապետ Մաքտոնըլտ Նիւ Եորք հասաւ հինգշաբթի գիշեր եւ երէկ ուղղակի Ուաշինկթըն գնաց։ Անգլիական թերթերը դիտել կուտան թէ նախագահ Ռուզվէլթի որոշումով բոլորովին ջուրը կ'իյնայ անգլ.-պատուիրակութեան պատրաստած ծրագիրը, որ մանրակրկիտ աշխատանքի արդիւնք է եւ որ այժմ բոլորովին անչահ կը դառնայ։

Նոյնքան չուարեցուի մատնուած է նաեւ Ֆրանսական պատուիրակութիւնը, որուն անդամներէն փրոֆ. Շաուլ Բիսթ յայտարարած է.

— Միջազգային տնտեսական խորհրդաժողովին երթալ երբուն եւ չափանիշի մը չկապուած դրամներով, կը նշանակէ չուկայ երթալ առածգական մեթրով եւ հալող չաքարի կշեռով։

ՏՈԼԱՐԻ ԱՆԿՈՒՄԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Օրուան ամէնէն հրատապ խնդիրն է, Ուաշինկթընի խորհրդաժողովէն առաջ, ամերիկեան կառավարութեան կողմէ ոսկեհիլի դրութեան լքումը։ Համաշխարհային տնտեսական կեանքին վրայ մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ այս դէպքը։ Ապրիլ 19ը պատմական օր մը կը նկատուի։ Եւրոպական մամուլը երկարօրէն կը զբաղի այս խնդրով։

Փարիզի սակարանին մէջ առջի օր տոլարը ինկաւ մինչեւ 22·35։

Նիւ Եորքի սակարանին մէջ արժեթուղթերը անընդհատ բարձրացում կ'ունենային։ Նախանիւթերու գիները նոյնպէս կը բարձրանան։

Տոլարի անկումին հետեւանքով Ամերիկայի պարտականութեանց վճարելիք դումարը որոշ չափով պիտի պակսի։ Ակէ գատ նոր օրէնքով մը արծաթ դրամը ընդունելի պիտի հռչակուի պարտքի փոխարէն՝ դումարը 100 միլիոն տոլարը չանցնելու պայմանաւ։ Այս որոշումին նպատակն է կրկին հրապարակ քաշել արծաթ դրամը եւ արժէք տալ անոր, որպէսզի Ամերիկայի պարտական պետութիւնները ստիպուին արծաթ դնել Միացեալ Նահանգներէն։

Շահադիտութիւնը բուռն թափով զործ կը դրուի ամբողջ Ամերիկայի մէջ։ 500 տոլար ունեցողը արժեթուղթ կը դնէ պարզ յանձնառութեամբ մը եւ երկու օրուան մէջ իր արամադրած դումարին տասնապատիկը կը չահի։ Ցորենը, բամպակը, արծաթը, պղղպատը, պղինձը ամէն վայրկեան քանի մը կէտ բարձրացում կ'ունենան։ Պետական դանձատուներ ունեցողները մեծ քանակութեամբ կը ծախեն զանոնք եւ տեղը ճարտարարուեստի արժեթուղթեր կը դնեն, աւելի չահաւոր գտնելով զանոնք։ Ցիսուն տարիէ ի վեր այսպէս բան չէր պատահած։

Նախագահ Ռուզվէլթ գոհ է իր ըրածէն։ Ամերիկեան ժողովուրդը եւս գոհունակութեամբ կը հետեւի իր կորովի նախագահին բոլոր ձեռնարկներուն։ Երկկ զանազան նոր որոշումներու կարգին, հրամայեց պաշտօնկ հանել 20000 պաշտօնեաներ։ Անցած չաբաթ ալ 15000 գինուոր արձակած էր։

Երկկ առաւօտ ստացուած հեռագրի մը համաձայն, նախագահը յայտնած է թէ տոլարը մինչեւ իր արժէքին կէսին պիտի իջեցնէ։

ՍԻԹՐՕԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ ԴԵՌ ՓԱԿ ԿԸ ՄՆԱՆ

Առջի իրիկուն աշխատանքի նախարարութեան մէջ նոր բանակցութիւններ տեղի ունեցան բանթողներու ներկայացուցիչներուն եւ Պ. Սիթրօէնի միջեւ։ Այս վերջինը յայտնեց թէ իր նախկին առաջարկներուն վրայ հաստատ կը մընայ։ Նախարարը նոր առաջարկներ ըրաւ։ Բանթողներու պատուիրակները այս խօսակցութեանց արդիւնքը հաղորդեցին բանթողներու ընդհ. ժողովին, որ տեղի ունեցաւ երէկ առաւօտ՝ Աշխատանքի Տան մէջ։

ՀԱՑ ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆԻ ՄԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Մէյճէն էֆէլսիորի ուղղուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ անցեալ գատաստանը վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտած է նախկին հայ լեգէոնական մը՝ Ժիւլ Ասուլ (?), որ մարձող եղած է Փարիզ, Պրիւսէլ եւ այլուր, հուսկ ուրեմն իբր թժիլկ հաստատուելու համար Հէլսինկի մէջ, Ֆինլանտիոյ մօտ։ Այցելին չէր ստանար, միայն կանխավճար կը պահանջէր՝ դեղեր գնելու համար։

Իր դէմ բողոք եղած էր առանց իրաւասութիւն ունենալու բժշկութիւն ընելուն համար։ 1923ին ահմանուէն դուրս վտարուելու հրամանագիր եղած էր իր մասին։

—o—o—

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ Պուէնոսայրէս քաղաքին մէջ երեւան հանուեցաւ համայնավար կազմակերպութիւն մը։ Զերբակալուեցան 17 հոգի եւ դրաւուեցաւ մեծ քանակութեամբ համայնավարական դրականութիւն։

ՊԱՐԻԿ կառավարութեան եւ Անգլեւպարսիկ բարիւղի ընկերութեան նախագահ Սըր Ճօն Ճէտմէնի միջեւ բանակցութիւններ սկսան՝ վերանորոգելու համար բարիւղի մենաշնորհը։ Ընկերութեան առաջարկած պայմանները գաղտնի կը պահուին։ Ցոյս կայ թէ պիտի համաձայնին։

ՀԻՆԳ ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻ բոմիթաճիներ, զինուած հրացանով, ատրճանակով եւ ձեռնառումբերով, սերպ սահմանագլուխին վրայ ընդհատեցան հուկոսլաւ ոստիկան զօրիճի հետ։ երկար հրացանաձգութենէ վերջ, հինգն ալ սպանուեցան, իսկ ոստիկան զինուոր մը վիրաւորուեցաւ։

ՀՐԱՒԷՐ

Փարիզի եւ իր արուարձաններուն,— Պանեէօ, Պուա – Քոլոմպի, Իսի – լէ – Մուլինոյի հայ որբերուն,—

Ընկերնե՛ր,

Վաղը, կիրակի, մեր սգահանդէսէն առաջ, առաւօտուն, Զ. Ո. Միութիւնը սուգի երք մը կազմակերպած է դէպ ի Ցաղթութեան կամար, Ֆրանսայի Անծանօթ Զինուորին գերեզմանին։ Թափօրը պիտի կազմուի George V. մեթրոյին բերանը, ժամը ճիշդ 10ին։ Ճամբայ կ'ելլէ քառորդ ժամ յետոյ։ Թափօրը պիտի բարձրանայ Շան զ'Ելիզէի պողոտայէն դէպ ի էքուալի հրապարակը, առաջնորդ ունենալով փրանսական բանակի Հայ կամաւորներու Միութեան անդամները։ Անծանօթ Զինուորին գերեզմանին վրայ, յարգանքի անհրաժեշտ ցոյցեր եւ ծաղկեպսակը դրուելէ յետոյ, մասնաւոր տոմարին մէջ պիտի արձանագրեն միայն նշանակուած խմբապետները։

Ցետոյ թափօրը պիտի մեկնի Հայոց եկեղեցի, ծաղկեպսակ մըն ալ դնելու համար Հայ կամաւորին յուշարձանին վրայ։

Ընկերնե՛ր,

Այս գեղեցիկ ցոյցը առիթ մըն է մեզի ըսելու թէ հայ որբերը գիտեն գնահատել եւ յիշել առ յաւէտ Զինուորը, որ ինկած է յանուն հայրենիքի ազատութեան։ Մեր հայրերուն զինակիցը հիմա կը պառկի փառքերու մէջ եւ յաղթութեան կամարի տակ։ Անծանօթ են, սակայն, գերեզմանները մեր հայրերուն եւ անոնց զաւակները՝ տակաւին թափառական։ Երբա՛նիկ Ֆրանսացի Անծանօթ Զինուորին մէջ գտնելու յիշատակը մեր նահատակ ծնողքներուն։ Երբա՛նիկ ասպնջական եւ ասպետական Ֆրանսայի անծանօթ բայց բաջարի զաւկին առջեւ մեր ուխտն ընելու, — թող անգա՛մ մըն ալ վառի անշէջ բոցը անոր գերեզմանին եւ արծարծի մեր հոգւոյն մէջ հրեղէն բառը, զոր մեր հայրերը գրեցին իրրեւ կտակ, — Հայրենի՛ք։

Ժամադրավայրը գալ խումբ առ խումբ, մեծ բազմութեամբ, որպէս զի կազմուի տպաւորիչ թափօր մը։ Թափօրին կրնան մասնակցիլ համակիր երիտասարդներն ալ, երկսեռ, — այնքան լաւ որքան շատ ենք։ Ըլլալ ճշդապահ, զինուորի պէս կարգապահ, ներկայանալի հագուստով, (նախընտրելի է սեւ փողկապ եւ մուք զգեստ)։ Նկատի ունենալով որ թափօրին անցած շրջանը բազմամբոխ է, անպակաս են օտար ժողովուրդները, սինէմայի եւ թերթերու ներկայացուցիչները, կը խնդրուի բան չպակսեցնել թափօրին գեղեցկութենէն ու պատկառանքէն։ Դիմօշակ չբերել, Հայ Կամաւորները պիտի ունենան հայկական եւ փրանսական եռագոյններ թափօրին գլուխը, — այդքանը բաւական է։

Կը խնդրուի մեր Բոյր Միութեան՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի սպասուհիներէն մեր թափօրին միանալ իրենց համազգեստներով։

Զ. Ո. Մ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՆ ԻՆՉ ԽՈՍՈՂՈՒԹԻՒՆ...

Ահա, պատճառներն ինչ խոսողութեան...

Ինչո՞ւ ֆրանսական մամուլը այսքան ուշադրութիւն կը դարձնէ Ռուսիոյ ներքին կացութեան վրայ։ Ինչո՞ւ ամէն առիթով կը փորձէ ցոյց տալ, թէ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ խառնակ է, ամէն ինչ անկարգ։ Ինչո՞ւ կը ջանայ ամէն կերպով ներկայացնել Ռուսիան իբրեւ երկիր մը, ուր ոչ մէկ օրէնք կայ, ոչ մէկ կանոն, ոչ մէկ կարգապահութիւն։ Ինչո՞ւ կը ստիպուի ամէն առիթով ապացուցանել, թէ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ կը գտնուի քաոսի մէջ։

Ասոնք հարցումներ են, որոնք կրնան ծագիլ ամէն մարդու մտքին մէջ, որ կը հետեւի ֆրանսական մամուլին։ Ասոնք հարցումներ են, որոնք կրնան ծագիլ ամէն մարդու մտքին մէջ, որ կը հետեւի ֆրանսական մամուլին։ Ասոնք հարցումներ են, որոնք կրնան ծագիլ ամէն մարդու մտքին մէջ, որ կը հետեւի ֆրանսական մամուլին։

Ինչո՞ւ ֆրանսական մամուլը այսքան ուշադրութիւն կը դարձնէ Ռուսիոյ ներքին կացութեան վրայ։ Ինչո՞ւ ամէն առիթով կը փորձէ ցոյց տալ, թէ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ խառնակ է, ամէն ինչ անկարգ։ Ինչո՞ւ կը ջանայ ամէն կերպով ներկայացնել Ռուսիան իբրեւ երկիր մը, ուր ոչ մէկ օրէնք կայ, ոչ մէկ կանոն, ոչ մէկ կարգապահութիւն։ Ինչո՞ւ կը ստիպուի ամէն առիթով ապացուցանել, թէ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ կը գտնուի քաոսի մէջ

ԳՑՑԻ ՏԱԿԼՈՒ

(ՕՐԱՑՈՒՑԱԿԱՐԱՆԻՆ ԲՆՈՒ. 1908)

ՖԱՄՖՈՒԼ. — Հասկ ես թէ չես հասկնար, ինչ որ ալ ըսեմ ու ընեմ։

ՍԻՐԱՆՈՒՇ. — Ես ալ չեմ գիտեր, թէ ինչ ըսեմ ու ընեմ, երբ որ դուն ինծի հետ այդպէս կը խօսիս։

ՖԱՄՖՈՒԼ. — Ինչո՞ւ ես ինծի հետ այդպէս կը խօսիս, եթէ ինծի հետ չես ուզեր խօսիլ։

Ե. ԵՐԻՑ. — Ո՛հ, ատիկա չեմ ըսեր։ Ես ալ կ՚ուզեմ որ դուն ինծի հետ խօսիս։

Ֆ. ԵՐԻՑ. — Ինչո՞ւ ուրեմն ինծի հետ չես խօսիր։

ՍԻՐԱՆՈՒՇ. — Ինչո՞ւ կ՚ուզես որ խօսիմ, երբ որ գիտես թէ ես կը սիրեմ զքեզ։

Ե. ԵՐԻՑ. — Ես ալ կը սիրեմ զքեզ։

ՖԱՄՖՈՒԼ. — Ա՛հ, ուրեմն ինծի հետ խօսելու համար պէտք է որ դուն զիս սիրես։

ՍԻՐԱՆՈՒՇ. — Ինչո՞ւ ուրեմն ինծի հետ չես խօսիր, երբ որ գիտես թէ ես կը սիրեմ զքեզ։

ՖԱՄՖՈՒԼ. — Ո՛չ, չգիտեմ թէ ինչո՞ւ ես ինծի հետ չեմ խօսիր։

ՍԻՐԱՆՈՒՇ. — Ինչո՞ւ կ՚ուզես որ ես ինծի հետ խօսիմ, երբ որ գիտես թէ ես կը սիրեմ զքեզ։

Ե. ԵՐԻՑ. — Ես ալ չեմ գիտեր, թէ ինչո՞ւ կ՚ուզեմ որ դուն ինծի հետ խօսիս

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Ռագմիկ» խումբի ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ի ընկերը Ս. Պառաւեանի բնակարանին մէջ: Բոլոր ընկերները ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Զեկոյց՝ ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵՆԷ: Ներկայ կ'ըլլայ Սարսէլի «Հրայր» խումբէն ընկեր Ո. կարապետեան: Հաշուետուութիւն: Անդամատուրները միասին բերել:

ԻՒՐ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Ակումբին մէջ: Կը խօսի՝ ընկ. Մուրատեան: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊԱՆԵԼՕ-ՔՈՇԱՆ «Արծիւ» խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին ընկեր Ս. Գարակէօզեանի բնակարանին մէջ:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այսօր Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, 131 rue Cambronne, métro Vaugirard: Զեկոյց՝ Պ. Ա. Շահխաթունիէ: Նիւթ՝ «Տիկ. Սիրանոյշ»: Զեկոյցէն վերջ մտքերու փոխանակութիւն Տիկ. Սիրանոյշի, Հայ Թատրոնի, Թատերական հասարակութեան եւ Թատերական քննադատութեանց մասին: Մուտքը ազատ է:*

Բացման հանդէս Սեն թ'Էթիէնի մէջ

Հ. Կ. ԽԱԶԻ ՍԷՆ թ'ԷԹԻԷՆԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 7.30ԻՆ

4 rue Cizéron *ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

կը խօսի Օր. *Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ* որ իրաւիրուած է փարիզէն:

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Հիմնադիր՝ ԱՐՄԱՆ ԿՈՒՐԻԿԵԱՆ

STUDIO RUDOLF *սրահին մէջ*

6 bis, Rue Campagne Première, Métro: Raspail

Իր 17րդ ներկայացման առթիւ կազմակերպած է ծիծաղելի երեկոյթ մը:

ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 8.30ԻՆ

Կը ներկայացուի **ՉԱՐԹԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ**

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ՝ Լաճիֆեան, Պ. Պալըգեան, *Պարոններ՝* Գասանճեան, Գանճարճեան, Ե. Գրիգորեան, Ա. Կոճիկեան, Գ. Նիկողոսեան, Ծ. Յանճագ, Կ. Սրապեան, Գ. Տէրվիշեան,

Եւրոպական պարեր եւ երաժշտութիւն ՋԱՐՏԱՇ օփերէթէն,

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐՆ ԵՆ 5 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ԾԱԽՈՒ Է *Պանեէօի հայկական շրջանի մէջ Նպարավաճառի խանութ մը շատ դիւրամատչելի գինեվով: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Ե. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆի* 12, rue Mme Curie, Bagneux (Seine):

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ֆլու ոսպի համար վարժ գործաւորուհիներ եւ անթրըփրընէօրներ: Դիմել անմիջապէս՝* Maison Kalderon, 18 Bld. du Temple, Paris (11): *Մէթրօ՝* Republique:

Ծախու ագարակ մը

Հիւսիսային Ծրանսայի մէջ ագարակ մը կայ ծախու: 25 հէքթար հող, բոլոր գործիքներով եւ կենդանիներով: Շատ յարմար գին: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. ՊԱՒԼՈՍԵԱՆի, 16, rue du Parc, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.):

ՏԷՐ եւ Տիկին Աւետիս Տամկաճեան եւ Զաւակները՝ Պ. Պ. Հրաչեայ եւ Ստեփան խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր եւ կեսրոջ՝

ՏԻԿ. ԳԱՅԵԱՆԷ ՏԱՄԿԱՃԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 20ին:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին Hôpital St. Antoine*ի մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Քլիշիի գերեզմանատան մէջ:*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Շուշանիկ Էրմոյեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին ԱՐԱՄ ԷՐՄՈՅԵԱՆի դառնադէտ մահուան առթիւ:

ԲՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱԼՈՅ-ՋՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 119, Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանին մէջ: Մէթրօ Մէզոն Պլանշ:

Ջ. Ռ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳԸ

ՓԱՐԻԶ

Վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

ՍԱԼ ԿԱՎՈԻԻ ՄԷՋ, 45—47, Rue La Boëtie, 45—47, — Métro : Miromesnil

Կը նախագահէ՝ **FERDINAND HEROLD**

Ընդհ. քարտուղար Ligue des Droits de l'Homme*ի*

Կը խօսին՝ Պ. ՄԻՒՌԱՑԵԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Պ. Պ. ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ եւ ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ԴԱԲԻԿԵԱՆ

Prof. FAUCHET, փրոֆ. Փարիզի պետ. երաժշտանոցին

Բացման կը նուագէ օռկով հայկական « Տէր ողորմեա »ն

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օրիորդներ **NELLY GAUTHIER** (*թաւ ջութակ*), **MADELEINE FRIDE** (*ջութակ*), *Պարոններ* **J. GILLES** (orgue), *եւ* **P. BAJEUX (Hautbois)** *եւ բոլորն ալ առաջին մրցանակաւոր Փարիզի պետական երաժշտանոցէն:*

Կ'ԵՐԳԷ ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԾԱՑՏԱԳԻՐ

1.—	**Marche funèbre**	**BEETHOVEN**
	Orgue, *թաւջուխտակ, ջութակ*, hautbois	
2.—	a) **Aria**	**BACH**
	b) **Andante**	**HAENDEL**
	c) **Armenia**	**MALIPIERO**
	MADELEINE FRIDE	
3.—	a) **Plainte**	**CAIX D'HERVELOIS**
	b) **La fille aux cheveux de lin**	**DEBUSSY**
	c) Հերոսին մահը	Ա. ՊԱՐԹԻԿԵԱՆ
	NELLY GAUTHIER	
4.—	a) **Oratorio: Prélude**	**TH. DUBOIS**
	b) Տէր, ողորմեա, դաշն.	**PAUL FAUCHET**

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ընկերակցութեամբ Orgue*ի, ջութակի, թաւջուխտակի եւ* hautbois*ի*

Լուսարձակով ցոյց կը տրուին նահատակ մտաւորականները, աֆսորի եւ ջարդերու նկարներ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք

ԼԻՈՆ — *Այսօր, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թաղապետարանին մէջ*

Կը նախագահէ՝ Ա. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

եւ կը խօսի՝ ՎԱՀԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

Պ. Պ. ԱՒ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ, Հ. ՓԻՖԹԷՐԵԱՆ եւ Գ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կ'ԵՐԳԷ Օր. Ծ. ՏԷՐ – ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՎԻԼՆ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վեռջ ժամը ճիշդ 2.30ին

Սալ տը Ֆէթի շքեղ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. ՍՈՂԻԿԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պր. ՎԱՀԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կ'ԵՐԳԷ ՕՐ. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Տարօն – Տուրուբերանի, Վասպուրականի, Բարձր-Հայքի, Սեբաստիոյ, Խարբերդի, Տիկնանց եւ Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի Միութեանց:

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 2ին, Հ. Ց. Դ. « Ժողովրդային Տան » մէջ:

ԼԱ ՍԻՕԹԱՅԻ ՄԷՋ

ԼԱ ՍԻՕԹԱՅԻ ՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

տեղւոյն «Պար Իտէալ» սրահին մէջ

Կը մասնակցին՝ Լա Սիօթայի Հ. Ց. Դ. «Խաժակ» խումբը եւ Հայրենակցական Միութիւնները

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած

Պ. Պ. Տ. ՔԷՕՋԷԿԵԱՆԻ, Տ. ՉԱԼԸՔԵԱՆԻ եւ Գ. ՊԱԼԸՔՃԵԱՆԻ

կողմէ

Այսօր, Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Տեղի կ'ունենայ* Langham Hôtel*ի մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ OLIVER BALDWIN

Կը խօսի՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կ'արտասանէ Տիկ. ՇԱՀԱՆ–ՍԻՐԱՆ ՆԷՎՇԷՀԻՐ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԱՐԵԿՈՑՔ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

"Petit Journal"*ի սրահին մէջ*

21, Rue Cadet Métro: Cadet

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

«ՄՈՎԻՆԱՐ» ՕՓԷՐԷՔԸ (2 արար)

Հեղինակութիւն՝ *ԱՐԱՄ ՉԱՐԸՆԻ*, երաժշտութիւն՝ փրոֆ. Գ. *ԱԼԻՄՇԱՒ*

Կը մասնակցին Օր. Ի ՊԻԻԼՊԻԻԼԵԱՆ, Պ. Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ եւ Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ: Բեմադրութիւն Պ. Ա. ՇԱՀԱՆԹՈՒՆԻի

ԳԻՆ ՏՈՄՍԵՐՈՒ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ.— երաժշտական բաժնի ղեկավար յայտնի երաժշտագէտ փրոֆ. Գ. *ԱԼԻՄՇԱՒ*:

«ՃԱՓՈՆԱՍԱՆ ՀԱՐՄԱՆԵԿԱՆ ԹՒՓՕՐԸ» (*լապտերներու պարով*), ղեկավարութեամբ՝ վարժարանի մարզանքի ուսուցչուհի՝ Mlle LAHITTE*ի*

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ Պ. Ֆ. ԱԶԱԶԱՐԵԱՆ ԵՒ ՇԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

29 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.45ԻՆ

Salle du Conservatoire

2, rue de Conservatoire Métro: Bonne-Nouvelle, Cadet

Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Բարեհաճ մասնակցութեամբ Փարիզի բոլոր հայ դերասանուհիներուն

Կը ներկայացնէ՝ ի նպաստ Ա. ԴՄԲԼԷԹԵԱՆԻ

ՏՐԻԼՊԻ

Տոմսերու գիները ժողովրդական՝ 3, 5, 10, 15 եւ 20 ֆրանք

Կը ծախուին սովորական տեղերը:

ՏՕՔԹ. ՄԵՍՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2-6 կիրակի եւ ջօն օրեր 10-12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հողորդկ. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. *Մէթրօ՝* Place Clichy եւ Liège

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւ այլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վճարման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, ruede Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *շլմփզիէ կարող գործաւորուհիներ եւ անթրըփրըէնէօրներ: Տեւական գործ եւ լաւ վարուելակերպ: Ներկայանալ առաւօտները ՏԱՐՕՆԵԱՆի,* **2, Rue Saint Philippe, Métro Sentier:**

Քրէփ տը շին պլուզ *կարող պարզ գործաւորուհիներ կ'ուզուին Դիւրին եւ տեւական գործ: Դիմել՝* Européan, 7 rue Rollin, Paris (5): *Մէթրօ՝* Monge:

ԴԻՄԵՑԷՔ՝ ԱՊՈՒԽՏԱՎԱՃԱՌ

ԵԱՂՃԵԱՆի

82, rue Jules-Ferry, Chaville-Velizy (S. & O.)

Մեծաքանակ Ամենալաւ *ԱՊՈՒԽՏ՝* քիլօն 19 ֆրանք,

ԵՐՇԻԿ՝ քիլօն 18 ֆրանք,

կը ծախենք նաեւ փոքրաքանակ:

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿ

Maison KEVORKIAN

Կարուճին վկայուած է Rue de la Paix ի մեծ տուներէն:

33, Rue des POISSONNIERS. *Métro:* Château Rouge et Barbès

Կը կարենք sur mesure կանացի ամէն տեսակ ֆագուստներ haute couture մօտէլներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր ֆագուստներ՝ յարմար գիներով:

Մուշտակի եւ bonnetterie ի ճոխ պաշտօտ:

Ֆնտեսական տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՉՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

« ՋԱՑՆԱՐՋԱԿ »Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԷՊՔԸ

Ու առաջնակը ուղղեց Թէրլիի կուրծքին: Թէրլի ծունկի եկաւ, ուզեց ազատիլ, բայց չկրցաւ իրարու կապիլ բառերը:

— Աստուա՜ծ իմ, ո՛չ, պոռաց խմբագիրը ու յառաջացաւ:

Առաջնակին քիթը դարձաւ իր վրայ:

— Պարո՛ն, վախցաց անծանօթը, Աստուծոյ սիրոյն մի՛ սոխկէք գիս որ սպաննեմ ձեզ:

— Չէք կրնար այդպէս պղտոիլն կերպով մարդ սպաննել, պոռաց խմբագիրը զայրացած. քանի մը քայլ մօտեցաւ, բայց Ուէլսի բռնեց անոր թեւէն:

— Ի՞նչ օգուտ, ըսաւ Ուէլսի ցած ձայնով մը. միտքը դրած է, բան մը չենք կրնար ընել:

— Կրնա՛ք ընել, ըսաւ անծանօթը, իջեցնելով առաջնակը:

Խմբագիրը դեռ չէր պատասխանած, երբ դուռը զարկին:

— Ըսէ՛ք որ զբաղած է, հրամայեց անծանօթը խմբագրին ու առաջնակը ուղղեց Թէրլիին որ սկսեր էր լալ՝ պատին տակ կծկուած:

— Զբաղած եմ հիմա, պոռաց խմբագիրը:

— Տպագրիչը ձեզի կը սպասէ, պատասխանեց ձայն մը դուրսէն:

— Լա՛ւ, ի՞նչ կրնանք ընել, հարցուց խմբագիրը անծանօթին, երբ դուրսը կեցող մարդը հեռացաւ:

— Կրնաք այս մարդուն կեանքը փրկել:

— Ի՞նչպէս ...

— Պատուոյ խօսք տուէք քէ պիտի ձգէք որ մենք երկուքս հեռանանք. յետոյ վտանգի ազդանշան չպիտի տաք, ձայն – ձուն չպիտի հանէք եւ քառորդ ժամ վերջը միայն պիտի մեկնիք այս սենեակէն:

Խմբագիրը վարանեցաւ:

— Բայց ի՞նչպէս ապահով ըլլամ որ չպիտի սպաննէք զայն, այստեղէն հեռանալէ յետոյ:

Անծանօթը խնդաց դիմակին տակէն:

— Իսկ ես ի՞նչպէս դիտնամ որ սենեակէն հեռանալէս ետքը վտանգի ազդանշան չպիտի տաք:

— Պատուոյ խօսք կուտամ, պարոն, ըսաւ խմբագիրը:

— Ե՛ս ալ նոյնպէս, պատասխանեց դիմակաւոր անծանօթը, ու գլուցած եղէք որ ես երբեք չեմ դրժած իմ խօսքս:

Պայքար մը տեղի կ'ունենար խմբագրին մտքին մէջ: Իր ափին մէջն էր խոշոր պատմութիւն մը: Եթէ անծանօթը վայրկեան մըն ալ ուշացած ըլլար, Թէրլիէն պիտի առնէր Զորսերու գաղտնիքը:

Նոյն իսկ հիմա կրնար թերեւս յանդուգն փորձ մը ընել, չէ՞ որ տպագրիչը կը սպասէր դեռ ... Բայց խմբագիրը ղղաց որ առջնակը ձեռքին մէջ բռնող մարդը վճռական էր ու նահանջեց:

— Կ'ընդունիմ, բայց կը բողոքեմ, ըսաւ ան. գլուցած ըլլաք որ ձեր ձերբակալութիւնն ու պատիժը անխուսափելի են:

— Կը ցաւիմ որ համակարծիք չեմ ձեզի, ըսաւ դիմակաւոր անծանօթը, խոնարհութիւն մը ընելով. միայն մտքէն է որ անխուսափելի է այս աշխարհին մէջ: Բալէ հետս, Թէրլի, շտապեցէք սպաներէն. էրիկմարդու խօսք կուտամ որ բան մը չպիտի ընեմ ձեզի:

Թէրլի վարանեցաւ. յետոյ գլուխը կախ յառաջացաւ, աչքերը ուղղած տախտակամածին:

Անծանօթը կէս մը բացաւ դուռը եւ մտիկ ըրաւ խմբագրին որ կ'ըսէր.

— Լսեցէ՛ք, երբ տուն վերադառնաք, ձեր մասին յօդուած մը կը ղրկէ՛ք ինծի: Հոգ չէ, ձեզի աննպաստ մանրամասնութիւններ մի տաք, բայց դրեցէք ձեր ներշնչումներուն, ձեր դիւթութեան պատճառներուն մասին:

— Պարոն, ըսաւ դիմակաւոր մարդը, որուն ձայնին մէջ հիացմունք մը կար, կը տեսնեմ որ արուեստէ հասկցող մէկն էք: Ցօդուածը կը ստանաք վաղն իսկ:

Դուռը բացաւ ամբողջութեամբ ու երկու մարդիկը մտան մութ նրբանցքը:

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

—·—

ՀԵՏՔԵՐԸ

—·—

Ցաջորդ օրը ժողովուրդը դղրդափն խորագիրներու եւ յաւելուածներու շնորհիւ լսեց թէ ինչպէս մազ մնացեր էր որ քառեակը ցանցին մէջ իյնար: Մարզիկ երկաթուղիներու մէջ, լրագիրը իրենց ծունկերուն վրայ՝ սկսան վիճիլ « Զայնարձակ »ի խմբագրին մասին — « Եթէ ես ըլլայի անոր տեղը ... » : Ա՛լ չխօսեցան պատերազմին, անօթութեան, օդին, փողոցի արկածներուն, խորհրդարաններուն, օրուան ոճիրներուն կամ Գերմանիոյ կայսեր մասին. ամէն մարզ ուշադրութիւնը կեդրոնացուց օրուան լուրին վրայ — Զորս Արդարները պիտի պահէի՞ն իրենց խոստումը եւ պիտի ըսպաննէի՞ն արտաքին նախարարը:

Ուրիշ նիւթ չկար: Սպառնալիք մը ղրկուած էր մէկ ամիս առաջ ու եթէ բացառիկ դէպք մը չպատահէր, ոչինչը պիտի գործադրուէր վաղը:

Եւ զարմանալի չէ անշուշտ որ լրտոնի թերթերը ահագին տեղ յատկացուցին իրենց սիւնակներուն մէջ թէրլիի յայտնութեան եւ անոր մօտալուտ ձերբակալութեան:

— Անհասկնալի է մեզի համար, ըսաւ « Հեռագիր » թերթը, որ ղղրդափն մէջ լուրեր առնող եւ ժամանոց պաշտօնակիցին խմբագիրները՝ այդ թշուառականները իրենց ձեռքին մէջ ունենալէ յետոյ, ազատ ձգած են զանոնք, որպէս զի երթան գործադրեն իրենց եպերելի ծրագիրը պետական մեծ մարդու մը դէմ որուն ... եթէ — սոսկալուած ենք գործածել այս բառը քանի որ աժան լրագրութեան այս օրերուն կարելի չէ չատ մեծ հասարակութիւնն մը բնաջինջ ընդալիլ լուրերու սիրահար խմբագրութենէ մը բնաջ այս կարգի տեղեկութիւններուն — եթէ, կ'ըսենք, այդ թշուառականները իսկապէս այցելեցին մեր պաշտօնակից խմբագրատունը ... :

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Չուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 23 ԱՊՐԻԼ 1933

23 Avril 1933

ՅՐԿ ՏԱՐԻ Թիւ 2169

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՅՍ ԵՐԵԿՈՅ, ԱՄԷՆՔԴ ՍԱԼ ԿԱՎՕ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

Ո՛Չ ԹԷ ՍԳԱՍՏՕՆ, ԱՅԼ ՈՒԽՏԻ ՕՐ

—o—o—

« Վասնզի եւ մեռելներս եւ ողջերդ,
արցունքի տեղ, այսուհետեւ՝
Միշտ ֆինաշարժ եւ անդադրում
մրրկումի պէտք ունիմք...:»

« Մեռելոցի օր » ՍԻԱՄԱՆԹՕ

« Մեռելոց »ները չատ ունի Հայոց հինաւուրց եկեղեցին: Հատացեալները տարին քանի մը անգամ կը սգան իրենց սիրելիները՝ որոնք անդարձ բաժնուած են այս անցաւոր աշխարհէն: Գերեզմանատուն կ'երթան՝ կաթիլ մը արցունք թափելու անոնց հոգեմտաւոր վրայ եւ բերան մը աղօթք մը ընելու, որպէսզի թեթեւցնեն իրենց վշտակոծ սիրտերը:

Իսկ նոր ժամանակներու Հայոց ժողովուրդը տարին մէկ օր միայն ունի, յիշելու համար այն մէկ միլիոն զոհերը, որոնք ինկան Հայ Անունին, Հայ Գաղափարին, Հայ Հայրենիքին համար:

Արցունքով չէ որ կը դիմաւորենք այսօր մեր անմահ հերոսներն ու նահատակները: Արցունքը տկարութիւն կ'ենթադրէ: Իսկ մենք արի պէտք է ըլլանք: Արժանաւոր ժառանգ արի արանց հայկազանց:

Դափնիներ ունինք մենք անոնց համար: Այս առաւօտ մեր նահատակներու գաւակները — Զաքհաս Որբերը — այդ դափնիները կը տանին Հանդիսաւորապէս տեղաւորելու Փարիզի Ցաղթական կամարին տակ Հանդչող անանուն Զինուորին վրայ, հայ կամաւորներու հովանիին տակ եւ հայ սկաուտներու ուղեկցութեամբ:

« Մեր հայրերուն զինակիցը հիմա կը պառկի փառերու մէջ եւ յաղթութեան կամարի տակ: Անծանօթ են, սակայն, գերեզմանները մեր հայրերուն եւ անոնց գաւակները՝ տակաւին թափառական: Երբա՛նց Ֆրանսացի Անծանօթ Զինուորին մէջ գտնելու յիշատակը մեր նահատակ ծնողքներուն: Երբա՛նց ասպնջական եւ ապահովական Ֆրանսայի անծանօթ բայց բաջարի գաւկին առջեւ մեր ուխտն ընելու,— թող անգա՛մ մըն ալ վառի անշէջ բոցը անոր գերեզմանէն եւ արծարծի մեր հոգւոյն մէջ հրեղէն բառը, զոր մեր հայրերը գրեցին իբրեւ կտակ,— Հայրենի՛ք »:

Ա՛յսպէս կը պատգամեն հայ որբերը, որոնք դրեթէ մինակ են եւ յաղթութեան կամարի տակ: Անծանօթ են, սակայն, գերեզմանները մեր հայրերուն եւ անոնց գաւակները՝ տակաւին թափառական: Երբա՛նց Ֆրանսացի Անծանօթ Զինուորին մէջ գտնելու յիշատակը մեր նահատակ ծնողքներուն: Երբա՛նց ասպնջական եւ ապահովական Ֆրանսայի անծանօթ բայց բաջարի գաւկին առջեւ մեր ուխտն ընելու,— թող անգա՛մ մըն ալ վառի անշէջ բոցը անոր գերեզմանէն եւ արծարծի մեր հոգւոյն մէջ հրեղէն բառը, զոր մեր հայրերը գրեցին իբրեւ կտակ,— Հայրենի՛ք »:

Ցիշատակի օր է այսօր եւ Ուխտի Օր:

Ցիշենք Զանգերը եւ Այլ տարուած եւ չարաչար սպաննուած մեր բանաստեղծներն ու գրագէտները, մեր հեւտորներն ու աղջամին գործիչները: Ցիշենք նահակներով Սեւ ծով թափուած մեր անթիւ նաւերը եւ երախաները: Տէր Զօրի սպանդանոցին մէջ ջարդուած մեր հազարաւոր հայրենակիցները: Բռնի տեղահանութեան դուած մեր հազարաւոր հայրենակիցները: Բռնի տեղահանութեան ճամբուն վրայ վատօրէն խողխողուած մեր բիւրաւոր հայրերն ու եղբայրները: Գազանօրէն լկտուած ու բռնաբարուած մեր անթիւ ու անհամար մայրերն ու քոյրերը: Ցիշենք բոլոր անսահման ու անխոստովանելի ոճիրներն ու վատութիւնները:

Եւ ուխտենք չմոռնալ այս բոլորը: Չմոռնանք որ հարուածը ուղղուած էր ամբողջ հայ ժողովուրդի դէմ: Չմոռնանք որ նոյն վախճանին էինք դատապարտուած նաեւ մենք՝ նանք որ նոյն վախճանին էինք դատապարտուած նաեւ մենք՝ բախտաւո՞ր թէ անբախտ վերապրողներս: Մեզմէ չատեր ապրեցան տարագրութեան ծանր օրերը, ճաշակեցին հայ անունին պարտադրած դառնութիւնը, մահուան հետ դիրկ դիրկի մաքառելով եւ անձինքնին զրկանքներուն ենթարկելով: Ու դեռ այսօր Արաբիոյ եւ Անատոլուի խորերը մեր հազարաւոր քոյրերը կը տառապին խլամական հարէմներու մէջ:

Ցիշելով այս բոլորը ուխտենք քալել անոնց ճամբէն:

Եւ ամէն տարի տօնելով այս Ցիշատակի Օրը, դիմե՛նք մեր հոգիները եւ երդնո՛ւնք նահատակուած ժողովուրդի պատմական Դատով:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ուաշինկթընի Խորհրդաժողովը

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Անգլիոյ վարչապետը Մաքտոնըլտ արդէն հասաւ Ուաշինկթըն: Շոգենաւէն ելլելէ առաջ, ամերիկեան ժողովուրդին ուղղուած յայտարարութիւն մը ըրաւ:

« Կը յուսամ, ըսաւ, ձեր նախագահին հետ անկեղծ եւ լրիւ կարծիքի փոխանակութիւններ ունենալ տնտեսական եւ դաղափական բազմաթիւ խնդիրներու շուրջ: Մեր ձեռքին տակ գտնուած կարճ ժամանակի ընթացքին՝ չենք կրնար անշուշտ վերջնական համաձայնութիւններու յանգիլ: Մեզմէ գատ ուրիշ ազգեր ալ կը շահագրգռուին այդ խնդիրներու կարգադրութեամբ: Պէտք է սակայն ճամբայ հարթել միակամ գործակցութեան մը համար եւ կը կարծեմ թէ մեր տեսակցութիւնը անհրաժեշտ է այդ տեսակէտով »:

Նախագահ Ռուզվէլթի վերջին որոշումները վերիվայր չրջած ըլլալով Ուաշինկթընի խորհրդաժողովին ծրագիրը, ֆրանսական պատուիրակութիւնը լուրջ մտահոգութեան մատնուած է: Պ. Էրիօ, « Իլ տը Ֆրանս »ի մէջ իրեն ընկերակցող լրագրողներուն յայտարարեց.

— Ես պիտի բաւականանամ միայն մտիկ ընելով: Մինչեւ երէկ ծրագիրս էր պարզել Ֆրանսայի տեսակէտը այնպէս ինչպէս որոշուած էր Պ. Պ. Տալատիէի, Փօլ – Պոնքուրի եւ Պոնէի հետ տեսակցութեանս ընթացքին, մեկնելէս առաջ: Այս բոլորը անպէտ է այլ եւս: Տեսնել ու լսել, այս պիտի ըլլայ ամբողջ դերս:

Ամերիկեան կառավարութեան տեսակէտները մասին կարգ մը տեղեկութիւններ կը տրուին: Պատերազմական պարտքերը չպիտի ջնջուին: Համակարծիք կուսակցութիւնը հակառակ է ատոր· միայն թէ կարելի պիտի ըլլայ զեղչ ընել եւ վճարումը յետաձգել, պայմանաւ որ խորհրդարանը վաւերացնէ: Դրամի խնդրին մասին սրմռտուական առաջարկներ պիտի ընէ նախագահ Ռուզվէլթ: Համաշխարհային առեւտուրին զարկ տալու համար անհրաժեշտ է ամրապնդել դրամները: Ամերիկա պատրաստ է ընդունելու դրամի միջազգային նոր չափանիշ մը, որուն հիման վրայ պիտի որոշուի իւրաքանչիւր երկրի դրամի արժէքը: Ամերիկա տրամադիր է նաեւ վերաքննել իր մաքսատուրքերը, պայմանով որ միւս ազգերն ալ նոյնը ընեն: Որոշ հսկացողութեան պէտք է դալ ցորեն արտադրող երկիրներուն հետ, որպէս զի արտադրութիւնը պակսեցուի՝ հատատարելու համար սպառումի քանակին: Այս ձեւով դիներու անկումին առաջքը կ'առնուի: Արծաթին արժէք պիտի տրուի եւ իբր միջազգային դրամ ընդունուի, եթէ միւս ազգերն ալ համաձայնին:

Գալով զինաթափութեան, նախագահ Ռուզվէլթի կարծիքով համաշխարհային անտեսութիւնը մեծապէս կը տուժէ ցամաքի, ծովի եւ օդի համար կատարուած պատերազմական ծանր ծախքերու պատճառով: Ամերիկա պատրաստ է միանալու սպառազինումները զեղչելու ամէն ձեռնարկի, մանաւանդ յարձակողական ճիւղի վերաբերողները:

Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը երէկ առաւօտ ժամը 11ին պատերազմական նախարարութեան մէջ նիստ դումարելով դրաղեցաւ օրուան հրատապ խնդրով — ոսկենիչի դրութեան լքումը Ամերիկայի կողմէ: Նիստէն վերջ հեռագրով հրահանգներ տրուեցան Պ. Էրիոյի՝ իր բանակիւքը դիրքին մասին:

Մաքտոնըլտ եւ նախագահ Ռուզվէլթ իրենց առաջին տեսակցութեան ընթացքին քննեցին անտեսական ընդհանուր կացութիւնը: Ռուզվէլթ հաստատեց Անգլիոյ վարչապետը թէ՝ Ամերիկա ոսկենիչի դրութիւնը լքեց միայն ներքին քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրներու համար: Մինչդեռ Միացեալ Նահանգներու վարիչը Ռոպինսըն յայտարարեց առջի օր թէ նախագահը ստիպուեցաւ ոսկենիչը լքել՝ օտար պետութեանց հետ իր բանակցութեանց ընթացքին ձեռքերը աւելի ազատ ըլլալու համար:

Դիւանագիտական չրջանակներու մէջ յոռետեսութիւն կը տիրէ Ուաշինկթընի խորհրդաժողովի արդիւնքին մասին:

ՐՈՒԶՎԷԼԹԻ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

Միացեալ Նահանգներու Թոմաս խորհրդարանին ներկայացուցած էր իր ծրագիրը, որ լայն իրաւասութիւններ կուտայ նախագահ Ռուզվէլթի դրամական – ելմտական խնդիրներու մասին: Միացեալ Նահանգներու մեծագոյն չանձնաժողովը իր հաւանութիւնը տուաւ այդ ծրագրին, որ, ինչպէս գրեցինք երէկ, գլխաւոր երեք կէտերէ կը բաղկանայ: 1) վեց միլիառ տոլար արժէքով թղթադրամ չրջաբերութեան հանել, 2) տոլարի պարունակած ոսկիի համեմատութիւնը առառաւելն 100ին 50ի իջեցնել, 3) դաչնակից պետութիւններէն, մէկ տարուանհամար, պատերազմական պարտքի փոխարէն արծաթ դրամ ընդունիլ:

Նախագահը այս իրաւասութիւններէն պիտի օգտուի՝ իր յարմար տեսած ատենը:

Բոլշեւիկներն ալ փոխ-վրէժի կը դիմեն

Խորհրդային Միութեան արտաքին առեւտուրի գործակալը, պատասխանելով անգլիական կառավարութեան արգելքին ռուսական ապրանքներուն դէմ, իր կարգին հրամայեց դադրեցնել առեւտրական ամէն գործառնութիւն Խորհրդային Միութեան եւ Անգլիոյ միջեւ: Նոյնպէս ազդարարեց խորհրդային բոլոր կազմակերպութեանց այսուհետեւ չվարձել ո եւ է անգլիական չոգենաւ: Քայլ մը աւելի առաջ երթալով, գործակալը ծրագրած է նաեւ արգիլել անգլիական ապրանքներու թրանզիթի ձեւով անցքը Խորհրդային Միութեան հողերէն: Պիտի սահմանափակուի անգլիական նաւահանգիստներու գործածումը ռուսական արտածումներուն համար եւ ծանր տուրքեր պիտի դանձուին անգլիական այն չոգենաւերէն, որոնք խորհրդային ջուրերը կը մտնեն:

Միբոքնի գործարաններուն պիտի քացուին վաղը

Աչխատանքի նախարար Պ. Ֆրանսուա Ալպէրի միջնորդութեամբ նոր բանակցութիւններ տեղի ունեցան Պ. Սիթրոէնի եւ բանթողներու պատուիրակներուն միջեւ:

Ինչպէս կը յիչուի, Սիթրոէն կ'առաջարկէր օրավարձերու ընդհանուր գումարին վրայ ամիսը 2,700,000 ֆրանքի զեղչ մը ընել, մինչ բանթողներու ներկայացուցիչները միայն 400,000 զեղչի կը յօժարէին: Ուրբաթ օրուան իրենց հաւաքոյթին մէջ, որուն ներկայ էին 6000 գործաւորներ, բանթողները քիչ մը եւս տեղի տալով այդ գումարը բարձրացուցին մէկ միլիոն ֆրանքի: Սիթրոէն անդրդուելի մնաց, պնդելով իր նախկին առաջարկին վրայ ու զեկոյցով մը յայտնեց թէ որոշած է գործարանները բանալ վաղը՝ երկուշաբթի սովորական ժամուն: Արդէն անհատական հրաւէր ղրկուած է բազմաթիւ բանուորներու: Իսկ անոնք որ հրաւէր չեն ստացած եւ կ'ուզեն աչխատիլ նոր պայմաններով, պէտք է դիմեն նամակով իրենց ճիւղի պետերուն:

Միւս կողմէ բանթողներու ներկայացուցչական մարմինն ալ զեկոյց մը հրատարակելով կ'ըսէ· 1) ոչ մէկ զեղչ ժամը 5·50 ֆր· եւ աւելի պակաս ստացողներու օրավարձին վրայ: 2) Ընդհանուր թոշակի վրայ 100ին 3—4 զեղչ միայն՝ համաձայն դասակարգին: 3) Վեց ամսուան համար հաւաքական պայմանագրութիւն կնքել՝ որպէսզի անխախտ պահուին այս օրավարձերը: 4) Գործադուլի պատճառաւ ոչ մէկ բանուոր պէտք է հանուի գործէ:

Բանուորները որոշեցին պայքարը չարունակել մինչեւ վերջ: Երէկ դարձեալ աղմկալի հաւաքոյթներ տեղի ունեցան Աչխատանքի Տան մէջ:

250 ՔԻԼՕ ԱՓԻՈՆ ԲՌՆՈՒԱԾ

Մէսաժըրիի Թէոփիլ Կօթիէ չոգենաւը առջի օր Մարսիլիա հասաւ Պոլսէն: Մաքսի պաշտօնեաները իրենց սովորական խուզարկութեան պահուն երեւան հանեցին 250 քիլօ ափիոն:

Ո եւ է ձերբակալութիւն չկատարուեցաւ:

Մաքսանենգները ափիոնը բաժնած էին կէս եւ մէկ քիլոնոց ծրարներու: Ցետոյ չոգենաւին յիմարներու յատկացուած խցիկին ծածկոցները քակելով, ծրարները տեղաւորած եւ կրկին տեղը դամած էին ծածկոցները:

Մաքսատան պաշտօնեաները առանց դժուարութեան, ձեռքով դրածի պէս գացին գտան ծրարները յիչեալ խցիկին մէջ, ուր սովորաբար ո եւ է խուզարկութիւն չէր կատարուեր: Ծրարներուն վրայի դրոչմանիչերը կը հաստատէին թէ ափիոնը պատրաստուած է Պոլսոյ մէջ: Ինչպէս դրեցինք, վերջերս Թուրք իչխանութիւնները երեւան հանեցին Թմրեցուցիչ պատրաստող գործարանը և ձերբակալեցին այդ գործին հետ կապ ունեցող բոլոր անձերը:

ՇՓՈԹ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ԾԱՅՐԱԳՈՑՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ճափոն· բանակը երկու թեւի վրայ կը գործէ՝ դիւրին յաղթանակներ չահելով: Մէկ կողմէ դէպի Փեքին կը յառաջանայ, միւս կողմէ կը սպառնայ խորհրդային միութեան՝ Մանչուրիոյ ճակատին վրայ: Իր ձեռնասունը՝ Մանչուքուոյի կառավարութիւնը վերջնագիր մը տուաւ խորհրդային կառավարութեան, պահանջելով մայիս 10էն առաջ իրեն յանձնել Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիին պատկանող վայրաչարժներ եւ վակոններ, որոնք բոլչեւիկներու ձեռքը կը գտնուին: Ճափոն այլապէս կը սպառնայ գրաւել զանոնք զէնքի ուժով: Այս կերպով պիտի կարուի այն միակ ուղիղ դիծը, որ կայ Ռուսիոյ եւ Վլատիվոսթոքի մէջեւ: Վլատիվոսթոքն ու չրջանի հողամասը պիտի գրաւուին Ճափոնի կողմէ՝ իբրեւ անհրաժեշտութիւն Մանչուրիոյ ապահովութեան համար: Այդ չրջանին մէջ աւելի հարուստ հանքեր կան քան բուն իսկ Մանչուրիոյ մէջ:

Միւս կողմէ Ռուսերը ամրացուցած են իրենց դիրքերը Ցայրադոյն Արեւելքի մէջ եւ ուժեր համախմբած մանչուրական ճակատին վրայ:

Փէքինը կը պարպուի արագօրէն: 6200 անուսկ թանկարժէք հնութիւններ փոխադրուեցան Նանքին: Ճափոնցիները առժամեայ կառավարութիւններ ստեղծեցին իրենց դրաւած նահանգներուն մէջ:

ՏՈԼԱՐԸ ԿԸ ԴԻՄԱԴՐԷ

Սկիզբի օրերու գինովութիւնը անցնելէ վերջ, տոլարը բարձրանալու ձգտումներ ցոյց կուտայ հիմա: Հինգշաբթի օր մինչեւ 22·35 ֆրանքի իջած էր: Ուրբաթ օր Նիւ Եորքի մէջ բարձրացաւ մինչեւ 23·84, հակառակ նախագահ Ռուզվէլթի սառցած լիազորութեան՝ տոլարը մինչեւ իր գինի կէսին իջեցնելու մասին:

Տոլարը կը դիմադրէ, որովհետեւ Ամերիկայի անտեսական վիճակը չատ լաւ է և ոսկիի մթերքը առատ: Ցետոյ Եւրոպայի հրապարակին վրայ չատ տոլար չկայ, որպէսզի չահադիտութեան առարկայ դառնայ: Ամերիկացիներէն միայն կախուած է տոլարի գինին անկումը: Եթէ ուզեն արժէքը կոտրել, այն ատեն խուճապ առաջ կը բերեն՝ Եւրոպայի հրապարակին վրայ ծախելով տոլարը եւ փոխարէն անգլիական կամ ֆրանք գնելով:

—o—o—

ԵՐԿԱԹՈՒՂիի ծանր արկած մը պատահեցաւ Ռուսիոյ մէջ: Քրոփաչէվոյի եւ Զլաթուօթի մէջտեղ գիծէն դուրս ելաւ զինուրական կառախումբ մը, որ Արեւելք կ'երթար: Արդիւնք 70 մեռեալ եւ 200 վիրաւոր:

ՔԻՉ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ ՏԱՍՆՈՒԹԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

—o—o—

« Մեր ակարութեան օրերուն, Աղրիանապոլսոյ վերագրաւումէն յետոյ, դուք մեր վիրին վաթթուեցաք եւ բարենորոգումներու խնդիր մը բացիք: Ահա թէ ինչո՞ւ մենք պիտի օգտուինք այն նպաստաւոր կացութենէն որուն մէջ կը գտնուինք, այնպէս մը ցրուելու ձեր ժողովուրդը որ ամբողջ յիսուն տարիներ, ալ բարենորոգումներու գաղափարին համար դուք ձեր գլուխը վեր չպիտի առնէք »,

Այսպէս կը պատգամէր տարաշխարհային հրէշը, այդ օրերու « ամինակարող » ներքին գործերու նախարար Թալէաթ, ողբացեալ Վարդգէսին, հայաջինջ սարսափներու նախօրեակին ,մերկապարանոց չնականութեամբ մը:

Այո՛, տարիներ ու տարիներ անգադար երազուած ու ծրագրուած ոճիրը, արիւանց ցեղ մը ամբողջութեամբ բնաջինջ ընելու, պէտք էր պատճառաբանուէր, գտնուորուէր — յաճախ ծիծաղելի գառնալու աստիճան — արտաքին աշխարհին առջեւ:

Բարենորոգումներու խնդիրը, որուն կ'ակնարկէր Թալէաթ եւ զոր պատճառ ու սկզբնաւորութիւն կը համարէր, յետագային սարքուելիք արեան խրախճանքներուն, հայաջինջ սարսափներուն, ուրիշ բան չէր եթէ ոչ, հայ ժողովուրդին, կեանքին, պատուին, եւ ինչքերուն տարբական եւ մարդկայնօրէն ամենաբնական ապահովութիւնը:

Եւ այդ օրերու ազգային իշխանութիւնները, ուրիշ աւելի բան չէին յուսացած քան այս:

Եւ զերակշիռ միջամտութեամբը մեծ պետութեանց պատուիրակներուն, բարենորոգումներու խնդիրը, որ հիմնուած ու բանաձեւուած էր 1878 Պերլինի դաշնագիրին վրայ (յօդուած 61րդ), ընդունուեցաւ եւ վաւերացուեցաւ թուրք երիտասարդ կառավարութեան կողմէ 1914 փետր. 8ին:

Եւ ահա տարի մը վերջ, մեծ պետութեանց կողմէ մատուցուած եւ իրենց կողմէ ընդունուած ու վաւերացուած խնդիր մը, ոճիր կը համարուի: Ոճիր, ուղղուած թուրք պետականութեան դէմ:

Այո՛ ոճիր մը, պարտկելու համար իրենց քատէնելի, աներեւակայելի արեան խրախճանքները:

Իրականին մէջ, վրան — բաց խեղկատակ դիւանագիտութիւն մըն է, աւելորդ չարք մը, հայկական Ջարդերու որպէս պատճառ ու արդարացում, բարենորոգումներու խնդիրը, մատի փաթթոց դարձնելը:

Երբ մենք գիտենք թէ, նոյն Թալէաթը, այլ առիթ, մոռնալով պահ մը իր նախորդ յայտարարութիւնները, իր շնական ու գռեհիկ հոգեբանութեամբ կը պատգամէր թէ « մեր գործերը մեզ կը պարտադրեն ազգային ու պատմական ահռելի անհրաժեշտութիւն մը, — Թուրքիոյ գոյութիւնը եւ բաշխաւորելու գաղափարը հարկ է գերազանց ամէն նկատողութիւն: Մեզ կը յանդիմանեն թէ, խորութիւն չենք դրած յանցաւոր ու անմեղ Հայոց միջեւ: Սակայն այդ բանը ընել հիմնովին անկարելի բան մըն է: Նկատելով որ այսօրուան անմեղ սեպուած երախաներն ու անչափահասները կրնան վաղը վտանգաւոր դառնալ »:

Կրնա՞ք այսքան մերկապարանոց սրիկայութեամբ ու թրքավարի շնականութեամբ, երբ եւ իցէ, յայտարարութիւն մը երեւակայել, ընթերցող:

Ուրեմն « Թուրքիոյ գոյութիւնը եւ բաշխաւորելու » համար, երբ արար աշխարհ, մեծով ու պզտիկով պատերազմի հնոցը նետուած էին, ու կլանուած էին քաղաքական ու տնտեսական հաւասր հոգերով, պէտք էր ջարդէին, տրորէին հայ ցեղը, մատորականէն մինչեւ կիներն ու երախաները, ու չարքաշ, արի եւ բարի հայ գիւղացին, « պատմական ահռելի անհրաժեշտութեամբ » մը:

Բայց կ'արժէ հասկնալ թէ ի՞նչ է, եւ ո՞ւրկէ կ'առնէ իր ծնունդը « պատմական ահռելի անհրաժեշտութիւնը », որ այնքան երկար ժամանակ, բերնի ծամոցը դարձաւ Իթթիհատի քառակ բոլենիներուն:

Երիտասարդ Թուրքերուն չարժումը, իր սկզբնական օրերուն, հակազդող չարժում մըն էր Սուլթան Համիտի արիւնոտ տիրակալութեանը դէմ: Գէթ այսպէս գրեցին ու բացատրեցին, — աւելցնելով նաեւ թէ պէտք էր զարգացնել, բուժել « հիւանդ մարդը » արմատական վերակազմութեամբ մը:

Սկզբնական օրերուն, անոնք քարոզեցին Ֆրանսական յեղափոխութեան եւ ռամկավար կարգերու վարդապետութիւններէն, — կրօնական ներողամտութիւն, օրէնքներու առջեւ հաւասարութիւն բոլոր քաղաքացիներուն համար, եւ պարտադիր զինուորական ծառայութիւն, եւ ապա սահմանադրական կառավարութիւն մը:

Իշխանութեան առաջին օրերուն, կը յայտարարէին թէ իրենց « նպատակն է երկրի բազմազան ու բազմազիսի տարրերու միօրինակ ու համերաշխ գործակցութիւնը: Բայց այս բոլորը մնացին մեռեալ տառ, եւ փոխանակուեցան Թուրք ազգայնականութեան հետ:

Եւ ըսինք արդէն թէ, բարենորոգումներու (իմա՛ ազատութիւնը հայ ժողովուրդին ըստ Թալէաթի) խնդիրը եւ անոնց պէս այլ եւ այլ բաներ պատճառաբանելով ,արդարացում փնտռել առնուազն տգիտական է, երբ գիտենք թէ երիտասարդ Թուրքերու քով կար թաքուն քաղաքական ծրագիր – ուղեգիծ մը հայ ցեղը բնաջինջ ընելու:

Եւ այս գիծը որոշ կը տեսնենք, երբ 1909ին, իշխանութիւնը յետաշրջականներուն յանձնելէ վերջ, բախտաւոր օր մը, Մակեդոնացի պիւրոներով վերագրաւեցին Պոլիսը, եւ անցան իշխանութեան գլուխը, ու գահընկէց ըրին Սուլթան Համիտը:

Իր առաջին պարտութենէն, եւ երկրորդ անգամ իշխանութեան գլուխը անցնելէն վերջ, Իթթիհատը բան մը փոխեց իր քաղաքական ու դիւանագիտական, արդէն իսկ պղտոր ու անորոշ դիմագիծէն: Ու տրամաբանօրէն քալեց այն բոլոր արահետներէն, որուն մէջէն քալած էին բոլոր իրենց նախնիքները, եւ մանաւանդ մեծ մարդասպան Սուլթան Համիտը: Ազատական գաղափարները չուտով տեղի տուին բռնապետական անհնարինքներու ձեւերու:

Զանազան անուններով « ազգութիւններ » դոյութիւն չունէին իրենց համար: Թուրք խմորը պէտք էր թափանցէր ամբողջ ոչ – թուրք զանգուածին մէջ, որպէսզի երկրի բազմազան ու բազմազիսի տարրերը փոխանցուէին միաձոյլ թուրք գոյացութեան մը: Եւ առ այդ, կը հռչակէին բացարձակ դերակշռութիւնը թուրք տարրին, եւ կ'ուղղէին թուրք պետութիւնը հիմնարկել ու հաստատել Իսլամներուն եւ Իսլամութեան վրայ:

Կեդրոնացումի ու համիսլամական քաղաքականութեան մէջ, դարձաւ աւելի արմատական, հաստատական ու անհրաժեշտ ոչ – թուրք տարրերուն հանդէպ: Այնպէս որ երիտասարդ Թուրքերու Համաժողովը, Սելանիկի մէջ, 1911 հոկտեմբերին, կ'որոշէր իր ծրագիր – ուղեգիծը: Հատուած մը ահա այդ որոշումներէն.—

« Պէտք է փութացնել դէպի Կովկաս եւ Թուրքիստան ներգաղթը: Գաղթականներուն յատկացնել հողեր, եւ արգիլել քրիստոնեաներուն սեփականատէր ըլլալ: Քանի հակազդուիլար պայքարը ձախողեցաւ, փոխարէն պէտք է ձեռնարկել քահանաներու եւ ոչ – թուրք ուսուցիչներու եւ պաշտօնատարներու վտարումը Թուրքիայէն: Պէտք է որ Թուրքիա էապէս իսլամ երկիր մը դառնայ, եւ իսլամական գաղափարներն ու ազդեցութիւնը պէտք է որ գերակշռութիւն ունենան: Կրօնական ուրիշ ամէն փրոփականտ պէտք է խեղդուի: Կայսրութեան դոյութիւնը կախում ունի երիտասարդ Թուրք կուսակցութեան ուժէն եւ բոլոր հակամարտ գաղափարներու ճնշուելէն»:

Եւ այսպէս Իթթիհատի Համաժողովը ընդունելով կեդրոնացման եւ համիսլամութեան բոլոր արմատական ըմկղմունքները, պարզօրէն կը վկայէ Թէ հայկական Ջարդերը կանխամտածուած, ծրագրուած եւ ըստ ամենայնի հիմնուած ու բանաձեւուած էին իրենց ամենայատին օրականներէն մինչեւ իրենց բարձրագոյն համաժողովներուն մէջ »:

×

Եւ յաջողեցա՞ւ Թուրքը, երբեմնի նամակաւոր պաշտօնեայ Թալէաթի բերնով յայտարարուած « պատմական ահռելի անհրաժեշտութեամբ » մը՝ հայ ցեղը բնաջինջ ընելու հրէշային ծրագրին մէջ:

Այո՛ եւ ոչ:

Այո՛, յաջողեցաւ անոր համար որ ցեղ մը ամբողջութեամբ բնաջինջ ըրաւ: Մեծով ու պզտիկով: Մէկ մէկ մինչեւ: Մեր ոտքերը մեր բնագաւառէն կարեց եւ չորս հովերուն յանձնեցմեզ:

Եւ այսօր վտարանդի հայ մարդը, բաժա՞ն բաժան աշխարհի չորս ծագերուն, իր սուգն ու անպատում տառապանքը կը պատցնէ պատառ մը հացի համար իր կեանքի (մեզի այնքան թանկ) աւիշը քամելով:

Եւ հայ մայրութիւնը, սրբազան երկունքի կարօտով, իր դաստարկ օրօրոցներուն երգին ի խնդիր՝ գործարաններու մուխին ու մեքենաներու ճիւաղային ճռինչին հետ եղբայրացած:

Ո՛չ, բայց ո՛չ անոր համար միայն որ այդ օրերու « անմեղ նկատուած եբրայեանները եւ անչափահասները » այսօր աւելի քան երբեք վտանգաւոր են: Հատու եւ ահարկու:

Տառապանքն ու վիշտն, երկիի սրտին խրախճանքներուն մէջէն ծնած է հոգեկան Հայը, խոչալին պաշտամունքն ունեցող Հայը: Այո, դառն է ճշմարտութիւնը, Թէ Թուրքը մեզ կոտորակեց Փիլիքապէս, եւ մեր ոտքին տակէն կտրեց մեր հողը:

Բայց չկրցաւ յաղթել հոգեկան ու գաղափարական Հայուն, որ մեծցաւ, ուռճացաւ արեան մէջ: Եւ այսօր տահմանի այս կողմը, պարտապահանջի արդար կեցուածքով, կը սպասէ բախտաւոր այն օրուան որ ուշ չէ, պիտի գայ, պիտի գայ անպայման:

Հ. ՏԻՐ – ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

ՄՕՐՍ ԾՈՒՆԿԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

(Վերյիշումներ Ապրիլ 11–24ի առթիւ)

—o—

Հաւատաւոր ուխտագնացի մը պէս, ամէն օր, հօտս առջեւս ձգած, կ'երթայի հայրենի գիւղս, որ չատ մօտիկ էր աքսորավայրիս:

Վրաս գլխկեակներով՝ բոկոտն ու գլխաբաց, վտիտ ուսէս կախ հնամաշ պայուսակ մը, մէջը չերտ մը կորեկ հաց, ձեռքիս մէջ կոշտ փայտ մը իրբեւ ցուպ: Գրեթէ, ամէն օր, կ'երթայի հայրենի գիւղս՝ անոր կիսակործան, աւերակեալ օրմերուն տակ մրմնջելու օրուան տառապանքներս, անլուր չաչարանքներս, կարծես անոր փլատակներէն հայցելու սփոփանքի չող մը, ձայն մը յոյսի եւ միխիթարանքի:

Տառապանքի տակ կքած մայր մը ունիմ այդ աւերակներուն մէջ, եւ դեռ մանկատի քոյր մը որբացած: Թալած ճամբաս ամէնօրեայ ճամբաս է: Դարձ դարձիկ զառիթափ մը, եւ ահա, երկնասլաց բարտիներու ձորակը եւ քիչ անդին, դիւղը իր զոյդ աղբիւրներով, ձղակուտոր ուռենիներով եւ դեղ կանդուն մնացած պատերով: Ու ես, դեռ մանկունակ, ամէն օր, այդ տխուր աւերակներուն մէջն եմ ու մօրս ծունկերուն առջեւ: Շատպտմի յայտնի հով մը կայ հոգիիս խորը: Կ'ամպարեմ, որքան կարելի է չուտ հասնիլ դիւղ, այդ օրը: Ու ջղագրգիռ այս դրութեանս մէջ անգթօրէն կը հարուածեմ առջեւէս անլեզու կենդանիները:

Կ'ամպարեմ հասնիլ դիւղ, վասնզի աւերակ դիւղին մէջ, դեռ կանգուն մնացած են մէկ – երկու տուներ: Մէկը իմ հայրենի երդիքս է, զոր բռնադրաւած է Թուրք « բէկ » մը, ու նոյն այդ հայրենի տանս խորը, անշուք մէկ սենեակին մէջ, կ'ապրին մայրս եւ փոքրիկ քոյրս: Ու մայրս լուրջ հիւանդ է այդ օրերուն: Ու ես խիստ մըտահոգ եմ իր վիճակին մասին:

Բայց, ահա դիւղը, ցամքած եւ աւերակ: Հօտս կը ձգեմ աւերակներուն մէջ, ու ես կ'ուղղուիմ մօրս բնակած սենեակը: Մայրս պառկած է, ու քոյրս նստած անոր կողքին՝ թաց աչքերով: Զիս տեսնելով, ճիգ կ'ընէ վեր բարձրացնելու գլուխը, բայց չի յաջողիր: Խորշոմած աչքերով՝ չոր ակնարկ մը կը ձգէ վրաս, ապա չրթները կը ծամածռէ, աչքերը կ'արցունքոտին եւ վիշտէն երեսը միւս կողմ կը դարձնէ: Ցոյցս ալ կը սկսի լալ: Ու ես յուզումս զսպելու համար՝ դուրս կ'ելլեմ սենեակէն, առանց խօսք մօրս որպիսութիւնը հարցնելու: Ինծի կը հետեւի քոյրս, ու երկուքս միասին դուրս կ'ելլենք տունէն ու կը նստինք փլած պատի մը վրայ: Լուռ ենք: Երկուքս ալ քարացած ու մոայլ...:

Հէ՛յ,— կը մտածեմ ինքն իրենս, ակնարկ մը պտըտցնելով չուրջս,— հէ՛յ, դեռ քանի մը չարաթ առաջ այս չրջաններդ ծառ ու ծաղիկ կար, չէն ու ճերմակ պատերով տուներ, ժիր ու ժպտուն դէմքով մարդիկ, ո՞ւր գացին այս ամէնը, ո՞ւր կորսուեցան, ո՞ր չար ձեռքը հնձեց զանոնք: Մոնկոլ, ի՞նչ գործ ունէիր այս գրախտին մէջ:

Ցոյցս լո՛ւռ է, մտածկոտ, տարէց մարդու մը խորհուրդին ու խռովքին համահաւասար լրջութեամբ:

— Ըսէ, անո՛ւշիկ քոյրս — կը հարցնեմ վերջապէս — ըսէ, բան մը չե՞ս դիտեր մօրս այս անօրինակ հիւանդութեանը մասին: Ես սեւ ու մութ պատճառ մը կ'ենթադրեմ:

Քոյրս լուռ է:

— Ո՛չ, քո՛յր, ի՞նչ ըսեմ: Ամէից քանի մը օր առաջ, փաշան, Մուհիտտինը, ձէմալը, Ալիէն եւ ուրիշներ հաւաքուած էին մեր դրան առջեւ,ատրճանակի փորձ կ'ընէին դրան վրայ:

Այդ միջոցին ես ու մայրս Զայիրներէն կուգայինք: Երբ տանը մօտեցանք, մայրս տեսաւ ու զայրացաւ մէկ կողմ նետեց չալակին տոպրակը ու բարկութեամբ պոռաց անոնց, « Ի՛, ի՞նչ է անաստուածներ, անտէ՞ր գըտաք այս տունը, անօրէններ »: Մօրս այս խօսքերուն վրայ, բոլորը մեր կողմը դարձան եւ սկսան կրակել մեզի դէմ: Թէեւ գնդակ չդպաւ մեզի, բայց մայրս, վախէն ու զարհուրէն, մարեցաւ դեմին ինկաւ: Ես ալ մարեցայ եւ դեմին ինկայ, ալ չեմ գիտեր թէ ատկից վերջ ինչ եղաւ... երբ արթնցայ, անկողինիս մէջն էի, մայրս, դունատ, դլխուս վերեւը նստած:

Ցիչելով այս ամէնը քոյրս դեռ կը հեկեկար, մինչ ես վշտէս քարացած՝ կը վերագառնամ մօրս սենեակը: Ոտքիս ձայնէն նայուածքը ինծի կ'ուղղէ եւ կը սկսի հանդարտ.—«Իկար ձագուկըս, էկո, մօաս նստէ: Էսօր էվէլ կաթացած եմ քեզ, էկո, հիւանդ եմ, վո՞վ գիտէ, ի՞նչ կ'ըլլի, ի՞նչ չըլլիր»: Աչքերս ակամայ կ'ուղղուին մօրս աչքերուն: Մոայլ, տարօրինակ փայլ մը կայ անոնց մէջ:

Ուղեցի լալ, բայց սիրտս քարացած էր: — Լաչ տղաս, պէլքի եռաքի խօսքերս են քեզի: Է՛, մարդ էս, էսօր կաս, վաղը չիկաս, էտոր համար վերջին ըսելիքս էսօր կ'ուզեմ ըսել: Երկու բան ունիմ քեզի ըսելիք: Մէկը էս որ որը քրոջդ ձեռքը թող չիտաս: Մէկ մին ալ, ուր որ երթաս, որ աշխարհքն ալ գտնուիս, էսօրուան վիճակովդ մըննաս Թէ աշխարհքի էն մենծ մարդը դառնաս՝ չմոռնաս ինչ որ աչքերովդ տեսար:

Ձակատագիրը ձեղ ողջ թողուց որ, ծուխ ըլլաք, երկինք բարձրանաք ու օր մը « հա » գաք, մարած օճախը չէնցնելու համար: Ըրածներս «հալալ» ըլլի, կաթիս պէս « հալալ », բայց վախիր մօր անէծքէն, էս ալած տուներուն անէծքներէն...:

Մայրս մելամաղձոտ Թոնով մը վերջացուց իր խօսքը մինչ ես Թաղուած էի տրտում խորհուրդներու մէջ:

Արեւը իր մարամուտին մօտեցեր էր երբ բաժնուեցայ մօրմէս, չտալեւով դէպի քաղաք:

Յաջորդ օր, կրկին դիւղ հասայ, մօրս անշնչացած դիակը դեռ աչքերուս առջեւ, առանց պատանքի եւ առանց դագաղի:

×

Մ՛յր վերջին խօսքերդ բեւեռագիրի պէս քանդակուած են սրտիս խորը: Չեմ մոռնար զանոնք, ինչպէս չեմ մոռցած քեզ: Որքա՜ն չատ բաներ պիտի հարցնէի քեզի, եթէ գիտնայի որ, այդ օրը մեր վերջին հանդիպումը պիտի ըլլար:

Որը զաւակդ, ես հիմա կը խոստովանիմ քեզի Թէ քոյրերս ձգելէ ու փախա՜յ: Փախա՜յ առանց իսկ եեւս նայելու, Ղոլտին պէս սոսկալով ետ նայելէ: Փախա՜յ, առանց իսկ մտաբերելու այրող կարօտը հայրենի աշխարհիս: Փախա՜յ, առանց իսկ անդրադառնալու որ, պիտի յիշեմ, պիտի փնտռեմ ու չգիտնամ, ո՛չ մեր կապոյտ երկինքը, ո՛չ մեր բարի չողերով արեւը, ոչ մեր լայն փէշերով ուռիներու չուքերը, ոչ մեր աստղադարդ երկինքը, ոչ մեր գլգլան ջուրերը եւ ո՛չ ալ անարա՜տ մաքրամարդ՜ուր սէրը մեր աշխարհի աղջիկներուն: Փախա՜յ, առանց խորհելու օտար հորիզոններու մասին, երկա՜ր ծխնելոյզներուն մասին, մուխ ու խոնաւ մեր նոր խրճիթներուն մասին: Փախա՜յ, վերադառնալու համար սակայն:

Որպէս զի ծուխ ըլլամ եւ երկինք բարձրանամ:

Մ՛յր, քու հոգիդ, հայ աշխարհի անմուրազմայրերուն հոգիները թող հանգի՛ստ ըլլան, որբերու մեծ բանակը կը պատրաստուի ձեր ուխտով:

Անոնք կը պատրաստուին, բոլորս կը պատրաստուինք վաղուան համար, ձեր ուխտին համար:

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԻ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մեքենով:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾԻՆ

—o—

Ինչո՞ւ սակայն «Մարդոց մէջ սէր» բառերն այն՝
Որ անծանօթ դաշնակութեամբ ինչեցին,
Երգ մը չեղան, այլ աղաղակ մը ունայն
Մէջ անհամբոյր միջոցին:

ԵՂԻՇԷ ԱՐՓԵՊ. ԴՈՒՐԵԱՆ

Եթէ տեսնէիր ներդաշնակութիւնը Բնութեան, որ համակ սէր է ինքնին,

Եթէ տեսնէիր արեւը որ ամէն առաւօտ երկինքին շրջանը կ'ընէ, իր լոյսն ու ջերմութիւնը տարածելով երկրի վրայ,

Եթէ զգայիր արեւուն գուրգուրանքը, սէրը ղէպի երկիր,

Եթէ գիտնայիր դիտել դաշտին սա գոյնզգոյն ծաղիկները, ամէնքը սիրոյ մէկ մէկ աչուկներ,

Եթէ լսէիր ծառին վրայ թառած ճառուղուն թռչուններու մեղեդին, որ համակ աղօթք ու սէր է,

Եթէ տեսնէիր կանանչազարդ ծառերն եւ յարդը գիտնայիր անոնց զով հովանիին՝ կիզիչ արեւուն տակ,

Եթէ օրհնել գիտնայիր ծառերն իրենց համեղ, ջրոտ պտուղներուն համար,

Եթէ զգայիր վճիտ առուակին օրհնութիւնն երկնային, երբ ան քու այրած շրթներդ կը զովացնէր,

Եթէ գիտնայիր անհամար բարիքները Մայր Բնութեան,

Եթէ վերջապէս գիտնայիր թէ ուժ մը ունին գերբնական, դաշտն իր ծաղիկներով, ծառերն իրենց պտուղներով,

Այն ատեն, ո՛վ Անասաուած, քու մէջդ ալ կը կաթէր պուտ մը սէր արարչիդ եւ նմաններուդ հանդէպ:

ՀԵՐՄԻՆԷ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԸ

—o—

Ազգերու տարեգրութեանց մէջ, կան դէպքեր, թուականներ, որոնք իրրեւ կտակ, աւանդ կը ձգուին յաջորդող սերունդներու: Եւ այսպէս սերունդէ սերունդ, նոյն յիշատակները կը պահպանին անվթար: Նոյն թուականները իւրաքանչիւր տարեւիզին կը տօնուին, կը պանծացուին եթէ յաղթական յիշատակներ են:

Հայ ժողովուրդն ալ ունեցած է դարերու ընթացքին՝ ինչպէս իր ազգային փառքի, յաղթանակի փայլուն օրերը, նոյնպէս եւ պարտութեան ու սուգի օրեր:

Եւ սակայն յաջորդող սերունդները հնարաւորութիւն չեն ունեցած անցեալի փառքերը տօնելու, յաւերժացնելու ինչպէս նաեւ արժանաւորապէս սգալու եւ վերյիշելու ազգային հատատարած աղէտները, պարտութեան եւ անկման թուականները: Որովհետեւ հայ ժողովուրդը, տահմանի երկու կողմը, ոտնատակ եւ Թուրք բռնապետական վարչաձեւերուն տակ ճնշուած, կը տրորուէր կը տապլտկէր, միայն իր սորուկի զոյութիւնը պահելով:

Այժմ եւս դէպքերու անօրինակ եւ դժբախտ դասաւորումով, հին փառքեր յաւերժացնելը չվերապահենք. միայն լաւագոյն օրերու Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի մէջ, որ պատմական եւ արդարութեան անխուսափելի օրէնքով պիտի ծնի, բարգաւաճի իր անկախ եւ ինքնուրոյն ազգային մշակոյթով: Այս մասին թերահաւատ ըլլալը հատատար է ինքնասպանութեան եւ ազգասպանութեան:

Իր բնագաւառէն վրցուած եւ աշխարհի չորս հովերուն տարտղնուած աստանդական հայութիւնը, որ վերջին 40—45 տարուան ազգային փոթորկալից կեանքի բոլոր սրտաճմլիկ դրուագները ապրած եւ դատնութեան բաժակը մինչեւ յատակը ըմպած է, չի կրնար ոչ մէկ պարագայի զանց առնել, մոռնալ, չյիշել եւ չսգալ՝ Ապրիլ Տասնըմէկը:

Կը տօնենք եւ կը սգանք մեր ազգային եւ յեղափոխական գործիչները, որոնք անընդհատ անձնուիրաբար եւ անխոնջ ծառայեր են ընդհանուրի շահուն, կամ հատածուեր, զոհուեր են յանուն ազգային ազատագրութեան մեծ իտէալին:

Ապրիլ Տասնըմէկը, սակայն, բոլորովին կը զանազանուի ամէն տեսակի ազգային սուգերէն, իր ծըգտումով, խորութիւնով եւ տարողութեամբ:

Ուստի այսօր ստիպուած ենք հոս, պահ մը կանգ առնել վերլուծելու համար թէ մեր մէկ միլիոն թանկագին զոհերը արդեօք պատահական չարիքի արդի՞ւնք եղած են, թէ ոչ զուտ թրքական բարբարոս եւ հայաջինջ քաղաքականութեան մշակած յատակ ծրագրի անշեղ դրաժաղութիւնը թալէաթ-էնվէր ճիւղային ընկերութեան կողմէ:

Հայ ժողովուրդը խորապէս եւ անդրդուելի կերպով համոզուած է թէ Թուրք կառավարութիւնները, ըլլան հասիտական, ըլլան իթթիհատական թէ քէմալական, խոտաղուց հետապնդեր են քայլ առ քայլ եւ ըստ ժամանակի յարմարութեան պարբերաբար գործադրած են զանազանածային չարդեր, ուղղեր, ընդհանուր կոտորածներ հայ աշխատաւոր ժողովուրդին վրայ, որոշած ըլլալով արմատէն պակել եւ մեռցնել ազգային ազատութեան նորածիլ բողբոջները:

Հայկական զանազանածային չարդեր տեղի ունեցան 1890ին Էրզրում, մասամբ Պոլիս, 1895-96 թուականներուն հայկական գրեթէ բոլոր գաւառներուն եւ Պոլսոյ մէջ, մեծ պետութեանց դեսպաններու քթին տակ:

Այս բոլոր կոտորածները եւ սարսափները, սակայն, իրենց էութեամբ եւ նոյն իսկ կարելի է ըսել ամբողջական ձգտումով չկրնար հաւասարիլ Ապրիլ Տասնըմէկի Մեծ Եղեռնին:

90—95—96 թուականներու հայկական կոտորածները կը պնաչին մեր համբանքին, որ կրնար դարմանուիլ, որովհետեւ հայ ժողովուրդը կը մնար կապուած հողին, տրնեի օճախին, իր բնագաւառին մէջ:

Մինչդեռ պէտք է ընդունիլ թէ Ապրիլ Տասնըմէկը հայութեան ամբողջական բնաջնջման թուական է, անոր համար որ հայ ժողովուրդը ամբողջապէս փրցուցին եւ տեղահան ըրին իր մայրենի հողին վերջապէս բաժնեցին զինքը պապենական եւ հայրենական օճախէն, անոնց սեռի, տարիքի եւ դասակարգի խտրութեան:

Եւ աւելին, սիրտ ծակող աղաղակներու, ճիչերու տակ՝ բնաջնջեցին լեռներու, ձորերու մէջ գնդակահար, կացինահար ընելով, ծէր Զօրի անապատներու մէջ անօթի անուսաց, մահուան գատապարտելով:

Ինչո՞ւ,— որպէսզի վերապրողներ չգտնուելով, Թուրք կառավարութիւնները միանգամ ընդ միշտ ազատած ըլլան «Հայկական խնդրէն» որմէ երբեմն երբեմն կը նեղուի Եւրոպական մեծ պետութեանց կողմէ ծանօթ վաշխառու միջամտութիւններով:

Մարդկային կազմին ամէնէն կարեւոր եւ փափուկ մասն է սիրտը: Որ սրտին կ'ուղղէք գնդակը, դիակ մը կը դառնայ զոհը:

Ազգային հաւաքական կեանքի մէջ սիրտը կը ներկայացնէ նոյն ժողովուրդին մտաւորական դասը, իբրեւ լուսաւոր փարոսը եւ առաջնորդը:

Բաժնեցէք, չէզոքացուցէք մտաւորականութիւնը հաւաքականութենէն, ի՞նչ կը պատահի, — կը պատահի այն որ կ'ունենաք կամքէ, խտչալէ եւ առաջնորդէ զրկուած ամբոխ մը, որ լուտով կընայ սայթաքիլ զանազան պատահականութիւններու առջեւ:

Երբ ասիկա իրողութիւն է, ապա ուրեմն կատարելապէս եւ առանց այլեւայլի, կը հաստատուի որ Թալէաթեան ոճրային միտքը ղէպ անցաւ այս ուղղութեամբ իր նախորդները:

Պոլսոյ աչքի զարկող մտաւորական եւ յեղափոխական առաջնորդները, մեծ մտաւորական առաջնորդները, ջարդարարը, դիւային ժպիտով ուզեց տեսնել կոտորակուած կամ անքակ հայ ժողովուրդը ամէն վայրկեան ենթակայ Թուրքեւելիւրտ վայրենի տոդերը, զնդակին եւ ճաթաղանին:

Միեւնոյն ժամուն եւ խմբովին աքսորեց անգամ մըն ալ դէպ յանդիման չգալու սաղայէլական հրճուանքով:

Նախապէս աքսորելով, ապա ջնջելով Պոլսոյ եւ գաւառի յեղափոխական մտաւորական առաջնորդները, մեծ չարագործը, դիւային ժպիտով ուզեց տեսնել կոտորակուած կամ անքակ հայ ժողովուրդը ամէն վայրկեան ենթակայ Թուրքեւելիւրտ վայրենի տոդերը, զնդակին եւ ճաթաղանին:

Միեւնոյն ժամուն եւ խմբովին աքսորեց անգամ մըն ալ դէպ յանդիման չգալու սաղայէլական հրճուանքով:

Նախապէս աքսորելով, ապա ջնջելով Պոլսոյ եւ գաւառի յեղափոխական առաջնորդները, մեծ մտաւորական առաջնորդները,

ԳԵՏՆ ՎՂՏԿԼՂ

(ՔԱՐՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԻՑ. 1908)

Ա. ՎԿ. — Ո՞վ կիմանա, հարկ կլինի, որ ես ինձ համար ինչ-որ պատմություն գրեմ, որ ինձ հետ պատահել է, ինչ-որ բաներ տեսել եմ, ինչ-որ մարդկանց ճանաչել, որոնք ինձ համար ոչ մի նշանակություն չունեն, բայց որոնք ինձ համար ունեցել են մեծ նշանակություն, որոնք ինձ համար ունեցել են մեծ նշանակություն, որոնք ինձ համար ունեցել են մեծ նշանակություն,

Հ. Ռ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆ ՍՈՒՐԸ

ՓԱՐԻԶ

Այսօր կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

ՍԱԼ ԿԱՎՈՑԻ ՄԷՋ, 45—47, Rue La Boëtie, 45—47, — Métro : Miromesnil

Կը նախագահէ՝ **FERDINAND HEROLD**

Ընդհ. քարտուղար Ligue des Droits de l'Homme*ի*

Կը խօսին՝ Պ. ՄԻՐԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Պ. Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ եւ ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

Prof. FAUCHET, փրոֆ. Փարիզի պետ. երաժշտանոցին

Բացման կը նուագէ օրկով հայկական « Տէր ողորմեա *»ն*

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցին Օրխորդներ **NELLY GAUTHIER** *(Թաւ Ջուխտակ)*, **MADELEINE FRIDE** *(Ջուխտակ)*, *Պարոններ* **J. GILLES** (orgue), *եւ* **P. BAJEUX** (Hautbois) *եւ բոլորն ալ առաջին մրցանակաւոր Փարիզի պետական երաժշտանոցէն:*

Կ'ԵՐԳԷ ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԾԱԾՏԱԳԻՐ

1.— Marche funèbre	**BEETHOVEN**
Orgue, *Թաւջուխտակ, Ջուխտակ*, hautbois	
2.— a) Aria	**BACH**
b) Andante	**HAENDEL**
c) Armenia	**MALIPIERO**
MADELEINE FRIDE	
3.— a) Plainte	**CAIX D'HERVELOIS**
b) La fille aux cheveux de lin	**DEBUSSY**
c) Հերոսին մահը	**Ա. ՊԱՐԹԻԵԱՆ**
NELLY GAUTHIER	
4.— a) Oratorio: Prélude	**TH. DUBOIS**
b) Տէր, ողորմեա, դաշն.	**PAUL FAUCHET**

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ընկերակցութեամբ Orgue*ի, Ջուխտակի, Թաւջուխտակի եւ* hautbois*ի*

Լուսարձակով ցոյց կը տրուին նահատակ մտաւորականները, ափսոսի եւ ջարդերու նկարներ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք

R. C. M. 102743

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՂԱՐԱՆ

Մ. ՖԻԼԻՓՓԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ԴԵՂԱԴՈՐԾ

63, ԱՎԸՆԻ ԳԱՄԻՖ-ԲԷԼՔԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

ՍԿՍՆ – ԼԱՋԱՐ ՄԱՐՇԵԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԹԱՐՄ ԴԵՂԵՐ ԵՒ ԱՃԱՆ

(ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՂ ՏԼՓՈՆԵՐՈՒ ԴԻՆԵՐՈՎ)

Դեղագիրները կը պատրաստուին բացառիկ խնամքով:

Այցելութիւն մը ձեզ պիտի վստահեցնէ:

M. FILIPPI, Pharmacien de la 1er Classe

63. Ave. Camille-Pelletan (Place Marceau) — MARSEILLE

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. **53-32**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր: Անձամբ կը պաշտպանէ Առեւտրական եւ Հաշտարար դատարաններու առջեւ: Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ: վարչական դիմումներ նախարարութեանց մօտ:

Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը 9էն 11, եւ 5էն 7:

ԾԱՆՈՒ Է *Պանէօի հայկական շրջանի մէջ նպարավաճառի խանութ մը շատ դիւրամատչելի գինով: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Ե. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆի* 12, rue Mme Curie, Bagneux (Seine)*:*

Ծախու ագարակ մը

Հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ ագարակ մը կայ ծախու՝ 25 հէքթար հող, բոլոր գործիքներով եւ կենդանիներով: Շատ յարմար գին: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. ՊԱՒԼՈՍԵԱՆի, 16, rue du Parc, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.)*:*

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *շրմիզիէ կարող գործաւորուհիներ եւ անթերփերէնէօրներ: Տեւական գործ եւ լաւ վճարում: Ներկայանալ առաւօտները ՏԱՐՕՆԵԱՆի,* **2, Rue Saint Philippe, Métro Sentier***:*

Քրէմ տը շիւ պրուզ կարող պարզ գործաւորուհիներ կ'ուզուին Դիւրին եւ տեւական գործ: Դիմել՝ Seropian, 7 rue Rollin, Paris (5)*: Մէթրօ՝* Monge*:*

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու:Ամէն օր (կիրն ալ մէջը) ժ. 3-7, բացի երէ: 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ, Métro Pigalle.

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՅԻՆ

"Petit Journal,,*ի սրահին մէջ*

21, Rue Cadet Métro: Cadet

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷՆ

«ՓՈՎԻՆԱՐ» ՕՓԷՐԷՔԸ (2 արար)

Հեղինակուհին՝ ԱՐԱՄ ԶԱՐԸԳԻ, երաժշտուհին՝ փրոֆ. Գ. ԱԼԷՄՇԱԽ

Կը մասնակցին Օր. Ի ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ, Պ. Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ եւ Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ: Բեմադրութիւն Պ. Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻԻ

ԳԻՆ ՏՈՄՍԵՐՈՒ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ.— երաժշտական բաժնի ղեկավար յայտնի երաժշտագէտ փրոֆ. Գ. ԱԼԷՄՇԱԽ*ի*

«ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԹԱՓՕՐԸ» (լապտերներու պարով), ղեկավարութեամբ՝ վարժարանի մարզանքի ուսուցչուհիի՝ Mlle LAHITTE*ի*

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ Պ. Ֆ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՃՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

29 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՀԻՇՏ 8.45ԻՆ

Salle du Conservatoire

2, rue de Conservatoire Métro: Bonne-Nouvelle, Cadet

Ա. ԾԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Բարեհաճ մասնակցութեամբ Փարիզի բոլոր հայ դերասանուհիներուն

Կը ներկայացնէ՝ ի նպաստ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի

ՏՐԻԼՊԻ

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւ այլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վճարման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, ruede Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ֆլու ռոպի համար վարժ գործաւորուհիներ եւ անթերփերընէօրներ: Դիմել [անմիջապէս՝*

Maison Kalderon, 18 Bld. du Temple, Paris (11)*: Մէթրօ՝* République*:*

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու համար, միշտ պատրաստ ունինք 50,000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ *2)28, 3)28, 2)32, 2)36, 2)40* (grosse laine)*:*

Դիմել՝ **DOERFLINGER,**

31, rue de Maubeuge, Paris (9) Métro: Cadet

Մասնաւոր բուրդ լոգանքի հագուստներու համար: Շրջոնն վաճառորդներու համար բուրդէ կծիկներ: Գաւառէն եկած ապսպրանքները կը դրկուին ապսպրանքներու ստացման օրը*:*

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԹՈՒՌԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻ ԵՒ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ

Soieries - Nouveautés

Մետաքսեղէնի Հայկ. հաստատութիւն

FERMANIAN Frères

26 rue des Capucins եւ 2 rue Romarin, Lyon

Spécialité de crêpes artificiels unis et imprimés. soisette etc.

ՄԱՐՇԷԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

Եթէ կ'ուզէք ձեր ստամոքսի առողջութիւնը չխանգարել փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ Maison STÉPAN*ի համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք թարմ կը մնան մինչեւ 1 ամիս:*

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լահմէճիւն, չէօրէք, պանիրով, ապուխտով եւ թայինով փիտէներ, պուղտչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ:

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէ եւ արտասահմանէ:

Արագ առաքում: 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան:

Հրաւէր բոլոր փարիկամաշակներուն

ճաշարան **Գ. Ա. Ռ. Լ. Օ**

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

ՄԻԱՑՆ ՄԷԿ ՏԵՍԱԿ ԸՆՏԻՐ ՕՂԻ ԿԱՑ

ԱՅՆ ԱԼ՝

RAKI ERIVAN

ԿԸ ՇԱԽՕՒԻ ՄԷԿ ԼԻԹՐ, ԿԷՍ ԼԻԹՐ ԵՒ ՔԱՌՈՐԴ ԼԻԹՐ ՇԻՇԵՐՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՏԵՂԵՐԸ՝

M. AGHINIAN, Produits d'Orient, 1 Rue Molière

M. ALLESIO, Vins et Liqueurs, 60 Rte Nle de St - Antoine.

M. ALTOUNIAN, Vins et Liqueurs, 13, Rue Bernard du Bois.

M. BABIKIAN, Vins et Liqueurs, 83, Bd Longchamp.

M. CHANCHOIAN, Vins et Liqueurs, 19, Rue des Dominicaines.

M. EMMANUEL, Vins et Liqueurs, 90, Rte St - Antoine.

M. TCHEURAKDJIAN, Alimentation, 17, Rue des Petites Maries.

M. GUETCHOUDIAN, Alimentation, 23, Rue des Dominicaines.

M. HERTIGNAN, Vins et Liqueurs, 91, Rue d'Aubagne.

M. IBIZIAN, Vins et Liqueurs, 72, Grand'Rue.

M. KONCHOUAN, Alimentation, La Valbarelle.

M. O. KEROMANIAN, Campagne Perrier, Vallon des Tuves, St-Antoine

M. RAPHAEL, Alimentation, Campagne Ripert, 60, Ch de St-Loup à Ste Marguerite.

M. BIGA, Vins et Liqueurs, 33, Avenue de la Valbarelle.

M. GALONNIER, Vins et Liqueurs, La Pomme.

M. MENARDO, Vins et Liqueurs, Traverse du Tonkin

M. NANOUCHE, 24, Campagne Ripert - Chemin de St Loup à Ste Marguerite.

M. NOVARETTI, Alimentation, Boul. Pagès prolongé, à Ste Marguerite.

M. SEFERIAN, Vins et Liqueurs, 63, Rue Longue des Capucins.

Միակ կեդրոնատեղին՝ **Société "PEUREUX"**

12, Boulevard des Vignes, 12

MARSEILLE (B. du Rh.) Téléphone: COLBERT 58-10

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԱԾԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՃԱՔԻՒԼԵԱԼՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՒՆ, ՊՈՒՃԻ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ Ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր*:*

Տօքթ. ՄԵՍՉԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2 - 6 կիրակի եւ տօն օրեր 10 - 12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հոլորտկց. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. Մէթրօ՝ Place Clichy եւ Liège

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (ջերմամիզութիւն, ֆրանկախտ եւայլն), մորթի, ջլային, ստամոքսի եւ կմնացի հիւանդութիւնները:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագրի ճառագայթներով եւ էլէքտրականութեամբ: Կը կատարինք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ստամոքսի ամէն տեսակի հիւանդութիւնները: Գուրօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրէճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Աթէքները շատ մատչելի մանաւանդ զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարանները, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա. ԾԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ԼՒԻ ՏԷ ՓԸԹԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԴԵՏՆԱՅԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ: Կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն:

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — ականջի, քթի, կոկորդի եւ ականջի, — մորթի, — ջղային հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վէներական՝ արանց եւ կանանց ծննդամիզային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թոքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկումներով:

Քննութիւն՝ արեան, թուքի, մէզի եւլլն.:

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը: Շողանկարում (radio): Մարծում (massage): Կը կատարուին ամէն տեսակ նեբարկումներ:

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7, կամ ժամադրութեամբ: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ ժամը 10-12:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ԱՊՐԻԼ
1933

25 Avril
1933

ՕՐՔ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2171 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՄԹՆՈԼՈՐՏԸ ԿԸ ՊՂՏՈՐԻ

—o—o—

« Թուրք ժողովուրդը կուլայ իր հայրերուն, մայրերուն եւ զաւակներուն պղծուած եւ թալանուած գերեզմաններուն առջեւ »:

Այսպէս կը գրէ Էնկիւրիւի պաշտօնական բերան Անատոլուի Հեռագրական Գործակալութիւնը, խօսելով Ռազկրատի դէպքին վրայ:

Պատահածը ըստ ինքեան չատ ծանրակշիռ չէ, բայց խիստ յատկանշական է: Ոեւմէ մը պուլկար ազգայնականներ, գիշերանց թափով ու բրիչով կը յարձակին Ռազկրատի Թրքական գերեզմանատան վրայ, կը կոտրատեն քարերը, կամ արմատախիլ կ'ընեն զանոնք, տեղը ծառեր կը անկեն, ու նաեւ հողին տակէն դուրս կը հանեն նոր թաղուած Թուրք մեռելները:

Այսինքն կը գործեն ճիշդ այնպէս, ինչպէս Թուրքերը սորվեցուցած են ժամանակին իրենց եւ օսմանեան տիրապետութեան ենթակայ միւս քրիստոնեայ ազգերուն.— ա լա թուրքա մեթոտով:

Պատճա՞ռ: Այդ գերեզմանատունը Թաղապետական որոշումով հանրային պարտէզի պիտի վերածուէր, մինչ Թուրքերը կը ջարնակէին մեռել թաղել: Ա՛յս է գոնէ պաշտօնական բացատրութիւնը:

Այս լուրը կարդալով, կարելի չէ չյիշել Բանկալթիի գերեզմանատունը, որուն պատմութիւնը հասած է մինչեւ մեր օրերը:

Ուրեմն հիմա կարգը եկած է Թուրքերուն՝ լալու եւ ողբալու իրենց հայրերուն, մայրերուն եւ զաւակներուն պղծուած ու թալանուած գերեզմաններուն առջեւ:

Բայց իրականին մէջ, այս դէպքը արձագանգն է այն խուլ թշնամութեան, որ վերջին տարիներու ընթացքին սկսած է վերսին արձարձուիլ պուլկար ժողովուրդին մէջ՝ հանդէպ Թուրք տարրին: Թուրք Թերթերը չարունակ կ'արձանագրեն տխուր դէպքեր՝ Պուլկարիոյ իրենց ազգակիցներու կեանքէն:

Երբ Պուլկարիա ինքնավար դարձաւ 1878ի Պերլինի վեհաժողովէն վերջ, չուրջ երկու միլիոն Թուրքեր կը բնակէին Պուլկարիոյ սահմաններուն մէջ: Ժամանակի ընթացքին, չատեր հեռացան դաղթեցին Թուրքիա, ու այսօր 600,000 Թուրքեր կը մնան հոն: Հինգ միլիոն բնակիչ ունեցող երկրի մը համար կարեւոր թիւ մը կը կազմէ ուրեմն Թուրք փոքրամասնութիւնը: Երբ Թուրքերը իրենց Թունդ ազգայնական քաղաքականութեամբ, չունէ առնել չեն ար ոչ – Թուրք փոքրամասնութեանց: Երբ այդ աւերիչ քաղաքանութեան հետեւանքով երկրէն կը վտարեն մէկուկէս միլիոն Յոյն, կը չարդեն նոյնքան Հայ եւ կ'արտասքսեն կէս միլիոն ուրիշ Հայեր, չատ բնական է, որ իրենց դրացի Պուլկարն ալ հետեւի նոյն քաղաքականութեան, նոյն մեթոտին:

Մնաց որ էնկիւրիւի վարիչներու քաղաքականութեան ալ հաճապատասխան է այս եւ ջէմալի հպատակները երբեք իրաւունք չունին զայրանալու: Էնկիւրիւ կը հետեւի Թրքահաւաքման քաղաքականութեան: 730,000 քառակուսի քիլոմեթր հող ունեցող Թուրքիան չատ ընդարձակ է 8 — 10 միլիոն բնակչութեան համար: Եւրոպայի մէջ այդքան հողի վրայ տասնապատիկ աւելի բնակիչ կ'ապրի:

Լոզանի դաշնագրին մէջ ընդունելով Թուրքիոյ բնակչութեանց փոխանակութիւնը, էնկիւրիւի պատուիրակներուն նպատակն էր մէկ կողմէ ձերբազատուիլ ոչ – Թուրք կարեւոր տարրէ մը, միւս կողմէ մեկնողներուն տեղ դնել զուտ Թուրքեր: Միատարր Թուրքիա կազմելու իրենց ծրագրին դէմ եղող տարրերէն ամենէն վտանգաւորը Յոյներն էին: Ճանաչելով իրենց յուսացած Թիւով Թուրքեր չեկան: Շատեր նախընտրեցին հելլենահպատակ ըլլալ, տուն – տեղ չթողնել եւ մնալ իրենց գտնուած տեղը: Իսկ եկողները չուզեցին Պոլսէն կամ Իզմիրէն հեռու երթալ: Անատոլուի անասհման տատիճանութիւնները մնացին թափուր:

Պալքաններու միւս երկիրներէն, ինչպէս նաեւ Կովկասէն ալ չկրցան իրենց ուզած քանակութեամբ Թուրք գաղթական բերել երկրին մէջ: Այնպէս որ Թուրքիոյ ներգաղթի քաղաքականութիւնը կատարեալ ձախողանք մը եղաւ:

Այս պայմաններուն մէջ, Պուլկարիոյ 600,000 Թուրքերուն մայր երկիր վերադարձը մեծ բարիք պիտ է նկատել Թուրքիոյ համար: Եթէ սակայն անոնք ուզեն վերադառնալ: Թրքական տեսակէտէն դիտելով, կը կարծենք թէ էնկիւրիւի չահը կը պահանջէ նման դէպքեր ստեղծել՝ Թուրք եւ պուլկար բնակիչներու փոխանակութեան դաշնագրի մը յանգելու համար ի վերջոյ:

Սակայն, Ռազկրատի դէպքը աւելի յատկանշական է այն իմաստով, որ անիկա արձագանգն է վերջերս Թուրքիոյ մէջ կատարուած կարգ մը հակապուլկար բուռն ցոյցերու: Թուրքերը վերջերս ոտնակոխ էխրինէի պուլկարներու ձեռքէն վերադրաւման տարեդարձը: Այս ցոյցերուն առեն էխրինէի պուլկար հիւպատոսարանին առջեւ թշնամական արտայայտութիւններ եղան. Թուրք տաքարիւն երիտասարդութիւնը « Անկի՛ Պուլկարիա » պոռաց:

Ռազկրատի դէպքը կատաղութեան մատնած է այժմ Թուրք համալսարանական ուսանողութիւնը, որ փոխ – վրէժի դիմած է՝ Թուրքիոյ պուլկար ներկայացուցիչներու դէմ ցոյցեր կազմակերպելով: Ինդիրը տարուած է Ազգային Մեծ Ժողովին առջեւ եւ հետզհետէ կարեւորութիւն կը ստանայ:

Մեծ Պատերազմին եղբայրացած երկու ազգերու մէջ առհասարակ վաղեմի ղգացումները արթննալու նշանները ցոյց կուտան:

Պալքաններու մէջ վերջին տարիներու ընթացքին զանազան խաղեր սկսած են դարբնուիլ աշխարհակալ պետութեանց կողմէ: Մութ ձեռքեր գործի մէջ են կրկին՝ վատ պահելու համար հին նաւուրց հաշիւները, որ հանդարտած էր ժամանակ մը ի վեր:

Ու մթնոլորտը կը պղտորի դարձեալ:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պուլկարները ի՞նչպէս խանդեցին թրխական գերեզմանատունը

—o—o—

Շաբաթ օրուան թիւով գրած էինք թէ Ռազկրատի թրխական գերեզմանատունը խանդուած է Պուլկարներուն կողմէ: Այս մասին Անատոլուի Գործակալութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

Դէպքը առաջ բերուած է Զախիլքայի պէյս Թուղզ ազգայնական կազմակերպութեանց նախաձեռնութեամբ, երկու հարիւր հոգինոց ամբոխի մը կողմէ, որուն մեծամասնութիւնը կը բաղկանար ժխմնաղներու ուսանողներէն: Դէպքը ստեղծուած է կանխաւ որոշուած ծրագրի մը համաձայն, ու այդ մասին ո եւ է տարակոյս չի ձգեր սա իրողութիւնը թէ այդ մարդիկը բահերով ու բրիչներով զինուած, Մեռելոցի գիշերը ընտրած էին գերեզմանատուն երթալու համար, երբ ժողովուրդը եկեղեցիներուն մէջ կը գտնուէր: Ցարձակողները նախ կրակի տուած են գերեզմանատան պահապանին հիւղակը, ու բոցերուն լոյսին տակ, գերեզմանատունը պարէտէզին բաժնող վանդակապատը խորտակած են, յետոյ գերեզմանաքարերուն վրայ յարձակելով՝ բոլորն ալ խորտակած ու նոր թաղուած մեռելները դուրս հանած են:

Թուրք բնակչութիւնը սարսափահար, գիշերանց դայմազամին ու յաջորդ առտու ընդհանուր դատախազին դիմած է այդ վանդալական արարքներուն դէմ բողոքելու համար: Բայց ոչ մէկը գտած է եւ ոչ ալ միւսը, կ'երեւի Զատկի պատճառով: Թուրք ժողովուրդը կուլայ իր հայրերուն, մայրերուն եւ զաւակներուն պղծուած եւ թալանուած գերեզմաններուն առջեւ: Ռազկրատի միւթիֆին, որ պետն է Թրքական հասարակութեան, հեռագիր ուղղեց կառավարութեան անդամներուն, խորհրդարանի լիտներուն եւ պուլկար Թերթերուն:

Ռուսճուքի կառավարիչը ղրկուած է դէպքին վրայ, քննութեանց համար:

⁂ Պուլկար իշխանութիւնները հետեւեալ կերպով կը բացատրեն դէպքը.—

Ռազկրատի Թաղապետական խորհուրդը ասկէ առաջ որոշած էր որ Թրքական գերեզմանատան դետինը Թաղապետութեան Թողուի եւ իբր գերեզմանատուն ուրիչ դետին մը տրուի Թուրքերուն: Հակառակ որ այդ որոշումը Թուրքերուն կողմէ վաւերացուած էր, անոնք կը չարունակէին նախկին գերեզմանատան մէջ Թաղել իրենք մեռելները: Ուստի, հաւանական է որ, դէպքը առաջ բերած ըլլան պուլկար երիտասարդներ, կատարուած իրողութեան մը առջեւ դնելու համար Թուրքերը: Անոնք գերեզմանաքարերը հանած ու տեղը ծառեր անկած են: Ոստիկանութիւնը եկեղեցիներուն առջեւ կարգապահութեան վրայ հսկելուն համար, ժամանակին չէ հասած դէպքին վայրը:

Պուլկար կառավարական օրկան « Ջնամէ » դէպքը պատմելէ յետոյ ինչպէս որ պատահած է, բան մը չըսեր դիակներուն հանուելուն մասին, ու կ'աւելցնէ թէ կառավարութիւնը պիտի հետապնդէ եւ պատժէ դէպքին հեղինակները:

⁂ *Այս դէպքը մեծ յուզում առաջ բերած է Պոլսոյ մէջ: Մամուլը պարբերաբար կը դրդռուած են համալսարանի Թունդ ազգայնական ուսանողները, որոնք վերջին օրերս օտարատեաց չարժման գլուխը կանգնած են:*

⁂ « *Միլլիյէթ* » *կը դրէ այս առթիւ Թէ աչխարհի ոչ մէկ երկրին մէջ տեսնուած է եւ լսուած այսպիսի դէպք մը, որ հակառակ է մարդկութեան եւ տեղի կ'ունենայ բարեկամ երկրի մը մէջ: Կ'ենթադրենք որ այս գործին տակէն դարձեալ պիտի ելլեն Պուլկարիոյ կարգ մը զրդռիչ տարրերը: Կը յուսանք Թէ պուլկար ազգին ամօթ բերող այս դէպքին հեղինակները ձերբակալելով խստիւ պիտի պատժէ պուլկար կառավարութիւնը:*

⁂ *Պուլկար պաշտօնական շրջանակները դէպքին կարեւորութիւն չեն ընծայեր եւ տասը դատարկապորտի գործ է, կ'ըսեն:*

ՑՈՅՑԵՐ ԷՆԿԻՒՐԻՒ ՊՈՒԼԿԱՐ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԱՌՋԵՒ

Էնկիւրիւէն հասած հեռագիրներ կ'ըսեն Թէ, Թուրք ազգայնական երիտասարդութիւնը արդէն իսկ փոխ – վրէժի դիմած է, ցոյցեր կազմակերպելով էնկիւրիւի պուլկար դեսպանատան առջեւ: Կարգ մը միջադէպեր տեղի ունեցան նաեւ Թուրք հողի վրայ գտնուած քանի մը պուլկար ներկայացուցիչներու մէջ:

Ցոյցերը ծանր համեմատութիւններ ստացած ըլլալով, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց ութսուն հոգի, որոնց մէջ նաեւ Թուրք Ուսանողական Միութեան նախագահը: Ուսանողական Միութիւնը լուծուած հռչակուեցաւ:

Պուլկար Թերթերը կը չնորհաւորեն Թուրք ոստիկանութիւնը, որ յաջողած է սահմանափակել այս միջադէպերը եւ աւելի ծանր դէպքերու առաջքն առնել: Ու կը պահանջեն որ Թէ՛ Պուլկարիոյ եւ Թէ Թուրքիոյ մէջ այս ցոյցերը կազմակերպող դրդռիչ տարրերը ձերբակալուին, հիմէն վերցնելու համար ամէն Թիւրիմացութիւն, որպէս զի անվթար մնայ Թուրքպուլկար բարեկամութիւնը:

⁂ *Երեսփոխան Մազհար Միւֆիթ պէյ ամսոյս 22ին Ազգային Մեծ Ժողովի դիւանին ներկայացուց հարցապնդում մը՝ բացատրութիւններ պահանջելու համար կառավարութենէն Ռազկրատի դէպքին մասին եւ հարցնելու Թէ ի՛նչ միջոցներ ձեռք առնուած են նման դէպքերու կրկնութիւնը արգիլելու համար: Հարցապնդումին պիտի պատասխանէ այս չաբթու ներքին գործոց Շիւքրի Գայա պէյ, որ Տր. Թէվֆիք Բիւշրի պէյի բացակայութեան փոխանորդարար կը վարէ արտաքին գործոց նախարարութիւնը:*

Թուրք երկաթուղիները վնաս կ'ըլնեն

Էնկիւրիւէն կը հեռագրեն Թէ տնտեսական տագնապին հետեւանքով, Թուրքիոյ երկաթուղիի հասոյթները մեծապէս վնասուած են: Ինքնաշարժներու սպասարկութիւնը աւելի եւս ծանրացուցած է կացութիւնը: Երկաթուղիին զարկ տալու համար թուրք կառավարութիւնը որոշած է ճամբորդի եւ ապրանքի փոխադրութեան սակերը զեղչել 100ին 50 համեմատութեամբ:

Մանուկներու Շաբաթը Թուրքիոյ մէջ

Կիրակի օր սկսաւ « Մանուկներու շաբաթը » ամբողջ Թուրքիոյ մէջ: Ինչպէս կը յիշուի, ամէն տարի մէկ շաբաթ դպրոցներու մէջ աշակերտները կը վարժեցուին ամէն կարգի կառավարական պաշտօններ վարելու, մինչեւ բարձրագոյն իշխանութիւնը: Այս ձեւով նոր սերունդը դպրոցէն իսկ պիտի սորվի պետական մեքենան, պատրաստուելու համար պաշտօնէութեան:

Այս առթիւ զանազան խրախճանութիւններ կ'ըլլան ամբողջ Թէմալիստանի մէջ՝ ի պատիւ դպրոցականներուն:

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ԱՆՑԱԻ ՇԱՏ ՑԱՋՈՂ

ՈՐԲԵՐԸ ՊՍԱԿ ԿԸ ԴՆԵՆ ԱՆԾԱՆՕԹ ՁԻՆՈՒՈՐԻՆ ՎՐԱՅ

Կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին, համաձայն Զ. Ո. Միութեան հրաւէրին, մեթրօ Ժորժ Ե.ի բերանը հաւաքուած էին Զ. Ո. Միութեան անդամները, Հ. Մ. Ը. Միութեան սկաուտները, Հայ Կամաւորներու Միութեան վարչութեան անդամները եւ մեծ Թիւով հայրենակիցներ, մօտ 300 հոգի: Ժամը 10·15ին Թափօրը ճամբայ ելաւ Շան գ'Էլիզէի պողոտայէն, պահ մը ընդհատելով երթեւեկը: Թափօրին առջեւէն երկու սկաուտներ կը կրէին գեղեցիկ վարդ ծաղկեպսակ մը, վրան հայկական եւ ֆրանսական դրօշներ, մեծատառ ֆրանսերէն դրուած Զ. Ո. Միութեան անունը: Հասնելով Ճաղթութեան կամարին տակ, Թափօրը ճեղքուեցաւ եւ չրջանակ մը կազմեց, ծաղկեպսակը դրուեցաւ գինուորին գերեզմանին վրայ եւ մէկ վայրկեան, լուռ եւ երկիւղած, չարժանքի կեցաւ ժողովուրդը, մինչ լուսանկարիչները չուրջանակի կը բանեցնէին իրենց գործիքները:

Ցետոյ Թափօրին խմբապետներուն կողմէ 3—4 հոգի առորագրեցին մասնաւոր տոմարին մէջ եւ Թափօրը ճամբայ ելաւ, այս անգամ դէպի Հայոց եկեղեցի: Ծաղկեպսակին ետեւէն կը քալէին Պ. Մանուկեան, Հայ կամաւորներու Միութեան նախագահը, Պ. Զ. Վարպետեան՝ ընդհ. քարտուղարը, սկաուտները, որբերը եւ հայ տարագիր ժողովուրդը:

Թափօրը կանգ առաւ եկեղեցիին առջեւ եւ ծաղկեպսակը դրուելէ յետոյ հայ կամաւորին յուշարձանին առջեւ, Պ. Վարպետեան քանի մը խօսքով իր դնահատանքի խօսքն ըսաւ Զ. Ո. Միութեան, որ օրուան սուգին առթիւ կազմակերպած էր այս Թափօրը: Հայ կամաւորներու միութեան կողմէ եւս Պ. Մանուկեան յայտնեց Թէ երիտ խորապէս յուզուած են հայ որբերուն ցոյց տուած այս զեղեցիկ արտայայտութեամբ հանդէպ պատերազմի ճակատին վրայ եղբայրօրէն ինկած հայ եւ ֆրանսացի զինուորներուն:

Ցետոյ ցրուեցաւ Թափօրը:

Իրիկունը Սալ Կալոյի զեղեցիկ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ յիչատակի հանդէսը: Ներկայ էր խուռն բազմութիւն մը, ամէն հասանքէ եւ ամէն դասակարգէ:

Կը նախագահէր Պ. Ֆէբռիէն Հէրոլտ՝ ընդհանուր քարտուղար Մարդու եւ Քաղաքացիի Իրաւունքի ընկերութեան եւ վարչութեան անդամ Հայասիրաց Ընկերութեան: Ընկեր Միքայէլ Վարանդեան սկաուտութեան պատճառով հիւանդանոց փոխադրուած էր: Իրեն տեղ խօսեցաւ ընկ. Ա. Ահարոնեան: Խօսեցան նաեւ Անուչեան Գարիկեան եւ Լեւոն Զորմխեան: Գեղարուեստական բաժինը, չատ խնամքով պատրաստուած, մեծ յաջողութիւն մը եղաւ: Հանդէսէն վերջ մտաւորական լսարաններով ցոյց տրուեցան նահատակ մտաւորականներու, գաղթականներու եւ որբերու նկարները:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Սիթրոէնի դուռները կը բանան, բայց...

Ինչպէս գրած էինք, Պ. Սիթրոէնն, համաձայն իր որոշման, երէկ առաւօտ սովորական ժամուն բացաւ գործարանին դուռները: Միւս կողմէ, սակայն, բանթողներու արհեստակցական մարմինը բուռն կռիւ ուղեց գործատուներուն, աչխատանքի չձեռնարկել, մինչեւ որ չընդունուին իրենց պահանջները: Նման կռիւ վակուեցան Սիթրոէնի պատերուն:

Երէկ առաւօտ ոստիկանական կարեւոր ուժեր պաշարած էին գործարանը՝ պաշտպանելու համար այն գործաւորները, որոնք հակառակ բանուորական կազմակերպութեանց որոշումին, կ'ուզէին աչխատիլ:

Երէկ դարձեալ մեծ հաւաքոյթներ տեղի ունեցան Աչխատանքի Տան մէջ:

Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միացման շուրջ

Տակաւին օրակարգի վրայ է Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միացման խնդիրը: Ներկայիս Փէշթա կը դտնուին կարգ մը աւստրիացի պետական մարդիկ, որոնց կ'ընկերանան բազմաթիւ մասնագէտներ: Անոնց նպատակն է Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ տնտեսական համաձայնութիւն մը կնքել, ու թերեւս նաեւ մաքսային միութիւն առաջ բերել (Զոլվերայն): Այս վերջինը նախաքայլն է երկու երկիրներու միացման: Աւստրիոյ վարչապետ Տոլֆուսի Հռոմէն վերադառնալէն ի վեր աւստրեմամետ մերձեցման մասին չատ լուրեր կը չրջին: Պաշտօնական չրջանակները կը հերքեն միապետութեան վերահաստատումը՝ երկու երկիրներու միացումով:

Փոքր համաձայնութիւնը բոլորովին հակառակ է միացման ծրագրին եւ Հապսպուրգի գերդաստանին դահ բարձրանալուն: Չէ մոռցուած որ 1921ին Զեխոսլովաքիա զօրաչարժ յայտարարեց՝ նախկին Քարլ կայսեր փորձը ձախողեցնելու համար:

Յունաստանի Եորկիոս թագաւորին յոյսերը

Ցալտաբեսի յաղթանակը կը Թուի Թէ նոր յոյսեր տուած է Յունաստանի գահընկէց Թագաւոր Եորկիոսի՝ կրկին իչխանութեան գլուխ անցնելու: Աչխատանքի էլեֆթերոս Վիմա Թերթը կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը Եորկիոս Թագաւորին հետ, որ յայտնած է Թէ միապետութիւնը վերահաստատելու յոյսը չէ կորած դեռ: Նախկին Թագաւորը աւելցուցած է նաեւ Թէ տրամադիր է վերադառնալու Յունաստան՝ առանց նախապէս հանրաքուէի դիմելու եւ առանց քաղաքական բոլոր հոսանքներու հաւանութիւնն առնելու:

Այս յայտարարութիւնը հելլէն բոլոր չրջանակներուն մէջ ցնցող տպաւորութիւն առաջ բերաւ: Իրիկուան Թերթերը կը հրատարակեն յայտարարութիւններ զանազան կուսակցապետներու եւ պետական մարդոց, որոնք կը հաստատեն որ Յունաստանի մէջ միապետութիւն վերահաստատելու խնդիր չկայ այլեւս:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ՇԱՐԺՄԱՆ ՄԷՋ

«Թայմզ» կը գրէ իր ապրիլ 22ի թիւով.— Պէյրութի մէջ տեղի ունեցաւ ազգայնական հրապարակային ժողով մը, քննադատելու համար ծրագրուած ֆրանքեւսուրիական դաչնագիրը: Այս հաւաքոյթէն վերջ, տուրիական դահլիճի երկու ազգայնական անդամները հրաժարեցան: Երրորդ նախարար մը, որ այդ միջոցին Հալէպ կը գտնուէր, հեռագրով հրաժարականը ղրկեց: Դաչնագրի բանակցութիւնները չէարունակուեցան:

⁂ *Դարձեալ Պէյրութէն ապրիլ 23 թուականով հետեւեալը կը հեռագրեն Թայմզին.— Ազգայնական երկու նախարարներու հրաժարումէն վերջ, ազգայնականները երկու օր ցոյց կատարեցին դաչնագրին դէմ:*

Երեք ոստիկան եւ քանի մը ցուցարարներ վիրաւորուեցան:

Դամասկոսի մէջ խռնութիւնները վակուած մնացին: Ազգայնական վարիչները որոչեցին բոյկոտի ենթարկել դահլիճն ու Ժորհրդարանը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

— ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ԿՈՂՄԻՑ ԽՄԲԱԳՐՎԱԾ

Հրատարակության է պատրաստել ՀՍՍՀ ԳԱ Պատմության ինստիտուտի կողմից խմբագրված Հայաստանի Հանրապետության պատմության առաջին հատորը, որ ընդգրկում է հնագույն ժամանակներից մինչև 1828 թվականը։

Հատորի հեղինակներն են՝ ՀՍՍՀ ԳԱ պատվավոր անդամ, պրոֆեսոր Ա. Աբրահամյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Պետրոսյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Տեր-Ղևոնդյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ս. Երեմյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Մանանդյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ղարիբյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ղանալանյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ալպոյաճյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Մելիք-Բախշյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ջահուկյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ռշտունին, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ղազինյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ղաֆադարյանը, ՀՍՍՀ ԳԱ թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Ա. Ղուկաս

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏՈՒԿԵՐ

(ՀՈՒՄՈՐԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ· 1908)

Ի. Վիրաբելյան

Ա. Վիրաբելյան

Ա. Վիրաբելյան

Ա

Ուաշինկթընի խօսակցութիւնները

Ֆրանսայի արտակարգ պատուիրակ Պ. Էրիօ կիրակի օր հասաւ Ամերիկա: Շոգենաւէն ելլելէ առաջ ողջոյնի խօսք ուղղեց ամերիկեան ժողովուրդին՝ անթելով: Ըսաւ թէ « խաղաղութիւնը իրագործելու համար անհրաժեշտ է աշխատիլ թէ՛ քաղաքական եւ թէ անտեսական դետնի վրայ: Մեր անտահմանի եւ անշահախնդիր գործակցութիւնը կը տրամադրենք ամերիկեան ժողովուրդին »: Ցետոյ Նիւ Ճըրսիի ճամբով մեկնեցաւ Ուաշինկթընը: Նոյն օրը ամբողջ եօթը ժամ դլուխ դլխի տեսակցութիւն մը ունեցան նախագահ Ռուզվելթ եւ Ֆրանսայի վարչապետ Մաքսոնըլա՝ նախագահական « Սէքոյա » պրօսանաւին վրայ:

Վերջին ծայր դաղտնապահութիւն կը տիրէ խօսակցութեանց նիւթին եւ արդիւնքին մասին: Թղթակիցները կը յաջողին սակայն որոշ լուրեր քաղել: Ասպէս, Ռուզվելթ եւ Մաքսոնըլա խօսած են ամերիկեան դրամին ներկայ վիճակէն առաջ գալիք հետեւանքներուն մասին: Խօսուած է նաեւ մաքսատուրքի, պատերազմական պարտքերու, զինաթափութեան եւ դաշնագիրներու վերաքննութեան մասին:

Այս առաջին տեսակցութենէն վերջ, Ուաշինկթընի դիւանագիտական շրջանակները շատ սկեպտիկ են՝ արդիւնքին մասին:

Էրիօ երէկ առաջին շփումը ունեցաւ նախագահ Ռուզվելթի հետ: Շատ փափուկ է Ֆրանսայի պատուիրակին դերը՝ միջազդային այդքան բարդ խնդիրներու թնճուկին մէջ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՃԱՌԸ

Պ. Տալատիէ կիրակի օր կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ իր ընտրական շրջանակին՝ Օրանժի մէջ, պարզելով կառավարութեան տեսակէտները արտաքին խնդիրներու մասին: Պարզեց ցարդ կատարուած աշխատանքները: Մասնաւորապէս Ֆրանքի մասին խօսելով, հաւաստեց թէ Ֆրանս· դրամը ո՛չ մէկ վտանգի ենթակայ է: Արտաքին ճակատին վրայ, Ֆրանսա հաստատ կը մնայ խաղաղասէր բաղաքականութեան մէջ:

ՖՐԱՆՍԱ ՅԱՂԹԵՑ ՍՊԱՆԻՈՑ

Կիրակի օր Փարիզ տը Փրէնսի մարզադաշտին վրայ, 50,000 հոգիի ներկայութեամբ փուբպոլի միջազգային մրցումին մէջ Ֆրանսա յաղթեց Սպանիոյ 1ի դէմ զէրօ ընչանակէտով:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի Ազգային Դրամատան նախկին տնօրէն Լինտէնպլաք ձերբակալուեցաւ Թէհրանի մէջ, իբրեւ գեղծարար:

ՍԱՍՏԻԿ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ պատահեցաւ երկոտասան կղզիներէն Քօոյի մէջ, կէս վայրկեան տեւողութեամբ, մարդկային զոհեր եւ նիւթական վնասներ պատճառելով: Կը կարծուի թէ շարժի կեդրոնը կը գտնուի Անատոլուի մէջ:

Ֆարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ *ընկերներու հանդիպումը այսօր Հինդշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Րիւ տը Րիվօլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը: Մէթրօ՝ Շաթըլէ:*

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Սարդիս-Մինասեան» ենթակոմիտէին անդամական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հայ ակումբին մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Շ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՓԸ

ՎԱԼԱՆՍ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*
ՌՈՄԱՆ	*30 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրին*
ՄԱՐՍԷՑԼ	*29 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ*

ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՑԵԼ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ մանաւոր յայտագրով:

Մանկապարտէզի հանդէս

ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻի ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ մանկապարտէզի ցերեկոյթը Այս Կիրակի կէս օրէ վերվ ժամը 2.30ին, 2, rue de la Mairie սրահին մէջ: Բացման խօսք՝ Պ. Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին.— Մանկական երգեր, արտասանութիւն, հայկական պար եւ զաւեշտ մը փոքրիկներու կողմէ:

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի ԵՐԳԻՉԱԿԱՆԸ

Մեծ հատոր մը որ կը պարունակէ ՓԱՐԱԻՈՆ ՍԷՄ ԱՆՏՈՆԸ, ԻՇԽԱՆ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՆ, ԱՐՋՈՒՆԻ ՍՐԲԱԶԱՆԸ եւ բազմաթիւ ՄԵՐՕՐԵԱՑ ԾԻԾԱՂՆԵՐ

Համակ Ծիծաղ, Սրամտութիւն, Խնդուք, Ժպիտ
Արտասահմանեան ամբողջ հայ կեանքը եւ դէմքերը
պատկերացուած են այս հատորին մէջ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ **15** Ֆր·, ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ **20** Ֆր·

Դիմել՝ **17, RUE DAMESME :-: PARIS (13e)**

« Երկար եւ առողջ ապրելու միակ պայմանը ծիծաղիլն է »:

ՏՈՒԹ· ԼՕՄՊՐՕԶՕ

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը
Գրատուն ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél.: Danton 88-65

Հանրածանօթ ՊԱԼԵՆՑ Գրատունը իրեն միացնելէ զատ, գրատունը երեք տարիէ ի վեր ամբարած է հայերէն հին եւ նոր ամէն տեսակ գրքերու ճոխ մթերք մը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ օրը օրին կը ստացուին Պետհրատի բոլոր հրատարակութիւնները, գրական, գեղարուեստական, երաժշտական եւլն.:

Գործակալն ենք զոյգ *ՀԱՅՐԵՆԻՔ*ներու, *Յուսաբերի, Երիտասարդ Հայուհիի, Միոնի* եւ այլ հայ թերթերու:

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐՈՒ, Larousseի, Hachetteի, Félix Alcanի, Armand Colinի եւ ֆրանսական բոլոր կարեւոր Հրատարակչական ցուներու հրատարակութիւնները ունինք եւ կը հայթայթենք առանց գինի յաւելումի:

Դպրոցներու եւ Գրադարաններու համար *100*ին *10* զեղչ: Ունինք արդիական կազմատուն: Գրքերու անունները՝ ոսկետիպ, հայերէն թէ օտար լեզուներով:

Կը ստանձնենք տպագրական եւ հրատարակչական ամէն տեսակ գործեր, խիստ մատչելի պայմաններով:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

քոէֆ տը շինէ ձեւուած պլուզներ կարող գործաւորուհիներ եւ անթերփերչնչօրներ: Կանոնաւոր, տեւական եւ ապահով գործ: Կուտանք նաեւ չձեւուած պլուզներ: Լաւ վճարում: Ներկայանալ առաւօտները ՏԱՐՕՆԵԱՆի, 2, Rue Saint Philippe, Métro Sentier:

Ծախու ագարակ մը

Հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ ագարակ մը կայ ծախու: 25 հէքթար հող, բոլոր գործիքներով եւ կենդանիներով: Շատ յարմար գին: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. ՊԱՒԼՈՍԵԱՆի, 16, rue du Parc, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.):

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Քաւ, ԳԱՐՍ· — 35:
Պարտս, ԳՈՐԾ· — 220:
Պոլէն, Թ· Մ· — 35:
Մարսէյլ, ԳՈՐԾ· — 849:
Սէք, Կ· Է· — 70:
Սարսէլ, Օ· ԱՒԵՏ· — 105:
Տէսթն, Գործ· — 300:
Շավիլ, Մ· Մ· — 100:
Շել, Պ· ՍՈՂ· — 210:
Ռըքէլ, ԱԶ· — 35:
Փարիզ (2), Մ· ՈՒ· — 35:
Մարսէյլ, ՏԷՐ Բ· — 30:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆրանսահայ Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի հերթական դասախոսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ կէս օրո վերջ ժամը 3ին, 71, Ave. Kléber: Կը խօսի Բժ. Լ. Գրիգորեան:

Դասախոսութենէն յետոյ տեղի կ'ունենայ ընդհ. անդամական ժողով: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՏԻՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՒԵՏԻՍ ՏԱՄԿԱՃԵԱՆ եւ զաւակները չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ եւ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին Տիկ. ԴԱՑԵԱՆէ ՏԱՄԿԱՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

250 ՖՐԱՆԿՈՎ

Տողաշար մեքենային չնորհիւ պիտի կրնանք կատարել գիրքի եւ այլ ամէն կարգի հրատարակութիւններ անմրցելի եւ աննախընթաց գիներով: 250 ՖՐԱՆԿ 16 ԷՋՆոց ՊՐԱԿը մէջը ըլլալով թուղթ, կազմ եւ կողմ՝ 1000 օրինակի համար

ՄԻՇՏ ՆՈՐԱԶՈՑԻ ՏԱՌԵՐ,

ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ,
ԱՆՍԽԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դիմել ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ Տպարան
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՄԻԱՑՆ ՄԵԿ ՏԵՍԱԿ ԸՆՏԻՐ ՕՂիի ԿԱՑ

ԱՅՆ ԱԼ՝

RAKI ERIVAN

ԿԸ ՊԱՏՐԱՍԻ ՄԵԿ ԼԻԹՐ, ԿԷՍ ԼԻԹՐ ԵՒ ՔԱՌՈՐԴ ԼԻԹՐ ՇԻՇԵՐՈՎ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՏԵՂԵՐԸ՝

M. AGHINIAN, Produits d'Orient, 1 Rue Molière
M. ALLESIO, Vins et Liqueurs, 60 Rte Nle de St - Antoine.
M. ALTOUNIAN, Vins et Liqueurs, 13, Rue Bernard du Bois.
M. BABIKIAN, Vins et Liqueurs, 83, Bd Longchamp.
M. CHANCHOIAN, Vins et Liqueurs, 19, Rue des Dominicaines.
M. EMMANUEL, Vins et Liqueurs, 90, Rte St - Antoine.
M. TCHEURAKDJIAN, Alimentation, 17, Rue des Petites Maries.
M. GUETCHOUDIAN, Alimentation, 23, Rue des Dominicaines.
M. HERTIGNAN, Vins et Liqueurs, 91, Rue d'Aubagne.
M. IBIZIAN, Vins et Liqueurs, 72, Grand'Rue.
M. KONCHOUAN, Alimentation, La Valbarelle.
M. O. KEROMANIAN, Campagne Perrier, Vallon des Tuves, St-Antoine
M. RAPHAEL, Alimentation, Campagne Ripert,
60, Ch de St-Loup à Ste Marguerite.
M. BIGA, Vins et Liqueurs, 33, Avenue de la Valbarelle.
M. GALONNIER, Vins et Liqueurs, La Pomme.
M. MENARDO, Vins et Liqueurs, Traverse du Tonkin
M. NANOUCHE, 24, Campagne Ripert - Chemin de St Loup à Ste Marguerite.
M. NOVARETTI, Alimentation, Boul. Pagès prolongé, à Ste Marguerite.
M. SEFERIAN, Vins et Liqueurs, 63, Rue Longue des Capucins.

Միակ կեդրոնատեղին՝ **Société "PEUREUX"**
12, Boulevard des Vignes, 12
MARSEILLE (B. du Rh.) Téléphone: COLBERT 58-10

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆի
ԳՈՐԾի ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ արկածի, պահանջքի եւլն.ի դատական գործեր, կը կատարէ վարչական դիմումներ, տուրքերու թեթեւացում, իբրեւ թէքի վրայ փոխատուութիւն՝ յարմար սակով, խնդրագիրներու պատրաստութիւն, խորհրդակցութիւն ամէն կարգի խնդիրներու մասին:

Ներելիք ունիք չէք կրնար գանձել՝ իրեն դիմեցէք:
Տալիք ունիք ժամանակ շահիլ կ'ուզէք՝ դարձեալ իրեն դիմեցէք:
Շաժանայնութեամբ գործ վերջացնել կ'ուզէք՝ միշտ իրեն դիմեցէք:

Երկար տարիներու իր փորձառութեամբ, տեղական պայմաններու գիտութեամբ եւ անձնական ծանօթութիւններու իր ընդարձակ շրջանակովը կրնայ ձեզ օգտակար կերպով ծառայել:

Առժամանակեայ հասցէ՝
179, rue de Vaugirard. Métro: Pasteur
(Զախ թեւի վրայ առաջին սանդուխ, բ. յարկ, ձախ):
Կ'ընդունի ամէն առաւօտ ժամը 10-12, բացի Կիրակի և Տօն օրերէն:

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւայլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մեքենաներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վճարման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝
HOVHANESSIAN Ingénieur
15, ruede Vienne. Paris (8e) Tél. Laborde 28-56

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիմի նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ **(20)**

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ *ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ* Թարգմ· Ժ· Մ·

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՀԵՏՔԵՐԸ

Կէս օրին Ոսոիկանութեան Ընդհանուր Տնօրէնութիւնը հրատարակեց հետեւեալ ազդը· —

ՀԱՋԱՐ ՈՍԿԻ ՊԱՐԳԵԻ

Կը փնտռուի Միկուէլ Թէրի, մականուանեալ Սէյմընթ, այլ անուամբ կը Ձիfo, սպանիացի, եկած է վերջին անգամ Անտալուզիայէն, որուն մասին կասկածներ կան թէ կապեր ունի Ձորս Արդար Մարդիկներ անուանով մարդասպաններու կազմակերպութեան հետ: Անգլերէն չի կրնար խօսիլ· հասակը հինգ ոտք, ութ մատնաչափ, աչքերը թուխ, սեւ մազերով, սեւ ու կարճ պեխով, դէմքը՝ լայն· այտին վրայ ունի ճերմակ սպի մը եւ մարմինին վրայ կայ դանակի վէրք մը, կազմով՝ խոշոր:

Վերոյիշեալ պարգեւը պիտի տրուի այն անձին կամ անձերուն որոնց հայթայթելիք տեղեկութեանց շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ հաստատել անոր յարաբերութիւնները Ձորս Արդարներուն հետ ու ձերբակալել զայն:

Այս ազդէն կարելի է եզրակացնել որ « Ձայնարձակ »ի խմբագիրն ու իր օգնականը յարաբերութեան մէջ մտած էին, ամբողջ գիշերը, սպանիական իշխանութիւններուն հետ: Կարեւոր անձնաւորութենէ մը քունը խանգարած էին Մադրիտի մէջ՝ հաւաքելու համար Թէրիի ինքնութեան մանրամասնութիւնները լի պէտս ոսոիկանութեան ընդհանուր տնօրէնին:

Սըր Ֆիլիփ Րէյմըն նստած փորթլընա Փլէյսի իր բնակարանին աչխատանոցը՝ նամակ կը գրէր իր կալուածական գործերով զբաղող միջնորդին: Կալուածները ունէր նախարարը Պրէնֆիէլի մէջ, ուր մեծահարուստ մարդու մը պէս կ'ապրէր, երբ պաշտօնէ զրկուած ըլլար:

Մ'է կին ունէր ան, ո՛չ ալ զաւակ: « ... եթէ որ եւ է կերպով այս մարդիկը յաջողին գործադրել իրենց ծրագիրը պէտք եղած կարգադրութիւնները ըրած եմ կասկիս մէջ թէ ձեզի եւ թէ բոլոր անոնց համար որոնք ծառայութիւնները ըրին ինծի », կը գրէր նախարարը: Այս բառերէն կարելի էր հասկնալ իր նամակին խմասը:

Վերջին քանի մը շաբաթներու ընթացքին, Սըր Ֆիլիփի տրամադրութիւնները փոխուած էին:

Բարեկամներու կողմէ կատարուած յարատեւ հսկողութիւնը եւ թշնամիներու սպառնական դիրքը, այն աստիճան դառնացուցեր էին պինքը որ, իր անձին դէմ ուղղուած այս նոր վտանգը վարատեց ամէն վախ: Իր մտքին մէջ ունէր անյողդողդ վճռակամութիւն մը — քուէարկել տալ օրինագիծը, դաս մը տալ Ձորս Արդարներուն եւ ամուր պահել Նորին Վեհափառութեան նախարարներուն անբռնաբարելիութիւնը:

« Անհատականութիւնը եւ հանրային գործունէութիւնը » խորագրով իր յօդուածին մէջ — որ ամիսներ յետոյ լոյս տեսաւ « Քոտրթըրլի Րիվիու » ամսագրին մէջ — Սըր Ֆիլիփ կը գրէր հետեւեալ տողերը·

*— «

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Չուլոսլովաքիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ԱՊՐԻԼ 1933

26 Avril 1933

ՅԱՐ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2172 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏՆՏԵՍԱԿա՞Ն ԹԷ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

—o—o—

Երէկ կէսօրէ վերջ ժընեւի մէջ վերաբացուեցաւ Զինաթափութեան Որհրդաժողովը, որ ընդհատուած էր անցեալ մարտ 27ին, դադարեալ անորոշութեան մէջ։

Բազմաթիւ ծրագիրներ ներկայացուած էին Որհրդաժողովին։ Մանաւանդ ուշադրաւ առաջարկներ կը պարունակէր Ֆրանսականը։ Սակայն ժողովը մեծամասնութեամբ որոշեց, վերադարձին վիճաբանութեանց համար իբրեւ հիմ ընդունիլ Անգլիոյ վարչապետ Պ. Մաքտոնըլտի ծրագիրը։

Երբ ժընեւի մէջ կ'որոշուէր ապրիլ 25ին վերսկսիլ Զինաթափութեան Որհրդաժողովը, նախագահ Րուզվէլթի ձեռնարկին մասին տեղեկութիւն չկար։ Իսկ այսօր երբ ամբողջ աշխարհ աչքերն ուղղած է դէպ ի Ուաշինկթըն, երբ օրուան բոլոր քաղաքական եւ տնտեսական կնճիռները խոր քննութեան կ'ենթարկուին աշխարհի երեք մեծ պետութեանց կողմէ, չենք գիտեր թէ ժընեւի մէջ ո՛րքան օգտակար աշխատանք պիտի կատարէ Զինաթափութեան Որհրդաժողովը։

Ամբողջ աշխարհ անելի մատնուած է։ Կ'ապրինք ճգնաժամային շրջանի մը մէջ։ Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ մարդկութիւնը կը տառապի տնտեսական տագնապէն։ Ու այդ տագնապը վերանալու սահմանուած է միջազգային տնտեսական խորհրդաժողովը, որուն նախերգանքը կը կազմեն Ուաշինկթընի խօսակցութիւնները։

Ուրեմն բաց ի Անգլիայէն, Միացեալ Նահանգները եւս կը կարծեն թէ չարիքին արմատը թաքնուած է տնտեսական տագնապին խորերը, եւ թէ առը զարման տանելով, կարելի կ'ըլլայ բուժել ամբողջ մարդկութիւնը ցնցող ցաւը։

Երբ հրաւէր կ'ուղղեր Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պաշտօնական ներկայացուցիչներուն, նախագահ Րուզվէլթ օրակարգի վրայ տնտեսական խնդիրներ միայն դրած էր։ Սակայն ինչպէս հետագիրը կը հաղորդէ, Պ. Մաքտոնըլտի հետ իր չիման երրորդ օրը արդէն իսկ տեղատուեր է փոխել խօսակցութեան թելը եւ ամբողջ եօթը ժամ յատկացուցած Զինաթափութեան հրատապ հարցին։

Այլ խօսքով, տնտեսական կնճիռներու արմատական լուծումին համար, անհրաժեշտ տեսնուած է նախ լուծել քաղաքական ճնճուկը։ Զինաթափութիւնը բաւը չատ լայն իմաստ ունի։ Ամբողջ երոպայի ճակատագիրը կախուած է այդ միակ բառով խորհրդանշուած բազմաթիւ քաղաքական բարդ վէճերու բանաւոր լուծումէն։

Զինաթափութեան Որհրդաժողովը ստեղծուեցաւ քանի մը տարի առաջ, այն յոյսով թէ ի վերջոյ կարելի պիտի ըլլայ տալ Եւրոպայի խաղաղութիւնը։ Սակայն վիճաբանութիւնները հակառակ արդիւնք տուին։ Այդ ժողովին օգտուն այն եղաւ, որ յատկօրէն հրապարակ դրուեցան պետութենէ պետութիւն գոյութիւն ունեցող խուլ հակամարտութիւնները, գաղտնի անվստահութիւնները, նախանձն ու մտահոգութիւնները։ Այնտեղ է որ Գերմանիան խզելով իր երկարամեայ լռութիւնը, գլուխ բարձրացուց եւ բողոքեց Վերսայլի դաշնագրին դէմ։ Սպառազինման հաւասարութիւն պահանջեց։ Ու ատելի առաջ երթալով, դաշնագիրներու վերաքննութեան խնդիր յարոյց։ Մէկ խօսքով, Զինաթափութեան Որհրդաժողովը փոխանակ Եւրոպայի խաղաղութիւնը հաստատելու, ատելի թանձրացուց մթնոլորտը, հրահրեց կիրքերը եւ ստեղծեց անել կացութիւն մը։

Ելք մը գտնելու մտահոգութիւնն էր որ Հոմ դրկեց Անգլիոյ վարչապետը։ Եւ կարծես հաստատելու համար « ամէն ճամբայ Հոմ կը տանի » առածը, իրեն հետեւեցան Գերմանիոյ պատասխանատու նախարարներն ու Աւստրիոյ վարչապետը։ Մեծ պատերազմէն ի վեր, դաշնակիցներու դիւանագիտութիւնը երբեք այնքան ի պատուի եղած չէր, որքան այս վերջին մէկ ամսուան ընթացքին։

Հոմի խօսակցութեանց առանցքն էր դաշնագիրներու վերաքննութիւնը։ Ուրեմն տասնըհինգ տարիէ ի վեր հաստատուած դաշինքի եկած հասած է այնպիսի կէտի մը, ուսկից անդին անհնարութիւն կայ եւ անդունդ։ Վերսայլի, Սէն-Ժէրմէնի, Թրիանոնի եւ Նէօյիլի հաշտութեան դաշնագիրներով հաստատուած խաղաղութիւնը վտանգուած է բոլորովին։ Այսօր աւելի քան երբեք պատերազմի հոտ կուգայ Եւրոպայէն։ Բոլորն ալ համաձայն են՝ խոստովանելու համար թէ կ'ապրինք շրջանի մը մէջ, որ իր զազմաթիւ արատայայտութիւններով չատ կը յիշեցնէ 1914ի նախօրեակը։

Դաշնագիրներու վերաքննութեան խնդիրը հիմա օրակարգի առաջին հարցը կը կազմէ։ Երբ այս է կացութիւնը, ի՞նչ օգուտ կարելի է սպասել Զինաթափութեան Որհրդաժողովէն, Ուաշինկթընի խօսակցութիւններէն եւ տնտեսական միջազգային համաժողովէն։ Երեւոյթները փրկելու, ներքին փոփոխութիւնները պարակելու մխայն կրնան ծառայել անոնք։ Բուն վէրքը քաղաքական է։

Այսօր Եւրոպայի մէջ կան դոհ եւ դժգոհ պետութիւններ, յաղթականները եւ պարտուածները։ Մինչեւ որ դոհացում չտրուի դժգոհներուն, մինչեւ որ պարտուածները յաղթականներուն հաւասար չդգան իրենք զիրենք, անկարելի պիտի ըլլայ հեռացնել պատերազմի մղձաւանջը։ Մինչեւ որ մեծ ու պզտիկ պետութիւնները չկարենան անուշի կապել քաղաքական վէճերը, միամտութիւն պիտի ըլլար զրական արդիւնք սպասել խորհրդաժողովներէն։

Տնտեսականէն վեր եւ անոր վրայ տիրապետող՝ կայ քաղաքական տագնապը։

Ու պէտք չէ մոռնալ մանաւանդ թէ դաշնագիրներու վերաքննութիւնը քաղաքական վտանգաւոր խաղ մըն է եւ կրնայ նոր փոթորիկ մը պայթեցնել Եւրոպայի գլխուն։

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Օսմ. Հանրապետի Պարտիի նոր համաձայնագիրը

Օսմանեան Հանրապետի Պարտիի վարչութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալ գեկոյցը։ —

1932 մարտէն ի վեր Փարիզի մէջ կատարուած բանակցութիւնները որոշելու համար Թուրքիոյ ենթած բաժինը՝ յանգեցան վերջնական համաձայնութեան մը, որ կնքուեցաւ 1933 ապրիլ 22ին Փարիզի Թրքական դեսպանատան մէջ Թուրք կառավարութեան ներկայացուցիչին եւ զանազան երկիրներու բաժնետէրերու պատասխանատուներուն միջեւ։

Այս համաձայնութիւնը կը տրամադրէ ստեղծումը նոր « Թրքական Պարտքի պարտատոմսեր »ու՝ 962,636,000 ֆրանք անուանական դրամագլուխով, որուն 940,193,000 ֆրանքը իրեւ Թուրքիոյ բաժինը Օսմանեան Հանրային Պարտքին եւ 22,443,000ը Թուրքիոյ ունեցած զանազան պարտքերու կարգադրութեան համար։

Նոր պարտատոմսերը անուանական 500 ֆրանքի արժէք պիտի ունենան եւ տարեկան 100ին 7ուկէս տոկոս պիտի բերեն՝ կէս առ կէս վճարելի 6 ամիսը անգամ մը, առաջին կտրօնը որ 18.75 տոկոս պիտի բերէ, վճարելի է 1933 Նոյեմբեր 25ին։ Պարտատոմսերը կրողին պիտի բլլան եւ 10 տարի չպիտի կրնան ուրիշին փոխանցուիլ։ Վճարումները պիտի բլլան ֆրանսական ֆրանքով եւ երկրորդ դրամով մը՝ որ պատասխանէն պիտի որոշէ վարչական խորհուրդը երբ հարկ տեսնէ։

Այս նոր պարտատոմսերը պիտի չբջեցուին առ առաւելն 50 տարուան մէջ՝ գնումով կամ վիճակով։ Մինչեւ վերջնական չբջեցումը, անոնք պիտի ապահովուին տարեկան 700,000 թրքական ոսկիի տեւական գումարով մը, ապահովուած Պոլսոյ, Զալաթիոյ եւ Հայատար փաշայի մաքսատանց ընդհանուր եկամուտներով։ Թուրքիա իր տարեկան վճարումները պիտի սկսի 1933 յունիս 1 էն։

Այժմու թրքական բոլոր արժեթուղթերը Թուրքիոյ վերաբերեալ բաժինին համար՝ պիտի փոխանակուին նոր պարտատոմսերով. միւս պարտական պետութեանց ինկող բաժնին համար բաժնեհաւերու իրաւունքները վերապահուած են։

Այս փոխանակութիւնը պիտի կատարուի Լօզանի դաշնագրին 49րդ յօդուածով նախատեսուած մարմնին որոշած հիմերուն վրայ, Պ. Ժէրմէն – Մարթէնի իրաւաբանական կարծիքը առանձէ վերջ, հաշուի առնելով իւրաքանչիւր փոխառութեան մանրամասնութիւնը։

(Զեկոյցը յետոյ կուտայ ցանկը Օսմանեան հին պարտատոմսերուն՝ նշանակելով անոնց փոխարէն տրուելիք նոր պարտատոմսերու համապատասխան արժէքը)։

Նոր համաձայնագիրը պէտք է վաւերացուի Թուրքիոյ Ազգային Մեծ Ժողովին կողմէ իր ներկայ նստաշրջանի ընթացքին։ Եւոյ պիտի ենթարկուի բաժնեհաւերու հաւանութեան՝ ներկայ իւրաքանչիւր օսմանեան արժեթուղթի համար չուրջ 6—7 ֆրանքի բացառիկ գանձում մը կատարելով։

Նոր համաձայնագրին մանրամասն վերլուծումը պիտի հրատարակուի խորհուրդի 1931—32ի շրջանի տեղեկագրին մէջ, որուն հրատարակումը մօտալուտ է։ Նոյնպէս վաւերացումէն անմիջապէս վերջ, բաժնեհաւերու տարեգրութեան տակ պիտի դրուի դեկոյց մը։

Ուաշինկթընի խօսակցութիւնները

Նախագահ Րուզվէլթի եւ Մաքտոնըլտի տեսակցութեան առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցի մը մէջ կ'ըսուի թէ երկու պետական մարդիկը խոր քննութեան ենթարկած են ժընեւի դինաթափութեան խորհրդաժողովին աշխատանքները։ Կարծիքի փոխանակութիւնները այն եզրակացութեան բերած են զիրենք թէ՝ դինաթափութեան եւ միջազգային տնտեսական խորհրդաժողովները յաջողութիւն պիտի գտնեն։ Նախագահ Րուզվէլթ Պ. Էրիոյի հետ պիտի շարունակէ դինաթափութեան հարցին քննութիւնը։

Այս զեկոյցը խոր տպաւորութիւն առաջ բերաւ Ուաշինկթընի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ, որովհետեւ դեռ մինչեւ վերջին օրերը Մ. Նահանգներու արտաքին նախարար Հիւրտէլ հոլ կը պնդէր յանուն իր կառավարութեան՝ թէ տնտեսական հարցերը տիրապետող դերը կը կատարեն համաչխարհային կացութեան վրայ եւ թէ քաղաքական խնդիրներու լուծումը էապէս կախում ունի տնտեսական հարցերու լուծումէն։ Արդ, բոլորովին ուշագրաւ է այն երեւոյթը թէ՝ մինչ Րուզվէլթ եւ Մաքտոնըլտ երկու օրուան ընթացքին միայն երեք ժամ խօսեցան տնտեսական կացութեան մասին, մինչ դինաթափութեան խնդրին՝ այսինքն Եւրոպայի քաղաքական կացութեան յատկացուցին եօթը ժամ։ Կը կարծուի թէ Պրիան – Քէլլոգ դաշինքը նոր յաւելումներ պիտի ստանայ՝ խաղաղութիւնը աւելի ամուր հիմերու վրայ դնելու համար։

Պ. Էրիօ նախագահ Րուզվէլթի հետ իր առաջին տեսակցութիւնը ունեցաւ երկուշաբթի իրիկուն ժամը 6ին։ Րուզվէլթ եւ Մաքտոնըլտ համաձայնած են ամբողջ գնդելու տոլարն ու ստերլինը։ Միայն թէ երկու դրամներու սակին մասին վերջնական համաձայնութիւն գոյացուցած չըլլալով, Էրիօն իրաւաբար կարգած են։

Երէկ ամբողջ օրը նախագահը տեսակցեցաւ Էրիոյի հետ։ Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է թէ Ֆրանսայի արտակարգ պատուիրակին ներկայութիւնը բարերար ազդեցութիւն պիտի ունենայ՝ անգլիական եւ ամերիկեան հակոտնեայ տեսակէտները հաշտեցնելու եւ առ հասարակ Ուաշինկթընի խորհրդակցութիւնները դրական արդիւնքի մը յանգեցնելու համար։

Իտալական խաղեր Պալքաններու մէջ

Ամէնքէն կը հետագրեն թէ Իտալիա վերջերս փորձեր կ'ընէ համոզելու Ռումանիան, որ բաժնուի Փոքր Համաձայնութենէն։ Մարտ ամսուն Պուքրէշի իտալական դեսպանը առաջարկած է Ռումանիոյ ապահովել իր հողային ամբողջութիւնը եւ չարձագրել վերաքննութեան խնդիր, պայմանաւ որ համաձայնի մտնել խմբակցութեան մը մէջ, որուն մաս պիտի կազմեն Հունգարիա, Պուլկարիա, Ռումանիա եւ Լեհաստան։ Համաձայնութիւնը, եթէ գոյանայ, տեղի պիտի ունենայ հետեւեալ պայմաններու տակ։—

Պուլկարիա պիտի հրաժարի Տոպրուճայի վրայ իր պահանջներէն, փոխարէնն ստանալով Մակեդոնիան։ Հունգարիա պիտի հրաժարի իր պահանջներէն Ռումանական Պանաթի եւ Թրանսիլվանիոյ վրայ, փոխարէնն ստանալով Եուկոսլաւ Պանաթը։ Իտալիա իրեն կը վերապահէ Տալմացիան։ Վերջապէս, Չեխոսլովաքիոյ մէջէն նրբանցք մը պիտի մտցնէ Հունգարիան եւ Լեհաստանը։ Այս առաջարկները մերժուած են Ռումանիոյ արտաքին նախարար Թիթուլէսքուի կողմէ։ Այդ պատճառաւ ալ Մուսոլինի բուռն յօդուած մը հրատարակեց Փոքր Համաձայնութեան դէմ։

Ալպանիա կը ձերբազատի՞ Իտալիայէն

Ալպանիոյ խորհրդարանը երկու կարեւոր փոփոխութիւններ մտցուց Սահմանադրութեան մէջ, ի վնաս կաթոլիկներու։ Առաջինը կանխարգելիչ դրամնութիւն կը հաստատէ եւ ալպանեզէն թերթ հրատարակելու իրաւունքը կը վերապահէ միայն ալպանահպատակներուն։ Այս արգելքը կը վերաբերի Եզուսրայի երկու կաթոլիկ թերթերուն, քանի որ միւս բոլոր թերթերը կառավարականն են։ Երկրորդով կը ջնջուին բոլոր մասնաւոր վարժարանները եւ կրթութեան մենաշնորհը կը տրուի կառավարութեան, որովհետեւ « մասնաւոր վարժարանները ազգային դաստիարակութեան համապատասխան կրթութիւն չեն տար եւ իրենց անունը կը ստանան դուրսէն »։ Այս երկրորդ յօդուածով պիտի փակուին ո՛չ միայն Եզուսրայի ժիզուիթ եւ Ֆրանչիսկեան դպրոցները, այլ եւ Եզուսրայի, Պէրաթի, Էրկէրիի եւ Վալոնայի իտալական կրթական հաստատութիւնները։

Ցունաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ կառավարութիւնները մտահոգ են այն մասին թէ փոքրամասնութեանց դպրոցներն ալ ենթակա՞յ են այս նոր օրէնքին։ Եթէ այո՛, ալպանական կառավարութիւնը առնակոս ըլլան կ'ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան հանդէպ իր ստանձնած յանձնառութիւնները։

Լաւատեղեակ շրջանակները կը հաւատան թէ նման ուրիշ փոփոխութիւններ ալ պիտի մտցուին դեռ եւ թէ Ալպանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը ներկայ տարուան ընթացքին արագ փոփոխութեան պիտի ենթարկուի։ Իւկոսլաւիոյ մասին քանի մը տարիէ ի վեր վարիչ շրջանակներու մէջ զգացուած մտահոգութիւնները հանդարտած են։

Հիմա հասկցուած է թէ Պելկրատ հողային որ եւ է պահանջ չունի Ալպանիայէն։

Զրոյց կը շրջի թէ թագաւորին բարեկամ կարգ մը անձնաւորութիւններ կը յանձնարարեն ջնջել Հոմի հետ կնքուած վինակութիւնը։

Պուլկար եւ թուրք միջադէպը

Երէկ գրած էինք թէ թուրք ազգայնական ուսանողները բուռն ցոյցեր կատարած են պուլկար դեսպանատան առջեւ։ Պոլսոյ վերջին թղթակիրներն բերած մանրամասնութեանց համաձայն, ցոյցը տեղի ունեցած է ապրիլ 20ին կէսօրէ վերջ Պոլիս՝ Մաչքայի պուլկար հիւպատոսարանին առջեւ, մասնակցութեամբ 2000 թուրք ուսանողներու։ Հոն բուռն ճառ մը կը խօսի Ուսանող Միութեան նախագահը։ Ցուցարարները յետոյ կ'երթան Ֆէրիդիւլի պուլկար դերեզմանատան առջեւ։ Հակառակ ոստիկանական արգելքին, քանի մը հոգի պատէն մագլցելով դերեզմանոցէն ներս կը մտնեն եւ կը սկսին ճառել, ըսելով. « Պուլկարները թող բաղաքակրթութեան եւ մարդկայնութեան դաս առնեն մեզմէ, մենք մեռելները չենք անարգեր, ընդհակառակն կը յարգենք »։

Ուսանողական թափօրը մեծ պզտոտայէն կ'ուղղուի դէպի Թաքսիմ, սակայն բանկալթիի պահականոցին առջեւ ոստիկանութիւնը սուր գործածելով կը յաջողի կեցնել զանոնք, ձերբակալելով պարագլուխները, որոնք, ինչպէս գրեցինք, կը հասնին 80 հոգիի։ Ձերբակալուածներուն մէջ են ուսանող միութեան նախագահ Թէվֆիք եւ ընդհ. քարտուղար Շեւքրի Գայա պէյ։

Թուրք թերթերը խիստ լեզու կը գործածեն պուլկարներուն դէմ։ « Ձիմհուրիյէթ »ի մէջ Ախիհան Տավէր յօդուած մը կը գրէ « Պէտք է ազատել Դանուբի Թուրքերը » խորագրին տակ։

ՆՈՐ ԴԷՊՔ ՄԸՆ ԱԼ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ պուլկարները Գրըճալիի մէջ կախած են Թուրք մը՝ վիզէն անցուելով սա վերտառութեամբ ցուցանակ մը. « գէշ մարդ ըլլալուն համար կախուած է »։ Գրըճալիի Թուրք ժողովուրդը սարսափի մատնուած է այս դէպքին հետեւանքով։

Պուլկարիա կը սպառազինուի

Ենկիւրիէն կը հետագրեն 24 ապրիլ թուականով.—

Վերջին օրերս Պոլսոյ մէկ զինավաճառին առաջարկներ եղան դնելու կարեւոր քանակութեամբ պատերազմական զէնքեր։ Զինավաճառը կասկածելով միջնորդներու անկապակից խօսքերէն, լուր տուաւ ոստիկանութեան։ Վերջինս ձերբակալեց Ազիզ եւ Եաքօ անուն երկու հոգի, որոնք յայտարարեցին թէ զէնքերը իրենց տուողն էր Պոլսոյ նահանգապետին մէջ խարխափած Գալիլէօ գերման չոգենաւին նաւաղներէն մէկը։ Մաքսատան պաշտօնեաները անմիջապէս քննութեան ձեռնարկելով, հաստատեցին թէ իրապէս խնդրոյ առարկայ զէնքերը դաղտուած էին յիշեալ չոգենաւէն, որ կարեւոր քանակութեամբ զէնք կը փոխադրէր Պուլկարիա։ Գալիլէօ այդ զէնքերը բեռցած էր Համպուրկի մէջ վառնա տանելու համար։ Թուղթերուն մէջ « երկրագործական գործիքներ » արձանագրուած էին զէնքի անուանները։ Հաստատուած է նաեւ որ Գալիլէօի փոխադրած զէնքերը Գերմանիա ապսպրուած էին պուլկար կառավարութեան կողմէ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀՐԿԻԶԱԼԱՆԵՐՈՒՆ

—·—

32րդ ՅԱՆԿ

	Ֆր.
Փոթրիկն Արմինէ – Միրէյլ Պախթիարեան իր մկրտութեան առթիւ	50
Դումար	50
Ապրիլ 19ի դումարը	8878
ԸՆԴԱ. ԴՈՒՄԱՐ	8928

ՄԱՀՎԱՆ 13ՈՑ ԿՈԼԽՈՉԸ

ՄՈՒԿ. — ԹԵՒ Իոլոզգեռը (Խաւ-գասիա գաւառակ) նիճնէ-Նովկորոտ գաւառին Ե գաւա-ռակ մը չէր եղած, այլ՝ Մոսկուայ գաւառին մէջ ինքնուրոյն գաւառ մը կազմած։ Ամբողջ գաւառին մէջ ընդամէնը 13 հազար հոգի կար

ԳՑՑՎՂՑՒԿ ՑՊԿՒՂ

(ՔՈՄԵԴԻԱ ԽՆԴ. 1908)

ՄԱՐԳԱՐԻՏ. — Ի՞նչ հոգիս ուզ։

ԱՐՇԱԿ. — Ես չեմ իմանար։

ՄԱՐԳԱՐԻՏ. — Տեսնես ինչպես կուզես, այնպես ալ։

ՄԱՐՈ. — Իմ, իմ, իմ,

Հայ աղջիկ մը Անգլիայէն դուրս

« Տէյլի Հէրըլտ »ի մէջ կը կարդանք (24 ապրիլ) · —

Գեղեցիկ հայ մանկամարզուհի մը, որ իր երկու քոյրերուն հետ ազատած է Իզմիրի 1922ի ջարդէն, ներքին նախարարութեան կողմէ հրաման ստացած է դուրս ելլելու Անգլիայէն, որովհետեւ « պետութիւն չունեցող անձ մըն է » եւ կրնայ բեռ ըլլալ հանրութեան վրայ :

Աղջիկը կը կոչուի Ալիս Մխրաքեան եւ Անգլիա կը գտնուի երեք ամիսէ ի վեր :

Լէյտի Ասթոր եւ Լիտսի հիւանդանոցին վարչութիւնը ջանքեր թափեցին աղջիկը փրկելու, բայց անօգուտ : (Օր· Ալիս այդ հիւանդանոցին մէջ ծառայած է իբրեւ նորընծայ հիւանդապահուհի) : Օր· Ալիս Անգլիա եկած է բնակելու համար Տէր եւ Տիկին Ս· Բէյնըրի քով, որոնց աղջկան հանդիսացած էր Ա-թէնքի մէջ, եւ համաձայնած էին որ իրենց հետ բնակի, եթէ կարենայ գործ գտնել : Աղջիկը պաշտօն գտաւ Լիտսի հիւանդանոցին մէջ, բայց ներքին նախարարութիւնը կ'ըսէ թէ իրաւունք չունի աշխատելու « չափազանց խճողուած չուկայի մը մէջ » : Ասոր վրայ, Տէր եւ Տիկին Բէյնըր պատասխանեցին թէ պատրաստ են պահելու աղջիկը, նոյն իսկ եթէ գործ չունենայ· բայց նախարարութիւնը կ'ըսէ թէ եթէ Բէյնըր ընտանիքը անհետանայ, աղջիկը բեռ պիտի ըլլայ պետութեան վրայ :

— « Մխակ յոյս անգլիացիի մը հետ ամուսնանալ է, բայց մինչեւ հիմա ձեռքս ուղղ չեղաւ », կ'ըսէր աղջիկը երէկ մեր թղթակցին :

Ուստի վաղը Ֆրանսա կը մեկնի, — ուր աշխատելու իրաւունք չպիտի ունենայ — ապրելու համար իր քրոջ եւ Ֆրանսացի քեռայրին հետ :

Սիրոհանի վհատիլ շուրջ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, երկուշաբթի օր վերաբացուեցան Սիթթօհնի գործարանները : Հրաւէր ստացող բանուորներուն մէկ մասը ընդունելով նոր պայմանները սկսաւ աշխատանքի : Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց նախկին համայնավար երեսփոխան Պօկրանը, համայնավար արհեստակցական միութեան ընդհ· քարտուղար Թէնպրանը, համայնավար նախկին երեսփոխան Մարթիի եղբայրը եւ ուրիշներ, որոնք կ'ուզէին արգիլել աշխատողները : Բոլոր ցուցարարները դատարան պիտի յանձնուին աշխատանքի ազատութիւնը կապտելու յանցանքով :

Սիթթօհնի ընկ·ը զեկոյցով մը կ'ըսէ թէ նամակով հրաւիրուած 18,936 բանուորներէն 11,665 հոգի, այսինքն 100ին 62ը պատասխանեցին հրաւէրին եւ գործի սկսան : Մինչդեռ ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութեանց պաշտօնաթերթերը հակառակը կը պնդեն : Ըստ Իւմանիթէի բանուորներուն հաւիրին 90ը, ըստ Փոփիւլերի 100ին 80ը կը շարունակեն գործադուլը :

Որո՞նք կրնան բժիշկ ըլլալ Ֆրանսայի մէջ

Պաշտօնաթերթերը հրատարակեց նոր օրէնք մը, որուն համաձայն Ֆրանսայի մէջ բժշկութիւն ընելու իրաւունքը սեղմումներու կ'ենթարկուի : Ահա՛ այդ օրէնքին առաջին յօդուածը·

— Ո՛չ ոք կրնայ բժշկութիւն ընել Ֆրանսայի մէջ եթէ՝ 1· Ֆրանս· բժշկական պետական վկայական չունի· 2· եթէ փրանսական բաղաքացի կամ հպատակ չէ եւ կամ չի պատկանիր Ֆրանսայի թեւարկութեան ենթարկուած երկրի մը : Սակայն այն երկիրները, ուր ֆրանսահպատակ բժիշկները արտօնուած են բժշկութիւն ընելու, ֆրանսական կառավարութենէն կրնան պահանջել դիւանագիտական պայմանագրութիւններ կարգ մը պարագաներու մէջ ֆրանսական հպատակութիւնը պայման չնկատելու համար :

Երկրաշարժ Թուրքիոյ մէջ

Երկուասան կղզիներէն զատ, Անատոլուի եղերքին վրայ եւս երկրաշարժ տեղի ունեցաւ : Ցնցումները մասնաւորապէս սաստիկ եղան Ջէթհիյէի, Մուղլայի եւ Տէնիզլիի մէջ : Բազմաթիւ դիւղերու մէջ տուներ փլան : Չի գիտցուիր թէ քանի՛ հոգի մնացած է փլատակներուն տակ : Ցարդ լուր կայ ասոր վիրաւորներու մասին : Նիւթական վնասը խիստ մեծ է : Ժողովուրդը տուները լքելով դաշտ ապաստանած է, նոր ցնցումներէ վախնալուն :

ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Կառավարութիւնը Ազգ· Մեծ Ժողովին ներկայացուց օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկէ հիմնել ճարտարարուեստական դրամատուն մը՝ քսան միլիոն թրքական ոսկի անուանական դրամագլուխով : Այս դրամատունը պիտի գործի մասնաւորապէս պետութեան ճարտարարուեստական ձեռնարկներով :

—o—o—

ՊԼԵՐՈՒԹԷՆ Մարսիլիա եկող ջրասուսնակ մը ծով ինկաւ Քորֆուի եւ Նափոլիի միջեւ : Ութ հոգի կային մէջը, որոնց հինգը ճամբորդներ : Իտալական ճաւեր եւ օդանաւեր փնտռտուքի ելան Միջերկրականի մէջ, բայց ո եւ է հետք չգտան :

ՊԵԼԿՐԱՏ մէջ տեղի կ'ունենայ խորհուրդ ազգային կուսակցութեան վարիչ Տոքթ· Մաչէֆի դատավարութիւնը : Տր· Մաչէֆ ամբաստանուած է իբր անձատողական : Բազմաթիւ վկաներ կը լսուին : Համալսարանի ուսանողները այս առթիւ բողոքի ցոյցեր կատարեցին եւ համալսարանին վրայ տնկեցին խորհուրդ ազգային դրօշակը որ արգիլուած է ամբողջ Իւկոսլավիոյ մէջ : Ուսանողները կը պահանջեն ազատ արձակել Մաչէֆը :

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒՆ *ընկերներու հանդիպումը վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Բիւ տը Բիվօլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը : Մէթրօ՝ Շաթըլէ·*

ԱԼՖՈՐՎիլի «Սարդիս-Մինասեան» ենթակոմիտէին անդամական ընդհ· ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին հայ ակումբին մէջ· Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է·

Գալատ

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ· Յ· Դ· Պաւլվար Օտտօի «Վռամեան» ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ, կայծակ Ադաքել եւ Գայլ Վահան խումբերը, այս Կիրակի երեկոյ ժամը 5.30ին, սովորական հաւաքատեղին· Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Ընկերահամակրական թէյասեղան

կազմակերպուած՝ Հ· Յ· Դ· ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «ՄՂՕ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Պ· Բանիկեանի սրճարանին մէջ, 6bis, Bld. Rodin.

Կը հրաւիրուին քոյր խումբերու բոլոր ընկերները, եւ մասնաւորապէս Շավիւխ Արդուճեան խումբի բոլոր ընկերները·

Կը խօսի ընկեր ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ Մուտքը՝ 5 ֆրանք·

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Սիամանթօ - վարուժան գրադարանը (245, rue J. J. Rousseau), բաց է երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկունները ժամը 8.30ին: Ստացած ենք նոր գիրքեր, ակումբի սրահը վարձու կը տրուի ժողովներու·

Շ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ — *ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ*

ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՑԵԷ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ· ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՅԵԱՆ

ՎԱԼԱՆՍ — *ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ*

ՌՈՄԱՆ — *ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷՆ ՅԵՏՈՅ ԺԱՄԸ 7ԻՆ*

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ մասնաւոր յայտագրով :

Մանկապարտէզի հանդէս

ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Մանկապարտէզի ցերեկոյթը այս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 2, rue de la Mairie սրահին մէջ· Բացման խօսք՝ Պ· Պ· Վ.ԱՐԴԱՆԵԱՆ·

Կը բանախօսէ՝ Պ· ՀՐԱՉ ԵՐՈՒԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժին·— Մանկական երգեր, արտասանութիւն, հայկական պար եւ զաւեշտ մը փոքրիկներու կողմէ·

Մ ու տ ք՝ 5 ֆ ր ա ն ք·

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դ· ԿՐԸՆՈՊԼԻ Շրջ· Կոմիտէն, Լանսէյլ Ենթակոմիտէն եւ Ընդհ·ժի «Գէորգ Զավուշ» խումբի բոլոր ընկերները իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկ· Անթուանի եւ իր եղբօր Պ· Պարգեւ Օհանեանի իրենց քեռորդւոյն Ազամ Էրմոյեանի մահուան առթիւ :

×

Պ· Սիմոն Փափազեան նաեւ իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ·

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ· ԽՍՋԻ Փարիզի մասնաճիւղի հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 71, Ave. Kléber· Կը խօսի՝ Բժ· Լ· Գրիգորեան :

Դասախօսութենէն յետոյ տեղի կ'ունենայ ընդհ· անդամական ժողով· Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՐԷ

Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ վարպետ խոհարար մը որ մասնագէտ է նաեւ արեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէններու պատրաստութեան :

Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան :

250 ՖՐԱՆԿՈՎ

Տողաշար մեքենային ընտրելի պիտի կրնանք կատարել գիրքի եւ այլ ամէն կարգի հրատարակութիւններ անմրցելի եւ անհնախղճութեաց գիներով :

250 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆոց ՊՐԱԿԸ մէջը ըլլալով թուղթ, կազմ եւ կողմ՝ 1000 օրինակի համար

ՄԻՇՏ ՆՈՐԱԶՈՅԶ ՏԱՐԵՐ,

ԱՆԱՄԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ,

ԱՆՍԽԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դիմել ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ Տպարան

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

29 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ԱԻՇՏ 8.45ԻՆ

Salle du Conservatoire

2, rue de Conservatoire Métro: Bonne - Nouvelle, Cadet

Ա. ԾԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Բարեհաճ մասնակցութեամբ Փարիզի բոլոր հայ դերասաններուն

կը ներկայացնէ՝ ի նպաստ Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ

ՏՐԻԼՊԻ

Տոմսերու գիները ժողովրդական՝ 3, 5, 10, 15 եւ 20 ֆրանք

կը ծախուին սովորական տեղերը :

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը Գրատուն ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (5e) *Métro: Odéon* *Tél.: Danton 88-65*

Հանրածանօթ ՊԱԼԼԵՆՑ Գրատունը իրեն միացնելէ զատ, Գրատունս երկար տարիէ ի վեր ամբարած է հայերէն հին եւ նոր ամէն տեսակ գրքերու ճոխ մթերք մը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ օրը օրին կը ստացուին Պետհրատի բոլոր հրատարակութիւնները, գրական, դեղարուեստական, երաժշտական եւ այլն·

Գործակալն ենք զոյգ *ՀԱՅՐԵՆԻՔ*ներու, *Յուսաբերի, Երիտասարդ Հայուհի, Միռնի* եւ այլ հայ թերթերու:

ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐՈՒ, Larousse, Hachette, Félix Alcan, Armand Colin եւ ֆրանսական բոլոր կարեւոր Հրատարակչական ցուներու հրատարակութիւնները ունինք եւ կը հայթայթենք առանց գինի յաւելումի:

Դպրոցներու եւ Գրադարաններու համար *100ին 10* զեղչ:

Ունինք արդիական կագմատուն:

Վարձու կը տրուին վիպական գրքեր, շաբաթը *3*, ամիսը *10* ֆրանքով:

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. **53-32**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր: Անձամբ կը պաշտպանէ Ադեւտրական եւ Հաշտարար դատարաններու առջեւ: Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ: վարչական դիմումներ նախարարութեանց մօտ:

կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը *9*էն *11*, եւ *5*էն *7*:

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւ այլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վաճառման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, ruede Vienne. Paris (8e) Tél. Laborde 28-56

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱՑ ԴԵՐՁԱԿ

Maison KEVORKIAN

կարուճին վկայուած է Rue de la Paix մեծ տուներէն:

33, Rue des POISSONNIERS. *Métro:* Château Rouge et Barbès

կը կարենք sur mesure կանացի ամէն տեսակ հագուստներ haute couture մօտէլներով եւ կը հայթայթենք կարուած նոր հագուստներ՝ յարմար գիներով:

Մուշտակի եւ bonneterie ճոխ պահեստ:

Ֆնտեսական տագնապին պատճառաւ զեղչուած գիներ:

Կ'ուզուին քանի մը շինէ ձեւուած պլուզներ կարող գործաւորուհիներ եւ անթերիփերձէնէօրներ: կանո.

նաւոր, տեւական եւ ապահով գործ: Կուտանք նաեւ չձեւուած պլուզներ: Լաւ վճարում: Ներկայանալ առաւօտները *ՏԱՐՕՆԵԱՆի*, 2, Rue Saint Philippe, Métro Sentier:

Պարի դասեր

Լաւ պարող մը ըլլալու համար դիմեցէք՝

Պ. ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆի

(*4* մրցանակ միջազգային մրցումներու մէջ)

Դիւրուսոյց մեթոտ եւ մատչելի գին

իր մասնաւոր պար-սրահին մէջ — կամ այցելու: Ժամադրութիւն առնելու համար գրել իրեն՝ 88, Bld. de Port Royal, Paris (5)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ Թարգմ· Ժ· Մ·

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՀԵՏՔԵՐԸ

Ոստիկանութիւնը աւելի լաւ հսկողութիւն կրնար կատարել չէնքին բոլորտիքը եւ շրջակայ փողոցներուն մէջ ու մանաւանդ պէտք չէր մնար կառքով փորթլընտ Փէյսէն արտաքին գործերու նախարարութիւնը երթալ – գալու :

Շատ պնդեցին ու աղաչեցին, համոզելու համար Սըր Ֆիլիփը, որպէս զի ընդունէր առաջարկը : Փոխադրուելու հաւանութիւնն տուաւ միայն այն պահուն, երբ բացատրեցին իրեն թէ ինքն անգամ չպիտի զգար կատարուած հսկողութիւնը :

— Չէք ուզեր զաղանի ոստիկանին երեսը տեսնել առաւն կանուխ, երբ ածիլուելու կը պատրաստուիք, բան Ֆալմըթհ համարձակօրէն· գիտեմ, դեռ անցեալ օր դիտողութիւն կ'ընէիք որ իմ մարդիկներէս մէկը կը սպասէր ձեր բաղնիքին մէջ, երբ այնտեղ կը մտնէիք կամ ··· Սըր Ֆիլիփ, խօսք կուտամ թէ նախարարութեան չէնքին մէջ, իմիններուս երեսն անգամ չպիտի տեսնէք :

Փորթլընտ Փէյսէն մեկնելու առեն էր, ահաւասիկ, որ Սըր Ֆիլիփ նամակ կը գրէր իր միջնորդին, իսկ ոստիկան մը կը սպասէր սենեակին դրան առջեւ :

Հեռաձայնի զանգակը հնչեց : Իր անձնական քարտուղարն էր խօսողը :

— Վաթսուն հոգի ունինք նախարարութեան վրայ հսկող, ըսաւ երիտասարդ ու եռանդուն քարտուղարը· այսօր եւ վաղը պիտի ···

Սըր Ֆիլիփ անհամբերութեամբ լսեց այս բառերը·

— Աւելի լաւ կ'ըլլայ եթէ պողպատէ մեծուկի մը մէջ բանտարկէք զիս ··· ըսաւ բարկութեամբ եւ դոցեց հեռաձայնը :

Դուռը զարկին· զաղանի ոստիկան Ֆալմըթհն էր որ ներս եկաւ ու ըսաւ·

— Զպիտի ուզէի որ ամառպարէք, բայց ···

Արտաքին նախարարը ճամբայ ելաւ դէպ ի իր պաշտօնատունը, չափազանց ջղաղրդռուած երեւոյթով : Ան վարժուած չէր ոտիկան տակ ամառպարելու կամ ասոր անոր խնամքին յանձնուելով՝ հրամաններ ստանալու : Շատ բարկացաւ, երբ տեսաւ հեծանիւով ոստիկանները որ կը հետեւէին իր կառքին կամ փողոցին անկիւնը կեցող քաղաքային տարազով զաղանի ոստիկանը որ հիացած կը դիտէր այդ թափօրը : Բայց երբ հասաւ Տաունինկ Սթրիթ, որ փակուած էր հանրութեան առջեւ ու տեսաւ չարագուշակ բազմութիւնը որ եկած էր ողջունելու զինքը, Սըր Ֆիլիփ իր կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով նուաստացում մը զգաց :

Քարտուղարը պատրաստած էր ճառ մը նախարարին համար՝ Արտաքսման Օրինագծին մասին ու իրեն կը սպասէր դրասենեակին մէջ :

— Ապահովաբար խոչոր ընդդիմութեան պիտի հանդիպինք եւ սակայն Խորհրդարանի մեր անդամները կը հաւատան որ երեսունըվեց հոգիի մեծամասնութիւն մը պիտի կրնանք ունենալ, ըսաւ քարտուղարը :

Նախարարը կարդաց ճառը ու կազդուրուեցաւ· զգաց ինքնավստահութիւն մը, ինչպէս նաեւ արժէքը իր անձնաւորութեան : Վերջ ի վերջոյ պետութեան գլխաւոր նախարարներէն մէկն էր ինք· անչուշտ, եղած սպառնալիքները ախիմաստ էին ··· Ոստիկանութիւնն էր յանցաւորը ստեղծուած իրարանցումին եւ մանաւանդ մամուլը, այո՛ մամուլը՝ իր զղրդաձին բացատրութիւններուն պատճառաւ :

Սըր Ֆիլիփ հաճելի ու կազդուրուած երեւոյթ մը ունէր, երբ դառնալով իր քարտուղարին՝ հարցուց ա-նոր·

— Է՛հ, ի՞նչ լուր կայ նայինք իմ բարեկամներէս ··· Ի՞նչպէս էր այդ թշուառականներուն անունը ··· Զորս Արդար Մարդի՞կ ···

Նախարարը դէրասանութիւն կ'ընէր այդ վայրկեանին· մոռցած էր իսկապէս անոնց անունը որ կը չարչրկէր ղինքը գիշեր ցերեկ :

Քարտուղարը վարանեցաւ : Զորս Արդարներու խնդիրը արդիլուած նիւթ մըն էր իրեն համար ու չէր կրնար այդ մասին խօսակիցի նախարարին հետ :

— Անո՞նք ··· օ՛հ, ոչինչ· մասնաւոր նորութիւն մը չկայ· մենք ալ այդ մասին դիտենք այնքան որքան դուք ··· Հասկցանք թէ ով է Թէրին, բայց տակաւին չկրցանք գտնել հետքը միւս երեքին, ըսաւ քարտուղարը :

Նախարարը չբծնուքները պրկեց ու ըսաւ·

— Մինչեւ վաղը գիշեր պայմանաժամ տուած են ինծի ···

— Նոր նամա՞կ ստացաք ···

— Շատ կարճ երկտող մը ···

— Ի՞նչ պիտի պատահի եղեր հակառակ պարագային ···

Սըր Ֆիլիփ յօնքերը պռստեց·

— Հակառակ պարագային պիտի կատարեն իրենց խոստումը, պատասխանեց նախարարը խստօրէն, որովհետեւ քարտուղարին հարցումը սարսուռ մը տուած էր իրեն :

×

Թէրի նստած էր Քարնըզլի փողոցի աշխատանոցին վերի սենեակը, իր երեք ընկերներուն դիմացը, ընկճուած, քիթը – կախ ու սարսափահար արտայայտութիւնով :

— Պէտք է հասկնաս, ըսաւ Մէնֆրէտ, որ թշնամական զգացում չունինք քեզի հանդէպ՝ ըրածիդ համար· փուաթրն ու ես կը խորհինք թէ կամզալէյը շատ լաւ չարժած է իննսունվեց կիանդր ու քեզ այստեղ բերելով :

Թէրի աչքերը կախեց :

— Վաղը գիշեր, չարունակեց Մէնֆրէտ քիչ մը, պիտի կատարենք այն օրուն մասին համաձայնած ենք արդէն, ի հարկէ եթէ տակաւին պէտք ըլլայ· յետոյ դուն կրնաս վերադառնալ ···

— Ո՞ւր, հարցուց Թէրի բարկութեամբ· Աստուծոյ սիրուն, ո՞ւր, առանց տուի անունց, գիտեն թէ ես ով եմ, ոստիկանութենէն կրնան դիւրաւ հասկնալ· ո՞ւր պիտի երթամ ···

Թէրի ոտքի բարձրացաւ յանկարծ ու մօտեցաւ երեք ընկերներուն· կը դողար իր ամբողջ մարմնով :

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 27 ԱՊՐԻԼ 1933

27 Avril 1933

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՐԻ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2173 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՒԹ ԱՄՊԵՐ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

—o—o—

Ռազկրատի դէպքին արձագանգները կտրեցին անցան պալքանեան լեռնաշղթան, հասնելու համար մինչեւ Վոսփորի ափերը, անկէ ալ տարածուելու դէպ ի Անատոլուի խորերը:

Պոլսոյ ուսանողական ցոյցը, 10,000 հոգիի մասնակցութեամբ, պզտիկ խնդիր չէ: Ու կը յիշեցնէ նման մեծ ցոյց մը, որ դարձեալ Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցաւ համալսարանական ուսանողներու մասնակցութեամբ, Պալքանեան Պատերազմի նախօրեակին: Պուլկարիա, Սերպիա, Յարաւտաղ եւ Յունաստան զաղտնօրէն դաշնակցած՝ վերջնագիր ներկայացուցած էին Պապը Ալիին, ու կը պահանջէին պատերազմ յայտարարել՝ եթէ չընդունուէին իրենց պահանջները:

Փոթորկալի ընթացք մը անցուց այդ օրերուն Պոլիսը: Իթթիհատը ասպարէզէն քշուած էր եւ իշխանութեան գլուխ կը գտնուէր «Մեծ Դահլիճ»ը, որ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշայի վարչապետութեան տակ իր կազմին մէջ ունէր երկու նախկին մեծ եպարքոսներ՝ Քեամիլ եւ Սայիտ փաշաները, երկու մեծ գինուորականներ՝ Մահմուտ Մուխթար եւ Նազըմ փաշաները, Պ. Գ. Նորատունկեանը (արտաքին գործերու նախարար) եւ անցեալ ու համրաւ ունեցող ուրիշ նախարարներ:

Պոլսոյ Թուրք ուսանողութիւնը մտածելու ժամանակ չտուաւ Մեծ Դահլիճի խոհուն գլուխներուն: Պատկառելի թափօրով մը գնաց Պապը Ալի, անկէ մինչեւ Եըլտըզ՝ իբրեւ նշանախօսք ունենալով միայն երկու բառ. «Հարպ իսթէրիզ»:

Պապը Ալին ազդուեցաւ երիտասարդական այս պոռթկումէն եւ վճռեց պատերազմ յայտարարել քան ընդունիլ այն պահանջները, որոնք նուաստացուցիչ էին օսմանեան մեծազօր կայսրութեան համար:

Հետեւանքը յայտնի է: Քանի մը ամսուան մէջ օսմանեան բանակները ջարդուկոտոր եղան. Ադրիանապոլէն մինչեւ Սեւ Ծով եւ Մարմարա պալքանեան պատերազմանց ձեռքն ինկաւ. անաւրէն հրոսակած բերդեր կարճ ժամանակի մէջ թշնամիներու կողմէ գրաւուեցան եւ օսմանեան կայսրութիւնը վիրաբուժական խիստ ծանր գործողութեան մը ենթարկուեցաւ, վրայ տալով կարեւոր ու կենսական անդամներ:

Անկէ վերջ չատ չուր անցաւ կամուրջներու տակէն: Պուլկարիան իր գինակիցներուն, յետոյ նաեւ Ռումանիոյ դէմ անխորհուրդ կռիւներ մղելով, կորսնցուց իր յաղթանակին պտուղները: Իսկ 1915ի հոկտեմբերին ուրիշ անխորհուրդ քայլ մը եւս առաւ, Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ կողքին պատերազմի մասնակցելով:

Տարակոյս չկայ թէ Պուլկարիոյ մասնակցութիւնը օգտակար նուաղ կը փնտռէ այժմ իր աշխարհակալական ախորժակներուն: Վերջին տարիներու ընթացքին, Արեւելեան Եւրոպայի քաղաքական ուղիները տրամադրեց պալքանեան ճակատին պաշտպանութեան համար: Մեծ Պատերազմը եղբայրացուցած էր երկու ազգեր, ո՛չ Գերմանիա ժամանակ չունի «դէպ ի Արեւելք» յառաջանալու իր պատմական ծրագիրներով զբաղելու, երբ Անգլիա ծանրաբեռնուած է ներքին խնդիրներով, Իտալիան սանձարձակ կը գործէ Պալքաններու մէջ, իր հովանաւորութեան տակ պետութեանց նոր խմբակցութիւններ կը կազմէ եւ քաղաքական խաղեր կը սարքէ:

Ձիշդ է թէ Պուլկարիան մինակ մնացած է այսօր: Իր ճակատագրի Գերմանիոյ յանձնելուն ոճիրը քաւեց չատ ծանր կերպով: Ռումանիա, Եուկոսլաւիա եւ Յունաստան թշնամի են իրեն: Բոլորէն ալ հողային պահանջներ ունի: Պաշտօնապէս բարեկամ է միայն Թուրքիոյ, որմէ եւս հողային պահանջներ ունի: Սակայն իր ներկայ ուժերը վիճակը Թոյլ չեն տար հողային նուաճումներ ընելու ի վնաս այս կամ այն դրացիին:

Ռազկրատի դէպքը յատկանշական է եւ մատածել կուտայ: Պուլկարները, որ մինչեւ այսօր կը զգուշանային թշնամական ո եւ է շարժում ցոյցի հանդէպ իրենց դրացիներուն, ի՛նչպէս կը համարձակին Թուրքերը զրգռել ա՛յնքան բուռն կերպով: Պորիս Թագաւորը վեհանն է Իտալիոյ Թագաւորին: Իտալիոյ հողը չատ նեղ կուգայ իր բազմածին ժողովուրդին: Մուսոլինի չի դադրիր աչքերը յառեցէք դէպ ի Արեւելք: Հռոմէական հին կայսրութեան դաւինները կը խոովեն իր քունը:

Պալքաններու վրայ մութ ամպեր կը կուտակուին: Ե՞րբ պիտի պայթի փոթորիկը:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈՒԼԿԱՐԵԻԹՈՒՐՔ ՄԻՋԱԴԷՊ ԿԸ ԾԱՆՐԱՆԱՅ

—o—o—

Թուրքերը կը սպառնան

«Ձիմհուրիյէթ»ի ապրիլ 22ի թիւին մէջ խմբագրականի սիւնակին վրայ կը կարդանք հետեւեալ նամակը, ուղղուած պոլսեցի պուլկար հայրենասէրի մը կողմէ յիշեալ թերթի խմբագրութեան.

— «Ձեր ապրիլ 20ի թիւին մէջ կը հարցնէիք թէ «կոմփոտիները Թուրքեռւն բարեկամ կրնա՞ն ըլլալ թէ ոչ»: Պատասխան.— Եթէ դուք կը կարծէիք թէ մենք Պուլկարներս բարեկամ կրնանք ըլլալ ձեզի, շատ կը սխալիք: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ մեր հայրերն ու մեծ հայրերը 500 տարի թրքական լուծին, գերութեան տակ ապրեցան: Անոնց տառապանքները մեր՝ բոլոր երիտասարդներուս սրտին վրայ արձանագրուած են կարմիր արիւնով:

«Մեր խրխոթօ Պոթեֆի, Հաճի Քիրեաճոյի, Վասիլ Լեվիսքիի, Սթեֆանի, Գարաճա Լօլէոի նման ամէնէն սիրելի հերոսները քնաջնջեցիք, կախեցիք, չարդեցիք: Լեվիսքին Լոֆչայի, Գարաճան Գանլը Տէրէի, Պոթեֆը Ռուսճուքի մէջ եւն. կախեցիք սպանեցիք: Այսօրուան պուլկար պետական մարդիկը բարեկամ են եղեր Թուրքիոյ: Քանի՞ փարա կ'ըլնէ:

«Պուլկար ազգը, պուլկար երիտասարդութիւնը Թուրքին քշնամի է: Մեր դպրոցներուն, թատրոններուն ու հաւաքոյթներուն մէջ այդպէս կարդացինք, այդպէս մտիկ ըրինք եւ այդպէս գիտենք: Թուրքերը տեղ չունին Պուլկարիոյ մէջ, գլուխնին թող առնեն երթան: Իրենց գերեզմանոցները հանրային պարտէզի պիտի վերածենք: Դոյլերը պիտի փրկենք, ու երկրէն դուրս պիտի վռընտենք ...

«Պուլկար կառավարութիւնը ոսկեզօծ բարեկամ մըն է Թուրքերուն: Այս բանը չհասկցա՞ք դեռ: Մեր ըրածին ի՛նչ ըլլալը կառավարութիւնը գիտէ:

ՌՈՏՆԱԶԱՇԹԻԹԱՑԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԷՆ ՊՈԼՍԵՐՆԱԿ ՓԵԹՐՈՎ»:

Այս նամակը հրատարակելէ վերջ, Ազիաին Տավէր հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.

— «Գիտենք թէ Թոյնէն դարման ակնկալել կը նշանակէ խեր սպասել Թուրքին հանդէպ առելութեամբ սնած Պուլկարներու բարեկամութենէն: Պուլկարները միայն այսօր չէ որ թշնամի են Թուրքերուն: Առիկա բացէ ի բաց տեսանք նոյն իսկ Մեծ Պատերազմի ընթացքին, երբ Թրքական հինգ զօրարաժիններ զրկեցինք Տոպրուճա եւ Մակեդոնիա՝ թշնամիի կօշիկներուն տակ ճզմուելէ ազատելու համար Պուլկարները: Պուլկար զինուորները, սպաներն ու ժողովուրդը ամէն տեղ թշնամական վերաբերմունք ցոյց կուտային հանդէպ Թուրք զինուորներուն, որոնք հոն զացած էին իրենց օգնելու եւ հազարներով «չէհիա» տուած:

«Այսօրուան թշնամութիւնը, տարիներէ ի վեր Պուլկարներու ստացած կրթութեան հետեւանքն է: Միայն կը կարծէինք թէ՝ Պուլկարները որ այսօր Թուրքերէն զատ ուրիշ բարեկամ չունին Պալքաններու մէջ, այլ եւս հրաժարած են այդ թշնամութենէն: Որովհետեւ Թուրքերը թիկ մը հող չեն աւած Տոպրուճայէն, Մակեդոնիայէն եւ Արեւմտեան Թրակիայէն, զորս Պուլկարները իրաւ թէ անիրաւ պուլկարական հող կը նկատեն: Թշնամութիւնն ու մոլեռը

ՊԱՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

Պատերազմի ուրախութիւնները մոռցուեցան եւ ամէն մարդ կը մտածէ պատերազմի ահաւոր հետեւանքներուն մասին։ Ամէն կողմ կը խօսուի պատերազմի մասին։ Ամէն կողմ կը հարցնեն, թէ ինչպէս պատերազմը կրնայ ազդել մեր ապագայ կեանքին վրայ։ Ամէն կողմ կը հարցնեն, թէ ինչպէս պատերազմը կրնայ ազդել մեր ապագայ կեանքին վրայ։ Ամէն կողմ կը հարցնեն, թէ ինչպէս պատերազմը կրնայ ազդել մեր ապագայ կեանքին վրայ։

Պատերազմի ուրախութիւնները մոռցուեցան եւ ամէն մարդ կը մտածէ պատերազմի ահաւոր հետեւանքներուն մասին

27-4-33 ՅԱՌԱՋԸՆԹԱՑ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՂ. ՄԱՄՈՒԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՄԷՋ

եւ իր դաշնակիցներուն զինուորապէս տկարացումը եւ նախկին պարտուած պետութենից զինուորական զօրացումը, կեդրոնական Եւրոպայի մէջ պիտի կազմուի նոր կացութիւն մը, ի վնաս Փոքր Համաձայնութեան եւ Լեհաստանի, վերջապէս դոհացում պիտի տրուի Իտալիոյ զաղթային պահանջներուն: Գալով Գերմանիոյ, դաշնագիրներու վերաքննութիւն պահանջելով, կ'ուզէ վերադառնալ իր նախկին դիրքը աշխարհի մէջ: Իտալական եւ գերմանական մրցակցութիւնը տարակոյս չկայ թէ բախումներ պիտի ունենայ առաջիկային:

Երկրաշարժին աւերները

Երկոտասան կղզիներէն Քոսի մէջ պատահած երկրաշարժը բաւական աւերներ գործեց: Հին քաղաքին մէկ մասը բոլորովին քանդուեցաւ, իտալական զրաւումէն վերջ չինուած նոր թաղերը թեթեւ վնասներ կրեցին: Յարդ փլատակներուն տակէն հանուեցան 74 մեռեալ եւ 400 վիրաւոր: Այս վերջիններէն Հոդոսի եւ Լերոսի հիւանդանոցները փոխադրուեցան: Կառավարութիւնը օգնութիւն հասցուց աղէտեալներուն:

—o—o—

ՋԻՆԱԿԱՆ Թուրքիոստանի ապստամբական շարժումը կը ծաւալի արագօրէն: Ապստամբած Իսլամները գրաւեցին մայրաքաղաք Թիւնաւ եւ պաշտօնական ըրին նահանգին չինացի կառավարիչը:

ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ կը շարունակեն իրենց յառաջխաղացումը դէպի Փեէին: Կռիւներ տեղի ունեցան Միյուանի եւ Քուփէյ – Քուի միջեւ, ուր չինական եռեք զօրաբաժիններ կը դիմադրեն ճափոնական յարձակումներուն: Ճափոնցիները ներկայիս կը յառաջանան դէպի Շիշիա՝ երկու օր ռմբակոծելէ վերջ զայն: Փէյինի բնակիչները կը վախնան որ այս նահատին խզումը խուճապ առաջ բերէ եւ չինական զինուորները նահանջեն:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ՄԱՋԻ Փարիզի մասնաճիւղի հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 71, Ave. Kléber, Կը խօսի՝ Բժ. Լ. Գրիգորեան:

Դասախօսութենէն յետոյ տեղի կ'ունենայ ընդհ. անդամական ժողով՝ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ - ԼԷ - ԿՈՆԷՍԻ Հ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պ. Նիկողոսեանի «Etoile Bleue» սրահին մէջ: Վարչութեան ընտրութիւն: Կը խօսի՝ Տիկին Էլէն Բիւզանդ:

Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ կը կատարէ *Սվէնդալիի* դերը

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԹՓԹՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին

Salle du Conservatoire

2, Rue Conservatoire

Métro: Bonne - Nouvelle, Cadet

Ա. ԹԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Բարեհաճ մասնակցութեամբ

Փարիզի բոլոր հայ դերասանուհիներուն

Կը ներկայացնէ՝ իւ նպաստ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ

ՏՐԻԼՊԻ

Տոմսերու գիները ժողովրդական՝ 3, 5, 10, 15 եւ 20 ֆրանկ

Կը ծախուին սովորական տեղերը:

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ *ընկերներու հանդիպումը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 51, Բիւ տը Բիվօլի, «Le Samaritain» սրճարանին ներքնայարկը: Մէթրօ՝ Շաթըլէ:*

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Սարգիս-Մինասեան» ենթակոմիտէին անդամական ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հայ ակումբին մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶԻ Ռոստով Կոմիտէի ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՀՐԱՉԵԱՆ եւ ԱՂԲԻՒՐ-ՍԵՐՈԲ խումբերու միացեալ նիստը յառաջիկայ երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Ave. des Gobelins-ի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Փարիզի ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Յ. Դ. Պուլվար Օտտօի «Վոռմեան» ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ, Կայծակ Ռաքել եւ Գայլ Վահան խումբերը, այս կիրակի երեկոյ ժամը 5.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւնն:

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷՆ արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

Ընկերահանդակրական թէյասեղան

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «ՄՀՕ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Պ. բանիկեանի սրճարանին մէջ, 6bis, Bld. Rodin.

Կը հրաւիրուին քոյր խումբերու բոլոր ընկերները, եւ մասնաւորապէս Շավիլի Աղողութեան խումբի բոլոր ընկերները:

Կը խօսի ընկեր *ԿԱՐՕ ՄԱՍՈՒՆԻ* Մուտքը՝ 5 ֆրանք:

«ՄԱՅԻՍ 28»Ը
Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Հ. Պատուիրակութեան

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Մայիս 27ին

Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Petit Journalի *սրահին մէջ*

Կը նախագահէ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Կը խօսի՝ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ պարեր:

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 27ի՛Ն

ՁՕ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ *Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին*
Պրէզան Մարսէյեզեի սրահին մէջ
Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՅԵԱՆ

ՎԱԼԱՆՍ *Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին*

ՌՈՄԱՆ *Այս Կիրակի կէս օրէն ցետոյ ժամը 3ին*

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ մասնաւոր յայտագրով:

Մանկապարտէզի հանդէս

ՓՈՐԹ ՏԻԹՈՒԼԻԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Մանկապարտէզի ցերեկոյթը այս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 2, rue de la Mairie-ի սրահին մէջ: Բացման խօսք՝ Պ. Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ:

Կը բանախօսէ՝ Պ. ՀՐԱՉ ԵՐՈՒԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժին.— Մանկական երգեր, արտասանութիւն, հայկական պար եւ զաւեշտ մը փոքրիկներու կողմէ:

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

Կարմիր Խաչի «ՕՐ»ը Վիէնի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՎԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, Ռ. Ա. Ակումբին մէջ կը նախագահէ՝ Պ. ՅԱԿՈԲ ՄԿՐՏՈՒԱՆ կը խօսի Օր. Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ (փարիզէն) երգ, պար եւ թատերական ներկայացում աշակերտուհեան կողմէ, կը հրաւիրուի Վիէնի հայ հասարակութիւնը:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Դիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վիներական ամէն տեսակի հիւանդութիւններ (ջերմամիզուկութիւն, ֆրանկոխտ եւայլն), մորթի, զգայնի, ատամոքսի եւ կսնացի հիւանդութիւններ:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանեչական ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ: Քուրօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրէճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Արժէքները շատ մատչելի. մասնաւոր զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կր ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կր պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes-ներ, կր կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վ. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՏԱՔԻՒԼԵԱՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՆԱԴԻՑ ՈՍԿԻ ՔՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՃԱՒ Ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո լութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 9 - 12 եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Տօքթ. ՄԵՍՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2 - 6 կիրակի եւ տօն օրեր 10 - 12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հոդորդակց. միջոցներ՝ Gare St. Lazare. *Մէթրօ՝* Place Clichy եւ Liège

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւայլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վաճառման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, ruede Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ քովէփ տը շինէ ձեւուած պլուզներ կարող գո ծաւորուհիներ եւ անթերսփրընէօրներ: Կան նաւոր, տեւական եւ ապահով գործ: Կուտանք նաեւ չձեւուած պլու ներ: Լաւ վճարում: Ներկայանալ առաւօտները ՏԱՐՕՆԵԱՆի, 2, R Saint Philippe, Métro Sentier:

ԲԱՑՕԻՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ (*Polyclinique*)

Ա. ԹԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ՓՈԻՐԻ ՏԷ ՓԸԹԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԳԵՏՆԱՅԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ: Կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն:

Ստամոքսի եւ աղիքներու, — թոքերու, — սրտի, — աչքի, քթի, կոկորդի եւ ականջի, — մորթի, — զգայնի հիւանդութիւններու, — երախաներու հիւանդութեանց, — վեներական՝ արանց եւ կանանց ծննդաբերական հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — թուքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկումներով:

Քննութիւն՝ արեան, թուքի, մէզի եւայլն.:

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը: Շողանկարում (radio): Մարմնամարզ (massage): Կը կատարուին ամէն տեսակ նեարկումներ:

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7: Կամ ժամադրութեամբ: Կիրակի եւ Տօն օրերը՝ ժամը 10-12:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՀԵՏՔԵՐԸ

— Դո՛ւն մատնեցիր լինքինգը, ըսաւ Մէնճրէյա հանդարտութեամբ. ահաւասիկ քու պատիժդ. բայց հոգ չէ, տեղ մը պիտի ճարենք քեզի համար, նոր հայրենիք մը օտար երկինքի տակ, ուր սիրուհիդ պիտի սպասէ քեզի:

Թէրլ կասկածոտ աչքերով նայեցաւ անոնց: Իր վրայ կը խնդային՞ արդեօք: Ժպիտ չկար անոնց դէմքին վրայ: Միայն Կոնգալէցին էր որ հեռաքրքիր ու խուզարկող նայուածք մը նետեց Թէրլին. թերեւս զղջանի իմաստ մը տեսնէր անոր խօսքերուն մէջ:

— Երդում կ'ընէ՞ք, հարցուց Թէրլի, երդում կ'ընէ՞ք որ ...

— Կը խոստանամ ու եթէ կ'ուզես կ'երդնում ալ, ըսաւ Մէնճրէյա. հիմա պիտես արդէն թէ ինչ կը սպասենք քեզմէ վաղը գիշեր:

Թէրլի գլուխով հաստատական նշան մը ըրաւ:

— Ո՛չ մէկ սխալ, ո՛չ մէկ վրիպում. դուն, ես, Փուաքառն ու Կոնգալէցը պիտի սպաննենք այս անարդար մարդը այնպիսի ձեւով մը որ աշխարհ զարմանայ: Սպանութիւն մը որ ապշահար պիտի թողու ամբողջ մարդկութիւնը. մահ մը որ պիտի ըլլայ արագ, ազահով ու պիտի սպրդի պատերէն ներս՝ հակառակ բոլոր հսկողութեանց: Այս տեսակ բան երբեք պատահած չէ դեռ ...

Մէնճրէյա ընդհատեց իր խօսքը: Կարմրութիւն մը երեւցաւ իր այտերուն վրայ ու բոց մը իր աչքերուն մէջ: Նայեցաւ իր երկու ընկերներուն: Փուաքառ նստած էր անշարժ ու մտածկոտ. իսկ Լէոն հետաքրքիր ու խուզարկող արտայայտութիւն մը ունէր դէմքին վրայ:

— Կը ցաւիմ, չարունակեց Մէնճրէյա, մոռցայ մեր դառը եւ մեր վերջնական նպատակը ու կը մտածեմ միջոցներուն տարօրինակութեան մասին:

— Հասկնալի է, ըսաւ Փուաքառ: Լուռթիւն տիրեց սենեակին մէջ քանի մը վայրկեան ու յետոյ Մէնճրէյա խնդաց:

— Գործի սկսինք, ըսաւ ու քայլերը ուղղեց դէպ ի քիմիական աշխատանոցը. ընկերները հետեւեցան իրեն:

Երբ ներս մտան, Թէրլի հանեց վերարկուն. ինքն էր որ պիտէր գործին դաղտնիքը: Հրահանգներ ու հրամաններ տուաւ միւսներուն, որոնց առջեւ սարսափահար կեցած էր քանի մը վայրկեան առաջ:

Իսկապէս մեծ էր ձեռնարկը: Կարեւոր հաշիւներ պիտի ընէին Թուղթի վրայ, որովհետեւ Սըր Ֆիլիփ Րէյմըրնը սպաննելու համար Զորս Աբդարներըը պիտի դիմէին արդի գիտութեան բոլոր միջոցներուն:

— Երթամ անդամ մը աչքէ անցընեմ վայրը, ըսաւ Մէնճրէյա յանկարծ ու դուրս ելաւ սենեակէն: Քանի մը վայրկեան ետք, վերադարձաւ մխասին բերելով սանդուղ մը զոր կռթնցուց պատին. բարձրացաւ դէպ ի տանիքը: Այնտեղ էր հիմա արդէն, կեցած բաց օդին մէջ. իր աչքերուն առջեւ կը տարածուէր մշուշապատ հորիզոնը: Նայեցաւ իր շուրջը. տեսաւ տուներուն ծխնելոյզներն ու հեռադրի անհրապոյր ձողերը:

Աչքերուն բարձրացուց հեռադիտակը ու նայեցաւ դէպ ի հարաւ. յետոյ հանդարտ քայլերով մօտեցաւ տանիքին դնակին, բացաւ զայն ու իջաւ իր ընկերներուն մօտ:

— Լա՛ւ, ի՞նչ լուր նայինք, ըսաւ Թէրլի յաղթական չեշտով մը:

— Պիտակն ալ փակցուցեր էք արդէն, ըսաւ Մէնճրէյա:

— Աւելի լաւ է այդպէս, քանի որ մութին մէջ պիտի աշխատինք, պատասխանեց Թէրլի:

— Տեսա՞ր ... հարցուց Փուաքառ:

— Շատ անորոշ կերպով կրցայ տեսնել խորհրդարանը եւ նախարարութեանց վողոցը:

— Երթամ անգամ մը աչքէ անցընեմ վայրը, ըսաւ Մէնճրէյա յանկարծ ու դուրս ելաւ սենեակէն: Քանի մը վայրկեան ետք, վերադարձաւ մխասին բերելով սանդուղ մը զոր կռթնցուց պատին. բարձրացաւ դէպ ի տանիքը: Այնտեղ էր հիմա արդէն, կեցած բաց օդին մէջ. իր աչքերուն առջեւ կը տարածուէր մշուշապատ հորիզոնը: Նայեցաւ իր շուրջը. տեսաւ տուներուն ծխնելոյզներն ու հեռադրի անհրապոյր ձողերը:

Աչքերուն բարձրացուց հեռադիտակը ու նայեցաւ դէպ ի հարաւ. յետոյ հանդարտ քայլերով մօտեցաւ տանիքին դնակին, բացաւ զայն ու իջաւ իր ընկերներուն մօտ:

— Լա՛ւ, ի՞նչ լուր նայինք, ըսաւ Թէրլի յաղթական չեշտով մը:

— Պիտակն ալ փակցուցեր էք արդէն, ըսաւ Մէնճրէյա:

— Աւելի լաւ է այդպէս, քանի որ մութին մէջ պիտի աշխատինք, պատասխանեց Թէրլի:

— Տեսա՞ր ... հարցուց Փուաքառ:

— Շատ անորոշ կերպով կրցայ տեսնել խորհրդարանը եւ նախարարութեանց վողոցը:

Թէրլի իր ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած էր իր աշխատանքին վրայ: Ինչ որ ալ եղած ըլլար իր արհեստը, յայտնի էր թէ անճարակ մէկը չէր: Գիտէր թէ իր կարելին պարտաւոր էր ընել այդ մարդոց համար:

Վերջին օրերս զղացեր էր գերակատարութիւնը իր ընկերներուն: Կարգը եկած էր հիմա իրեն ցոյց տալու համար իր կարողութիւնները եւ յարգանք ներշնչելու համար անոնց:

Մէնճրէյա եւ ընկերները մէկ կողմ կեցած կը դիտէին Թէրլին: Լէոն կոնզալէց, որ գիտուն մըն էր ու նաեւ դիմադէմ՝ ապշահար կը հետեւէր Թէրլի չարժումներուն ու չէր կրնար պատշաճեցնել ոճիրի գաղափարը արհեստաւոր Թէրլին:

— Պատասխ է ամէն ինչ, ըսաւ Թէրլի գոհունակ քմծիծաղով մը. մէկ մը ձեռք ձգեմ այդ նախարարը, քանի մը վայրկեան հետը խօսիմ ու յաջորդին արդէն մեռած պիտի ըլլայ:

Իր դէմքը որ գարշելի էր ընդհանրապէս, դիւային արտայայտութիւն մը ստացաւ այդ պահուն: Կը նմանէր ցուլի մը որուն արիւնլուայ դունչը սարսափ կ'ազդէ մարդուն: Անզորրութիւն մը կար սակայն միւսներուն դէմքին վրայ: Երեքն ալ կեցած էին անշարժ. իրենց արտայայտութեան չկար խանդավառութիւն կամ խրոհարութիւն: Նշմարելի էր միայն տագնապ մը որ յաջորդ հաւճիռը արտասանող պատասխանատուն: Թէրլի տեսաւ այդ չարագուշակ արտայայտութիւնը ու սպասեց:

— Սպասեցէք, սպասեցէք, մի՛ յիշ այդպէս, Աստուծոյ սիրուն, ասց Թէրլի ու ձեռքերով ծածկեց դէմքը:

— Այդպէ՞ս ... ի՞նչ ըսել կ'ուզես հարցուց Լէոն:

— Չեմ դիտեր ... այսինքն ... նատալի դատաւորին պէս ըսել կ'ուզեմ:

— Եթէ այդպէս կը նայինք, ըսաւ Մէնճրէյա, պատճառը այն է որ մեր ատաւորներ ենք մենք այսօր, այլ եւ պատրաստ գործադրողներ:

(Շարունակելի)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՐ Ը Բ Ա Թ
28
ԱՊՐԻԼ
1933

28 Avril
1933

ՅԱՐԹ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2174 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԱՊԱՀՈՎԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

—o—o—

Ուաշինկթընի խորհրդակցութիւնները կը չարունակեն դեռ զբաղեցնել ամբողջ աշխարհի միտքը: Բոլորին աչքերը դարձած են արեւմուտք՝ անկէ յուսալով վերկարար լոյսը:

Ու այս տենդոտ սպասումի օրերուն, մոռացութեան տրուած են ուրիշ աւելի կարեւոր հարցեր, որոնք նախագահ Րուզվէլթի օրակարգին վրայ չեն գտնուիր եւ որոնք սակայն կը սպառնան վերադարձել աշխարհի խաղաղութիւնը:

Ծայրագոյն Արեւելքը մշտական հնոցի մը վերածուած է արդէն տարիներէ ի վեր: Ճափոն իր աշխարհակալական ծրագիրները կը գործադրէ անարգել, առանց ամէ ու ճախ նայելու: Ո՛չ ոք կը համարձակի անհանգիստ ընել զինքը: Չինաստանն ու Մանչուրիան բաց դաշտեր են իրեն համար: Մինչ մէկ կողմէ կը քալէ փէքինի վրայ՝ չինական հնամենի մայրաքաղաքը գրաւելու համար, միւս կողմէ զանազան մեքենայութիւններ կը լարէ հիւսիսային սահմանին վրայ, Սորհրդային Միութեան մէջ միանգամ ընդմիշտ վերջ տալու համար:

Վերջին տեղեկութիւնները չատ լաւատես չեն եւ հրդեհը կըբռնայ բոնկիլ վայրկեանէ վայրկեան:

Ճափոն գործելու ազատութիւն ունենալու համար, հանդիսատրապէս քաշուեցաւ Ժընեւի արիսպագոսէն:

Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ 13 տարիէ ի վեր կը գործէ, անգամ մը եւս հաստատեց իր անկնկութիւնը:

Նախագահ Ուիլսընը, որ առաքեալի մը պէս պաշտուեցաւ կեդրոնութեանը, Ազգերու Դաշնակցութեան ծրագիրը յղանալով, միամիտ հաւատքն ունէր մարդկութիւնը վերջապէս եղբայրացնելու, պատերազմն ու անիրաւութիւնները ընդմիշտ բառնալու:

Սակայն Ա. Դաշնակցութիւնը առաջին քայլերէն իսկ, 1920ի աշնան հաչակած էր արդէն իր անկնկութիւնը: Հայաստանի նոթածին Հանրապետութիւնը, որ իբրեւ դաշնադիր կողմ Սեւրի դաշնագրին, բնական անդամը պէտք է ըլլար ազգերու արիսպագոսին, եւ դաշնակիցներու պատուոյ խօսքն ունէր այդ մասին, մերժուեցաւ դրաւելէ իրեն սահմանուած աթոռը, որովհետեւ այդ որոշումը տրուելիք օրն իսկ լուր հասած էր թէ Թուրքերը յարձակած են Հայաստանի վրայ: Եւ որպէս զի չսիրտդ պաշտպանել մեր երկիրը օտար յարձակումի դէմ, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտին, չվաւերացուց Հայաստանի անդամակցութիւնը: Այդ օրէն արդէն յայտնի եղաւ թէ ոչ մէկ համայք եւ իրական արժէք պիտի ներկայացնէր այդ հիմնարկութիւնը:

Ցեռագայ դէպքերը հաստատեցին ասիկա: Եւ Իտալիայէն վերջ ուրիշ պետութիւններ ալ անդոհունակին զայն՝ երբ պահանջից իրենց ազդային չահը:

Ուրեմն այսօր պերճանքի հասարակ առարկայ մը դարձած է այդ հիմնարկութիւնը, ցուցահանդէս մը՝ Եւրոպայի պորտին վրայ: Հոն զեղեցիկ ճառեր կը խօսուին, հրաշալի ծրագիրներ կը մշակուին, առանց սակայն նշանախեց մը իսկ փոխելու իւրաքանչիւր պետութեան թաքուն ծրագիրներէն: Խաղաղութեան գործիք մը պարզապէս հզօրներու ձեռքին մէջ՝ ակարները քնացնելու եւ ի յառաջադունէ իրենց գծած ծրագիրները իրագործելու համար:

Քանի՛ կը չատնան միջազգային ժողովները Ազգերու Դաշնակցութեան հովանիին տակ, ա՛յնքան կ'աւելնան նոր պատերազմները, ա՛յնքան կ'աւելնան նոր պատճառներ մէկ վախերը: Զինաթափութեան մասին կը խօսին տարիներէ ի վեր, ու օրէ օր ա՛յնքան աւելի մեծ թափով ու եռանդով կը սպառազինուին անոնք որ խաղաղութենէ կը ճառեն:

Դաղտնի դիւանագիտութիւնը արգիլուած է: Քաղաքական ամէն ձեռնարկ, կնքուած ամէն համաձայնութիւն կամ դաշնագիր պէտք է հաղորդուի Ազգերու Դաշնակցութեան: Սակայն այսօր աւելի քան երբեք ի պատուի է ծածուկ դիւանագիտութիւնը:

Ազգերու Դաշնակցութենէն դուրս եւ անոր գլուխէն վեր քաղաքական զանազան խաղեր կը սարքուին այս օրերս:

Հռոմի տեսակցութիւնները չատ պերճախօս են այդ տեսակէտէն: Մուսոլինիի ծրագիրը՝ քառապետութիւն հաստատելու մասին Եւրոպայի գլխուն, հաւանութեանը արժանացաւ Մաքտոնըլտի եւ Հիթլերի: Այդ ծրագրին միակ նպատակն է դաշնագիրներու վերաքննութիւնը:

Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ կոչուած էր պահակն ըլլալու 1919ին հաստատուած գոյավիճակին, անզօր դարձած է այլ եւս կատարելու իր պաշտօնը:

Ու փոքր պետութիւնները արդէն սարսափի մատնուած են: Քանի որ իրաւունքը միշտ զօրաւորին է, բնականաբար զաշնադիրներու վերաքննութեան մէջ առաջին հարուածը պիտի տանան դիներու վերաքննութիւնը:

Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ կոչուած էր պահակն ըլլալու 1919ին հաստատուած գոյավիճակին, անզօր դարձած է այլ եւս կատարելու իր պաշտօնը:

Ու փոքր պետութիւնները արդէն սարսափի մատնուած են: Քանի որ իրաւունքը միշտ զօրաւորինն է, բնականաբար զաշնադիրներու վերաքննութեան մէջ առաջին հարուածը պիտի տանան դիներու վերաքննութեան մէջ առաջին հարուածը պիտի տանան տարածքներու:

Ձեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարար Պէնէշ ճառը խորհրդարանին մէջ, ցոյց կուտայ Փոքր Համաձայնութեան մտավախութիւնը: Ռումանիա, Եուկոսլավիա եւ Ձեխոսլովաքիա չատ գոհ են այսօրուան կացութենէն: Գոյավիճակին մէջ ո եւ է փոփոխութիւն անպատման իրենց ի վնաս կրնայ ըլլալ: Այդ է պատճառը, որ փոքր պետութիւնները, որոնք իրենց մէջ, Փոքր Համաձայնութեան մէջ կ'ուզեն զօրանալ նախ իրենք իրենց մէջ, Փոքր Համաձայնութեան սայլին լծելով նաեւ Լեհաստանը: Ցեռագ նաեւ ամուր կը թեան սայլին լծելով նաեւ Լեհաստանը: Ցեռագ նաեւ ամուր կը փարին իրենց մեծ պաշտպանին՝ Ֆրանսայի, որպէս զի ճգնաժամային վայրկեանին մինակ չձգէ զիրենք:

Ցատկանշական է չեխ նախարարին այն ազդարարութիւնը թէ՝ Ձեխոսլովաքիան պատրաստ է զէնքով դիմաւորելու իր հողին վրայ կատարուելիք ո եւ է յարձակում: Նորագոյն պետութիւնը երբեք թիկ մը հող չպիտի զիջի օտարին՝ սպառնալիքներով:

Լարուած վիճակ կը տիրէ ամէն կողմ: Օրերը յղի են: Ծանր ճգնաժամ մը կ'անցնէ աշխարհ, կեդրոնական Եւրոպայէն ու Պալքաններէն մինչեւ Ծայրագոյն Արեւելք:

Ո՞վ պիտի ապահովէ խաղաղութիւնը:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—o—o—

ՄԱՔՏՈՆԸԼՏ ՄԵԿՆԵՑԱԻ, ԷՐԻՕ ԱԼ ԱՑՍՕՐ ՆԱԻ ԿԸ ՆՍՏԻ

Ուաշինկթընի խօսակցութիւնները իրենց վախճանին կը յանգին: Զորեքշաբթի օր նախագահ Րուզվէլթ, Մաքտոնըլտ եւ էրիօ առանձին եւ միասին տեսակցութիւններ ունեցան: Կէսօրին Անգլիոյ վարչապետը Ուաշինկթընէն մեկնեցաւ Նիւ Եորք, ուր « Պէրէնկարիա » չոգենաւը նստաւ, Լոնտոն վերադառնալու համար:

Րուզվէլթի եւ Մաքտոնըլտի տեսակցութեանց արդիւնքին մասին հրատարակուեցաւ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցը:

— « Մեր խօսակցութիւններուն նպատակը չէր վերջնական համաձայնագրեր կնքել: Այդ գործը կը վերաբերի համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին: Տեսնուեցաւ որ երկու կառավարութիւններն ալ այդ խորհրդաժողովի գլխաւոր հարցերուն կը մօտենան միեւնոյն նպատակով եւ նոյն մեթոտներով: Այս խօսակցութեանց ընթացքին գործնական միջոցներու մասին մտածուեցաւ: Հիմնական եւ առաջնակարգ նկատուեցաւ նախանիւթերու գիներուն բարձրացումը: Այդ նպատակին հասնելու համար միջոցներ պէտք է առնուին միաժամանակ տնտեսական, դրամական, բաղաբական եւ առեւտրական մարգերուն մէջ: Ձիգ պէտք է ընել մէջտեղէն վերցնելու համար այն արգելքները, որոնք կը նեղեն միջազգային առեւտուրը, ինչպէս մաքսատուրքերը, բաժնեցուցակի դրութիւնը, օտար դրամ գնելու համար դրուած արգելքները, եւայլն:

« Կեդրոնական դրամատուներուն հաւասկան աշխատանք պէտք է տանին՝ ընդարձակ վարկեր բանալու համար: Նախաձեռնութեան ոգին, ստեղծուելիք նպաստաւոր պայմաններուն մէջ, պէտք է մղում տայ գործերու բացուելուն. այս առթիւ կառավարութիւնները կրնան որոշ դեր կատարել՝ երբ արտօնեն դրամագլուխներու արտածումը: Անհրաժեշտ է հաւասարակշռութիւն հաստատել միջազգային դրամներու դրութեան մէջ, ու երբ պարագաները ներեն՝ պէտք է հաստատել միջազգային դրամանիշ մը՝ արգիլելու համար գիներու անկումը: Այս ձեւով պիտի արգիլուի կրկնութիւնը այն սխալներուն, որոնք անցեալին մէջ ա՛յնքան ադետաւոր արդիւնքներ տուին: Այս պատճառաւ, վիճաբանութեան առարկայ դարձաւ արծաթ – մետաղի խնդիրը, որ ա՛յնքան կարեւոր է Արեւելքի հետ կատարուած առեւտուրին մէջ, ու թելադրութիւններ եղան արծաթի դրութիւնը բարելաւելու համար:

« Բոլոր այս խնդիրները իրարու հետ կապ ունին եւ մէկ երկիր առանձին գործելով չի կրնար գլուխ հանել զանոնք: Առողջ եւ տեւական վերականգնում մը համաշխարհային կացութեան մէջ, կախուած է բոլոր ազգերու գործակցութենէն :

« Հետեւաբար վերջին օրերս վիճաբանուած այս առաջարկները պիտի ենթակայ Ուաշինկթընի հրաւիրուած ուրիշ ազգերու ներկայացուցիչներուն կողմէ եւս, կարելի եղածին չափ տեսակէտներու համաձայնութիւն մը ստեղծելու համար միջազգային տնտեսական խորհրդաժողովի գումարումէն առաջ:

« Անգլեւամերիկեան խօսակցութեանց ընթացքին երկու երկիրները անգամ մը եւս հաստատեցին թէ տեսակէտներու նոյնութիւն կայ հասնելիք նպատակին եւ գործադրուելիք միջոցներուն մասին: Ցայլ մը եւս առին լուծելու համար այն խնդիրները, որոնք այնքան ծանր կը ծանրանան աշխարհի ամէնէն խեղճ, աշխատասէր եւ արժանաւոր մարդոց եւ կիներու վրայ, մարդկային խարիսխը մեր բաղաձակերպութեան, որուն դժբախտութիւնը մեղմել մեր հաւատական նպատակն է »:

Ինչպէս գրեցինք երէկ, միջազգային տնտեսական խորհրդաժողովը պիտի բացուի Լոնտոնի մէջ, յունիս 12ին, այսինքն Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ Ամերիկայի վճարուելիք պատերազմական պարտքի ժամկէտէն երեք օր առաջ: Ցոյս կայ թէ խորհրդաժողովը իր առաջին նիստերուն մէջ իսկ այդ պարտքերուն յետաձգումը պիտի որոշէ: Այս մասին համաձայնութիւն գոյացած է Րուզվէլթի եւ Մաքտոնըլտի միջեւ: Համաձայնած են նաեւ մաքսատուրքերը զեղչել եւ միջազգային առեւտուրին զարկ տալու համար հիմնել կեդրոնական դրամատուն մը, որ դրամ փոխ տայ աղքատ երկիրներուն:

Ամէն զատ մաքսային զինադուլ մը պիտի հռչակուի յունիս 12էն մինչեւ խորհրդաժողովին վերջնանալը: Տոլարն ու ստերլինը պիտի ամրապնդուին խորհրդաժողովի ընթացքին: Պ. էրիօյի հետ իր տեսակցութեան ընթացքին Պ. Մաքտոնըլտ չէ ուզած ո եւ է յանձնառութիւն ստանձնել ստերլինի վերջնական սակի մասին: Հեռագրի մը համաձայն, սկզբունքային համաձայնութիւն գոյացած է դրամական կայունացում ընել 3.50 կամ 3.75 տոլարը մէկ ստերլինի հիման վրայ:

Փարիզի հրապարակին վրայ ստերլինն ու տոլարը յաջորդական անկում եւ բարձրացում կ'ունենան՝ համաձայն խնդրանքի եւ մատուցումի: Անգլիական կը տարուբերի 87—88.50ի, տոլարը՝ 22.60էն 23.20ի միջեւ:

Պ. էրիօ այսօր կը վերջացնէ իր տեսակցութիւնները նախագահ Րուզվէլթի հետ եւ Նիւ Եորքէն նաւ կը նստի վերադառնալու համար:

ՈՒԱՇԻՆԿԹՔԷՆ, 7 ապրիլ. — Անգլիոյ վարչապետը մեկնեցաւ, բայց մանագէտները կը մնան դեռ: Երեք տեսակ խնդիր կայ սեղանին վրայ. տնտեսական – ելմտական, զինաթափութիւն – ապահովութիւն եւ պարտքերու խնդիր: Առաջինին համար մանագէտները աշխատեցան երէկ եւ պիտի աշխատին այսօր ամբողջ օրը: Այս մասին պատրաստուած տեղեկագիրը առաւօտուն յանձնուեցաւ Պ. էրիոյի, նախագահին հետ իր վիճաբանութենէն հիմ ծառայելու համար: Երէկ ամբողջ օրը Պ. էրիօ միայն զինաթափութեան եւ ապահովութեան խնդրին մասին խօսեցաւ Պ. Րուզվէլթի հետ, մանրամասնօրէն պարզելով Ֆրանսական տեսակէտը: Պարտքերու հարցին մասին պիտի սկսին խօսիլ այսօր կէսօրէ վերջ: Նախագահը լիազօրութիւն պիտի խնդրէ Սորհրդարանէն՝ յունիս 15ի վճարումները յետաձգելու համար:

Գերման պատուիրակ մըն ալ Ամերիկա կ'երթայ

Անգլիայէն եւ Ֆրանսայէն վերջ, Գերմանիա եւս պատուիրակ մը կը ղրկէ Ուաշինկթըն կարծիքի փոխանակութիւններ ունենալու համար նախագահ Րուզվէլթի հետ: Այս վերջինը հրաւիրած էր վարչապետը կամ նախարար մը, սակայն ներկայիս ոչ Հիթլէր եւ ոչ ալ ո եւ է նախարար կրնայ բացակայիլ Գերմանիայէն, ուստի պատուիրակ նշանակուեցաւ Ռայխսպանքի անօրէն Տոքթ.

ՄԱՀ ԸՆԿԵՐ ՕՀԱՆ ԿԱՐՈՑԻ

Սրտի խորունկ կսկիծով կը հաղորդենք մեր երիտասարդ աշխատակիցներէն Օհան Կարոյի ցաւալի մահը, որ տեղի ունեցաւ երէկ առաւօտ ժամը 11ին Պրուսէ հիւանդանոցին մէջ ուր փոխադրուած էր բանի մը շաբաթ առաջ:

Ընկ. Օհան Կարօ վերջերս բոլորովին տկարացած էր եւ կը տառապէր աղիէի հիւծախտէ: Ձէր գիտեր իր հիւանդութեան ծանրութիւնը եւ մեծ յոյս ունէր շուտով ապաքինելու: Դժբախտաբար բժիշկները հաստատեցին թէ հիւանդութիւնը շատ առաջացած էր եւ հնարաւոր չեղաւ փրկել զինքը:

Հանգուցեալ ընկերը անդամ էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան Եւրոպայի կեդրոնական Կոմիտէին, Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներու եւ Հայ Գրողներու ընկերակցութեան: Բնիկ Վանեցի էր: Փարիզ կը գտնուէր շուրջ տասը տարիէ ի վեր եւ կ'աշխատէր դեղի մթերանոցի մը մէջ: Վերջին ծայր պարկեշտ եւ ընկերական, սիրուած էր բոլորէն:

Իր կեանքին եւ գրականութեան մասին յաջորդով:

Շախթ: Գերման պատուիրակը որոշ ծրագիր մը չի տանիր հետը: Պիտի աշխատի Ամերիկայի հետ առեւտրական համաձայնագիր մը կնքել: Տր. Շախթ Ամերիկա կը հասնի մայիս 5ին, Տէօյչլանտ չոգենաւով:

Ռուսաճափոն վէճը կը ծանրանայ

Խարպինէն կը հաղորդեն թէ խորհրդային կառավարութիւնը որոշած է հետեւեալ չափոնական կառավարութեան այն բողոքագրին, որով եան կը պահանջէր Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիին պատկանող վայրաշրժներն ու վակոնները՝ գրաւուած խորհրդային իշխանութեանց կողմէ:

Այս մերժումին վրայ, ճափոնական քաղաքական շրջանակները ձգտումի կը սպասեն երկու երկիրներու միջեւ:

Խարպինի ճափոնական հիւպատոսը յայտարարեց որ եթէ ռուսական ուժերը մանչուրական հողէն ներս մտնեն, Թոքիոյի կառավարութիւնը պիտի ստիպուի պաշտպանել Մանչուրիոյ հողային ամբողջութիւնը, համաձայն անցեալ սեպտ. 15ին կնքուած զինակցութեան դաշնագրին ճափոնի եւ Մանչուքուօի միջեւ:

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութեան պաշտօնական մէկ զեկոյցը ծանր ամբաստանութիւններ կ'ընէ Խարպինի ճափոնական հիւպատոս Մորիսիմի դէմ, որ Մանչուքուօյի կառավարութեան վրայ կ'ազդէ Խորհրդային Միութիւնը բողոքովին դրկել Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղին չահագործելէ: Ամբողջ ծրագիրը մը պատրաստուած է ճափոնցիներուն կողմէ՝ գրաւելու համար յիշեալ գիծը: Զեկոյցին լեզուն չատ խիստ է եւ ցոյց կուտայ թէ կիրքերը ո՛րքան լարուած են:

Պատերա՞զմ պիտի ծագի

Փէքին, 26 ապրիլ. — Չինաստանի պատերազմական նախարար Չօ Եինկ Շինկ այսօր հրատարակուած զեկոյցով մը վախ կը յայտնէ թէ մօտ ապագային պատերազմ ծագի ճափոնի եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ:

— Հիմնուելով գաղտնի տեղեկութեանց վրայ, կ'ըսէ նախարարը, կրնամ հաստատել թէ արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիի մասին ռուսաճափոն վէճը բաւական ծանր է՝ զինեալ կռիւ մը նախատեսելու համար: Ճափոնցիները ամբողջ զօրաբաժին մը եւ ռազմանիւթի կարեւոր մթերքներ ղրկեցին Մանչուրիոյ հիւսիսը, մինչ բոլշեւիկները զինուոր կը համախմբեն Վլատիվոսթոքի, Չիթայի եւ Խապարովսքի մէջ: Անոնք 12 զօրաբաժին եւ 300 օդանաւ կեդրոնացուցին յիշեալ զանազան վայրերուն մէջ »:

Փոքր պետութեանց մտավախութիւնը

Երէկ տուած Էնճ գլխաւոր գիծերը Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարար Պենէշի Փրակայի խորհրդարանին մէջ արտասանած կարեւոր ճառին: Ստորեւ ամփոփելով կուտանք ուրիշ մասեր.

Գերմանիոյ համար զաշնագիրներու վերաքննութիւնը ուղղակի չահի զաղաքականութիւն մըն է, իսկ Իտալիոյ համար միջոց մը եւ զործիք մը Եւրոպայի ուժերու դասաւորումը զարձնելու ի նպաստ իրեն: Փոքր Համաձայնութիւնը երկու նպատակ ունի. նախ՝ արգիլել վերահաստատումը այն անցեալ դրութեան, որով պզտիկ պետութիւնները խաղալիք կը դառնային մեծերու նախանձին, յետոյ համաձայնութիւն գոյացնել պզտիկ պետութեանց միջեւ:

Փոքր Համաձայնութիւնը չի յաւակնիր դասուելու մեծ պետութեանց չարքին մէջ, բայց զայն կազմող պետութիւնները միջազգային իրաւունքի տեսակէտէն զործօն անձնաւորութիւններ են՝ ամէն կերպով հաւասար միւսներուն եւ իրենցմէ վեր ո՛չ մէկ ուրիշ հեղինակութիւն կը ճանչնան, բայց ի Ազգերու Դաշնակցութենէն, որքան ատեն որ այս վերջինը կը զործէ համաձայն իր Ուխտի ոգիին ու տառին:

Փոքր Համաձայնութիւնը Ազգերու դաշինքի ծրագիրը կը նկատէ խոպան մեռած անցեալի մը պատկանող ձեռնարկ: Աւտր մէջ կը տեսնէ փորձ մը վերադառնալու նախքան պատերազմեան մեթոտներուն, մերժելու նոր պետութեանց զիրքը որուն արժանի են ժողովրդավարութեան սկզբունքին վրայ հիմնուած եւրոպական զաղաքականութեան մը մէջ: Աւտր մէջ կը տեսնէ նաեւ փորձ մը Ազգերու Դաշնակցութենէն խլելու իր իրաւասութենէն մաս մը եւ զմահամ կերպով փոխելու անոր կարզադրութիւնը:

Ձենք հաստատ թէ ինչպէս ո եւ է անկախ պետութիւն մը թոյլ կրնայ տալ ուրիշ պետութեանց, հոգ չէ թէ մեծ ըլլան անոնք, որ իրենց զաղաքական կամ բարոյական ազդեցութիւններուն չնորհիւ եւ առաջուց իրարու մէջ համաձայնելով ուզածնուն պէս իրենց տրամադրութեան ենթարկեն անոր հողը, այսինքն բան մը՝ որ ամէն պետութեան համար իր կեանքին հիմը, իր գոյութեան առաջնակարգ եւ հիմնական պայմանը կը կազմէ: Այդպիսի բան միայն զենքով կրնայ զիմաւորուիլ: Ուրիշ խնդիր, եթէ փոխադարձ համաձայնութեամբ եւ առանց ճնշումի սահմանազլուխի սրբագրութիւն կատարուի:

Վերջացնելով, Տոքթ. Պէնէշ յայտնեց թէ Չեխոսլովաքիան կը փափաքի մշտնջենական բարեկամութեան դաշինք մը կնքել Լեհաստանի հետ:

Չինաթափութեան խորհրդաժողովը

Ժընեւի Չինաթափութեան խորհրդաժողովը կը չարունակէ իր աշխատանքները երեք օրէ ի վեր: Անգլիական ծրագիրը զլուխ առ զլուխ կը քննուի: Զանազան երկիրներ կարեւոր փոփոխութիւններ կ'առաջարկեն՝ մասնաւորաբար ապահովութեան խնդրին մասին: Առջի օրուան նիստին մէջ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ Ամերիկայի ներկայացուցիչ Նորմըն Տէյվիս: Ըսաւ թէ իր կառավարութիւնը ամէն ջանք ի գործ պիտի դնէ խաղաղութիւնը պահպա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՈՒՐԻՈՅ ՏԵՂԱԿԱՆ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԸ

(Ր. եւ վերջին մաս)

—o—o—

Սուրիոյ անտեսական կեանքին մէջ կարեւոր տեղ կը գրաւէ ծխախոտի ճարտարարուեստը: Նախկին, Օսմանեան Ռէյիի մենաշնորհի ընդումէն յետոյ, երեք տարիէ ի վեր կը զործածուի պաճտրօլի գրութիւնը եւ այդ թուականէն ասդին, ծխախոտի ճարտարարուեստը մտաւ բոլորովին նոր փուլի մէջ: Մենաշնորհի վերացումը եւ ծխախոտի ազատ մշակութիւնը տուին ընծայեցին ժողովրդին, որ եռանդով կապուի այս զրաղումին: Բայց երեք տարուան փորձառութիւնը ցոյց տըուաւ, որ մենաշնորհը աւելի նպատակաւոր է կառավարութեան համար, յատկապէս սուրիական կառավարութեան համար, որովհետեւ եզմտական նախարարութիւնները ամէն տարի նոր բացեր կ'արձանագրեն ծխախոտի եկամուտներէ: Իսկ, միւս կողմէ, մըրցակցութիւնները այնքան զարգացան, որ բոլոր ընկերութիւններն ալ,առանց բացառութեան, վնասով կ'աշխատին: Երեւակայել, որ տուփ մը սիկարէթը Ֆրանսայի մէջ 5 կամ 6 ֆրանքով կը ծախուի, Սուրիոյ մէջ կ'արժէ 1 ֆր.: Սիկարէթի տուփի վրայ վճակուած պանարոլը եւ ծախողչէքը զեղչենք, մնացածը ձրի կը տրուի ծխողներուն: կը լսենք որ, յաւաջիկայ տարուան համար, 1934ին, զարձեալ, մենաշնորհի պիտի տրուի ծխախոտի արդիւնաբերութիւնը 10—20 տարուան պայմանաժամով: Արդէն, Սուրիոյ խորհրդարանի եզմտական յանձնաժողովը այս ուղղութեամբ նպաստաւոր տեսակէտ բերած է երեսի ժողովին:

Ընդհիւ ծխողներու անսպառ պահանջին, ծխախոտի մշակութիւնը, արտադրութիւնը եւ նաեւ արդիւնաբերութիւնը չատով զարգացան Սուրիոյ մէջ, մանաւանդ երբ բարձրացաւ մաքսատուրքը օտար երկիրներէն ներածուղ ծխախոտին վրայ: Պէտք է ըսել, որ Թուրքիան առաջին վնասուղը եղաւ, որովհետեւ, նախապէս, գրեթէ ամէն կողմ Թրքական « Սամսոն » ծխախոտը կը զործածուէր: Ինչպէս ըսի, սիկարէթի զործարանները բացատկան Սուրիոյ ամէն կողմերը, տեղական գրամագլուխներով: Բայց, յետագային, Սուրիա եւ Լիբանան հաստատուեցաւ սիկարէթի անգլիական ամենամեծ ընկերութեան մասնաճիւղը, ինչպէս նաեւ նախկին Ռէյիի անունով Ֆրանսական ընկերութիւն մը 5 միլիոն ֆրանք զրամագլուխով: Այս երկու ընկերութիւններն ալ փորձուած ընկերութիւններ են: Անգլիական ընկերութեան զրամագլուխը 40 միլիոն տոլարին կը հաշուի: Տեղական փոքր զործարաններէն շատերը, առաջին տարիներուն, իրարու վրայ, մանրակրկիտ չզիմանալով մեծ վնասներու, իսկ, մնացածներն ալ շատ դժուարութեամբ կը չարունակեն զործերը: Կը կարծուի որ մենաշնորհը բարիք մը պիտի ըլլայ անոնց համար, որովհետեւ որոշ պիւտճէ մը պիտի յատկացուի իբրեւ վնասի եւ կամ, աւելի ճիշդը, հաշուեյարդարի համար: Իսկ մենաշնորհի պարագային, անկասկած, պիտի տուժէ զործաւոր եւ արհեստաւոր դասակարգը:

×

Վերը՝ համառօտ կերպով յիշուած ճարտարարուեստական ձեռնարկները, զրեթէ բոլորն ալ, զոհացուցիչ պայմաններու տակ կը զործէին, առանց մանրերու: Բայց, երբ համաշխարհային տնտեսական տագնապը ծայր տալ սկսաւ, զիները իջան, տեղական պահեստներն ալ վնասուլ ծախուեցան եւ իրարու յաջորդեցին անսնկութիւնները: Տեղական մեջոցներով կազմուած ընկերութիւնները, առհասարակ, եղածէն չափազանց տկար եզմտպէս եւ անկարող՝ տեւական զիմադրելու, քանի որ մաքսապաշտպան քաղաքականութիւնը դեռ սկսած չէր Սուրիոյ մէջ: Դրամագլուխները, որ չզոյնօրէն կ'օժանդակէին տեղական բոլոր տեսակի ճարտարարուեստական հաստատութիւններուն, չարունակական անսնկութիւններու եւ ծաւալող անվստահութիւններու պատճառաւ, զադրեցուցին վարկային օգնութիւնները: Մասնաւորապէս, ճախընտրական ապրանքներու արշաւը դէպի Սուրիա, մեծապէս հարուածեց տեղական արդիւնաբերութիւնները: Այսպէս, Դամասկոսի, Հալէպի, Համայի եւ Հոմսի հիւսուածեղէնի, մետաքսեղէնի զործարանները, ուր հազարաւոր զործաւորներ եւ արհեստաւորներ կ'աշխատէին, ենթարկուեցան մեծ վնասներու՝ չկարենալով զիմադրելու օտար խուժումին: Անցեալ ամառը, 1932ին, մարզպանը քննեց ստեղծուած կացութիւնը եւ ընթացք տուաւ ժողովուրդի պահանջներուն: Մաքսատուրքը աւելցաւ հարիւրին հարիւր համեմատութեամբ մետաքսեղէն ապրանքներու վրայ:

Ելեկտրականութեան ճարտարարուեստը եւս, գրեթէ, սկսած է զարգանալ համաշխարհային պատերազմէն յետոյ, Սուրիոյ զանազան շրջաններու մէջ: Առաջին անգամ ըլլալով, հանրակառքի եւ լուսաւորութեան պետական ընկերութիւնը հաստատուած է Գիւրութի, պատերազմէն առաջ, յետոյ Դամասկոս եւ Հալէպ: Այս ընկերութիւնները, նախապէս աշխատած են քարիւղի, պէնզինի, մազութի միջոցաւ, բայց յետագային օգտագործած են ջուրի հոսանքները եւ ջրվէժները: Ամէն չորս տարի առաջ, Պէյրութի ընկերութիւնը հիմնուց ջրաելեկտրական կայանը Սաֆայի մէջ, որ Սոփար ամբարտոցին հաղիւ կէս ժամ հեռու եւ մօտ 1000 մէթր բարձրութեան վրայ կը գտնուի: Սաֆայի կայանը ընկերութեան արժած է 25 միլիոն ֆրանք: Ջրվէժը կը հասնի 520 մեթրի, ուր հաստատուած են երկու մեքենաշարժներ, որոնց իւրաքանչիւրը 4500 ձիու ուժ ելեքտրականութիւն ունի: Իսկ ընկերութեանՊէյրութի կեդրոնը ունի 8000 ձիու ուժ, որով Սաֆայի ելեկտրականութեամբ միայն, կարելի պիտի ըլլայ թէ Պէյրութի հանրակառքերը բանեցնել, թէ լուսաւորել ամբողջ քաղաքը եւ արուարձանները ինչպէս նաեւ կեդրոնական Լիբանանի ամբարանոցները և գիւղերը:

Սաֆայի կեդրոնը եթէ քիչ մը ընդարձակէ իր զործունէութիւնը, կրնայ կ'ըլլայ Պէյրութէն մինչեւ Սոփար կամ մինչեւ Ալէյ հանրակառքի գիծ մը հաստատել, մօտ 20 քիլոմեթր երկարութեամբ: Անշուշտ, ծրագրի իրականացումը մեծ դումարներու կը կարօտի, բայց, միւս կողմէ, աւաւել չափով կարեւորութիւն կը ստանայ այդ շրջանի դիւղատնտեսութիւնը: Տնտեսական տեսակէտէն ալ կարեւորութիւն ունի, որովհետեւ հանրակառքի այս գիծը պիտի աշխատի տեղական ելեկտրականութեամբ մինչդեռ, բոլոր ինքնաշարժերն ալ կ'աշխատին օտար պէնզինով եւ օտար արտադրութիւններով:

Պէյրութի հանրակառքի ընկերութիւնը մասնաճիւղ մը հաստատեց նաեւ Թրիփոլի, ուր հանրակառքը կը բանէր ձիերով: Այս մասնաճիւղը կազմուեցաւ տեղացիներու հաճոյութեամբ եւ անոնց մասնակցութեամբ: Օտար ընկերութիւններ յաճախ նկատի կ'ունենան տեղական պայմանները եւ յաւելիկային դժդհոութիւններու և դժուարութիւններու տեղի չտալու համար, յաւաղ կը ջանեն բաժնետիրական ընդհանրացած ձեւը: Նախորդ տարի, 1932ին, Դամասկոսի հանրակառքերը ամբողջ վեց ամիս չաշխատեցան եւ նոյնպէս ժողովուրդը չզործածեց ելեքտրական լոյսը: Նոյնպէս, Պէյրութի մէջ, երկու ամիս, չարունակ փակուեցաւ ընկերութեան զործարանը, վերջ ի վերջոյ, ընկերութիւնները պարտաւորուած մասամբ զոհացում տուին ժողովուրդին պահանջներուն:

Համսի եւ Համայի մէջ եւս կազմուեցաւ մասնաճիւղ մը, չահագործելու Որոնդէս գետին ջրվէժը: Ընկերութիւնը կը կոչուի « Համսի եւ Համայի ելեքտրական ընկերութիւն »: Ելեքտրական ուժը պիտի հասնի 4000 ձիու ուժի որուն 1500ը արդէն վերջացած է: Այս երկու քաղաքներն ալ կիզրան են Սուրիոյ ամենաբերրի դաշտային շրջաններուն, որով ելեքտրականութիւնը առաւելապէս պիտի զործածուի հողագործութեան մեքենական եւ ջրաբաշխական ձեռնարկներուն համար: Աւելորդ է դիտել տալ, որ Պէյրութի ընկերութեան այս նախաձեռնութիւնը մեծապէս պիտի օժանդակէ հողային արդիւնաբերութեան զարգացման, վերոյիշեալ շրջաններուն մէջ:

Դամասկոսի հանրակառքի եւ ելեքտրական ընկերութիւնը հաստատուած է պատերազմէն առաջ եւ կ'աշխատի Պարատա զետի թէքելէ ջրվէժին ուժով: Բայց, ջրվէժը հաղիւ 35 մէթր բարձրութիւն ունի եւ միայն 1500 ձիու ուժի, ելեկտրականութիւն, միւս 5000ն ալ՝ Դամասկոսի կեդրոնին մէջ, քարիւղի եւ մազութի միջոցով: Անցեալ տարի, հանրակառքի գիծ մը բացուեցաւ Պաղ – Տումայէն մինչեւ Տումա, մօտ 7 քիլոմեթր երկարութեամբ: Դամասկոսի ջուրի ընկերութիւնը, որ կը բաշխէ Ֆիժէյէի ջուրը, քաղաքէն 5 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ կ'ուզէ ջրվէժ մը չինել եւ կը յատացուի 1500 ձիու ուժով ելեքտրական հոսանք առանալ: Միջին Սուրիոյ մէջ, եարմուգ գետին հոսանքէն կարելի է ստանալ ելեքտրական կարեւոր ուժ մը, պատեհ առիթով:

Հալէպի ելեկտրական ընկերութիւնը կը գործէ ջերմական (thermique) ուժով եւ որու միջոցաւ կ'աշխատին թէ հանրակառքերը եւ թէ կը լուսաւորուի քաղաքը: Ընկերութիւնը բանակցութեան մէջ է կառավարութեան հետ օգտագործելու համար Ասնորքի մօտակայ Տաֆինէյ ջրվէժները, որոնցմէ կը յատացուի 4000 ձիու ուժով ելեկտրականութիւն:

Զահլէի մէջ կազմուած է լիբանանեան փոքրիկ ընկերութիւն մը, որ առած է քաղաքի լուսաւորութեան մենաշնորհը: Կ'օգտագործուի Պարատանիի ջրահոսանքը, պատրաստելով 800 ձիու ուժ ելեկտրականութիւն:

Լիբանանի ծովեզերեայ շրջաններու մէջ եւս կը ծրագրուի օգտագործել ջրահոսանքները: Այսպէս Նահր Իպրահիմի եւ Նահր – էլ – Քէլպի գետերը պիտի տան բաւական ելեկտրականութիւն, կազմակերպելով ջրաբաշխական աշխատանքները:

Լիբանանեան տեղական ընկերութիւններու կարգին, յիշատակութեան արժանի է Գատիչայէ ելեկտրական ընկերութիւնը: Այս ընկերութիւնը կազմուած է բացառապէս Լիբանանցիներէ, որոնք մեծ մասամբ վերադարձած են Ամերիկայէն: Ընկերութիւնը ունի 17 միլիոն ֆրանք եւ հազիւ քանի մը տարիէ ի վեր զործի ձեռնարկած է: Հաստատած է երկու զործարաններ բոլորովին արդիական մեքենաներով: Կ'օգտագործուին Գատիչայի եւ Ապու Ալիի ջրվէժները եւ որոնցմէ կը տացուի 10,400 ձիու ուժի ելեկտրական հոսանք: Անուրանալի է որ, այս երկու կեդրոններն ալ, մեծ դեր կը կատարեն Թրիփոլի քաղաքի եւ մօտակայ շրջաններու մէջ: Թրիփոլիէն քիչ մը հեռու զտնուղ Շէքքայի չաղախի զործարանը տարեկան վեց միլիոն քիլովատ – ժամ ելեկտրականութիւն կը սպառէ եւ քանի կազմակերպուի չաղախի ճարտարարուեստը, այնքան աւելի պահանջ պիտի ըլլայ ելեկտրական հոսանքին: Նոյն իսկ ծրագիրներ կան մինչեւ Ալեւիներու երկրին եւս ելեկտրականութիւն հասցնելու համար: Իր տեղին յիշենք, որ Թրիփոլին արդէն իսկ ճարտարարուեստական կեդրոնական քաղաք մը զառնալու բոլոր յատկութիւնն ունի, չնորհիւ Ջրասաւառնակային կայանի չինութեան եւ երկրորդ, Մասուլի քարիւղի խողովակներուն ապագայ զործունէութեան: Որով Գատիչայի ընկերութիւնը կրնայ մեծ զործերու ձեռնարկել, չահագործելով Լիբանանի բնական անսպառ հարստութիւնները:

×

Ուզեցինք քիչ մը մանրամասն կանդ առնել ելեկտրականութեան վրայ, յատկապէս ցոյց տալու համար, որ Սուրիան եւ Լիբանանը բաւականաչափ բնական աղբիւրներով հարուստ են եւ որոնց, անկասկած, Սուրիոյ ճարտարարուեստը մեծ զործածութիւն ունի, կարենալ ինքնամփոփուելու համար: Հաշիւ եղած է որ, եթէ ամբողջ Սուրիոյ ելեկտրական ուժերը միացուին, կարելի կ'ըլլայ չոգեկառքերը ելեկտրական հոսանքներով աշխատցնել, լուսաւորել բոլոր քաղաքները, աշխատցնել հանրակառքերը եւ նաեւ պէտք եղած ելեկտրականութիւնը տալ տեղական ճարտարարուեստական զործարաններուն: Մանաւանդ վերջերս յաճախ կը խօսուի Պէյրութ – Դամասկոս երկաթուղիին մասին, 140 քիլոմդ. բանեցնելով ելեկտրականութեամբ, զեղչելու համար զնացքի ճանապարհորդութեան ժամանակամիջոցը: Հիմա ճամբորդ մը կը հասնի հաղիւ ութ ժամէն, մինչդեռ ինքնաշարժը երեք ժամէն առաջ կը հասցնէ իր ճամբորդները Պէյրութէն Դամասկոս:

Որոշապէս կը տեսնուի, որ Սուրիոյ եւ Լիբանանի ամէն կողմը չանքեր կը թափուին տեղական ճարտարարուեստը զարգացնելու համար: Ցառաջիկային, ապրիլը պիտի ունենանք աղդրադատնալու, կարեւոր ճարտարարուեստներու զործունէութիւնը առանձին – առանձին եւ քիչ մըն ալ մանրամասն ներկայացնելով:

« Ճարտարարուեստի զարգացում եւ ինքնամփոփում », այս է բոլոր ազգերու նշանախօսքը: Այն երկիրները, որոնք զուրկ են նախանձեռնող ուժերէ եւ զրամական միջոցներէ, դժուար է անոնց համար պայքարիլ միջազգային ահռելի յորձանքին դէմ: Ամէն ազգ իր մորթին մասին կը մտածէ, հարուածելով իր առջեւը հանդիպող տկար ժողովուրդները: Եւ ամէն ազգ կ'ուզէ իր զները պինդ փակել ուրիշին առտպրութիւններուն դէմ:

Սուրիան ալ անմասն չէր կրնար մընալ ներկայ տնտեսական աշխարհի չարիքներէն: Ժողովուրդը օրէ օր աւելի կը յուսահատի, տեսնելով որ ամէն ինչ դուրսէն կուգայ, երբ որ պատրաստած ապրանքն ալ, ինքը՝ ժողովուրդը չի վաճառուեր, նախապատուութիւն տալով օտար արտադրութիւններուն: Անշուշտ, մեւնոյն ցաւը բոլոր ժողովուրդներն ալ ունեն, բայց կը տեսնուի որ Սուրիացին դրամը միշտ կը պակսի, արձանագրելով տարեկան մօտ երեսուն միլիոն սուրիական ոսկիի կորուստ մը: Բնականաբար, զժգոհութիւններ, բողոքներ, պոյքոթներ յաճախակի կը դառնան այսօրուան Սուրիոյ մէջ: Տեղական կառավարութիւնները, Ֆրանսական Հոդատար իշխանութիւններու աջակցութեամբ, չանքեր կը թափեն օգնութեան հասնելու տեղացի առեւտրականներուն, տեղացի արդիւնաբերողներուն, զէթ մեղմացնելու համար ծաւալող տագնապը:

Արդարեւ, ինքնախարխութիւն պիտի ըլլար տաղնապի վերջաւորութեան մասին այժմէն խօսիլը, որովհետեւ, Սուրիոյ մէջ, պէտք է խոստովանիլ, զեռ մէկ տարի է որ սուր կերպով զգալի եղաւ տնտեսական տագնապը, նուազ ճարտարարուեստական կամ առաւել հողագործական երկիր մը ըլլալուն համար: Անզործութիւնը մեծ կողմ սկսած է ծաւալիլ, որովհետեւ չինուելիք չէնքերը եւ տուները լրանալու վրայ են եւ բանուորութիւնը զատապարտուած է անզործութեան: Այսուհանդերձ, մաքսապաշտպան քաղաքականութեամբ եթէ զարկ տրուի հողային եւ ճարտարարուեստական արդիւնաբերութիւններուն, չափով մը առջեւը կ'առնուի ապագայ անտեսական դժուարութիւններուն եւ նաեւ բարդութիւններուն:

Գ. ՍԱԶԵԱՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՓՐՈՓԱԿԱՆՆԸ

—··—

« Ամերիկայի եւ Եւրոպայի « հանրային կարծիքը » հաւատարիմ շան պէս կը հետեւի բոլոր ոնոցը, որ կը տոր մը ոսկոր նետելու ի վիճակի եմ » ··· (ՅԱՌԱՋ, 2 ապրիլ):

Այսպէս արտայայտուած էի ապրիլ 2ին, այս էջերուն մէջ եւ յիշած էի կարգ մը փաստեր՝ ըսածներս հաստատող:

Բացի էի, որ « հանրային » կոչուած կարծիքները կ'արտադրուին արտաքին նախարարութեանց զործարաններու միջոցով եւ անոնց անմիջական հովանաւորութեամբ: Իսկ զործարանները արտադրել կը սկսին այն տաեն, երբ չահ կայ:

Մեր ընկերներէն վ. Իշխանեան իմ այդ յօդուածիս առթիւ խօսելով արտաքին փրոփականտի չուրջ (ՅԱՌԱՋ, 21 ապրիլ) կը զտնէ, որ այդ փրոփականտը անհրաժեշտ է, միայն թէ պէտք է փոխել փրոփականտին ձեւը:

Կ'ուզէ հասկցնել, որ եթէ հին սերունդը փեսացուներու (Եւրոպացիներու) քով զոված է հարսնցուին (Հայաստանի) բարոյական առաքինութիւնները, նոր սերունդը, ընդհակառակն, պէտք է զովել սկսի հարսնցուին ֆիզիքական գեղեցկութիւնները:

Այս մխքը տրամաբանական եղրակացութիւնը պիտի ըլլար մեր ազդել 2ի յօդուածին, եթէ միայն 1914էն ի վեր հիմնովին փոխուած չըլլային մեր կեանքի պայմանները:

1914էն առաջ, երբ հայ ժողովուրդը կը զտնուէր պատմական Հայաստանի հողին վրայ, Կիլիկիայէն մինչեւ Ղարաբաղ, եւ Տրապիզոնէն մինչեւ Տիգրանակերտ, խոշոր ազգակ էր իր միջավայրին մէջ թէ՛ տնտեսական եւ թէ քաղաքական:

Այն տաեն, պատերազմէն առաջ պէտք էր մտածել մեր փրոփականտի ձեւը փոխելու մասին: Գուցէ այն տաեն տարբեր ըլլար « փեսացուներու » վերաբերումը, եթէ մեր սիրոյ երդումին փոխարէն ցոյց տայինք մեր ազդրերը:

Իսկ այսօր, Լօզանէն տասնամեակ մը վերջ, երբ հայ ժողովուրդին մէկ հատուածը կը տառապի բոլշեւիկեան ճնշիչ դանին տակ, իսկ միւս հատուածը՝ տխրահռչակ աշխարհ հալածական, ձուլման վտանգին է ենթակայ, ընկ. Իշխանեանի առաջարկած « նոր ձեւի » փրոփականտը ոչ մէկ դրական արդիւնքի կրնայ յանգիլ:

Որովհետեւ այսօրուան պայմաններուն մէջ « հարսնցուն » չունի իր նախկին կուռութիւնը եւ ոչ ալ զեղեցկութիւնը օտար « փեսացուներու » աչքին: Հայ ժողովուրդի քաղաքական ձգտումները եթէ չատ ալ ծանօթ չեն եւրոպացի « հանրային կարծիք »ին, սակայն բաւական ծանօթ են այն պետական չրջանակներուն մէջ, որոնք կը

ւելի կը յուսահատի, տեսնելով որ ամէն ինչ դուրսէն կուգայ, երբ որ պատրաստած ապրանքն ալ, ինքը՝ ժողովուրդը չի վաճառուեր, նախապատուութիւն տալով օտար արտադրութիւններուն: Անշուշտ, մեւնոյն ցաւը բոլոր ժողովուրդներն ալ ունեն, բայց կը տեսնուի որ Սուրիացին դրամը միշտ կը պակսի, արձանագրելով տարեկան մօտ երեսուն միլիոն սուրիական ոսկիի կորուստ մը: Բնականաբար, զժգոհութիւններ, բողոքներ, պոյքոթներ յաճախակի կը դառնան այսօրուան Սուրիոյ մէջ: Տեղական կառավարութիւնները, Ֆրանսական Հոդատար իշխանութիւններու աջակցութեամբ, չանքեր կը թափեն օգնութեան հասնելու տեղացի առեւտրականներուն, տեղացի արդիւնաբերողներուն, զէթ մեղմացնելու համար ծաւալող տագնապը:

Արդարեւ, ինքնախարխութիւն պիտի ըլլար տաղնապի վերջաւորութեան մասին այժմէն խօսիլը, որովհետեւ, Սուրիոյ մէջ, պէտք է խոստովանիլ, զեռ մէկ տարի է որ սուր կերպով զգալի եղաւ տնտեսական տագնապը, նուազ ճարտարարուեստական կամ առաւել հողագործական երկիր մը ըլլալուն համար: Անզործութիւնը մեծ կողմ սկսած է ծաւալիլ, որովհետեւ չինուելիք չէնքերը եւ տուները լրանալու վրայ են եւ բանուորութիւնը զատապարտուած է անզործութեան: Այսուհանդերձ, մաքսապաշտպան քաղաքականութեամբ եթէ զարկ տրուի հողային եւ ճարտարարուեստական արդիւնաբերութիւններուն, չափով մը առջեւը կ'առնուի ապագայ անտեսական դժուարութիւններուն եւ նաեւ բարդութիւններուն:

Գ. ՍԱԶԵԱՆ

հետաքրքրութեան փոքր Ասիոյ ճակատագրով:

Ճա՞տ ուշացած էք, ընկ. Իշխանեան:

Մեր այսօրուան պայմաններուն մէջ, կը կարծեմ, թէ հայ ժողովուրդին ազգատիպ միջոցներն ու ուժերը փոխանակ սպառելու անժամանակ ու անիմաստ փրոփականտի մը, մենք զերազանցապէս պէտք ունինք ինքնամփոփման, ուժերու ծայրայեղ կեդրոնացման ու կազդուրման չրջանի մը:

Պէտք ունինք ներկայ « խորհրդարանին » կոչուած Հայաստանի եւ անոր անմիջական կից հայաշատ չրջաններու՝ Ղարաբաղի, Նախիջեւանի եւ Ախալքա լաքի տնտեսական ու քաղաքական զօրացման եւ բնակչութեամբ ու գիմուորապէս ուժեղանալուն:

Այսօր պէտք ունինք զազութի հաստատութեան կազմակերպութեան, որպէսզի ան ոչ միայն կարենայ պայքարիլ ձուլման վտանգին դէմ, այլեւ իր իրաւունքները մուրալու փոխարէն, պահանջել:

Ակէ առաջ կուգայ մեր անհաշտ թշնամութիւնը խորհրդային իշխանութեան դէմ, որ կովկասի սահմաններուն մէջ զտնուող ներկայ Հայաստանը փոխանակ թուապէս, տնտեսապէս զօրացնելու, զայն բարոյապէս ու տնտեսապէս գինաթափ բրած է:

Ակէ առաջ կուգայ նաեւ արտասահմանի մէջ կարմիրներու ու դեղինները դէմ մեր մղած պայքարը, որովհետեւ անոնք ամէն գնով արգիլք կը հանդիսանան հայ ժողովրդի կենսական ուժերու կեդրոնացման ու մէկ ճակատ կազմելուն:

Որքան ալ ջղային ու անհամբեր ըլլանք, այնուամենայնիւ իրականութիւնը մեզի կը պարտադրէ աւելի խոհեմ ըլլալ եւ ճամբայ ելլել աւելի հաստատուն քայլերով:

Ուրեմն, մեր ուժերու առաւելագոյնը պիտի տրամադրուի հայ ժողովրդին տնտեսական ու քաղաքական կեանքը բարձրացնելու Հայաստանի ու զազութներու մէջ:

Եթէ մեր ազգային գոյութեան պահպանման համար անհրաժեշտ է կռիւին հայկական նժարը ծանրացնել, նոյնչափ անհրաժեշտ է « թեթեւցնել Թուրքիոյ նժարը:

Զուգահեռ աշխատանք, որուն պէտք է լծուիլ ոչ թէ թուղթէ, այլ « երկաթէ չերեփ »ով:

Ոչ թէ « մերկացնելով Թուրքիոյ ներքին բովանդակ ոդրերգութիւնը, ժխտելով առեղծուած նպաստաւոր կարծիքը », այլ զործակցելով հակաթուրք ուժերու հետ, պայքարելով զործնական հողի վրայ, ոչ անչուշտ այն միամիտ հաւատքով, որ այդ ձեւով պիտի կրնանք Հայաստանը խլել Թուրքերէն, այլ քաղաքականօրէն ու տնտեսապէս տկարացնելու համար Թուրքերը:

Ներկայ պայմաններուն մէջ, այդ սահմաններով է, որ պիտի մղուի պայքարը:

Որովհետեւ, ինչպէս ըսած էի, երբ միջազգային նոր փոթորիկի մը առեն նորէն մինակ մնանք Թուրքին հետզհետ աւ զէմ, մեզի պիտի մնան խաղաղ չրջանին ամբարած մեր ուժը, իսկ օդը պիտի ցնդին « Հայասիրական » ու « հակաթուրք » ճառերը...

Եթէ մեր անկախութեան պայքարի ընթացքին պիտի զտնուին բարեկամ ժողովուրդներ մեր կողքին, այդ պիտի ըլլայ ոչ թէ մեր « բարոյական » եւ թշնամիին « անբարոյական » զտնուելուն համար, այլ մեր ներկայացուցած ուժին եւ չահերու ներդաշնակութեան չնորհիւ:

Եթէ ընկ. Իշխանեանը կը հերքէ « հայասիրական » փրոփականտի հին ձեւը, որ մեր առաքինութիւններու գովքը կ'ընէր ու կրած տառապանքը կը պատմէր, ինչո՞ւ կը պահանջէ այսօր Թուրքիոյ դէմ պայքարիլ նման դէնքերով:

Եթէ աշխարհի բոլոր պերճախօս բերանները չէրցան կամ չուզեցին իրենց նաւերը մինչեւ Արարատ բարձրացնել, ընկերը կրնայ վստահ ըլլալ, որ անոնք չպիտի ուզեն նաեւ « գորշ գայլ »ին անհաճելի բան մը ընել՝ անոր « անբարոյական » ըլլալուն համար:

Ահաւասիկ Ռուսիան որու բռնատիրական կարգերուն եւ ձիւնկիլխանեան սարսափներուն հանդէպ ամբողջ աշխարհի « հանրային կարծիք »ն է վրդովուած: Եւ սակայն տեղիկ պատճառ մը չէ, որ եւրոպական այդ « դեմոկրատ » պետութիւնները մրցելու չեզլեն, կատր մը ապրանք Ռուսիոյ աւելի ծախելու համար: Ո՛չ միայն առեւտուր կ'ընեն, այլ եւ զրամ ու մեքենայ կուտան՝ իրենց զերեզմանափոր իրաւակարգը ամրապնդելու համար:

Երբ կարմիր Սուլթանը իր ժանիքները հայ մայրերու ու մանուկներու արիւնով էր ներկած ու « հայասէր »ները « Եւրոպայի բեմերը կ'ազդկին, այդ միեւնոյն ժամանակ, նոյն այդ Եւրոպացիները օրն ի բուն կ'աշխատին կարմիր Սուլթանէն մենաշնորհ մը աւելի կորզելու:

Այսպէս է Եւրոպացիներուն ... բոլոյականը:

Եթէ Թուրքիոյ « անբարոյական » ըլլալուն համար, կարելի չէ Եւրոպացիները տեղ չարժել, ընկ. Իշխանեանը կը յանձնարարէ մեր փրոփականտին միջոցով բանալ այս անդամ Թուրքիոյ ազդրերը՝ « ախորժակ զրգռելու համար »:

Եւրոպացիները բնաւ պէտք չունին մեր օժանդակութեան՝ Թուրքիոյ մէջ զտնուած « թալան »ի մասին զազուփար կազմելու համար: Այդ նոյն արտաքին նախարարութիւններու մէջ, չատ աղուոր դասաւորութեամբ, իրենց վրայ դիզուած, կը պահուին Թուրքական թղթածրարներ, ուր ամենայն մանրամասնութեամբ կը յիշուին Թալանին տեսակներն ու ձեւերը:

Երբ տրիթը ներկայանայ, անոնք լոյս աշխարհ կը հանուին՝ « առիթ զործադրութիւն »:

Մեր խօսքը չի վերաբերիր, անշուշտ, « պարով ու երդով » կատարուած փրոփականտին, որու մասին ժամանակին խօսեցաւ նաեւ ՅԱՌԱՋի խմբագիրը:

Այդ ձեւի փրոփականտը ո՛չ նիւթական մեծ ծախքերու կը կարօտի եւ ո՛չ ալ քաղաքական աշխատանք զործնելու պէտք ունի:

Ֆրանսայի մէջ երկու տարիէ ի վեր չէզոք հայրենակիցներ են, որ կը կազմակերպեն երգի, պարի ու աղգային տարազի մրցումային ցոյցերու մասնակցութիւնը: Իւրաքանչիւր զազութ այդքան կրնայ ընել իր չրջապատին ծանօթացնելու համար ինքզինք:

Երբ կ'ըսենք, որ մեր ներկայ պայմաններուն մէջ արտաքին փրոփականտը անիմաստ է ու պերճանք մը, մենք նկատի ունինք փրոփականտի նախկին չափը, երբ ան զործած էր, մանաւանդ ապստամբութիւններու հետ հայկական հարցը լուծելու, օտար միջամտութիւն հրաւիրելու դիմաւոր միջոցներէն մէկը:

Նոր սերունդին ուսերուն վրայ կը ծանրանայ ապագայ պատասխանատուութիւններու ամբողջ ծանրութիւնը: Եթէ ան յամառի քալելու հին սերունդի մաշեցուցած ճամբաներով, ներկայ պայմաններուն մէջ մեծագոյն սխալը պիտի զործէ:

Կ'ուզենք, որ նոր սերունդը իր առնական ամբողջ հասակով ծառանայ մեր նախկին միամտութիւններուն դէմ, եւ կանգնած աւելի իրական եւ ամուր զետնի վրայ՝ յառաջանայ դէպ ի նոր կէտը, որուն չհրցաւ հասնիլ հին սերունդը տարբեր ճանապարհներով:

Զգտինք Հայաստանի ու զազութներու զօրացման, որովհետեւ միայն զրաւորներու բարեկամութիւնն է, որ կը փնտռուի:

Եւ այդ կ'ըլլայ մեր լաւագոյն « հայասիրական » եւ « հակաթուրք » փրոփականտը:

Ա.Լ. Վ.Ան

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«ՍԱՄՍՈՆ ԾՌԵՐՈՒ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանի «Գրական թերթ»ը իր Մարտ 25 թիւով կը տեղեկացնէ թէ Պետական Հրատարակչականը ձեռնարկած է «Սամսոյ Ծռեր» ժողովրդական վէպին բոլոր տպուած եւ անտիպ փոփոխակներու ամբողջ ծանրութիւնը: Եթէ ան յամառի քալելու հին սերունդի մաշեցուցած ճամբաներով, ներկայ պայմաններուն մէջ մեծագոյն սխալը պիտի զործէ:

Կ'ուզենք, որ նոր սերունդը իր առնական ամբողջ հասակով ծառանայ մեր նախկին միամտութիւններուն դէմ, եւ կանգնած աւելի իրական եւ ամուր զետնի վրայ՝ յառաջանայ դէպ ի նոր կէտը, որուն չհրցաւ հասնիլ հին սերունդը տարբեր ճանապարհներով:

Զգտինք Հայաստանի ու զազութներու զօրացման, որովհետեւ միայն զրաւորներու բարեկամութիւնն է, որ կը փնտռուի:

Եւ այդ կ'ըլլայ մեր լաւագոյն « հայասիրական » եւ « հակաթուրք » փրոփականտը:

Ա.Լ. Վ.Ան

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«ՍԱՄՍՈՆ ԾՌԵՐՈՒ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանի «Գրական թերթ»ը իր Մարտ 25 թիւով կը տեղեկացնէ նաեւ թէ լոյս տեսած է «Հոկտեմբեր-Նոյեմբեր», տարեգիրք գրականութեան, արուեստի, ժողովրդ. լուսաւորութեան եւ ժողովրդ. տնտեսութեան, — խմբագրութեամբ Ե. Չարենցի, Ա. Բագրատեանի եւ Ե. Չուբարի: Տարեգիրքը կազմուած է 700 մեծադիր էջերէ եւ զարդարուած է բազմաթիւ նկարներով:

Հատորին գինն է չքեղ թուղթի վրայ 60 բուբլի, իսկ սովորական թուղթի վրայ 25 բուբլի:

Ամերիկյան ազատ «Հայաստան»ի մշակները

Ամերիկյան ազատ «Հայաստան»ի մշակները, որոնք ներկայիս գտնվում են Նյու Եորքում, ստորագրությամբ դիմում են ուղարկել Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահ Ռուզվելտին, որպեսզի նա ազդեցիկ միջոցներ ձեռնարկի Գերմանիայում հալածվող հրեաների ազատությունն ու կյանքը պաշտպանելու համար:

Ամերիկյան հայ գրողների ուշադրությանը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

Ամերիկյան հայ գրողների միության կանոնադրությունը

Ամերիկյան հայ գրողների միությունը (Նյու Եորք) հրավիրում է Ամերիկայի բոլոր հայ գրողներին, որ անդամագրվեն միության շարքերը:

Միության նպատակն է՝ ամերիկյան հայ գրողների միջև ստեղծել ավելի սերտ կապ, նրանց միավորել ընդհանուր գործի շուրջ, ինչպես նաև ամերիկյան հայ գրականությունը ներկայացնել ամերիկյան հասարակության առջև:

Միության գործունեության ծրագրի մանրամասնությունները կհրապարակվեն հետագայում:

Դիմումները պետք է ուղարկել հետևյալ հասցեով՝ Mr. Vahan Tootikian, 1915 Grand Concourse, New York City, N. Y.

նելու համար· սակայն որպէս զի կարենայ իրապէս գործօն մասնակցութիւն մը բերել այդ ուղղութեամբ, անհրաժեշտ է մեծ կարեւորութիւն ընծայել զինաթափութեան խնդրին: Անհրաժեշտ է, ըսաւ, լքել յարձակողական զէնքերը եւ իրական ու տեւական հակակշիռ հաստատել սպառազինումներուն վրայ:

Նոր երկրաշարժ Թուրքիոյ մէջ

ԷՆԿԻՒՐԻ, 26 ապրիլ· — Ցնցումները յաճախակի ընդհատումներով կը շարունակուին Տատիայի եւ Բէյտիյէի շրջաններուն մէջ: 140 նոր տուներ փլան: Ճորղահոս անձրեւ կը տեղայ աղէտեալ շրջանին վրայ:

Մուղլայի շրջանին մէջ պատահած նոր շարժէ մը քանդուեցան 400 տուներ: Բազմաթիւ վիրաւորներ կան: Մեռնողներուն թիւը դեռ յայտնի չէ:

Իտալիոյ թագաւորին պատյտը

Քսաներկու տարի անցաւ թուրքեւիտալական պատերազմէն ի վեր (1911), երբ ափրիկեան Տրիպոլիան ու Պէնկազին գրաւուեցան Թուրքերու ձեռքէն: Մինչ ի վեր առաջին անգամն է որ Պէնկազի կ'այցելէ Վիքթորիս Էմմանուէլէ Գ. Թագաւորը: Սակայն հակառակ իտալական գրաւումին, Պէնկազի չէր խաղաղած ամբողջովին եւ Սինուսիները շարունակ ապստամբ վիճակի մէջ էին հանդէպ գրաւող երկրին: 1931ին է որ Քուֆրայի առումէն վերջ Սինուսիները ջախջախուեցան եւ երկիրը վերջապէս մտաւ իտալական վերապետութեան տակ: Թագաւորին այցելութիւնը կը նուիրագործէ այժմ այդ իրականութիւնը: Թագաւորին կ'ընկերանան դաղթայլին նախարարը եւ բարձրաստիճան զինուորականներ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ – ՍԷՆ ԹՒԹԻԷՆ կառախումբին մէջ չարագործի մը կողմէ սպանուեցաւ Օր· Օնօրին Փրալիւ, **51** տարեկան, որ խանութ մը ունի Ռոանի մէջ: Ոճրագործը սպաննելէ եւ կողոպտելէ վերջ, զոհին մարմինը նետած էր երկաթուղիի գիծին վրայ:

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՀՐԱՉԴԱՆ եւ ԱՂԲԻՒՐ – ՍԵՐՈԲ խումբերու միացեալ նիստը այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Ave. des Gobelinsի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱ - ԲՈԼՈՆիի «Վիշապ» կոմիտէի ժողովը այսօր, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Պէգոնի կայարանին դիմացը սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԱԼՖՈՐՎիլի «Սարգիս-Մինասեան» ենթակոմիտէին անդամական ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հայ ակումբին մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶի Ռոստով կոմիտէի ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. Պուլվար Օտտօի «Վռամեան» ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ, կայծակ Առաքել եւ Գայլ Վահան խումբերը, այս կիրակի երեկոյ ժամը 5.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւնն:

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆի ԿՈՄԻՏԷն արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատեսրով:

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «Ընկեր Կարօ» խումբի ընկերական ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 5ին, ընկ. Ս. Պօյաճեանի բնակարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Ընկերահամակրական թէյասեղան

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕՅի «ՄՋՕ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

պ. բանիկեանի սրճարանին մէջ, 6bis, Bld. Rodin.

Կը հրաւիրուին քոյր խումբերու բոլոր ընկերները, եւ մասնաւորապէս Շավիլի Արդուճեան խումբի բոլոր ընկերները:

Կը խօսի ընկեր ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆի Մուտքը՝ 5 ֆրանք:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉի Փարիզի մասնաճիւղի հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 71, Ave. Kléber: Կը խօսի՝ Բժ. Լ. Գրիգորեան:

Դասախօսութենէն յետոյ տեղի կ'ունենայ ընդհ. անդամական ժողով: Կը հրաւիրուին անդամները ու համակիրները:

ԱՒՆՈՒՎիլ - ԼԷ - ԿՈՆԷՍի Հ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, պ. Նիկողոսեանի «Etoile Bleue» սրահին մէջ: Վաւչուվճեան ընտրութիւն: Կը խօսի՝ Տիկին Էլէն Բիւզանդ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Մարսէյլ, ԱՍԼ· — 70:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Վերժին Թորոսեան կը փնտռէ իր եղբօրորդին՝ Դրիդոր Զիլէքեան (կամ Զիլէք)՝ իմացնել իր հօրաքրոջ՝ Verginie Truja, Via Principe Amedeo N. 8, IIo. Piano, x Bari (Italia)·

Բացուած է ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆի

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

կը ստանձնէ առեւտրական, քաղաքացիական, արկածի վերաբերեալ ամէն կարգի գործեր.— Hypothèque, ապահովագրութիւն, պաշտօնապէս վաւերացուած թարգմանութիւններ եւլն.:

Լաւ խորհուրդ մը երբեմն ֆարստութիւն կ'արժէ: Օգտուեցէք իր փորձառութենէն. առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

Խնդրագրի մը յաջողութեան գաղտնիքը շատ անգամ անոր խմբագրութեան եղանակէն կախում ունի: Իրե՞ն դիմեցէք ձեր խնդրագիրները պատրաստել տալու ֆամար:

Գաւառներէն թղթակցութիւնով:

Կ'ընդունի ամէն առաւօտ (*բացի կիրակի եւ Յօն օրերէ*) ժամը ֆինչտ *10*էն *12*:

Աւժամեայ գրասենեակ՝

179, Rue de Vaugirard Métro էւ Nord - Sud: Pasteur

(Ջախակողմեան առաջին սանդուխ, երկրորդ յարկ՝ ձախ):

«ՄԱՑԻՍ 28»Ը

Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Հ. Պատուիրակութեան

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Մայիս 27ին

Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին վիճչեւ առաւօտ

Petit Journalի *սրահին մէջ*

Կը նախագահէ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Կը խօսի՝ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ պարեր:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

27 ՄԱՑԻՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8ին

ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԵԶԻ ՄԷՋ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՓԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ին

ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԵԶԻ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՅԵԱՆ

ՎԱԼԱՆՍ ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ին

Հ. Յ. Դ. ԹՈՒՏԵՐԱՄԲԱՀԻ ՄԷՋ, 13bis, rue de BOUCHERIE

ՌՈՄԱՆ ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷՆ ՅԵՏՈՅ ԺԱՄԸ 7ին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ մասնաւոր յայտագրով:

Ապրիլ 11-24ը կը տօնուի Ալֆերիոյ մէջ, Պիտա

ՄԱՑԻՍ 6ին, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 9ին

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ սիրայօժար կը մասնակցի Mlle Limian, դաշնակի վրայ նուագելով ֆայկական եւ եւրոպական կտորներ:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Ներկայացում Տհսիի մէջ

ԽԱՐԲԵՐԴի ԵՒ ՅԱՐԱԿԻՑ ԳԱՒԱՌ. ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԱԶԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ին, Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Կը ներկայացուի՝ **ԱՅՐՈՒՈՒՄ Է**

Տոմսերու գիները՝ *4* եւ *3* ֆրանք:

Մահկապարտէզի հանդէս

ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻի ԵՒ ՇՐՋԱՆի Մանկապարտէզի ցերեկոյթը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 2, rue de la Mairieի սրահին մէջ: Բացման խօսք՝ Պ. Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ:

Կը բանախօսէ՝ Պ. ՀՐԱՉ ԵՐՈՒԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժին.— Մանկական երգեր, արտասանութիւն, ֆայկական պար եւ գաւեշտ մը փոքրիկներու կողմէ:

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

Կարմիր Խաչի «ՕՐ»ը Վիէնի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՎԻԼՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը *2.30*ին, Ռ. Ա. ակումբին մէջ կը նախագահէ՝ Պ. ՅԱԿՈԲ ՄԿՐՏՈՒԱՆ կը խօսի Օր. Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ (փարիզէն) երգ, պար եւ թատերական ներկայացում աշակերտութեան կողմէ, կը հրաւիրուի Վիէնի ֆայ ֆասարակութիւնը:

ԵԹԷ ՀԱՑԲԵՆԱԲՈՂՋՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՒՔ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

ERIVAN rakissi

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

Or. Զաւարեանի նուագախումբը

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵՆԷՆ (*18 եւ 20 դարերու*)

ՄԱՑԻՍ 8ին **SALLE CHOPIN**ի *մէջ*

Chartron et Poulin

106, Bld. National, Marseille

Ակօսաւոր թանագ (tôle ondulée), վանդակորմի երկաթեայ ցիցեր, ջուրի ընդունարան, երկաթեայ ւլուններ եւ վանդակորմներ:

Ամէն տեսակ կարի, կօշկի եւ այլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վճարման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, ruede Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Ընտիր եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

կ'ուզուին քոէվ տը շինէ ձեւուած պլուզներ կարող գործաւորուհիներ եւ անթրըփրընէօրներ: կանոն

նաւոր, տեւական եւ ապահով գործ: Կուտանք նաեւ չձեւուած պլուզներ: Լաւ վճարում: Ներկայանալ առաւօտները ՏԱՐՕՆԵԱՆի, 2, Rue Saint Philippe, Métro Sentier:

ԴԻՄԵՑԷՔ՝ ԱՊՈԻԽՏԱՎԱՃԱՌ

ԵԱՂՃԵԱՆի

82, rue Jules - Ferry, Chaville - Velizy (S. & O.)

Մեծաքանակ ամենաընտիր *ԱՊՈԻԽՏ*՝ քիլօն 19 ֆրանք

ԵՐՇԻԿ՝ քիլօն 18 ֆրանք

Կը ծախենք նաեւ փոքրաքանակ:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը ֆուսի նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական ֆաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30. Allemagne.

«ՅԱՌԱՋԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (23)

ՁՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼԸՍ Թարգմ· Ժ· Մ·

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՀԵՏՔԵՐԸ

— Կը խորհիք որ զոհ պիտի մնայինք, ըսաւ Թէրլի:

— Լաւ կատարեցիր գործդ, չատ լաւ, բացատրեց Մէննֆրէյա:

— Այո, չատ լաւ, չարունակեցին միւսները:

— Աւտուած տայ որ յաջողինք, աւելցուց Մէննֆրէյա հանդիսաւոր չեշտով մը:

Թէրլի զարմանքով նայեցաւ այդ տարօրինակ մարդուն:

×

Նոյն օրը կէսօրէն յետոյ ոստիկան Ֆալմըթհ տեղեկացուց ընդհանուր ոստիկանապետին թէ ամէն կարգադրութիւն եղած էր նախարարին պաշտպանութեան համար:

— Արտաքին պաշտօնատան մէջ դրած եմ մեծ թիւով ոստիկաններ· ամէն սենեակի մէջ մէկը պիտի գտնուի· չորս հոգի պիտի սպասեն տան դիքը, իսկ ուրիշներ հսկողութիւն պիտի կատարեն գետնայարկը ու խոհանոցը:

— Իսկ ծառանե՞րը, հարցուց ոստիկանապետը:

— Սըր Ֆելիփի իր անձնական ծառաները բերել տուած է դիւղէն· կրնամ ըսել որ չկայ մէկը, քարտուղարէն մինչեւ դռնապանը, որուն մանրակրկիտ կենսագրութեան անծանօթ ըլլանք:

Ոստիկանապետը խորունկ հառաչանք մը արձակեց:

— Սա վաղուան օրը անցնէր մէկ մը, որքան ուրախ պիտի ըլլայի, ըսաւ:

Ներս հրամցուցէք, խնդրեմ:

Սինեոր ոէ Սիլվա նիհար ու կարճահասակ մարդ մը՝ չէշտուած քիթով ու մօրուքով, բարեւեց Անգլիացիները չափազանցուած քաղաքավարութեամբ մը որ յատկանշական է սպանացի պետական պաշտօնեաներուն:

— Կը ցաւիմ որ ձեզ հոս կանչեցի, ըսաւ ոստիկանապետը սովորական բարեւէն յետոյ ու հիւրը ներկայացուց Ֆալմըթհին:

— Խորհեցանք որ կրնայիք մեզի օգտակար ըլլալ Թէրլի փնտռտուքին մէջ:

— Բարեբախտաբար Փարիզ էի, ըսաւ Սպանացին: Այո՛, կը ճանչնամ զինքը ու կը զարմանամ որ այսքան համբաւաւոր չըլլանակի մէջ մուտք գործեր է· գալով միւս չորսին, ո՞վ կը ճանչնայ զանոնք, ո՛չ ոք· լսեր եմ իրենց մասին· կը յիշէք Մալակայի դաւը, Թէրլին լաւ ոճրագործ մը չէ· ի՞նչպէս մտացեր է Զորսերուն:

— Լաւ յիշեցի, ըսաւ ոստիկանապետը· գրասեղանէն Թուղթ մը վերցուց ու քննեց զայն:

— Ձեր մարդիկը մոռցեր են յայտնել Թէրլիի արհեստը, Թէեւ չատ լաւ կարեւոր պարագայ մը չէ այդ:

Սպանացի ոստիկանը պատեց յօնքերը·

— Թէրլի արհե՞ստը ... սպասեցէք յիշեմ· չեմ գիտեր սակայն կը կարծեմ Թէ ձգախէժի գործով կը զբաղի : Իր առաջին ոճիրը ձգախէժի մը գործութիւնն էր· բայց եթէ կ'ուզէք աւելի ապահով ըլլալ ...

Ոստիկանապետը խնդաց:

— Ներեցէք

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 29 ԱՊՐԻԼ 1933

29 Avril 1933

ՅԱՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2175 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՈՐ ԽՕՍՔ

ՍԱՐՍԱՓԱՀԱՐ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

—o—o—

Երեք փաշաները, այսօրուան Թուրքիան վարող եռապետները — Քէմալ – Ըսմէթ – Քեազիմ — քանի մը ամիս առաջ յանկարծական պատյտի ելան դէպ ի Անատոլու։ Հանրապետութեան նախագահը գնաց դէպ ի հարաւ, Առալիա – Կիլիկիա չրջանը, վարչապետը՝ դէպ ի ներքին գաւառները, իսկ Ազգային Մեծ Ժողովի նախագահը՝ տարբեր ուղղութեամբ։

Փարիզի Թուրք ընդդիմադիրներու թերթը, « Լա Ռէփիւպլիք Անէհնէ » գրեց այն առեն թէ՝ զինուորական ապստամբութիւն մոգած է Անատոլուի զանազան զօրաբաժիններուն մէջ եւ փաշաներու այս անակնկալ ճամբորդութիւնը կը ձգտէր կարգը վերահաստատելու բանակին մէջ։

Այսօր կը հաստատուի թէ՝ աւելի ծանրակչիռ պատճառներ կային այդ անժամանակ տեղափոխութեանց համար։

Մուսթաֆա Քէմալ գացած է իր փորձառու զինուորականի աչքերով քննութենէ անցնելու այն նոր ամրութիւնները, որոնք հապճեպով կը կառուցուին Առալիոյ չրջանին մէջ, հարաւային Անատոլուի ծովեղերքի երկայնքին։ Միւս փաշաներու պատյտին դաղտնիքը չէ պարզուած դեռ։

Պարզ է մէկ բան միայն. ա՛յն՝ որ Թուրքիան ներկայիս կ'անցնի սարսափի չրջան մը։ Սարսա՛ի՝ օտար յարձակումէ, իտալական յարձակումէ։ Նոյն սարսափն ապրած էր արդէն քանի մը տարի առաջ, երբ Մուսոլի վէճին կարգադրութեան առթիւ, Անգլիա Քէմալի աչքին ցցած էր իտալական վտանգը, ու շնորհիւ այդ ապառնալիքին յաջողած ի նպաստ իրեն կարգադրել քարիւղի խընդիրը։

Այդ օրէն ի վեր, Թուրքիա բարեկամ դարձաւ Իտալիոյ, զանազան առանձնաշնորհներ տուաւ անոր, համաձայնութիւններ կնքեց, յանձնառութիւններու տակ մտաւ եւ ամէն բան ըրաւ՝ սիրաշահելու համար Մուսոլինին։ Ու մինչեւ վերջին օրերս Թուրքիա ամուր կը զգար իր դիրքը՝ միջազգային ներկայ թոհուբոհին մէջ, կռնակը տուած Մոսկուայի եւ Հռոմի։

Տակաւին չէն մոռցուած այն չքեղ ընդունելութիւնները, որոնց արժանացան Ըսմէթ փաշա եւ իր չքախումբը Սորհրդային Միութեան եւ Իտալիոյ մայրաքաղաքներուն մէջ։ Թուրք պատուիրակութիւնը վերադարձաւ խանդավառ տպաւորութեամբ՝ հանդիսաւոր խոստումներ չակած։ Մոսկուա ուխ մի լիոն տոլար, Հռոմ երեսուն միլիոն ոսկի խոստացած էին անանկութեան դուռը հասած Քէմալին։ Առաջինը քանի մը մեքենաներ եւ ճարտարապետներ զրկեց, իսկ Իտալիա առանիմ չտալէ զատ՝ իտալական նաւարաններու մէջ շինուած Թրքական մարտանաւերու մնացորդ պարտքն ալ կը պահանջէ հիմա։

Այստեղ կը սկսի իտալեւթուրք յարաբերութեանց դարձակէտը։ Հռոմի հետ կատարուած երկար բանակցութիւնները՝ երեսուն միլիոնին չուրջ բացատական արդիւնքի յանգեցան։ Ու Թուրք մամուլը չքաշուեցաւ իր դժգոհութիւնը արտայայտելէ այս մասին։

Անկէ վերջ զանազան ուրիչ զրոյցներ սկսան չրջան ընել Թուրք մամուլին մէջ։ Հերթումի ձեւով դրուեցաւ թէ Ֆրանսա երբեք ապատութիւն չէ տուած Իտալիոյ՝ ուզածին պէս տրամադրելու Անատոլուի ընդարձակ հողամասերը։ Առեն առեն ալ վախնիվախը կը դրուի թէ Հռոդոսի ամրութիւնները, երկոտասան կղզիներու մէջ տեսնուած զինուորական պատրաստութիւնները, օդանաւային կայաններու չինութիւնները եւ այլ պատրաստութիւններ Անատոլուի քիթին տակ՝ երբեք ուղղուած չեն Թուրքիոյ դէմ, քանի որ Իտալիա անկեղծ բարեկամ է Թուրքիոյ։ Զէ՞ որ Իտալիան յաջողցուց Թուրքեւհելլէն բարեկամութիւնը։ Կարելի՞ բան է որ երէկի թշնամիները հաշտուէին եւ սիրալիր բարեկամներ դառնային՝ առանց Մուսոլինիի հեղինակաւոր եւ անկեղծ միջամտութեան։

Գաղտագողի փսփսուքներ անպակաս էին սակայն։ Ու հիմա, որ դէպքերը հաստատած են այլ եւս, կարելի չըլլար « նիզակը պահել տապրակին մէջ »։

Եւրոպական մամուլը սկսած է արձագանգն ըլլալ Թուրքիոյ տրամադրութեանց։ « Թան »ի Պոլսոյ թղթակիցը երկար մտածումներէ ետք թղթակցութեամբ մը կարեւոր ու յատկանշական տեղեկութիւններ կը հաղորդէ այս ուղղութեամբ։ Վերջերս իտալական նաւատորմիղը մեծ ռազմախրթռ մը կատարեց Անատոլուի եղերքներուն առջեւ։ Թուրք մամուլին արդիլուեցաւ ո եւ է տող դրել այս կարեւոր դէպքին մասին։ Թրքական ջուրերուն մէջ իտալական չոգենաւ մը ընկղմեցաւ. Թուրքերը անոր մէջէն զտած են զանազան վաւերաթուղթեր որ ցոյց կուտան թէ Իտալիա մտադիր է դրաւել Անատոլոյ չրջանի Անատոլուի եղերքները։

Այս բոլորը Թուրքիոյ մէջ ստեղծած են սարսափի մթնոլորտ մը։ Թուրքերը հապճեպով զինուորական պատրաստութիւններ կը տեսնեն։ Անատոլուի ներքին մասերէն դէպ ի Առալիա երկաթուղիի երկաթուղիի մը ծրագիրը դրած են մէջտեղ եւ չուտով կ'ուզեն իրագործել։ Հարաւային չրջանի զինուորները քննութենէ անցուցան։ Արձակուրդով մեկնած զինուորականները եւ կանչուեցան։ Բոլոր պահեստի սպաներուն հրաւէր ուղղուեցաւ պատրաստ դտնուիլ զինուորական իշխանութեան հրամանին։ Դրօշի տակ կը կանչուին նորագիր զինուորներ։

Միւս կողմէ կը զգուչանան ամէն գրգռութենէ։ Պուլկարեւթուրք միջադէպը մեծ մտատանջութեան մատնած է վարիչ չրջանակները, որոնք չատ լաւ կը զգան թէ վարագոյրին ետեւէն գործողը Իտալիան է։ Թուրք ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ սուին-նակները, որոնք չատ լաւ կը զգան թէ վարագոյրին ետեւէն գործողը Իտալիան է։ Թուրք ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ սուին-ներով յարձակիլ տաքգլուխ ցուցարարներուն վրայ՝ թոյլ չտալու համար որ Թալանեն պուլկար հիւպատոսարանը, ինչպէս վերջերս ջարդուփշուր ըրած էին Վակոն – Լիի ընկերութեան գրասենեակը՝ մէջէն՝ Նացիներն ու Սաղաւարտակիրները նոյն մակարդակին տակ միացնելու համար։ Բանակցութիւնները յանգեցան սկզբունքային համաձայնութեան մը կնքումին։ Այս համաձայնութիւնը բուռն քննադատութեանց տեղի տուաւ։ Գնդապետ Տիւսթէրպէրկ ստիպուեցաւ հրաժարիլ։

Ըստ համաձայնութեան, Հիթլեր այսուհետեւ պիտի ըլլայ գերագոյն հրամանատար Նացիներու յարձակող զինուորներուն եւ Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներուն։ Իսկ Զէլտթէ պիտի ենթարկուի Հիթլերի։ Այս մերձեցումը խորհրդանչելու համար « Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներ »ները իրենց նշանակներուն վրայ պիտի աւելցնեն բեկեալ խաչ մը, իսկ Նացիները իրենց դրօշին վրայ պիտի դնեն սեւ – ճերմակ – կարմիր զարդանիչ մը։

Գերմանի ազգայնական կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը նիստ գումարեց նախագահութեամբ իրենց պետին՝ նախարար Հիւկէնպէրկի՝ քննելու համար կացութիւնը։ Նացիները կը պահանջեն՝ 1· Դրամատուներու եւ հանքերու համայնացումը։ 2· Մեծ կալուածներու բաժանումը։

Կեդրոնի կաթոլիկներուն պետը նախկին վարչապետ Պրիւնինկ եւ զօրավար Ֆոն Շլայխէր հակառակած ըլլալով այս ծրագրին, նախագահ Հինտենպուրկ երես դարձուց անոնցմէ։

Մինիխի մէջ վարչապետ Հիթլեր, իր կուսակցութեան պաշտօնեաներուն առջեւ հաստատեց թէ համաձայն է այս ընկերվարական ծրագրին։ Սակայն բոլորովին պիտի հակառակի որ այս հիմնական բարենորոգումները գործադրուին վարչն եկած ճնշումի մը վրայ։

ՀԻԹԼԵՐԻ ՔԱՌԱՄԵԱՑ ԾՐԱԳԻՐԸ

Մայիս 1ին Հիթլեր պիտի պարզէ իր քառամեայ ծրագրին դլխաւոր դիծերը։ Այժմէն կ'ըսուի թէ առիկա պիտի ըլլայ զուտ ընկերվարական ծրագիր մը։ Կը թուի թէ ազգային յեղափոխութեան չուտով պիտի հետեւի ընկերային յեղափոխութիւն մը։ Այս ծրագրին հետեւանքով կը սարսափին քաղքենի եւ գործատէր չրջանակները, մինչ ընկերվարական բանուորները մեծ զանգուածներով կ'երթան միանալ ազգային – ընկերվարական (Նացի) շարքերուն։

**** Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներու պետը Ֆրանց Զէլտթէ պաշտօնապէս մտաւ Նացի կուսակցութեան մէջ։ Այս ձեւով Հիթլերի դիրքը աւելի կը զօրանայ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։*

Թուրքերէն նոր թերթ մը Եւրոպայի մէջ

« Լա Ռէփիւպլիք Անէհնէ » իր վերջին թիւով (20 ապրիլ) կը գրէ թէ Թուրք Համկավար – գիւղացիական կուսակցութեան կեդրոնական մարմինը, ընթացք տալով Թուրքիոյ իր մասնաճիւղերու թելադրութեանց, որոշած է « Եարըն » թերթը հրատարակել Եւրոպայի մէջ Թուրքերէն հին տառերով։ Թերթին խմբագրապետ պիտի ըլլայ Աբիֆ Օրուճ պէյ, որ ինչպէս գրած ենք, համանուն թերթին խմբագիրն էր եւ վերջերս յաջողած էր փախչիլ Պոլսէն, ստանձնելով « Լա Ռէփիւպլիք Անէհնէ »ի խմբագրութիւնը։

Արիֆ Օրուճ պէյ մեկնած է արդէն Փարիզէն՝ Թուրքիոյ զրացի երկրի մը մէջ հրատարակելու համար « Եարըն »ը։ Հետեւաբար « Եարըն »ի հրատարակութիւնը արաբական տառերով օրերու խնդիր է։

Ծանր միջադէպ ալ Սիթրոէնի մէջ

Մինչ գործաւորներուն մէկ մասը երկուշաբթիէն ի վեր կ'աշխատի, ուրիշ մաս մը կը շարունակէ գործադուլը, պահանջելով որ գոհացուին աշխատաւորներու բոլոր պահանջները։ Բանթողները ամէն օր կը հաւաքուին Աշխատանքի Տան մէջ եւ բողոքի ցոյցեր կ'ընեն։

Առջի օր տասնեակ մը բանթողներ՝ գործարանի մէկ դռնապանը անչարժութեան մատնելէ վերջ, մտան նախապէս իրենց աշխատած բաժինը եւ հրաւիրեցին իրենց ընկերները, որ ձգեն աշխատանքը եւ միանան բանթողներուն։ Այս առթիւ կռիւ մը ծագեցաւ եւ յարձակողներէն մէկը ղլխէն վիրաւորուեցաւ։

Այս միջադէպին հետեւանքով բազմաթիւ բանուորներ աշխատանքը ձգելով դուրս ելան գործարանէն։ Ցուցարարները չարդուփշուր ըրին ապակիները ու քանդեցին նաեւ բազմաթիւ ինքնաշարժներ, որոնք դրեթէ պատրաստ էին վաճառքի ղրկուելու։

Ոստիկանութիւնը հասնելով վերահաստատեց կարգը։ Բայ ի վիրաւորուղէն, միւս ցուցարարները չկրցան ,որովհետեւ բանթողներուն խառնուելով դուրս ելան։ Սակայն անունները ծանօթ ըլլալով, իրիկուան դէմ չատերը ձերբակալուեցան։

Բանթողներէն 8000 հոգի հրապարակային նոր հաւաքոյթի մը մէջ որոշեցին չարունակել պայքարը մինչեւ յաղթանակ։ Իրենց կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ աշխատանքի նախարարութեան, բողոքելու համար որ 1· կարգ մը թաղապետութիւններ զադրեցուցած են բանթողներուն տրուած նպաստը։ 2· Բանթողներու կեդրոնական մարմնի անդամները կը ձերբակալուին։ Նախարարին բացակայութեան գրասենեակի պետը ընդունեց պատուիրակութիւնը եւ կարգ մը հաւաստիքներ տուաւ։

Երէկ բանթողները չարունակեցին ցոյցերը։

Ճափոնեւչին կուլաները

Շանհայէն կը հեռագրեն թէ չինեւճափոն արիւնալի կռիւներ կը մղուին քանի մը օրէ ի վեր Փեքին տանող ճամբուն վրայ։ Զինուցիները 4000 հոգի զոհ տալով ետ մղեցին ճափոնական մեծ յարձակում մը։ Վերջին 24 ժամուան մէջ 800 վիրաւորներ հասան Փեքին։ Քունէյքուի զինուորական գործողութիւնները վերջնապէս ճամբայ պիտի բանան դէպի Փեքին։

ՕՀԱՆ ԿԱՐՈՑԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ Ընկերակցութիւնը յաւերժացնելու համար իր սիրելի ընկերոջ *ՕՀԱՆ ԿԱՐՈՑԻ* յիշատակը, որոշած է հրատարակել գրական հատոր մը, ուր պիտի ամփոփուին ողբացեալին անտիպ գրութիւնները եւ կանգնել իր դամբարանը։ Այդ նպատակին համար խումբ մը ընկերներ եւ բարեկամներ արձանագրած են հետեւեալ նուէրները, փոխան ծաղկեպսակի։

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի նուէրները ղրկել *ՅԱՌԱՋի* եւ կամ Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներու գանձապահին, **M. Barsamian, 121, Rue Marcadet, Paris (18e)** :

Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ	100
ՅԱՌԱՋ	100
Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւն	100

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թուրքիա մեծ դէպքերու նախօրեակին

« Լա Ռէփիւպլիք Անէհնէ » կը գրէ· — *Էնկիւրիի մէջ օտար պետութեան մը ներկայացուցիչ եւ Թուրք ժողովուրդին բարեկամ անձնաւորութիւն մը, որ Փարիզէն կ'անցնէր, համեցաւ մեզի յայտնել, մենք ալ ի վիճակի ենք հաւաստելու մեր ընթերցողներուն թէ քէմալականները չատ անել կացութեան մէջ կը գտնուին ելմտական եւ քաղաքական տեսակէտով։*

Որոշ ըղգրգռութիւն կը տիրէ բանակի սպաներուն մօտ, որոնք կ'ուզեն նախաձեռնութիւնն ստանձնել վարչաձեւի փոփոխութեան, իբրեւ միակ դարման երկրի փրկութեան։

Միւս կողմէ Մոսկուայի կառավարութեան միջամտութիւնն ու ոտնձգութիւնը Թուրքիոյ գործերուն մէջ ամէն օր աստիճան մը աւելի զգալի կը դառնայ։

Ըսմէթի եւ Թէվֆիք Րիւշտիի կոյր հպատակութիւնը այս միջամտութիւններուն՝ կը մտատանջեն հանրային կարծիքը։

Քէմալական Թուրքիան խիստ կարեւոր դէպքերու նախօրեակին մէջ կը գտնուի։

ՈՒԱՁԻՆԿԹՐՆԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երէկ վերջին օրն էր նախագահ Ռուզվէլթի եւ Պ. Էրիոյի տեսակցութեանց։ Օրակարգի հարցերը վերջին անգամ մը եւս խորհրդակցութեան ենթարկուեցան։ Տեսակցութեան ներկայ էին Ուաշինկթընի Ֆրանս. դեսպան Լապուլէյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին փոխ – նախարար Ֆիլիփս։ Զինաթափութեան հարցը ամէնէն կարեւոր տեղը կը գրաւէր։

Հեռագրի մը համաձայն, նախագահ Ռուզվէլթ որոշ համակրութիւն ցոյց կուտայ Ֆրանսական տեսակէտներուն հանդէպ։ Մաքսոնըլտի զինաթափութեան ծրագիրը քննութեան առնուեցաւ։ Պ. Էրիօ չանաց համոզել Պ. Ռուզվէլթը, որ նկատի առնելով Եւրոպայի ներկայ վիճակը, անդլիական ծրագրին որոշ թերիները լրացուին։ Գալով ապահովութեան խնդրին, որ սերտօրէն կապուած է զինաթափութեան հետ, Ամերիկա կը յօժարի ձգել իր աւանդական չէզոքութիւնն ու ծովերու ազատութիւնը, յարելու համար տնտեսական եւ ելմտական իրական պաշարումի մը, կազմակերպուած յարձակող յանցաւոր պետութեան դէմ։ Միացեալ Նահանգներու այս որոշումին մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի՝ նոր պատերազմ մը անկարելի դարձնելու տեսակէտէն։

Նախագահը այս մասին խոստում տուաւ՝ նախապէս հաւանութիւնն ստանալով Սորհրդարանի կարեւոր անդամներուն, այնպէս որ վախ չկայ թէ յառաջիկայ մերժումի հանդիպի խորհրդարանին կողմէ, ինչպէս մերժուած էին ժամանակին նախագահ Ուիլսընի յանձնառութիւնները։

Ապահովութեան համար Պ. Ռուզվէլթի առաջարկած երկրորդ միջոցն է խիստ հակակշռի ենթարկել զինաթափութիւնը։

Պ. Էրիոյի տեսակցութիւնը նախագահին հետ, մեծ արդիւնք տուած է այս տեսակէտէն եւ Ֆրանս. բոլոր թերթերը իրենց գոհունակութիւնը կը յայտնեն։

Պարագրերու խնդրին մասին ո՛չ մէկ հաստատ տեղեկութիւն հասած է Ուաշինկթընէն։ Բոլոր թղթակիցներն ալ զանազան ենթադրութիւններ կ'ընեն։ Կը կարծուի թէ Ֆրանսա յառաջիկայ յունիս 15ին պիտի վճարէ դեկտ. 15ի մասնավճարը, զոր խորհրդարանը մերժած էր վճարել՝ պատճառ դառնալով վարչապետ Պ. Էրիոյի անկումին։ Իսկ յունիս 15ի մասնավճարը պիտի յետաձգուի։

Պ. Էրիօ Ուաշինկթընէն կը մեկնի զոհ տպաւորութեամբ։ Երէկ առաւօտ ժամը 10ին վերջին տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախագահին հետ, որմէ վերջ միասին խմբագրեցին համատեղ պաշտօնական զեկոյցը իրենց խորհրդակցութեանց արդիւնքին մասին։ Ֆրանսայի պատուիրակը ժամը 1ին կառախօսք նստաւ դէպի Նիւ Եորք։ Գիշերը ներկայ պիտի ըլլայ Ֆրանսական Առեւտրական Սենեակին կողմէ տրուած հացկերոյթի մը, ուր խօսելիք ճառը անթեղով պիտի հաղորդուի ամէն կողմ։

Այսօր զանազան այցելութիւններէ վերջ, կէսօրին ճաշկերոյթ մը պիտի տայ Իւ – տը – Ֆրանսի մէջ՝ բազմաթիւ ամերիկացի անձնաւորութեանց։

Ժամը 2ին չոգենաւը ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Ֆրանսա։

Մայիս Մեկի ցոյցերը արգիլուած

Ոստիկանական տեսչութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալ զեկոյցը·

Ներքին նախարար Պ. Ֆամիլլ Շօթան հետեւեալ հրահանգները տուաւ կարգի պահպանութեան համար Մայիս 1ին։

Համաձայն Փարիզի մէջ ընդունուած կանոնին եւ բոլոր քաղաքացիներուն աղատօրէն տրամադրելու համար փողոցը, հանրային ճամբաներու վրայ թոյլ չպիտի տրուին ո եւ է թափօր եւ հրապարակային ժողով։ Սակայն ընդառաջ երթալու համար բանուորական կազմակերպութեանց փափաքին եւ թոյլ տալու համար աշխատաւորներուն, որ Մայիս Մէկը աշխատանքի տօնի հանդամանքն ունենայ, կառավարութիւնը որոշած է թոյլատրել հատաքոյթ մը կէսօրէ վերջ, վէնսէնի անտառին մէկ մարզադետնին վրայ։ Հարկ չկայ չեշտելու թէ այս ցոյցը պէտք է տեղի ունենայ չատ հանդարտ եւ արժանաւոր ձեւով՝ նկատի առնելով որ բացառիկ արտօնութիւն մըն է տրուածը։

Այդ օրը աշխատանքի ազատութեան դէմ կատարուած ո եւ է դէպք եւ յանցաւոր ամէն արարք խստիւ պիտի պատժուին։

Նման արարքներու մէջ գտնուող օտարականները կամ անոնց մեղսակիցները դատական իշխանութեանց յանձնուելով, անմիջապէս սահմանադրութենէն դուրս պիտի հանուին։

Գալով դաւադիր, ամէն կողմ հանրային կարգը պահպանելու համար նման հրահանգներ ղրկուած են ներքին նախարարին կողմէ նահանգապետներուն։

Պողպատեայ սաղաւարտակիրները եւ հիթլերականները

Երկար տեւնէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուէին Գերմանիոյ վարչապետ Հիթլերի եւ Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներու նախագահ Զէլտթէի

իտալացի տնօրէնին դէմ բողոքելու համար։ Դիւանագիտական ո եւ է բարդութիւն առաջ չբերելու համար, ձերբակալեց վերջին ցոյցերու պարագլուխները խստիւ պատժելու համար զանոնք, նոյն իսկ լուծեց Ուսանողական Միութիւնը։

Պալքաններու վրայ կուտակուած ամպերը չպիտի ուշանան փոթորիկ յարուցանելու։

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՏՈՒՐՔԻԱՅԻ ԲՈՒՆԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

— —

Տնտեսական տագնապը ամենուրեք ստիպած է եղած է կառավարութիւնները ձեռնարկելու ներքին շուկան պաշտպանելու միջոցներ։ Ասոնցմէ մէկն ալ ներմուծման սահմանափակումն է։ Ներմուծման սահմանափակումը կը նշանակէ, որ ներմուծուած ապրանքներուն մաքսատուրքը կը բարձրանայ։ Ասիկա կ՚ընէ, որ ներմուծուած ապրանքները աւելի թանկ ծախուին։ Ներմուծման սահմանափակումը կը նշանակէ նաեւ, որ ներմուծման համար տրուած արտօնագրերուն թիւը կը նուազի։

Տուրքերու բարձրացումը եւ ներմուծման սահմանափակումը ներքին շուկան կը պաշտպանեն օտար ապրանքներու մրցակցութենէն։ Ներքին շուկան պաշտպանելու ուրիշ միջոց մըն ալ կայ։ Ան ալ արտարժոյթի սահմանափակումն է։ Արտարժոյթի սահմանափակումը կը նշանակէ, որ արտարժոյթ ձեռք բերելու համար պէտք է դիմել կառավարութեան։ Կառավարութիւնը կ՚որոշէ, թէ ո՛ր ապրանքներուն համար արտարժոյթ պէտք է տրուի եւ ո՛ր ապրանքներուն համար պէտք չէ տրուի։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ներմուծման համար տրուած արտարժոյթի քանակը կը նուազի։

Տնտեսական տագնապի ատեն ներմուծման սահմանափակումը եւ արտարժոյթի սահմանափակումը գրեթէ բոլոր երկիրներուն մէջ գործադրուած են։ Ասոնցմէ մէկն ալ Թուրքիան է։ Թուրքիոյ մէջ ներմուծման սահմանափակումը եւ արտարժոյթի սահմանափակումը ուրիշ երկիրներու համեմատութեամբ աւելի խիստ ձեւով գործադրուած են։ Ներմուծման սահմանափակումը եւ արտարժոյթի սահմանափակումը Թուրքիոյ մէջ ներմուծումը գրեթէ կանգնեցուցած են։ Ներմուծումը կանգնեցնելու պատճառով Թուրքիոյ մէջ ապրանքներու պակասը զգացուած է։ Ասոր հետեւանքով ալ ապրանքներու գները կրկնապատկուած են։ Ներմուծման սահմանափակումը եւ արտարժոյթի սահմանափակումը Թուրքիոյ մէջ ներմուծումը գրեթէ կանգնեցուցած են։ Ներմուծումը կանգնեցնելու պատճառով Թուրքիոյ մէջ ապրանքներու պակասը զգացուած է։ Ասոր հետեւանքով ալ ապրանքներու գները կրկնապատկուած են։

ՀՈՒՐԲԵՐՈՀԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ

Թուրքիա մի սպառնալ

—o—

«Տարտաղեի՛ր, հասկա՛ց ...»

—o—

«Ազգ»-ը տպագրում է հետևյալ հետաքրքրական նամակը, որ ստացել է մեր թղթակիցը Ստամբուլից.

Ստամբուլ, 15 մարտի

Ինչպես հայտնի է, Թուրքիայի ներկայացուցիչ Ռեշիդ բեյը Ժնևում ելույթ ունենալով Ազգերի լիգայի ասամբլեայի նիստում, հանդես եկավ Հայաստանի դեմ սպառնալիքներով։ Ռեշիդ բեյի ելույթը մեծ տպավորություն գործեց Ստամբուլի հասարակական շրջանների վրա։ Ռեշիդ բեյի ելույթը ամենից առաջ ցնցեց Ստամբուլի հայ հասարակությունը

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՀՐՈՋԴԱՆ եւ ԱՂԲԻՒՐ - ՍԵՐՈՒԲ խումբերու միացեալ նիստը այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Ave. des Gobelins-ի վերնայարկը կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Փարիզի ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ:

ՓԱՐԻԶԻ «Բրիսաւափոր» խումբի ժողովը յառաջիկայ Չորեքշաբթի, ժամը 8.30ին, 32, Ավընիւ տէ Կոպլէնի վերնայարկը կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Յ. Դ. Պուլվար Օտտօի «Վահանեան» ընթերակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ, կայծակ Առաքել եւ Գայլ վահան խումբերը, վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 5.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷՆ արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Յ. Դ. Գրատարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՍԻՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) «Ընկեր Կարօ» խումբի ընկերական ժողովը վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 5ին, ընկ. Ս. Պօյաճեանի բնակարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՏԷՄԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր, Շաբաթ վիշեր ժամը 7.30ին, Հ. Յ. Դ. Տան ժողովասեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

—o—o—

ԽՍԻՒ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ սիամանեօ - վարուժան գրադարանը (245, rue J. J. Rousseau), բաց է երկուշաբթի եւ հինգշաբթի իրիկունները ժամը 8.30ին: Ստացած ենք նոր գիրքեր, ակումբի սրահը վարձու կը տրուի ժողովներու:

Հ. Յ. Դ. եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէն խորունկ կսկիծով կը ծանուցանէ իր սիրելի ընկերոջ՝ Եւր. Կեդր. Կոմիտէի անդամ՝

ԸՆԿԵՐ ՕՀԱՆ ԿԱՐՕՅԻ

դառնապէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 27 ապրիլ, հինգշաբթի առաւօտ ժամը 11ին, Փարիզի Պրուսէ հիւանդանոցին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ, երկուշաբթի առաւօտ, ժամը 10ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, **15, Rue Jean-Goujon:**

Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները:

Ընկեր Օհան Կարոյի մահը ընկերական խորունկ սուգի կը մատնէ մեզ եւ եւրոպայի Հ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերը:

Մտաւորական ու գաղափարական ընկեր, անձնազոհ ու նուիրուած Դաշնակցական, վասպուրականի հիմնադրց կազմակերպութեան շունչին տակ մեծացած ու թրծուած, մեր ողբացեալ ընկերը միշտ մնաց գաղափարի ճամբուն վրայ՝ անկուն ու յարատեւ աշխատող: Սիրուած բոլոր ընկերներէն, վստահելի պահակներէն մէկը կը հանդիսանար Եւրոպայի Շրջանի Կեդր. Կոմիտէութեան:

Խորին կսկիծով գլուխ կը խոնարհեցնէ մեր թանկագին ընկերոջ անթևնին առջեւ:

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷ

×

Հ. Յ. Դ. Փարիզի, Իսի – լէ – Մուլինոյի, Անիէր – Պուա – Քոլոմպի, Սարսէլ – Առնուվիլի, Ալֆորվիլի Կոմիտէները խոր կսկիծով կ'ողբան ընկեր Օհան Կարոյի անակնկալ մահը:

×

Ընկեր Օհան Կարոյի մահը սուգի կը մատնէ իր խումբի բոլոր ընկերները, որոնք երկիւղածութեամբ կը խոնարհին գաղափարական եւ անձնազոհ իրենց ընկերոջ դագաղին առջեւ:

Հ. Յ. Դ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԽՈՒՄԲ

×

ՆԱՀԱՏԱԿ ԴՐԱԳԻՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ Ընկերակցութիւնը խորունկ վիշտով կը յայտնէ անդառնալի կորուստը իր ընկերակցին, *ՕՀԱՆ ԿԱՐՕՅԻ*, որ այնքան կորակով և անձնազոհութեամբ նուիրուեցաւ Ընկերակցութեան աշխատանքներուն:

×

ՀԱՑ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ խոր կսկիծով կը յայտնէ դառնաղէտ մահը իր երիտասարդ եւ խոստմնալից անդամին՝ *ՕՀԱՆ ԿԱՐՕՅԻ*:

Ընկերակցութեան բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ յուղարկաւորութեան:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Պ. Պ. Արիս Աբրահամեան, Մուրատ Խաչատրեան, Հայկ Անէմեան, Դաւիթ Փափազեան, Փանոս Ժամկոչեան, Կարապետ Բէյլարեան, Վահէ Արծրունի (Պարսկաստան), Լեւոն Շաղոյեան (Միջագետք), Սամուէլ Ռշտունի (Ամերիկա), Տիգրան Բադդասարեան, Ղեւոնդ Մելոյեան եւ Արամ Մուրատեան (Փարիզ), ինչպէս նաեւ Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան Փարիզի, Մարսէյլի, Տէսինի, Թուրիզի եւ Ամերիկայի մասնաճիւղերը սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց անմոռանալի

ՕՀԱՆ ԿԱՐՕՅԻ

(ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ)

անակնկալ մահը, որ տեղի ունեցաւ ապրիլ 27ին, Փարիզի Պրուսէ հիւանդանոցին մէջ, առաւօտեան ժամը 11ին:

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը
Գրատուն ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél.: Danton 88-65

Հանրածանօթ պանդուխտ Գրատունը իրեն միացնելէ ետք, Գրատունս երեք տարիէ ի վեր ամբարած է հայերէն հին եւ նոր ամէն տեսակ գրքերու ծոխ մթերք մը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ օրը օրին կը ստացուին Պետհրատի բոլոր հրատարակութիւնները, դրական, գեղարուեստական, երաժշտական եւլլն.:

Գործակալն ենք գոյգ *ՀԱՅՐԵՆԻՔՆԵՐուս*, *Յուսաբերի*, *Երիտասարդ Հայուհիի*, *Սիոնի* եւ այլ հայ թերթերու:

ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ ԾԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴՐՔԵՐՈՒ, Larousse-ի, Hachette-ի, Félix Alcan-ի, Armand Colin-ի եւ ֆրանսական բոլոր կարեւոր Հրատարակչական Տուներու հրատարակութիւնները ունինք եւ կը հայթայթենք առանց գինի յաւելումի:

Դպրոցներու եւ Գրադարաններու համար *100*ին *10* զեղչ:

Ունինք արդիական կազմատուն:

Վարձու կը տրուին վիպական գրքեր, շաբաթը *3*, ամիսը *10* ֆրանքով:

ԸՆԿԵՐՈՒԻ ԶԱՐՈՒՀԻ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

եւ

ԸՆԿ. ԳԵՂԱՄ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամուսնացած

Մարսէյլ 23 *Ապրիլ* 1933

×

Օր. ՆԷՎՐԻԿ ԹԱՀՏԱԼԵԱՆ

եւ

ԸՆԿ. ԲԻԶԱՆԴ ՁՕՐՊԱՃԵԱՆ

Նշանուած

Սէն – Ժէրման 22 *Ապրիլ* 1933

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ վարպետ խոհարար մը որ մասնագէտ է նաեւ արեւելեան ամէն տեսակ անուշեղէններու պատրաստութեան:

Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:

ՏԻԿԻՆ Մ. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 8.45ին

Salle du Conservatoire

2, Rue Conservatoire

Métro: Bonne - Nouvelle, Cadet

Ա. ԹԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Բարեհաճ մասնակցութեամբ

Փարիզի բոլոր հայ դերասաններուն

Կը ներկայացնէ՝ ի նպաստ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ

ՏՐԻԼՊԻ

Տոմսերու գիները ժողովրդական՝ 3, 5, 10, 15 եւ 20 ֆր

Կը ծախուին սովորական տեղերը:

Ընկերառնամակրական թէյասեղան

կազմակերպուած՝ *Հ. Յ. Դ. ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «ՄՋՕ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը *2.30*ին

Պ. Բանիկեանի սրճարանին մէջ, 6bis, Bld. Rodin.

Կը հրաւիրուին քոյր խումբերու բոլոր ընկերները, եւ մասնաւորապէս Շավիլի Արդուճեան խումբի բոլոր ընկերները:

Կը խօսի ընկեր *ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ* Մուտքը՝ 5 ֆրանք:

Ձ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՓԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ *ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ*

ՊՐԷՊԱՆ ՄԱՐՍԷԼԵԶԷ սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՅԵԱՆ

ՎԱԼԱՆՍ *ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ*

Հ. Յ. Դ. ԹԱՏԵՐԱՍԱՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 13bis, rue de BOUCHERIE

ՌՈՄԱՆ *ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷՆ ՅԵՏՈՅ ԺԱՄԸ 7ԻՆ*

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ մասնաւոր յայտագրով:

Ներկայացում Տեսիլի մէջ

ԽՈՐԲԵՐԴԻ ԵՒ ՅԱՐԱԿԻՑ ԴԱԻԱՌ. ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ԻՆ, Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Կը ներկայացուի՝ *ԱՅՐՈՒՄ Է*

Տոմսերու գիները՝ *4* եւ *3* ֆրանք:

Մանկապարտէզի հանդէս

ՓՈՐԹ ՏԻԹՈՒԱԻԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Մանկապարտէզի ցերեկոյթը վաղը կը. կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 2, rue de la Mairie-ի (Gentilly) *սրահին մէջ: Բացման խօսք՝ Պ. Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ:*

Կը բանախօսէ՝ Պ. ՀՐԱՉ ԵՐՈՒԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժին.— Մանկական երգեր, արտասանութիւն, հայկական պար եւ զաւեշտ մը փոքրիկներու կողմէ:

Մուտք 5 *ֆրանք*

Կարմիր Խաչի «ՕՐ»ը Վիեննի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՎԻԵՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը *2.30*ին, Ռ. Ա. Ակումբին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՅԱԿՈԲ ՄԿՐԵԱՆ Կը խօսի Օր. Մ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ (Փարիզէն)

Երգ, պար եւ թատերական ներկայացում աշակերտուհեան կողմէ, կը հրաւիրուի Վիեննի հայ հասարակութիւնը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ՀԱՅՐ. ՎԵՐԱՇԻՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

6 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՍԱԼՈՆ ՇԱԲԻ ՄԷՋ

Ղեկավարութեամբ դերասան *ԼԻՒՈՆ ԳԱՎԱՖԵԱՆԻ*

Կը ներկայացուի՝ «ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ» (Վարդան Տիրատի)

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ԵԹԷ ՀԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՒ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

ERIVAN Rakissi

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

Տօքթ. ՄԵՍԱՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2 - 6 Կիրակի եւ տօն օրեր 10 - 12

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Հասնելու միջոցներ՝ Gare St. Lazare. Մէթրօ՝ Place Clichy եւ Liège

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւ այլնի ելեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով: Վճարման դիւրութիւններ: Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, ruede Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Քէսք, Ա. Մ. — 10:

Լը Ման, Թ. Զաբ. — 70:

Քոկոլէն, Պ. Ֆէր. — 70:

Թրիփոլի, Ա.Եթ. — 100:

Պելլիզ, Ե. Տ. Մ. — 200:

Մարսէյլ, ԳՈՐԾ. — 744.40:

Մէօտոն, ՓԱՐԱՏ. — 100:

Տուրացցօ, ՊՈՏ եւ ՊԱԼ. — 200:

Փարիզ (16), Հ. Խ. — 140:

Լիոն, ԳՈՐԾ. — 551.20:

Լիոն, Օր. Մ. Ա. — 70:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 71, Ave. Kléber, Կը խօսի՝ Բժ. Լ. Գրիգորեան:

Դասախօսութենէն յետոյ տեղի կ'ունենայ ընդհ. անդամական ժողով: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ - ԼԷ - ԿՈՆԷՍԻ Հ. Յ. Դ. Հայկ մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբ. երեկոյ ժամը 9ին, Նիկոդոսեանի «Etoile Bleue» սրահին մէջ: Վարչութեան ընտրութիւն: Կը խօսի՝ Տիկին Էլէն Քիւզանդ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Վերժին Թորոսեան կը փնտռէ իր եղբօրորդին՝ Գրիգոր Զիլէնկիրեան (կամ Զիլէք): Իմացնել իր հօրաքրոջ Verginie Truja, Via Principe Amedeo N. 8, IIo. Piano x Bari (Italia):

— Կը փնտռուի Աֆիոն Գարահիսարցի Սահակ Զիլինկիրեան եւ իր կինը՝ Հռիփսիմէ, որոնք 4-5 ամիս առաջ կը բնակէին Լիոնի Մարշէ մօտ: Իմացնել իրենց աղջկան՝ Տիկին Մարիամ Թօփուզլուզեանի, 4, rue Blanqui, Փարիզ (13):

«ՅԱՌԱՋԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (24)

ՉՈՐՍ ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԻԿ

Հեղինակ՝ ԷՏԿԸՐ ՈՒՕԼՀՍ Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ՉՈՐՍԵՐՈՒՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ

— Ինդիրը այն է որ պէտք է հակադրութեան տակ առնենք ձեզ, որպէս զի այս մարդիկը առիթը չունենան զոհացնելու իրենց սպառնալիքը, հարցադրելու ձեզ հետեւեալ ֆալմբթհ որ չուարած ցոյց ոտիկան ֆալմբթհ մը ունէր. եւ կամ ընդհակառակն ուելի՞ լաւ է արդեօք հակադրութիւնը թուլացած ձեւացնել եւ ծուղակին մէջ ձգել իրենցմէ մէկը:

Սըր Ֆիլիփ Բէյմըն, որ հանդիստ կերպով նստած էր իր բազկաթոռին մէջ, մտիկ ըրաւ ոտիկանին խօսքերուն ու յետոյ յանկարծ հարցուց.

— Ուրեմն խո՞յծ մըն եմ ես:

— Ո՛չ, պարոն, ըսաւ ոտիկանը կարեկցաբար. մեզի թէ կ'ուզէինք առիթ մը ստեղծել ...

— Շատ լաւ կը հասկնամ ձեր միտքը, չարունակեց նախարարը բարեհամբոյր:

— Հասկցանք թէ այդ գժոխային մեքենան ինչպէս ներս բերուած է խորհրդարանէն, ըսաւ ֆալմբթհ. այդ դէպքին օրը չատեր տեսեր են Լանտոնի երեսփոխաններէն պարոն Պ...ի մուտքը դէպ ի խորհրդարան:

— Ի՞նչ կը նշանակէ ատիկա, հարցուց նախարարը զարմանքով:

— Պարոն Պ... ատ նուազն հարիւր մղոն հեռու էր Ուրհրդարանէն այդ օրը, չարունակեց ֆալմբթհ. կրնայինք երբեք չծանօթանալ այդ իրողութեան, քանի որ անոր անունը չկար քուէարկութեան ցանկին մէջ: Ուրհրդարանի այդ դէպքէն ի վեր, քննութիւններ կը կատարէինք առանց աղմուկի. երկու օր առաջ էր միայն որ լմցանք եզերութիւնը:

Սըր Ֆիլիփ ոտքի ելաւ յանկարծ ու սկսաւ վեր վար պտտիլ սենեակին մէջ:

— Ուրեմն այս մարդիկը լաւ ծանօթ են մեր կեանքի պայմաններուն, դիտել տուաւ հանդարտութեամբ:

— Այնպէս կ'երեւայ. կը ճանչնան երկիրը եւ այդ պարագան կացութեան ամէնէն վտանգաւոր կողմն է:

— Հապա ըսիք թէ վտանգ, լուրջ վտանգ չկայ, հարցուց նախարարը յօնքերը պատռելով:

— Վտանգը հետեւեալն է, պատասխանեց ոտիկանը նայելով նախարարին ու մեղմացնելով ձայնը. երբ մարդիկ այդքան չաղող կերպով կրնան ծպտուիլ, կը նշանակէ թէ սովորական ոճրագործներ չեն: Ձեմ դիտեր թէ ինչ է իրենց նպատակը, բայց ինչ որ ալ ըլլայ, յայտնի է թէ կատարեալ կ'ընդնէն իրենց ընելիքը: Իրենցմէ մէկը արուեստագէտ մըն է երեւի եւ ան է այսօրուան մարդը...

Սըր Ֆիլիփ անհամբեր չարժումով մը թօթվեց գլուխը:

— Ա՛լ ձանձրացայ այս բոլորէն, ըսաւ ու ձեռքը զարկաւ դրասեղանին. դաղտնի ոստիկաններ, ծպտում, զգուշաւոր ոճրագործներ ... ատոնց ծուռած մթնոլորտը կը նմանի ողբերգութեան:

— Քանի մը օր եւս համբերեցէք, ըսաւ ոստիկանը:

Զորս Արդարները ամբողջ հանգիստ չթողուր զինք:

— Տակաւին չենք որոշած թէ ինչ պիտի ըլլայ մեր կարգադրութիւնը այս իրիկուան համար:

— Ըրէ՛ք ինչ որ կ'ուզէք, պատասխանեց նախարարը խստութեամբ, խորհրդարան պիտի երթա՞մ այդ պէս չեր ...

— Ո՛չ, ատիկա մեր ծրագրին մէջ չկայ, պատասխանեց ոստիկանը:

Սըր Ֆիլիփ մտածեց քանի մը վայրկեան:

— Իսկ ձեր կարգադրութիւնները դաղտնի՞ են ...

— Բացարձակօրէն:

— Ո՞վ գիտէ անոնց մասին:

— Դո՛ւք, ընդհանուր ոստիկանը պետը, ձեր քարտուղարը եւ ես:

— Ուրի՞շ ...

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
30
ԱՊՐԻԼ
1933
30 Avril
1933

ՅԻՇ ՏԱՐԻ թիւ 2176 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉ ՏՈՒԱԻ ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԸ

—o—o—

Վերջացան Ուաշինկթընի խորհրդակցութիւնները: Անգլիոյ վարչապետն ու Ֆրանսայի արտակարգ պատուիրակը արդէն ուղկիանոսին վրայ են՝ տուն վերադառնալու համար:

Ու հիմա բոլորն ալ հարցում մը կայ. ի՞նչ տուին Ուաշինկթընի խօսակցութիւնները, որոնց չուրջ այնքան չռնդալից ապմուկ յարոյց միջազգային մամուլը:

Հրաչքներու դարը վաղո՞ւց անցած է: Ու միամտութիւն պիտի ըլլար հրաշագործութիւն ակնկալել մահկանացուներէ:

Անգլիոյ վարչապետը, Լոնտոնէն մեկնելէ առաջ, բացէ ի բաց յայտնեց արդէն թէ՝ վերջնական համաձայնութիւններ կնքելու համար չերթար Ամերիկա: Այլ պարզապէս կարծիքի փոխանակութիւն պիտի ունենայ Ամերիկայի նախագահին հետ, երկու երկիրներ եւ ամբողջ աշխարհը մտահոգող զանազան հարցերու մասին:

Ուրիշ նկատումներու կարգին, Ուաշինկթընի խօսակցութեանց այս խորհրդակցական հանդամանքը չեչեալու համար է, որ Ֆրանսան իր կողմէ պատուիրակ ղրկեց նախկին վարչապետ Պ. էրիօն:

Այս պայմաններուն տակ, ո՛չ մէկ վերջնական կարգադրութիւն կարելի էր սպասել երեքներու Խորհուրդէն:

Աշխարհը ցնցող քաղաքական, տնտեսական եւ ելմտական կնճիռներու լուծումը պիտի տան Ժընեւն ու Լոնտոնը:

Ժընեւի մէջ Ազգերու Խորհրդաժողովը սկսաւ դարձեալ ջղայնութեան նշաններ ցոյց տալ: Մաքսոնըլտի ծրագիրը յօդուած առ յօդուած կը քննուի: Ու շահակից պետութիւնները առ մէկ մէկ բառի համար ժամերով ճառեր կը խօսին: Ո՛չ ոք կ'ուզէ տեղի տալ: Հզօրները ամէն գինով կ'աշխատին պահպանել իրենց նուաճած դիրքերը: Իսկ պարտուածներն ու փոքրերը նոր նուաճումներու կը ձգտին:

Մանաւանդ պէս Գերմանիա կը չարունակէ իր անհաչտ դիրքը եւ առջի օրուան նիստին մէջ դարձեալ չեչտակի դրաւ սպառազինման հաւասարութեան սկզբունքը: Այս կէտին վրայ չուզեր բնաւ տեղի տալ: Հետեւաբար դաշնագիրներու վերաքննութեան հարցը ինքնին հրապարակ կուգայ:

Շատ տաժանելի պիտի ըլլայ քաղաքական տագնապին լուծումը: Ուաշինկթընի մէջ խօսակցութիւններ կատարուեցան այդ մասին: Ու Ֆրանսայի պատուիրակը չկանգ համոզել Մ. Նահանգներու նախագահը թէ՝ առանց դրական ապահովութեան անկարելի է իրագործել զինաթափութիւնը: Այսինքն՝ որպէս զի Ֆրանսա կրճատէ իր սպառազինումները, ապահով պէտք է ըլլայ թէ յարձակումի չպիտի ենթարկուի Գերմանիոյ կողմէ: Իսկ այս վերջինը բարձր կը պոռայ հիմա՝ Վերսայլի դաշնագիրը ջնջել տալու, կորնցուցած հողերը վերստանալու համար: Առ այժմ խօսքը չըներ արեւմտեան սահմաններուն, յատկանշական կռանախնձոր Ալզաս – Լօրէնին: Աչքերը ուղղած է դէպ ի արեւելք, ուր իրմէ աւելի տակաւ պետութիւնները կը տիրեն զերմանական հողամասերու վրայ:

Այդ առաջին քայլը եթէ յաջողի, տարակոյս չկայ թէ պիտի սրէ ախորժակները եւ անկէ վերջ չպիտի մնայ իր աշխարհակալական ցանկութեանց: Նախընթացի մը առեղծումը դուռ պիտի բանայ նոր պատերազմի մը, որուն տարողութիւնն ու ելքը ո՛չ ոք կրնայ դուշակել:

Մտահոգիչ ուրեմն որ Ժընեւի խորհրդաժողովը համերաշխութեան դեսին մը գտնէ եւ իր բաղձալի լուծումին յանդեցնէ քաղաքական տագնապը:

Գալով տնտեսական եւ ելմտական տագնապին, վերջնական զարմանը պիտի գտնէ Լոնտոնի Համաշխարհային Տնտեսական Խորհրդաժողովը: Ուաշինկթընի խօսակցութիւնները դեսին պատրաստեցին այդ նոր արիսպագոսին համար, որուն պիտի մասնակցին 1500 պատուիրակներ եւ մասնագէտներ աշխարհի բոլոր երկիրներէն: Պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի յունիս 12ին:

Կը թուի թէ վճռական դեր մը վերապահուած է Ամերիկայի՝ թէ՛ քաղաքական եւ թէ տնտեսական վէճերու լուծումին մէջ: Նախագահ Ռուզվէլթ մօտէն տեղեկանալով Եւրոպայի դործերուն, վճռած է կարելին ընել բնականոն վիճակ ստեղծելու, խախտուած հաւասարակշռութիւնը վերահաստատելու համար: Փաստ՝ Ժընեւի վիճաբանութեանց մէջ, ամերիկեան պատուիրակին բռնած կոշիւ վիճաբանութեանց մէջ, ամերիկեան պատուիրակին բռնած կոշիւ դիրքը:

Դրամներու ամրապնդման համար որոշ համաձայնութիւն գոյացած է: Նոյնպէս ժամանակաւոր մաքսային զինադադար պիտի հռչակուի Տնտեսական Խորհրդաժողովի տեւողութեան ընթացքին համար:

Այս բոլորը կխաղաղամաններ են միայն:

Պատերազմական պարտքերու խնդիրը, որ կենսական նշանակութիւն ունի եւրոպական պետութեանց համար, կը մնայ անլոյծ: Նախագահ Ռուզվէլթ՝ կաչկանդուած ամերիկեան խորհրդարանին վերջալի իրաւունքով, ո՛չ մէկ յանձնառութեան տակ մտաւ այս մասին:

Նոյնպէս ապահովութեան խնդրին մէջ, չկրցաւ ո եւ է վճռական խօսք ըսել, վախնալով որ խորհրդարանը նեղ դրութեան մէջ դնէ զինքը:

Ինչպէս պաշտօնական զեկոյցներն ալ ցոյց կուտան, Ուաշինկթընի խօսակցութիւնները, կատարուած անկեղծ եւ սրտագին հաւատարութեան մթնոլորտի մը մէջ, մեծ լոյս սփռած են աշխարհի մեծաշխութեան մթնոլորտի մը մէջ, մեծ լոյս սփռած են աշխարհի ներկայ մութ ու անստոյգ կացութեան վրայ:

Ուաշինկթընը նախաքայլ մըն է միայն դէպի վերջնական կարգադրութիւն:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՎԵՐՋ

Ինչպէս գրած էինք, Ֆրանսայի արտակարգ պատուիրակը Պ. էրիօ երէկ ժամը 2ին Նիւ Եորքէն նաւ նստաւ, Ֆրանսա վերադառնալու համար: Մեկնելէ առաջ, նախագահ Ռուզվէլթի հետ միասին հրատարակեցին երկու զեկոյցներ, որոնք կը պարզեն իրենց տեսակցութեանց արդիւնքը:

Առաջին զեկոյցը կ'ըսէ·

— Նախագահը Պ. էրիոյի հետ բննեց միջկառավարական պարտքերու հարցը: Նախագահը լրիւ պարզեց այդ մասին ամերիկեան տեսակէտը, իսկ Պ. էրիօ բացատրեց թէ ի՛նչ կը մտածեն Ֆրանսական կառավարութիւնն ու խորհրդարանը: Խիստ անկեղծ ու բարեկամական ձեւով կարծիքներու այս երկար փոխանակութեան նպատակն էր կացութեան մասին աւելի յստակ համաձայնութեան մը յանգիլ: Ու տարակոյս չունինք որ այսուհետեւ տրուելիք որոշումներուն համար իրենց օգուտը պիտի ունենան: Այս մասին խօսակցութիւնները պիտի շարունակուին Փարիզի եւ Ուաշինկթընի մէջ, երբ Պ. էրիօ Ֆրանսական կառավարութեան ներկայացնէ իր տեղեկագիրը:

Երկրորդ զեկոյցը կ'ըսէ· — Մեր խօսակցութեանց նպատակն էր եւ արդիւնքը եղաւ կարելի եղածին չափ կատարեալ հասկացողութեան մը գալ երկու երկիրներու շահագրգռող խնդիրներու մասին: Վերջնական համաձայնագիրներու կնճռումը վերապահուած է յառաջիկայ տնտեսական եւ դրամական համաժողովին: Ոչ մէկ տեղ այսքան անհրաժեշտ եղած էր համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ՝ խաղաղութիւնը պահպանելու, աստիճանական եւ հաւասարական զինաթափութիւն կատարելու եւ դրամական ամրապնդում ընելու համար՝ ընդհանուր ապահովութեան միջավայրի մը մէջ:

Խոր գոհունակութեամբ հաստատեցինք թէ տեսակէտներու կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ երկու երկիրներու միջեւ՝ համաշխարհային գլխաւոր խնդիրներուն եւ համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովի նպատակներուն մասին: Այս վերջինին գործը պէտք է ըլլայ մղում տալ տնտեսական կեանքին, բարձրացնել գիները, մեղմացնել միջազգային առեւտուրը կազմալուծող բոլոր խոչընդոտները, ինչպէս մաքսատուրք, բաժնեցուցակ, օտար դրամի գնման սեղմումներ եւն. ու վերահաստատել ելմտական ու դրամական բնականոն վիճակ մը: Բննեցինք նաեւ դրամներու եւ կեդր. դրամատուներու խնդիրը: Գործազրկութիւնը եւ գործերու կայունութիւնը մեղմելու միջոցներ խորհեցանք, մասնաւորաբար հաւրօգուտ շինութեանց ձեռնարկելով, իրաֆանչիւր կառավարութիւն իր միջոցներու սահմանին մէջ: Ուսումնասիրեցինք նաեւ արծաթ դրամի խնդիրը:

Ներկայիս պարզուած բոլոր խնդիրները իրարու հետ սերտ կապ ունին եւ կը կազմեն ամբողջութիւն մը, որուն առողջ եւ տեւական լուծումը պէտք է ձեռք բերել գործակցութեամբ, միջազգային ծրագրով մը, լրացնելով ներքին անհրաժեշտ նիգերը: Ամբողջ աշխարհի մէջ հազարաւոր աշխատաւորներու տառապանքը հրամայական եւ անմիջական կը դարձնէ այս գործակցութիւնը, որուն ձեռնարկեցինք հոս այնքան լաւ կերպով:

Եզրակացնելով, կ'ըսենք թէ՝ մեր ազատ ու սրտագաց խօսակցութիւնները տարին մեզ հաստատելու թէ՝ մեր երկու կառավարութիւններն ալ հաստատակամ կ'ուզեն շարունակել այս գործակցութիւնը եւ կ'աշխատին անոր մասնակից դարձնել միւս ազգերն ալ՝ ժողովուրդներուն ապահովելու համար աշխատանքի միջոցներ, իրական խաղաղութեան մը մէջ»:

Բացի այս զեկոյցներէն, Պ. էրիօ հրաժեշտի խօսք ալ ուղղեց ամերիկեան ժողովուրդին, պարզելով Ֆրանսայի խաղաղասիրական նպատակները: Նախկին վարչապետը կը դառնայ խանդավառ ողջոյններով եւ մեծ յոյս ունի Լոնտոնի խորհրդաժողովին վրայ: Մանաւանդ Ֆրանքեւամերիկեան բարեկամութենէն շատ բան կ'ակնկալէ:

Թուրքեւպուլկար միջադէպը աւուրշի կապակցին

Ինչպէս նախատեսած էինք, Թուրքերը անուշի կապեցին Ռազկրատի Թուրք դերեզմանատան ծանօթ միջադէպը, զգուշանալով քաղաքական ո եւ է բարդութիւն առաջ բերելէ ներկայ պայմաններուն մէջ:

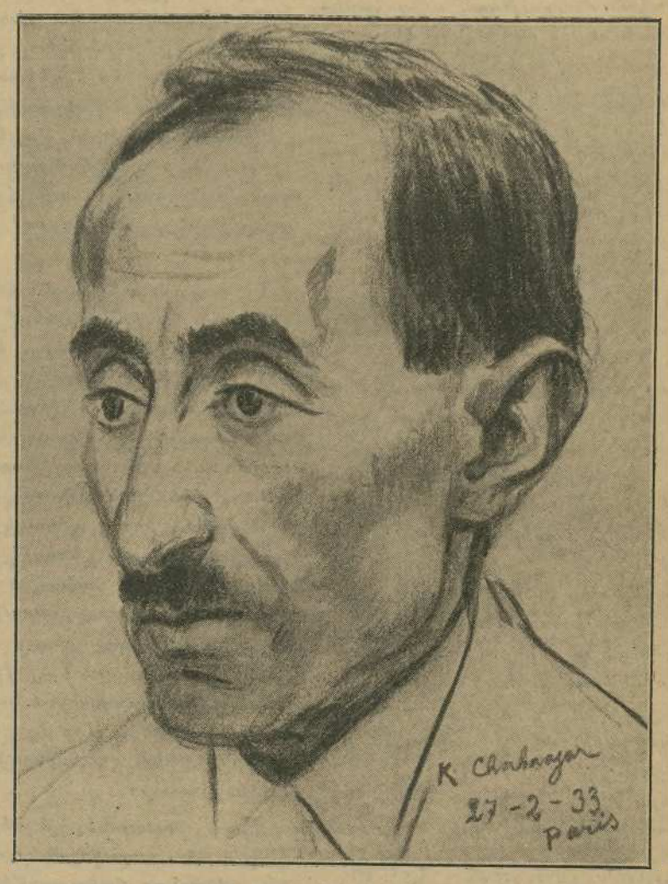
Թուրքիոյ արտաքին նախարար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ դէպ ի Ժընեւ իր ճամբուն վրայ Փիլիպէի մէջ հանդիպում մը ունեցաւ Պուլկարիոյ վարչապետ Մուշանոֆի հետ: Պատասխանելով պուլկար լրագրողներու հարցումին, Թուրք նախարարը յայտարարեց·

— Ռազկրատի միջադէպը բոլորովին փակուած է: Երկու կառավարութիւններն ալ պարտաւոր են պայթարիլ անոնց դէմ, որոնք կ'ուզեն պաղութիւն առաջ բերել Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ: Պիտի աշխատիմ աւելի եւս ամրապնդել երկու երկիրները միացնող բարեկամական կապերը:

⁂ Կէս պաշտօնական « Լա Պիւլկարի », իր ապրիլ 22 թիւին մէջ կը գրէ·— *Սպասուածին համաձայն, Ռազկրատի միջադէպին մասին տարածուած խեղաթիւրեալ տեղեկութեանց հետեւանքով ստեղծուած թիւրիմացութիւնները կատարելագոյն վարատելու վրայ են շնորհիւ երկուստեք ցոյց տրուած բարի կամեցողութեան եւ ճշմարտութեան յայտնութեան: Անշուշտ այս ճշմարտութեան վերահաստատման նպաստելու համար էր որ Թուրքիոյ դեսպանատունէն Նէձէթ Հասան եւ Ազատուելի ի գործակալութեան Սոֆիայի թղթակիցը Ալի Նաճի պէյերը ղէպքին վայրը փութացին մասնաւոր քննութեան մը համար: Անոնք այցելած են թրքական դերեզմանատունը եւ հանդիպում ունեցած Թուրք զանազան անձնաւորութեանց հետ: Երկու քննիչներուն այցելութիւնը լայն չափով նպաստած է դրդռութիւնը հանդարտեցնելու: Միւս կողմէ արդէն իսկ, մէկ կողմէ էնկիւրիի մեր դեսպանէն, Պ. Անթոնոֆէ եւ միւս կողմէ Սոֆիայի Թրքական դեսպան Թէվֆիք Քեամիլ պէյի կողմէ վարչապետ Պ. Մուշանոֆի տրուած հաւաստիքներուն հետեւանքով, կրնայ կարգադրուած նկատուիլ սոյն տեղեկութեանց Պոլսոյ մէջ ունեցած արձագանգին խնդիրը: Էնկիւրիի մեր դեսպանը հաւաստած է մանաւանդ թէ՝ Թրքական իշխանութիւնները ամենախիստ միջոցներ ձեռք առած են որպէս զի չկրկնուին պուլկար դեսպանատան եւ դերեզմանատան առջեւ տեղի ունեցած միջադէպերու նման դէպքեր: Այսպէս իրերահասկացողութեան ոգին յաղթանակած է շնորհիւ էնկիւրիի եւ Սոֆիայի բարի տրամադրութեանց եւ փոխադարձ հասկացողութիւն մը հաստատուած է աշխատելու համար համաձայնութեան իրական ոգիով:*

Թուրքեւհունգարական բարեկամութիւն

Մինչ մէկ կողմէ սկսան սիրաշահիլ Պուլկարները, միւս կողմէ Թուրքերը

ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ (1894 — 1933)

որուն յուղարկաւորութիւնը՝ վաղը ժամը 10·30ին Հայոց եկեղեցին

կ'ուզեն աւելի եւս ամրապնդել Հէյլէններուն հետ իրենց բարեկամութիւնը: Վերջերս Աթէնքէն Պոլիս գացած էին համալսարանական ուսանողներ, որոնք մեծ պատիւներով ընդունուեցան Թուրք իշխանութեանց եւ երիտասարդութեան կողմէ: Ուսանողները հոյակապ ծաղկեպսակ մը դրին Թաքսիմի յիշատակարանին առջեւ ընդելուզուած Թրք· եւ Հէյլէն դրօշներով: Իրենց նախագահը Լիամիս խանդավառ ճառ մը խօսեցաւ: Ճեռոյ ողջոյնի հեռագիր մը ուղղուեցաւ Մ· Քէմալի:

⁂ *« Թայմզ » կը հաղորդէ որ հինգշաբթի օր Աթէնք հասաւ Թուրքիոյ ազգային տնտեսութեան նախարար ճէլալ պէյ, ընկերակցութեամբ ուրիշ եւթը Թուրք պատուիրակներու, առեւտրական համաձայնագիր մը կնքելու համար Յունաստանի հետ: Հէլլէն իշխանութիւնները փայլուն ընդունելութիւն ըրին անոնց:*

Պարսկաստանի խարխուլները

Թէհրանէն կը հեռագրեն « Թայմզ »ի· — Անգլեւպարսիկ Քարիւղի ընկերութեան նախագահը Սըր Ճոն Քէմմէն ապրիլ 24ին ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Շահին կողմէ: Թերթերուն համաձայն, պարսիկ կառավարութիւնը ընկերութենէն կը պահանջէ աւելցնել պետութեան վճարուած բաժինը եւ յոյս կայ թէ չուտով նոր համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի: Շահը հրահանգած է որ բանակցութիւնները աւարտին եօթը օրէն:

⁂ Կը կարծուի թէ այսուհետեւ պարսիկ կառավարութիւնը քարիւղի իւրաքանչիւր Թոնոյին վրայէն պիտի ստանայ չորս շիլին ոսկի, փոխանակ ստանալու անգլիական ընկերութեան չահին հարիւրին 16ը: Ընկերութիւնը յանձնառու կ'ըլլայ տարեկան նուազագոյն հինգ միլիոն Թոնօ քարիւղ արտադրել: Ասկէ զատ պարսիկ կառավարութիւնը երկու միլիոն ստերլինի հատուցում պիտի ստանայ:

⁂ Լոնտոնէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ· — Անգլեւպարսիկ վէճին կարգադրութենէն վերջ, պարսիկ կառավարութիւնը նոր մենաշնորհ մը պիտի տայ խառն ընկերութիւն մը, որուն մէջ բաժին պիտի ունենան Անգլեւպարսիկ Քարիւղի ընկերութիւնը, Թէհրանի կառավարութիւնը, ամերիկեան Սթանտարտ Օյլը եւ խորհրդային կառավարութիւնը: Հակառակ Թէհրանի եւ Մոսկուայի յարաբերութեանց լարուած վիճակին, խորհրդային կառավարութեան մասնակցութիւնը անհրաժեշտ կը նկատուի, քանի որ քարիւղներու փոխադրութիւնը պիտի կատարուի Անդրկովկասի միջոցաւ: Պարսիկ դեսպանատունը պաշտօնապէս պիտի հերքէ այն լուրը թէ քարիւղի մենաշնորհը ամբողջութեամբ Անգլեւպարսիկ Ընկերութեան տրուած է:

Ֆրանսայի փոխառութիւնը Անգլիային

Ֆրանսական կառավարութիւնը վեց ամիս պայմանաժամ եւ հարիւրին 2ուկէս տոկոսով 30 միլիոն ստերլինի փոխառութիւն մը կնքեց անգլ· դրամատուներէն:

Ելմտացոյցի բացը դոցելու համար, կառավարութիւնը ասկէ առաջ ներքին փոխառութիւն մը կնքած էր: Փարիզի հրապարակը չյոդնեցնելու համար, կառավարութիւնը ընդունեց անգլ· դրամատուններու առաջարկը կարճ պայմանաժամով փոխառութեան մը համար: Տեղական թերթերը այս առթիւ կը չեչտեն թէ Ֆրանսա մեծ վարկ կը վայելէ միջազգային հրապարակին վրայ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԻՒՐՕՒՆԻ ՄԷՋ նոր միջադէպ մը պատահեցաւ առջի օր: Սէն թ'Ուէնի մասնաճիւղին մէջ աշխատող երեք գործաւորներ, որ երկուշաբթիէն ի վեր գործի սկսած էին, փողոցին մէջ յարձակում կրեցին խումբ մը բանթողներէ: Ոստիկաններ հասնելով ձերբակալեցին զանոնք: Հինգշաբթի օրուան միջադէպին շուրջ խիստ բննութիւններ կը կատարուին:

ԻՐԱՔԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Ֆէյսալ Լոնտոն պիտի այցելէ յունիս 20ին եւ Անգլիոյ թագաւորին հիւրը պիտի ըլլայ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ հրատարակուեցաւ Անգլիացի ճարտարագէտներու դատավարութեան տպագրուած տեղեկագրին Ա· հատորը, բաղկացած 200 էջէ: 100,000 օրինակ տպուած է:

ՔԱԼԱԳՐԻՈՑ (Իտալիա) լեռներուն մէջ գտնուեցաւ Պէյրութէն Մարսիլիա եկող օդանաւը, որմէ լուր չկար շաբաթէ մը ի վեր: Մէջի ութ հոգիէն 3ը միայն ողջ մնացած էին:

ՆԵՐՔԻՆ ԳԻՆԸ ԿԱԽՎԱԾ ՉԷ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԺԵՔԻՑ...

(ՀՍՏ ՆԱԻՈՒՍՏՈՒ ՊՈԼՈՎԻՆ ՆԱԻՈՎ)

Մեկ – երկու, տասը տարիներ առաջ մի ինչ-որ տիկնոջ մեր հին ծանոթուհիներից մեկը, որ ամուսնացել էր ինչ-որ հարուստ հայ վաճառականի հետ, ասաց ինձ, որ ամուսինը իրեն ամեն ամիս տասը ռուբլի է տալիս ծախսելու համար:

Ես զարմացա:

— Ինչպե՞ս, ասացի, դու ամուսնացել ես հարուստ մարդու հետ, ունի՞ս ամեն ինչ, ինչ որ ուզում ես, ինչո՞ւ ես ուրեմն գանգատվում:

Նա ինձ պատասխանեց, որ ամուսինը իրեն ամեն ամիս տասը ռուբլի է տալիս, որ նա ինքն էլ ամեն ամիս ավելի է ծախսում, քան ամուսինը իրեն տալիս է, որ ամուսինը ինքն էլ ամեն ամիս ավելի է ստանում, քան ինքն է ծախսում

ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ

(ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ)

Օհան Կարոյի մանրամասն կենսագրութիւնը ներկայացնելու պարագան ունենալով Պարսկաստանի գտնուող իր մօտիկ ընկերներէն, առ այժմ կը բաւականանանք հակիրճ ներկայացնելով իր կեանքին կարեւոր դրուագները։

Օհան Կարօ, ծննդեան անունով Յովհաննէս Կարապետեան ծնած է վասպուրականի պատմական Ռշտունիքի Նոր-Գիւղին մէջ, 1894ին չքաւոր ընտանիքէ։

Իր նախնական կրթութիւնը գիւղին դպրոցին մէջ ստանալէ վերջ, դեռ ուշիմ եւ ընդունակ աշակերտ, կը յանձնարարուի եւ կ'ընդունի Աղթամարի միջնակարգ դպրոցը, որու դասընթացքը կ'աւարտէ համաշխարհային պատերազմի նախօրեակին։

Իր հանրային գործունէութիւնը կը սկսի ուսուցչութեամբ իր ծննդավայր գիւղին մէջ։

1915ի գարնան Վասպուրականի ժողովուրդը երեք տարբեր շրջաններու մէջ՝ Վան, Շատախ եւ Փեռներու, հերոսաբար կը դիմադրէ անդադար, Թուրք եւ քիւրտ միացեալ ուժերուն։

Փետանդաշտի ինքնապաշտպանութեան կռիւներուն առեն, Օհան կարօ կը գտնուէր առաջին շարքերու մէջ, իր միւս ընկերոջ՝ Լեւոն Շաղոյեանի հերոսական դեկավարութեան տակ։

Վասպուրականի ինքնապաշտպանութիւնը պսակուեցաւ յաղթութեամբ, սակայն հայ ժողովուրդը ստիպուած եղաւ նոյն աժսուն իսկ գաղթել Կովկաս։

Այդ գաղթականներուն հետ, Օհան Կարօ եւս կ'անցնի Կովկաս եւ կը հաստատուի Երեւան, իր միակ եղբօր հետ։

Երեւան գտնուած առեն՝ 1915էն մինչեւ 1921, Օհան Կարօ կը պարապի ուսուցչութեամբ Ամերիկեան Նըպաստամատոյցի դպրոցներուն մէջ։ Նախ որպէս պարզ ուսուցիչ, յետոյ՝ ուսուցիչ – Ազատ ժամերուն կը հետեւէր Հայաստանի անդրանիկ համալսարանի դասընթացքներուն։

Փետրուարեան ապստամբութեան առեն նորէն զէնքը ձեռքին, Օհան Կարօ կը գտնուէր դիրքերու մէջ։

1921 ապրիլ 2ին Երեւանը բոլշեւիկներու ձեռքը իյնալէ վերջ, Օհան Կարօ հազարաւոր տարագիրներու հետ կ'անցնի Պարսկաստան, Թաւրիզ։

Հոն կը հետեւէր տարագիրներու կազմակերպած ժողովրդական համալսարանի դասընթացքներուն։

1923ին մեծ դժուարութիւններու յաղթահարելով, Մէջտեղքի վրայով կ'անցնի Եւրոպա եւ կը հաստատուի Փարիզ։

Փարիզի իր տասը տարուան կեանքի մասին գրողներ կը գտնուին անչուշտ։ Կ'ալխատէր դեղի մթերանոցի մը մէջ, որու փոչին, անարեւ սենեակը եւ մաշեւանդ Փարիզի ճաշարանները միանգամ ընդմիշտ քայքայեցին անոր դիւրաբեկ առողջութիւնը։

Երբ այս տարի, ապրիլ 1ին Պրուսէի հիւանդանոցը մտաւ, արդէն կմախք դարձած էր։ Վիճակը յուսահատական էր, սակայն ոչ մէկ բան ենթադրել կուտար այդչափ անակնկալ մահ մը։

Իր թէ՛ հանրային եւ թէ անձնական կեանքին մէջ ծայր տասիճան պարկեշտ, համեստ բնաւորութեամբ կը զբաղած էր բոլորին համակրանքը շահիլ։

Կը ձգէ գրական արժէքաւոր աշխատութիւններ, որոնք կը պահուին խնամքով։

---

*Ա*ղիս չապիկն է, իմ կարած կարմիր կոճակս է, արեւի՛ջ, պոյի՛դ մեռնիմ, Օ՜...Օվ...ֆէ՛ս... եավրու...։«Ս»էն անկարող եղաւ հնչելու, կոկորդը մըրնաց, եւ աչքերը փակելով՝ նուաղած գետին ինկաւ։ Շալկելով տուն տարինք, պաղ ջուրով լուալէ յետոյ քանի մը ժամ վերջ աչքերը բացաւ։ Օրերով թախած արցունքին ու պատասանքին համար, դարձեալ կարմիր կոճակով շապիկը իրեն յանձնեցինք, առաւ ու կուրծքին դրաւ։ Դարձեալ երկար–երկար լալով ու արցունքները թափելով, օսկաք ըրաւ ու խնդրեց, որ երբ ինքը մեռնի, կարմիր կոճակով շապիկը այդպէս կուրծքին՝ թաղենք զինքը...

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՄԱԶԻԿԵԱՆ

ԿԸ ՆՇԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մեքենով։

ԱՊՐԻԼԻ ԻՐԻԿՈՒՆ

Այս իրիկուն, երազկոտ ու տխուր, կը յառաջանամ անպատակ, հառաչանք մը, կսկիծ մը սեղմած կուրծքիս վրայ։ Մունկերս կը կթոտին, սրտիս զարկերը աւելի ուժգին են, ու ես խորհուրդներուս ցաւովն անվարան կը յառաջանամ՝ մենութեանս մէջ լնելնիրմովս խօսելու։ Կ'երթա՞մ, կ'երթա՞մ խորասուզուելու ցաւատանջ տարիներու կսկծոտ յիշատակներուս մէջ։

Մայր,— դուն որ տառապանքի եւ դառնութեան կողակից եղար, դուն որ ոճրագործ ձեռքերու, մարդակեր զազաններու նոխազը դարձար, ըսէ լնձ, այս իրիկուն, ի՞նչ ունիմ տալիք քեզի, ըսէ, ո՞ր օրուան համար « հայմաթլոս » կեանքս քարշ տամ օտար ու բոլորովին խորթ պղտոտանքներու վրայ, ըսէ, ո՞ր օրուան համար։

Դուն որ, օրօրոցէս գիրկդ, գիրկէդ մինչեւ մանկութիւնս, մանկութենէս մինչեւ ահաւոր օրը, երբ այլեւս բաժանման ժամն էր հասեր, մինչեւ այդ սարսափի օրը, մայրական գորովով ու խնամքով մեծցուցիր զիս, սրտաբուխ աղօթքներդ մրմնջելով երկար երկար կեանք մուրացիր Աստուծմէն, տես, ահա ես զրուանքն ունիմ այդ երկար կեանքէն։

Մայր, դուն, որ առաջին թոթովանքներուս հետ քու քաղցր մայրական չունչովդ սոսկեցուցիր սիրել հայրենիքը եւ երգել անոր ազատութիւնը, ըսէ այս իրիկուն, ո՞ր օրուան համար սպասեմ որ այս որբացած կեանքս արժանի ըլլայ քեզի, զոհաբերութեանդ արժանի վարձատրութիւնը։

Մայր, հայրենի սրբաչխարհ, դուն որ երբեք չընկրկեցար ազատութեան համար թափուած արեան ի տես, եւ երդեցիր չարունակ անկախութեան մեր երգը, ըսէ, ինչո՞ւ լուռ ես այս խորհրդաւոր ժամուն։

Մայր, բնութիւն Հայոց աշխարհի, տես, Մեռելոցի այս երկնակամարին, միս մինակ, քեզի եմ եկեր, հօթը լեռներ կոթելով, քեզի եմ եկեր քու անթափ մեռելներուդ յիշատակի նախաօձնակին սրբազան երդն երդելու, այն երգը որ դարեր ամբողջ երգելով ազատութեան երազդ կերտեցիր մեր հոգիներուն մէջ, ըսէ ի՞նչ է բաժինս քեզի ընծայաբերելու։

Մայր, սպասող Հայոց աշխարհի, դուն՝ որ երբեք չուզեցիր նմանիլ աշխարհի այս կամ այն մայրութեան եւ վիրաւոր թեւերովդ մինչեւ վերջը պատկառելի մնացիր մեր հոգիներուն մէջ, ըսէ, ի՞նչպէս կը հանդուրժես քու մեռելներուդ երեսին նեռուած նախատինքին, ինչո՞ւ կը ներես քու նախասիրեալ հարազատներուդ, որոնք Թոյն կը նետարկեն քու ծոցիդ մէջ, եւ քու սրբութիւնդ ծաղրի, հեգնանքի առարկայ կը դարձնեն, ըսէ ինչո՞ւ կը ներես։

Մայր բեռնաւոր, հիմա որ ցաւերուդ անմահութիւնովը կը թափառես մեզ երկրէ երկիր, ու քու տառապանքի չունչովդ յոյս եւ արդարութիւն կը նկրնչես, ներէ որ այսօր անգամ մը եւս քու հառաչքովդ հաղորդութիւն եւ քու գալիք արշալոյսին ցոլքերովը զամ իմ սրտաբուխ ուխտս նորոգելու։

Մայր նորատեղ, ուխտդ միասնական եւ անմահ, ներէ որ կրկին քու խորհրդաւորութիւնդ խռովիմ եւ բացարձակ հառաչքովդ մկրտութիւնդ, անգամ մը եւս բանալով փառքիդ յաւերժական պատառին ծալքերը։

Եւ այն առեն, մայր – աչխարհ իմ ծնրադիր զարերու անդնդութիւնդ եւ վեհութեանդ առջեւ, պիտի թօթափեմ բոլոր տկարութիւնները, պիտի մոռնամ աղերսներս, լեցուելով զօրութեամբ։

Տես, այսօր, կը վերանորոգուիմ քու խորհրդաւոր դաշնութեդ մեծութիւնովը, եւ փոխան արցունքի, փոխան աղերսանքի եւ փոխան երկչոտութեան՝ քու վեհ հառաչքովդ կը լեցուիմ, կ'ուզիմ եւ աղատութեանդ խորանին առջեւ խրոխտ, անվեհեր կը կանգնիմ քալելու համար անվրդով ազատութեան ճամբէն։

Եւ հառաչա, հառաչա, Մայր հայրենիք Հայոց արիարանց, պիտի տեսնեմ քեզ ազատուած, եւ փոխան խունկի ու մոմի՝ քու ազատութեանդ երգը հնչեցնելով, տարագիր ժողովուրդդ պիտի վերադառնայ երկինքդ ու լեռներդ թնդացնելու։

ԱՆՇԷՆ ՈՐԲՈՒԿ

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԸ ՓՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Աչխատանքի նախարարութեան կողմէ հրատարակուած գործազուրկներու չաբաթական վիճակագրութեան համաձայն, 22 ապրիլին արձանագրուած գործազուրկներուն թիւն էր 312,193, որուն 241,020ը այր, 71,173ը կին։ Նախորդ չաբթուն գործազուրկներուն թիւն էր 312,214, ուրեմն պակաս են 21 գործազուրկներ։

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ապրիլեան սգահանդէսներ

—·—

Լիոն, 26 ապրիլ.— 1915ի Ապրիլի եղերական տասնըմէկը եղաւ բովանդակ հայութեան համար անմոռաց ու սրտայոյզ օրերէն մին, որ կը տօնուի ամէն տարի։

Այս տարի Լիոնի մէջ տեղի ունեցաւ 22 ապրիլ, չաբաթ իրիկուն Գ. թաղամասեարանի սրահին մէջ, ուր սեւ ժապաւէնով հայկական եւ ֆրանսական դրօշ դրօչակները կը հովանաւորէին կարծես միլիոն մը հայ նահատակաց սրբանուէր չիրիմը, որ զարդարուած էր զանազան Միութեանց եւ կազմակերպութեանց կողմէ ղրկուած ծաղկեպսակներով։

Զ. Ո. Միութիւնը, Ապրիլեան սեբունդը, պարտք զգացած էր անչուշտ նախաձեռնարկ ըլլալու այս սգատօնին կազմակերպութեան, որպէսզի այսպէսով տարին գոնէ մէկ օր կարենայ մէկ միլիոն նահատակաց խնկելի յիշատակին առջեւ հաւաքաբար յարգանքի բերել հայ ժողովուրդը։

Եւ սակայն, հակառակ իրենց այս հրաւէրին, ցաւալի է ըսել որ, օրուան նախագահ Պ. Ադեքս. Կիւլպէնկեան հանդէսը բացուած յայտարարեց սակաւաթիւ բազմութեան մը ներկայութեան։ Նախագահը այս նուիրական տօնին առթիւ, ժողովուրդին անտարբեր վերաբերմունքին համար իր ցաւումն յայտնելէ վերջ, յիշեց որ, Ապրիլ 11/24ի Սգատօնին կուգանք ոչ թէ միայն սգալու եւ ողբալու համար մէկ միլիոն նահատակներու կորուստը, այլեւ հաղորդուելու, վերջին չունչը աւնոց, որ ինկան ազատութեան ճամբուն վրայ չարչարանքներու տակ։ « Ցաղթական տօն » կարելի է կոչել նաեւ այս սգատօնը, որովհետեւ այդ վայրագ թշնամիին հարուածը ոչ թէ կրցաւ ղպայաթերծ դարձնել մեզ, այլ ընդհակառակն դարբնեց կարծես մեր միութիւնն ու սրտերը, որ աւելի ամուր կառչած մնանք մեր դաղափարին, աւելի խոր հաւատք ներչնչենք ազատ – անկախ հայրենիքին համար։

Հանդէսը ունէր իր դեղարուեստական բաժինը, որուն իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերած էին Պ. Պ. Ա. Գ. Մելքոնեան, որ քանի մը անգամ բեմ հրաւիրուեցաւ նուագելու համար, եւ Հ. Քիւֆթարեան (ջութեակ), իսկ մասնակցող միութիւն — կազմակերպութիւններէն՝ Հ. Ց. Դ., « Դպրոցասէր Տիկնանց Միութիւն »ը, « Հայ Մայրերու Միութիւն »ը, Մեծ Նոր գիւղի Հայր. Միութիւնը ըրին իրենց գեղեցիկ եւ բերանացի ուղերձ – արտասանութիւնները։

Այս բաժնէն վերջ բեմ հրաւիրուեցաւ, Մարսէյլէն յատկապէս հրաւիրուած Պ. Վահան Գուլումճեան, որ իր բանախօսութիւնը ըրաւ դասախօսական ձեւի տակ, մէջ բերումներ ընելով մեր հնադարեան պատմութենէն մինչեւ մեր օրերը, մի առ մի թուելց մեր աղէտի ու ջարդի թուականները եւ անոնց պատճառները։

Զկար այս տարի այն խուռներամ բազմութիւնը, որ կուգար դունդ առ դունդ այս համազգային սգատօնին, իր յարգանքի բաժինը մատուցանելու մէկ միլիոն նահատակաց յիշատակին։ Զէ՞ր մնացեր արդեօք անոնց հոգւոյն մէջ նուիրական չիրիմի մը հանդէպ սրբազան պարտականութեան գիտակցութիւնը, թէեւ այս ենթադրութիւնը նուաստացուցիչ է, սակայն երեւոյթը այդ տպաւորութիւնը կը թողուր հանդէսը կազմակերպողներուն ու ներկաներուն վրայ։

Ինչո՞ւ կը սպասուէր, որ ժողովուրդը զանգուածային մասնակցութիւն բերէ այս համազգային սգատօնին։ Ոչովհետեւ, Ապրիլ Տասնըմէկի համատարած հայկական ջարդը ունէր ընդհանուր հանգամանք, որովհետեւ թրքական այս մահացու հարուածը ուղղուած էր ամբողջ հայութեան։ Ջարդ ու թալան, հալածանք ու տառապանք ոչնչացուած մեծին ու փոքրին, հարուստին ու աղքատին համար։ Եւ այս բարբարոսութիւնը իրագործուեցաւ անխնայ։ Ահա թէ ինչո՞ւ առանց կանխակալ կարծիքներու, պէտք էր գալ տարուան այդ մէկ օրը գոնէ յարգանք մատուցանելու մեր սիրելի նահատակներու յիշատակին։ Զէ՞ որ դուն ալ անոնց բախտակից էիր եւ հալիւ կրցար հրաչքով մը միայն ազատիլ այդ ըսպանդէն, հայրենակից որ բնակիս օտար Լիոնի մէջ։

Թէեւ 18 տարիներ անցած են այդ եղերական թուականէն, սակայն 18 տարիներ բաւ չեն մոռացութեան տալու այս պատօնը, այլ տարուէ տարի պէտք է աւելի խորանայ, աւելի ծաւալի այդ անչէջ կրակը մեր մէջ, որպէսզի նորահաս սերունդն ալ ներչնչուի այդ անմոռաց յիշատակէն։ Այլապէս, մէկ միլիոն նահատակներու ուրուականը իրենց յայտնի ու անյայտ դերեզմաններէն ձայնակցելով մեր մեծ երդիչին՝ պիտի գոչեն, « Թէ մոռանան այսհան չարիք մեր որդիք, Թող ողջ աշխարհ կարդայ Հայուն ճակատիկը »...

Վա՛յ այդ օրին...։

ՀՐ. ԹԱՒԻԶՈՍԵԱՆ

×

Վիէն, 27 ապրիլ (Ցառաջ).— Ինչպէս շատ տեղեր, հոս ալ Զ. Ո. Մ.ի մասնաճիւղն էր նախաձեռնած Ապրիլ Տասնըմէկի համազգային սգահանդէսը, եւ ամիսներ առաջ, հրաւէր ուղղած մեր գաղութին բոլոր կազմակերպութիւններուն եւ Միութիւններուն։ Ոմանք, սիրով պատասխանած էին, որ կը մասնակցին, ոմանք, պատասխանած էին թէ, ի՞նչ պայմաններով պիտի ոտնուի, այսինքն կ'ուզէին հասկնալ թէ եռագոյն եւ « Մեր Հայրենիք » կա՞յ, եթէ այս երկուքը կան, ուրեմն իրենք չեն մասնակցիր, ոմանք չէին իսկ պատասխանած եղած հրաւէրին։ Բայց, Զ. Ո. Մ.ը կազմակերպեց սգահանդէսը մասնակցողներուն հետ եւ գաղութին ուղղեց հետեւեալ կարճ կոչը։

— Սիրելի հայրենակիցներ, մեր ծրագրողներուն հետ խօսելու, անոնց յիշատակներով մխիթարուելու իրաւ օրունիճ միայն Ապրիլեան սգատօնը։ Հաւաքուած ենք մեր սրբազան դրօշին տակ, մէ՛կ սիրտ, մէ՛կ հոգի, եւ մէկ մարդու նման, երդումի մեր անթաղ մեռելներուն յիշատակին առջեւ։ Գէ՛ք տարին անգամ մը, մեր պաշտամունքի խունկը ծխելու ... բայց ո՛չ թէ լալու, այլ մեր վաղուան գործերը լաւ սերտելու համար։ Զ. Ո. Մ.ը այն զանգուածն է, որ եկած է անապատէն, ճաշակած է աճսորի ու ջարդի բոլոր դառնութիւնները։ Սերունդ մը, կենդանի վկայ աշխարհի ամենաբարբարոս արարքներուն, սերո՛ւնդ մը, որ մկրտուած է մէկ միլիոն նահատակներուն թողած վրէժի աւազանին մէջ։

Յարգա՛նք Ապրիլեան նահատակներուն։

Եւ այս գեղեցիկ կոչը անարձագանգ չէր մնացած։ Գաղութիս ընտրանին, մասոյս 23ին կիրակի կէս օրէն վերջ ժամը 2.30ին, խուռներամ փութացած էր, Վիէնի Սալ ոը Ֆէթ սրահը, Զ. Ո. Մ.ին հետ յարգելու համար մէկ միլիոնի նահատակներու յիշատակը։

Ամէն տարուան նման, փոքրիկ ազաբեմ մը չինուած էր բեմին վրայ. մէջտեղը դրուած էր 40 մտուորականներու նկարը, եւ բոլորը զարդարուած կանանչ տերեւներով եւ ծաղիկներով։

Կը նախագահէր՝ Պ. Ա. Սողիկեան, Լիոնի Զ. Ո. Մ.ի անդամներէն։ Հանդէսը բացուեցաւ Շոփէնի մահերգով, զոր ջութակի վրայ նուագեց, Զ. Ո. Մ.ի անդամներէն Պ. Բանճարճեան։ Ցոտնկայս ունկնդրուեցաւ մահերգը։ Ցետոյ նախագահը.— « Ընկերներ եւ հայրենակիցներ, ինձի համար ծանր և դժուար է նախագահելը, կազմակերպելը մեր գործն է, նախագահելը տարբերութիւն։ Բայց Զ. Ո. Մ.ի մէջ հոսանք մը կայ, որ կը թելադրէ գործն ստանձնել, ղեկն ստանձնել եւ քալել, օրը երիտասարդներուն է կ'ըսեն անոնք։ Հնազանդելով այդ թելադրանքին, ես, առանց երկար ճառաճանելու, կը յիշեցնեմ մեր պարտականութիւնը։

Հայրենակիցներ, Զ. Ո. Մ.ի թանկագին երդումն է, եւ նուիրական պարտականութիւնը, չմոռնալ մէկ միլիոն նահատակներուն կտակը, անոնց որոնք հայրենիքին համար մարթիոտուեցան։ Ամէն տարի կ'ուզենք ՕՐ մը կազմակերպել ու հաւաքել մեր հայրենակիցները միասին, մէկ միլիոն նահատակներու յիշատակը մեր սրտերուն մէջ վառ պահելու համար»։

Օրուան բանախօսն էր մեր վաստակաւոր ուսուցիչներէն Պ. Վահան Գուլումճեան, որ մասնաւորապէս հրաւիրուած էր Մարսէյլէն, Լիոնի եւ Վիէնի քոյր մասնաճիւղերուն կողմէ։ Պ. Վ. Գուլումճեան խօսեցաւ աւելի քան կէս ժամ, եւ պատմեց զանազան յուզիչ դրուագներ, դահիճներու կողմէ գործադրուած, անմեղ ու անզէն ժողովուրդին վրայ, ինքը եւս ականատես արհաւիրքին։ «Բայց, սպակիր հայրենակիցներ, ինչ որ մտաղրած ու ծրագրած էր մեր դահիճը, չհասաւ իր նպատակին, ու զարմացաւ, երբ տեսաւ, որ ջարդուած ու մորթոտուած ցեղը, մոխիրներու տակէն յարութիւն առնելով, անկախ պետութեան մը հիմը դրաւ, եւ հայկական դրօշը բարձրացուց Արարատի գագաթին։ Այսօր հոգ չէ թէ տարբեր վարչաձեւի տակ, բայց մեր վաղուան մեծ նպատակին կոթիղն է այն, ու մենք բոլորս մեր աչքերը ուղղած ենք հոն։ Մեզմէ մէկ միլիոն ժողովուրդ նահատակուեցաւ, բայց այսօր մենք ունինք փոքրիկ Հայաստան մը, որ ձեռք բերուեցաւ մեր նահատակներու արիւնովն։ Ցիշեց 4րդ դարու մեր Աւարայրը, թէ որչափ որ պարտուեցանք պարսիկ բռնակալութեան առջեւ, բայց բարոյապէս յաղթեցինք, նոյնը 20րդ դարուն։ Ամէնէն վերջ, կոչ ուղղեց գաղութին, որ համբարշխ ըլլան իրարու հետ, հոգ չէ թէ տարբեր տարբեր գաղափարներու պատկանած ըլլան։ «Ինչպէս նուագ մը, որ իր իւրաքանչիւր լարերէն տեսակ տեսակ ձայներ կը հանէ, բայց երաժիշտին ձեռքին մէջ, բոլոր լարերու ձայները իրարու միացուելով դեղեցիկ ներդաշնակութիւն մը կազմեն, նոյնը պէտք է ըլլաք դուք»։

Պ. բանախօսը՝ խօսքը վերջացնելէ վերջ, յայտարարեց մէկ վայրկեան ոտքի կանգնիլ, յարգելու համար մեր նահատակներուն յիշատակը։ Մէջընդմէջ եղան արտասանութիւններ, երգեր եւ նուագ։ Պ. Բանճարճեան, նոյնպէս Լութակի վրայ նուագեց՝ «Մգերգ Հայաստանին», Պ. Մ. Զոպոյեան արտասանեց «Մեռելոցի գիշեր»ը, Կ. Խաչի կողմէ ուղերձ մը կարդաց Օր. Ա. Պաղտասարեան։ Ընկ. Յակոբ Մարթոսեան արտասանեց Սիամանթոյի «Սուգը», դպրոցի փոքրիկները խմբերգեցին «Հիմի՛ էլ լռենք»ը իրենց ուսուցչուհի Օր. Ռ. Գարակէօզեանի դեկավարութեամբ, նոյնպէս փոքրիկներու «Մեր հայրենիք» խմբերգով փակուեցաւ ազահանդէսը, եւ հանդիսականները մեկնեցան սրահէն, նահատակներուն յիշատակը իրենց սրտին մէջ։

ՊԱԼ - ԱՂԲԻՒՐ

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՀԱՑ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ

—·—

Նիւ Եորքի մէջ կազմուած է Հայ Ընկերային Ծառայութեան Մարմին մը, որ նպատակ ունի մեղմել հայ գործազուրկներու եւ թշուառներու տառապանքը։

Հրապարակային ժողովի մը ընթացքին վարչութեան անդամուհիները սրտաճմլիկ տեղեկութիւններ հաղորդած են այն ծանր կացութեան մասին, որուն ենթարկուած են ներկայիս Նիւ Եորքի մէջ հայ բազմաթիւ ընտանիքներ։ Զգաւոր հայ ծնողքներու երախաներ կան, որոնք պուտ մը կաթի կարօտը կը քաչեն օրերով եւ բազմաթիւ հայ գործազուրկ երիտասարդներ, անկարող ըլլալով սենեակի վարձք վճարել, փողոց նետուած են եւ փայտղղիներու մէջ կ'անցընեն գիշերները։

Ցարդ մօտ 200 հայ չգաւոր ընտանիքներ նպաստ ստացած են նոյն մարմնէն մասնաւոր անդամատոմսով։ Հայ բարերար մը 1000 զոյգ կօշիկ խոստացած է։ Ուրիչ մը՝ քանի մը հակ գործածուած հագուստեղէն նըւիրած է։

Այս մարմինը այժմ ունի 150ի մօտ անդամներ, որոնք տարեկան մէկ տոլար անդամատուրք կը վճարեն։ Հրապարակային այդ ժողովին մէջ անդամագրուած են 50 հոգի եւս, որոնց անդամավճարներէն գոյացած է շուրջ 60 տոլար։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ

« ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԾԱՌԱՋ »

1.- ՄԵՂԵԴԻՆԵ՛Ր, ՄԵՂԵԴԻՆԵ՛Ր...

(Հէքեաթ եւ բանաստեղծութիւն, 220 էջ)

Գրեց՝ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գ ի ն՝ 15 Ֆ ր ա ն ք

—o—o—

2.- ԱՐԵ՛Ւ, ԱՐԵ՛Ւ...

(Հիւծախտաւորի մը կեանքէն, 144 էջ)

Գրեց՝ ՓԱՑԼԱԿ ՄԻՒՔԱՑԷԼԵԱՆ

Գ ի ն՝ 10 Ֆ ր ա ն ք

Դիմել ԾԱՌԱՋի, 17, Rue Damesme, PARIS

« ԾԱՌԱՋ »Ի ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԿԸՔԱՆԴԵ՞Ն

—·—

Ռազկրատի գերեզմանատունը քանդող Պուլկարներէն դէթ կրթուած են քաղաքակրթութեան մէկ պահանջին, — երկրին բարեզարդութեան։

Թուրքերը հազար կտոր կ'ըլլան թէ իրենք նման բարբարոսութիւն չեն ըրած երբեք։ Կրնա՞յ ըլլալ, քանի որ երկրին բարեզարդութիւնը բնա՛ւ չէ խօսած իրենց սրտին։ Իսկ երբ կարգը վայրագ վրէժի՞ն կուգայ։

1915ի գարնան, Կարինի Հայերը դեռ անպատակ վերահաս եղեռնին, առաւօտ մը սովորականին պէս իրենց տուներէն կ'ելլէին գործի գլուխ երթալու համար։ Եւ ահա ամէն փողոցի անկիւն, թուրք չէթէներ, Իթթիհատի չէֆերուն դեկավարութեան տակ, դիրք բռնած, կը քաշքշէին Հայերը, վաճառական կամ գործաւոր անխիղճ դէպ ի ազգային գերեզմանատունը, ուր ամէն մէկուն ձեռքը մուրճ ու բրիչ տալով, բռնութեան տակ քանդել տուին ռուսական դեղեցիկ մատուռը, համակ սրբատաչ քարերէ կառուցուած։ Այնտեղ կը հանդիսէին ռուսեւթուրք նախորդ պատերազմին մէջ ինկած ռուս զինուորները։ Եւ դեռ կ'ըսեն թէ մեռելներուն դէմ չեն կռուած, — բարբարոսնե՛ր։

ԿԱՐՆԵՑԻ

ՄՄԲ. — Այս սիւնակին մէջ պիտի հրատարակենք ընթերցողներուն կողմէ ԾԱՌԱՋի ուղղուած նամակները, իրենց պատասխանին հետ, եթէ անհրաժեշտ ըլլայ այդ։

ԸՆԿ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

—·—

Սիրելիդ իմ ԾԱՌԱՋ, այս չաբթու լուր մը կը հաղորդէիր, թէ Ապրիլեան սգատօնին համար հրաւիրուած ընկ. Վարանդեան յանկարծ հիւանդանոց է փոխադրուած։

Բայց չէիր յիշած թէ ի՞նչ պատահեցաւ, կը սպասենք քանի մը տողի՝ մեր տարագիր սիրտերը հանդարտեցնելու համար։

Գիտե՞ս, անուշիկ ԾԱՌԱՋ, անունդ սիրեմ, մենք ճանկ մը հողի, ազատ երդիքի կարօտ երիտասարդ հայորդիներս, մեր այս պանդխտութեան եւ անհամ կեանքին ընթացքին, մեր մեծ ընկերոջ, գրչի ու մտքի անզուգական աչխատաւորին՝ Մ. Վարանդեանին դեռ չատ պէտք ունինք։

Լուր մը տուր մեզի ընկ. Վարանդեանի մասին եւ հայրենադարձ երիտասարդներուս կողմէ ըսէ իրեն. — Թող այդ օտար հիւանդանոցին մէջ մինակ չզգայ ինքզինք, որովհետեւ մեր երեւակայութեան մէջ մենք պատրաստ ենք զինք ինչպէս դաչնակցականներ։ Այսպէս ըսէ, տարագիր բայց հպարտ ԾԱՌԱՋս։

Յարգանքներով

Մ. ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ

ՄՄԲ. — Ընկ. Վարանդեանի առողջական վիճակը մտահոգութիւն չի ներչնչեր։ Առ այժմ կը խնամուի հիւանդանոցին մէջ, քանի մը օր, մինչեւ կազդուրուիլը։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԹԷՆԻՍԻ ԹՈՒՐՆՈՒԱՆ

—·—

Այս թուրնուան տեղի կ'ունենայ Մայիս 28ին, Յունիս 4 եւ 5ին, 22, rue des Bas (Asnières), Tennis Voltaireի դեղեցիկ խաղավայրերուն վրայ, ուր փափաքողները կրնան փորձեր կատարել։

Մասնակցութիւն՝ 15 ֆր. սէմիքլըբ եւ 10 ֆր. տուալիի համար։ Գրել՝ U. G. Arménienne, 17, rue Bleue, Paris, պահարանին վրայ ժամագրելով՝ թէնիս։ Դեղեցիկ նուէրներ յաղթականներուն։

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ « ԾԱՌԱՋ »Ը

Փարիզ եւ արուարձանները

ՀՐԱՉԵԱՆ եւ ՕՂԲԻՒՐ – ՍԵՐՈԲ խումբերու ժողովը կը տեղի ունենայ վաղը երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Ave. des Gobelins-ի վերնայարկը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ Փարիզի ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ։

ՓԱՐԻԶԻ «Հրանտաւոր» խումբի ժողովը յառաջիկայ Չորեքշաբթի, ժամը 8.30ին, 32, Ավընիւ տէ Կոպլէնի վերնայարկը։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

—o—o—

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ սիամանեօ - վարուժան Գրադարանը (245, rue J. J. Rousseau), բաց է երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկունները ժամը 8.30ին։ Ստացած ենք նոր գիրքեր։ Ակումբի սրահը վարձու կը տրուի ժողովներու։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷԼԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ չրջաններու (Սէն – Ժէռոմ, Սէն – Մարկըիա, Սէն – Լու, Սէն – Ժիւլիէն, Պուլվար Օսման, Սէնթ – Անթուան) կոմիտէներու, ենթակոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները, ԱՅՍՕՐ, Կիրակի, ժամը 2ին, Ֆանօթ սրահին մէջ։

Կը զեկուցանէ Ընկ. Կ. ՍԱՄՈՒՆԻ։

Ստեփան Քոչարեան խորին վիշտով յայտնում է իր բարեկամներին իր անգնահատելի ընկերոջ՝ *ՕՀԱՆ ԿԱՐՈՑԻ*, անժամանակ մահուան մասին, որ տեղի ունեցաւ, հինգշաբթի, ապրիլ 27ին, առաւօտեան ժամը 11ին, Փարիզի Պրուսէ հիւանդանոցում։

×

ՏԻՄԻՆ վասպ. Հայր. Միութեան վարչութիւնը եւ բոլոր հայրենակիցները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հայրենակից *ՕՀԱՆ ԿԱՐՈՑԻ* դառնապէտ մահուան առթիւ։

×

Խորին ցաւակցութիւն կը յայտնեմ դպրոցական (Ադթամար) եւ գաղափարական ընկերոջս՝ *ՕՀԱՆ ԿԱՐՈՑԻ* կսկծալի եւ վաղաժամ մահուան առթիւ։

Տէսին Վ. ՀԻՄՍԵԱՆ

Ընկերահամակրական թէյասեղան

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «ՄՋՕ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Պ. բանիկեանի սրճարանին մէջ, 6bis, Bld. Rodin.

Կը հրաւիրուին քոյր խումբերու բոլոր ընկերները, եւ մասնաւորապէս Շավիլի Աղրամեան խումբի բոլոր ընկերները։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ։

Մուտքը՝ 5 ֆրանք։

Մանկապարտէզի հանդէս

ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻՒ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Մանկապարտէզի ցերեկոյթը այսօր Կիր. կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 2, rue de la Mairie-ի (Gentilly) սրահին մէջ։ Բացման խօսք՝ Պ. Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ։

Կը քաւախօսէ՝ Պ. ՀՐԱՉ ԵՐՈՒԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժին.— Մանկական երգեր, արտասանութիւն, հայկական պար եւ գաւեշտ մը փոքրիկներու կողմէ։

Մուտք՝ 5 ֆրանք։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ - ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած՝ ԷՍԿԻՇԷՀԻՐՅԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ կողմէ

ՄԻԹԻԹԻԱԼԻԹԻ **I. J.** *ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

24 RUE ST. VICTOR, մէթրօ **MAUBERT MUTUALITÉ**

6 Մայիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Գեղարուեստական բաժին, եւրոպական պարեր, ճաղ պանտ եւն.

ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ *ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ*

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

ԵՐԳԻՉԱԿԱՆԸ

Մեծ հաւաք մը որ կը պարունակէ ՓԱՐԱՒՈՆ ՍԻՄ ԱՆՏՈՆԸ, ԻՇԽԱՆ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՆ, ԱՐՋՈՒՆԻ ՍԲԲԱՋԱՆԸ եւ բազմաթիւ ՄԵՐՕՐԵԱՑ ԾԻԾԱՂՆԵՐ

Համակ Ծիծաղ, Սրամտութիւն, Խնդուք, Ժպիտ

Արտասահմանեան ամբողջ հայ կեանքը եւ դէմքերը պատկերացուած են այս հատորին մէջ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿՒՐՆԵՐ՝ **15** Ֆր., ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ **20** Ֆր.

Դիմել՝ **17, RUE DAMESME :-: PARIS (13e)**

« Երկար եւ առողջ ապրելու միակ պայմանը ծիծաղիլն է »։

ՏՈՒՔ. ԼՕՄՊՐՈԶՕ

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը

Գրատուն ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (5e) *Métro: Odéon* *Tél.: Danton 88-65*

Հանրածանօթ ՊԱՂԵՆՑ Գրատունը իրեն միացնելէ զատ, Գրատունս երեք տարիէ ի վեր ամբարած է հայերէն ինչ եւ նոր ամէն տեսակ գրքերու ճոխ մթերք մը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ օրը օրին կը ստացուին Պետհրատի բոլոր հրատարակութիւնները, գրական, գեղարուեստական, երաժշտական եւլն.։

Գործակալն ենք զոյգ *ՀԱՅՐԵՆԻՔ*ներու, *Յուսաբերի*, *Երիտասարդ Հայուհիի*, *Սիոնի* եւ այլ հայ Թերթերու։

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ *ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴՐՔԵՐՈՒ*, Larousse-ի, Hachette-ի, Félix Alcan-ի, Armand Colin-ի եւ ֆրանսական բոլոր կարեւոր Հրատարակչական ՏուներուՀրատարակութիւնները ունինք եւ կը հայթայթենք առանց Գինի յաւելումի։

Դպրոցներու եւ Գրադարաններու համար *100*ին *10* զեղչ։

Ունինք արդիական կազմատուն։

Վարձու կը տրուին վիպական գրքեր, շաբաթը *3*, ամիսը *10* ֆրանքով։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւններ (ջերմամիզութիւն, ֆրանկոսիա եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կոնոցի հիւանդութիւններ։

Բժշկուիլը կը կատարուի, X անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ։ Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում։

Կը խնամենք ստամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ։ Գնուրն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրէճ՝ ամերիկեան սիստէմով։

Արժէքները շատ մատչելի։ Մանաւոր զեղչ քանուորներու եւ չքաւորներու։

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8։ Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4։

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարաններու առջեւ։ կուտայ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար։ Միշտ պատրաստ ունինք 50.000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ 2)28, 3)28, 2)32, 2)36, 2)40 (grosse laine)։

Դիմել՝ **DOERFLINGER,**

31, rue de Maubeuge, Paris (9) Métro: Cadet

Մասնաւոր բուրդ լոգանքի համար։ Շրջուն վաճառորդներու համար բուրդէ կծիկներ։ Գաւառէն եկած ապսպրանքները կը դրկուին ապսպրանքներու ստացման օրը։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՍ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ

հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

Procédure Générale — Mandataire en Justice

44, Rue La Fayette, Paris (9) Tél. TAITBOUT. **53-32**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական գործեր։ Անձամբ կը պաշտպանէ Առեւտրական եւ Հաշտարար դատարաններու առջեւ։ Ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, եւ ժառանգական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին արագութեամբ։ Վարչական դիմումներ նախարարութեանց մօտ։

Կ'ընդունի, ամէն օր, ժամը 9էն 11, եւ 5էն 7։

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

ճաշարան **ԳԱՌԼՕ**

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անխիղճ սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու։

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց։

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Վերժին Թորոսեան կը փնտռէ իր եղբօրորդին՝ Գրիգոր Զիլինկիրեան (կամ Զիլէք)։ Իմացնել իր հօրաքրոջ՝ Verginie Truja, Via Principe Amedeo N. 8, IIo. Piano, x Bari (Italia)։

— Կը փնտռուի Աֆիոն Գարահիսարցի Սահակ Զիլինկիրեան եւ իր կինը՝ Հռիփսիմէ, որոնք 4-5 ամիս առաջ կը բնակէին Լիոնի Մարշէին մօտ։ Իմացնել իրենց աղջկան՝ Տիկ. Մարիամ Թօփուզըեանի, 4, rue Blanqui, *Փարիզ (13)։*

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒԲՐՈՒՆԻ, ՊՈՒՀԱՅԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒԱՅ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՛ւքներ

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն *8*։ կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Տօքթ. ՄԵՍԱՉԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԻՐ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

82 rue d'Amsterdam (9) Tél. Pigalle 70-02

Ամէն օր ժամը 2 - 6 կիրակի եւ տօն օրեր 10 - 12

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Հոդոտրկց. ճիչցոցներ՝ Gare St. Lazare. *Մէթրօ՝* Place Clichy եւ Liège

ԵԹԷ ՀԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՐ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

ERIVAN Rakissi

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

Ամէն տեսակ կարի, կօշիկի եւայլնի էլեկտրական փոքր եւ մեծ մօթէօրներ՝ երաշխաւորութեան վկայագրով։ Վճարման դիւրութիւններ։ Դիմեցէք՝

HOVHANESSIAN Ingénieur

15, ruede Vienne. Paris (8) Tél. Laborde 28-56

Soieries - Nouveautés

Մետաքսեղէնի Հայկ. հաստատութիւն

FERMANIAN Frères

26 rue des Capucins եւ 2 rue Romarin, Lyon

Spécialité de crêpes artificiels unis et imprimés. soisette etc.

ՄԱՐՇԷԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ

SOLDE, Աննախընթաց վաճառում

մինչեւ **7** Մայիս

5 ՓԼԱՔ 25 - 27 ՍԱՆԹԻՄԷԹՐՈՑ **50** ՖՐԱՆՔ

ՄԱՆՕՔ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ՝ ՀԱՅԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Belleville-ի Fête-ին ԱՌԹԻՒ 1 ՓԼԱՔԻ

20 ԹՕՄՊՈՒԼԱՑԻ ՏՈՄՍԱԿ ՆՈՒԻՐ

Շահող Թիւերը կը ստանան՝

ՌԸՆՕ ՕԹՕՄՕԲԻԼ, ԿԱՐԻ ՄԵԹԵՆԱՑ, ՀԵԾԵԼԱՆԻ

T. S. F.-ի գործիք, եւ այլ արժէքաւոր տան կարասիներ։

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

26, rue Lesage, Paris (20)

Métro: BELLEVILLE

ԲԱՑՕԻՒԱԾ Է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ *(Polyclinique)*

Ա. ԹԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

49, ՓՐԻ ՏԻ ՓԸԹԻԹ ՄԱՐԻ, ՄԱՐՍԷՅԼ, ԴԵՏՆԱՅԱՐԿ

49, Rue des Petites Maries, Marseille. Rez de chaussée

Կը դարմանուին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ կարող եւ մասնագէտ բժիշկներու կողմէ։ Կը կատարուին վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։

Ստամոքսի եւ Աղիքներու, — Թոքերու, — Սրտի, — Աչքի, քԹի, կոկորդի եւ ականջի, — Մորթի, — Ջղային հիւանդութիւններու, — Երախաներու հիւանդութեանց, — վեներական՝ արանց եւ կանանց ծննդամիզային հիւանդութիւններ, լայներակութեան, — Թունքի (*մայասըլ*), վերջինս նաեւ ներարկութիւններով։

Քննութիւն՝ արեան, Թուքի, մէզի եւլն.։

Կը կիրարկուին ելեքտրաբուժական բոլոր ձեւերը։ Շողանկարում (radio)։ Մարձում (massage)։ Կը կատարուին ամէն տեսակ ներարկումներ։

Assurance Socialeի հիւանդներուն, ինչպէս նաեւ արկածի դէպքերու անմիջական՝ լուրջ եւ բարեխիղճ խնամք։

Դարմանատունը բաց է ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-7։ Կամ ժամադրութեամբ։ Կիրակի եւ Տօն օրերը՝ ժամը 10-12։

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)